Summa iur et leges [illegible]
dni Jacobi [illegible] [illegible]

Restauracja
rękopisu i oprawy
„Starodruk” 1960 r.

Data [illegible] 1537

[illegible] legeretis legerent Imperativo modo tempore presenti ad secundam [illegible] personam
[illegible] lege legat et pluraliter legamus legite legant Futuro legito tu legi[illegible]
[illegible] et pluraliter legamus legitote legunto vel leguntote Optativo modo tempore
[illegible] preterito imperfecto utinam legerem legeres legeret et pluraliter utinam legeremus legeretis
[illegible] preterito perfecto et plusquamperfecto utinam legissem legisses legisset et pluraliter utinam
[illegible] legissemus legissetis legissent Futuro utinam legam legas legat et pluraliter utinam
[illegible] legamus legatis legant Coniunctivo modo tempore presenti cum legam legas ut supra
[illegible] imperfecto cum legerem legeres legeret et pluraliter cum legeremus legeretis le[illegible]
[illegible] legerent preterito perfecto cum legerim legeris legerit et pluraliter cum legerimus
[illegible] legeritis legerint preterito plusquamperfecto cum legissem legisses legisset
[illegible] legissemus legissetis legissent Futuro cum legero legeris leg[illegible]

[illegible] vel fuerit et pluraliter lecti essemus vel fuissemus essetis vel fuissetis [illegible]
vel fuerint Futuro legar legeris vel legere legetur et pluraliter
legemur legemini legentur Imperativo modo tempore presenti ad secundam et tertiam
personam legere legatur et pluraliter legamur legimini legantur Futuro le[illegible]
tor tu legitor ille et pluraliter legamur legiminor legunto Optativo
modo tempore presenti et preterito imperfecto utinam legerer legereris vel legerere le[illegible]
et pluraliter utinam legeremur legeremini legerentur preterito perfecto et plusquamperfecto pl[illegible]
[illegible] lectus essem vel fuissem esses vel fuisses esset vel fuisset et pluraliter utinam le[illegible]
[illegible] vel fuissemus essetis vel fuissetis essent vel fuissent Futuro utinam leg[illegible]
[illegible] vel legare legatur et pluraliter legamur legamini legantur Co[illegible]
modo tempore presenti cum legar legaris ut supra preterito imperfecto cum [illegible]

...dire audiam Futuro audito tu audito ille pl'r audi...
...te audiunto l' audiunto Optatiuo modo tpe p̄...
...p̄terito ut audirē audires audiret pl'r audire...
...diretis audirent ~~p̄tito~~ p̄fō (et) plusq̄ p̄fō audiuissē audiuissent
...diuisset pl'r ut audiuissemus audiuissetis audiuissent
...to ut audiam audias audiat pl'r ut audiamus au...
...tis audiant Coniunctiuo modo tpe p̄nti cū audiam audias
...diat pl'r ut audiamus audiatis audiant p̄tito ip̄f...
...cū audirē audires audiret pl'r cū audirem(us)...
...iretis audiret ~~p̄tito~~ p̄fō audiuerit audiuer...

audiuerim

32,11 – 32,29

...m docens sic (et) hi es l' fuisti est l' fuit pl'r docti sumus
...m(us) estis l' fuistis sunt fuerunt l' fuere p̄tito plusq̄ p̄fō
...erā l' fuerā eras l' fueras erat l' fuerat pl'r docti eram(us)
...erām(us) eratis l' fueratis erant l' fuerant Futuro docebor
...eris l' docebere docebitur pl'r docebimur docebimini docebuntur
...atiuo modo tpe p̄nti ad sc̄dam (et) t̄ciam p̄sonā docere doceatur
...doceamur docemini doceantur Futuro docetor tu docetor ...
...pl'r doceamur docemini docentor Optatiuo modo tpe p̄...
...tito ip̄fō ut docerer docereris l' docerere doceretur pl'r ut d...
doceremur doceremini docerent(ur) ~~p̄tito~~ p̄fō (et) plusq̄ p̄fō ut doctus es...

28,58 – 29,26

Fecit deus duo luminaria magna, luminare maius ut preesset diei, luminare minus ut preesset nocti, neutrum magnum, alterum tamen maius ut preesset diei. Igitur ad firmamentum celi id est universalis ecclesie fecit deus duo luminaria magna id est duas constituit dignitates que sunt pontificalis auctoritas et regalis potestas que de maioritate et obedientia colliguntur. Ex hiis igitur duobus tamquam principalibus auctoritate scilicet pontificali ac potestate imperiali summa iura processerunt. Conditor enim canonum est papa, conditor vero legis est imperator. Numa enim Pompilius qui Romulo successit in regno primus leges Romanis edidit, vii di. Moyses. Fecit igitur deus duo id est duas dignitates scilicet ius canonicum et ius civile quorum alterum alterius prestat adminiculum. Primo ergo videndum quid sit ius, que species iuris, que utilitas iuris. Ius est ars boni et equi scilicet scientia per quam discernitur bonum a malo, equum ab iniquo, ff. de iustitia et iure l. i. Species iuris due sunt scilicet ius naturale et ius positivum. Ius naturale vero ceteris omnibus primatum obtinet et hoc quattuor modis scilicet origine dignitate amplitudine et sui rigore. Incipit enim ab exordio rationalis creature nec variatur tempore sed permanet immutabile. Ius naturale quandoque dicitur ordo quidam vel instinctus nature secundum quem similia ex similibus procreantur, ut instituta de iure naturali. Ius naturale quandoque dicitur licitum et approbatum, unde Ambrosius: cuncta mihi licent iure naturali nisi decreto vel lege vetantur. Ius positivum est constitutio hominum imperfectum quidem ac mutabile unde frequenter mutatur. Item aliud est publicum aliud privatum. Publicum est quod ad publicam spectat utilitatem veluti ne contra portus communis foro civitatis aliquis committatur.

Privatum est quod specialiter ad singulorum spectat utilitatem. Utilitas iuris est iuste vivere, alterum non ledere, suum cuique tribuere, ut instituta de iustitia et iure per totum. Dividitur autem iste tractatus in v libros secundum v distinctiones decretalium. Primo agitur de constitutionibus canonicis et de ordinationibus clericorum et eorum officiis. Secundo de iudiciis. Tercio de vita et honestate clericorum. Quarto de matrimoniis et eius impedimentis. Quinto de criminibus et penis. Ad cognitionem autem librorum legis et canonis sciendum quod libri legales continent Instituta, Codicem, Digestum vetus et digestum novum et autentica. Instituta habet quattuor libros et quilibet iste liber dividitur per particulas et titulos, tituli per leges et leges per paragraphos. Item utrumque digestum continet statuta iurisconsultorum et habet l libros et eodem modo dividitur quo instituta. Codex continet statuta imperatorum et habet xii libros et similiter dividitur. Autentica sunt quasi quedam excerpta vel summule istorum. Liber vero iuris canonici continet decretum et decretales. Decretum habet tres partes. Prima pars habet C et I distinctiones. Secunda pars xxxvi causas. Tercia de consecratione v distinctiones. Prima pars dividitur in distinctiones et distinctiones in capitula et capitula in paragraphos. Secunda pars dividitur in causas, cause in questiones, questiones in capitula et capitula in paragraphos. Item sciendum quod xxxiii causa habet v questiones et 3a questio huius cause subdividitur in vii questiones de penitentia et habet

subdividuntur in capitula et paragraphos
ultima pars dividitur in v distinctiones
de consecratione et hec distinctiones
subdividuntur in capitula et paragraphos
Ubicunque autem ponitur absolute distinctio
prima vel secunda vel sic quotacumque in parte
decreti ubi non additur de prima distinctione
tali vel tali quaestione subtilia quae
xxxiii cause / ubi non additur de
consecratione distinctione tali quoniam ultima
pars decreti / Decretales dividuntur in v
libros et hii subdividuntur in titu-
los et quidem in paragraphos / Ipso discrimen
inter canonem et decretum ac decretales
Canon proprie dicitur quod in generali concilio
auctoritate [illegible] episcoporum est statutum
Decretum vero dicitur quod ad nullius consultationem ii
dominus papa de concilio cardinalium sta-
tuit et in scriptis redegit / Decretalis
vero dicitur epistola quam papa ad consulta-
tionem alicuius tam solus vel consi-
lio cardinalium rescribit Indifferen-
tem et canones decreta et decretales
appellantur

Tituli primi libri etc.

De fide catholica i

[F]ides est fides fides quae sola i. funda-
mentum rerum sperandarum argumentum
non apparentium / Argumentum sicut accipitur
est ratio rei dubie faciens fidem / sed secundum
Augustinum et theologicum argumentum est rei
dubie faciens tamen / Item fides
et simpliciter confiteri deum unum qui unus
solus est verus deus eternus immensus
incommutabilis omnipotens et ineffabilis
pater et filius et spiritus sanctus tres persone
quidem persone sed una prorsus substantia seu
natura ut de fide catholica c. i / Item sive iudeus
sive parvulus sive [illegible] sive [illegible]
in forma ecclesie baptizet baptizatus est /
et si paganus [illegible] in forma non bap-
tizet non valet contra c. t. · finit

Rubrica De constitutionibus ii

[S]equitur de constitutionibus / Consti-
tutio est ius scriptum quod dicitur
est aliud descriptum redactum quod proprie
constitutio dicitur aliud solo usu approba-
tum quod consuetudo appellatur / Ceterum
potest constituere iudex vel scholaris impera-
tor unde et leges statuit Civitas
etiam potest legem municipalem facere i.
ipsa statuta [illegible] Item papa consti-
tuit constitutiones generales ut decretales
et concilium generale / Item metropolitana
et synodus episcopalis constitutionem facit
specialem principem [illegible] quod fuit [illegible]
tunc [illegible] non generalem xviii
d. [illegible] non fit constitutio ta-
lis per quam [illegible] omnibus aliis et
non [illegible] ad constitutiones etc.
c. t. cum omnibus De rescriptis iii

[S]equitur de rescriptis Rescriptum est
quod papa rescribit ad consulta-
tionem aliquam ad eum factam [illegible]
consuluisti / Consultatio est super
dubiis [illegible] quando potest fa-
cere rescriptum iudex vel scholaris in

inpator in cāu̅ spūali / quod preiudicat
alt̄ quando p̄ p̄mo si d'eo mencionē
facit ex̄ e t· certum· l· ibi si pri^m sit
generale p̄ speciale tunc enim p̄ valet d
si nulla de ipō p̄mo fiat ex̄ e t·
pastoralis quia plus valet ma-
datum speciale quam generale ex̄ de officio et
delegati studuisti **De consuetudine**
iiij Consuetudo est ius moribus
constitutum quod pro lege accipitur
· j· d· consuetudo Consuetudo autem est longa
consuetudo Item unius actus inducit
consuetudinem ex̄ ex q· in ita nos quod
preiudicat alteri / Et si consuetudo
inducatur contra ius naturale nullo
tempore confirmatur aut contra preceptum ewa-
angelica vel libus consuetudo non
minuit sed peccatum auget ex̄ de symo-
nia nam satis / Si vero inducatur con-
suetudo contra ius positivum et id ius
sit indicatum in favorem utentium tol-
letur consuetudo i^a per consuetudinem contrariam
quia licitum est unicuique iuri quod pro
se introductum est renunciare / Si vero
introductum sit id ius non in favorem
utentium sed aliorum tunc tali consuetudine
non tollitur nisi sunt prescripta consue-
tudo ex̄ e t· cum ecclesia Item consuetudo
que canonice obviat institutis nullius
est momenti ex̄ e t· ad man·
v **De postulacione**
Postulatio est actus per quem ad eligendum
petitio postulandi est tantum
clericis vel laicis aliene diocesis
lxxj d· primatus / Item tunc astitus
quia aliter elegi non potest · l· j· d· c·
· ij· et generaliter quicumque iure prohibe-
te aliqua de causa elegi non possunt po-
stulandi sunt lxxj d· ostiarius et
postulandum est ab episcopo qui est potestatem
super postulatum Item postulandi pota-
tem habent qui habent potestatem elige-
di ex̄ de electione · innotuit Item

postulatio nullum ius acquiritur
postulato ex̄ de electione quod sicut
Item si electio vel postulatio de-
pt vicium per cassatur non est de uno
ad eandem ecclesiam postulendo vel elige-
dum ex̄ de electione super eo / quid
si una pars vocatur eligit et alia po-
stulat quod preiudicat alteri dico quod
hoc quod postulatio preiudicat electioni
requiritur quod duplo maior sit
numerus postulancium aliter non ex̄ de
electione scriptum est Item cassatur postulatio
si uno de collegio contempto ceteri
in postulatione procedunt ex̄ e t·
bone memorie **De electione** vj
Sequitur de electione episcoporum et ali-
orum prelatorum electio est aliquorum
per dignitatem vel ad similem potes-
tatem canonice facta vocatio
Eligitur in collegiata ecclesia de ipsum
collegium ex̄ de in integrum restitutione nos
Collegium est congregatio vel convictus
est et eius electio · Secus si ibi
essent plures non ut congregatio et
eum solus prioratus elegit · i·
ordinatum episcopo reputetur / ex̄ de in integrum
restitutione postulatio / Confirmatio electi
ad superiorem pertinet electione cano-
nica facta potest electus petere confir-
mationem facultatem tamen administrandi
res ecclesias non consequitur electus
nisi confirmetur ex̄ e t· nosti /
Speciale tamen est in episcopis alma-
nie et aliarum partium remotarum
qui ante confirmationem administrant
temporalia et spiritualia ex̄ e t· ni-
hil et attende si dissenciant
eligentes quod pars prevalet ma-
ior per locum d· sunt nisi minor
pars per se aliquid in contrarium ex̄
e t· cum in cunctis et quod [illegible]

quam numerus multo maior est ex una
parte quam ex alia parte tunc est statuen-
dum eo. c. t. dudum / quando autem in ma-
ioritate excedit vel est par tunc fa-
cienda est collatio zeli meriti et
auctoritatis ad minus eo. c. t. eccle-
siarum / Item considerantur in dig-
nitatibus meritum in vita zelus in animo
Item episcopus infra tres menses alios me-
ses et si pallium habere debet
petat infra alios tres menses
c. d. cum Item consecrari debet in
sua civitate vel ut superiori pla-
cuerit die dominico apud archiepiscopum
cum suis suffraganeis ad minus
tribus vel si aliter sit in mediate
subsit pape d. lxiii proto / Item
si in quibus electionibus prevalet
maior pars et sanior sit de elec-
tione domini pape contingunt ad
minus et hoc est speciale de-
mum electione eo. c. t. licet
et ideo romani cardinales et
si duo partes vellent compelle-
re ad seculare brachium videtur
esse recurrendum xxxvi d. non
licet / et ideo romani cardina-
les claudunt in conclavi do-
nec consentiant et hoc pro-
curandum sunt / Item nullus
in episcopum eligi debet nisi xxx
etatis annum attigerit et de legi-
timo thoro natus eo. c. t.
cum in cunctis / Item suspensus non
potest eligere nec eligi eo. c. t.
... nec beneficia confer-
re contra de concessione prebende non
... quia diversitate

multo minus excommunicatus in a ... eo. quia
mori non prohibetur eo. c. t. illa /
Item debet esse unius uxoris vir ut
non bigamus sive ante baptismum sive
post d. xxxiv proto / Item non
nec litigiosus non neophytus
i. recenter baptizatus difficile enim est in
neophytos divinis officiis mancipari
lxi d. prohibentur / tamen enim ...
in omni electione requiritur scientia
et sufficit si habeat scientiam competen-
tem et si non valde eminentem / Item
honestas vite requiritur / Item legitima
etas i. q. xxx annorum sit eo. c. t.
nichil / Item non minus nono quod publico
sententiis electores suam electionem mu-
tare non possunt eo. c. t. publico / Item
queritur si aliquis possit eligere se-
ipsum videtur quod sic eo. de postulatione
causa ubi dicitur quod tribus commissa
et duo elegerunt tertium extra et ex-
presse est idem eo. c. t. cum iure ...
si in forma eius tradita est ex-
presso et commissio ut extra eli-
gant tertium vel ex aliis si extra-
tum nisi commissi tenore tertius
potest eligere se ipsum et tunc sua perso-
na computatur inter eligentes
et a se ipso videtur electus et elec-
tio tenet propter commissi forma
ut expresse patet eo. c. t. cum dudum
de postulatione causa venerabili / ubi autem
simpliciter datur potestas eligendi
ibi unus vel duo sive tres e-
ligere non possunt / vel duo si eli-
gunt tertium non valent quia hanc
potestatem non habent / et si unus eligatur

vij

sic cum aliis non valet quia nemo
pt eligere seipsum ex de ministeri-
o adiuvans quia ille debet esse
electus et alii eligentes / ut
inter dante et accipiente debet
esse distinctio personarum ut i d. sic cum
baptizante et baptizato ex de bapt.
debitis / Item quando defuncto papa et uno
alio electo fiat quod contigit quod
pt caput esse et dicunt quidem
quod cardinales quod non credo esse
verum / quomodo cum vacaret ecclesia
si caput deberet cum pt solent
sibi sede vacante fingunt tamen
cardinales vice capitis in multis /
unde pnt cognitione absolvere et
remissionem facere lxxix d. si quis
pecunia / Item intelligo de canonicis
mortuo suo episcopo ex de electione ad
abolendam / Item si omnes volunt
quod electionem faciant apparitoribus
nunquam valebit / ergo quod non per
oportet eos denuo eligere ar. ex e.
quanto / licet in novellis nota hoc
et hostiensis dicit si omnes generaliter di-
cerent x. absentem iste eligere
per viros quod ex e t sicut / etiam
si omnes consenciat in personam non
idoneam nunquam pt reprobari verbo
quod sit / xxxvi d. si praetorsam

VIII Nota quod episcopus pt dispensare
cum illo qui simplex beneficium
est adeptus pt liberam ipsius re-
signationem ex e. t. si clericus / Item cum
illo ignorante dignitatem symoniace
est adeptus si postquam cognovit
sponte resignat ad eandem per lacionem
pt assumi i. q. i. presentium / Item cum eo
qui ordinatus est ab excommunicato igno-
rans ex de eo qui ordi. ab eo q.

qui renuntiavit episcopo et post / Item
cum illo qui ordinatus est ab eo
qui loco et dignitati renuntiavit
ex ut sup. / Item cum symoniaco
in ordinibus an symoniam non
suscepit valeat ministrare i. q.
c. i / Item cum deposito a sacerdocio ut
in minoribus ordinibus ministret
xxx q. viii qui ad nupsit / Item
cum eo qui in medico culpa sua
viciatus est corpore / ex de clericis
c. i / Item cum prius xxv anni ad
presbiteratum ex de etate ordina in-
dicorum / Item cum eo qui sibi villam
amputavit ut possit cathezizare
baptizare pueros in urgente et omnia
facere que ad sacerdotis officium per-
tinet pt quam ad missam cele-
brandam ex de corpore viciat si
significat / Item cum sacrilego l. d.
si quis presbiter / Item cum symo-
niaco in ordine i q v c i et
ult / Item cum scismatico l. d.
ut constitueretur / Item in etate cum
personis promovendis ad maiores di-
gnitates ex de eta. et quali.
ordi. praefecti / Item ut quis habeat
duplex beneficium ar. ex de preben.
de multa / Item in aliis votis
iherosolomitanis ex de voto
c. i et c. de multa / Item in mul-
tis criminibus si ad ulterius pun-
rio ex de iudiciis at si clerici
Item in quantum i. d. presbiteri et quar-
ubicunque non presbiteri ar. ex de
sen. exco. super eo cap. Bald-
wini / Item dispensat cum eo qui
non est sacris ordinibus ut re-
cipiat beneficium cum cura

vel prelatura sua . in aliud possit
promoveri ad factum ex. de eta. pfla
ptea Item episcopus dispensat cum
fornicariis notoriis si agere se cor-
rigere velint ex. de cohabitatione cle.
et mu. It dispensat cum clerico
qui in minoribus ordinibus minist-
rant in suo officio in excommunicatione
xi. q. iii. Hec huius It cum eo qui
excommunicatus minores ordines re-
cepit Hec quest. ex. de eo qui furti-
ve ord. re. c. ii. sed vero dicit
quod episcopus cum talibus non possit dis-
pensare

viii vii Quinto videndum est quid
sit pallium. pallium est
in signe sed ornamentum archi-
episcopi vel episcopi per quos pon-
tificalis officii plenitudo designatur
ex. c. t. ii. an concedatur pallium
omnibus archiepiscopis et ante
pallii receptionem non est appella-
ndus archiepiscopus et an non potest
concilium congregare nec clericos
ordinare nec episcopos consecrare
ex. de electione quod autem sic con-
cedit summus pontifex pallium
ita quod iuret de obediencia quando
recepit ex. c. t. sup. It debet
uti pallio in precipuis festivitatibus
et in ecclesiis que subsunt eius iuris-
dictioni in aliorum episcoporum ecclesiis
non licet nisi de licencia eorum
ex. c. t. . . . . . Solus enim
romanus pontifex in missarum
solempniis semper et ubique utitur
pallio ex. c. t. ad honorem
It electus in metropolitanum
per litteras debet petere pallium infra tres

menses a tempore consecracionis com-
putandos tamen consecrare eius auctoritate
et precepto alii episcopi possunt consecrare
electum Sed quid si ante fuit
episcopus nunquid potest ordinare clericos
et consecrare. Respondeo quidam dicunt
quod sic dum tamen ante fuit confirmatus
quod intelligendum est de consecracione
virginum et confirmatorum si autem non
est consecratus seu confirmatus nichil
de hiis sua auctoritate disponat ex.
de electione nosti It nunquid potest
in pallio per defunctis celebrare Respondeo
quod sic si hoc in suis privilegiis
fuit expressum aliter non ex. c. t.
quia nos

ix Sequitur de renunciatione renun-
ciatio est iuris proprii sponta-
nea resignacio renunciare potest
hiis qui iuris habet vel videtur
habere quia licitum est unicuique suo
iuri renunciare xvi. q. i. cum periculosum sit aliquis bene potest re-
nunciare iuri suo cum non preiudi-
cat publice utilitati ex. de consti-
tucionibus cum accessisset sed si preiu-
dicaret aliorum honori vel como-
do tunc non posset ex. de sent. excom.
contigit It non licet iuri meo quod
habeo in aliquo beneficio spirituali re-
nunciare nam possum interventu pe-
cunie que michi daretur propter vi-
cium symonie ex. de pact. cum pridem
si tamen me aliquis infestat
super eo non iuste possum vexacionem
meam redimere pecunia non est
symonia licet ad nuncium peccet
recipiendo ex. de symonia dilectus

Item renunciatio facienda est et secundum manum sed institutio vel confirmatio xviij q. ij abbates. Speciale tamen est quod resignatio episcopatus vel abbatie que immediate subest ecclesie romane que non debet fieri sine auctoritate romani pontificis extra c. t. dilecti et si facta fuit non valet tenet tamen quod puniendum renunciantes ita quod ipsam ecclesiam repetere non potest extra c. t. quod in dubiis. Item nota quod pro vitando scandalum evitandum potest prelatus petere cessionem sed distinguere nam si sine peccato possumus vitare scandalum debemus alioquin scandalum vitandum nequaquam permittitur quia veritas relinquatur. Veritas bone vite vel iustitie nunquam deserenda est propter scandalum alicuius. Veritas autem discipline quandoque deserenda est. Nunquam debetur potest renuntiare beneficio sine consensu episcopi xxj q. ij dicunt si quis. Si aliquis renunciaverit ecclesie extra quod non extra c. t. admonet. Potest tamen in terra religionis sine consensu episcopi. Nunquam tali pacto quod conferatur alteri qui dat ei debitam pensionem et eo cedente alter obtineat ecclesiam nunquam licitum est extra quod non licet sine extra c. t. super eo qui renunciat beneficio sed quod intervenit pactum vel pecunia symonia committit. Et tali modo talis renunciatio non valet quia una ecclesia non potest habere duos prelatos vij q. j in capite.

Postea agendum est de temporibus ordinatorum et primo quid sit ordo. Ordo est sicut dicit magister sententiarum signaculum id est quoddam sacramentum spiritualis potestatis ad aliquod officium ostendendum. Ordo enim sacerdotalis et omnes inferiores possunt conferri in temporibus anni scilicet in sabbatis quatuortemporum et in sabbato sitientes et in sabbato pasche di. lxxv c. ult. Item potest conferre ordinem subdiaconatus ... diebus dominicis et aliis principalibus festis. Item episcopus potest conferre aliquos minores ordines diebus dominicis et aliis principalibus festis sed subdiaconale non nisi in temporibus supradictis extra c. t. j. ij et iij. Item in omnibus opinionibus refutatis dicatur omnes ordines die sabbati tantum conferri et sic si mane diei dominici protrahitur ad vesperas sabbati procedentes et ita sine in vespere sabbati sine dominico mane conferuntur ordines ad idem referuntur extra c. t. licet potest episcopum qui dominico confert et potest minores qui dominico die conferri possunt et potest subdiaconalem qui ... die dominico vel alio festo conferunt extra c. c. Item ordo episcopalis diebus conferri die dominico et hora tertia di. lxxv ordinationes. Item electus potest in presbiterum die sabbati

et sacramenti durat vel episcopum ordinavit
hoc non possit fieri in aliis ordi-
nibus / nam qui recipit unum de sab-
bato non potest aliud recipere dominico sequenti
intelligitur aliqui cessant vel una die quod
prohibitum est extra c. t. litteras. Item
minores ordines potest episcopus conferre
ubi vult / sed maiores debet conferre
in ecclesia cathedrali xlviij. d. c. j. Minores
vero ordines sunt accoliti et vel sta-
maiores autem subdiaconi et supra.
Item requiritur etas sive ne sit puer
subdiaconus xx diaconatus xxv
presbiter xxx episcopus xxx annos
habeat d. lxxvij subdiaconos. Item
expressum est iure novo quod non fuerit
de substancia ordinis scilicet etas tempus ma-
nuum vel posicio forma verborum quedam
tamen hoc contradicant prima tonsu-
ram quia quidam abbates faciunt
hec omnia probentur in textu / De
substancia autem ordinis est persona or-
dinans scilicet quod sit episcopus / Item persona
ordinanda ut sit persona potens
recipere ordinem scilicet ut non sit mulier
quia nec femina non potest accipere
caracterem in predicte sexu et con-
stitutione ecclesie ut nec predicare ecclesie
abbatisse nec excommunicare nec absol-
vere nec penitencias dare possunt quia
sunt religiose xxxiij d. mulier
extra de sen. exc. demonialibus. Idem
dico de eo qui non est baptizatus qui
non potest ordinari quia caret
caractere baptismi quia baptismus
est fundamentum aliorum sacra-
mentorum extra de baptismo // Si

quis presbiter ordinatus fuit et cogno-
vit se esse non baptizatum baptizetur
et iterum ordinetur. Item intencio gene-
ralis ecclesie ut intendat facere quod
facit ecclesia est de substancia licet non credat
aliquid prodesse. Hec dico propter he-
reticos paparios excommunicatos suspen-
sos qui omnes possunt conferre ordina-
te servare forma generali ecclesie sicut
dicit Augustinus de missa dist. rex quod sit
de substancia sed forma et persona quibus ergo
consencio dicunt nec missa nec re-
... sunt de substancia et quod de missa
dicitur caute supplendum est extra de
sacris atandis pastoralis / potest
ne laicus nimis litteratus recipere
caracterem in ordine / Ex quo quod sit
prima ex quo baptismus est susceptibilis
est angelus sacramenti d. xxviij
j q. j vetitum. Si autem et iuncis
contrarium fecit xxxiij d. Referendum
est ad execucionem ordinis qui si
ne venia fieri non potest. Item ordi-
nati ab episcopo alieno sine licencia
sui episcopi debet deponi demum insi-
mulacio vel alia causa vel durat
dispensacionem immo non recipiunt
execucionem. Item si episcopus ordina-
ns non est suus subditus et po-
nit spem in ratihabitacione episcopi
cuius subdit ordinatum potest
si eius episcopus confirmare quod factum
est per suam ratihabicionem et sic
poterit ministrare aliter non. ix q. ij.
lugdunensis. Si autem contradicit displi-
cet et eum suspensus est acolla...

ordinat et nichil tamen tempore sus-
pensionis possunt clerici sui ab aliis
vicinis episcopis absque ipsius licen-
cia ordinari extra c. t. eos qui ex
tempore si aliquis promovetur in episcopum
et non sunt dyaconi nec subdyaconi
minores potest hos consecrare quos non
potest vero sine alios potest dare potest
quos non extra i. q. i. grata item numquam
potest episcopus compellere clericos ad re-
cipiendum ordines vero quod sit si
utilitas vel necessitas ecclesie requi-
rit tunc aliter non di. lxxiiii c. i
item numquam coactus ad ordines re-
cipit caracterem vero si coactio est
absoluta nullum recipit ordi-
nem nec etiam baptismum et tunc
casu extra de baptismo maiores vero
nero est condicionalis ubi est vo-
luntas licet coacta et tunc
recipit caracterem item religiosi
non debent ordinari contra vo-
luntatem suorum prelatorum nisi habe-
at licenciam ordinandi ab eis
extra c. t. ad aures // Nota episcopus qui
diebus dominicis vel festivis ordi-
nat acolitos debet paucos or-
dinare ne videatur esse generalis
ordinatio extra c. t. de eo item episcopus
nullum debet promovere ad sacros
ordines nisi habeat beneficium
vel sufficiens patrimonium alio-
quin ordinato providebit in neces-
sariis donec conferat ei bene-
ficium extra de prebendis non licet quod c.

episcopus item sic intelligendum est
quod episcopus ordinatum examinavit
aliter illi qui examinaverunt tene-
buntur sar. lxx di. si quis item
queritur cuius etatis debeat esse
clericus qui recipit beneficium
vero xxv annum debuit attigis-
se si est beneficium cum cura ali-
oquin collatio nullius viros est
extra de de electione cum in cunctis
et tunc in anno a tempore colla-
ti beneficii debet fieri sacerdos
quod si non fecerit privatus est benefi-
cio ut ibidem dicitur // Nota quod ordi-
nati a papa in subdyaconos sine
eius licencia non possunt ab aliis
ordinari extra c. t. cum in distri-
buendis item clericus non potest ab episcopo
deponi propter crimen sed tamen in-
structus debet mitti ad papam ar-
gumentum q. iii. quandoque // Nota si episcopus
ponit manum super dyaconum
vel sacerdotem verberatorem legitur
quia forte episcopus leditur non potest
propter dolorem oculorum ex hoc nullus
ordo confertur / di. xxxiii quam-
vis tamen quia patiencia sunt ei
tatis de cons. di. v qui passus
fuerit idem dicitur dicere vera et mi-
strare clementina u ubi in alio
genere ordinavit et in acoli-
tatu ubi episcopus dicit vera et ar-
chidiaconus verba clementina exhi-
bet ex quo in ipsum caret

xiiij

s. candelabra cu cereis d. lxxx
c. j. Secundo si epus ordinet in
ceptos no pt pficere die sabbati
nu(n)q(ui)d licitu est eis die seq(ue)nti
pficere ar(gumen)to q(uod) sic cotinuato ie
iunio lxxv d. quia pspbri 2 tunc
illi qui non potuerunt ordinari die
sabbati possunt ordinari die sequenti
Sc(ilicet) iur aut ordinati sunt die sab=
bati no possunt die sequenti ad a=
lios ordines pmoueri ex. c. t.
lrau(m) d(e)pma illius qui eod die viij
duos ordines p(er)rec(e)p(it) cu
subdyaconatu recepit i lib. v. d(e)
eo qui furtiue ordines p(er)cep(it)
i eod recepit quod qui sine ex
aminatione sine furtiue ordinat(ur)

vj Q(uo)d ... Post q(uam) agit(ur) d(e) scrutinio sc(ilicet) scr
rutinium est ordinandor(um)
examinacio Jt ad archidiaconum pti
net ipsos examinare et postea
epo p(re)sentare ex(tra) c. t. opp(osi)te
et cu videt dignu e no p(re)sentat
quia quilibz p(re)sumit(ur) dignus
nisi p(ro)bet(ur) co(ntrarium) dignus et d(e) q(ua)libz
p(re)sumit(ur) bonu nisi p(ro)betur
co(ntra)rium

vij C(irc)a hoc notand(um) q(uo)d epus
renunciat loco tanto vel
loco et dignitati si loco tm
pt licite co(n)ferre ordines du(m)
rogetur ab aliquo epo. si loco
et dignitati tunc nmo(do) pt
conferre quia tales (eis) ante
epis consituit(ur) Si aut con=
fert maiores ordinati a(b) illo

scient caracterem quod recipiunt sed
execucionem officij sine dispensacione
ipse no debuit Q(ui)z aut ignorat
posset dictus pontifex dispensacio
nisi crassa et supina esset igno=
rancia ex c. t. resistit crassa
que dicit(ur) addeam probabil q(uod)
excusat et d(icitu)r methaphorice ho
minis crassi et supini qui non
videt ea que ad pedes eius sunt
crassa ignorancia facti est ad q(uo)d
ignorat id q(uo)d quilz d(e) p(o)p(ul)o scit
ff. d(e) iur 2 facti ig(no)rancia regula
vj inuto est sacramentu(m)//
viij oc(ci)o oleo balsamo vel utrisque
distinctu aliquo g(e)n(er)e collatum
Extrema vncio est (con)stituta i re=
mediu pecc(at)i venialis et i alle=
viacionem infirmitatis corporalis Jt
ad hoc sacramentum exigit(ur) ordo sacer=
dotalis. oleu consecratu intencio
facientis et fides suscipientis Jtem
no q(uia) ta(m)en gr(aci)a hom(in)i no debent
i vngi s. pueri furiosi et mo=
rientes et est (rati)o quia i hoc sacra=
mento recipit(ur) opus racionis et
voluntatis quibus hij carent et i
telligit(ur) d(e) furioso cui omnino alli=
enata est (rati)o et qui omnino fatu=
us est Jtem no q(uo)d epus i co
(n)fectione i vngit(ur) c(o)nfirmate i ca=
pite et i manibus ex c. t. qu xiiij
de messet sed manus p(re)sbri oleo
Jtem no q(uo)d epus i cena (domi)ni
domini consecrat c(ri)sma q(uo)d fit
de oleo et balsamo q(uo)d vngu(n)t(ur)
p(ri)mum bap(tizan)di (con)firmandi capita epi
et brachium et humeros regum

conseccr eadem oleum infirmorum Item
oleum cathecuminorum Item soli pon-
tifices in confirmacione possunt confirmare
et si defecto hodie sacerdos aliquem
confirmaret nichil ageret ex. e. t. de
consue. quanto Nota quod sacerdos non debet
inungere aliquem in fronte qui non
est confirmatus debet eum confirmare
quod si non facit peccat Item Unguens
in oleo non consecrato peccat conficere sacra-
mentum videntur Nota quod non habet
de et apparatus Item si sacerdos in-
ungat infirmum oleo cathecuminorum
vel confirmate nunquid confert sacramentum
Nota quod sic quia medicina est divina
in benedictione liquidorum istorum
ar. ex de sacris itandis pastora-
lis Item si unus inungat
et alius verba proferat nunquid
confert sacramentum Nota quod non ar.
xxxiiii. d. quorundam Item si unus
incepit et alius defecit Nota ali-
us debet implere ubi ille dimisit
Item Utrum caretes virilibus
vel mutilati debent inungi
Nota quod sic in membris illis vel
in vicinis Utrum sic aliquibus
inungi liceat in eadem infirmitate Nota
quod sic si est relapsa et si o iterat
status periculosus

Primo queritur quid sit sacra-
mentum Sacramentum est sacre rei
signum Sunt enim duo genera sacra-
mentorum quedam enim sacramenta sunt necessaria
ut baptismus confirmacio eukari-
stia prima confirmacio unctio / quedam
voluntaria ut ordo et ma-

de consecr. d. iiii nulla et non
quod propter peccatum manifestum de-
negandum est cuilibet sacramentum nisi
peniteat propter occultum autem nulli
denegatur sed sacerdos occulte mone-
at eum vel publice inguere quod se
corrigat quod si non fecerit det ei
sacramentum et non imputabitur ei sed
pocius accipienti de consecr. d. ii
non prohibeat Item iteracionem sacramenti
nota quod tria scilicet baptismus confirmacio
ordo non sunt iteranda ne fiat in-
iuria sacramento quod enim iterandum non
iteraret quia prima collatio non va-
leret i q i sacra et est racio quia
in istis eadem in prima collacione im-
primitur caracter qui etiam in morte
non separatur ab anima unde si aliquis
resuscitaret a morte non esset
baptizandus vel confirmandus vel
ordinandus secus autem est de aliis
sacramentis que iterari possunt xxxii
q vii litate. post iterantes baptismum
confirmacionem et ordinem scilicet leges
est de c. ne scilicet baptisma iteretur l
secundum canones sunt irregula-
res nec possunt promoveri et hoc
si scienter fecerunt vel si igno-
rant et postea sacratum habent et
est si ab hereticis fuerit absque ne-
cessitate baptizati sunt l. q. i. ven-
tus Item qui dubitat probatur utrum
sit baptizatus confirmatus ordina-
tus quia non iteratur iteratum quod
dubitatur ex fetum ex de presbitero
non baptizato Decies sunt sacra
septena fons cons. etc.

XV Quando quod sponsi filii ad
ultimum et sacerdotum non debent
promoveri quia dignitas clericalis XVI
non debet promoveri vilibus et de fa-
mis committi [extra de corpore vitiatis placatorem]
et etiam ad detestationem
patrum criminis et quia tales solet
esse imitatores patrum scelere(m) j d.
presbyterorum. Videndum in casu quo pos-
sit dispensari cum pluribus talibus
distinguendo quia aut intrat re-
ligionem et ibi canonice conversa-
tur aut remanet in seculo. In
primo casu de iure quam promovetur
ad omnes ordines si alias promo-
veri possent et sint idonei
[extra e t c j religionis] Ingres-
sus enim religionis tollit omnem
turpitudinem quo ad culpam quod
quamvis non habet nec verum quod quod
ad plationem non possunt promoveri
absque dispensatione pape extra e t
c j Unusquisque. Et filius presbyteri ha-
bet vicariam villa ecclesie in me-
diate et quia de qua predixit
proponat videtur quod sit quod non
succedit in eodem beneficio sed quod
verum est extra e t michael. Ali-
quando potest episcopus cum talibus dispen-
sare. Primo episcopus potest ut ad pa-
rvos ordines promoveantur
et ad simplex beneficium extra e
t nimis sed ad dignitates
et ad personatus et ad beneficia
curam animarum habentia solus

papa dispensat [extra e t nimis]

Quando si servus sunt ordi-
natus non adepta libertate
distinguendum aut quod ordinatus domino
suo sciente vel ignorante. Si
sciente et contradicente revocatur ad
petitionem domini in pristina servitute
in quocumque gradu sunt ordinatus
[l iiij d. frequens] ibi dicitur servus
clericus factus servituti maneat ob-
noxius. Quod tamen excipiunt
unum casum si sunt sacerdos hoc
tamen verum tenetur si sit sacerdos
liber efficiatur sed restituitur domino
ut ei serviat in divinis officiis
[l iiij d si servus] Si autem sciente
et non contradicente eo ipso sit in-
genuus et liber [l iiij d si servus]
Si autem domino ignorante aut contra-
dicente vel pignoratore sciente ipso
et servo an non si servus ordinatus
remanebit in ordine et liber sed
ordinator et pignorator condemp-
nabitur in duplum i in duos se-
nos dabit pro eo [d l iiij si servus]
Si ambo sciverint tamen unum
dabit ordinator alterum pignora-
tor et si nemo fecerit unde
restituere reddetur domino suo
ignorante
Si ordinatore et pignoratore or-
dinatus sunt in sacerdote remane-
bit in ordine propter ordinis di-
gnitatem peculio tamen si aliquid
quod domino restitutus vel domino servi-
ret in divinis. Si autem sunt

ordinatus in dyaconum vel subdya-
conum dabit aliud sinus suo pre-
sbytero in ordine remanente alias re-
movabitur in perpetuum di. l. vij. c. pa-
rrochus. ex. e. ti. innane.

xviij

De corpore viciatis / nota quod cum
culpa sua viciatus est in corpore
et sponte in membro occulto vel
manifesto repellitur a promotione
et deiecit iam promoti etiam si in-
vitus obsequium se pre. praue. de co. ex.
e. ti. significavit. quia leges homi-
cida iudicant l. di. v. priquis q.
non sine culpa non repellitur si
standalum timeatur ex de fornicatio-
ne vel periculum ex debilitate.

xix

De quinto de bigamis et non quod
bigamia sit irregularitas ex
ex secundis nuptiis contracta bi-
gamus aut dicitur duobus modis
vel vere vel interpretatione biga-
mus reputatur et ab ordine
repellitur qui primo vovit ca-
stitatem deo et postea matrimonium car-
nale contraxit xxvij. q. j. quod
quod. Item bigamus est qui non virgina
contraxit xxx iiij. di. si quis
vidua vel corrupta ex. e. ti.
de bigamis. Item qui est vnam
de facto alteram de iure diversis temporibus
ex. e. ti. nuper de iure / ut clerici
qui de iure ad promotionem sunt vxor
et postea de facto iterum contraxit sed
si in veritate bigami non sunt
tamen dispensari cum eis non
potest propter affectum cum opere subsequto

ex. e. nuper. Idem est de monacho
qui contraxit de facto ex. e. ti. vob.
Item qui simul duas habet cum
quibus quasi legittime contraxit
xxxi. q. j. quomodo. Item qui duas
legittime diversis temporibus habuit xx
vj. di. acharius. Item qui cognoscit
propriam vxorem postquam adul-
terata fuit cum ab ultero et
hoc scivit ex. e. ti. vlt. Item
si aliquis contrahit cum virgine
et cognovit eam et illa postea
cognoscitur ab alio de iure ma-
ritus ignorans hoc cognovit
eam tamen efficitur irregularis
et non potest promoveri xxxv
di. si cuius. Item si aliquis du-
xit vxorem ab alieno dispo-
satam et traductam non tamen
cognitam propter hoc ipse biga-
mus non iudicatur xxxiij
di. c. vlt. Item bigamus iudi-
catur qui credit se contrahere cum
virgine et eam corruptam
invenit di. l. j. qui in aliquo
et in tali casu non excusat
error xxxiij. q. v. illud. quia
hoc a monacis requiritur sacramentum
et non voluntas xv. q.
j. c. vlt. Item si aliquis de-
floravit aliquam fornica-
torie et postea eam duxit biga-
mus non est quia non divi-
sit carnem suam in duas
ex. e. ti. debitum. Cum eius potest
cum bigamo dispensare pro

quo[modo] solus pp[a] et no[n] lic[et] ep[iscop]o cu[m] ta-
cis dispensare ext[ra] e[odem] t[itulo] sup[er] eo.
nisi i[n] minorib[us] ordinib[us] usq[ue] ad
subdiaconatu[m] in quib[us] p[otes]t ep[iscopu]s
dispensare ar[gumentum] di[stinctio] xxxiiii si subdiac[onus]
ff si subdiac[onus] de facto contrax[it] cu[m] u-
idua qua[m] deinde no[n] potuit de facto
bigamus no[n] est cu[m] ca[rnaliter] ta[men] tanquam
cu[m] marito vidue dispensari no[n] p[otes]t xx
ext[ra] e[odem] t[itulo] a nob[is] et cu[m] tali ep[iscopu]s no[n]
p[otes]t dispensare si maneat de facto
si aut[em] transierit ad religione[m]
i[n] qua fuit ho[n]este co[n]uersatus
posset ep[iscopu]s simul cu[m] eo eciam
ut ad maiores ordines p[ro]moue-
at dispensare ext[ra] q[ui] cleri[ci] vel
vouentes possint co[n]trahere. Numquid
p[ro]pter hoc bigamus est exeri[illegible]
x[rist]o q[ua]d no[n] quia bigamus q[uo]d[?]
p[ri]uatus est p[ri]uilegio clericali ext[ra]
e[odem] t[itulo] ext[ra] e[odem] t[itulo] i[n] nouella v[el] de[?]
q[uo]d no[n] lic[et] bigamis portare ton-
suram vel habitu[m] clericalem Nu[m]-
quid irregularitas bigamie
tollit[ur] p[er] bapt[ism]um x[rist]o irregula-
ritas aut[em] co[n]trahit[ur] ex defectu sacramenti
ut bigamia h[ec] no[n] tollit bap-
tismus vnde p[ost] bapt[ism]um bigamus
ordinari no[n] d[ebe]t sine dispe[n]sac[ion]e
nec corrupta velari vel co[n]trah[itur]
ex delicto x[rist]o ut homicid[ium] occi-
d[i]t hanc no[n] tollit bapt[ism]us si q[ui]s
nunc occidat vel contrahit ex
constitucione eccl[esi]e ut si mulier
i[n] ca[usa] sanguinis vel p[ro]curator scrip-
tor vel testis hanc eciam no[n] xxi
tollit bapt[ism]us ext[ra] de eo xxxii di[stinctio]
et l[ibro] de [illegible] si quis vidua[m] ext[ra] de ey[?]

et nos dicunt q[uo]d siue e[st] de p[er]s[on]is siue
siue p[er] ep[iscopu]m vel siue officialis et si
nullo occidat ante bapt[ism]um no[n] impe-
dit[ur] post bapt[ism]um p[ro]moue[ri] est de e[o]d[em] t[itulo]
si quis et de l[?] aliquantos vnde si
[illegible] bapt[ism]us tollit irregularitate[m] ho-
micidiy eciam o[mn]is

Peregrini clerici qui no[n] sunt
de ep[iscop]atu ordinati ext[ra] e[odem] t[itulo]
tua nos repellit[ur] aut tales
ex motiue p[ro]p[ter] quia no[n] lic[et] ep[iscop]o
mittere falce[m] sua[m] i[n] messe[m] aliena[m]
subditum alterius indicendo vel ordina-
do l[ib]ro i[n] d[e] x[rist]o p[ro]p[ter] q[uo]d tales sunt
p[ro]miti p[ro]pter ex miserie co[n]gruitatum
requisito admittu[n]t[ur] aut isti cu[m]
suor[um] sigill[is] ep[iscop]or[um] ext[ra] e[odem] t[itulo] cu[m] tua
nos vel cu[m] vno noto sigillo ep[iscopi]
di[stinctio] lxxxi p[ri]mat[us] No[n] si ep[iscopu]s ordi-
nat alienu[m] scienter suspensus est
p[er] annu[m] si ignorant[er] et excusat[ur]
sed ordinatus i[n] utroq[ue] casu deponit[ur]
tamen ep[iscopu]s cu[m] tali dispensat
x. q. ij. lugdunu[m] ext[ra] sic jo[hannes] Item
ordinatus ab alieno ep[iscop]o si cele-
brat no[n] sit irregu[laris] nisi de facto
cepit celebrare vnde ep[iscopu]s p[otes]t se-
cu[m] dispensare ext[ra] hoste quia
tame[n] dicunt q[uo]d solus pp[a] cu[m] illo
possit dispensare et nisi si aliquis
p[ri]ma[m] tonsura[m] recepit ab alieno
ep[iscop]o vel minores ordines nisi i[n]di-
get dispe[n]sacione x[rist]o q[uo]d p[otes]t ext[ra]
guill[elmu]s et hoste

Ita[?] ius est qui vices alterius
suscip[it] gerendas ad officium
cuius p[er]tinet ut et eccl[esi]e sue et
io no[n] p[otes]t quis nisi vnd[e] vicarius

qui est c. t. presentatis et non de licito alicui provinciarum sine causa absque persona debeat sine nisi debilitas occurrat propter quam sine non possit. extra de cle. non resi. relatum sunt ut vicarii et quod si constituatur auctoritate episcopi perpetuus est ut nec ipse nec eius successor possit eum amovere extra et ad hoc conceditur si beneficiatus possit recipere vicariam [illegible] extra c. t. c. j. et credo quod accipiendo vicariam curam suam deserendo potest incurrere quod si iterum recipit vicariam [illegible] potest ibi homines absolvere puto salvo meliori iudicio quod non quia intitulatus in una curata potest [illegible] quod [illegible] vicaria sicut [illegible] extra c. t. c. j. et qui beneficiatus est in una curata non reputatur idoneus ad aliam extra de prebendis super ordinata ar. ad hoc extra de electione [illegible] ubi dicitur quod [illegible] beneficium curatum si recipit in statu [illegible] vel in primo potest solvere vel ligare [illegible] et non est alia ratio nisi quod non potest curam habere in duobus beneficiis qui [illegible] in sua curata curam habet non potest habere curam in vicaria [illegible] non potest ibi absolvere et hoc est quod [illegible] Bald'/ cum ea deficit ex [illegible] [illegible] potestate [illegible] non potest solvere vel ligare [illegible] episcopus tamen posset [illegible] dare auctoritatem absolvendi in vicaria quam posset etiam semper [illegible] dare auctoritatem absolvendi in tota diocesi

resi sua [illegible] non credo quod episcopus possit dispensare ut beneficiatus habeat vicariam sicut non potest dispensare ad duo beneficia curam animarum habentia quia extra de prebendis super ordinata ar. ad hoc extra de cle. non resi. nisi [illegible] sub certa iusta causa [illegible] puto quod possit dispensare ut suscipiat vicariam ad tempus extra de cle. non resi. [illegible] et c. ult.

[illegible]

Iectio de sup. [illegible] primo dicendum est quis sit iudex delegatus et que eius potestas et officium Iudices delegati sunt quibus una causa vel plures ab eo qui ordinariam habet potestatem et a principe delegatam delegantur vel committuntur/ potestas eius est ex quo sibi causa commissa est causam [illegible] ad omnia [illegible] [illegible] quibus causa explicari non potest extra c. t. [illegible] et hoc ideo quia [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] sicut [illegible] aliquis [illegible] quis quos [illegible] [illegible] et omne id [illegible] ad id extra de constitutionibus [illegible] [illegible] [illegible] aut iurisdictione delegatoris mortuo eo cui [illegible] delegata est causa extra c. t. [illegible] [illegible] si delegatur causa alicui [illegible] aliquo [illegible] non [illegible] [illegible] non eo mortuo [illegible] mandat ad successorem extra c. t. [illegible] [illegible] sine morte mandatore

primi

in ueniente et cum capite integro
et negocio non incepto per quod
ad quem non sit facta citatio per quam
ce si negocium esset incepto vel
delegatus in eius esset de morte
delegantis extra eodem titulo

xxiii Sequitur de officio legati c.

Dicendus legatarius dicitur cui
aliqua patria vel provincia rege-
nda committitur ut eius vice fu-
ngatur a quo destinatur. Officium eius
est applicare et ea facere que fa-
cit qui eum legavit exceptis hiis
que specialiter ad dominum papam spectant
ut est questio fidei et deposicio
et restitutio episcoporum et commutatio
votorum maxime peregrinacionis et reopa-
litanie legati domini pape possunt con-
ferre beneficia vacancia extra de prebendis
venerabilis. Et per primo vacatura
possunt sue donacioni reservare extra
de decimis pro. cum dilectis. Et lega-
ti ecclesie romane qui non sunt mis-
si a latere domini pape non possunt
absolvere ab excommunicatione pro iniectione
manuum in clericos vel extra provinciam
ad quam destinatur ut extra de penitenciis
nisi specialiter a sede romana eis
fuit concessum. Finitur autem le-
gatio elapso tempore vel revo-
catione vel morte mandatoris
interveniente. Nota triplex
genus legatorum scilicet cardina-
les qui a latere domini pape mit-
tuntur eo quod soli lateri pape assi-
stunt. Secundi nuncii legati quia tamen
ab eo mittuntur. Tertii qui ex privi-
legio sua dignitatum cum suis provinciis

legatione funguntur. Hii differunt
in exequutione absolucione
beneficiorum collatione et in signorum
delatione. Primi quia legatione
exeuntes et redeuntes urbem de
sua et aliena provincia de quorum
in iectione manuum in clericos possunt
absolvere. Ad excommunicatos legati non
sibi gravius quod de provincia sue lega-
tionis vel hominis alterius provincie
vel de sua provincia sunt absolvere
nisi specialiter fuit eis concessum. Primi
etiam beneficia possunt conferre sicut et
extra de officio legati. Et primi superiores inde
in signa specialia conceduntur ut a...
... faciat qui vadunt
extra et ...

xxiiii Sequitur de officio iudicis ordi-
narii. Ordinarii iudices
sunt qui in causa ab apostolico sunt fir-
matos archiepiscopi episcopi archidiaconi
iusticiarii ab imperatore duces mar-
chiones comites totalem alicuius
provincie vel loci accipiunt iuris-
dictione vel etiam nunc quia qua-
cito eliguntur in platos et confirmantur
iudicandi potestatem accipiunt nunc
extra de electione transmisse. Et quilibet
est de iure ordinarius quod non prohi-
betur. Preterea aut inter iii q.
vii. tua nobis. Et non quod quilibet
prelatus ecclesie collegiate habet sed
sit episcopus et iudex ordinarius prore
subditorum et habet iurisdictionem cog-
noscendi de causis et examinandi in-
dicio ordinarium vel platum qui
ab universitate eligitur extra de electione

qui i tutel. ff. de ep̄is et cle[ri]c. ind[e]x
ordinarius omn[e]s tam monachoru[m] q[uam]
alioru[m] q[ui] sunt sue diocesis. gen[er]al[ite]r xi.
q. i. de p[er]sona nisi sint exempti
ex[tra] e. t[itulo] sane. et no[n] q[uo]d aliud e[st]
loc[us] iurisdictionis aliud loc[us] diocesis
loc[us] iurisdictionis consistit in collatio[n]e
ordinum et p[er]sona et alia pacta
et in cognoscendo de causis ad corri-
bitionem delictoru[m]. unde pot[est] contra
p[ri]nc[ipe]s exemptos q[uia] ratione delicti ef-
ficiunt[ur] de foro ip[s]ius vi. q. placuit.
Ius no[n] diocesis consistit in recipie[n]-
do cathedratic[um] et in vestitura dicere
in vocatione ad synodu[m] in quib[us] exi-
muntur monasteria p[ro]p[ter] certe p[er]ita-
tes tantu[m] subsu[n]t quantu[m] ad ista
loc[us] x. q. i. antiq[ui]s

xxv

Q[uan]tu[m] q[uo]d maioritas atte[n]-
dit[ur] in p[ro]rogatiua ordinib[us]
concessionib[us] dispensatio[n]is et
antiquitat[is] ex[tra] de elect. dud[um].
Non p[r]incipes om[n]es t[er]re ep[iscop]is obe-
dire debent ex[tra] e. t. om[ni]s et ita
rex subest ep[iscop]o et q[ui]c[um]q[ue] q[uan]tu[m] ad ca[usas]
sp[irit]uales in t[em]p[or]alib[us] ep[iscop]i subsu[n]t
imp[er]atori et regibus in t[em]p[or]alib[us]
que ab ip[s]is recipiu[n]t lic[et] pol-
leant in sp[irit]ualib[us] ex[tra] e. solite
ff. no[n] canonica sunt abbatisse
obedire debet lic[et] p[ro]fessione[m] no[n]
faciat nec remittant p[ro]p[ter] h[oc]
xv. q. vlt. c. vlt. Sed quod imp[er]a-
tor et rex q[ui] multos ep[iscop]os
in regno suo s[ecundu]m q[uo]d tractab[un]t causas

sp[irit]uales et cui dabit decimas
q[uo]d eisd[em] t[er]ritorio laic[us] i[n] sede
p[ri]ncipale posuit s[ecundu]m si ep[iscop]us
p[re]cipit dico ut vadat roma[m]
p[ro]p[ter] negocia eccl[es]ie sue q[uo]d p[er] se
expediat si alii sunt magis ydo-
nei r[espondeo] q[uod] no[n] quia de legatoribus
ordo no[n] est similis ff. de lega-
tis sec[undo] Sed si ep[iscop]us p[re]ci-
piat dico ut det nepoti suo
libros vel remittat eccl[es]ie
nu[m]q[uid] tenet[ur] obedire r[espondeo] q[uod] no[n]
quia h[oc] no[n] p[er]tinet ad officiu[m]
suu[m] ar. xvi. q. i. quia sunt
Sed si vir p[re]cipiat ux[or]i sue
ut frangat votu[m] suu[m] nu[m]q[uid]
tenet[ur] obedire r[espondeo] q[uod] p[er] ea[m] no[n]
peccat mortalit[er] q[uia] obediendo
viro obedit deo xxxiii. q. i.
noluit

xxvi

Primo videnda q[uo]d si dic[itu]r ut
a violentia vel metus et
que coactio excusat. Sed cu[m]
e[st] maioris rei q[uo]d petitur qui
repelli no[n] p[otes]t Sp[ecifi]ce a[utem] e[st]
instantis vel futuri p[er]iculi me-
tus trepidatio ff. q[uo]d metus
c. l. r[espondeo] q[uo]d q[uo]d coactio alia e[st]
violenta alia levis violenta
excusat levis aut[em] no[n] vi-
gor si aliquis compellit[ur] ad id
q[uo]d est mortale p[ro]p[ter] p[er]icul[um] re-
mittere rebus t[ame]n coactio no[n]
excusat si levis e[st] levis a[utem]
iuria bonis vel arbitrio potius
indicanda relinq[ui]t[ur] q[ue] a p[re]
doctrina possit determinari nisi

vel sit metus qui possit cadere
in virum constantem id est animosum et
non formidolosum etiam si in animo
potest contingere venire extra eodem titulo abbas
violenta coactio est cum quis captus
trahitur in vinculis detinetur ligatur extra
eodem titulo sacris de cetera quod qualiscumque
fuit metus a principio si postea confir-
mat non potest allegare metum extra
de sponsalibus ad id. Secundus est metus
qui excusat et qui potest cadere in
constantem virum ut metus mor-
tis et cruciatus corporis extra eodem titulo
cum dilectus ff. Servitutis metus
stupri sunt ff. quod metus causa l. isti
quidem. Nunquam metus dampni ut patet
... de i presbiteros si ulla? timore
dampni timeat. Secundus modi-
cus dicit quod ablatio rerum illarum
sine quibus homo vivere non potest
non excusat, unde non sunt quodquod
ea que fiunt per metum et qui
non potest cadere in virum constantem
obligant et in animo tenere
quod non possit servari sine detrimen-
to salutis alterius non tamen incidit
xv q. vi si ad id quod per metum
metum debet quis mori potius
extra eodem titulo sacris quia potius debuit
mala pati debuit quam malo
consentire xxxii q. v ita ne

| De iudiciis / De foro competenti ii
De feriis / De restitutione spoliorum iiii
c. i iii De dolo et contumacia / De eo qui ... viii
ii. i vi De prescriptionibus / De re iudicata ...
... vii De exceptionibus de prescriptionibus x
... ix De [illegible]ationibus
... xii

Actum est in primo libro de constitutionibus
ecclesiasticis et officiis clericorum. In
secundo agitur de iudiciis. Primo igitur videndum
est quid sit iudicium. Iudicium est
trinus actus trium personarum in quo forma exe-
quendi iudicium cum persone exiguntur
in iudicio iudex actor et reus
et si negat sententia contra personas ampli-
atur scilicet testes iii q. iiii c. i Item
ne emerit sine iudicio debet supplica-
ri ii q. i sicut ... causa ecclesia
per iudicem stare tantum non debet extra
eodem titulo de ceteris ... excommunicatus licet
propter non possit iudicare in iudicio
nisi absolvatur per aliud tamen potest
iudicare nec de prava malicia convocari
reputat ... si iudex debeat
iudicare sed questionem vel sed allega-
ta ut quod per allegata. Unde si
iudex sciat aliquem innocentem
de laborare ... potest salvo ordi-
ne iuris ut eum capiat. Si autem
non potest eum liberare mittat eum su-
periori significando ei veritatem quam
scit ut probomus. Si autem sine
scandalo non potest declinare iudi-
cium vel dissimulare potest sine
peccato eum dolose fit iudicium contra
illud quod scit innocente hec allega-
tur. Secundo si iudex promovetur in ... ubi
vel in iudicio condescendere ut
imperii potest salva rectitudine iu-
sticie sed contra iustitiam non de-
bet. Allega ... iudex potest
accipere munus ut iudices ordina-
rii non possunt petere expensas cum
ex officio teneantur. Sed iudices de-
legati iudicio possunt petere expe-
nsas extra de vita et honestate cleri-
corum ab omnibus homo vel secundo si iudex

aliquid recipit cui tenetur reddere
Vel si accipit ut iudicet contra iuste
debet restituere non illi a quo dedit sed
illi qui lesus est / aut accipit
ut iudicet iuste tunc dans
aut dedit bona contencione scilicet ut
ius et quietem sibi faceret aut dedit
ut animum iudicis sibi preppe [illegible]
sibi contra clamaret intendendo ipsum
contra iure corrumpe primo restituet ei
qui dedit secundo dicitur dare pauperibus
Ho[stiensis] et alii
ii Vtrum vel forum est locus con-
cordare litem et de urbe si-
gure forum / non si clericus vult conve-
nire clericum hoc faciat coram
suo episcopo et non coram iudice seculari
quod si fecit in civili accione per
quod devincat criminali depo-
netur si per ipso sit lata sententia et
c. t. si diligenti Sed numquid
sit clericis renunciare iuri suo
in hoc ut conveniat aliud clericum
coram iudice seculari Videtur quod non
quia non est contra tractum hoc ius contra
favorem clericorum tantum sed eciam
in odium laycorum et tali iuri nulla
renunciare sit ipsi cum clericis sit
contra fecti et c. t. significate
iii Ferias alie sunt solepnes
Eut dies dominice natalis
domini etc / quos singuli episcopi cum
clero suo et suis dyocesibus duxe-
runt celebrandas et c. t. con-
questus sit tamen quibus in die-
bus istis propter necessitatem et pie-
tatem in messe vel in vindemia
laborare et alleviare sunt capi
ferias dic propter necessitatem quia
quia piscis et raro in certis temporibus
appareret ita quod debita porcio ce-
dat illi quorum territorio capitur et
c. t. licet Ferias vel publice sit
quod dant ad quem utilitatem per fru-
gibus colligendis et sunt in ex-
messi Item si diebus festis
liceat operari in agris Videtur si non
immineat necessitas non licet ita quod
tamen dent ampliores elemosinas
et de licencia plebani Hostiensis Item
Utrum hiis diebus festis arare agrum
pauperum vel alios pauperibus laborare
Videtur quod preparare festum fieri non debet
sed contra alios fieri sit ita quod fiat
propter deum Hostiensis Item Utrum licet operari
circa ecclesias et loca sacra ita tamen
quod non sit excessus in operando
Item si post mortem quibus diebus
festis vadunt ad forum Videtur si ali-
quid facit per sua necessitate non est
quod post mortem Si autem ex
consuetudine vel faciat per
cupiditatem et raro contingit credo
quod post mortem Hostiensis Item
Sed quia est difficile tantam multi-
tudinem dampnare dico salvo me-
liori iudicio quod qui vadit ad
forum festis diebus et prius audit
missam et non frequentat alebrias
et tabernas quamvis peccent
non tamen audeo dicere quod peccent
mortaliter Item si carnifices pec-
cent mortaliter quando carnes car-
nes festis diebus et prius audi-
unt missam et non frequen-
tant Videtur si precedenti die quando
non potest quia quando carnes non

non c̄do q̄d p̄ccēt mor'. Quer̄ cō-
ćuit̄ si structores qui ad manda-
ta dnorum laborant pc̄ant. R̄ñ si
iusto metu ī ductu hoc faciunt
excusant̄. Quer̄ cō ćuit̄ si lic̄
a'cui scribē pacis dieb;. R̄ñ nō lic̄
aliquid ḡnde scribē d'quaternos ī qua-
ternos sed tam̄ aliquid b'uit̄ notare
ut lectionē corrigē et disputacionē
facē lic̄. Quer̄ cō ī d'nicis peccant
qui diebus pacis sufferant
equos aut radunt barbas. R̄ñ-
si ī cubit necitates excusantur.
si aut faciunt ppt questū peccant.
Quer̄ cō ćuit̄ si cp̄es q̄ vadunt
pacis diebus pc̄ant. R̄ñ si ne iiij
hoc faciunt ppt lucrū sine nō
nō audeo condempnare cū ī sua
legem concessū sīt ambulare
sabbato sed nō ult̄ mille miss.
Quer̄ cō ćuit̄ de molendinis.
R̄ñ de molendinis que mouent̄
vento vel p aquas agendū
est s̄ consuetudine regionis
non p hibita aplat̄ de molen-
dinis que trahunt̄ p iumenta
credo q̄d debent quiescē. Quer̄ cō
d'nicis ciuitatenses peccant
suis diebus quib; operantur cū
ciuitatenses cū. R̄ñ si immineat
necitas licite sit alr̄ nō ar̄ ex
de regulis iur̄ q̄d nō ē licitū
ćuit̄ q̄d dnica ī ape festum
uel finire. R̄ñ regulare ī
capiē ī avespe usq ad vesperas
sequēte diei ex e. t omē
tamē s̄ 9suetudine regionis
et solēpnitatē quā pq dē

ī ape et tardius finire ex e. t sup.
Nota q̄d dicis quo ad festū ī capit.
avespa ī vesperam sequentē ex e.
t. c. j. quo ad indicionē ab ortu sol
usq ad occasum ex de off. d'le 9su-
luit. quo ad solucionē ī mediate
nocte usq ī media nocte sequentē
ex de off. dele 9suluit quo ad tre-
guas ī ortu solis usq ī occasum
solis ex de treug. c. j. quo ad ie-
iunium vero fiat ī capit pq cena
diei ioui et finit̄ ī mane sab-
bati sed ē ī alijs dieb; ī ciunioz̄
de con. d. v. de usu. Quer̄ gran

Uomina spoliati restitucionē petē
coniciunt. Ri̅ō si mli re
pulsa ab eis fuit fornicata nō pt
petē restitucionem ex de mor. sigsi-
casti sꝫ si vir spoliat̄ uxore
et timet̄ de sevicia viri nō est
restituenda ab eis sed alicui honeste
femine committat̄ usq ad decisiones
cause ex e. t de restitucione sꝫ
si mli descedit ab eis qui con-
siam mortal pc̄i q̄ forte ī
aliquo ḡdu 9sanguinitate iuncta
est eis et vir cora ecc̄a petat
sibi uxorē restitui quid fiet. R̄ñ
iuuetur si disiungit̄ aut mli
sit p bonos ī continenti aut
non sed sit status ad ī q̄stū lite
mli restituit̄ eis nō tam̄ quo
ad commixtionem carnalem sed dif-
ferēt̄ restitucio donec probonibus
pandit̄ et expensis tempat̄-
imitet̄ si aut nō sit p bonos
patus sed petit dilaciones lon-
giores qua psint tot ca

cum sine iudicio ecclesie ab eo recesse-
rit debet restitui vel plenarie et com-
pelli ad hoc per censuram ecclesiasticam et
si negaverit vel corporaliter viri debet
vir quilibet tollere dotem inter pa-
rochos suas offerat et non timetur.
Si autem timet periculum vir compel-
latur ad prestandum securitatem alioquin
debet ab ipso amoveri usque ad cause de-
cisionem extra e. t. litteras excom-
municationem Decimo ponatur quod velit
potius excommunicari et tollit ex quo
etiam moriatur nunquid sepeliri in cimi-
terio et apud dicitur sit ligata xxiiij
q. iij. si quis. R. quod non quia cum
dicto non communicamus nec mortuo com-
municare debemus extra de sepultura sacris si
tamen in fine petit absolutionem nec
per eum stetit quominus eam reciperet
etiam post mortem debet absolui et
apud ecclesiam sepeliri extra de spon.
ex quibus ... Decimo ponatur quod inter
sponsum ... impedimentum et non
potest continere nunquid compellendus est
ei quod operatur peccatum et si non potest
continere contrahat cum alio R. si intelli-
gitur conscientiam de impedimento potest con-
tra potius debet quilibet sustinere ex-
communicationem quam quod carnaliter cogno-
scatur patri ad commisceri vel ad con-
sanguineam et si aliter non potest eva-
dere carnalem copulam quam per fugam
compellendus est ei quod potius ex-
eat terram quam carnaliter ei miscea-
tur. Decimo nullatenus debet ad
secunda vota nisi per iudicium ec-
clesie vel per mortem alterius
sed si timetur vehementer de adul-
terio vel fornicatione compellendus

est ei potius quam hoc quam fornicari utro-
que tamen illicitum est. In hoc casu si
aliqua audit per rumorem quod non
sit in licitis matrimonio vel suspi-
catur sic et queritur an debet inquirere
veritatem an dissimulare. Si autem per
hoc tenetur reddere vel exigere R.
an ipse rumor quem audit est
probabilis opinionis et discreta an
levis et temeraria. Si primo casu
debet inquirere veritatem donec de veritate
constiterit exigere non debet et si reddere
tenetur. Si secundo idem est nisi ad con-
silium viri discreti deponat quamquam
erroneam conscientiam. Si quia cum con-
iungere ... conscientiam scrupu-
losam tenetur reddere vel non exi-
gere satis expressum est extra de spon. ex
... inquisitionem. Si vero si audivit
illius impedimentum a fide dignis
et non suspectis personis tunc non
debet esse negligens saluti tene-
tur inquirere veritatem licet illa veritas
forsan in iudicio probari non possit
nec debet dissimulare ut minus
peccet in hoc casu tamen esset affectata
ignorancia que non excusat.
Si aliquis excommunicatus vel aliqua
laborat in extremis et petit absol-
vi super hoc distingue an est
excommunicatus per iudicium ...
... dabit cautionem ...
... excommu-
catus potest absolui ...
... absolvetur ...
... causam
hoc excommunicatus si non potest ma-
dare

v mit reus etc / dolus est calliditas ad aliquem decipiendum adhibita ff de dolo l. i. § . contumacia est erga iudicem vel prelatum inobedientia. Contumax est qui tribus edictis vel uno peremptorio citatus pro omnibus contempnit venire ff de re iudicata. contumacia fit tribus edictis vel citacionibus debet vocari vel citari aliquis et possunt duo prius fieri vel erunt peremptorie quarum una queque continebit spacium x dierum vel citatus tenebitur venire nisi voluerit / ultima est peremptoria ad quam si non comparuit vel responsalem miserit sententia contra eum tamquam contumacem [illegible] modo dicatur quis contumax ipso quando quis peremptorie citatus non convenit sufficit ut citacio edictum apud ecclesiam suam vel domum publice proponatur ex. e. t. quecumque et si is qui citatus est est iusta causa absencie ut potest gravi infirmitate detentus vel propter metum qui potest cadere in virum constantem non tenetur per se mittere procuratorem sed tantum aliquem qui alleget causam absencie sue. Si autem alie sunt cause et de voluntate mittat procuratorem ex. e. dilectus

vi Testis est qui testimonium fert de aliquo negocio de veritate dicenda et falsitate neganda ex. e. t. qui autem possunt testari notantur / condicio sexus etas discrecio fama / et fortuna fides consanguinitas [illegible] domesticitas et demus laycus [illegible] fugat et viceversa

condicio i. servus repellitur a testimonio ex. de uxore [illegible] fornicacione sexus i. mulier quia mulier in causis criminalibus et eciam testamentis repellitur xxxiii q. mulier [illegible] et mutabile semper femina ex. de uxore [illegible] fornicacione [illegible] aut casibus s. pecuniariis spiritualibus pace matrimonialibus potest mulier ferre testimonium ex. e. t. quasi aliqua etas quia minor xiiii annis in omni causa criminali repellitur. iiii. q. iii. testis discrecio i. furiosus repellitur

vii iii q vii tria fama quia infamis a testimonio repellitur, sed in tribus exceptis bene admittuntur. crimina excepta sunt s. crimen lese maiestatis crimen perduellionis crimen heresis et symonie lxxxxix § quibus. crimen lese maiestatis dicitur cum quis contra imperatorem vel rem publicam aliquid molitus fuit ut instit. de publicis iudiciis i. publicatores. crimen perduellionis est cum quis in [illegible] ex. e. t. ff ad legem iuliam maiestatis. Fortuna i. pauperes eciam repelluntur. fides quia infidelis contra fidelem non admittitur in testimonium ex. e. t. in dei. Consanguinei eciam repelluntur et hoc ubi agitur de federe matrimonii ut si vir negat se mulierem affidasse i. fidem dedisse ibi [illegible] non recipiuntur in testimonium ex. e. t. super eo [illegible] aut consanguinitate illi bene admittuntur pater et mater et consanguinei xxxv q. vi c. j. et vlt. Item layci contra clericum in causa

criminali nisi sua vel suorum prosequa-
tur iniuria / extra de testibus nisi de crimi-
nibus excepte sicut premissum ibi bene
admittuntur / codex de dolo in causa
criminali non potest contra ~~clericum~~ laycum
ferre testimonium sed in causa autem civili
potest quilibet contra alium ferre testimonium
ii q vii laycos / Item capitales inimici
et conspiratores in nullo casu ad-
mittuntur ad testimonium / extra de symonia
licet heli

vii. P resumptionum triplex sunt species scilicet
temeraria probabilis violenta
et necessaria / presumptio temeraria est
invalida et repellitur omnino et non
debet movere animum iudicantis
ii q i imprimis / surgit a malis
hominibus puta ut quidam sunt loquen-
tem verbum interius statim presumunt mala
et male quia dubia in parte meli-
orem sunt interpretanda / probabilis
haec surgit ex mala fama haec
inducit purgationem / extra de purgatione
canonica inter quibus ii q v presbiter et quia
haec autem admittitur probatio surgit ex
verisimili probatione / ubi gratia exemplo
qui dum sit interiore presumitur esse
corrupta xxxii q i dixit et si
vero probet contra hanc presumptionem
inducit iudicem ad suandum naturam
et haec violenta debet presumptio iuris
quia iura presumunt sic esse vel non esse
et inducit iudicem ad suandum
nec admittit probationem contrarium sicut
gratia quantumque sunt metus con-
trahendo matrimonium vel spolia si per
aliquod tempus pacifice con-

morantur vel carnaliter copulantur
consensisse non audiuntur postmodum
volentes probare metum vel coac-
tionem / extra de sponsalibus ad id.

I uramentum est affirmatio vel vii
negacio de aliqua re
sacri attestatione firmata / causa
institutionis iuramenti est infirmi-
tas hominum qui nolunt credere
simpliciter verbo et ideo permittitur iu-
rare xxii q i non est contra / Item obvi-
andam ydolatriam ideo potius
permissum est iurare per creatorem quam
per creaturam xxii q considerandum
ex quibus patet iuramentum esse licitum
et meritorium cum per ipsum per simo
subvenitur / tria exiguntur ad verum
iuramentum scilicet veritas iusticia et
iudicium / veritas contra falsa ut scilicet
iuret ita sciat esse sicut iurat
iudicium id est discreta deliberacio
iusticia ut id quod iurat sit lici-
tum et honestum / extra c t et si xp
iuramentorum aliud est assertorium
aliud promissorium / assertorium dici-
tur quod iurat aliquid sit esse vel
non esse / promissorium cum aliquis
iurat se aliquid facturum vel
facturum / promissorium dicitur non
quia aut iurat licitum aut
illicitum / si illicitum non est obser-
vandum et sunt illicita quaedam mortali
et veniali peccato ut si iuret
se velle occidere hominem quod est
mortale vel comedere seu bibere
superflue que sunt venialia
nisi non sunt obligatoria
sed iuramenta et sunt cum peccato.

pt contra ~~ment~~ uome ffa aucte
pt iurans xxii q iii si aliquid
vud' uo qd' omne iuramentum ob=
suandum est cum obseruancia non
dirigit in deteriorem exitum et sine
interitu eterne salutis suari pt ex
c t si vo aliquis et tuc d' u=
g[illegible] in deteriore exitibus qui ducat ad
ueniale uel mortale peccatum
Item hec condiciones in iuramento
sub audiunt s. si deo placuerit
Item si res in eodem permanserit statu
Item si michi fides suabitur Item
si res sunt honeste et possibiles
Item uo qd' tribus modis sunt
iuramenta retractanda / sumo cum
quis male iurat / secundo cum quis
i caute iurat et no putat pec=
catum ~~tercio~~ si puella in domo p=
entum affluxit sit et contradictibus
cognitum utrum iuramentum metum uel
violencia extortum sit suandum
dic qd' sic quantumcumque sit metus
dum mo illud qd' iuratur sit licitum
et possit suari sine interitu eterne
salutis ex c t si vo inter aliquos=
dam capitulum unum in rebus ecclesie in
repetendis ex c t peruenit Item
in dote ex de sponsa cum locum Item
in dotis promissione facta propter me=
tum ff ori metus ca si mulier
Item qd' dicitur qui compellit alium
periurare Item est si compigit uel
recipit iuramentum falsum ambo
peccant mortaliter quia iste dicatur
homicida qui tantum corpus
Iste uo et animam suam et alterius
occidit xxii q v si quis conuictus

si successor tenea' qd' iurauit suus
antecessor sit ut primo sit si non
impleuit Responsio qd' non quia obligacio
iuramenti personalis est et no transit
ad successores quantum ad periculum periu=
rii tenetur tamen adimplere illud ex c
t vitare Item si uiuus episcopus faciat
sibi prestari iuramentum obediencie
a subdito suus successor illum ad
idem cogere no pt ex c t vitare
Item si aliquis iuratur soluere usuras
tenetur ad hoc quod post solucionem pt
repetere eas quia hoc no iurauit
et ecclesia compellit usurarium reddere
qd' illicite recepit ex c t debi=
tores Queritur si mulier adultera
est et post confessa possit iurare
si vir obiciat ei adulterium quia
non sit in culpa Responsio qd' no cum
non possit esse etiam qd' culpa sit
dimissa sub ambiguis tamen exponere
possit iurare qd' vir accipet in
uno sensu et mulier in alio hoc
ad Queritur si iurat aliquis compu=
petu ita qd' deliberasset no iura=
sset utrum tenetur Responsio qd' sic
si licitum iurauit qd' uellet intrare
religionem uel fieri sacerdos Item
si iurauit qd' nunquam uellet cum
martino uel molere ad eius mo=
lendinum utrum sit suandum Responsio
omne iuramentum qd' no in peiorem
uergit exitum est suandum Item si
iurat mulier qd' uelit ad hec re
ista quere utrum sit suandum Responsio
ut supra Queritur si iurasset aliquis
qd' duceret aliquam in uxorem et medio
tempore fieret leprosa utrum sit suandum
Responsio qd' non quia si [illegible] tenetur h' condicio

Hec condicio si vel in eodem statu perma-
net. ext. de i. que ad. Quinto si aliquis
recipit gladium ab aliquo et iurat
quod ei reddat quando possit et ille incipit
furere utrum teneatur reddere. Resp. quod non
xxii q. i. ne quis. Quinto si duo pro-
mittunt fidem et pacem et unus
rumpit utrum alius teneatur servare. Resp.
quod non. ext. de i. pervenit. Item si aliquis
iuravit quod faciat quidquid preceptum
ei et precipitur aliquid inhonestum
vel quod dictum non est servandum quia sub-
intelligitur si sint precepta probabilia et
honesta. ext. de i. veniens. Quinto
si aliquis iuravit quod velit ire ultra
mare utrum debeat primo dimisso intrare
religionem. Resp. quod sic non enim periu-
rium incurrit qui id in melius com-
mutat. ext. de i. pervenit. Quinto
si iudex debeat recipere mandatum
testium contra innocentem quos scit
falsum mandatum. Resp. iudex in hoc casu
debet laborare quantum potest ut eos repel-
let a testimonio opponendo contra testes
si potest. Si vero non potest recipere mandatum
quia iudex iudicat non secundum con-
scientiam sed secundum allegata coram eo dicit
ut debet pro tribunali ut dicit Ambrosius
iii q. vii iudicet. Hec ibi. Quinto
si aliqui iurant quod velint simul
ire ultramare utrum possint se de
vote absolvere. Resp. non possunt sibi re-
mittere quod non vadant sed bene
remittere quod non vadant simul.
ext. de sponsa. c. i. Quinto si iuravit
aliquis se soluturum debitum et de-
pendit non possit utrum sit periurus.
Resp. si ab initio credebat probabiliter
quod posset et postea non potest non est

periurus. Si autem credebat quod non
posset vel dubitabat probabiliter in
utroque casu periurus est. Quinto si iuravit
petendum et de mala parte. Resp. non est
periurus. ext. de quibusdam. Item quinto
quibus potest absolvere a iuramento illicito.
Resp. non solum papa sed etiam episcopus et de
votis et de iuramentis potest in melius
in melius quia non magis obli-
gat iuramentum quam votum. Hec ibi.
Quinto si iuramentum doloso teneatur.
Resp. si statuis [illegible] ab una
parte et de [illegible]
loco qui statuit non adhibuit.
xxii q. v. quacumque. Si non adhibuit
quod parte statuis [illegible]
ligendum de [illegible]
quibus qui est assumptor duplicitatis.
xxii q. v. iuramenta. Quinto de
domino qui facit subditum suum iurare
qui dicit ei si quid sciunt ut
audiunt [illegible] aliquid de
bonis suis stagnus vel bincus
aut certis rebus. Item si de iuramento
de claustro qui extorquet iuramentum
a familia et revelet ei quidquid
sciunt de adulterio uxoris sue et
concubinis eius et similibus. Resp.
quod quosque qui sit iurat si non
sit prius per alios quod non tenetur dicere
dictum vel iuramento quia sit proditor
et [illegible] non correptor et debet
potius mala omnia tollerare
quam tale iuramentum prestare ut
statum observare. Si autem sit prius
per alios tenetur sed iuramentum sit non
xxii q. vi. ex quo et de synodo.
Quinto si [illegible] de synodalibus te-
stibus sciat solum aliquos con-
sanguineos esse usurarios et ad
ultimos non tenetur [illegible]
iurant quod revelabit quidquid

i omnib; sint synodalib; quam i fi-
nia'mento i te' si p'us pt alis 3
tace' ne sit p'ditor omnis y q j
si paravit et q vero plerq; sed
epus uel alius pot renunciare pe-
ccato ut ab eis peccato corri- = ix
gat' / ego credo sine pudicos si
is cui iuramentu pbat' credit
esse tnaculentu et ferus sine
possit p'te p alios sine no q' d'
non tenat' siuat iuramentu si
nd ico cet sine custodie d'puta-
ta tuc quod possit siuat alt
no et unus si audit aliquis ma-
te aliud plus ipe sit et taciat
ma'q' paat vide' q' d' pot mai-
festando quam si omnem occultu
maifestat no e corrector omis
sed p'ditor ut d' aug' y q j
si peccavit / sit se p'dent cu
forte ad morte pueri uel a-
mittere uel aliquib; illius qt
quam volebat peiorare ut ipe
p'ditor possit i cte pictum mor-
tis. und' d' aug' q' d' sufft'
isti ut se absoluat abs' vin-
culo / si indicet illis q' pot p-
desse mag' quam obesse pinio
ut puto sacerdoti uel penitentibus
dispat' et ad quam d'inationis &
iniciandam tene' quib; sint
omis quociens videt aliquem dia-
nd peccatio i pa' quittendo
no comisso sed ad iniciand
omnem iam quissim / dicunt
fere omis doctores q' d' tenetur
plati precepto / alij no tene'
nisi ex consilio / sit aliquis iura-
mento tene' aliquis fac' petit
dilationem uel absolutionem et obti-
net ab eo cui tenebat' magis
precepto absolutus e ama'to vide'
q' d' no qt dos reddendi e ma-
nendu / &c et debitores p'o
si ina'to sim e d' fraudes dei
t i d' u tenet se obligat' do'
non e absolutus ab homine

nisi p quantitatem e inclinis si nd d
fraudem homis et ille sponte ab
soluit cu pp'a non tene' q' d' in
est debitationem et dispon p t'ra

ix

Circudatio e ut ait aug'
sta suffices votis ad i tem-
tione fallendi xxii q i ille
argenti est contra mentem ic aug'
circudatio aliud e p iniquitatem sine
malignitate aliud officiosum sine
pietate aliud iocosum sine ioci-
ditate / inquis q' i malignitas
semp e mortale xxii q ij nc
artificiose secundum s' iocunditate
nullum pctm ad eo veniale q' d'
no facit mortale si placet ma'
si dicit' d consuetudine d xxv
aliat sed placet q' d' i a' dilecto
sponsa' sed i cum s' pietatis
p'omnibus p'ferto e mortale et i
p' forte veniale xxxii q j ne
quis / et sua e nimis dicit p si
s' quorum consuetudo no fiat
mortale nisi quitte' libido de-
lectatione mortalis circa mendacium
ico q' d' adulat' quis tib; modo
s' attribuendo alicui bonum q' d' no qt
approbando malum q' d' est et sup
extollendo bonum q' d' est supnis
et p' eam tacendo e mortale sed d
p' quis xxii q ij bonum veniale
sed quid dicit ab aliquo qui' occi-
dendus quam fuit i domo sua la-
te' quam vide' talis pplexum si p' d'
illud ocedere' si negat cu iusti-
menti' et d' aug' q' d' nulla
pplexitas cadit i vire p pctm
dicens si sit ubi e no e d'
nescio sed dicat scio ubi nd e
non inostendo uel taceat omo
si aut tacturitas sorpitus ei
ob est transferat se ad alia uba

dicens non est hic i. comedit vel
alios evadat manus querentis sacerdo
tum in mandatis eius etc. Item
etiam mendacium pietatis quando utro
rumque acto quis iuvatur et non nocetur
et hoc videtur quod sit exemplo obstetrici
que ex pietate qua intendebant
non occidere pueros hebreorum ad manda
datum pharaonis mentiebantur pinna esca
sed quia mentiebantur oddo sed hic est
tutas demeruerunt unde premium
eternum pro pietate debitum mutatum est
in temporale ut ait Aug. xxiij q.
ij. Sed quia licet ut ibi dicitur causa
benignitatis corporales que eis in eterna
mita potuit attribui culpa menda
cij. Summa in eterna recompensatione
est declinata contra videtur quod eodem
acto non posset contraria operari extra de
bap. maiores § l vij siquis
Solucio dicendo quod non potest per eandem ac
tio meritoria et demeritoria sed bene
est quod acto aliqua sit demeritoria
et aliqua pia intencio qua comitate
illa sit meritoria vite sive eterne et
pura contencio eo comitatis demeritoria
i. ad gratiam amittendam separatoria

Prescripcio vel usucapcio est adiecti
cio dominij per continuacionem posses
sionis temporis lege diffiniti i.
spacium temporis lege diffinitum ff de
usucapcionibus l. i. in § differunt quia
prescripcio et usucapcio in rebus mobi
libus. Item usucapcio complet
triennio prescripcio non sed decennio et a'a
sacra loca decime et oblaciones non
nisi per alias possidentur vel pre
scribi extra de t cum prescripcione alia
longi temporis ut x annorum alia
longissimi temporis ut xxx vel xl
annorum contra ecclesiam est necessaria pre
scripcio xl annorum sed contra ecclesiam ro
manam currit prescripcio c annorum

extra de t ad audienciam Exigitur autem
ad prescripcionem continua possessio ut res
sit possessa sine interrupcione usque
in finem prescripcionis. Item bona fides
s. quod recipiens vel emens credat ve
dentem vel tradentem esse dominum il
lius rei. Item iustum tenetur titulus
s. quod credat ea opinata ea non per
violenciam maxime si quis eam
aquis acquisivit bene honeste
et quod res non sit vicosa s. fur
tiva etc. Sed pone quod completa
sit prescripcio bona fide et iusto ti
tulo post ea possessor deprehendit se re
constituarum rei alicuius utrum re
stitutio tenetur. Respondeo aliud est iudicium
fori aliud iudicium poli. Nunc
poli et iudicio dicendum est quod restitu
tur quoniam dictat sua consciencia quod ma
le possideat quia omne quod non
consciencia est edificat ad gehen
nam extra de re iudi. moria perpetuas.
Aut fori dicunt legiste quod non
tenetur quia quod possidet auctoritate iuris
possidet i. prescripcione ergo possidet
suum non alienum sicut dicit Aug.
quod est alienum non est quod iure pos
sidetur. xxiij q. iiij. Et inde dicitur
titulus quia dicitur ab a patre i. de
signans subditum. Item dicitur bu
sticium de lxx scorum Cuius qua
signa quedam vel vexilla
que fixus solebant de ponere
predijs suis iure ptinentibus. xcvj
q. vi consuetudo. Et principium
unde dicitur vulgo quo titulo i.
quo principio possides Et bene
auctoritatis operis sequitur ut titulus
libri Et ipsa causa ut titulus beati
petri unde dicitur ordinibus ad titulum
talem vel talem procedunt ordinan
di. Item iusta causa adiciendi
dum in pati Sed cum si plaris

ht tonsuram clericam aliorum rei qua
possidet de ceter. pre bonis numquam
dimittet illa. Vnde non petit suspirabit.
illi tamen sunt ut petat ea et si
purgabit tonsuram suam nec dicit
faciat fraude
Sta de pena pugnacionis lig
in ingredi tabernas extra de
clericis vitam dicitur edendi et bibe-
ndi causa tabernas non ingrediantur
nisi peregrinationis necessitate compulsi
aliter non tenetur solum clerici immo
etiam layci qui causa voluptatis
gule et consuetudine frequentant
tabernas et ibi ad ponunt
amorem divinum et propter obedie-
ntiam vel paciunt nec sunt absol-
vendi nisi hoc dimittere proponat
penas si est viator vel emptor
vel causa recreacionis intrat hos
Item fovere capillos et mutare
habitum extra de c. per ult. extra
q in capite iuris clericus ut lay-
ci petere sub ymagine coma
sis sunt ut puerile lupinare
coma sit et proximitate in abiis qui-
care et q. iij qui. si alias hec
re non sunt etc. de se in eis eis cum
voluntate Item licet aulis audire
missam extra q. in nullus etc.
Explicit secundus liber in
Incipit tercius liber primum in forme septimus lib.
In precedenti libro tractatum
est de modicis que ipso re-
stat tractare de vita et honestate
clericorum et non quod etiam in collegi-
atis ecclesiis debent dimittere in commu-
ni vna domo vesci sub vno tecto
dormire et ad hoc compelli debent
per suspensionem officij et beneficij
extra de c. t. quoniam honestas de-
cencia considerit in duobus scilicet in virtutibus
in virtutibus et optime nisi in cessu
in habitu in tonsura Et ut sint

sobrij in cibo et potu et maxime ut
caveant ebrietatem quia ebrietas est
incentivum libidinis Et nota quod eb-
rietas dicitur tribus modis primo dicitur peccatum
et oblivio mentis hoc non est peccatum
xv. q. i. sane Secundo dicitur actio sive
frequens actus bibendi et hoc ut
ait Augustinus est peccatum veniale nisi sit
assidua quia tunc est mortale maxime
si nocuit plus potus et non adhi-
bet custodiam extra de. cum ecclesia
dicitur ebrietas quando de spacio mentis
et studium ad ebriandum se facile et
semper mortale. extra de. omnia ex pe-
cunia qui ebrietati deserviunt et amo-
niti non desistunt si si est episcopus pr-
esbiter dyaconus deponatur si est sub-
dyaconus vel laycus quod sunt
vel libertini dicitur xxxv episcopus aut omnia
Et nota quod v. modis peccat quis
per gulam quos hoc pro quos versus
est etc. quod v. modis gula tentat
edentem prout dehonestat prestas
delicate vel sunt cupide quod non
est dehonestum decorum d. v. quinque modis
Et clerici arma portantes excommunicati sunt
extra de c. t. clerici nisi ex iusta causa
sicut propter latrones ad terrendum non pro pena
cum extra q. in maxima alia
si per trinam amonicionem contempnunt
portantes privilegium clericale amittit
extra de sen. exc. in audiencia Et clerici
ad aleas et taxillos ludere vel
eciam interesse prohibentur extra de c. t. cle-
ricis De pena ludencium ad aleas legitur
in canonibus apostolorum episcopus presbiter dy-
aconus alee deserviens aut desinat
aut etiam deponatur Subdyaconus
eciam alij laici aut desinat aut
communione fruantur Sed nota quod
in alea perdit potest repeti Vnde salvo
meliori iudicio distinguntur utrum
voluntate ex cupiditate lusit et tunc
si amisit non potest repetere si lucratus
est tenetur restituere saltem in iudicio

aliud aut commune seu aliquod primum in
i prostitutionem est alterius et tunc si a-
misit potest repetere si lucratus est non
tenetur ei restituere a quo lucratus
est sed non potest et debet pauperibus erogare
ar. xxxiiii q. v. non sane. Item dico de
illo qui causa recreationis ludit nisi
aliquid obstat si dicat ludere licet ex cu-
piditate ludentium non tamen facit
lucra ex primis quia ludus in se tur-
pis est et reprobatus ut puta qui est
contra deum et contra omnia iura et per illum
ludum non potest acquirere dominium quod non titulum
nec bona fide habet in usum cum titulus
pravus titulo est habendus et male fi-
dei possessor. Dico quod quamvis loquendo de conscientia
mutatur c. de agricolis quicumque vero
quecumque tamen ex persona quibus contra distracte
tenetur quibus reddere quod lucratus fuit
ab eis s. filio pupillo minore cap-
to certo monacho et quia illis bona
pro se non potuerunt dantur eis tuto-
res et sacerdotes et restitutio non eis
qui amiserunt sed tutoribus seu magistris
vel ipsi deo vel ecclesie titulo. Ideo tantum
est de iure civili quod ille potest repe-
ti usque ad l annos ut est supra
de hiis que quis lucratur in torneamentis
quia hec torneamenta sunt prohibi-
ta pena canonica non est tamen
curatum quod competit reprobus corpore que
ibi admittuntur unde hanc sunt
milites qui per acquisita retinere sed
non quod lucratus est cum bona persona
potest occupare cum eo quod amisit
cum eadem adquirentes quantitates sed
non cum alia. ¶ Item nota si dicat quod non a vj
prestant consilium vel bona ut qui
sunt convertentes sunt in statu salva-
toris quod non cum eum per illud
apostasiam gravis peccata in pena ut
ex de apostatis c. j. et illos sunt
excommunicandi ut ibi et c. si quos

patet quod sit receptus non complendum sed
licet tenentur si acolitus tenuerit prestare
bona illius talis aut tenuit ad actum
quicumque ut si duxit viduam vel secundo
est mulieres et secunda separavit tunc
non tenetur. Si autem non tenuit ad ac-
tum contrarium puta quod duxit virginem
vel manet in habitu laicali tunc
tenetur prestare de xxxiii et quod vero
est nisi in tribus casibus primus si non
vult gaudere privilegio clericali
secundus si non potest sine gravi scanda-
lo vel tertius si iusta causa timoris
vel criminalis dimittat tonsuram
sed licet clericus patet quod acoliti
sacrificantes stolas tenent pre-
stare bona. ¶ Nota quod communia a iiij
clericorum que non sunt servanda videlicet
ut inter absentium mordeatur
potentes non videantur de aures
fabule non recitantur verba scur-
rilitatis legantur cibi ad usum
sustentationis sumatur a principio et
in fine benedictio dicatur plura
de quia et c. non licet
Nota quod clerici non debent cohitare a b
cum mulieribus de xxxiii conspi-
ciat nam cohitatio sepe interrupit
adulterium xxxii q. v diffinimus
excipiuntur persone que cohitare
possunt s. mater soror amita ma-
tertera filia fratris vel sororis vel
regulariter omnes consanguinee per
lineam transversalem usque ad quartum
gradum inclusive ar. de here
cum omnibus consanguineis vero per li-
neam ascendentium et descenden-
tium usque ad quintum gradum ar. de
consanguineis et affinibus non debet
et est ideo contra istos quia secundum naturale
vel communis omnis de illis estimare
permittit de c. t. ambiguitate pena a b j
clerici non servantes castitatem

est quod si accusatus est et convictus de-
ponatur di. lxxxi si quis etiam
presbyter si quis episcopus item aut noto-
rium est cum scelere quibusdam aut
non suspensis cum si de notorio iuris
puta quia dampnatus est per sententiam
vel est confessus sponte in iure
vel est canonice convictus tunc de-
ab omnibus vitari in sacris quia
optime est suspensus quo ad se et
quo ad alios ipso iure q. v. presbyter
extra e. t. hoc verum idem dico si de
notorio facti puta quia publice
suspectam publice tenet in domo
vel sunt ibi argumenta evidentia
cia super tali .i. praecedenti convictus si
est publicum non ex fama sed ex
evidentia ita quod celari non
possit nec teste nec accusator
est necesse extra e. t. tua est etiam
aliud notorium manifestum quod
est notorium iuris aliud facti no-
torium iuris est de quo quis ca-
nonice est convictus vel in iure
est confessus vel allegationes probo-
nes convictus xv q. v. presbyter extra
e. t. vestra et quod notorium
facti cum testibus est et dis-
ceptator non est locus di. lxxi in presbyteris
In notorio facto non requiritur ordo
iuris quia evidentia facti ster-
lit clamore non indiget accu-
satore extra de accusationibus evidentiam
cum et in utroque notorio scilicet iuris
quam facti vitari debent sacerdotes for-
nicarii in divinis et suspensi
quo ad se et quo ad alios
xxxii di. preter hoc idem glosa
Innocentius iiii super illa extra de
symonia tanta dicit specialiter
in notorio fornicatore et symo-
niaco quia quasi tollant ab
ecclesia cum officium eorum audire non
debent xxxii di. vita de symo-
nia tanta contrarium dicit quod ab ecclesia

Avij tolleratur extra e. t. via sed una mulie-
rem fornicationem cum clerico et si erat
libera debet redigi in servitutem
ecclesie xxxii d. cum eos. si ancilla de-
vendi lxxxi d. quorum filii autem
nati redigentur in servitutem ecclesie
xv q. viii cum multe. Quod quam
Aviij plus debet scandalizari et cum tota
parrochia vel maior pars scandali-
zatur. Quod plus scandalizant
cum generosi faciunt plures q.
xxvi vivos sicut duos coniugatos
et tres collegimus. Item de ne vitandis
Aix sacerdos qui confitetur se occulte te-
nere fornicariam. Respondeo non teneor ta-
lem vitare propter quod occulte confitetur
nisi cognoscat se amonitum
vel aliis constat in s. cui-
dencia si habeat audire mis-
sam sacerdotis fornicarii Respondeo de eos
tantum si notorius forni-
cator possit absolvere Respondeo quod non
quia suspensus est quo ad se et quo
ad alios extra e. t. ipsi
si talis sic celebrat non est irre-
gularis. Respondeo quod sic hoc
episcopus cum tibus dispensat Respondeo quod
sic ut hoc si forni-
carie sacerdotum teneantur ad resti-
Ax tucionem eorum que clerici dederunt eis
Respondeo quod sic ut extra de donacionibus
inter virum et uxorem si ancilla
in servitutem
baldus vel bone labore
possunt si clerici
ad eas abiciendas Respondeo non
decretos in fornicationem
extra e. t. clerici sed quando separari
ab uxore cum quo de facto contraxit tunc
extra quod clerici vel eorum
Coniugati conubinarii sunt
Respondeo de xxxii d. Vtre

Item dici(tur) dependentes bona eccie ad
incertabus tenean(tur) ad restitucio(n)em
W. i. de rap. R. i
Venit si clericus i maiori ordie
constitutus s. subdyac(onus) et ult(ra)
contrahat de facto quis pt cu(m) eo dis=
pensari W. distingue aut contrahat
cu(m) virgine aut cu(m) vidua Si cu(m)
vidua no(n) pt epus cu(m) eo dispensa(re)
cu(m) eo bigamus indirect(e) no(n) p(ro)pt
sacramenti defectu(m) sed p(ro)pt affecty(m)
i(n)tentionis cu(m) ope subsecuto ex
de bigamis anobis si manet i(n) s(e)c(u)lo
secus si transeat ad religio(n)em Si at
cu(m) virgine cu(m) eo u(e)l ut u(e)l i(n)terp(re)=
tative sit bigamus p(ost) longam
p(e)nitencia(m) et vita(m) laudabile(m) pt secu(m)
p(ro)prius epus dispensa(re) ex e. t.
sane sacerdos R. ii
clericus coniugatu(s) sit excommunicatus W.
si ille s(er)vat tonsura(m) et retinet p(ri)=
vilegiu(m) clericale ita q(uo)d i(n)terceas
cu(m) excommunicatus e(st) Si aut no(n) s(er)vat
tonsura(m) u(e)l ut gaude(t) p(ri)vilegio
clericali W. tunc verberans eu(m) no(n) i(n)
cidat i(n) ca(n)o(nem) ut d(icitur) i(n) apparatu secu(n)=
dum gauff(redum) sed si dimittit ton=
sura(m) p(ro)pt scandalu(m) uxoris et
cu(m) vult gaude(re) p(ri)vilegio clericali
W. si vivit clerical(iter) et dimittit
tonsura(m) p(ro)pt scandalu(m) uxoris
no(n) amittit p(ri)vilegiu(m) clericale
et hoc eo quia ei no(n) e(st) i(n) culpa
licet u(e)l relinquid cleric(us) coniugatus
compellendus e(st) dimittere negotia u(e)l
tonsura(m) et habitu(m) clericalem W.
q(uo)d sit ex e. t. io(hann)es R. iii
Quera q(uo)d cleric(us) te(nea)t(ur) facere
residencia(m) i(n) p(ro)pria p(er)sona ex
c. t. qr nonnulli pt tam abca
tausa utilitat(is) s. studij et licencia
sui plati Item causa ucilit(atis) s.
exercitationis qua cessante redi=
bit i(n) eccam sua(m) ut q. l. pastoral.

Ite(m) ut si clerici i(n) eone studij sint ab=
se(n)tes de causa W. si studuerint i(n) theo=
logia sint et pape i(n) t(er)go
p(er)cipiunt beneficia ex de magis(tris)
sup(er) specula R(espo)ndet(ur) si clerici i(n)
ordinib(us) sacris (con)stituti q(ui) no(n) hent
beneficia teneant(ur) ad hore canon=
icas W. q(uo)d sic u(e)l credo q(uo)d
p(ro)pt studiu(m) u(e)l peregrinacio(n)em op(er)
s(u)spensi(on)e(m) u(e)l epus pt cu(m) eis
dispensa(re) articulus tam(en) ne=
cessitate i(n) certa ali(qu)a bene ope=
rat(ur) hec u(e)l gr(ati)a eius nota
quod ad hora(s) can(onicas) quis obliga(tur)
racione beneficij siue beneficiati
quandoq(ue) racione officij sicut qui habent
sacros ordines quandoq(ue) aut(em) rone
utriusq(ue) quitem R. iiii
Prebenda e(st) ius p(er)cipiendi
p(ro)ventu(m) i(n) eccl(es)ia conferri aut
p(re)benda debet ab ep(iscop)o u(e)l alio
plato q(ui) p(re)est illi eccl(es)ie de (con)sensu
capit(u)li nisi co(n)suetudo aliud habeat
ex de electione cu(m) ecclesia Ite(m)
debent conferri cu(m) o(mn)ib(us) appen=
dicijs ut si cura sit annexa
ex ut eccl(es)ia beneficia sine di
mi(nu)c(ione) ut uni(us) Ite(m) no(n) si epus
conferat uni p(er)sone duas dig=
nitates eccl(es)ie si cura habeat annexa
u(e)l eccl(es)ias parochiales p(ri)vat
co(n)ferens et recipiens ex de=
multa Ite(m) no(n) q(uo)d p(er)sonat(us) be=
neficia p(er)sonis conferri no(n) debet
i(n) m(in)oribus i(n) ete(m) c(on)stitut(is) ex
de eta. et q(uo)d pt p(re)benda tam
et p(er)sonat(us) beneficium habere pnt
et p(ost) septimu(m) ordinari pnt
l. xx vij. d. i(n) singulis p(ro)vi(n)
aut di(cit) qui non dum xv annu(m)
attigerint R(espo)ndet(ur) si quis plu=
ra beneficia pt ca(n)ones i(n) iure
expressus sit indole p(ro)vidus et ab=
s(que) dispensacione W. q(uo)d sic a.

ar. de cler. egrot. / et secundo benefi-
cio recepto ipso iure vacat
primum extra c. de multa est nec id
dispensanda. R[espondeo] quod sic extra de conces.
preben. litteras. Item numquid si recipiat pla-
benefitia minus possit retinere quod ma-
luit. R[espondeo] quod non quia si debet retinere
/ Item quid [illegible] numquid possit dispensare
super pluralitate beneficiorum. R[espondeo] in
beneficiis curatis quibus solus papa potest
in simplicibus potest episcopus. Item vero numquid
[illegible] beneficiatus et recipit alterum [illegible]
volens tamen primum relinquere peccat
cupiditate quia recipit magis pingue
[illegible] Item numquid si clericus recipiens
[illegible] beneficium obtinendo [illegible] utrumque pos-
sit subditos in primo beneficio ab-
solvere. R[espondeo] quod non quia cum iam de-
sierit esse prelatus eorum nec potestatem
habet in eos unde eos nec ligare
nec absolvere potest extra de preben.
c. [illegible] placuit. Item numquid ergo tales
subditi peccaverunt. R[espondeo] quod non in-
quantum palliant putantes eum [illegible]
esse prelatum. Item [illegible]

43 6 Item numquid possit in civitate
clericus beneficio legitime adep-
to ab episcopo non possit privari nec
afflicto adversa. afflictis extra c. et
oportet / oportet illis qui lepre
morbum ita constituit quod non possit
cum hominibus communicari extra c. B vij
tua nos / et tunc leprosus re-
movetur a prelatura. aliter [illegible]
in simplicibus laborat non removetur
sed datur ei coadiutor extra c. [illegible]
oportet. De epilenticis et demo-
niacis nota quod si sunt [illegible]
[illegible] [illegible] non pa-

tiuntur extra c. per [illegible] officium suum di-
[illegible] a [illegible] cadit cum emissione
[illegible] vel certa si [illegible] cadit et
adque emittet [illegible] cum [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] si clericus debilitatus assumit
coadiutorem tali pacto [illegible] da-
[illegible] de certa si non [illegible] rapi-
[illegible] certam [illegible] possit recipe-
[illegible] cum [illegible] R[espondeo] si [illegible]-
sit cum vicario ad tempus potest
si autem ut vicarius perpetuus in
[illegible] consensu episcopi et episcopus
[illegible] eum ut det ei quod [illegible]-
[illegible] extra de officio vicarii ad [illegible]
et extra de [illegible] [illegible] quedam
[illegible] quod si certa non sufficiat vica-
rio et plebano. R[espondeo] ille qui primus
[illegible] habebit redditus certe et [illegible]
plebano providebit episcopus [illegible] [illegible]-
[illegible] qua in [illegible] [illegible]
episcopus

B vj [illegible] certe vel certa a[illegible] be-
neficium collato in [illegible]
corporalem possessionem in [illegible]
non quod non plus dent in [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]-
[illegible] quam quod possunt sustentari
de bonis certe extra c. non amplius
sed aucto facultatibus augentur
extra de constitutionibus [illegible]

Item numquid concessio beneficii
nondum vacantis non valet
extra c. nulla [illegible] si tamen fiat
promissio [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] legatus
[illegible] non potest [illegible] beneficium [illegible]
vacat extra de preben. [illegible] [illegible]
beneficium in [illegible] tempus [illegible]

i sua pop mensem dz confri q'd si no
sit deuolut' donac' ad superiorem
Quicquid q'd sede pastorali va-
cante uacant dz i uenal c̄
c t nouit ille / cui sede
vacante possunt etiā cōferre bn-
ficia p'uincia ab epi[s] ex q'd no
c̄ c t illa deuol ff ung̃d
capl'm mortuo ep̄o p' albate eti-
am confirmac' ex c̄ de maiorit
et obedi cū olim Sed ung̃d capl'm
mortuo ep̄o p' absolue excōicatu
ab ep̄o ex q'd sit cōtr Guil et
Bald' ar c̄ de sent ex ad abo-
lendā et de maiorit et obedi
ex his que Nunquid sede vacante
p' capl'm eciam cōferre i t'ncto
ex q'd sit / ma fol d' al q p'
c̄ de appellone dilc Sed ung̃d
capl'm sede vacante p' ea agē
que sonc p'sonis spectant
ad epi[m] ex q'd non sed l q
cam vocabunt dicimus ep̄os v
q 1 · postfoos
Quantis q'd donac' ep̄oz ul
venditos pene cōss' capl'i
uniti est c̄ c t unita et d
telige de re magna / sic et
si esset pua Item no si ep̄s
det aliquid certe cū cōsensu capl'i
talis donac' sp'etua e Si at da-
ret alicui psone tl donac' t3
usq3 ad mortem illius ex q'd
i possiones Sed pona' q'd rem
magna alienat ep̄us et p'
accidit cōss' canonicoz
nunquid teneat ex q'd sit q'a
ratihico retractab' ↄ sic i vtile

Bene

confirmat' c̄ de spon d pub
et no hoc q'd abiuncio no
valet opp'sfos qualiscūt c̄
de iniurijs spuozq pos[s]it Sed q
q'd abiuncio dicoiq e no sit
contractu turpi conualescit
ff de regul · iur q'd i inao
Solo si a'cong rei d iond dicop'
est ep̄o q'd d'duct cōss' cor
qui consentie debe accedente
cōss' p' confirma' ut h sit
si cū dicoiq e quia contra
ius est ficq et nullo tractatu
temporis qualescāt:
Uenit an licet ep̄is ul
alijs plate fructus eccl'iaz
uel aliozq p'uentus bn'ficiozq
vacancium recipe ad tpus et
p' ea cōferre aliqui reddente
sibi fructus / et redditibus sic p'
ceptis uel retenta s'p'tu p'uen-
tuus ex distinct' cū d nocent'.
Utrq qui dat spale bn'ficiu
et p'uentus ipius recipic aut
donacōem aut no Si p'uentus aut
donacōem no recip' ipe sed aliq
et ex donacōe confirmat' p'uen-
tuus reaptione no e dubiu p'-
uenciam quitte p'uitatem
Si uo aut donacōm recip' ipos
p'uentus distingue / utrq aut do-
nacōe constituat ut ipi p'-
uentus retineat' ad tempus
expresa causa et una aut cō-
ueniat cū eo qui accipit bnfi-
ciu seu cū mediatoe ut bnfi'
illo consensu retineat ipos p'-
uentus / sicq aut nozq cōcedi
ec licitu sicq aut no hoc u
mia apiaciq ex his qui p'uitate

pua patagunt pallione C. e t. ut S. in
n. de episcopis et clericis

C. j [A]lienatio est omnis actus per quem
transfertur dominium l. de finibus
Li causae cum alienationis rerum
ecclesiae sunt duae s. utiles ut prio-
ribus alienatis meliora emantur
unde vasa non consecrata con-
flari possunt et vendi aliud emere
vel cum pro magis utili / vasa
autem consecrata alii ecclesiae vendi
debent et non aliis quia non licet
quod deo consecratum est quibusvis u-
sibus applicari x q ij hoc
ius x q ij aurum. Item gratia necessitatis
puta si pauper fame moriatur
x q ij gratia et c aurum. Item
causa pietatis ut pro redemptione
captivorum pro libertate servientium
et in copia thesaurorum ecclesia

[P]recarium est quod precibus pete-
C. ij nti utendum conceditur
cedit tamdiu quamdiu patitur qui
concessit ff de preca. C. c. pali.
Revocatur autem precarium ad volun-
tatem concedentis et in hoc differt
a commodato quia commodatum fit
ad certum usum et non potest revocari
ante usum completum C. de commo-
dato cum gratia. Commodatum est res
C. iij mobilis ad utendum ad tempus alicui
concessa. Gratuitum non dicitur esse commo-
datum. Item qui rem commodatam
aliter utitur quam commodata sit
furtum committit / ut si commodo
equum ad duas leucas et commo-
datarius vadit ad mille [illegible]
[illegible] furtum committere ff de fur-
tis rem commodata

uestit et venditio contrahitur per
quam dominium rei transfertur quamvis
pretium non numeratum sit uestit c. t.
emptio autem contractus est ut res
sit emptoris qui vendit et pretium in-
cedat ff. c. t. l. ij. Item loca sacra
vel religiosa et liberi homines nec
emi possunt nec vendi et si quis
emerit non licet tenere et si decep-
tus est quia ignoravit rem talem
esse agere potest contra venditorem
uestit c. t. loca sacra. Item si quis
uestitus in quibus et iusta poena
[illegible] per [illegible] datus et panem et
aquam ieiunat C. c. t. ut inquit
Item si venditor deceptus est ultra
dimidium iusti pretii in pretate erit
emptoris seu emptori et supple-
mentum vel recedere C. c. t. cum
dilecti et c. de ea iusta in usuras
[illegible] quae possunt fieri mercatores lucra
plurium pretio / per hoc licet difficile
sit tamen cum mercatores qui mutant
quae negotiant et laborant peccant
et sumant eundo admensuras por-
tando et reportando merces et si
talis se quietant pro modico
lucro recipere ad cibum et sui familie
sustentationem / quantum autem debet et
liceat pro singulis solidis et marcis
ad arbitrium boni viri limitandum
est ultra dimidium. Item sic accipe
certe res valet x vendidisti pro
quantum. Pretium quod tu es deceptus de eo
per quod plus sunt quam dimidia
pretii iusti pretii quod est quinque et ideo
es deceptus plus quam unus et hoc
intellige de venditore qui decep-
tus pretio / contra de emptore quia res

valet x et emptor soluit xx possit agere ad precium recipiendum quod plus dedit vel rescindendum totum contractum quia deceptus est ultra dimidium iusti precii soluit enim septem qui sunt plus quam dimidium iusti precii quod est x Si autem decipiatur in v tamen non posset agere contra deceptorem quia v sunt dimidia pars de x quia dicit lex quod licitum est contrahentibus se ad invicem decipere usque ad dimidium iusti precii Nota quod quando dolus dat causam contractui ipso iure non valet ff de dolo l et de iure iurando cum dominus uxore Si non dat causam contractui tenet quidem contractus sed agere potest ad supplementum iusti precii ff et in bona. Dolus dicitur dare causam contractui quando aliquis per dolum inducit aliquem ad eundem contractum scilicet sive emptorem sive venditorem quia alias non esset contrahendum nisi per dolum induceretur et sic contractus non valet Sed quando dolus dicitur incidere in contractum scilicet quando contrahens erat aliquis emendo vel vendendo vel alias sed dolo inducitur ad malum precium dandum tunc quidem tenet contractus sed tenetur vel datur doli actio si agatur de illo contractu Sed in monachatu et in contractu matrimoniali si dolus dat causam contractui nihilominus tenet Similiter si liceat rem propriam vendere quam empta sit Respondeo quod sic quia mercatores possunt recipere moderatum lucrum de mercibus suis Sed similiter si res tunc vendita valet x et per studium emptoris meliorata valet xxx numquid recusabit venditor

Respondeo quod sic quia tempus venditionis est spectandum est c. et dilectus Quid de illis qui faciunt et vendunt gladios balistas et similia quibus homines occiduntur. Respondeo si res que venduntur sunt utiles ad usum quemadmodum sicut arma in bello iusto et cultelli ad scindendum panem tales possunt vendi sine peccato si vendentur bona intentione Si autem res sunt que ad nullum usum sunt utiles sed abusum tantum ut venena mortifera tales res sine peccato vendi non possunt Sed secundum hoc numquid quod mali cum talibus perpetratur venditori imputatur Item quid de illis qui vendunt taxillos aleas et scacos et huiusmodi Respondeo non est peccare sine de huiusmodi artificiis quorum usus ut frequentius est ad malum Idem quoque de hiis qui faciunt ista quod non sunt excusabiles quia sunt ad delectationem lascivie Sed vide

C 6

Quia ad tres casus in quibus locator possit seu possit repellere conductorem scilicet quando vult mittere in civitatem domum vel quando vult eam necessario reficere vel quando conductor in domo conducta male conversatur remissa nihilominus parte precii Sed quid iuris est c. c. et ff et c. c. de vel quando per biennium pensionem non soluit ff et c. quod Nota quando aliquis sepe sub pena de quibusdam facit sunt non est de quibus sed est de quibus de iure pro relatione Similiter utrum emphiteota possit C 7

vende' melioraciones arg. q' sit
sed primo de amphiteotecta d' inti=
ciare dns si vult dare q' n' dns ali= c viij
et si i duos menses no vult eme
vendat emphiteotecam cui vo=
luit. Item si aliquis locat agr
c viij ad certam pensionem si accidit sterilitas
utrum pensio sit minuenda et
si accidit vbertas sit augenda
arg. si colonus est parciarius dt
cu dno lucrum et dampnum partiri
si aut certos modios vel pecu=
nia annati et sunc dico co=
loni cadit sterilitas s. exempe
acre et magnum colonus sustinet
dampnum tunc pensio e minuenda
nisi tunc vbertate precedentis et
sequentis anni valeat sterilitas
compensari scens si sustinet
modicum dampni. Si aut steri=
tas accidit vicio coloni quia
forte negligens e dampnum p=
tinet ad colonum Sed quid si
p' sterilitatem vnius ani remis=
sa e pensio et sequenti anno
contingat vbertas numquid dns
pt petere d' remissa pensione
arg. q' sic. Quero no cp et ipsi
Item si clericus locauit ad te=
minum certum aliqui et statim
post totum q' dare dz ad terminus
locator moritur i annum et c ix
certa confertur alteri numquid iste
tenetur stare contractui antecessoris
arg. si pecunia soluta conuersa
e in vtilitatem ecce vel studij
vel pegnacionis tc. ite vale
Quere cp d' solucionibus c j. Sed si
non est conuersa i vtilitate

non tc. cp d' pcarijs c q.
Permutacio est aliarum rei vel
c viij vicaria prestacio. permutacio
cum certam vm sit tam ad ydemp=
titate vtriusque x vi q. y. vo vnc
et q' auctore superioris alias no lic
cp de p bene ma. Et dignitates n
permutant cp de p ben ma. Item
q' ad spectat vt si permutacio
eccarum et aliorum beneficiorum dio
tamen non temporale interueniat
nisi forte alta multu d' redditi=
bus temporalibus qua tc magis
habundans posset alteri refunde
certam pecunie quantitate ita q'
temporale p temporali dare et non
contictum misceantur cp et ad quos
na duo ibi sunt contra vnus
permutatorum eccarum alt possesso=
rius Item no q' princeps sit re
quod ymobile cum eccie ymobili
permutare ita q' eccia no ledat.
et q' pragmatica sanccione co=
firmet cp c si plures pragma=
tica id est q' ea vnde pragma=
tica sanccio vel que ea recitata
est et firmata est coram proui=
bus palacij sed hoc id e q'
confirmacio facta ab imperatore
c ix Feodum est ius aliqua q' ali=
cui imperpetuum honesti fruc=
tus tenetur aut vasallus quando
vocatus fuit ire i expedicionem
per se vel p aliud dono acceptum
vel dimidium redditum anni
illius dno dare alioquin amittit
feodum ut d' constitucione federici
imperatoris fuit. Et si filius

vel plures vasalli offenderit dominum priua-
bit feodo nisi illos ad satisfactionem
cogat ut C. eadem constitutione fede-
risus. Item non qui alienat feodum
domino inconsulto ius feodi perdit et
consanguinei non est ius in feodo
illo ut C. constitutione frederici in-
periale. Item vasallus qui die et anno
in vestitura si non quesierit vel
domino petente iuramentum fidelitatis
contra ad moriendum non prestat vel
aliquam fallimoniam contra tenorem
iuramenti fidelitatis fecit perdat
feodum et reuertitur ad dominum ut C.
constitutione frederici / ex. e. t. preterea
Quid si filius ex delicto patris per-
dat feodum. Responsio contra quod reuertitur
reuersum est ad consuetudines et
ad constitutiones feodorum [illegible]
Item inquid mortuo feodotario
qui filium non est tenet feodum
in filias responsio quod est in optione
domini utrum teneat an non quod Bald'
Quid si clericus teneatur absol-
vere debita antecessoris sui
Responsio si debita contracta sint pro uti-
litate ecclesie tenetur successor ea
soluere ex. e. t. c. 1. Si autem non
propter utilitatem et sine necessitate
ecclesie non tenetur ex. de solucionibus
quod in quibusdam. Quid si filius D. 1
teneatur soluere debita patris Responsio
quod sic causa absque detractione
legitime quia debet soluere quod non sit
contendit hereditas sed legata
potest soluere cum detractione legitime unde
sicut sunt legata quod non potest esse
tota legitima quod si legitimam
heredes in de testamentis

donatio et donatio vel gratuita D. 11
tollo i. gratis Sunt autem due
species una est causa mortis ut quando
quis pro donat ut si moriatur
quod habeat ille cui donatur Si
autem supervixerit recipiat est
autem alia donatio que fit inter
uiuos que si perfecta fuit re-
uocari non potest Item donare potest
qui sui iuris est i. qui sine pa-
ruo est amissionem et potest ex-
cipio filios et filias quia ex-
qui est in potestate patris donare
non potest. Aliud excipio ut [illegible]
et [illegible] nisi sit prelatus ex.
e. t. cetera quia pauperibus ero-
gare potest quibus prelatus [illegible]
[illegible] tamen debet sibi moderate
tamen sine moderamine Reuo-
catur donatio si fuit officiosa
ut si dedit totum quod est Item
propter ingratitudinem donatorii
Item propter potentiam dantis
Casus talis est filius cuiusdam D. 109
principis petit persequi Deum
filius eius quod princeps amplexus
in omnibus relinquid heredes qui [illegible]
monasterium construxit et bona sua
acquisita donauit reuertitur unus
filius bona patris repetens
queritur an possit Responsio non debet
ua sine domo sed alia sine
[illegible] quod deo semel constructa
seu concessa est dedicata et ad
ius perpetuum translata ex. q. 4.
nulli Sed ne dominus cadat autem
suo dampno uel reparatur abbas
qui bona illicite occupat

xii. q. ii. volsamus si ac i opa
i uentis sunt non ulterius ꝑ gradia
pena qua culpa repia. ff
de penis sancimus ergo ista que
consecrata sunt deo ut calices
calices turribula dei sunt ergo
venire ... non potest repetere q
d iiii ¶ Capud tales & quidam putabat
quedam filium suum et exinde he=
redem instituit sicut & col qd
uero filio reuerso omnia restitue=
t & heredibus institutis sipso
et apubposito auferuntur exclud
ab indigno ... ubi error p
interuenit totum factum irritat
xxiiii q. i si p errore pera...
sum non opigit si quis abali=
cuis vellit ergo qd dat & abeo
qui prelatum sanctitatis ... quod
est ac si datum non esset ... omnia
restituenda sunt prelati he=
des que non sunt consecrata deo
successore aut ipse heat propria
xvii q. iiii qo si donatum
factam aperte filius non pt re=
uocare ex. e. t. pastoral si
donacio episcopi sine consensu capli
non est firma ex. e. t. pastoral. ...
si de in iuste acquisitis possit
fieri elemosina ... de rebus aliquo
non transfertur dominium ut de
furto et rapina et de hiis non
pt fieri elemosina de transfertur
aut ergo competit repetitio ut
i usura et de hiis eciam non pt
fi. elemosina het ... talia ...
non debent offerri ad altare. ...
si dimitte possit fi elemosina

... fructus iniqua sunt possesse
ut gemma ... ...
si aliquid sunt possesse i nullius
tamen sunt priuate ut thesaurum
absconditum & hiis pt fi elemosina
si aut i aliquo sunt priuate non
licet eas retinere si ergo res i ue=
nit et scit cuius est restituenda
est ei uel heredibus si at nescit
inuenit pubet si nullus uenit
de ut pauperibus uel inuentor re=
puet si pauper est et hoc de con
silio confessoris ... si res fur=
tiua vendi ... utrumque ...
mus possit fi elemosina ... qd
non quia furtum ... loco
pecunie ... de ...
d ¶ ... utrum ... possit facere
elemosina ... si ... et ...
et det xi q. i quia ... non
nisi moritura esset pauper fame
tur ... si ... platum non est
ei obediendum ... fi ...
d iiii ... facere elemosina ...
... sine consensu mariti pt fa=
cere elemosinam ... si ... res
paraffernales uel ... pt
facere elemosina ... in dito
ita tamen qd non ... si
aut res ... quod ... et ...
et non est ... facere ...
consensu uiri nisi modicas ...
... & si ... i priuate
... quod non ... consensu
... facere magnas elemosinas sed
modicas ... ... non ...
d viii elemosina sine consensu ... forte
panem uel ... modicam elemosinam
d ix ¶ ... dicat ... quia ab ...
... possidet
... aut ... peculium filiorum
uel suorum ... quod pater ...

filio vel dot' suo ff de peculiis l. 2.
aut peculium a pecunia et pecunia
a pecoribus quia antiquitus pecunia in
pecoribus erat. 1 q. 3 tot ...
si dicat de rebus suis possunt aliquid
dare consanguineis suis Respondeo dare
consanguineis qui indigentes sunt
caritatis est / dare autem eis divitibus
pauperum rapina est Item alios
vel tota si clericus habet res ex proprio
aliquas vel artificio vel que data
sunt in intuitu ei persone de hiis
potest facere testamentum et dare cui
placet Si autem habet ex beneficio vel in
intuitu ecclesie de hiis non potest facere
eleemosynam nisi quam diu vivit nec
testamentum nisi mediante licencia ... Te-
stamentum est voluntatis nostre ...
de hiis que post mortem nostram
fieri volumus ex proprio ff e. t. l. 1.
Due autem sunt species testamenti scilicet
scripte et sine scriptis In solempni
vii testes requiruntur masculi liberi et
bone fame quia mulier servus et ma-
le fame testes esse non possunt / Item
patet testamentum militis in quo sufficiunt
tres vel quinque testes ... et impera-
toris et testamentum factum coram
iudice ecclesiastico in quo sufficiunt duo
vel tres et maxime coram presbytero
ex e. t. cum in nostro. Testamentum
autem non potest facere clericus subaudi
de rebus ecclesie Item religiosus filius
et omnes servi et minores omnes prodi-
gi et qui sui iuris non sunt Item omnia
que ... l. non tantum Rumpitur autem
testamentum si testator ille muta-
verit quia stare ultime voluntati
standum est Item heredes tenentur implere
voluntatem testatoris alioquin here-
ditas cum suis fructibus interdicen-
da est eis ab episcopo ex e. t. si here-
des / et ita ad episcopum pertinet testamenti

de sponsio et ex eodem et quod intel-
ligitur de hiis que ad pias causas
relinquuntur. ex e. t. tua nobis
Est autem differentia inter testamentum
et legatum quia testamentum est
ut supra / legatum vero donatio que
est a defuncto relicta in iure de-
legatis legatum Quantum quis pos-
sit relinquere de hereditate in testa-
mento Respondeo si quis habet unum filium
propriam partem relinquit alteri si duos proprios
partem tertiam si decem propriam partem vi-
cesimam xxij. q. ij. si quis et ita
secundum quosdam potest dare portionem filiis et
non plus Sed Jo. dicit contrarium quod
potest totam dare hereditatem dummodo
relinquat legitimam filiis Sed
quanta legitima erit ista Respondeo si
filii sunt iiij^or aut pauciores
legitima est tertia pars hereditatis Si
v vel plures legitima erit medi-
etas Si non sunt communi legitima
erit quarta sive sint multi sive
pauci ... quarta ... infra dat
nat. ... dant nat. v vel ... Si
reliquus quarta quotquot ... no-
cent ... pius erunt ...
si aliquis non habeat filios sed
fratres ... tenetur illis aliquid
relinquere Respondeo quidam dicunt quod liberos ...
vel ... non potest totam heredi-
tatem suam pauperibus potest dare Item
... casibus potest pater
exheredare filium / primus si parenti-
bus manus audacter imponat
secundus si graves contumelias eis
faciat 3us si de causa criminali
eos accusat ex capto ...
... est
est cum aliquis contra imperato-
rem vel rem publicam aliquid
molitur / quintus si cum maleficiis
conversatur / ... si ... vite ...

insidiati sunt. Sextus si parentes uxori
vel concubine turpi se immiscuerint.
Septimus si parentes captivos non
redimerint. Octavus si parentes te-
stari prohibuerint. Nonus si filij
sunt heretici. qui capitis iudicantur
in auctentica. Item aliquis dedit unum ex duo-
bus mansis et non determinavit. cui-
us plura sunt an debent. uxor pau-
peri eligere debet. ff. c. t. indicante
Item aliquis ex pluribus cyphis et
legavit unum non determinate et
unus est melior aliis omnibus cuius
optio. Respondeo legatarij erit eligere quem
volet. eligere debet. ff. c. t. indicante
Quid si clericus moriens est nisi de-
cima utrum inde possit facere testa-
mentum. Respondeo secundum consuetudinem non
impediendo. clericus potest pauperibus
et religiosis de mobilibus aliquid
conferre et etiam suis et consan-
guineis in infra firmitatem. ff. c. t. relinqui
sunt. Sicut dictum est de successo-
ribus ab intestato. Queritur
qui succedunt clericis qui testamen-
tum non faciunt in morte. Ad quod
non quod laycis intestato deceden-
te consanguinei succedunt. Respondeo de-
scendentes prius ascendentes de-
inde collaterales. Item non verius certe
et clerici ita tenuissimi sunt quod
dispensare non possunt quamvis inde debent
sibi portiones quarum prima dabitur
est episcopo secunda ecclesie cui preserunt tertia
pauperibus quarta consanguineis ff.
c. t. de consanguineis. Queritur si modo
possit tollere hereditatem. Respondeo quod sic.
xvij. q. iiij si quemadmodum. Queritur
si aliquis decebat in testatus et
non erat propinquos cui cadat
hereditas. Respondeo clerico in testato dece-
dente succedat ecclesia ff. c. t. et
c. i. Si autem laycus fuit
in de bonis vacantibus. Quid si clericus
non habens propinquos erat testatus
inquam valet. Respondeo quod sic quia qui
testamentum facit de bonis suis ni-
chil reddit fisco quia ultima volun-
tas in omnibus est servanda. xiij. q.
ij. ultima et ff. c. t. nos quidam.
Cuius sepulture vel sepeliendi
est potestas sepeliendi in civitatis
parrochias certis assignatis potissimis
ecclesie. ecclesiis assignatis maio-
ribus certis civitatum propter pestes
et mortes xlv. vj. q. iij. sicut
antiquitus prohibentur. At sine civi-
tatis sepeliuntur pagani heretici
excommunicati ut in eorum. ff. de hereticis
sicut. Item qui in tornamento
moriuntur. licet penitentiam et cetera.
recipiant. Item usurarij pro bonis
suos latrones et de aliis ordinibus
intelligere nisi in morte apparue-
runt signa penitentie puta quod va-
cavit sacerdote vel alia certa signa
si forte amisit loquelam tunc enim
post mortem debet absolvi et recipi
ad suffragia ecclesie ff. de sententia excommunicationis
a nobis et ad quod probandum sufficit
unus testis xxxvj. q. vj. qui decedunt.
Item quilibet adultus et discretus potest
unicus eligere sepulturam ubicumque
voluerit ff. c. t. nos instituta et
etiam apud locum nimis religiosi
quinimo non facit excommunicatum ff. c.
t. in ure. Et pater filio impuberi potest
eligere sepulturam si est corpus tradendo
ff. c. t. de uxore.
Item qui recipit corpus alicuius
Ad eum non concesso ecclesia sepultu-
re omnibus que occasione illius recepit
cogetur reddere. ff. c. t. fraternitatis et
c. cum liberum. Item non quod aliquis
dilecta ecclesia sua alibi elegit se-
pulturam parrochiali medietatem vel
tertiam vel certam partem relinquat

c. iiij
B. iij
c. v

si est consuetudo et contra hac consuetu-
standum est ex. e. t. licet. Item de quibus
est quod canonica porcio de mortu-
arijs tantum scilicet oblacionibus cereis et
alijs que circa tempore sep-
ulture an de omnibus vel de omnibus
bonis que legavit ecclesie ornamenta vel pecunia vel alia ad
divinum cultum legata cereis vel reli-
quijs pijs locis de quibus canonica
porcio deduci non debet ex. de testa-
mentis. Item eque vel arma que dantur
templarijs et hospitalarijs. Item
si aliquis in vita sua contrahit re-
ligionem vel elegit sepulturam in-
quo parochialis ecclesia potest petere ca-
nonicam porcionem respondeo si contra sanitate
vel infirmitate de qua non moritur
non potest aliquid petere secus si mo-
rerentur de infirmitate ex. de testa. Item
si de filius in una parochia facit
se transferre in alia et moritur de ea
consuetudine quod prima ecclesia non
privabatur sua porcione canonica si
fures in patibulo suspensi possit
sepelliri respondeo si fuerint confessi
ut quia ut sepultura eis denega-
nda est ex. de furtis xiiij. q. v
quesitum est. Item bono defuncto parte
relinquit ecclesie sue et ultimo alijs
potest ne ecclesia parochialis petere cano-
nicam porcionem respondeo si non recepit in-
modicam potest petere de tercia porcione
Si autem recepit et defunctus tali
condicione legavit quod est cognatus
et ipse sciunt condicionem non potest
petere secus si absolute relinquit a-
liquid et iste absolute recepit potest
de certo petere eam porcionem ex. de testa.
officio. Item si inter mortuos non
electa sepultura et quis duos vires
unus sepultura petit respondeo si ambo potest
mortui sequitur sepulturam ultimi
Si autem unus est mortuus et alter

vivit sepelliatur ubi unus elegit
sepulturam xiij. q. ij. quod comune
Parochia est locus in quo plebs c. vi
degit sub parochiali consti-
tuit in quo quod parochiani diebus
dominicis et alijs precipuis festis de-
bent convenire ad suam parochiam
et ibi debent aliquid offerre Item in
quibus civitatibus festivitatibus solemni-
oribus debeant offerre respondeo quod ibi
in quatuor festivitatibus scilicet in pascha
penthecostes nati. domini debent
offerre integre dicit dicitur in glo.
super id. pro constitutione dicte sy-
nodi Item autem die pro-
ni solemnis est ut omnes in
suum spiritualem veniant que in
spiritualem preiunt elegerunt
Nota quod aliqui sunt a quibus c. vii
oblaciones recipi non debent in de-
testacionem criminis scilicet notorie dispen-
dentium et opprimunt pauperes
xxiiij. dist. oblaciones Item rap-
tore ut ex. de rapto super eo.
Item usurariorum ex. de usuris
quia in omnibus. Item etiam cummuni-
tatem violancium xvj. q. vij.
minor. Item meretrice ut dicitur
non accipiet incoda prostibuli
hoc gravius
Decima est omnium iusto bonorum c. viii
iuste adquisitorum pro talis
deo decima ex. et tua dantur
aut de omni alacritate etiam
si male sint dote ex. c. c.
quam xvj. q. vij. decimas Nota
quod qui bene dat decimas qua-
druplum premiatur ad quod prima
habundancia fructuum secunda sa-
nitas corporis tercia indulgencia
peccatorum quarta regnum celorum. Secunda
tia est sua pro fructu deo offensa
et dicit quod quod qui plus
dabit plus item qui minus

aliis presbyteris sed nunc aliis et aliis
licebat offerri quibuscumque volebat
Vnde quedam decime alie sunt p[er]sonales
alie prediales / personales dicuntur que
in tritu persone solvuntur et de ne-
gociacione et artificio et quandoque
ex non est / prediales decime dicuntur
que ratione prediorum solvuntur / ex
c. de regula .... utraque decime
personales sunt in precepto / unde sed
sicut dicit Innocentius ubi quis domi-
cilium tenet solvere decimas personales
sicut et decimas prediales ... de
militibus et aliis laycis qui re-
cipiunt decimas ... ubique
si possunt eas recipere sine ....
peccato ... et ... decime di-
cuntur ... iure ...
ta divini obsequii et sic sunt vel
spirituales et non possunt eas laycis
... ratione ... divini
et sic possunt eas laycorum non
quo ad proprietatem sed quo ad fructus
percipiendos / ... tamen a tempore La-
teranensis concilii celebrato ... alicui
non valet concessio decimarum quam
talis feodatarius fuit ... et con-
dicta ex c. c. prohibemus Si tamen
.... et ... defendat
sicut ... ... sit occupari
... si nescitur utrum decima
ante concilium sit collata vel
post / ... si ille qui est decima
et antecessores eius tenuerunt
quiete et pacifice et ... sine
...
... est quod sit ... antiquas
...

Regulares dicuntur qui post emis-
sionem professionis prelatis suis
... subiciuntur. professi autem
debet continentiam obedientiam et re-
nunciare proprio ... tamen sunt
de ... professionem et de ... obligatur

annus religionis tempus probationis
est annus nam qui per annum stat in
habitu professionis vel ... in re-
ligione ... monachus est
... ex c. ... monachus
et dicitur compelli ... forma ordinis
quia per quam per annum stetit habitum
portando et non reclamat pre-
sumitur quod sit monachus et ... ... pro-
... et ... ita quod probacio
in contrarium non admittitur ex c. et vi-
dua. Sed nunquid si adultus intrat
religionem et non ... fecit professionem
... aliquo casu redire
... sic novo iure sta-
tutum est quod ... in probacionem po-
ni possunt ad priorem statum libere re-
dire ... in certis casibus
... qui profite-
... si fecit
professionem ... renunciavit in-
... si ... appa-
ruerit quod ... absolute volebat
... et in religione per-
petuo remanere ex c. ... statuimus
et c. ad apostolicam. Sed quando appare-
bit ... vel quando ... pro-
testati sunt permanere vel quando
receperunt habitum professionis ...
aut requisiti sunt an ... ve-
lint renunciare seculo ... non
et ... protestati sunt
et ... non ... cui-
... valuisse ...
ex c. statuimus Et non quod solus
habitus non facit monachum sed pro-
fessio ... vel ... / ... ...
... facit monachum et solempni-
zat votum ... cum quibus
annum stat ... habitum
... monachus vel monacha
ex c. ... Et si ...

--- Margin notes (left) ---
... prediales quam personales sunt in precepto

§ 10

quos annos spectio pmanendi i re-
ligione et suum propositum sunt protesta-
tus si supplicat ei illa religio
cogendus est ad religionem laxio-
rem ut amplius pt redire ad
seculum ar. c. t. sup eo et cetera si in-
pubes intrant siue intrauit i
annos ad votum vel matrimonium ap-
tos qui sunt in puella xii i mas-
culo xiiii anni distingt aut
ab illo ponitur in monasterio puta a pa-
tre vel ppa voluntate supra
tamen si non consentit pt egredi
quod vult usque ad ultimam etatem
xx q i puelle Si aut consen-
tit licet talis consensus q sit an
tempus pubertatis non teneat / non tamen
pt exire aut ad etatem ultimam xx
q i id Sed cum venit ad annos le-
gittimos pt egredi ar c t cum simus
Si aut ppa voluntate pt a patre
abtoc vel apre i anno et die
xx q ii c i et ii / Item ut sti-
monialem licencia corrupet h
in ualebit assumpto professionem ut
femina i manu abbatisse fecit
illa quidata recepit vult eum
epus compellere eum ut sit monachus
querit an possit / Respondeo non est compelle-
dus ut sit monachus xxvii q ii
amonem alias tamen pluendus e
s exilio ut in auctem de sanctis
epis l. vlt Item si clericus
qui beneficium intrat religionem
an quod expectabit eum epus p
annum ut non conferat beneficium
cum beneficia non debent vacare
ultra vi menses ar de concess.
preben. nulla Respondeo si de licencia
epi intrauit expectabit eum

p annum Si sine licencia tunc co-
ferat i tempus statutum ad bene-
ficia conferenda ar. e. statuimus
licet ... / Item si in pubertate doli
capax ita quod malicia sup-
plet in eo etatem intrat religionem
an quod pt exire Respondeo consule-
dum est ut maneat non tamen
dico ipsum ad hoc teneri Sed quod
si aliquis non metu sed dolo
ductus i intrat religionem an quod
pt se allegare deceptum et
exire Respondeo non quia non pt
dicere se deceptum cum condicio
melior sit effecta ut altius
dolo sed potius sue facultati
ascribat ar quod metus causa
cum de le ff si quis alienatus
est amente et intrauit re-
ligionem non est cogendus permane-
re / ar c t sicut Item si
pubditus transeat ad aliam reli-
gionem non petita licencia an quod
est reuocandus Respondeo non ar
c t licet Item si aliquis
i transit arctiorem religionem de
licencia si redit ad priorem utrum
teneat eum recipere Respondeo si re-
dijt aut professionem factam tenetur
eum recipere platus aliter non Item
non ff si aliquis venit i tre
ordine distinctum utrum pt illo
dimisso intrare laxiorem Respondeo
non immo sunt de intrare distinctum
et post si vult ad laxiorem transire
aut professionem licet non

Ex

Item quod coniugatus ante
unionem i copulam carnalem
conplam pt inuita coniuge ad
religionem transire et illa potest

uubd ex et vij Item si alt
quiqz intrat sine licencia
alterius et alt repetit eum
qui intrauit nuqd redire te
ad eam et utq3 aliquo casu sit
obligatus racione ullius voti
no redde debitu Respo ad pm
qd tenetr redire nisi i duob
casibz / vnu si pa fuit forni-
cata et ipe i gredies vouit
caste / Aliud si sna diuorcij
lata fuit inter eos ex de diuor-
cijs significasti Ad aliud dico
qd obligatus est qui intrat
quo ad se tantu et id no pt
exige debitu qui qr potat
bone qd i sua cat ptate sed
alienu i no redde debitu bo-
ne no potuit et id tenet
redde / ex e quidam Sed qd
si vir uelit exire contra ea
de formacione quia no cogi
dic qd nostitu cu vito pt
ex ape et eu et eu defende
ne vadat i peiore statum
licet eu pmo no tenuit
votu qr ad ipm tenuit et
ipa fornicata stati pdidit ius
exigendi ipo aut libato a
suitute nostitu et plenu
ius i eu Sed quid si exigeit
et uelit exipe q eu quia
pt ei remitte Respo credo qd
bn pt eu repete no obsta-
te odicone nostri quia vo-
tu ex toto no tenuit quia ipe
no vouit Sed vo Item si
ubq3 fornicatus e nuqd alt
alto i uito i trae pt nostitu
Respo non pt sicut licuit
quqz xxxii q i agatosa
et pt reuoturi que sit s

i trauit sine sit publica sine oc-
culta forma Item si ubq3 no
petita licencia ab alto intret
nostitu nuquid pt se inuicem
repete Respo qd non quia neut
pt se dicere spoliatu et utq3 i
trando renunciat suo iuri s.
iuri exigendi / vn votu utiqz
tz Item si ubq3 credes aliu
mortuu i trat no. nuqd co-
copata vitate pt vnu expire
et aliu repetere Respo qd sit
quia neut uoluit esse nostiq
nisi alt fuisset mortuus Itu-
quid adult pt intrae morte
i vita Respo no quia i nocas pt
adultiu reconaliare xxxii q.
i. ne cit Sed gauff pone ino-
ueit uxor que cotrap vire i
nostio nuquid tenet redire ut
nuquid potit alia ducere et si
ducat nuqd stabit iniriuiu
uel nuqd ab illa pa pt ex-
ige debitu Ad pm dico qd cess-
ante impedimeto redire no-
uendo est et puat si no fa-
cit / ar xxxii q v no nomqz in-
ditus tamen no e cogendus ex
de con q m plac Ad scdm di-
co qd no pt otrahe i pedicte
dato suipsi Si tamen contrax
poena deputi peccat et dz cogi
seruare de fracone simplici vo-
ti et tenebit iniriom ex qui
clia uel uid. Rursu ad ritu
ducat nuqz qd pcat potat ex-
ige debitu a pma ne tamen
a pa Ibo vo et dz dicat qd
licite pt quia bonu iniriom
tollit iaz obligonem sima ty
sipia pamor e ad salut oste
quid si vir sine eius licencia

vir intrat monasterium vel intrat
et maritus convertitur. Ipso autem iam
est eiectus de monasterio et reconcili=
atus uxori aut non. In primo
casu non potest uxor invite. In
secundo potest illo invito tenere / xxvii
q. ii agathosa. Quid si maritus
accepit sacrum ordinem in vita vel
nesciente uxore vel conta=
sciente et non contradicente
numquid factum est preiudicium uxori
Ad hoc dico multis obmissis quod
si vir recepit ordinem sacrum
uxore ignorante non contradicente
non fit ei preiudicium nam potest
compellere debitum et ille tenebitur
reddere / extra de conversione coniugatorum et fere vel presbiter
sicut notavit Hugo / xxvii q.
ii agathosa nisi illa posset
cogi ad continentiam et uxor recepe=
rit eum coram concilio et cardi=
nalibus vel ipso papa qui iniungat
sacerdoti de ipso sicut de alio pre=
stitutis cum uxor non potest co=
rona vel crimen mortale vel
scandalo uxoris. Si forte fuerit
sacris ordinibus maritus extra eodem c. ex
parte. Si autem uxor scivit et
consentit vel non contradixit et
tacuit cum tamen sciret maritus pro=
fiteri vel per aliud si clerici acci=
dentaliter est sicut vel duplex
preiudicium unum quia oportebat
eam de cetero continere aliud quod mor=
tuo viro non potest cum alio
contrahere et si contraxerit non tene=
bit / xxvii d. quod sicut culpe
et sufficiat quod ista in seculo
caste vivat quod et permittit
d. Quid si separatus possit
de licentia uxoris intrare religionem

uxore in seculo manente. Ipso si uxor
non potest remanere in seculo sine suspi=
cione fornicationis non sufficiat
licentia uxoris nisi et ipsa convertatur
extra c. t. i. et xxvii q. ii sunt
qui dicunt et c. scripsit. Si autem
est senex tunc sufficiat licentia
in tunc ante episcopum ut voveat
at et maneat in seculo / extra c. ad
nostram et c. ii de conversione coniugatorum et c.
ad apostolicam. Quid si laicus emi=
sit votum continentie remanens in
seculo cum non potest professa persona et
mortuo suo compare de facto con=
trahat matrimonium numquid stabit. Ipso
stabit nisi emiserit votum continen=
tie solempne quia nisi contra non
renunciavit seculo vel suscipiat
habitum alicuius religionis cum tunc
emittat id est in manu episcopi vel
alicuius de mandato episcopi tunc contrahit
matrimonium spirituale inter deum et se
ipsum et per consequens postea non
contrahit matrimonium carnale extra eodem
Quid quod sarraceni in
tempore paganismi uxores uxores
si duxerint et postea conversi sunt
non debent separari cum non in morte
pagane virorum quarum uxores non fu=
erunt matrimonialiter nec sibi in=
debitum ut in defectu conveniunt
cum contraxerunt / alias sicut extra
extra c. t. laudabilem. Item quod
si iudei vel pagani in 2o 3o
vel in 4o gradu contraxerunt matrimonium
conversi tunc remanebunt copula=
ti. Ipso quod sic / extra c. t. gaudemus
quod autem dixi est intelligitur de linea
transversali non de linea ascenden=
tium vel descendentium quia ta=
les prohibite sunt de lege
contrahere. Quid si de fidelibus duxit
plures uxores quam tenebit
autem. Ipso primam tantum obtinebit.

cia disparis cultus. Si vero aut
infidelis contrahit cum fideli
aut fidelis cum infideli et postea alter
eorum labitur in heresim irritum tamen
nullum est matrimonium sponsalia tamen
possunt contrahi sub conditione ut
infidelis convertatur. xxviii q. i
c. ij. Irritum tamen cum ambo
sunt infideles verum est tamen matrimonium
sed non est ratum ideo dissolui potest
ut si alter convertatur ad fidem alter
in suo errore permanente. Irritum
tamen quando fideles contrahunt
et postea alter eorum labitur in here-
sim non potest contrahere qui relinquitur
nisi distinguens utrum fuerit
carnis copula vel non et tenet
contrarium quia matrimonium fidelium
ratum est et ideo nullo casu
interveniente dissolui potest. extra
c. t. qui

ff iiij Votum est alicuius boni cum de-
liberatione facta promissio
si cum fiat de re mala vel
cum bona sine deliberatione non
obligat. xxii q. iiii inter cetera
In malis promissis rescinde fi-
dem in turpi voto muta de-
cretum. extra c. t. licatura. Vo-
torum aliud est necessitatis ut sunt
illa sine quibus non est salus
ut abrenunciare dyabolo et
conservare decalogum. Votum
voluntatis est id bonum ad quod
se obligat quis sponte ut est
votum continentie abstinentie et
peregrinationis. Item votorum aliud
simplex aliud solempne. Simplex
est quod simpliciter emittitur ut cum
quis dicit in corde suo bono contine-
am vel volo continere et iste
obligat apud deum tamen et trans-
gressor eius peccat mortaliter. Sed
transgressor voti solempnis extra
qui clerici vel vo. renunciantes

peccat tamen gravius quia frangendo vo-
tum solempne quam simplex. Verum quod ecclesia
statuit contra quod votum solempne
impediat contrahendum et dirimit con-
tractum plusquam simplex cum
utrumque eque obliget quo ad deum
quia in simplici voto sola est promissio
de futuro sicut in sponsalibus de fu-
turo sed in voto autem solempni est transla-
cio voluntatis et corporis in abbatem
vel publice persona sicut in matrimonio
de presenti tradit se uterque coniugum
in potestatem alterius. Unde sicut non
tenet secundum matrimonium post primum ita non tenet
votum simplex post votum solempne.
Votum autem solempne est cui so-
lempnitas adhibetur. Tribus autem
modis solempnizatur votum scilicet per or-
dinis sacri susceptionem vel per expressam
professionem vel per habitum susceptum.
Sed non quod solus habitus non fa-
cit monachum nec solempnizat vo-
tum nisi emittat votum in manus
alicuius publice persone vel abbatis
prioris episcopi vel sacerdotis et tunc
indicatur votum solempnizasse ita
quod si postea contraxit non separabitur.
extra qui clerici vel vo. consulenti.
Et nota quod quedam vota non possunt re-
dimi sunt vel commutari ut vo-
ta necessitatis et quandoque ideo quia non est
dispensacio vel commutatio contra deum
xxxv q. i sunt quidam. Quando ex-
quiruntur ut votorum fiat redempcio
scilicet causa et auctoritas superioris.
Causa ut votorum sit debilis
seu infirmus vel si de ipsius ab-
sentia timetur magna guerra.
Auctoritas vero superioris exigitur quia
nemini licet sibi absque auctoritate redimere
vel commutare votum suum. extra
c. t. de peregrinatione et c. de illa.
Est tamen differentia inter vota hic facta
et alia vota quia de his facta

redimendo vel commutando nullus
potest se intromittere nisi solus papa vel
alius de eius mandato. C. Conmutacio
qualiter autem vota redimendis
vel commutandis dico quod episcopus dyo-
cesanus considerata causa potest auctoritate
propria ex. e. t. de peregrinacione ab-
stinencie et cetera potest commutare votum
religionis vero alias 39 vel si
eciam voti intellectum habeant
qui temporale obsequium in perpe-
tuum nos postant religionis ob-
servancia commutare ex. e. t. scripture
quoque de mediatoribus exponens quod
vero quod pro ingressum religionis
liberavit. a voto crucis sed nunquam
id est de imperatore rege marchione
duce comite etc. quod idem si a-
liquis vovit uxorem quod cum duobus
milibus militum vel cum mille to-
to tempore vite sue vel v. annos
in subsidium terre sancte militare
Hostiensis credo supra quod con-
sulendum esse quam aliquid diffi-
niendum. Item si aliquis crucis
signatus vel alius vovit quod
mittet vel expediret in subsidium
terre sancte ex. marcas per quam in ingressum
religionis nunquam est liberatus. Item
Hostiensis sic quo ad laborem per qua-
cionis non tamen quo ad petitionem propterea
quia vel episcopus vel abbas vel
aliquis ab eo specialem licenciam
potest mutare votum terre sancte vel ipse
met permutat per ingressum religionis
vel quo ad laborem peregrinacionis
et in talibus sine commutacione de
superior considerare facultates
vovens et expensas quas facere
debebat posset si votum implet
eundo vel orando redimendo et
omnia in subsidium sine diminucione
transmittat terre sancte ex. e. t.
quod super his de quibus dare peregrinacionis

vacionis puta si fiat facta et suppli-
cacio dicit et quasi excepto quod ad
laborem peregrinacionis mittat oblacionem
pecuniam quam ibi fieri esset alter
an expensas compensato la-
bore in aliis que magis deo placet
vivit credo salvus melior in-
dicio commutatoris ex. e. t. c. i. Nota
quod impuberes non doli capaces
vel consentire potest vel credo se ob-
ligare et si intrat religionem
sponte ante potest compelli in annum
et die a tempore facti voti sed
quando adeo dicas ad annum quia
sic placuit inter auctores sed
si aliqua vovit se ingressuram
religionem cum venit ad etatem
mortuus fuit pater nunquam potest id
revocare statim condicionem Hostiensis
f. habet opinionem non sed f. contra
opinionem quam tenemus potest statim
vel datur ei annus et dies religi-
onis exprimit apta pro his sed
si alia vovit Item si pater
quod super revocavit ipsius votum
continere et post consentit nunquam
tum venit ad etatem tenetur observa-
re Hostiensis quia est opinio quod non con-
sensus fuit absolutus a patre
et obligacio semel extincta
non reviviscat sed de filio dico
restituto de religione et postea ma-
numittitur. Item de votis revoca-
te a marito de mortuo ipsa mor-
tua libera omnibus f. vel non tenetur
ad votum vel redire sed tunc
dicitur quod remoto obstaculo
de complere promissum. i. votum f.
mari ... cum carnale copu-
lam potest uxor ... mortuo
in voto suo et cetera. Sed quid
si dicit se velle ingredi cum
vir exigit debitum et cum pro ca-
stitando dicit Hostiensis episcopus debet

arbitrii tempus ita quod ipsa con-
grediatur. Item quid mulier potest tu-
rire ad conventum vel reclusorium
respondeo notavit Hug(uccio) xxvii q. ii
de sponsalibus quod potest casus de viro
viro sed credo quod non possit nisi
obliget se ad observanciam regula-
rem vel saltem renunciet
seculo et specialiter ita quod servet
continenciam obedienciam et non habeat
proprium quo elapso si non fuerit in
ecclesia cogatur obedire viro per ec-
clesiam nisi ingrediatur religionem
non ad probandum sed ad faciendum
professionem. i. duos menses vel
minus spacium faciat professionem. Quid
de coniuge impubere. Item quid si datum
est ei tempus intrandi ab episcopo et
maritus interim per violenciam co-
gnoscat eam numquid eo obstante
possit ingredi religionem infra tempus
sibi assignatum aut impediret
in tractu propter minorem carnalem
copulam consumatum. Respondeo
quod quasi disputabile est et diversi
super quo diversa senciunt postquam
aut ipsa consensit et fecit
professionem tacitam vel expressam
solutum est matrimonium et vir rema-
nens in seculo potest aliam ducere
sive de consensu eius intravit
sive eo contradicente. Hug(uccio) tamen
notavit contrarium supra eadem c. desspo-
satam quod eo vidente vir debuit
se continere qui consensit. Uxor
contrahere sed non credo. Item quid
si non vult contrahere sed suscepto
aliquo velo religionis vult in
seculo caste vivere. Respondeo non suf-
ficit et consummandum est matrimonium
contractum nisi se astringat voto
observancie regularis de quo cum
compelli potest ut relicto seculo

religionis professionem compleat. Item
de coniuge impubere. Item quid si
aliquid appellat et compleat vo-
tum sive impubere professionem voluntarie
cognoscat. Item numquid consummatur
minorem credo quod potest. Sed numquid
potest aliquis vel aliqua monachus
vel monacha fieri in domo propria. Respondeo
potest prout notavit Hug(uccio) dum tamen
faciat votum de non contrahendo proprium
et de conservando continenciam et sub-
ponit se regule monachali et
vivat sic. Tamen sed numquid fuit [illegible]
Hug(uccio) post mortem cum propriam concedere non
debeat. Respondeo Hug(uccio) dicit quod corpore quod ei
debent servacione intestato quia si non
sunt cedunt esse cum pubes. Item
vota peregrinacionis dicit quod tenetur qui-
quid potest vovere et ad implendum de voto
alio et amonendus est mulier si vir
vovit quod servaret sive aut sequa-
tur et vir non potest quod prohibere
extra c. t. quasi super. Item si prelatus
possit solvere religiosos sibi sub-
ditos a voto peregrinacionis factis ante
ingressum religionis. Respondeo quod non. Numquid
clerici potest aliquid vovere sine li-
cencia episcopi. Respondeo abstinencia potest
vovere sed peregrinacionem non magis
si est beneficiatus. Numquid potest ali-
quid vovere mulier sine consensu
viri. Respondeo quod non et si fecerit vir
potest revocare. Sed numquid sed si revo-
si vovit mulier que non potest com-
plere sine scandalo viri ut
ieiuniis et de surgendo de nocte
vir potest revocare. Si autem potest
sine scandalo non potest revocare
sibi. Item quid si mulier vovit de con-
sensu viri et post revocat sibi
numquid tenetur obedire viro

Ito qd tenet et ipse non potuit cont
veniendo ut vide xxxiii q. v.
Solvit. Item si tenenda sunt vo-
ta que emittuntur in puericia vel in
simplicitate et de improviso que fi-
unt in perturbacione et propter dole-
at Ito si queritur obligandi se ten-
tionem se tenet / ar. xvii q. iii. sed
quod obicitur. Sed de mandato credo quod
non exigunt instat peiore con-
tra quod illa potest auctoritate superioris
in melius commutari si aliquis vo-
vit ieiunare in pane et aqua
et non implet per se sed per sumptus
et non implet potest quia opor-
tandum est donec cesset impedimen-
tum. Item si aliquis manens in
seculo possit facere votum sollempne
quod impediat matrimonium contrahendum
et dirimat contractum Ito quod sic si
de parte generaliter in continencia perpe-
tua et tradat in obsequium voti
in manu publice persone ita quod ipse
recipiat huiusmodi tradicionem. Unde
ad sollempnizacionem voti tria requiruntur.
Primum consensus de parte in perpetua con-
tinencia. 2m expressio eiusdem consen-
sus facta publice persone. 3m
traditio facta in manu publice persone
4m approbacio et recepcio facta per
illa publicam personam. Quatenus
cum aliquis donat et tradat
se in manu publice persone si non ad
est dicamus dici quod loco eius re-
cipiat votum huiusmodi non erit nisi simplex
votum quod emittitur a seculari in seculo
remanente. Hec tamen hic quidam con-
dicunt vero et dicunt quod quatuor non
sufficiunt ista nisi fiat obligacio
ad aliqua etiam corporalia ut
est de regularibus porrectum et concilia
vel votum in simplicitate vel adiecta
personam ut ad aliquis fiat obediencia
in manus publice persone erit votum
sollempne et erit subiectus episcopo
qui facit ei fidem secundum Gaufredum. Contra-
rio est quia et monachi sunt
non essent regule monachorum
ex quibus bene videtur quod votum
bequinarum non est sollempne qua-
mvis possit dici publicum quia
ibi non fit obligacio ad obedienciam
vel aliqua fidem. Unde voto
tale ut prius predictum lo. se
simplex et non dirimit contractum si tum
sequitur matrimonium stabit / ex de
con. vel vo. consuluit. Item
appellatur publica persona Ito primo
vero episcopus et que super talibus man-
datum episcopi habent et qui consueverunt
vota recipere ut abbates vel
priores secundum hug. di. xxxviii
q. i. in principio quod publica persona
est episcopus abbas et quilibet prela-
tus et monachus et canonicus
regularis et qui committit generaliter
in persona ad hoc / ex de conversione
vel vo. in simplicitate et xx q.
i. vidua. Nota secundum quosdam per
prohibicionem dei non dicuntur irrita supra-
dicta ieiunia in dicta ab ea
sed dotima et, dolutaria pot
solvere
Nota quod in statu qui dicitur
est monachus committi una ma-
nu / ex de voto et vo. re. ptuas
et non debet monachi soli poni
in prioratu sed cum socio suis or-
dinis ex c. t. monachi. Item
si non solum tenetur solue deta

d
contrita p(er) uiolentiam R(espons)o q(uo)d non
nisi sint ipsa i(n) ciuitate cum
o-fis missionib(us) q(uo)d quib(us)dam
Cl(ementina) utriusq(ue) monachi sint ipsos
p(re)dicare confessiones audire et
sep(u)l(tur)a facere R(espons)o si ipsos p(re)ficiunt
sint talia facere alit(er) non ut p(atet)
xvi q. i. p(ro)t(ur) nisi cum i(n) gl(ossa)
ge(nerali) gauff(redi) / Cl(ementina) utriusq(ue) mo=
nachus a p(ri)oribus ad p(re)laturam sta=
tim absoluat(ur) ab obs(er)uacijs
regularib(us) seu religiosis et
p(ro)fessis et s(imi)lib(us) R(espons)o ad s(e)c(ulare)s
absoluit(ur) ut a p(ro)fessis ieiunijs
et vigilijs / et si vo qua ne=
mo p(otes)t claustr(a)l(is) p(er) pon(er)e et ob=
sequijs d(e)s(er)uire et i(n) mo(n)ast(er)ia
sua p(re)s(er)ue(re) xvi q. i. nemo qu(i)
alijs aut non absoluit(ur) ut co(n)=
tinet(ur) g(e)n(er)ali ge(nerali) gauff(redi) sed
nunq(uam) absoluit(ur) ab ob(edienti)a ab=
batis R(espons)o si t(ra)nsfert(ur) ad eccl(esi)am
ep(iscop)alem absoluit(ur) ab ob(edienti)a
si aut(em) ad eccl(esi)am que i(n) aliq(uo)
subiecta abbati non absoluit(ur)
si aut(em) eccl(esi)a d(omi)n(o) subiecta sit
abbati et i(n) nullo te(neat)ur abbati
xvi q. i. interroga(tum) Cl(ementina) nunq(uam)
si t(ra)nslatus s(i)t s(ecundu)m fu(n)c(tion)e officium mo=
nachale R(espons)o q(uo)d ne qua ad qua=
cumq(ue) eccl(esi)am vel alius ex
p(ro)motione h(ab)uerit xvi d. illa
Cl(ementina) si tr(anslatus) s(i)t d(ic)t(u)s ep(iscop)us cur=
ium R(espons)o si no(n) gilat(ur) ep(iscop)o
alio(rum) scandalum pot(est) co(m)med(ere)
xlij d. quisquis

[F.] iuris patronatus est potestas et auc=
toritas p(ro)uidendi eccl(esi)e va=
cantis de beneficiis aut co(n)=
secratione eccl(esi)e collate / p(ro)=
uenit aut(em) ius patronatus de fu(n)=
datione et constructione et do=
tis collatione / xvi q. vii

filijs Quod p(ri)mum fac(iun)t dos edi=
ficio fundus / et no(n) lic(et) ius pa=
tronatus aquir(i) ex fundatione
ecclesie ex c.t. qui et c. nobis
nos ex opi(ni)one consecratione vel repar(atione)
q(uo)d i(n)telligo eo(rum) o(mn)i(u)m no(n) sit de=
structio mansit vel c(on)tra sed si
o(mn)is et fundit(us) sit destructa
et aliquis d(e) co(n)sensu ep(iscop)i velit
reedificare credo q(uo)d aquirat
ius patronatus ex d(ic)t(i)s de su(per)=
fluit / No d(omi)n(u)s p(at)ron(us) ipsius
p(at)ronus d(e)b(e)t(ur) o(mn)ia d(e) emolumentis
ponit (?) p(ro)p(ter) d(e)ficiat alat eg(re)=
nus · tra(n)sf(er)t(ur) ad ius patronatus
i(n) aliud q(uo)d vendita successio ex
c. t. relat(um) Jus patronatus t(ra)nsf(er)
fac(it) nouus heredes vel p(er) mutata
donatio vendicio ex / N(on) qua(n)do
discordant patroni i(n) p(re)sentando vnus
vnum alius aliud tu(n)c ep(iscop)us d(e)b(e)t
illum recipe(re) qui maiorib(us) m(er)itis
multis et pluribus approba(tur) ex
c. t. cu(m) i(n) quibusdam Sec(un)do si col=
legium vel p(ro)p(ter) ecclesiastica tunc
cui s(e)n(ior) tempore potior e(st) iure
ex c. t. cu(m) aut(em) Sed q(uo)d si eccl(esi)a
reedificata sit ex eadem nunq(uam)
s(e)n(ior) patronus remanet patronus Scd(?)
q(uo)d sit quia eadem eccl(esi)a vid(etur) ff
de usufructu si maritima derelin(quitur)
si inde edificauit eccl(esi)am utr(um)
patronus sit R(espons)o q(uo)d non ar xvi
q. vii. p(re)ce(pt)is in cunctis vel eius d(e)(?)
i(n) autem et i(n)de ep(iscop)us vel eius
successor p(ro)uidebit clerico ordina=
to ad talem eccl(esi)am / ex de p(re)bend(is)
c. li. Si patronus reliquit plures
heredes unus o(mn)es erunt patroni
R(espons)o q(uo)d sit ex c. t. j. Nunquid
laycus et ius patronatus d(e)bet locis
religiosis siue ep(iscop)is R(espons)o
c. t. quod at p(ro)p(ter) pro... a(liqui)b(us) e(ss)e(t)

esse privatum et sic de possessione iuris
privati, per quam ius privatum alicui
civitatis in iudicio competit. Si clericus
constitutus a patrono debeat amoveri? Respondeo quod
non, extra c. consultationibus. Secus
est si non possidet, quia tunc ius
presentandi non competit. lxiii. d. si quis.
Numquid potest aliquis presentare se ipsum?
Respondeo quod non, extra c. t. pervenit, sed
quod daret alii potestatem presentandi. Num-
quid ab alio potest presentari? Respondeo quod
non, ar. xvi. q. i. in questione. Num-
quid potest presentare filium suum? Respondeo
quod sic, quia non est prohibitum, ar. extra
c. t. consuluit, tamen est tam-
quam a talibus abstinendum. Sed quid si plu-
res sunt patroni? Numquid possunt com-
presentare? Respondeo quod sic, ar. extra de
elect. dilecte, tamen hoc requirit com-
munem consensum, extra c. t. cum sint.

Census est quedam prestatio que
de consuetudinibus ecclesie persolvitur.
Imponitur autem census ecclesiis auc-
toritate ecclesie et episcopi, extra c. t. pre-
terea. Item qui prius construxit eccle-
siam potest imponere censum eccle-
sie consensu episcopi, extra c. t. preterea.
Item numquid principes et milites
possunt facere exactiones in subditos?
Respondeo ex iusta causa possunt, sicut ea
non habent aut tunc fit exactio
propter defensionem patrie; sic si vadit in
exercitum movendo ab ecclesia, secundum si
iusta guerra captus sit, et si
vadit ad principem pro obtinendo
meliore iure et subditis, dum tamen
semper moderate exigat. Item si
filiam maritat vel filium facit
militem, numquid potest aliquid exigere?
Respondeo moderate potest. Sed quid est di-
cendum de questis et taliis, id est collectis,
que fiunt a clericis [illegible] in
subditos? Respondeo nunquam, dum tamen petere

a subditis nisi ea que a principio consti-
tuta sunt bona fide, ut quando ma-
gis vel ville de novo conceduntur
alicui; et si de quo subditi ali-
quid subtraxerint, furtum committunt.
Si dominus plus [illegible] exigunt,
tenentur ad restitutionem. Item quid
de [illegible] de theoloneis? Respondeo si sunt
antiqua et imposita ab hiis qui
potuerunt imponere, scilicet regibus et prin-
cipibus, et ex causa iusta, id est pro
defensione strate publice in
[illegible] causa et recipientes faciunt
id propter quod instituta sunt, dum tamen
credat quod ab illis sunt qui pote-
rant constituere. Si non sunt nova,
non potest aliquis absque peccato [illegible]
aliquid recipere nisi certum sit quod
instituta sunt a principe et ex ca[usa].
[illegible] de [illegible] qui
non solvunt theolonia? Respondeo furtum
committunt et tenentur ad restitutionem.

Nota quod episcopus solus debet conse-
crare ecclesias et debet consecra-
ri cum missa, de con. d. i. c. ii.
Item quod in tribus casibus reconse-
cranda est ecclesia. Unus cum dubitatur
an consecrata, de con. d. i. ecclesie.
Secundus si ecclesia sit combusta et
non [illegible] tectum vel aliquid [illegible] sit
combusta, dum tamen parietes [illegible]
permaneant, non reconsecratur, extra
c. t. liguncis. Tertius si fundi-
tus est destructa et de novo
reparata. Secus est si parietes non
[illegible] sed [illegible] et [illegible]
[illegible] mutati,
quia tunc non est reconsecranda sed
reconcilianda, de con. d. i. [illegible].
Item propter altaris remotionem vel [illegible]
[illegible] destructionem non debet ecclesia consecrari
sed altare tantum, extra alia [illegible]

consecratio altaris et alia ecclesie ex
c. t. addecet. Unde si tabula al-
taris mouetur ab ea multum qua
addecet spiritu super que iam uel
enormiter frangitur consecratur altare
et non ecclesia similiter si ecclesia destru-
itur et non altare / consecratur ecclesia
et non altare. Item propter homicidium
uel adulterium in ecclesia factum non est
reconsecranda sed reconcilianda
ex c. t. proposuisti et ex c. si ecclesia
Item sicut dedicatio ecclesie sic reco-
ciliatio ad episcopum pertinet et non pres-
biteri facti committi quia ad ordi-
natio episcopatus pertinet / sic tamen
aliud episcopum rogare et permittere id
facere ex c. t. aqua reconcilianda
Nota quod dicitur capitulo est reconcili- ff 8
anda ecclesia si propter adulterium effu-
sionem et sanguinis effusionem et in-
telligitur de enormi effusione
secus si modica ut si ex percussione
effundendi sanguinem / de intelligitur
adulterio manifesto et non occulto
uel si alterius corporis est ex c. de
adulterio propter [illegible] Item de tercio
de semper a fornicatio ex c. t.
si ecclesia sit consecrata gaudet
ecclesia non consecrata ut consecrata
ex c. t. ult. qui addecet Item
etiam tamen diebus dumque quam qualiter
consecrari sint sanguinis omnium
de sanguine humanis et aliis festis proprius
ff 67 sunt consecrande Sed numquid
corrupta dicitur uelari Respondeo si sponte
est et est manifestum non debet
uelari Si est occultum quia forte
se ipsam corrupit [illegible] de se
seminis effusionem uelari non dicitur
quia tamen uirgo non est nec ei debetur
aureola tamen propter scandalum
uitandum si uult uelari dicitur per
dispensationem ab episcopo et credo

eum posse dispensare in hoc casu Si ut
violenter et sine consensu corrupta ve-
lari potest et tamen virgo est et ei debetur au-
reola unde beata lucia si me inuitam
violaveris castitas mihi duplicabitur ad
coronam / [illegible] carnaliter sine consensu co-
rrupta sunt repagula [illegible] uel
si in propinquo polluant uel ecclesia uel
lasciue ludit uel ad tempta[illegible] ma-
gnitudo turpia ecclesia si generat
carnale copula de tamen non potest
sine effusione seminis effusionem potest [illegible]
reparare et debetur aureola Item mo-
nasterium uel ecclesia ante episcopo edifi-
cata uel hospitale non dicitur quando
tractatum secularem sed ut deputata
ut alio domo consecrata ex de religio.
addecet Sed si uetustate corrupta
sunt dentur comburi et cineres in loco
honesto reconde / lignea sunt ponere
in alia ecclesiam de con. d. i. ligna
Item non dicitur fieri altare ligneum uel ter-
reum sed lapideum uel calix de li-
gno quia porosum non debetur quia
frangitur ut de cupro quia prouocat
uomitum sed de auro argento uel
stanno si inopia est / de con. d. i. altaria
Item sacerdos non dicitur eodem die missam ce-
lebrare in eo altari in quo episcopus
celebrat Item corpore defuncti [illegible]
in ecclesia non dicitur aqua missa dici [illegible]
effectu quamdiu corpus in ecclesia est [illegible]
[illegible] quod sacerdos [illegible]
[illegible] uel [illegible] dicitur [illegible]
[illegible]
ff vij [illegible] si missa sit de
[illegible] consecratione Respondeo quod est sicut quidam
dicunt sed tamen dicitur quod non et hec
[illegible] puto. Quid si episcopus consecret
ecclesiam et presbyter tamen missam un-
quam erit ecclesia consecrata Respondeo quod sic

Hug. et ita tenet Gof. ex. cum
si altare totum sive sui dissolucione
et tabule assipe motione movet
de loco ad locum utrum sit reconsecranda
Resp. quod non dum lapis superior ab eo cui
copagitur. Item si unus lapis de
altari fuit motus tamen altare est re=
consecrandum Resp. si lapis tangens
tabulam fuit motus altare reconse=
crandum est quod dico de lapidibus qui sunt
in cornu altaris cum solent sibi in illis
altaris consecratio si aut de alio lo=
co fuit motus puto quod nichil impedi=
at Item si aliquid additum fuit
altari ad longitudinem vel latitudinem
Resp. non credo quod propter hoc debeat consecrari
nisi sit factum augmentum quod amittat
formam Item si tabula non adheret
lapidi Resp. non est in eo celebrandum Item
si aliquis cadit de ecclesia et moritur
ibi vel lapide cadente opprimatur
Resp. in istis casibus non est reconciliada
secundum Hug. de conse. d. i. ecclesiis Item
si aliquis volnerat in ecclesia et moritur
in domo propria Resp. ecclesia reconcilianda
est quia ibi accepit causam mortis
Item econtrario si volneratus extra ecclesiam et
moritur in ecclesia non est reconcilianda
Item si martir in ecclesia accipitur
Resp. dicunt quidam quod non est reconcili=
anda quia talis effusio ecclesiam non pol=
luit sed consecrat Item quando propter oc=
cultum adulterium vel fornicacionem ec=
clesia reconcilianda est ecclesia Resp. quod non
nisi sit manifestum Item si vir in
ecclesia cognoscat uxorem propriam Resp. reconcilian=
da est si est manifestum tamen quando episcopus
potest dispensare cum notorie corrupta
ut consecretur inter ingenuos Resp. puto
quod non precibus si occulte

[M]issa ut dicit Aug. in d. quod ce=
lestes misteria ad consecrandum corpus
domini advenerat et non quod sacerdos
non debent in die cantare nisi unam
missam / excepto nati. domini in qua
possunt cantari tres prima dicitur de nocte.
ad me quia agitur de eterna generacione
nativitatis obscura et ignota ideo
de nocte cantatur et hec pertinet ad
angelos quae est in parte sive mire
secunda secunda ad eam quae fuit
de matre sive pre mit. G. temporale
tercia de utroque tempalis i. puer
natus est nobis tercia in ecclesia
in purificatione cantat unam et non tres dum
misse qualibet diebus potest dicere
duas missas unam pro defunctis et aliam
de die si necesse fuit hec nocte
peregrinorum vel funerum vel causam simp
tiazo ita quod nunquam duas mis=
sas propter aliqua necessitate cantet
de conse. d. i. sufficit et c. consulu=
isti et immo ut Aug. approbat quod
die una missa dicit ut vitu=
perat / de conse. d. v. cottidie / et
quando duas cantat in prima non assumat
ablucionem sed in secunda quia si in
prima sumet non licet ei postea
celebrare Item utrum missa cele=
brata pro defunctis plus valeat
ei pro quo fit quam aliis dico sic
quod dicit Bald. quod quam de consecracione dum
in se eque valet omnibus sicut sa
crificium. sed quantum ad devocionem et in
tencionem celebrantis et petentium
missa plus prodest illi pro quo fit
et hec tenuit auctor ex dicto
Ieronimi de candela accensa in domo
omnibus tamen specialiter apposita lucem
omnibus valeat tamen illi magis
lucet cui ante ponitur ita intellige
de missa sicut non lucet pluribus

Bap. Item missa pro defunctis celebra=
ta melius valeat ad eterna quam
statim fuit in gloria celebrata tamen
ad graciam accioneis peccatis mors
quoad ad efficiendum eutra.

[illegible]

maior sunt tria puritas materie
ordo sacerdotalis intencio conficientis
et forma verborum puritas materie
quia de tritico puro debet esse hostia
et non debet esse de fermentato sed azimus
panis ad vere misterium quia fer-
mentum corrupcionem significat et
quia dominus non comedit cum disci-
pulis suis fermentum in cena sed
azima unde errant greci qui confi-
ciunt de pane fermentato Item or-
do sacerdotalis requiritur alias non
agit qui consecrat Item intencio
generalis ecclesie unde hereticus ex-
communicatus suspensus consecrant si est ibi
forma verborum et sunt sacerdotes
et intendant facere quod facit ec-
clesia licet ecclesia ibi male credant
sed omnes consecrant licet peccent mortaliter
et integrum conficiat ut nichil
dicitur corpus christi per bonum vel malum
sacerdotem Item forma verborum re-
quiritur scilicet illorum hoc est corpus meum
quibus mediantibus fit transsubstan-
ciacio et ista sunt de forma ita
quod iste non placet non est sacramentum
certa sunt de verbis ecclesie et non quod
dicit hoc est enim corpus meum licet quod
enim non est de forma sed de-
bet esse ibi unde obmitti non
debet aliud namque non est forma nisi
verba necessaria ut quia non potest
ut debet fieri consecracio corpus christi est
de forma vini Item quid est facien-
ff u dum si sacerdos tempore supercom-
municit vinum obmissum dicit
quod quod apposito vino ipsi iam
consecrate sicut in die parasceue
debet ipsum sacrum panem in mittere
sed [illegible] quod apponatur consecretur
et incipiatur scilicet simili modo postquam
etc et sunt [illegible] etc
Item quid fiet si casu christi post con-
secracionem sanguinolentem apparet

ergo non est sumenda ... quod dicit Io. sed
reponi debet in vase mundissimo et pre-
cipuis reliquiis venerari Item quid fiet si
sacerdos infirmatur postquam dixit verba hoc
est corpus meum vel postquam sumpsit respondeo alter
recipiens corpus et super alia hostia
totum officium celebret et sic totum
sumatur Item cum corpus manducatur
quamdiu manet sub specie panis va-
[illegible] panis vadit in ventrem manu
ut patet sub illa specie dicit Aug. de
fide ecclesiastica postquam tempus corporal
in processu deficit non est querendum
corporis presencia corpus de ore transit
ad cor [illegible] tamdiu inter [illegible]
quamdiu in ore tenetur non mittitur
in recessum sed raptus in celum
Io. Dam. dum species sentitur sacramentum
est dum autem desinit sentire sacramentum
non est Item dicitur sunt corpus spirituale
et sacramentale spirituale sunt qui
est in caritate et credit verum corpus christi
esse in altari unde Aug. crede
et manducasti sacramentaliter sunt
qui sub specie panis et vini sunt
Item non quod verba que sonant
corrupcionem vel accessionem ad esse re-
feruntur ad illas species quas videmus
et non ad verum corpus christi ubi generacio
corpus christi frangitur masticatur atteri-
tur scilicet species est que illa frangitur et
tenditur sub qua est corpus christi ipsum
corpus sit vidit gustatur i.e. species i.e.
non ipsum corpus quod latet sub speciebus
et tales possunt replere et saciare
ventrem quod autem dicitur corpus christi sumitur
vel datur isti quia ista verba non so-
nat corrupcionem referenda sunt ad
verum corpus ipsum et nomen quod ille
species scilicet accidencia que videntur in
sacramento altaris non sunt in aliquo subiecto sed
per se stant quod est dominus contra naturam

accidentaliter sacerdos nulli dz dare
sanguinem sed corpus tantum nisi primo dz
dare corpus nisi in fine qui cibum
retinere non potest Si tamen contingerit
aliquem vomere si potest ibi presbiter de terra
et suptibiles refluunt et potentur
et tunc presumitur Si vero non sint sup=
tibiles et discerni non possunt combu=
rantur et cineres iuxta altare recon=
dantur Sed numquid dabit sacerdos corpus
christi quia scit de mortali peccato eius
si est manifestum negabit si est occul=
tum dabit Sed numquid melius est
sit de talibus dari et paulo de pas=
cha ablata non consecrata eius
quod non quia sacrum dicitur illarum
et sub simulacione non est parcendum
ut alius numquam peccet Item de duobus
sacerdotibus queritur quorum unus simulat
conficere propter constanciam peccati mortalis
alter in mortali celebrat quis
istorum magis peccat eius qui simulat
quod e t · De gomorrheis Item inquid si
post illusionem vel nocturnam polu=
cionem abstinendum est a percepcione corporis
christi eius quod quandoque est pollucio ex
habundancia illius materie et
vaporis seminalis non valentibus ea
retinere quandoque ex impletur et debi=
litate nature retinere et maxime
qui gomorreos ieiunat et de istis
non est peccatum sed pocius pena et
de hiis casibus relinquitur quod etiam ipsi
quandoque provenit ex crapula et ex
prohibet a percepcione nisi solemp=
nitas vel necessitas adesse indu=
cat quandoque fit ex ymaginacione
turpi precedente et cetera se dum per=
tractat quia cogitacio movenit per

gibita et si quod indicatur vel ve=
niale vel mortale parum et si
dubitatur de quo tunc est abstine
et de quo dicit gregorius Sonnus vero
siud et ibi culpa agnoscitur vel
culpa non est agnoscitur i timetur
Item Innocencius si per negligenciam
de sanguine stillaverit in terra lingua
lambatur et locus radatur et
comburatur et iuxta altare recon=
datur quinquaginta autem sacerdos xl
diebus peniteat et tot diebus
ieiunat et accelebracione cesset
et optime ieiunium istud esse
panis et aqua Si super altare
tunc dz sorbere et tribus diebus
peniteat Si super linthiamen primum
corporale iiii diebus peniteat Si
super secundum vel tercium ix Si super
exteriorem et ambas pellas usque
ad dz ter lavare super calice
et ablucionem recondi Item si musca
vel aranea in calicem
ceciderit comburatur et peniteat
sanguis Aliud non quod de calice
ceciderit vino perfundatur et
diligentius abluatur et super pisci=
nam mittatur Item si de corpore
aliquid ceciderit super pellam
vel super aliud vestimentum non
radatur sed abluatur et cum
sacris ponatur Si super lignum
vel lapidem ceciderit modo
supradicto de sanguine tenetur
supermali Beda dicit Si quis
per ebrietatem vel voracitatem
eukaristiam evomuit xl diebus
peniteat clericus vel presbiter monachus

dixit l. xx. xx. tlos si studuerit
se c ebrare peccaunt mor. pecc.
si quinsinit accidit aedo tam
quas p[ri]mas p arbitrio distri pat.
posse d poni. Item si dyacono
lig. insistrie corp9 p r[espon]so si nati-
tas sequit. et unus sunt pute
psbitero ut d pascha di. l.
xx. xiiij pute psbro greg. iubeo
fortius abscinte psbiteros si sunt
necesse. Item si p9 sup coz lice-
T ii at quitare r[espon]so qd no. Item si
T iii i nocte vel audictas matuti-
nas vel p[ri]ma possit quis dice
missa r[espon]so qui an die sacerd.
ad sit cotra qnie. ca.
gnale qd' peccat mor. nisi e-
piscop9 sup eo dispensaret [illegible]
casu ut cu quis i firmare ad
morte et no posset h[abe]re eucha-
ristia. Ad dico de hys qui cele-
brant p[ri]miss matutis q aut
an p[ri]ma celebrat no peccat
mor. qui ut pe[r] missa p[ri]ma
dicit tra sst. qd suplicat q
puesghetaii sint gimissa anc-
rit si aliquis no dormit in
nocte nu[m]quid pt dice missam
r[espon]so si dormit tamdiu donec possit
digestio celebrari. s. vi. hore
pt dice missa de [con]se. d. ij. ubi
hec sup. Jo. i tabulis in fine
Nota qd' missa de facto celeb-
ta p defunct. quatu ad sac[ri]fi-
oblatione equalet. sed q[uan]tu ad p-
cium multiplicem et devocione
plus valet missa p defunct.
Item si liceat ei quitare
T iiii qui eadem nocte dormit. ad r[espon]so
si reddidit debitu vel cogno-
scat ea ca[usa] plis pt dicebus.

scienter abstin. xxxiiij q. iiij. v. cu
T v apsta. Nu[m]quid pn9 c dauda eucha-
r[espon]so qui sunt xi vel xii annos et
pnt q[ui] reuerencia ad corp9 x[rist]i
pnu cat. quotos dicustra secq in
soliuitatib9 d nx et d x anno pos-
T vi sint quitare sup. Jo. qo p[ri]male
Item de hys qui sunt in proposito tor-
neamitor. vel torneamentandi
T vii r[espon]so quitare no debet. Item si qua
aliqua admisceat. ad ... x[rist]o
si adiuncta sunt ita modice qd'
peuits actios absorbatur no in-
pedit alit impedit. Nu[m]quid pt
[con]ficia de fructo r[espon]so sup dicit9
fructio et azima no dicitur
fbaz panis io d utiq pt [con]fici
sed melius e quod fiat d azima
et qui facere [con]ficere d fructo
quit peccaret. Nota quo dx.
si quis de fructo conficeret ut
ageret quinaz p h[oc] ut legi. de [con]se.
d. ij. i pacto qua de puro quo
frumenti d[ebe]t f[ier]i panis ille. Sed
quid si fructo admisceat sup
vel cymum r[espon]so no quit. totu
i corp9 x[rist]i sed reliqu[u]m quod est
de frumeto. Item si aliquid ad
misceat. de fructo r[espon]so tunc non
quit. i corp9 qua nec azimud
est in consecrato. Si possit
T viii Nu[m]quid possit conficia de farina
tritici r[espon]so non nisi redigat
i pane. h[ec] x. inq[ui]r[it] p[ri]maz. iiij.
d. y. Nu[m]quid de vino corrupto
pt conficia r[espon]so si e pare corrup-
tu pt si aut tota. mutatu
est no pt. Item de vino ace-
toso pt [con]ficia sed non de aceto

ps de vino mixto si absorbeat
vinus liquor appositus non impedit
alr impedit Item quid aqua de
materie facti Resp. non et qui non ap
ponit contemptu vel quia putat mor=
talit qui non ex negligencia dicat.
Item quid sit consecracio vino oppresso
in calice Resp. si primo offert bodius
et conficiat non fit / si at primo opprimi=
tur et conficiat quod licet sit Vi
aut aliud quod sit non dicitur fieri
de con. d. ij. cum omne E. W

Abicius est oportet omnis ab
lutus cum certa forma verborum.
q. I de trahe species baptismi sunt
tres fluminis flaminis et sanguinis
Baptismus fluminis fit de aqua mate
quod liberat a culpa originali
et caracterem imprimit. Flaminis
est fidei cum quis desiderat baptizari
vel est qui cum baptizatur mutatur baptismus
per spiritum sanctum de presbitero si dicitur apte
ca bapto quod libat a culpa tm
et forsitan a pena sanguinis cum
redimitur ... autem baptiza-
occiditur. Resp. quod liberat a culpa
et pena ... tollit baptismus
originale de adulto qui contraxit
originale et actuale ... at
qui ficte accedit non operatur peccatorum
remissionem licet caracterem ei imprimat.
sed et incipit operari cum ficto
recedit / de con. d. iiij. tunc valet
Forma verborum est hec Ego baptizo
te in no. p. et fi. et s. s. / extra
de si quis et intellige quod per hoc
pronomen ego non est de forma bapt.
quia si dicit non baptizo te sine
ego / ar. de con. d. iiij. retulerunt
ita dicitur per Hug. certa verba sunt de forma
forme ita dicitur gauffre. Item sentit
... et ego cum cis Item de quibusdam
quibus est an sint baptizati
Baptizantur sic Si baptizatus es non te
baptizo / si non es baptizatus ego te bapt.
in nomine p. etc. / extra e. de quibusdam Item
duo sunt de forma baptismi intencio
quorum si alterum vel utrumque fuit
obmissum vicii agitur s. verbum et
elementum in forma supradicta
et aqua extra e. t. non ut appo=
nens vnde ... palma vel in vi=
no vel dolo vel aqua rose
aceta vel pluvia vel aqua lu=
tuosa ubi magis est de luto quam
ipsum aqua fit si baptismus
extra non ut appo. fit autem bap=
tismus in aqua tm ut nullus
in copia excusaret Unde si vi=
num vel oleum non fiet. Vel
quia de late Christi fluxit sanguis
et aqua sanguis ut redime=
ret aqua ut lavaret Item
ter in ... quia in fide tri=
tatis accepit baptismum Item nullus
recipit baptismum quia de ter
baptismo et baptizatis dicitur de dist.
tio plis / extra e. de bene Item non
cogi dicitur per tormenta vel suppli=
cia sed quando baptismus est sic cogi
ad sanam observanciam fidei qui
cum invitatus suscepit et pe=
... vel re vel caractere
sacramenti suscipit extra e. t. ma
iores Item quod tormenti vel a=
menti si bapt. caracter imprimit.

Resp(onsi)o si aut(em) dormiret vel ame(n)-
tia i(n)curr(er)et q(uia) h(ab)uit p(ro)positu(m) ut
baptiz(are)t(ur) utr(um)q(ue) caracte(re)m reci-
p(er)et. Si aut(em) no(n) h(ab)uit p(ro)positu(m)
no(n) recip(it) ex(tra) e(o) t(itulo) maiores
pena no(n) itera(n)tis bap(tismum) (contra) le-
ges et de (con)secra(tione) (quam) c(er)ta est
irreg(ularitas) ut i(n)fra p(atet) i(n) suo t(itulo). Eod(em)
si ab h(er)eticis quis fact(us) et ab-
s(que) v(er)itate bap(tismi) (con)t(ra) l(egem) (con)firmat(us).
Q(uan)do dubitat(ur) p(ro)ba(tur) utru(m) bap-
tizat(us) (con)firmat(us) vel ordinat(us)
sit, p(ro)p(ter) tale dubiu(m) p(otes)t bap(tiza)ri
(con)firmari et ordinari q(uia) no(n) d(icitu)r
ordinatu(m) quod ambigu(um) est
f(a)c(tu)m ex(tra) de p(res)b(yter)o no(n) bap(tizat)o v(e)n(i)-
e(n)s. Q(ui)d si sac(er)dos nolit bap-
tizare sine p(re)cio s(imoniace)? Nu(m)
est aliquid dari p(ro) bap(tism)o? R(esponsi)o
nec q(ui)d debet dari i(n) t(a)li c(as)u si la-
icus bapt(iza)ret. Sed quid si aq(ua)
no(n) p(ot)est h(ab)eri nisi ema(tur) ap(ud) c(ert)e
r(esponsi)o aqua emi p(ot)est ut aliu(m)
baptizet q(ui)a sac(er)dos bap(tizare)
aut no(n) (con)t(i)ngit puer e(ss)e
bap(tizatu)s si d(e)d(u)c(tu)s sit (con)munione p(atris)
et f(ilii) et s(piritus) s(ancti). R(esponsi)o q(uo)d no(n) q(ui)a
q(uod) n(on) ve(rus) bap(tism)o est de (con)s(ecratione) bap(tismi)
ex(tra) e(o) si quis. Q(ui)d si dicat(ur)
ego bap(tizo) te i(n) no(m)i(n)e pa(tri)s et ma(tri)s
(con)plud adda(tur)? R(esponsi)o ut a(ntea) q(uod) a
d(icti)s tribus p(er)s(onis) d(icitu)r (con)firmari
nisi i(n) c(as)u ubi puer more(re)t(ur)
ex p(ro)p(ri)a u(ite) p(er)i(cul)a tu(n)c q(ui)nd(ec)i(m)
(con)ficit est p(ro) bap(tism)o. Q(ui)d si di-
cat(ur) ego te bap(tizo) i(n) no(m)i(n)e (christ)i?
R(esponsi)o (con)munica (ver)ba potuit s(ed)

bap(tismu)s sub h(ac) forma sed mo(do) no(n)
p(otes)t. Vnde qui sic baptiz(a)t(ur) ne(cessari)o
agit s(ecundu)m theolog(os) sed iuriste
dicu(n)t q(uo)d ad(h)uc s(ic) possit quod
no(n) cred(o). Q(ui)d si d(icitu)r i(n) no(m)i(n)e t(ri)n(i)ta-
tis? R(esponsi)o necesse sit q(ui)a exp(re)ssio
t(ri)nitat(is) requi(ritu)r ex(pli)cite et no(n)
i(m)plicite. Q(ui)d si d(icitu)r i(n) no(m)i(n)e
genitoris et geniti et flami(ni)s
sed r(esponsi)o no(n) sit q(ui)a i(s)ta data
est no(m)i(n)ibus p(ro)p(ri)is s(ed) i(n) ap(p)a-
tu (com)mu(ni) d(icitu)r q(uo)d possit f(ieri) s(ecundu)m vo-
luntate(m) ex(tra) de v(er)bor(um) signi(ficatione)
(prop)t(er)ea. Q(ui)d si aliquid add(itu)r ad
forma(m)? R(esponsi)o no(n) add(itu)r al(i)q(ui)d q(uo)d (con)-
fundit i(n)t(ellec)tu(m) (con)pedit ut si di-
cat(ur) i(n) no(m)i(n)e p(atris) genit(i) vel ma-
ioris. Si aut(em) additio salvat i(n)-
tellectu(m) no(n) i(m)pedit ut si dicat(ur)
i(n) no(m)i(n)e p(at)ris i(n)geniti i(n)si ve-
lit i(n)duc(er)e errore(m). Q(ui)d si i(n)t(er)-
ponan(tur) v(er)ba ut si dicat(ur) i(n) no(m)i(n)e
f(ilii) etc. R(esponsi)o si sit corrupt(io) vel
oblivione no(n) i(m)pedit s(ecundu)m si p(ro)p(ter)
q(ui)cu(m)q(ue) i(n)duce(n)da tu(n)c i(m)pedit.
Q(ui)d si aliquid i(n)t(er)pona(tur)? R(esponsi)o
modica i(n)t(er)posit(io) p(ro) oblivion(e)
no(n) i(m)pedit ut si dicat(ur) i(n) no(m)i(n)e
p(at)ris accipe candela(m) sed si i(n)-
t(er)ponit longu(m) s(er)mone(m) i(m)pedit.
Q(ui)d (pro) mulier(e) i(n) a(qua) q(uo)d ca(n)d(el)a pot(est)
salvari sine bap(tism)o? Sol(utio) r(esponsi)o q(uo)d
no(n) s(ecundu)m lege(m) qua(m) nisi i(n) uno
s(cilicet) c(as)u cardi(nali) p(ro)p(ter) q(uo)d nec bap(tizatu)r
tu(n)c more(re)t(ur) p(ro) bap(tis)mo et sal-
vabit(ur) al(ite)r no(n). Q(ui)d si puer
i(n) t(em)p(or)e nat(us) et p(ro)fund(itu)r aqua

cu debita forma inuocato Baptismo
xvo si presumitur pro pu. lib. 1. capi
factos vel pretij baptizatus est Si
aut aliqua pars corporis ut pes
vel manus asspergatur aqua inuocatione
agit ita sentiunt theologi
Sed magistri contra. dicit quod oportet
tam totum puer baptizatur et ideo non
debet talis puer persona carere sepul=
tura Nunquid sufficit si asspergatur
vna vel tribus guttis puer Respondeo
quod non sed debet asspergi habundanter
Notandum si patrini non sunt doctores ut
presumitur Sic obligantur patrini pa=
trem instruere de fide et moribus
Nunquid vir et uxor possunt le=
uare vnum puerum de fonte Respondeo
licet possit fieri tamen non debet fieri
extra. q. iiij. que vero omnes quo pro
quod multos qui leuant patinum
nec contrahunt propinquitatem
spiritualem Nunquid qui leuant
puerum de fonte possunt eum tenere
in confirmatione Respondeo quod sic de con.
d. iiij. in catechismo quod erunt le=
uantes Respondeo Unus tantum sine duo
sine plures de con. d. iiij. non plures
Istud tamen hodie male seruatur Notandum
quod non licet abbatibus monachis
de baptismo suscipere paruulos vel
commatres habere xvi. q. i. placuit
et de con. d. iiij. non liceat
Istud tamen credo de hijs religio=
sis ar. extra de statu monachorum
Ita reliquie antique ven=
dentur extra capsam ostendi nec
exponi venales extra c. e. cum
ex eo Item nullus debet reliquias
de nouo inuentas venerari publice
nisi aliquas prius colit quae miracula
faciunt nisi auctoritate romani pontifi=
cis et prelatos legittimos sunt
approbatum nisi prelati debent admit=
tere talos abusiones que occasione
questus iam fieri consueuerunt
extra c. e. cum ex eo et c. audiuimus
Nunquid reliquie possunt furtiue
subtrahi ut reponantur in deuote
sacri loco Respondeo quod non immo sa=
crilegium committitur quod res sacra
de sacro tollitur xvii. q. iiij. quis
quis / extra de simonia
vendentes Item si aliquis post mor=
tem faciat miracula nunquid co=
lendus est pro sancto Respondeo quod non
debet coli nisi prius canonizetur
arg. extra de re audiuimus Notandum quod in
processione nulli liceat por=
tare cappam cum reliquijs nisi
sit subdiaconus extra d. non
liceat
Ita sicut dicit Ramon. si
festum alicuius apostoli vel al=
terius sancti cum ieiunatur ve=
nit feria sexta die sabbati pre=
cedentis vigilie debet ieiunari extra de
e. t. Item quid dicit et alijs
temporibus cum ieiunatur in magna
labore de opido et necessitatibus de cui=
tatibus vel debilitate magna
etiam feria vj comedere carnes
non est puniendus et in bonum quod
satisfaciat in alijs operibus
iuste et doleat quia seruare
nequeunt et ibi culpa tunc vbi
culpa non est contra animam
extra e. t. consilium Item quem vo=
to ut regulari observancia
sunt astricti in vj feria ieiunet

Vel festum natalis ipso die venit
carnibus propter excellenciam vesci pos-
sunt repre[he]ndendi qui ob devo-
cionem voluerint abstinere extra c. t.
explicari Nunquid pueri tenentur
ieiunare Respondeo arcius arcius et pre
obligantur Nam ad ieiunia
certe ut credo aliquis excelle-
ntur ante quam etatem Nun-
quid pauperes excusentur a ieiu-
nio Respondeo paupertas non excusat
semper sed cum tanta causa quod non pos-
sunt ... tum quod sufficiat ei quam
comestionem Nunquid peregrini
excusentur et operarii doloris
Respondeo si utrumque possunt facere ambu-
lare et ieiunare non excusentur.
Si non aut labor et ieiunium et
simul utrumque facere non possunt ex-
cusantur Quid de hiis qui sur-
gunt de infirmitate et vadunt
Respondeo non solvunt ieiunium
si post redditum comedat Quid
de mulieribus pregnantibus et nutri-
cibus vel hiis qui timent
Respondeo si ti-
ment de periculo corporis et de partu
ad verba non tenentur Immo de-
bent quod de infirmis Nunquid
petenda est dispensacio ad sol-
vendum ieiunium Respondeo si est manifesta
causa omnibus quare solvatur non est
necessaria Si autem lateat petat dis-
pensacionem ad minus sui sacerdo-
tis Nunquid aqua potus solvit
ieiunium Respondeo quod sic Quid de po-
tatoribus qui non possunt abstinere
a potu Respondeo licentiari possunt eis
ut bibat aquam cum potum
Nunquid potus solvit ieiunium
Respondeo si est vinum vel medicine
sumitur non solvit si autem

simpliciter propter potum solvit
Sed contra quod de lege preceptum erat
si ubi ministerium peccatum vel de-
cimas ... non fecerit per tres dies
a tempore ingressus cessaret ... nunc
autem statim post potum si voluerit in-
gredi non peccat ut est gloriosum
ne pena eorum ... cum de culpa
Si tunc observancia abstinere voluerit
... extra c. t. Volens non
quod ... et multi alii sentiunt
quod si faciunt multi ... tempore
menstruali peccat mortaliter Si autem
non reddit non reddit non peccat
... ... et de ... super
locum istum v. di ad canones gendit
quod ... sicut peccat mortaliter
et a quo exigit et non reddit sine
pacto nisi videtur perilium fornica-
tionis imminere et quod ubi ...
... ... sua si exi-
gat debitum tunc ... capitur
... ... claudi legis
propter periculum sceleris
Communitas est philogium ...
... vel personarum vel ...
ad eos pertinentium dicitur ... communitas
quasi ... i. immunia officia
vel onera a quibus ... sint
immunes extra c. t. ... Nota
quod ... i. ... loca ... est
communitatem ut nec i ... opt-
gatur nisi sit pub... lat. et no-
torius depopulator agrorum
i. qui agros ... populatorem
... depopulator et stratas
publicas ... obsidet ...
... possunt ... ab ... de
altari causa non ... pu-
tate ... et de ... quod

quibz sit auctoritate ista sunt abstraque
ab ecclesia et quibz talis inpediantur
sit proprii et ordinarii ex. e. t. nec
xvii. q. iiii. sicut Item qui in eccla
ea spe ut ibi liberetur confugit
quocunque vel cuiuscumque maleficiorum cum
sint ex tunc quia frustra legis
auxilium invocat qui contra ipsam co-
mittit ex. e. t. inmunitate ecclesiae
cimiterium eodem privilegio gaudet
xvii. q. iiii. quisquis Idem intellige
de claustris non quibus serviat auctoritate epi
ex. e. t. e. Item frumus diu pstato
iuramento de inpunitate si non voluerint co-
ire sit ex tunc ex. e. t. inter alia Item
nullus in ecclesia sepelliatur nisi epi et
digni presbiteri et valde boni laici
xiii. q. ii. nullus Item in ecclesiis cimi-
teriis placita secularia non sunt
tractanda ex. e. t. cum de ecclesia Item
ludi larvis et de similibus in honeste
exercebuntur sint in ecclesia ex de vi. et ho.
cle. cum decorem Item personae ecclesiarum
ut clerici communes et fratres canonicorum
non debent fatigari angariis et
est angaria personalis sumendum ut de
sunt servis sumptibus et perangariis
i. ubi persona sunt sumptibus alie-
nis Item in choro non morentur lay-
ci cum clericis ex de vi. et ho. cle.
c. i. Pena violancium eandem
emunitatem duplex scilicet spiritualis et pe-
cuniaria Spiritualis est excommunicatio
ex. e. t. non minus et c. ad hoc
Illa violatores ecclesiarum non sunt ipso
iure excommunicati sed tamquam sacrilegi
excommunicandi xvii. q. iiii. sicut anti-
quitus eo salvo quod sacrilegi incen-
diarii vel effractores ecclesiae excommu-
nicati ipso iure ex de raptoribus
in litteris et ex de sen. ex. q. contra
illas sacrilegii qui alios ecclesias vio-
lant vel personas seu res inde
rapiunt violant vel bona usur-
pant per quod non incurrunt ipso iure
excommunicationem ex de foro compe. conquesti
sed sunt excommunicandi quod videtur esse
de cimiterio quia eodem privilegio ga-
udet ex de consec. eccl. c. ult. Sed
quid si dum tempore incursum coga-
tur uxorem vel alios sunt
effusio sanguinis ipso eo aqua ex-
orcizata lavari ex e. de conse.
d. i. eccla. Juxta quod capitulum reconcilia-
tur ecclesia per episcopum si ecclesia est con-
secrata si non consecrata per sim-
plicem sacerdotem de quo hoc plenius
supra de conse. eccl. et alia Et
ecclesia non consecrata gaudet eodem pri-
vilegio quo consecrata quo ad hoc
ex eodem inter alia

Nota quod sacrilegium est sacre
rei violacio vel eiusdem
usurpacio Dicitur aut sacrilegium
quasi sacri ledium quia sacra
ledit. i. sacre rei lesio Commit-
titur aut sacrilegium quandoque racione
personae s. cum quis verberat clericum
vel religiosam personam / quandoque
racione rei ut cum res sacre usur-
pantur / quandoque racione loci ut cum
emunitas ecclesiae vel cimiterii
violatur Committitur igitur sac-
rilegium auferendo sacrum de sacro
xvii. q. iiii. quisquis et si
committitur in persona ecclesiae ipso
iure est excommunicatus una excommunicatio
qui facit dist. xvii. xvii. q.
iiii. si quis in atrio Si non
minimum ecclesiae per sua amonicionem
excommunicandus est xvii. q. quisquis
in persona quod dico si in ecclesia vel
cimiterio aliquis verberat lay-

laycam uel inde per vim extraxerit
quero quis non est excommunicatus uel
excommunicandus. pena pecuniaria
uiolancium emunitatem arbitrio
iudicis relinquitur et debet dari illi
persone uel loco cuius emunitas
est uiolata extra de sen. exc. quod p=
rochianos et xvij q. iiij si
quis in atrio. Si quis contrax
ibi dicit quod pena est xxx solido=
rum. Pone quod ecclesia uel cimite=
rium consecratum sit fundata in
alieno solo domino soli ignoran=
te qui demoliri petit solum uel
dari censum de ecclesia
Respondeo ut supra uel ecclesia destrui
uel dari censuale, ad quod dicas
quod ecclesia maneat consecrata sed
qui construxit domino soli satisfa=
ciat in duplum uel alias ipse dominus
maneat proprius. Sed quid si pro=
  § viij
pter ecclesiam faciunt propugnacula contra
hostes, numquid uiolatur emunitas. accusatio
Respondeo non. debet in castellari ecclesia ut
inde fiat guerra sed propter incur=
sum paganorum uel predonum uel
aliorum inimicorum ut se ibi reci=
piant clerici et layci se et sua
defendendo. Sed quid si uir
in tali tempore cognoscat uxorem suam
Respondeo desistat pulsacione sub degra=
dacione et altaris. Numquid sit excommunicatus
  § vi
qui ab ecclesia interdicta. Respondeo quod
non, quia non habet ecclesia priuilegi=
um sicut nec clericis interdictis
Sed numquid fur depositum rem
cum furto sit excommunicatus ab ecclesia. Respondeo
quod non nisi sit publicus latro ut
supra. Sed quid si uir occidit in ea
ecclesia et fugit ad aliam, numquid sit
excommunicatus. Respondeo quod sic, quia ecclesia una
totius orbis terrarum est. Numquid in=
deus uel paganus defenditur
ab ecclesia. Respondeo quod sic. Quod sic(?) [illegible]

§ v. Sed ex hoc secundo numquid ipse est excommunicatus
qui facit uiolenciam in ecclesia. Respondeo quod
facit uiolenciam ipsi ecclesie ipsam fran=
gendo incendendo excepto ipso
facto excommunicatus est maiori excommunicatione. Si autem
facit uiolenciam in ecclesia inde aliquid
auferendo excommunicatus non maiori excommunicatione,
nec sententie nisi enormia committat
ut detestando altare uel cruce.
Et tenetur maiori excommunicatione. Sed quid si
predones causa frangendi ecclesiam
venerint et aperta inuenerint
intrant et inde aliquid auferunt.
Respondeo non sunt excommunicati nisi actu
frangebant. Sed quid de fure qui fran=
git fenestram uel modicam parti=
cule intus aliquid aufert. Respondeo
excommunicatus est, et sicut publicus effe=
ctor et si fuit denunciatus apud
absolucionem. Numquid pueri scolares
§ viij possunt facere excommunicatos in clericum.
Respondeo quod non possunt nisi subsit ma=
gna utilitas et pia causa ut si dum
moueri exercitus contra paganos uel
hereticos tunc ipso facto excommunicatus est nec debet
absolui nisi satisfaciat extra de sen. exc. c. non
nimis, et quod pena transit ad suc=
cessores nisi successor satisfaciat
in iudicium extra de sen. exc. c. a dampnis. Sequitur
§ ix Numquid si clericis liceat negociari
emendo uel vendendo. Respondeo aut uendi=
tores que tractat de artificio ut si fiat
sponte communiter et sic licitum est clerico
aut quoniam expensa et ex artificio
ut si emat pergamenum et scribat
libros quos ibi licet aut vendat
eos cum valor est propter ipsa non ex
artificio et tunc si emitur ut vendatur
non licet. Si autem non emitur sed dota
est uel acquisita ut sic vendatur
hoc licite fit secundum eos. Expli=
cit liber tercius et cetera

Postquam de vita et honestate clericorum et causis eorum videndum de matrimonio et eius impedimentis et primo de sponsalibus quid sint. Sponsalia sunt futurarum nuptiarum promissio a spondendo, i. promittendo dicta ff. e. t. l. infra. Contrahuntur quatuor modis s. nuda promissione; quandoque arris sponsaliciis quandoque annuli subarratione quandoque iuramento interveniente. Nuda promissione cum dicit accipiam te in meam coniugem et econverso et ista dicuntur sponsalia que contrahuntur per verba futuri temporis. Per verba de presenti contrahuntur et dicitur uxor sponsa ut cum dicit accipio te in meam et ipsa econverso respondet accipio te in meum vel verba consimilia que mutuum consensum exprimunt de presenti puta si dicat consentio in te tanquam in meam et econverso ipsa vel sic volo te vel teneo te pro uxore vel sponsa vel uxorem tuam servabo fidem et econverso dicitur ista uxor huius est verum matrimonium ita quod licet carnaliter eam non cognoverit tamen non licet alteri contrahere cum alia si non prius fuit quamvis secundam carnaliter cognoverit separabitur ab ea et compelletur redire ad priorem extra e. t. ex parte e. de. si inter virum fit de datio arris contrahuntur sponsalia aliqua pecunia vel rebus aliis interpositis. C. de sponsaliciis l. i. arris et de annuli subarratione xxx q. v. si quis desponsaverit. Quando iuramento extra e. presentia solvuntur autem sponsalia de futuro octo casibus primo si alter eorum transit ad religionem de hoc require supra de conversione ad religionem secundum quod transfert sponsus se ad aliquam aliam regionem et non invenitur. extra e. t. de illorum. Non enim tenetur sponsa sponsum vagabundum sequi sicut etiam nec uxor maritum vagabundum ff. de op. libert. si non xxxiii q. ii si quis contra uxorem eius post illa de re. extra e. de ill. diaconis. Vel ubi vir vagabundus sequi non tenetur ff. ut supra. Tertio si alter sponsorum post contracta sponsalia maculetur lepra paralisi vel nasum amittat extra de coniugio leprosorum litteras. Quartus si superveniat affinitas puta quod sponsus cognovit consanguineam sponse vel econverso hoc sufficit per hac sponsalia fama extra de consang. et affi. sicut eo

quitq si inuitus fit absoluitur ex
c. penitentia. Sexto si alter coram fuit
fornicatus sed quid si uterque fornica=
tus uenire posset alteri obiicere con-
tra eum de licita iniuria de spo=
satione tollitur ex de aquisitione
c. ult. Septimum quod alter istorum
contrahit cum alio per uerba de presenti
uel per uerba de futuro et postea carnal
copula tunc soluuntur prima sponsa=
lia ex e. si inter uiros. Octauum
quod minor deuenit ad etatem ad-
ultam et petit absolui tunc de-
bet dari licencia alteri nubendi
ex de spon. impube. de illis
et c. de maiore quod potest re=
clamare et si minor vellet
consentire et dissoluuntur sponsalia
et non quod tantum in duobus casi=
bus s. quod alter transit ad religi=
onem uel per uerba de presenti contrahit
cum alio soluuntur sponsalia ipso
iure in aliis per iudicium ecclesie sunt
soluenda xxvij. q. ij. sicut laudis.
Sequitur de matrimonio. Matrimonium est
uiri et mulieris legitima coniunctio
ex de presumptionibus. Et dicitur matrimonium
a matre et munus id est officium quasi offi-
cium matris. Contrahitur autem matrimonium
solo consensu qui solus si defuit
cetera ipso coitu celebrato fru=
strantur omnia ex de spon. duorum
una duorum. Et nota quod si signis uel
nutibus exprimatur consensus ambo=
rum est matrimonium sed non dico quod mu=
tus et surdus possit contrahere
matrimonium ex de spon. duorum una duorum.
Et licet aliquis dicat accipio te
in meam non tamen propterea contrahendi
sed decipiendi et cognoscat
eam carnaliter non iudicatur matrimonium
quia ex altera parte dolus fuit
et defuit consensus sine quo matrimonium
fit ex e. t. tua nos. Et licet

licet sit in facie ecclesie contrahat tamen propter
deceptionem. Unde quod addam non est
ibi matrimonium sed ut uult d. ibi capitu-
lum lata est. Quia quamuis conceptio
uerborum ligat licet ipse non consen-
serit iste autem deceptor si uult
agere primam uerbo est illa ducenda uel
aliis satisfaciat. Et contrahere potest
omnis qui consentire potest et carnaliter
copulari. Hoc idem dico quia licet
puer in etatem legitimam constitutus
qui est ista xiiij annorum in suo et
in puella dicat uerba ad contrahendum
matrimonium apta tamen quia consentire
non potest nullum est matrimonium nisi se=
nilitati nisi sint etati uicine proprie
forte restant ad quam vj menses
uel minus quia malicia possit sup=
plere etatem ex de spon. impube. de illis
Et qui carent utroque testiculo frigidi
omnino similiter si autem est uiuacitas con-
ualla et aliquid ualeat ad mentem
potest nubere prohibentur autem qui sunt
impedita et sunt xij error condicio
uotum cognatio crimen cultus disparitas
uis ordo ligamen honestas si sis
affinis uel forte coire nequibis est
autem multiplex error s. persone condicionis
qualitatis et fortune. Error persone
est quod aliquis consentit in personam
aliquam de qua audiuit de fama uel
per uisum cognouit et alia subponitur
ei erat impedita et tunc error dirimit
matrimonium contractum xxix q. j. quibus ita
Error qualitatis est si aliquis credit
se regina uel nobile uel si ali=
qua putatur bona uel uirgo et est
corrupta et contrahat cum illa tunc
error impediet contrahendum et dirimit
contractum Fortune est cum quis credit
diuitem et est pauper iste causa non
dirimit. Error condicionis in fine
impedit contrahendum et dirimit contractum
s. si quis contrahit cum ancilla quam

cedit esse libera nisi prius eam sciuit
esse ancillam et consenserit eam ex
de coniugio seruorum proposuit. De aliis impe-
dimentis dicetur loco suo. Item si post
contracta sponsalia osculantur, uxor nomine
iurisiurandi siue nuncii et cetera, bibat et os-
culentur, sic inducitur tamen matrimonium. Respondeo quod
non nisi per hoc intendat contrahere quod
est si nulla contraxerit sponsalia di-
cant eam uxorem osculentur et cetera. Item
qui contraxit sponsalia cum una per verba de futuro
et post cum alia matrimonium interposito adherat
quod rediret et faciat penitentiam de iniuria tam
aliquid nisi absentibus peremptoriis ex
uel haec possunt contrahi. Respondeo quod sic
extra qui matrimonium accusare non possunt c. Veniens. Sed non quid
nisi consentientes per verba de presenti quod sunt ne-
cessaria verba ad hoc. Item extra de
sponsalibus per inquisitionem. Ex verbis. Quid si nec
sine verbis contrahere possunt? Item si paren-
tes filiis tacentibus et eis consenti-
entibus pro eis contrahant numquid tenent.
Respondeo quod sic et sufficit consensus taciturnitas
in hoc casu. Extra qui matrimonium accusare possunt c. Honorius.
Item si vir cognoscat uxorem propter
libidinem peccatum sit per hoc mortale.
Respondeo si cognoscat eam tamquam uxorem est
veniale si autem meretricem est morta-
le et mortale. Sed si ipsa tempore men-
struorum possit reddere debitum de hoc
supra li. iii. de purgatione post partum.
Numquid sacro tempore potest reddi debi-
tum. Respondeo potest absque omni culpa si cum
dolore reddatur. Idem est de loco sacro
si aliunde quod non potest et tunc red-
dens non peccat sed qui petit. Item
tempore impregnationis potest peti et
reddi si sine periculo abortus fieri
potest. Item si sponsa de futuro corru-
patur de iure ab alio numquid potest
eam repellere. Respondeo dico si sponsus
vult ordinari post mortem eius
compelli non potest ut eam ducat

sicut notat glossa. Extra de voto. c. Rursus. q. Quod
prepositor. Si autem non vult promoveri
potest cogi eam ducere.

Impuberes dicuntur qui nondum com-
plent pubertatem non obstante
nec contrahere possunt. Extra de desponsatione impuberum.
Et non quod sponsalia contrahi possunt
post septennium si ipsi vel parentes con-
trahunt nomine eorum. Extra de sponsalibus q. Item
ubi non sit contrarium. Si autem septen-
nium vel circa de connubiis con-
trahunt et cum venerint ad septennium
incipiunt eis placere. Extra tunc va-
let ita quod sponsus quamvis non
cognoscat eam carnaliter tamen
eius consanguineam ducere non potest
propter publicam honestatem et si
contractum fuit separabitur. Extra de ... et
c. De accessit. Item si impuberes
contrahunt per verba de presenti licet matrimonium
non sit inter eos tamen sponsalia.
Extra de desponsatione impuberum. Et duo pueri.
Et si pueri ante septennium sponsalia
contrahant vel matrimonium post septennium ad
veniunt ad annos legitimos iam
sicut quod fecerunt et quod promiserunt. Extra eo
quod non contradicunt ratificare videntur
sponsalia vel matrimonium presertim si
simul morantur. Extra de c. Accessit
et c. Duo pueri non contradicunt. Legitima
etate ad veniente hoc intellige
et si simul habitant quia tunc
consentire videntur ex quo non con-
tradicunt. Secus autem si seorsum habi-
tant ibi non intelliguntur consen-
tire nisi verbo vel facto puta quia
vadit ad domum suam et dat ali-
qua munuscula que sponse dari
consueverunt. Ar. extra de c. Accessit
ubi dicitur et post eam in eam consensit.
Item si impuberes contraxerint cum
impubere uterque potest resilire

Respondeo quod sic cum venerit ad etatem
extra de illis c. de ill. Quid
si parentes contrahant pro filiis spon-
salia numquid tenent. Respondeo quod
si pueri contradixerint ut supra d. appa-
ret. Quid si parentes iniret et
noluit esse ratum. Respondeo non sunt
pueri quando tamen dat operam ut con-
trahat ar. extra e. c. ex litteris. Quid
si pater promisit uni de filiabus
suis unam numquid potest sponsus
eligere. Respondeo de patris opinione erit
dare quam voluerit. Quid si omnes
moriantur preter unam. Respondeo illam
dabit. Quid si pater obtulit
unam sponso et sponsus voluit
aliam. Respondeo pater absolutus
est a promisso vel iuramento. Quid
si masculus xii annorum contra-
hat cum aliqua et copuletur
ei carnaliter et inita cum concu-
bitu et non possit numquid est ma-
trimonium. Respondeo quod non extra e. c. ac-
cessione ubi dicitur si aliquis
adultus cum impubere sponsalia
contraxisset et acceptasset eam
cognoscere et non potuisset
sed cum numquam quam sit acceptata
potest ducere eius consanguineam
dicit si illa fuit septennio
proxima et doli capax eius
consanguineam ducere non potest sed
si est vii quod si acceptat cum
maritali affectu quod non debet
ducere eius consanguineam et hoc
propter publice honestatis iusti-
tiam. Secus si eam polluisset
non carnaliter ita quod non atti-
gisset claustra pudoris
sed digitum palpasset

vel polluisset non impedit quin possit
ducere consanguineam sponse sue quia
non facit talis pollutio sanguinis com-
mixtionem in carnis unione ut
xxxvi q. iii. c. ordinaria. Item
sentenciam ubi dicitur quod matrimonium contrahitur
per mutuum consensum sed verba de presenti
illud consensum exprimencia sunt necessaria
quantum ad ecclesiam. Sed quid si mu-
tus qui videt numquid est matrimonium. Respondeo
verba de futuro non sunt de substancia matrimonii
sicut sunt necessaria in sacro baptis-
matis. Verba tamen aut nutus aut alia
indicia sunt necessaria. Unde si puel-
la verecundetur loqui et non loquitur
tamen patitur se sub arrali pro annuli
in missione vel fibula recipit
ab eo tali tactum et pacem cuius
consensus exprimuntur quamvis lingua
taceat sic venit ibi huius
xxx q. ii. si vult. Si autem nec
alia sunt indicia de consensu nisi
quod ille retulit verba non credo
sufficiunt esse matrimonium propter verba
sua tantum. Sed quid si in nova
lingua mulieris dicat quod ego
tibi fidem de accipienda te in uxorem
et illa non videat non contrahit
sponsalia nisi ipsa signo vel
aliquo iudicio ostenderit sibi id
placere cum clandestine non possit.
Quid si dicat tu mea et non
addat verbum numquid sufficit. Respondeo quod
sic si non intendit cum decipere
maior opportet bene. Minor vero
quare tenetur opportet cum sine
consensu eius non possit matrimonium
esse inter eos. Respondeo quia minor
potest mutare voluntatem et iterum
consentire. Hic credo quod qui
venit quod contra vinculum licet

autem in gressu privat tenetur tamen
intrare et tenere ordinem quia professo
ordine potest mutare voluntate et pla-
cet ei quod displicuit licet post terminum
ingressu probationis si ei displiceat
resilire possit Sed nunquid qui iam
factus est pubes sive maior contrahit
sponsalia vel matrimonium cum impubere
potest resilire cum ille qui minor erat
pervenerit ad etatem legitimam vult matrimonium
confirmare Respondeo dicit quod non quia ex quo
semel consensit non potest amplius
dissentire extra de despon impube de
illis qui .x. annos dicit etiam quod minor
cum ad annos pubertatis pervenerit si re-
clamaverit iudicio ecclesie poterunt
separari Similiter et qui annos nu-
biles attigit imputet illi qui nondum
ad annos pubertatis pervenerat cum
in eum semel consensit amplius
non potest dissentire nisi ipse cum
ad annos venerit ei consentire no-
luerit et negare non tamen intelligas
quod teneat matrimonium cum clandestine
non possit et consensus non concur-
rerit sed est obligatus ex propria pro-
missione contrahere Sed quid si
medio tempore contraxerit cum alia et
cum quo non teneat matrimonium Respondeo
secundum tenet

Clandestina matrimonia dicun- iij
tur que occulte .i. sine presentia
testium contrahuntur et talia matrimonia
ab ecclesia prohibentur extra e. cum in
gibitio nichilominus tamen tenet si contracta
fuerint et si postea cum alio con-
traxerint id non tenet et si sic contrafac-
ta contractum fuit ecclesia approbat
secundum licet secundum dictum matrimonium cum secunda
non sit sed potius adulterium
quia ecclesia tamen iudicat de manifestis
Nunquid postquam matrimonium clandestine

contraxerunt Respondeo quod sic si sine ecclesia
fecerunt ar extra e. t cum in gibitio
Illi qui clandestine contraxerunt
in uno loco et transferunt se ad a-
lium locum et ibi matrimonium col-
tant consulendum est eis quod publice
faciant quod in occulto fecerunt et si
erubescant contrahere facere credo quod episcopus
potest cum eis dispensare Item
si aliquis contrahat cum una occul-
te et cum alia postea in facie ecclesie quam
illarum tenebit Respondeo primam quia cla-
ndestinum matrimonium licet sit prohibi-
tum tamen si fit tenet Item si ecclesia
cognoscat cum et vult quod maneat
cum secunda Respondeo potius debet obedire
conscientie quam ecclesie et si potest transfe-
rat se ad aliam regionem

Nota si aliquis petat aliquam iiij
in uxorem et probat quod cum ipsa
contraxit per verba de presenti et ille
probat contra quod cum alio contraxit per verba
de presenti non tamen probat de anteceden-
ti tempore secunda absolvitur quia
ubi obscura sunt iura pars
rea magis probanda est extra e. de fide
instrumentorum inter dilectos et io
videtur quod si duo egissent contra
eandem et deinde utique sunt contraxerunt
quod cum ea contraxissent quod ab utroque
est solvenda vel potius sua
defendenda quousque probetur de an-
tecedenti tempore Si autem ambo
constaret de uno quia de alio for-
te non constaret ita probans pa-
ter videtur tamen defendenda esse
sua ne prejudicium alteri fiat
in matrimonio ar extra de eo qui cog-
novit consanguineam extra de frigi et
malefi. c. i et c. laudabilem

que fuerit putat virum esse suum
mortuum et contraxit cum alio tenet
Ex. si peperit ex ba. sic esse separ=
tur. Si aut est levis opera=
tio dubitatio illa compellis eo for=
nicis sui amoueat et reddat et
exigat Si aut dubitat ex ba.
no exigat sed reddat donec ra=
tificetur
Condicio aut est honesta aut
in honesta Si honesta aut
necessaria aut voluntaria Et si est
honesta et temporis est aut est contra substan=
tiam matrimonii unde aut non Condicio hone=
sta et necessaria est que si non appo=
natur n. agere ut cum dicitur iudex
contraho tecum si sol lucebit
q. i. no. optz. Condicio honesta
et voluntaria est que propter ho=
nestate appo. sic contraho tecum si
pater meus voluerit et si quero
c. uirtu. eo si apponatur sup=
dat sponsa usque ad euenta rem
Si interuenit iuramentum nisi
interim de presenti consensus uel car=
nali copula fuit secuta tunc
vere est matrimonium et videntur accu=
disse recessisse. ex. e. de illis
et c. super eo et c. per tuas Con=
dicio in honesta est contra substan
vel naturam matrimonii ut cum dicitur contraho
tecum si furtum feceris vel si eum
interfeceris. Tales condiciones si ap=
ponuntur non est tenenda et tenet
sponsa sicut matrimonium ex. e. t.
c. i. et ult. Item si conditur spo=
salia premissa pena non tenet
promissio pene illius n. pt
peti pena ut si dicat mulier
tecum contraham dabo tibi centum
marcas ad iectio pene non valet

cum libera debet esse coniugia ex. de
sponsalibus requisiuit Non si dicitur contraho te=
cum si vitabis quos et si aliquis contr.
minorum est xxxij q. ij. aliquis/ita
dicitur tenuit. ex. Sed quid si dicit contraho
tecum si est dencum te ligue. Ex. te
condicio est in honesta et reiicienda
et non impedit ex. e. t. c. i. Nunquid
consensus ad tempus facit matrimonium ut
si dicat contraho tecum ad x annos Ex.
quod non Queritur si consensus de futuro
carnali copula sequente facit matrimonium
Ex. si cognoscit cum maritali af=
fectu verum est matrimonium Si non fornicarie licet
non sit verum est tamen pro sumptum et
ecclesia iudicabit matrimonium et ideo si contraxit
cum alia secundum quod maritali affectu co=
gnatum est stabit. Si vero secundum forum
iudicio poli stabit licet forum secundum ecclesiam
presumat esse verum Queritur si consensus
coactus impedit matrimonium Ex. si est metus
qui cadit in virum constantem impedit
Si aut est levis non quantumcumque est
cum metus si postea in carnalem copu=
lam consenserit matrimonium stabit sed
credo si dolent cogatur ecclesia
potest pro compellere secundum ad contrahendum Ex.
quod non Queritur si aliquis iurat se
ducturam aliquam et postea faciat si
votum continentie et post voveat et post=
ea iurat quod horum preualebit Ex. si
iuramentum precedit preualebit iuramentum
ar. ex. e. t. venientes Si aut votum
precedit preualebit votum et agat pe=
nitentiam de voto uel iuramento illicito
ex. e. t. c. rursus
vj Nota quod nulla causa impedit
matrimonium contrahendum set dirimit
i. cum consanguinea xxxv q. viij

dormierunt. Item qui votum nupserit alias
durat non dicitur extra qui cle. vel vo. c. admonere
Constat vero quod qui clerici vel vove-
tes contrahere possunt ad quod notandum
quod clerici in quacumque ordinibus minoribus
constituti nisi sint monachi vel re-
gulares vel in aliqua religione
qui continentiam profitetur licite possunt
contrahere extra de cle. coniugatis c. i. ii. et iii.
Si non in sacris ordinibus a quibus
sit constituta puta subdyaconus dy-
aconus presbiter contrahere non potest et si contrahat
potest separari extra qui cle. vel vo. c. si quis
laicorum. Item hoc oppositum scribit per
episcopo remanenti de subdyaco-
no qui de facto contraxit si ad ordi-
nem tunc voluit post laudabilem
conversationem ipsius potest per dispensa-
tionem episcopi ad ordines maiores
promoveri. Si aut ad religionem
tunc voluit nam de subdyaco-
natu ministrare debet vel ad alia
laicorum ordines promoveri. Et minori-
bus in ordinibus potest ministrare
extra de licitate voto impedit.
Item contrahendum et dirimit iam contractum
votum intelligere solempne vo-
tum aut simplex si petit contractum
sed non dirimit contractum. De hoc plene
invenies supra sub titulo de voto in
tercio libro. Sub dyaconus dyaconus
presbiter contrahere non possunt et hoc
de iure positivo. Sed aliter an
papa possit cum talibus dispensare cum
sit iure positivo. Videtur quod sic nam
si sola voluntas est ea quae
aliquis prohibetur et sola volun-
tas est constitutoris ea quae prohi-
bitio relaxatur quia cuius est de-
struere eius qui id condidit nec
principes suis legibus astringuntur
C. de legibus et constitutionibus l. digna.

VI

Ipse tamen dicit quod si papa licite
facit. C. i. dragma. Gregorius potest
dispensare cum subdyacono vel cum mo-
nacho quod contrahat quia ista sunt de
iure positivo. Item quod si regnum
aliquod esset et monachus esset
vel voveret melius esset si officio
dispensare pro omnibus qui soli sunt con-
templacioni. Item voveret perire a magis
bonum prepositum maiori. Extra de vo. c. si quis
et cuius utilitas preferenda est
seruare. Item in quolibet voto intelli-
gendum est si deo placeat. Videtur
ergo quod papa potest dispensare ut ob-
stat ad voveret et/ ad votum non
debet dicatur qui sub placito obedi-
eius qui vicem dei gerit. Vide. extra
de voto in fine. Item qui rapit
sponsam alterius extra c. q. statu-
it. Item qui de perimendo uxorem
pro in filium de fonte levat ut
patet coniuge debito. extra c. q.
vi de eo. Item qui defloravit presbiterum
extra de pe. et remissione presbiterum. Item
qui cognoscit sanctimonialem extra
xxvii q. i. Hii igitur omnes con-
trahere prohibentur. Nota tamen
si sint iuvenes et timetur de
continentia ecclesia concedit eis licen-
tiam nubendi. Ar. extra c. xxxiii q.
ii antiqua. Item ista tamen de pe-
nitentia. Item contrahendum et dirimit
iam contractum. Si quis vivente
uxore dat fidem alteri ut cum du-
cat post mortem vel sui extra c. t.
c. sup eo et de facto ducat et
contrahit cum ea extra c. t. extra licite
vel machinatus fuit de morte
vel eius cum effectu isti contrahere
non debent et si contraxerint separa-
buntur extra c. t. significavit et vemos

Sed i[n]tellige qd' i[n] o[mn]ib[us] p[re]dictis
casib[us] cap[itu]lis d[ebet] i[n]tervenire carna-
lis copula. aliás no[n] separabu[n]t[ur]
et sic cessant multe q[uesti]o[n]es sc[ilicet]
qd' d[icitu]r machinata quo si occi-
dit eu[m] s[cilicet] i[n] bello et no[n] a[n]i[m]o
co[n]trahendi cu[m] ipsa h[oc] ad-
ult[er]ium a[n]i[m]o ea. et qd' d[icitu]r ad ef-
fectu[m] cessat casus s[cilicet] adult[er]i[um]
et q[uo]d volu[n]tate occidendi no[n]
t[ame]n occidit ista no[n] p[ro]hibent i[m]-
pedime[n]tu[m] q[uia] no[n] possunt si co[m]ponu[n]t
q[uo]d macule c[apitulum] machinata[s]
i[n] mor[tem]. Quid si no[n] eo a[n]i[m]o
occidit ut simul co[n]traha[n]t sed
i[n] bello vel alio casu vel eo[rum]
consiliu[m] R[esponde]o h[uius]modi no[n] im[pedi]t ex q[ui]b[us]
q[uesti]o i. Dicit qd' quociens no[n]
occidit no[n] dirimit m[atrimoni]u[m] p[ro]p[ter] ea
co[n]tractu[m] nisi ad hoc fecit ut
ea[m] duceret. Quid si p[re]cepit
vel co[m]pulit ut occidat[ur] et sic
fuit R[esponde]o id est ac si i[n]terfecisset
sicut notat glo[sa] id. Quid si
ratu[m] habuit cu[m] esset i[n]terfect[us] R[esponde]o
qd' no[n] dirimit[ur] p[ro]p[ter] hoc sicut no[tat]
Laudensis. Quid si occidat[ur] eu[m]
a[n]i[m]o ut ea[m] ducat sed no[n] p[re]ces-
sit carnalis copula du[m] vive-
bat vir nu[m]q[ui]d nichilomi[nus] poterit ea[m]
ducere vir p[ost] mort[em] viri co[n]do
sine p[re]iudicio qd' si no[n] p[re]cessit
adult[er]iu[m] pollutio no[n] dirimit[ur]
m[atrimoni]u[m] Unde t[ame]n sunt n[ecess]aria ad h[oc]
ut m[atrimoni]u[m] dirimat[ur] s[cilicet] adult[er]iu[m]
occisio actualis et qd' eo a[n]i[m]o
fiat ut simul co[n]traha[n]t Alij
t[ame]n dicu[n]t qd' sola machi-
natio mort[is] cu[m] effectu sequta ad
dirimend[um] ac est desponsio d[e] fide-
lis landabilem fide dat

Idem i[n]telligas de iurato. Quid si ut
fide dedit nec iurame[n]tu[m] p[re]stitit
sed simplic[ite]r p[ro]misit eam ducere R[esponde]o
h[uius]modi notat[ur] xxxi q. i relatu[m] qd'
idem est qd' simplici p[ro]missione sit
et fide sive iurato quia nomen
fidei i[n]telligit[ur] quel[ibet] nuda p[ro]mis-
sio vel no[n] p[ro]missio nuda et h[uius]
p[ro]missio est desponsatio i[n] futuro
et quas fides h[uius]modi data adultere
dirimit m[atrimoni]u[m] R[esponde]o quia de iure no[n]
vacante no[n] d[ebet] fi[eri] p[ro]missio ut de-
p[ro]benda vel heredita[te] vincti ne
quis desideret morte[m] p[ro]ximi et h[oc]
sunt ea co[n]stitucio[n]es eccl[esi]e i[n] h[oc] casu
Sed quid si aliquis h[uius] l[itt]eras
contrahit cu[m] aliqua h[uius]modi vivi i[n]
sua u[m]q[ua]m p[os]t morte[m] sive p[ost]
stare in eo R[esponde]o qd' sic si i[n] sua
voluit et p[os]t alt[er] ad h[oc] cogi
c[apitulum] c. t. c. in unde i[n] p[rese]nte in
sic est separa[ri] a viro vel q[uod] eo
manet Nu[m]quid mortua l[egi]tima
co[n]firmat[ur] m[atrimoni]u[m] i[n]ter adult[er]u[m] et in
sua[m] R[esponde]o qd' no[n] sed requirit[ur] novo[rum]
co[n]sensus Quid s[i] adult[er] novu[m]
co[n]sensu[m] p[re]veniens co[n]trahit
cu[m] alia R[esponde]o istud p[ri]mu[m] stabit.

Nota qd' ex lege superveniens
dissolvit sponsalia de futuro
c[apitulum] c. t. lit[er]as ut m[atrimoni]u[m] dissolvit
no[n] p[os]t c[apitulum] c. q[ue]m Et no[n] qd' ulte-
rius vir leprosus debitu[m] reddere te[ne]t[ur]
no[n] t[ame]n cogit[ur] secu[m] manere i[n] una
domo sed tam[en] eta[m] ipse sit qd'
debito suo ip[s]e lo[co] distancia no[n]
fraudat[ur] c[apitulum] c. q[ue]m. lepros[us] cu[m]
co[n]iuge sunt Sed quid si leprosus
est i[n] do[m]o qui cu[m] m[ulier] nu[m]q[ui]d te[ne]t[ur]

vii

uxor eum sequi et reddere debitum l' expo
cedo qd non sed si esset in cella alq
uel domo spali tunc forte videtur co=
trarium esse dicendum

N Notandum qd' sunus pt ptrahe cum
ancilla et contrahens dunt uero
sunt dissolueda matrimonia ppt qd
dicunt ey dunt sunt ut sunt ex
c. t. digni. Sed pone dus pcipi=
at alicui suo cunigato et eo tpe
petit uxor debitum quid fiet. Rx. si
suus recipit dus consentire det red=
dere debitum quia dus consensit in
pulc. s. ad matrimonium inter. et accesso=
rium consensisse ex de off. de le. pc=
tea Si uero dus ignorante uel
contradicente videtur dum madatum
implendum nisi timeat piculum forni=
cationis in uxor tunc securus est It
error conditionis deterioris impedit
matrimonium contrahendum et dunt tractum
ut si liber contraxit cum ancilla sed
non error paris conditionis ut si
seruus cum ancilla uel error melioris
conditionis ut si seruus cum libera
ex de dimorio significasti Itm si
aliquis durat ancillam qua credit
esse liberam statum ut eam audicit
ancilla pt petere diuorcium et se=
pari ab ea Si at post quam sciuit
cognouit eam carnaliter cognouisse
iudicabitur non potest ab ista sepa
ri ex c. ppont et c. admaj.

L Cognacio spualis est pxin=
quitas pueniens ex sacra=
mentali intencione vt quia
sacerdos bapat puerum tunc suscep
illum utrque tunc est pr spualis
pueri ut ff. q. i. omnes ex c.
c. velt. Sunt aut tres sps
cognacionis spualis vna di
compaternitas que attenditur

inter prem spualem et prem car=
nalem pueri It est alia compr=
nitas que attenditur inter suscipie
et susceptum viij Tertia dr fraternitas que
est inter filium tuum spualem et
filios uel filias carnales It
sunt due sps compaternitatis vna
directa alia indirecta Directa que
ego leuo filium tuum de fonte
pater pueri est meus compater directe
et inter pueri comm directe sed
uxor mea directe et isti dicuntur se
contrahere non pnt et sic compatni=
tas directa quia directa pcedit
matrimonium contrahendum et dimit iam
contractum It non omnibus opinionibus
excluditur qd' omnes filij compni
et filie sunt ad compaternitatem
sunt post genitas pnt licite co=
pulari excepta illa mediante
qua contracta est compatnitas ex c.
tua Item inter nouos no qd'
filius sacerdotis uel alterius vi
qui bapat puellam non pt cum
ea contrahere et si contraxerint sepa=
rabuntur ex c. ex litteris sicut pacet
Idem forte pde de filio confirma=
toris et confirmata ex litteris non
sunt in pto de fi. consorte etc.
An quis pt hre duas comtes

IX Primo si intimitas pcedit matrimonium
uel saltem carnalem copulam
licite pt hre quis duas co=
matres vt quia .b. et bta. sunt
sue comtres post ea petrus contraxit
cum b ea mortua pt contrahere
cum bt Si uero comtimitas se=
quitur matrimonium non pt ut si uxor tua
ante cognita suscepit filium alicuius

illa cuius filius suscepit efficiatur tibi commater
propter factum uxoris tue et eciam illa uxore
tua iam mortua contrahere non potest. Si
non filium uxoris tue quem de alio viro
genuit tibi de fonte levavit
vel illam in confirmacione tenue-
vit illa tibi est commater uxoris
tue et non tua et eciam illa tua
mortua potes contrahere. Respondeo [illegible]
[illegible] vel tunc cum ea natum fon-
te levavit licet tua commater
sit mea non valet. [illegible] respondeo quod
commaternitas sive compaternitas con-
trahitur in confirmacione et contrahitur inter
quatuor personas scilicet inter illum qui
tenet et personam quam tenet
et patrem et matrem illius quem
tenet. Unde si teneo aliquam in
confirmacione ipsa est mihi filia
spiritualis et mater eius mea com-
mater et nullam istarum ducere
possum extra [illegible] q. iiii. si quis unquam
Item dicit Gaufredus et Hostiensis in apparatu
Queritur si aliquis possit ducere
cognatam illius quam cognovit
fornicarie. Respondeo quod sic quia
fornicatores non contrahunt sibi
cognaciones spirituales sicut coniugati
Unde ista fornicaria nullam
acquisivit a malo suo compaternitatem
Queritur si aliquis tenet aliquam vel
levat de fonte et nichil dicat
efficiatur compater. Respondeo quod sic quia
tenet et tangit. Unde videtur
quod [illegible] non sit de [illegible] et de
[illegible] si videt et non
tangit quod non est compater
Utrum aliquis possit ducere filiam
spiritualem carnalis filie. Respondeo
quod sic ut supra. Queritur si aliquis
possit ducere filiam commatris sue

Respondeo quod sic excepta illa sola quam de
fonte levavit vel in confirmacione te-
nuit. Unde patet quod aliquis potest contrahere
[illegible] Queritur si aliquis potest du-
cere uxorem illius qui tenuit eum in confir-
macione. Respondeo quod non extra [illegible] q. iiii.
si quis unquam et filiam eius ducere
non potest quia ibi est fraternitas spiritualis
extra eodem titulo i. et dicit [illegible] et
fratres valde quod cognacio spiritualis
in baptismo et in confirmacione currit
pari passu. Queritur si aliquis
proprios filios levavit de fonte ne-
quid possunt reddere debitum. Respondeo si fa-
ciunt ex ignorancia que est vero probabilis
sive videntur excusari. sed si non
faciunt ex ignorancia sed ex ma-
licia fraus et dolus non debet eis
patrocinari extra eodem si vir. Vel si ambo
peccaverunt et eciam neuter eorum possit
exigere causa tamen compellet eos sibi
invicem reddere debitum propter periculum
fornicacionis extra de divorciis ex litteris
Si non unquam peccavit ille non potest
exigere sed exactus reddere tenetur extra
[illegible] q. i. de eo

Queritur si filius adoptivus pos-
sit contrahere cum filia adop-
tantis. Respondeo quod sic [illegible] et
[illegible] adoptivus cum fi-
liabus adoptivis possunt contrahere.
Respondeo quod sic [illegible] Queritur si
filius adoptivus [illegible] adop-
cione contrahat cum filia legittima
adoptantis utrum sit solvendum
[illegible] Respondeo quod sic [illegible]
et [illegible]

Queritur an aliquis cognoscens
consanguineam uxoris sue
uxore sua iam [illegible] capit ei [illegible] affinis

sed quia illa affinitas oritur post matrimonium contractum non potest dirimere matrimonium. Ideo respondi sed monenda est uxor ad continentiam quod si noluerit licet vir amiserit debitum exigendi tamen tenetur cum dolore cordis reddere debitum et ad hoc potest compelli per excommunicationem extra e. t. tue et c. iordana. Quid si supervenit affinitas sponsalibus de presenti contractis et ante carnalem copulam non resiliunt illa extra e. t. discretioni secus est de sponsalibus de futuro quia ut dictum est precedens impedit matrimonium contrahendum sed non dirimit contractum sicut votum simplex et hoc verum est in omnibus casibus exceptis tribus casibus quos ponit in titulo de eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium. Sed quid si vir exigit debitum nunquid peccat mortaliter. Responsio credo quod sic nisi super eo laboret ignorantia iuris vel si petat uxori ignoscendo et non suam voluntatem explendo. Sed nunquid maritus qui sic privatur iure petendi potest dicere uxori quod petat debitum vel potest confessor eius consulere quod petat debitum et dicat ei. Responsio credo quod melius potest dicere uxori quod petat debitum et sacerdos debet uxori suadere continentiam si non potest tunc dicat uxori quod petat in generali quia non potest vir petere in speciali ne suscitat uxor odium contra aliquam. Quid si vir intuitu pudoris cognoscere uxorem sue non tamen semen effudit aut extraordinarie polluit cum nunquid ius exigendi perdidit. Responsio credo quod pene non sunt extendende sed potius restringende. Unde

non quod ad hoc quod contrahatur affinitas necesse est utriusque sanguis commisceatur extra xxxv q. v. sanctitas. Unde licet mulier semen emittet et non vir contrahitur affinitas extra de frigidis qui palpando potest mulierem ad seminis effusionem provocare ergo et tamen ibi non est affinitas neque in iste ideo qui cognoscit aliquam fornicarie non potest contrahere cum cognata eius usque ad quartum gradum extra de affi. non debet ut dictum est impedimentum. Quid si aliquis ante matrimonium contractum cognovit consanguineam uxoris sue si hoc adeo notorium est quod ut fornicator non valet locum vel possit probari per testes liberos debet omnino separari aliter matrimonium contractum non dissolvit etiam ad confessionem eius seu alterius vel amborum extra de illo et c. veniens et c. super eo. et iste non debet continuari nisi sue ... sed potius penitentiam similiter super commixtionem quia si secreto sit impedimentum tunc nec exigere nec reddere debet quia ista quo ad dominum non est eius uxor extra de sen. excom. inquisitioni. Item si duo fratres ducunt duas sorores vel pater et filius matrem et filiam ducere. Responsio quod sic extra e. quod super his. Nunquid aliquis potest ducere aliquam distantem a se in quinto gradu in recta linea. Responsio gaufredus dicit quod sic sed pe. dicit contrarium et hoc verius puto dicitur cum quod si adam viveret non posset cum aliqua femina contrahere. Unde illa decre. extra c. non debet ut intelligenda est in lineis collateralibus. Item si aliquis possit ducere

relictam fratris mei. Sic: dico quod sic, quia ibi est secundum genus affinitatis quod non sublatum est, ut patet contra non debet. Et probatur per illam regulam: persona addita per carnis copulam mutat genus sed non gradum. Cum igitur frater uxoris meae sibi sit in primo genere affinitatis, uxor eius est in eodem primo, et secundum ablatum est. Quaeritur si aliquis possit ducere sororem uxoris suae. Dico quod non, quia ibi est primum genus affinitatis et primus gradus. Et probatur per illam regulam: persona addita per carnis copulam mutat gradum et non genus. Cum soror uxoris sit in primo genere affinitatis, filia sua erit in primo genere affinitatis sed in secundo gradu. Unde non quod vir potest ducere quamcumque affinem uxoris in quocumque gradu, sed consanguineam eius ducere non potest usque ad quartum gradum inclusive, ut patet contra non debet. Sed numquid aliquis potest ducere filiam relictae fratris sui ex alio viro? Dico quod sic, quia ista persona nec sibi attinet. Est notandum quod consanguinitas est vinculum diversarum personarum ab eodem stipite descendentium carnali propagatione contractum. Stipitem illam personam appello a qua aliqui sumpserunt originem, sicut Isaac fuit stipes Iacob et Esau. Dicitur autem consanguinitas quasi quorum sanguinem unitas. Linea est ordinata collectio consanguinitate iunctorum diversorum sive diversos continens gradus. Lineae autem sunt tres:

ascendentium, descendentium et transversalium. Et non ut secundum leges quaelibet persona facit gradum, sed tamen duo fratres sunt et frater et soror faciunt unum gradum. Unde duo fratres sunt in primo gradu, filii duorum in secundo gradu, et sic descendendo. Ergo est de duabus lateribus. Et non quantum ad quartum gradum inclusive prohibent contrahere; et si contraxerint sine dispensatione papae separabuntur, ut patet contra non debet. Si autem distiterint duo ab invicem, unus in quarto gradu alter in quinto, isti licite possunt copulari, quia remotiori statur, ut patet contra de quo stipite.

xvi Affinitas est attinentia unius personae ad alteram proveniens ex carnali copula, de iiij. c. ij, quia tam per fornicariam copulam quam per legitimam contrahitur affinitas, ut patet de consanguinitate xxxv. q. iij. c. Et non quoniam erant tria genera affinitatis, sed nunc tantum unum, de primo genere tantum stat. Primum genus affinitatis est quod uno solo mediante alia consanguinitate contrahitur et oritur. Unde regula: persona addita per carnis copulam mutat genus seu attinentiae, quia ipsa non attinet mihi in aliquo gradu consanguinitatis, sed attinet in primo genere affinitatis mediante fratre meo, sed non mutat gradum, quia sicut frater meus est mihi in primo gradu consanguinitatis, ita uxor eius est mihi in primo gradu affinitatis, quia quaedam regula tenet quod in quocumque gradu consanguinitatis est mihi aliquis, in eodem consanguineorum in toto sunt mihi uxores eorum affines, quia sicut de primo et eorum uxores in primo, sicut in secundo consanguinitatis et eorum uxores in secundo gradu affinitatis. Idem tenendum est de consanguineis et eorum maritis. Item alia regula: persona addita per carnis copulam mutat gradum et non genus seu attinentiae vel gradum consanguinitatis est in ... et nec ... consanguinitatis apponat

uxor mea tibi efficiatur filio meo affinis in primo gradu primi generis affinitatis. Filius et filia fratris mei efficiuntur eidem uxori mee affines in primo gradu secundi generis affinitatis. secundo gradu affinitatis nepos eius scilicet in primo genere affinitatis. Sed in tercio gradu consanguinitatis patet quod genus affinitatis semper manet sed gradus mutatur. Vel computat nupta generis sed generata gradu. Item ratione eiusdem matrimonii mei consanguinee sue mihi affines in primo genere affinitatis et in illis gradibus affinitatis in quibus consanguinee sue mihi consanguinitatis. Idem dico de uxoribus consanguineorum meorum. Item affinitas non solum per legitimum sed etiam per fornicarium coitum contrahitur tamen ordine nature servato. quia si aliquis inordinate i. contra naturam et preter seminis commixtionem aliquam polluerit ibi non contrahitur affinitas nec impeditur consanguinea eius duci in uxorem quia tamen pollutio non facit sanguinis commixtionem ut extra eodem Discretionem xxxv. q. iii. ut eadem. Alloquitur de illo qui uxorem fratris alicuius ei mortuo se proponit cognovisse etc. quod si notorium non sit et testibus ydoneis approbatum probationem matrimonii ipsius impedire non permittas etc. Idem super eo quod postulasti. Vero coniugati qui ante matrimonium contractum uxoris sue consanguineam cognovit carnaliter tamen ideo fatetur utrum sit ab uxore separandus. Respondeo quod propter corpus confessionem tamen vel rumore vicine seperandi non sunt nisi regulis et fidedigne accedant probationes. Innocentius consilio tuo accepimus quod lator presentium uirginem puelle quam infra nubiles annos desponsaverat carnaliter cepe cognovit et post carnalem commixtionem puella tenuit adulterium/ committimus tibi quod eis ab invicem separatis mulier alii non nubet sed post quam venit viri et mutuo de lecto ei non erubuit coniungi. vir autem mulier non debet ad alias nuptias convolare nisi etiam quam proponas de lapsu carnis perbatur timeatur. Item fraternitati tue demandamus et in commonitione similiter approbamus quam de eodem promulgasti qui cum sibi copulare presumpsit cuius antea sororem adulterine septeciens contraxit sponsalibus contra ordinationem nostram pollutissime. Sed quid est consulendum illi qui ante matrimonium contractum consanguineam uxoris sue vel sciat in per dabis tangitur. de ceteris talibus maxime cum peccato sciat impeditum carnaliter sunt coniuncte sunt casu detinuatio requirentur in quarto libro supra de restitutione spoliorum. Innocentius tua. Si de nocte irrepserint discretio que eam sororem letaliter coniugis fornicatur cum uxore posset commorari et exigere debitum ac solvere requisitus. Respondeo quod amonenda est uxor ut a viro abstineat et in continencia maneat usque ad obitum viri. quod si forte recusaverit et de eius timeatur lapsu vir potest et debet cum dolore debitum exigere coniugale cum affectibus postquam matrimonium contractum non debet illi nocere quod iniquitatis participes non extitit

De impotentia quidem est vicium animi vel corporis quo quis impeditur actibus carnalibus quandoque. Est alia naturalis ut frigiditas in viro artacio in muliere defectus etatis in pueris. Alia accidentalis ut castratio maleficium quod fit per fornicarios. Item naturalis in viro alia est perpetua alia temporalis/ naturalis temporalis est impuberis/ naturalis et perpetua in viro impedit matrimonium contrahendum et dirimit contractum quod est laudabile. De artacione in muliere sic tenere quod licet ei insit a natura si tamen potest ei subveniri beneficio medicine vel per assiduum usum cum homine quiescenti nature non impedit matrimonium contrahendum. Ita quod si propter artacionem separatur a suo. xiiij

qui non pt cam cognoscere et sic precipue
cui copulata est sit ydonea primo sepe-
randa est ab eo et reddenda primo
ex. e. fraternitati. Si non sit tam coartata
quod ei absque periculo corporis subveniri non
pt impedit matrimonium contrahendum et dirimit
contractum ex. e. ex litteris. Sequitur videre
de accidentali et primo de castratione
.s. cum quibus sunt virilia precisa et quo similiter
ter tenendum est quod tales inepti sunt ad
debitum reddendum. Unde contrahere non pos-
sunt et si contraxerint non est matrimonium.
Si non secundum perfecte precessit matrimonium non
separatur. Argumentum huius licet vir suus est
ineptus ad reddendum debitum quod in-
telligitur de quolibet impedimento quod acci-
dit post matrimonium legittime contractum. quod in-
telligitur de impotentia coeundi que
ex maleficio provenit. si superveniat
matrimonium non dirimit. Si non precedit aliquando
est temporale aut perpetuum. Si
temporale matrimonium prestat impedimentum
Si perpetuum impedit contrahendum et di-
rimit contractum. xxxiij. q. i. si per sorti-
arias. Sed quomodo scietur impedimentum
temporale esse aut perpetuum. Respondeo
a principio quodlibet maleficium presumitur
temporale quia omnis homo creditur
potens ad coitum. sed ex quo per tri-
ennium cohabitaverunt dantes operam
studiose commixtioni carnali si
adhuc durat impedimentum presumitur
maleficium esse perpetuum ex. e. litteras.
Et non dicam de frigidis quod frigidus
nullam pt cognoscere nec movetur
ad voluntatem coeundi. sed ma-
leficiatus pt alias cognoscere preter il-
lam cum qua est maleficiatus. Unde
sicut si propter frigiditatem separantur datur
mulieri licentia nubendi et non nu-
bendi viro. xxxiij. q. i. de mu-
[illegible]. Si propter artationem mulieris datur viro li-
centia nubendi et non mulieri ex.
e. fraternitati et si postea cui dene-
gatur licentia convaluit et aptus factus

fuit nuptui separandus est secundo et primo rein-
tegrandum. Si non propter maleficium separantur datur
utrique licentia nubendi xxxiij. q. i. si
per sortiarias. Non spado qui utroque caret
testiculo matrimonium contrahere non pt et si con-
traxerit contra auctoritatem non debet separari secundum
si alias tamen dicit. Sed quid vir qui genera-
re non pt et mulier que non pt con-
cipere possunt contrahere. Respondeo quod sic si possunt co-
ire cum omne matrimonium aut est causa
prolis aut causa incontinentie vitande si-
cut una harum sufficit ad matrimonium. Item quero
quid si vir factus sit frigidus vel impo-
tens ad contrahendum vel mulier sit arta
contraxerunt matrimonium. Respondeo quod vir non
pt a tali uxore recedere si mulier ei vult
commanere ar. ex. de eo qui duxit in matrimonium
quam pol. per adulterium. c. i. Idem de muliere
est dicendum idem videtur dicendum si aliquis scienter
contraxit cum frigida ar. ex. e. c. i.
Item quid si frigidus contraxit cum arta et
uterque sciat impedimentum. Respondeo credo impedi-
ambo consentiant separationi debent sta-
re sicut frater et soror. ex. e. c. i. Si autem
alter sponsorum dicat incontinens aut male
tractaret eam et vir nollet se se
corrigere vel quia impotens esset contrahere
cum alia in tali casu posset petere separa-
tionem. ex. ar. ex. de matrimonio incantando quod
ad matrimonium hec feci. Item quid si mulier ar-
ta facta tamen ydonea primo restituitur
viro et vir venit ad hec eam artam.
Respondeo restituitur primo. Si tamen simul postea re-
operaverit eam restituitur ei non semel
sed secundo et tercio tantum. Item si
a primo nullo potuit cognosci sine
periculo carnali nunquid fuit matrimonium inter
eos. Respondeo non fuit sed [illegible] et [illegible] ar-
gumento [illegible] in e. fraternitate. s. ibi absque
carnali et e. ex litteris. Unde [illegible]
si per superventionem usum vir sibi redditur
ydonea primo viro propter quod non restituitur
sed remanebit cum secundo. [illegible] ista
arta sed per maiorem pt sibi apta in-
quid pt contrahere. Respondeo [illegible] quod non credat
sed [illegible] maiorem pt. Item quid si ante

ante incisionem aliquis dixerit eam
de facto inquid facta incisione poterit ab
ea recedere. Ber. hug. dicit quod opus est
novo consensu nisi iam venit carnalis
copula. Unde conuenit hug. nisi per
incisionem adueniat novus consensus quod
potest ab ea recedere et aliam ducere. ego
credo quod si ad hunc durat consensus con-
sensus quod sublato impedimento non est opus
de novo. Et per hoc non quod apta uni et
arta alteri est etiam ratione adque eundem
quantum ad unum non quantum ad alium. Quid
si aliquis de facto contraxit cum arta que potest
fieri apta per incisionem inquid potest compelli
ad incisionem sustinendam. Dicit hug. quod
sic si potest fieri sine periculo vite. sicut no-
tatur xxxiij. q. i. quod proposuisti. Conue-
nit cum spadoni qui utroque caret te-
sticulo erigatur uirga et emittat
semine licet sit invalidus ad generandum
licet per talem coitum contrahatur affinitas af-
finitas et inducendo secundum Guillelmum dicere quod
contrahatur licet forte non sit ibi commix-
tio seminis efficax.

xiiij Quid si minor possit contrahi tempore
ab ecclesia indicto. Respondeo. Contrahitur duorum
sunt actorum consensus et carnalis commix-
tio extra. de bigamis. de bitur. Dico ergo
quod minor quolibet tempore potest contrahi sed im-
peratur solemnitas et sponse traductio
maritalis prohibetur quibusdam temporibus extra
de feriis. capel. Si tamen contractum fuit non est
separandum nisi ad tempus ad agendum penitentiam
et hoc tamen ad separationem thori. extra e. per
totum. xxxiij. q. iiij. nec exigit. Unquid
est peccatum mortale illo tempore cum solempni-
tate contrahere. Respondeo. quod sic si fiat sine dispen-
satione cum prohibitum sit. extra e. per totum.
Unquid simplex sacerdos potest dispensare
quod illo tempore contrahatur. Respondeo. credo quod non
quia causa minorum determinande pertinet
xxxiij. q. i. scoulares.

xv Legittimus est qui de thoro legittimo na-
tus est vel qui in facie ecclesie legit-
timus iudicatur extra e. cum inter

Ita tamen quod ambo vel alter eorum credat
se legitime et bona fide coniunctos
et hii qui succedunt parenti extra e. optinuit.
Nota quod alii filii sunt naturales et
legittimi ut quos filii legittime procreant.
Alii naturales tantum ut filii concubinarum.
Alii legittimi tantum ut adoptivi vel ar-
rogativi. Nota de filiis adoptivis.
Adoptio est extranee persone in filium vel ne-
potem legittima assumptio. Sunt autem
due species adoptionis scilicet arroga-
tio et simpliciter adoptio. Arrogatur
ille qui sui iuris est et non habet patrem
vel si habet emancipatus est a patria
potestate et hoc fit auctoritate prin-
cipis. optatur autem qui adhuc est
in patris potestate. Item arrogatus transit
in potestatem arrogantis. adoptatus
autem non transit in potestatem adoptantis.
habet autem ius descendendi ab testa-
to. Adoptare potest omnis qui sui iuris
est et qui generare potest. Unde eunuchus
spado naturalis frigidus adoptare non
possunt femina etiam adoptare non potest
nisi ex rescripto principis et in solacium
filiorum amissorum. De minoribus istorum
quere supra de cognatione legali. Alii
non naturales nec legittimi sunt qui
spurii dicuntur ut qui de adulterio vel
qui de incestu nati sunt quos parentem
monstrare non possunt. Sunt autem plures
modi legittimandi filios secundum preme-
quens minorum ut si quis habeat na-
turales ex concubina post contractum contrahat
tamen de eadem filii legittimantur. Secundo
ex speciali indulgentia domini pape ut
si aliquis legittimetur in spiritualibus
et per consequens etiam est in spiritualibus
legittimatus extra e. per venerabilem.
hii tamen non sunt legittimati. Secundum
leges sunt hii modi si pater filium
offerat naturalem curie imperatoris quod
fiat curialis sine pater habeat filios
legittimos sive non legittimantur. Item
si pater decedens in testamento voluerit

cu legitimo here dem et ipse p q(ua) offert
se principi. Item si nullo filio legitio
q(ua)nte p(at)re defuncto offert se ipm filiis
n(atur)alib(us) cu(m) efficitur legitimus. Naturalis
filij de iure parte hereditatis patris patiunt
p(rae)ter q(ua)m si habeat filios vel vx(orem). Si
vero non habeat filios tota(m) hereditate(m)
pt legare. C. de n(atur)alib(us) filijs .l. lic(et).
pr(opte)r filij spurij no(n) om(n)i beneficio
excluduntur. Et si pagani in d(eg)ree p(ro)hi(bi)-
to vel q(uar)to g(ra)du (con)traxerint et fi-
lios procreant et p q(ua) ad fidem (con)ver-
tuntur, filij legitimi iudicantur. ex(tra). de divortijs. gaudemus.

XVI Notandum q(uo)d maritus pt dimittere
vx(orem) p(ro)pter fornicacione(m) et q(ua)nto ad t(h)or(um)
carnalem sed p(ro)pter fornicacionem spiritua-
lem non pt nisi nolit se corrigere.
ex(tra) de divor(tiis). de illa. Item casus in q(ui)b(us)
vir non pt accusare vx(orem) p(ro)(pter) fornicac(ionem). Primus si
ipse incidit (con)similem fornicationem. Secundus
si ipse eam (con)stituit. Tercius si ipsa cre-
dat virum mortuum et nubat alteri.
Quartus si cognita fuit latenter ab
aliquo quem ipsa credat maritum.
Quintus si fuit oppressa. Sextus quando
reconciliavit eam sibi p(ost) adulterium
commissum vel cum adulterante. (con)t(ra) re-
tinet (con)sorcio maritali. Po(st)-
quis audi. Septimum (con)tra p(rae)dictum
nisi se et vx(orem) suam et si opus (con)tra-
git opinione(m) p(ro)babile(m) non (con)pigat sed
reddat debitum quousq(ue) vitas h(oc) et
(ver)o. Octavus si non vult credere viro fide
digno vel sacerdoti. Unquid peccat
uxor n(on) credendo. R(espon)d(e)o. credo q(uo)d
non sed veniali. h(oc) et (ver)o. Secundus si
sacerdos scit impedimentu(m) et pt p(ro)bare
et alter (con)iugum scit ad q(uo)d. Re(spon)s(i)o. (con)tra q(ui)c(um)-
q(ue) sup(er) tenet. ad divortium sollempniter
agere nisi (con)sensu qui velint co(n)sis-
tare sicut fr(ater) et soror. h(oc) et (ver)o et-
iam si vir tenetur vx(orem) fornicantem
dimittere. R(espon)s(i)o si e manifesta et (non) corri-
git se pt eam retinere. Si aut(em) p(er)-
severat (con)tra malicia tenetur eam dimittere.
Si aut(em) e occulta non pt di-
mittere. Unquid pt vir dimittere

vx(orem) fornicantem (quan)tum ad ante. R(espon)s(i)o q(uan)to ad
thorum tantum nisi (con)pellatur ad debitum
tantum reddendum p(ro)p(ter) cau(sam), sed quo ad
thori separacionem non pt sine iudicio
ecclesie. h(oc) et (ver)o. Item si vir occulte for-
nicans possit accusare uxorem de adul-
terio manifesto non pt sine pari ar(gumento) (con)tra
xxxij q. vj nemo (ut) si tn vir penituit et
uxor, p(ro)nunciare posset. Unquid pt ac-
cusare uxorem de adulterio penitentem. R(espon)s(i)o
q(uo)d non quia pena tollit accusacionem
xxxij q. j. admoneri. Unquid p(ost)
divorcium pnt b(e)n(e) reconciliari. R(espon)s(i)o
si utriq(ue) (con)cordet tt(er) d(ebe)n(t), si reconciliacio
si discordant non d(ebe)n(t) si nisi forte
propter scandalum vitandum ut si utraq(ue) for-
nicare. Si aut(em) unus petit et alter
repugnat si tunc (con)tra nocens petit no-
cens debet cogi qualitercumq(ue) puniat. si
nocens petit nocentem d(ebe)t si reconcili-
acio causa ad quem spectat celebracio
divorcij. R(espon)s(i)o ad ep(iscopu)m (et) ad p(ro)cessib(us) p(rae)latorum
attendentib(us) nisi forte (con)mittat alii. Un-
quid p(ost) divorcium licet alteri intrare religio(nem)
sine consensu alterius. R(espon)s(i)o si uterq(ue) fornica-
tus est non licet et si alter alterum invito i(n)-
trante extrahetur ab eo. Si aut(em) unus cor-
rupt (con)tra nocens pt intrare religionem eciam
altero invito sed nocens non pt sine co(n)se(nsu)
innocentis quia si (con)tra nocens vult tenere
nocens ad reconcilacionem. Si aut(em) (con)tra nocens
non vult sibi reconciliare nocentem tunc
nocens de consensu ep(iscop)i pt intrare religio(nem)
h(oc) et (ver)o. Item q(uo)d p(ost) divorcium
uterq(ue) pt intrare religionem sine consensu
alterius quod non credo. Item si nocens
intravit religionem alter non (con)tradicente
unquid pt revocari ab eo. R(espon)s(i)o credo q(uo)d
non. h(oc) et (ver)o. Item si p(ost) divorcium qui i(n)-
nocens fuit ceciderit fornicacione unq(ui)d non ob-
stante sua pt alter alteri repetere. Item
unquid alter sine consensu alterius pt intrare
religionem. R(espon)s(i)o si uterq(ue) intrat sine licencia
alterius unq(ui)d pt alter (con)pellere et alterum re-
petere. Ad p(ri)m(u)m dico q(uo)d pot eum repetere ut
d(icitu)r. Item et maxime cogetur eum redire ad q(uo)d.

de iure iurando tua nos sancta si intraverit
quod nollent se mutuo repetere. Ad primum in-
dico quod si unus intravit sine consensu al-
terius compellatur extra eodem ad apostolicam. Ad secundum dicit host.
quod non potest compelli quia votum utriusque remanet
quantum ad non exigendum, ad quod alter alterum
repetere, extra eodem ut quod. Quid si vir votum castitatis
voverit ecclesiae post primam et illa non vovit, nunquid
est cogenda. Respondeo si vir est in minoribus potest eam
in iure repetere, extra eodem. Quid si ea intravit
monasterium ipso non contradicente, nunquid potest
eam revocare. Respondeo credo quod non, ut supra.

Divorcium est viri ab uxore legitima separatio.
Fit autem divorcium duobus modis. Unus quantum
ad thori separationem scilicet cum alter fornicatur et
procedit contra eum in iudicio, ut xxxii q. i
Si quis uxorem. Alius quantum ad fedus matrimoniale se-
paratum ut cum probatur actio super consanguini-
tate vel affinitate et tunc si probatum sit
dissolvetur matrimonium et dabitur licencia nube-
di utrique, ut extra de sponsis. Fit divorcium de-
coram ecclesiae episcopo, presente vel loco eius pre-
sente episcopus. Sed quid si ecclesia decepta per fal-
sos testes vel alio modo celebrat divorcium
inter aliquos. Dicendum factum est vir sacerdos
postea invenitur esse etiam fuisse deceptam,
nunquid iste sacerdos restituet uxori. Respondeo
credo quod sic, si uxor non potest in domo ad
continenciam, debet ei restitui vir quia et non
sponsus ei restituetur, et tenetur iste reddere de-
bitum uxori petenti sed non debet exigere quia cum
in se est solempnizat votum. Quid si iudei
vel pagani contrahunt de facto vel contra
ipsi, nunquid conversi remanebunt copulati.
Respondeo quod sic, quia apud infideles verum est
matrimonium sed non ratum quia dato libello potest
eam repudiare ut de conversione infidelium, Gaudemus. Quid
si plures uxores habuit, nunquid omnes re-
tinebit. Respondeo prima tantum erit uxor et illa sola
potest retinere, extra eodem. Pone duo fratres vel
duo consanguinei habent pares duas vel
consanguineas inter alteram et utrumque fuit
factum divorcium propter consanguinitatem ab
ecclesia, quid si uterque alterius vult separari
ad hoc dicitur quod nullo modo potest separari quia
... inter alios acta aliis non preiudicant
ut de fide instrumentorum, Inter dilectos. //

continuatum aut ad carnis copulam distinguitur
quia aut sunt consanguinei vel aliud perpetuum
impedimentum inter se et uxorem suam aut cre-
dat aut non. Primo casu non exigat
sed reddat. Secundo si credat ex causa
probabili reddat sed non exigat. Si autem
credat ex causa levi vel temeraria red-
dat et si petit et deponat erroneam con-
scienciam ad consilium periti viri et tunc exigat
ut extra de sententia excommunicationis, Inquisitioni. Nunquid
propter crimen sodomiticum scilicet cum masculus in

xvii

masculum vel femina in feminam turpitudi-
nem operatur potest vir uxorem vel econverso dimittere.
Dicit extra et dicit quod sic, xxxii q. vii Omnes
causationes. Quid si vir cum propria uxore tale
opus operatur. Respondeo idem quod supra ad
xxxii q. vii Meretrices quod propter vir uxorem et
uxor virum potest dimittere ut si alter agat
cum altero in membro non naturali scilicet in posteriori.
Quid si aliquis polluit aliquam aliam
quam uxorem propter claustra pudoris vel forte
se ipsum propriis manibus, nunquid potest dimittere.
Respondeo dicit quod non credat quod propter hoc
possit dimitti vir vel uxor, ut xxxii q.
iiii Inordinata. Fit non propter voluntatem
fornicandi potest vir vel uxor dimitti, extra
de eo qui. Si vir possit dimittere propter ad
quam per fornicationem. Respondeo quod non, est enim
triplex fornicatio scilicet carnis, ydolatrie
et quodlibet mortale peccatum propter primam potest etiam
si privat propter secundam si corrigit se non potest
si tamen vult virum contrahere ad peccatum potest, extra
de eo qui, Unde propter furtum viri non
potest dimittere virum, hoc est questum nisi ve-
lit eam inducere ad simile peccatum, tunc
potest eum dimittere iudicio ecclesiae, ut de conversione
infidelium, Gaudemus. Quid si infideles contrahant co-
tractum cum duabus, hoc nunc accipio vel
unam in uxorem quam obtinebit. Respondeo neutrum
nisi talis sit altera quod non possit fieri
uxor eius, tunc obtinebit alteram. Nunquid
fidelis potest contrahere cum heretica. Respondeo quod
non debet contrahere cum heretica. Respondeo non debet
cum ea sicut nec cum pagana. Si tamen con-
traxerit matrimonium stabit cum ambo sunt
baptizati. Nunquid potest contrahere ...

que d[icitu]r fuit se nolle recipe baptis[mu]m
ho q[ui]a no[n] qui lib[ere], ibi sit fides ta[men]
ibi no[n] e[st] fidei sacramentu[m] p[ro]pt[er] q[uo]d causa
hac forma gtho sponsalia cu[m] ea cx
si mul[ier] clandestine ctxit cu[m] aliquo
et ille dicat quod no[n] i[n]tendat
et d[e] facie ecc[lesi]e ducat alia[m] inq[ui]d
mul[ier] illa p[otes]t gtq[ue] cu[m] alio ex[tr]a c[asu]m eo
sine p[re]iudicio q[uo]d g[e]nus lendu[m] e[st] ei q[uod]
no[n] gtraxat cu[m] de viri ca[usa] ad plen[um]
c[er]tificare no[n] possit ar[gumentum] ex de spon[salibus] Sed
quid si ia[m] gt[r]axit ex[tr]a[?] c[asu]m glulendu[m] e[st] ei
q[uo]d no[n] exigat sed cu[m] dolore reddat
debitu[m]

Primu[m] videndu[m] est quid sit dos et
quas cui[us] s[un]t et in quib[us] casib[us]
maritus lucrat[ur] dotem Dos e[st] q[uo]d
donatio ap[u]d mulie[re]s p[ro]p[ter] vel s[ecundu]m p[ro]p[te]r
ius maior[um] q[uo]d sustinet Dotis due
sunt sp[eci]es alia p[ro]fectitia alia adventitia
Profectitia est q[ua]e a p[at]re p[ro] filia vel ab
avo p[ro]nepote de bonis eor[um] da[tur] vel
quod alius eor[um] mandato dat ff.
de iure dot[ium] profectitia Adventitia d[icitu]r
quo ipa mulier p[ro] se vel aliquis filius
a p[at]re vel avo sine sit ff[?] sine ab
altero passiva sunt res q[ue] mulier d[ede]r[i]t p[ro]p[ter]
dotem individuas et d[icitu]r ap[u]d q[uo]d e[st] i[n]ter
et sua q[uo]d est dos quasi i[n]ter dote[m]
Donatio p[ro]p[ter] nuptias e[st] q[uo]d sponsus sponse
donat ex c[apitulo] de nup[tiis] lucrat[ur] at maritus
dotem sed p[ro]p[ter] adulteriu[m] amittit
tit via f[ac]to demoratio p[ro]p[ter] mulier adul-
teriu[m] mul[ier] dotem amisit ex c[apitulo] plerumq[ue]
No[ta] q[uo]d da[tur] dos vid[eli]c[et] amittit p[er] dona-
tio da[tur] mulieri a vir[o] si mulier p[er]
aliqua licita ca[usa] separat[ur] a vir[o] et sit
divortiu[m] inter eos puta p[ro]p[ter] consang[uinitatem]
vel affinitate[m] tota dos ei reddat[ur]
ex c[apitulo] de iuliis secus si p[ro]p[ter] adulteriu[m]
Sed q[uid] si mul[ier] amisit dotem p[ro]p[ter] divor-
tiu[m] p[ro]p[ter] adulteriu[m] et p[ro]ca ay data
g[ra]t[i]a inter parte[m] et viru[m] separent[ur] eo
iudicio eccl[esi]e data utriq[ue] licentia nu-
bendi nu[n]quid mulier p[ro]p[ter] dotem
repetere p[otes]t yrunff et d[icitu]r q[uo]d sic
quia ex q[uo] u[n]a sit mulier u[n]a fuit

adulteriu[m] lanceas et d[icitu]r quid-
Ultimo videndu[m] e[st] de p[ro]bis imponendis ad
quod notand[um] q[uo]d b[igamus] nupt[ia]e no[n] sunt
benedicende nec p[ro]pter eos fiat d[e]n[u]o facta
et si quis sacerdos fecit suspendat[ur]
ab officio et b[e]n[e]ficio et mittat[ur] ad p[a]p[a]m
ex c[apitulo] capellanu[m] c[apitulo] vir[um] p[otes]t u[nica] mulier ad s[e]c[un]das
nuptias migrare p[ri]usq[ua]m dono[rum] ei
de morte mariti tamen g[e]n[er]alit[er] ex c[apitulo]
dub[ium] ac red p[ro]p[ter] Sed quid si credit
viru[m] mortuu[m] et gtxit cu[m] alio ex[tr]a c[asu]m qua
diu credit et ille no[n] venit ex[cusat]ur
ab adulterio p[ro]p[ter] ignorantia[m] facti maxi[m]e
si diligenter de ipso inq[ui]sivit et filii sic
geniti iudicant[ur] legitimi et statim cum
venit p[ri]mus debet redire ad eu[m] q[uo]d si
no[n] fecit adultera iudicabit[ur] xxxiii
q[uestio] i[n] c[apitulo] p[er] bellicam et c[apitulo] cu[m] i[n] d[e]ab[ra]ham[o]
no[n] valuit tractu t[em]p[or]is infirmat[ur]
Sed q[uid] si gtxit et dubitat cu[m] dubie et
no[n] venit ex[tr]a c[asu]m no[n] exigat debitu[m] sed
reddat Sed quid si vivit ad peregrinac[i]o-
nes vel religione longinqua et v[er]i[us]
nichil de morte eius intelligit ex[tr]a c[asu]m
q[ua]m diu i[n]cerla sit gtxit no[n] d[ebe]t nisi
certificat[ur] ex de spon[salibus] in p[rese]ntia Sed q[uando]
certificabit[ur] ex[tr]a c[asu]m e[st] i[ur]amentu[m] i[n] q[uo] c[on]mi-
litavit del socior[um] eius q[uo]d morte ipsi[us]
novit et ei nubat ex c[apitulo] sup[er] i[n]d[ustri]a Et
no[ta] q[uo]d nuptie p[ri]mi p[ro] p[ri]mo c[on]iug[e] vel p[ro]
c[on]iuge mulier vel p[ro] c[on]iuge mulieri vel
utriusq[ue] nup[tia]e c[u]m p[ro]l[e] salva[tur] to sacri
q[ui] p[ro] v[er]o viru[m] plu[ribus] animab[us] ob b[e]n[e]d[ictio]ne sponsa
sat nupt[ia]e causa viri d[e] t[un]c nunc
et ideo d[e] p[ro] causa cu[m] mul[ier] e[st] virgo q[uam]vis
vir sit bigamus nuptie benedicentur
licet bina vice sed b[ene] q[uo]d [i]n q[ua] casu
no[n] sunt benedicende nisi sit g[e]n[er]alis d[e]
qua p[ro]p[ter] sit et tollat[ur]

Ulterius q[ua]ntitas g[e]n[er]ale ex de sponsa[libus]
ut si aliquis desponsat puellam
vii annor[um] et ultra et licet eu[m] no[n] cognos-
cat ta[men] nullus de consang[uinita]te eius po-
terit cu[m] ea gtrahere ex c[apitulo] de spon[salibus]
accessit et c[apitulo] ad audiendum et c[apitulo] de dispi

vij anorum quia si ad septennium contracta fuerint nullatenus iudicabuntur moniti ut constat impedimentum nisi post septennium ratum habeant quod ante fecerunt / Et quid requiritur super desponsatione impuberum item si puella contemporanea si sponsalia non tenuerit quia non de iure sed de facto contracta sunt ut quia ut si mortuus vel clericus ad sacros ordines vel frigidus vel perpetuo maleficiatus vel sectus utroque testiculo desponsat de facto aliquam in quibus etiam sponsalia que nulla sunt constant consanguineis ut non possit cum talibus sponsis contrahere et si consenserit non tenebit unde ... et quidam et plerique sentiunt quod per pactos constat impedimentum consanguineis Dicitur casus habetur oppositum de despon. ad audientiam et videtur oppositum de omnibus ... q. i. si quis vir ubi quidam desponsavit ... dicitur de quadam desponsata et donata aliquo ... quod soror non potuit quod frater illius sponsi qui eam per ... non potuit eam quia ... et ... publice honestatis iusticia ... sponsalia sive de iure sive de facto contracta fuerint ... casum super posito quod uterque puer et puella ante septennium contraxerunt sponsalia quod forte ... casu ... tam animi quam corporis defectus contra si per conditionem fuerint contracta ut si ita dicatur accipiam te si dederis mihi ... vel si ... possem in quibus ... conditionalia ... publice honestatis iusticiam quod non ... sit ... torium quod ... sponsalia conditionaliter ... publice honestatis iusticia / Et in ... liber quartus

Incipit quintus liber

estimatur e d precedenti libro de
iure et eius impedi. Vide q
dicitur de accusacionibus et penis et
nota quod quatuor modis de crimine
agitur sive agi pt ut de notorio
torio tacetur. Secundo modo denuncia
tionis d inquisitionis exceptionis

et accusationis ex. e. t. c. sup. hijs. In no
torijs enim nec testibus nec accusationibus
opus est immo sine ipsis pt puniri
mai. ... n q q mai ... in notorijs
non est ... ordo iudiciarius qr nil
validior probo quam rei evidencia. Evi
dencia enim patrati sceleris clamose non
indiget exclusatorijs ex. e. t. eu.
Cuius aut sit notorium iuris vel facti
dicitur subtitulo ex de cohabitatione clericorum et
mul. Queritur si subditi pnt accusare pre
latos. Respondeo subditi a sunt boni de ...
si ... non possint. Si aut boni et
accusant ... pnt. Si ... malig...
non ... allegare ... si aliquis sit
solus ad quod ... aliquo ... iniquus de
bet accusare. Respondeo no ... sed oc[cul]
to dz eu movere qua dum solus sit ...
alleg. Numquid quilibet tenetur corripere fratrem
peccantem eo dicit Mathei ... Si
peccaverit ... te ... Respondeo si peccat
est ... tenetur corripere de
... quod ... vide. Si at
est ... ad subditos ... consilio
corripe ... ad platos de
... hec ... et intellige de ...
... Sed bona ventura ... qd
... tenetur corripere ... sit gravi ...
et credit ... qd debet ... et no ol
esse ... ut quis formet sibi
... stulta ... con ...
... qd ... duo requir ad corrip
... vnd qd ... no ... et no
... qd ... qd si
ad correptionem emendi alias no tenetur
... qd ... qd
... se velle emendare tamen
qd quilibet corrigat hec ... Nu
quid platus malus peccat corripiendo
subditum. Respondeo si corripit ut platus quod
increpatio ... qr i dig. ... ... bufio
suo et si peccat e occulto peccat suppli
cando ... peccat ... et
scandalizando. Si aut ut ... peccat

primos supplicos et monitoris suo peccati in
bona venia
Symonia est studiosa cupiditas uel vo- iij
luntas emendi uel vendendi aliquod
spirituale uel annexum spirituali. Spirituale enim
annexum dicitur spirituale ut ius patronatus extra de
iure pa. Studiosa autem voluntas dicitur ideo
quia non sufficit ad hoc ut aliquis sit symo-
niacus non solum quod voluit emere sed debet ope-
re si uel spiritualia precio emit uel quod magis
obtinet precium non facit symoniacum indicatur.
Sola enim voluntas sine intencione facit
eum symoniacum quantum ad deum j q j quisquis studet
non tamen quod ad ecclesiam extra de c. mandamus
sola voluntas. Nota quod contra eum quod quibus
committitur symonia sola voluntate nullo pacto
sed affectu animi tantum precedente sed e-
tiam resignacio spiritualium que commituntur
et temporalium que prestantur. Sed delinquentibus
sufficit ad solam penam satisfacere deo et
ecclesie extra de c. ult. Et non quod quedam est
prohibita quia symoniaca ut emere et
vendere spiritualia. quedam symoniaca quod
prohibita ut que restitucionem esse tantum
symoniaca sunt ut cum quis renunciet
esse illa condicione uel pacto ut detur
nepoti suo uel alii uel talibus non sufficit sola vo-
luntas nisi procedat contractus extra de off.
del' ex parte. Dicitur autem symonia a symone
mago qui voluit emere graciam spiritus sancti
et naaman syro. Contrahitur autem symonia
si munus pro spirituali datur et est triplex scilicet munus
a manu a lingua et ab obsequio j q j sed
nonnulli. Munus a manu est pecunia. Munus
ab obsequio est famulatus indebite impensus
munus a lingua est favor j q j sed non-
nulli sunt tamen casus in quibus munus dari
potest. Primus si gratis datur non propter spiritualia
et sunt tria consideranda inter gratis an cor-
rupta intencione detur dantis et recipientis
qualitas scilicet an pauper dat diviti an
econverso. Item quantitas muneris an parvum an
magnum. Item tempus donacionis scilicet an de statu
necessitatis uel alio tempore detur et j q j quesitum
tenenda est supra uel primum tenent extra de c.

et si omnes decimas propriis sine pro fini-
cis spiritualibus ad que non tenetur extra de officio
proprii. q. i. caritatis sicut pro debitis operibus
spiritualibus debitis ut cum episcopus consecrat ec-
clesiam uel visitat episcopatum potest accipe-
re moderatam procuracionem extra de c. cupientes sit
romana procuracio. Hanc procuracionem non
recipit pro aliquo spirituali quia tunc esset sy-
monia sed potius pro laboribus j q j statu-
imus et si certam episcopum procurare non
posset ipse suis sumptibus certas recipiet.
x q iij cavendum j q iij placuit.
Tercius puta etiam de elemosine lar-
gicione et sic pro redempcione vexacionis
que ibi sit contra iuste super iure spirituali
extra de c. dilectus filius vexacione et
tunc sine peccato potest redimere vexacionem
suam et non de beneficio uel officio de
iuste uel debito quod ergo contra iusta scilicet quod non
committat symoniam qui dat pro sua re-
stitucione officii uel beneficii uel abso-
lucione excommunicatus uel interdictus sed ille
qui recipit symoniam committit quia
nullum ius acquirit sed dat ut acquisitum
remaneat quia licitum est. ar j q iij
quod autem extra de usuris c. j decimus est si quis
est iuste excommunicatus uel suspensus sit
et aliquid dat pro restitucione tunc ex parte
utriusque symonia est extra de c. nemo. Quartus
munus ab obsequio distinguere quod aut
est corporale aut spirituale. In primo casu
si obsequium est honestum ut si bladat
vineam pro certa uel si serviat alicui episcopo
uel cui est licitum et honestum dicunt tamen sit
sine condicione ut. prius ac intencione
serviat ut beneficium recipiat potest li-
cite sic serviat episcopo quia dicitur tamen
si quis dum est intencionem ad
ordinem uel beneficium est sunt symoniaci
de ar extra c. cum essent. Si ac contra hone-
stum sit non potest. Si spirituale non debet
fieri pro beneficio sibi dando tale obsequium
nisi tale obsequium fuit deputatum
ipso beneficio ut si alicui presbitero deputa-
tum sit quod honus ut clerici et ca

q cantet missam bn̄e ingis ex de p̄bēr. significavit qui minime aliqua distig. aut eligit aut ordinat quis suis pabus aut alicuius in simo casu quantum cumque sit dignus non pt pp pape coniuncionem dignitatem vel aliquod bn̄ficium quis circa curam aiarum s ancexa et si fiat symonia e. Ann. q. i. inscripte ex̄ deniq pro curatis beneficium sibi si cognitus et sentit se dignum pt petere absque metu symonie ex de p̄bēr. c. y. ex̄ c. ad aures. si vero non cognitus parat insoldo casu aut ille pecos sunt corporales aut spirituales Si corporales et sunt pro digno symonia ē tunc cum pecos sunt credunt loco pcij. i. q. i. sunt nonnulli Si non sunt corporales pro digno non committitur symonia d. i. mo ordinator non spectat respectu ad pecos sed ad deum et ad iuuita pe ex de temporalibus ordi. tua nos. i. q. i. latrone Circa penam symoniaci distinguere quia aut ē symoniacus in ordine aut bn̄ficio Si in ordine ipo iure ē suspensus quo ad se et quo ad alios et non recipit execucionem suue ē nemo sit occultum siue manifestum sicut et notorius formator ex̄ c. tanta et hec ideo quia attractare quod furtum est non pt recatape pecuniam quia dedit non quia alius bene accepit sed quia iste turpiter dedit Ann. q. v. non sane Si non ē symoniacus in bn̄ficio i. cura vel p̄bēr. 7 tunc ē manifestum similiter ipo iure ē suspensus Ann. e. veniens Si non tunc ē occultum quamuis sit suspensus q. ad se sicut quibusdam dicto. i. q. i. sacerdos non tamen q. ad alios ex̄ c. dicitur occultum. Nota quod hostiensis. vx. s sup illud ex̄ c. tanta dicit q. licite pt audiri officium aliorum criminosorum nisi sint suspensi per sentenciam sed symoniacorum non pt audiri etiam si non sentencia sit cont eos ut dicit quod specialis ē in notorio formatore et symoniaco

quod etiam si tollatur ab eorum officium corum audiri non debet ex̄ c. tanta Ann. d. viij. sed ē in aliis occultis criminibus quod alij criminosi preter sentenciam pt symoniacum quod non ē pt celebrare nisi cum eo dispensetur et pt horum circa quod qui recipit officium symoniace tenetur renunciare bn̄ficio et omnes fructus perceptos et quos percipere possent Ann. q. vij. si vos s vialit eum possideris sine titulo tenetur ad omnia dampna et lucra percepta et percipienda sunt de rei vendicacione Si i manus restituere at tenetur illi ecclesie contra cuius contra ima data ē aqueos coca accepta sunt restat videre que dispensacio fiat erga symoniacum Ad q. non quatuor casus in quibus prohibita est non pape sed aliis ne dispensent cum illis Pr Si bis ordo datur seu baptismus repetatur et hec faciunt ut subditatur tunc i statue ordo. peta i qua aliquis tunc posset ordinari a catholico episcopo in ordine etiam fecit se ordinari ab heretico vel si pstet ut utroque symonie opetur .i. symonia int veniat tam ex parte ordinarij quam ex parte ordinatoris. i. q. vij. salubriter in q. vij. de cunctibus) ixo q. i. ab opgatio Alias pt dispensari aps in ordine ex plenitudine potestatis et ea illis ex quibus faciunt ginugra ē ex̄ c. nob assa credo tamen q. in illis pt dispensare papa Sed quia difficultes et rarius dispensat in illis quam in quam ceteris ideo dicit mgr Nota q. ex tlib ex qb ps dispensat in ordine si tunc ne facultatibus ordinarijs pertrahitur est quia quia simpliciter renunciauerit execucionem ordinis pt episcopus dispensare pro tempore tudine suam non pt sed solus ps. i. q. i. erga et c. si quos Si aut ptas data sunt non episcopo sed collaterali pt dispensare. i. q. v. preciam Circa bn̄ficium pro tenenda si ignorante eo cui bn̄ficium i. cura vel p̄bēr. venda acquiritur

symonia commissa e dispensare pt eps
ut denouo conferat beneficium ad pure
et simpliciter renunciauit quia tales sy
moniaci non sunt extra de symoniacis Et
aut intellige si epus super ignorauit
Nam si sciuit contulisset beneficium tali
non ipse sed superior posset dispensare ar
i q v c i et de electione quinque dixit Si non
beneficiato facta sola papa dispensabit extra
de regularibus Et epus pt dispensare
cum illo qui sola voluntate seu intencione
occulte commisit symoniam et e contra
pessimum iure nouo extra c mandato Et
cum eo qui corporalis tpis pecuniam
indigens nulla alia interueniente con
dicione vel pacto extra c mandato Item
no quod symonia aliquando committitur ex parte
dantis tm aliquando ex parte recipientis
aliquando ex parte utriusque quia sola intencio
facit symoniacum i q i qui studet
Item si quis fiat de religiosis symoniace receptus
in monasterio Ho queritur sine exceptione pure
et simpliciter renunciare debeat siue sint
subditi siue prelati et si ipse sciebat
sunt commissa et per se qualiter quales quando
sint tpe innocentis in sine spe restitu
cionis de monasterio repellantur et ad
agendam penitenciam in arcius monasterium re
cludantur Sed si non conueniunt arcius
de inuenitur in aliud eiusdem regule si non
sit pt preceptus fiat ad tpus ar l q i
dicitur hoc et persona eligatur denouo Si non an
tonalis ipsi sciuerunt sunt et ipsis sciebatur
de suis locis repellantur et in alijs locis
eiusdem ordinis collocentur extra c de lau
Si aut ignorauit commissa e symonia
siue ante clausis siue post renunciauit
ut supra et persona denouo eligantur mu
tatis prioribus locis et in fieri assignatis
installis extra c de ijs et tales supe
dixit symoniaci et ideo in suis locis
remanere pnt extra c de symoniacis

Nunquid aliquid eo tpe quo recipitur
uel eligitur pt aliquid dare Ho queritur
bene licet et dicit non non assit paccio uel
ante uel post i q i cos qua tempore
recepcionis pt aliquid dare ad suppli
cium i q i indicas contra illud quod
alias daturus fuisset extra c t si quis
Et plenius dicit quod subiciat forma
pt aliquid recipi s hic recipimus
te si habemus sufficientes possessiones
unde tm possumus sustentari et tunc
in superdictis pt licite dare i q i si quis
Sed contra dicit hostiensis quod dicit quod obtulit
paupertas non excusat extra c qui per
questione decreti de illis sicut ibi dicitur
qui vero sue propter paupertatem
palliare voluit et magis quod monasterium
exundat Si aut monasterium paucos
quant redditus ut vix patribus
sufficit tm posset sic dici tunc re
cipiemus te si habemus unde nutrimus
et vestiremus possessiones et tunc ingressu
possit licite offerre sua extra c t tua
offerre sua credo certe quod licet opp
me nomina et quantitatis oblatoris
Et credo quod si recipiendus dixit uel
alius pro eo dabo singulis annis pro
expensis iij c solidorum uel in vij
libris quamdiu viuet non alienatum
quod non sufficit monasterium Sed nunquid
licet dari in tali casu possessiones
uel redditus perpetuum qui tm non suf
ficiunt ad victum unius Ho respondeo
credo quod sic et in tali casu recipien
tes possessiones tales uel redditus apte
quasi commodi perpetuitate obligantur
se ad prouidendum in expensis paciscentium
cum talibus cum monasterium in digere
non e symonia dum tamen non fiat per
specialibus conferendo uel recipiendo
sed pro expensis faciendis uel expensam
de cetero de prouidendo quod denouo

costituunt seclaribus clericis ubi clericis
assignant certos redditus pro certis prebendis
hoc non quod licitat eis quia diu tenue-
runt illos redditus habere prebendas
et quod sic admittantur ad ecclesiam quia
ecclesia retinet potestatem constituendi illas
prebendas alias quod si contingat eos cedere
vel decedere tamquam est symonia Responsio
qui prebendam constituit in aliqua ecclesia
de consensu episcopi potest ibi decessum eius
et sui retinere ius presentandi ad
tempus vel imperpetuum eciam de constitutione.
de fundacione ecclesiarum probendalium facit
episcopi quod quisquis dedit ecclesie tantum
vel tantum de redditibus vel eciam pe-
cuniam pro emendis redditibus in perpetuum
recipiatur in canonicatum et quod habeat
prebendam numquam licita est huiusmodi
constitucio Responsio si ista constitucio fiat
ad tempus non imperpetuum vel in fraude
symonie sed propter devocionem et divini
cultus augmentacionem tollerari potest huiusmodi
constitucio de ijs tamen dignum sit quod recipi
precio decedens de monasterio vel fiduciatis
congregationibus si statuit quod quicumque dat-
tum vel tantum recipiatur ad illam religionem
expedit quod vero quod de constitutionibus
que ita sunt constitute quod non reci-
piatur qui sic datum promittit per
c. Responsio si sit propter causam honestam
puta redimendos captivos aliquos
pauperibus non est symonia extra de sym. c. sicut
tamen de canonicis qui dicunt sic ad
numerum canonicorum consignatos nos
forte ad tempus de ecclesiasticis opus
vel si placeat tibi dimus vel pla-
cebit michi dabo sic paciscantur
preter illa vel aliter cum quis dicit
consuetudo est quam tu expenditus
consuetudini sua prebenda ego debeo ex-
audivi de alia quod alius dicit numquam
me invite aliquis fiet canonicus
in illa ecclesia nisi vel quatuor vigo fiat

canonicus numquam committit symonia
Responsio symonia et vult causam symonie quia dicit
canonicorum absit omnis paccio cessit omnis
convencio. j. q. ij. c. pie. Iustum si preces
sunt spirituales non est symonia omnis cum
qui digna est ecclesia dignitatis. pari-
ter libertate gaudeat quod de consuetudine eum
omnibus si sunt carnales vel aliquo pacto quod
sed vel nunc faciendo symonia est quia
si aliquis fiat episcopus secundum quod symoniat
in ordine esse et petit licenciam ut illi
ordinetur ab aliis et ille non vult dare
sed papa ipse ut alios ordines reci-
piat quid fiat Responsio non debet ab ipso
recipere cum eum ille non habeat execucionem
non potest ipsi dare extra de consuetudine tanta Sed procurare
debet sic per ipsum committi exigitur ar. extra de cons.
exequi de questione Sed quid si non sciat sed
credit propter relacionem aliorum Responsio non debet
credere vim tamen durante credulitate
non debet ab eo recipere ordine sed deponere
debet errore In ordine tamen suscepto
ab eo cum ab eo non audierit potest tunc
extra de preteritis Item si quis clericus cum con-
dicione vel pacto offerat bona sua ecclesie
vel illa quocumque modo prebenda retineat in
ecclesia eligant symonia est Si autem
et sine pacto offeratur ac sine condi-
cione rogans quilibet in canonicam
recipi et bona sua sibi liceat propter beta
retineri non est symonia tamen nos contrarium fieri
aliquis laicus nullum ius habeat in elec-
cione sed malicie in predicte causa
det aliquid ut cessat a tali in predicto
utrum sit symonia Responsio videtur quod non debet
enim ut redimat vexacionem suam quod li-
citum est extra de dilacionibus. Accedens tamen symoniam
committit quia nondum erat ei ius ac-
quisitum sicut dicam cum si in iusti-
ciis suis susp. vel excommunicatus debet ali-
quid pro restitucione vel absolucione Responsio non est
quod non est symonia ex parte dantis
sed recipientis tamen tenuere non dabis nisi

iure acquirit sed dat ut acquisitum retineat
quod licet ar. i q. iii quesitum. Si autem iuste
quis iure suo sit spoliatus vel opprimatur dat
aliquid pro restitutione symoniam committit
puto ar. i q. i nullus. Primus tamen credo quod
utroque casu symonia committatur et quod iniuste
gravatur deponat querimoniam coram
superiore. Quid si ecclesia vel prebenda mea
remoto me sint alii assignata numquid
est symonia si pro ipsarum redemptione vel
recuperatione. Respondeo credo quod sit sicut de superiori
casu. Pone aliquis offert bona ecclesie pro ecclesia
ac semper cum intentione tamen principali
ut per illa bona spiritualia valeat adipisci
et etiam qui ad officium admittunt non
essent eum nisi temporalia bona perciperent
ad ingressum numquid symonia committitur. Respondeo
Innocentius dicit quod sine dubio tam ille quam
isti apud districtum iudicem culpabiles
iudicantur. Unde dicit quidam quod tamen non
est pactum spirituale seu temporale pro spiritualibus
tamen eam ad parem penam. Parem penam
intelligas in genere quantum ad penam mor-
talis peccati tenentur ad resignationem tamen fa-
ciendam non tenentur. Sed numquid sic recep-
ti scilicet cum intentione corrupta sine pac-
to tenentur renuntiare et recipientes resti-
tuere quod sic acceperunt. Respondeo quod non quia
numquam in talibus symonia pro conditione
punitam oppiat ex. c. nuper ... Pone
aliquis ... non debet recipi dicit abbati
si velletis me recipere darem vobis
terram meam. Abbas habito consilio reci-
pit eum et dat terras suas totas vel
partem monasterio numquid est symonia an
potest quod talibus remanere. Respondeo quod sine dubio
illius promissionis receptus fuit sine
non symonia saltem propter offerentes cum
proposuit conditionem dandi temporalia
pro sua receptione sicut dicit Gauf.
ex. de symonia nobis et non potest rema-
nere in illo monasterio nisi dato ...

eam tempore dedit tamen ad aliud monasterium
transire. Quid si sint oppressa quedam de
temporalibus propter receptionem et recipi-
endum proponentur quod tamen omnino non daret
si ... deinde ingrediatur numquid potest
remanere. Respondeo credo quod non quia
taciturnitas eius eam non contradixit
illorum pactum pro consensu concedatur
si ... quod tacuit quia timebat re-
pulsam si contradiceret. Sed quid si
interponatur conditio ... et
huius quidam concedatur ingressus utrique pe-
niteant et conditionem renuntient et postea pe-
tit recipi ... et illi consentiunt
numquid licet. Respondeo quod sit ... tamen intentio
non sit corrupta secus tamen esset si ad
renovationem recipiendus fuisset quia
tunc indignum se fecisset monasterio.
Si duo litigant pro ecclesia una et unus
committat alteri aliquos redditus an-
nuatim de illa ecclesia vel determinatam
pecuniam ut cedat ab actione numquid
est symonia. Respondeo quod sic ex. de pactis cum
pro. Si tamen talis conditio fiet de permissi-
one iudicis sine aliqua pactione
pravam ... intenciente licita
est et tunc te soluto cessit non tenetur
successori illius qui solvit nisi
forte fuisset auctoritate episcopi factum ex.
de transactionibus dilecto. Numquid sacer-
dotes possunt aliquid exigere pro benedictioni-
bus nubentium et exequiis mortu-
orum. Respondeo sacerdotes nichil possunt exigere pro hiis
sed laici debent cogi per episcopum ad servan-
das pias consuetudines ex. c. ad a-
postolicam. Pro. ... cum non co-
mittitur directe symonia quia si vult
satisfacere et se emendare non punitur
ex. e. t. sicut. Si eam directe esset
symonia deponeretur ex. c. ad hec et c.
consimilant. Queritur si ius patronatus
possit vendi. Respondeo per se vendi non potest
sed bene transit cum universitate et si villa
cuius venditur transit ius patronatus

v ... cepta dat

symonia committitur. Hostiensis et Goffredus.

[de missa] Numquid potest sacerdos cantare missam pro denariis vel scolaris legere pro salario? Respondeo si sic intendit vendere missam vel scolas vendere spiritualia symonia est. Si autem intendit locare operas suas et recipere stipendium laboris symonia non est, xxiiii q. iii cantantes.

[de annualibus] Numquid licet dare pro annualibus vel trecennalibus? Respondeo dicunt quidam quod si ex pacto aliquid datur symonia est, sed gratis offerre licet. Sed Goffredus dicit quod ad huiusmodi annualia faciendum non tenetur sacerdos, quod cum ex pacto licet aliquid accipere cum possit operas suas.

[de notariis] Numquid notarius committat symoniam vendendo formatas? Respondeo quod sic, extra eodem c. i. Sed alii dicunt quod hoc optinet iuste ut notarius qui salarium percipit de publico non debet ex pacto aliquid recipere. Sed dicit Laurentius quod si nichil recipiat de publico non debet ex pacto aliquid recipere preter scripturam, alioquin symoniam committit, ut i q. iii sicut episcopus. Committuntur etiam consuetudines ita per curatores [illegible] vel certa exactiones quas plerique faciunt in consecratione episcoporum, benedictione abbatum et ordinibus clericorum, [illegible] tamen [illegible] scriptoribus, tamen portariis et similibus faciunt symoniam. Respondeo si talia extorta solvuntur symonia est; si autem gratis offeruntur aut etiam exactione precedente, sic est symonia; aut sine pactione, sic non est symonia. Hostiensis et Raymundus solucionem approbat [illegible] et addit quod contra tales aliquid dari non ut debitum sed quia ita queritur symonia non est. Et Hostiensis credo si scriptor recipit denarios pro formatis quos queritur symoniam non committit si non facit ex pactione. Si autem inicitur pactum ut illi qui ordinatos nolunt intitulare nisi promittant quod velint redimere formatas, non credo eos a symonia posse excusari. Committitur si aliquis possit petere beneficium? Respondeo si petit beneficium sine cura vel dignitate, si est dignus non est symonia.

Si autem petit beneficium cum cura vel dignitate sic est symonia. Hostiensis, Raymundus. Pono quod aliquis vult ordinari et caret titulo et rogat aliquem presbiterum ut presentet eum ad titulum ecclesie sue et promittit ei quod numquam velit aliquam porcionem de ecclesia sua petere, numquid est symonia? Respondeo quod sic, et contra hoc casu ordinator a collacione et presentatus ab execucione ordinum perceptorum sunt suspensi et ordinatus ab ordine sit susceptus et suspensus quousque a sede apostolica fuerit dispensatum, extra e. si quis.

Numquid est symonia si confertur alicui beneficium racione consanguinitatis? Respondeo quod si alius non erat collatoris quia favor ~~non erat~~ cedit pro loco, extra e. nemo. Si filius tamen esset dignus posset ei conferri [illegible] pro filio digno potest conferre beneficium, [illegible] de nunc pro. prebendas.

Numquid aliquid potest dari pro ingressu religionis? Respondeo si ex pacto aliquid datur pro ingressu est symonia. Hostiensis satis quos supra dictum est. Pono quod quidam vult locare filiam ad tale claustrum et rogat aliquem religiosum quod agat pro illius recepcione et ille imponat pactum, numquid est symonia ex parte mediatoris? Respondeo quod sic. Hostiensis, Raymundus, ar. i q. i si quis episcopus ordinatur. Si aliquis petit recipi ad ordinem et dicitur ei quod adiscat, si est laycus artem sutoriam, vel si est clericus quod studeat, numquid est symonia? Respondeo quod non secundum Hostiensem quia talis pactio non est illicita. Sed si aliquis ingrediatur claustrum et non habet unde vivat nisi promittatur ei quod pro eo [illegible] vel duos eum recipiat, est ne symonia? Respondeo quod sic. Hostiensis. [illegible] claustrales recipientes pueros ea intencione ut prosolvat debitum, numquid est symonia? Respondeo aut recipiunt principaliter propter questum, sic est symonia, [illegible] petere sic [illegible] quia recipiunt propter deum principaliter et [illegible] licitum est recipere [illegible] quod disputat [illegible] sequitur.

Queritur (?) quando est qd' n'c epus n'c archiepiscopus vi
n'c aliquis plat' pt sb pcio vl annuo
censu conced' vices suas alicui i' platois
iursdicom vl aliquod aliud spuale ex de
c i. ij. et iij. Si tn epus comittat quid
et simplr' alicui vices si uelit vicaria
pp'a constituat solariud no ccc pcm
xxxij. q. ij cantat. Item redditus tpalos
pnt vendi ad tpus ex c quela. Item
si ego loco alicui pbro ecciam ipe p'pe
consequentes fructus ibi cantando et in aliis
diuinis ministrando ud quos i' aliqua
iurisdicom no comitto sym'o ex c q-
rela. Item quid pceptus pnt vendi fruc-
tus tpales. Item aut emit ab illo q
confert bnficiu aut abnficiato d ps'o
casu symonia est ex c ut eccles' bn-
ficia sine di cen ut vim. Item cum
si emit abnficiato pceptus i' ipe dn
venditor tn bnficiu ud e symonia
n'c e pphibitu no tn e honestu et h'
ita qd' intell' spuale dtineat ex de
rerum permutatione ad quos po'
qd' locauit sacerdos ecciam ad tres annos
et iste cui loca' statim soluit totam
summa et sacerdos moriat' i' dimidiu
anni. Item quid sacerdos successor istius
cui confert eccia tenet' stare contractui
Item si pecunia recepta versa e' in utilitatem
ecce successor tenet' stare contractui ex
de solucionib' c. ij. Item alit non ex de ptoris
c. ij. quia ult' tpus suum locare no po-
tuit et qui soluit sibi dputet. V' hec
ex c quela. Item ud si aliquis mutuat vii
collatori suo ut ad tempus recipiat
fructus ecce et sumat d dimit' nulla
tn quos in ea iursdicom nunquid lic'.
Item qd' dr' n. ij d q' concludit spuale
sed tantu fructus tpales pnt vendi
ad tpus sicut sup' d tptu ex c quela.
Item quid magri recipientes determinatum
p cm annuatm pnt recipe collectam que
dicit' amicicia a pnibus. Item qd' no debent
exigere sed gratis oblata possunt recipe

Item quid aliquis pt exigi d cam cu
sub hac condicione ut doceat. Item qd'
non quia dz cessare omnis condicio sed
si vacante aliqua pbenda statuunt
qd nunq' alicui esset conferenda pbenda
non credo ee symonia ex de prebenciis
sicut.

Item quid magri comittunt symonia viii
si exigunt aliquid a pauperibus
vl aliis ecce aqua recipiunt bn-
ficiu. Item qd' ita dr' xij. q. i et
omnib' sunt impressa sed quid theo'
dicunt alit et melius ut puto q
no sit i' symonia sed cum an a-
ricie licet scia aliquid sit spuale
qr f cos spuale dr' debuo' do-
cendi p relacom ad spm scm ut
bapm et alia sacra et talia vend'
vl emere e symonia qua d pacabile
po' pcto. Alio' dr' spuale ad relacom
ad spm humanu ut doctrina et consiliu
et talia vend' ud e symo' sed aua-
ricia. Unde si doctor pbendatus e ad h'
ut doceat tunc de illis pnibus agimus
pbendatus tn intell' dz accipe n'c de
pauperibus sed de opulentis pt de magis
qui sunt diuites et regunt d aliis
dr' qd' ud tr' ut credo laborare
circa diuites auditores nisi debz mo-
derate qd' non tn dz recipe p scia
sed p labore a pauperibus tn intell' dz
exige hec vo

Item quid non sunt compellendi ad su- viiii
scipiendum fidem quia omnis coacta
seruicia no placet deo xlv d. qui sin-
cera sincera ex c sicut. Si tn coacti
condicionalr sunt puta p minas
vl rerum suarum oblacom suscepunt
bapm et q q recessunt a fide compelli de-
bunt redire xlv d. de iudeis con-
dicionalr coacti dico et omnino d uiti
aliqui contra' caractem bapte no re-
cipiunt ex c maiores. Item ud debent
pani cu iudeis bibe comedere. Item

balneare vel medicinas eorum recipere
vel recipere eos ad convivia xxviij q. i
ad mensam (?) xxviij q. i nullus. Item
non debent permitti exercere inter christianos
vel prelaciones dignitates et officia publica
non exerceant nec [illegible] exerceant
[illegible] christianos xvij d. nulla
Item non debent permitti erigere novas sy-
nagogas sed tamen antiquas restaura-
re cum sint [illegible] vel orna-
re nulli eum permissum est ornande vel
pena eis infligenda nisi cui ex officio
permittitur xxiij q. v qui malos. Item
in die parasceve non debent aperire
fenestras suas vel per diem in publi-
cum compellendi eciam sunt clau-
sis (?) vel signo differre ut ab aliis
populis distinguantur. extra e. c. in nonnullis
Item contra [illegible] ne [illegible] nu-
trices vel servientes christianos et ne
nutrices eorum christianos infantes nutrire presu-
mant extra e. c. et si iudei et c. ad hec
Item transgressores harum constitucionum pu-
niuntur si clerici sunt et amoventur si non
resipiscant debent privari officio et benefi-
cio. Si non laici et principes debent ex-
communicari. Sed quare ecclesia dat eis potesta-
tem peccandi mortaliter eo quod permittit
eos sinagogas [illegible] Respondeo ecclesia non dat
auctoritatem sed permittit eos sic esse
alias videretur cogi ad fidem quod esse non
debet. Sed numquid christianus sic iudeus vel
paganus efficitur [illegible] Respondeo quod sic
extra e. c. et si iudeus non tamen debet mo-
rari cum eo ita quod exerceat cum familia-
rem xxviij q. i sepe et c. nullus
si autem iste vero christianus fiet sit vel dub-
[illegible] xxviij q. i [illegible]
Sed numquid post baptismum remanebit
sponsus sibi. Respondeo quod sic quia sponsa
[illegible] introducta nec [illegible]
consumata xxviij q. ij [illegible]. Numquid
iudeis possunt auferri filii eorum ut bap-
tizantur. Respondeo adulti non debent bap-
tizari nisi consenserint vel eciam parvuli eorum

absque voluntate quod sunt [illegible] eorum. Sed principes
quorum sunt iudei servi possunt contra parentibus
auferre parvulos et offerre ad baptismum et
[illegible] si faciunt et quod ita quod parentes
non compellantur ad fidem sed tamen propter
salutem puerorum. Item vero [illegible]
[illegible] iudeorum christianis si serviunt eis et
nutriunt [illegible] baptizatos parvulos
numquid peccant. Respondeo si quidem faciunt contra
mortale non peccant. In articulo mortis
non licet nec fiat iniuria [illegible]
[illegible] possent [illegible] et ita bapti-
et ne fiat quod anima que perdet fide-
les cum infidelibus [illegible] Item vero numquid
quod liceat christianis emere medicinam
vel similia et eis vendere vel domos
locare eis. Respondeo in domo tua et inter
christianos non licet sed vendi possunt eis ut
in domo ipsa comedant et bibant
et domos locare possunt eis ita quod ibi con-
habitent ar. xxviij q. i nullus ar. q.
extra e. c. specialiter et eciam habet quod christiani
possunt emere res iudeorum et sic omnia in-
telligo que iudei habent iusta bona
quia si [illegible] quod non habe-
rent nisi de usuria debet restitui sicut ipsa
usura extra de usuris c. cum tu. Numquid liceat
[illegible] christianos [illegible]
pueros iudei. Respondeo quod sic ar. extra [illegible]
Numquid peccant qui comedunt
azima ab eis q. [illegible]
Quare iudei permittuntur vivere. Respondeo propter
X quatuor causas. prima quia legem servant
ab eis, secunda quia servant testamentum [illegible]
tercia propter [illegible] quarta propter
suam carnem [illegible]
quia omnes [illegible] iudei convertantur
quinta propter recordacionem passionis
eius [illegible] ut quociens eos videmus tociens
passionis ad memoriam revocemus
XI Christianus dicitur errans a fide vel [illegible]
vel qui sequitur [illegible] opinionem xxiiij q.
iij quidam. Item hereticus dicitur qui putat [illegible]

esse sicut symoniacus . i . q . i . eos . It sacer-
dotes puniendi maliciosi . It q qui alit-
er sentit articulos fidei quia sonat ca. xx-
iiij . q . iij . hec est fides . puniuntur autem heretici
excommunicacione deposicione rerum oblacione
It sacri bona hereticorum confiscantur . sive
habeant filios catholicos sive non si tamen
revertuntur ad fidem conmdulgere potest eis
restitui bona . c . e . vergentis . It nota xij
quod in tribus casibus filij excluduntur ab
hereditate patris . s . in crimine heresis ut
e . vergentis . It crimen lese maiestatis
et in quarto casu ut dictum est symonie in ordine
vj . q . i . viij . xv . q . i . sane . It in tercio cle-
rici quia non solum ipse sed eciam filij eius
priuantur omni beneficio ecclesiastico ut de penis
quibuscumque de i . in infantes etiam in textu
qui est beneficiatus quod eciam filij priuantur
secundo alias regulariter bona dampna-
torum devoluuntur ad heredes c . de bonis damp.
Nota crimen maiestatis lese est in quibus xiij
contra personam papatorum vel temporibus
conmittens aliquid molestum sunt
crimen perduellionis dicitur in quibus a pro-
cessus ginacionem opportet It vasalla lap-
sorum in heresim sunt absoluti a debito
fidelitatis omagij et totius obsequij
ut . c . absolutos . It episcopi sacerdotes
sive sint heretici sive excommunicati sive deposi-
ti vera conficiunt sacramenta dum tamen formam servant
ecclesie . i . q . i . dus xxxij . q . inter . probant
tamen consentientes et suscipientes sicut nisi
forte baptismus in articulo necessitatis xxx . d . nec
It non quod omnis christiani tenentur scire arti-
culos fidei vel implicite vel explicite
Explicite sicut clerici implicite sicut secula-
res . i . quod simpliciter credunt sicut credit ec-
clesia It nec heretica pravitas vel alia
vicia sub specie alicuius esse subiungantur
inter eos est laycos vnius cuiusque ordinis
sint officium predicandi ut e . sicut dicuntur
secundo clerici aliquid sibimet perhibentur secundo
eciam si illud erat de alia hereditate
data patri in dote . Item dicit potestas ordinem per martyrium.

quod non nisi per exceptionem lucri fecit dote
aut propter adulterium uxoris seu alio modo in-
stro obtinebit seu obtinuit . Hec videlicet
aliquando ut dico heretico ad fidem reuersi
potest dispensari ut ministret in ordinibus
dudum susceptis et promoueatur ad supe-
riores Item de ime quod non dicitur heretico re-
cipi nisi ad laycam quorum . i . q . vij . et c .
. s . ad gentem tamen ea dispensatur et ad
superiores ordines ea dignitatem
promoueantur . xxij . d . nos . eo sanctus
xxij . q . iij . ipsa pietas . Hec sed et sunt
aliquando potest episcopus eum eis dispensare
Item quod sit . s . d . presbiteros et d . si qui
presbiteri Et sunt quidam licet ex in-
dicio vel heretice dispensare Item quod non
expedit dispensare disputare cum eis
magis ut cetera . Hec tamen nisi dis-
putando intendit ad eorum correctionem
et ad vitandum scandalum infidelium vel
si melius videtur eis superiores fideles
ut . q . scandalizentur . Aliquando licet
recipere elemosinam ab heretico Item quod non
immo clerici qui sicut eis instant
facta vel tradunt eos eciam sepulture
vel recipiunt elemosinam ab eis vel ob-
lacionem debent priuari officio et non
restitui nisi per sedem apostolicam ut
c . excommunicatus sive
Scisma est elicatum ab vnitate sive xiiij
vniuersitate discessio . Dicitur autem
discessio scisma assimilata quia scis-
ma sit unitatis scissura xxiiij
q . i . scisma dicit autem ab heresi ut cum
si perseuerat cadit in heresim Est
enim quidam discessio ab heresi ut si
perseuerat sive sacre apostolicam asserens
non esse non obediendum esse Hec heresis
est quia preter contra illum articulum sanctam
et ecclesiam catholicam . It non quod sine
quibus recipiat ultimam manus in
posicionem eciam sine ut eciam deo
forma ecclesie fuit et in ordinacio
et in forma ecclesie fuit ordinatus tamen
confert ordinem sed non ordinibus excommunicatorum

et si sine scient(ia) sive ignorant(er)
aliquis ordinet(ur) ab eo sub(?) sicut dom(inus)
c. generali excommunicati deposi(ti) ...
sit epi(scop)i ... consuevit ... in
forma ecc(lesi)e faciunt id quod faciunt
... d(icitu)r

xiii — Apostasia est temerarius a statu fi-
xiiij — dei obedientie vel religionis re-
cessus. Et d(icitu)r apostasia quasi p(ro)ing
status vel q(uasi) retro statio ab apo retro
et sto stas. Est aut(em) triplex apostasia s(cilicet)
p(er)fidie, inobedientie et irregularitatis.
P(er)fidie qua quis a fide recedit ut
Iulianus apostata xj q. iij. non potest.
Inobedientie qua quis spontanea vo-
luntate transgreditur preceptum ut ad-
et cum et qui parti cap(itu)lo obedire
contempnunt ext(ra) de maioritate et obedientia
si quis. Irregularitatis qua quis a
statu assumpte religionis recedit sicut
monachus vel cano(nicus) clericus dimittendo
coronam et accipiendo uxorem ext(ra) de qui-
bus ex c. t. s(cilicet). Puniuntur aut(em) p(ro) aposta-
sia perfidie quis excommunicatur quia tales h(er)e-
tici sunt et excommunicatus ext(ra) de hereticis ex-
communicamus. Pro apostasia inobedientie repel-
litur initium ad testimonium et ...
efficitur et excommunicatur xj q. iij si quis.
Pro apostasia irregularitatis initium ad testimonium
repellitur tamquam infamis vj q. j
aliqui. Item initium ad dignitatem vel ad or-
dinem promoveri non potest et si recepit in
apostasia sacros ordines licet postea sit
reconciliatus prelato suo et penam rece-
pit non tamen potest absque dispensatione romani
pontificis ministrare in ordine sic su-
scepto ext(ra) de c. constitutionis. Item initium xv
caret privilegio clericali adeo quod si
bannus eum non incidit in canon. Late
sine ext(ra) de s(ententia) ex(communicationis) ... intelligas
cum invenit eum in apostasia post tria
amonitionem factam sibi ab episcopo ut se cor-
rigat ext(ra) de ... audiam
h(ic) si non sunt amonitus ab episcopo sed xvj
tamen eum armis clericali habitu relicto
faciens seditionem et procurans seditioni se im-
misceat ext(ra) de s(ententia) ex(communicationis) ... c(on)tra non absolutionem et c.
pendentibus. Revertentes ab apostasia perfidie
tamquam revertentes ab heresi recipientur.
Revertentes aut(em) ab apostasia inobedientie
si non sunt excommunicati recipiuntur ad prelatum
quotiens revertuntur. Si vero sint excommunicati
recipiuntur ad satisfactionem et iurabunt
quod stabunt mandatis ecc(lesi)e et ita absolvuntur.
Revertentes aut(em) ab apostasia irregularitatis
recipiuntur quotiens et qualiter in eorum re-
gulis et constitutionibus continetur. Initium ab actione
i(d est) qua diu est in apostasia se continet
quod ideo d(icitu)r quia si revertatur et reconcilietur
ecc(lesi)e sue et resumet habitum postea non com-
pelletur. Apostasia ... ordi-
nis vel dignitatis ... privilegio clericali.
Item clericus acolitus qui duxit uxorem non
debet compelli ut portet coronam ita dico
si non utitur gaudeat privilegio clericali vel
si non portet eam de sic sine scandalo ...
quod intelligo si non habet beneficium ...
quia si habet tunc omnibus modis d(ebe)t ... de sic
ext(ra) de cle(rico) conjugato ... Item non quod pena
... baptismi confirmationis vel ordine
... de ... q. tamen qui sponte
vel conditionaliter coacti sunt baptizati
irregulares sunt et promoveri non possunt
maxime si ... se transferat ad
religionem. Si non ... postea pactam
penam promoveri potuit ext(ra) de c. litteras ...
... postea penam ... promo-
vendus potest ... et sic symonia
ext(ra) de ... inquisitionibus. Cum non
sit claustralis exigens claustrum quiquit
aliquas res et tamen ingreditur alius
monasterium cum monasterio erant res ... vel
s(cilicet) ... monasterio ... vadit cum se-
vagantem et nolunt ... res
erunt ... aliter erunt ...
Dicam quod si ...
vel ... ... sunt
dicit(ur) ... ut ... monasterium ad ...

penitentias perpetuas. Si autem est grandis vel sci-
tos periculosos a quibus non potest nisi de re-
cedere. Vel forte non quod ipse ad dominum
non potest ut se reddat permittitur contra
in iii annis penitentia secundum quam puniatur in seculo re-
manenti. extra de clericis et de [illegible]
Si autem casu accidit culpa tamen quam pre-
cedente tunc vii vel v annorum penitentia impo-
natur ei extra de penitentiis et remissionibus [illegible]
Si non levis culpa precessit puta quod ne-
gligenter locavit puerum secus lectum et
mane invenit eum mortuum imponatur
ei penitentia trium annorum extra eodem de [illegible]
Si vero nulla culpa precessit puta quia
cum omni diligentia locavit eum et [illegible]
de morte eius tunc non sunt puniendi
extra de homicidio ex litteris ad cautelam
tamen et propter dubium aliqua penitentia tamen eis
imponatur. xxxiii q. ii. [illegible]
consideratione ad personas delinquentes circum-
stantias puta si multum pauperes locant
puerum penes se nec habent unde possint ad
cautelam omni diligentia qua potuerunt ne
moreretur. Idem puto si mater lactando
puerum [illegible] lassitudine obdormien-
do super puerum opprimat ad cautelam omni
diligentia qua potuit ne moreretur. Vel
puto in istis casibus esse necessariam re-
laxationem episcopi vel [illegible] abbatis
extra de homicidio ex litteris. Item si
aliqui opprimant puerum et [illegible] occul-
tum unquam dicit eius penitentia [illegible] in
[illegible] quod non extra de pe. et re. [illegible]
et in hoc casu sacerdos potest imponere penitentias
ut dicit [illegible] prohibentur [illegible]
[illegible] Item si nutrix opprimat in-
fantem parentes sunt puniendi. Item si nutrix
opprimat non sit suspecta de ebrietate
et parentes prohibuerunt ne locaret pue-
rum penes se non sunt puniendi. Si autem
nutrix suspecta sit et parentes sci-
verunt quod puerum locavit penes
se parentes non sunt excusabiles extra
de pe. et re. quesitum [illegible]

puniatur. ff. [illegible] et legibus [illegible]
[illegible] casibus caveant [illegible]
[illegible] est si [illegible] occidit aliter mo-
[illegible] quod non si pater filium suum
[illegible] vel [illegible] adultum et [illegible]
[illegible] apud [illegible] vel alibi
et denegat ei alimentum eo ipso
filius a patria potestate liberatus
et [illegible] [illegible] nisi cum
[illegible] potius quam [illegible]
extra de infantibus expositis l. iii. et
illos qui sic opponunt filios vel
[illegible] tanquam homicidas reputa-
ri et si mortui fuissent [illegible] illos
essent irregulares.

XXVIII

Homicidium est hominis occisio dicitur
ab homine et cedo dicitur quasi cedium
hominis. Est autem aliud corporale aliud
spirituale. Spirituale committitur odiendo
nocendo trahendo male consulendo
victum subtrahendo sed de hoc nichil
ad presens. Corporale committitur lingua
vel facto. Lingua tribus modis precepto
facto consilio. Sed quid nunc
de qui consulit vel homicidium facit
unde dicunt quidam quod qui consulit iactum
machine vel baliste vel suadet
ad capiendum castrum quod de facili ca-
pi non potest nisi mors sequatur quod
non est nisi [illegible] qui per dictum
capit. Alii dicunt et forte melius
quod ad illicitum opus consulit et [illegible]
mors irregularis evenit. Si autem lici-
tum consulit [illegible] capiatur malefi-
cus non esset irregularis. Et si ca-
piens maleficium occidat quod hoc
non consuluit quam in [illegible] suadet
in morte alterius sit [illegible] de [illegible]
[illegible] l. d. siquis quod [illegible] istorum est
mortale. Et sit quatuor modis iustitia
vel [illegible] vel [illegible] occidit
vel [illegible] [illegible] Si fiat quod
odio vel delectatione fundendi
sanguinis licet [illegible] licet [illegible] mortis

peccat et tamen occidendo malefactores
non censentur homicidae quia lex oc-
cidit illos xxiii q. v. miles et cle-
rici non dispensatur ut promoveri possint
sed si promoti erant dispensatur ab or-
dinibus susceptis tollatur arg. di. l. c.
Quotiens cum voluntate nostra de hys-
tibus de homicidiis hebibus. Item non quod sa-
cri sanguinis advocati iudices offi-
ciales testes notarii vel qui scri-
bunt cum lites pro vindicta sanguinis ve-
rtos efficiantur irregulares contra
sunt pro fratribus ex. ne cle. vel mo. secu. sang.
Item clericus potest deponere quemcumque
xix tamen. s. ut careatur et detineatur
contra furem vel raptorem coram iudice
seculari non ut interficiatur ille
sed ut recipiat id quod amisit. Sed
si iudex propterea ex officio suo seu mor-
te puniat non est imputandum clerico ex.
e. Postulasti. Unde Augustinus absit ut
ea quae propter bonum et licitum facimus
si quid praeter nostram voluntatem propter hoc
malum cuiquam acciderit nobis imputetur.
xxiii q. v. De occidendis. Rogare
tamen iudicem debet ne talis poena ei
infligatur. Item licitum est clericis in iusto
bello hortari suos non ad occidendum
vel ad vulnerandum sed ut etiam
defendant et patriam liberent
xxiii q. ult. Quicumque. Item episcopi qui
iurisdictionem temporalem habent debent seculares
personas constituere qui audiant causas
sanguinis et terminent quibus praecipiant
et ex statuto papae ut iuste iudi-
cent et si interroget eum ad hoc
institutus quid agendum sit de aliquo
puniendo dicit quod hoc dicere non
pertinet ad me consule iuris peritos
et caveat ne propria suggestione ali-
quis occidatur vel proponatur sed dicit eis
causae sanguinis ex. de excessibus
praelatorum ex litteris. Sed nunquid li-
cet clerico vim vi repellere et videtur quod sic

xx ex. e. Significasti. Ubi dicitur quod vim vi repel-
lere omnes leges et omnia iura permittunt
unde et laicus defendendo se per amicos
clericus casu si excedit modum debitae tutelae non
facit ex proposito non est irregularis ex. e.
Pervenit. Solum vim vi repellere licet
tamen quaedam consideranda sunt ad hoc s.
ut fiat incontinenti non ex intervallo
ff. de vi armata l. iii. ex. de sen. exc. si vero.
Item quod fiat causa defensionis et non
vindictae xxiii q. i. quae culpatur et quod
fiat cum moderamine inculpatae tutelae
i. quod tutela sit sine culpa ita quod
modum non excedat et non ex proposito. Un-
de iniuriam illatam ex intervallo repel-
lere non licet sic enim potius esset
vindicta et ideo non licet vim vi repel-
lere xlvi. di. Sedicionarios. Si autem
inferatur vis rebus licet repellere
incontinenti et ex intervallo et quam
citius potest collectis amicis ff. de
acquirenda poss. quod meo. De eo si ali-
quis percutit mulierem praegnantem vel dat
ei venenum vel ipsamet accipit ut
faciat abortum vel ut non concipiat
quilibet talis est homicida et irregularis
vero si puerperium iam erat formatum
sive animatum homicida est. Si aborti-
vum fecit mulier illa ex percussione
vel potione quia homicidium fecit. Si
autem nondum erat animatum non dicitur homi-
cida quantum ad irregularitatem quia irregu-
laritas non contrahitur nisi ex actu homi-
cidii perficiatur iam animati ex. e. Sicut ex
cum promoto requirit homicidium non volun-
tatem sed ut homicida est quantum ad
poenitentiam. Item de illis qui dant vel accipiunt
venenum ne fiat generatio vel conceptus
ex. e. Si aliquis. e. t. Item si quis
autem dubitat probabiliter utrum sua percus-
sione fecit abortum abstineat
administratione et promotione. Si autem habet

lecite opionem illam deponat et sic poterit
ministrare. Si vero querimus si inter simul dimicantes
conflictu et aliquis interficiatur tunc necesse
est omnes percussione quicumque omnes indi-
cantur homicide et irregulares et qui posse-
sunt voluntate occidendi venerunt licet
non percusserint. Sed non illi qui occiderunt
non voluntate occidendi habuerunt
sed venerunt ut auxilium prestaret oc-
cisoribus si forte eorum violenciam repel-
leret. Distincta tamen sacerdos de minorem
penam imponere studet quam primos et tunc
quam sic et primos illi non sunt innocentes
a culpa non innocens dicuntur esse a pena
qui cum possent ut homines non libera-
verunt a morte ut est sicut dicitur et hoc
intellige de libello iniusto vel iusto
in libello iniusto non regulariter quo ad culpam
nisi ibi sit corrupta intencio propter odium
vel cupiditatem et tunc persona mandans
cum armis cui non licebat arma deferre
ut clericus vel religiosus quantum ad
ad irregularitatem omnes distincte
sunt repellendi qui fuerunt propter
eorum quibus fiebat iniuria si clerici
erant ut est petitio ut dicit. preterea
premissa querimus de presbiteris et tunc rogatur
sic actem distinguitis de contingentibus
et sunt super hoc probabiles et sana con-
sciencia potuit promoveri aliter non ut
dicta et quali ordine ad animos et
non quod operari de presbiteris seu de presbiteria
non licet clericis de sacris ordinibus con-
stitutis nisi contra paganos pro personis a
suis consanguineis vel consanguineis non causa
sit si est ibi periculum quod longe forcius
seu strictius de religiosis observandum est
officium aut coniuge quod ad visionem et
observacionem continuat fuit omni oportet
talibus est intendam ut est et. pena nos civi-
lem querimoniam non criminalem ad
sanguinem mutilacionem et mortem
Sed numquid potest tunc corporaliter et media tem-

pore si aliter reos fugas post recuperare
non dicit cum capere vel ligare aut
mediante tradere ut de homicidio suscepi-
mus. Si aut forte ne fugiat
cum rebus quas aliter recuperare non
potest dominus contra voce aut ampliorum tenere
vel compescebat intendit quod non efficiatur
irregularis si tamen fuit propria privatur
corrumpit dicit non ibi non fit intencio
corrupta propter res aut cetera alium
quam occidere sicut nominat lamina
ut de homicidio suscepimus. Hec vero
Sed numquid fratribus predicatoribus et mino-
ribus liceat sua defendere propterea cum
liceat vim vi repellere incontinenti
cum moderamine inculpate tutele
actio defendendi et non vlciscendi
nisi aliqui omnes se ad operacionem
obligaverunt. querimus tunc dicitur quod
non repetere est preceptum perfectis consilium
imperfectis qui aut sunt perfecti quoniam
ad hoc non est destinatus querimus si
aliquis repellit me vel aliud
me et ille moritur numquid teneor.
Et aliquis me compellit et ex suo
impulsu recadit et moritur. Et
aliquis vult me percutere et de illo
ictu percutit aliud et moritur. Item
aliquis facit singularem equi et iste
qui est in equo cadit et moritur numquid
de quibus incurrit irregularitatem in-
potest cumque voluntate accidit homicidium
ipso monet hinc quod non nisi fuit
confidendum quantum ad primos tres vel de
culpa quantum ad ultimum. Sed numquid
in bonis si non liberat hominem a morte
cum potest aut servata persona qua est
non pascit fame morientes cum possit
ipso licet quid parcit tres non tamen
sunt irregulares quia loquuntur omnes que
loquuntur solum ut xv q. i si quis non
natus et tunc ar. contra in compedita

tales si pr̄ dimittantur / sed secus est ibi quia fratri sibi procedit homicidium si illicita occupacio precesserit occupacionem ibidem. Item iniquum est irregularis qui extrahit cultellum de capite infirmi vel vertit ad aliud latus ut citius moriatur. Responsio si occupacio citius moritur est irregularis et qui facit et qui compellit vel presbiter episcopus secus dispensare secundum thomam. Et si occupacio non moriatur citius. Queritur xv. Eciam de illo qui custodit infirmum et nimis eum artat ad provocandum sudorem vel dat ei dominum vel aliud huiusmodi ita ut et moriatur. Iniquum est irregularis. Responsio si facit bona intencione ex hoc facere bona consciam non est vel de lata culpa ut si infirmus esset freneticus et iste permittit eum exire ad plateam et ille precipitaret se / vel iste ad plures esset deputatus ei ad custodiam et ebriaret se et obdormiret et in medio tempore occideret se propter quibus causibus custos esset irregularis quasi. De sortilegiis non invenitur in textu. Sic qui si quis scrinium ponat sub frameam ad caput infirmi ut de sua bidua moriatur. Quod de peccato similiter tacitum agere possunt. Queritur xv. Eciam si aliquis flebotomat aliquem et brachium illius intumescens moritur. Responsio si ad hibuit diligenciam et cautus peritus non efficitur irregularis. Eciam si aliquis timens mortem vult fugere et alius suadet sibi eum velle inaccedere ne occidatur et ille sic veniens occidatur. Responsio si hoc tunc probabiliter erat irreg. efficitur. Queritur xv. Eciam si

xxiii iudeus ante baptismum tulit furtum sanguinis et post baptismum iniquum est irregularis. Responsio quod non eciam si mille vicibus occidisset et hoc quia omnes irregularitates homicidii tollitur per baptismum. Primo

et non bigamie de l si quis Queritur xvi et xv. Eciam si clericus vel fuit suspensus fuerit vel duello iniquum est irregularis. Responsio quod non si vel campione vel consilium vel auxilium dedit quamvis tamen peccat. Quod si aliquis zelo fidei decrepit linguam vel ad archanas quesitas. Responsio si illa lingua cooperata fuit ad ordinacionem irreg. fuit vel dispensabitur cum eis negari per papam. Si non cooperata ad mortem quia forte morbus erit quod in cuius iecerunt lingua non fuit irreg. Si autem dubitavit utrum cooperata fuit an non tenentur tamen vel inficient de ordinibus susceptis vel adulteriores sine dispensacione pape promoveantur. Queritur xv. Sed quid si aliquis in via cum socio et aliquis detraxit vel socium et non istum et non innuendo socium interficit illum iniquum est homicida. Responsio quod sic quamvis ad irregularitatem non tamen quo ad culpam quia licitum est vim vi repellere aut et socio proprio quam iniurie non inferenda. Queritur xvi. Quod si aliquis contenderit cum aliquo et frater illius superveniens occidit illum contra eius voluntatem iniquum qui primo contendit est homicida. Responsio quod non sequitur nisi quia prouocatus. Eciam de illo cuius filius tractasset ad iudicem pro loco suspecto de duorum, claudite ei ad iniquum est irregularis si occiditur. Responsio quod non ducentibus eidem consilium de ducendo cautus. Eciam de illo qui ad aliquem fure fugientem sequitur et quem si vidisset tenere, per comam tumuisse aliqua circa ordinem omnia insignia fit quod sic iniquum est irregularis. Responsio si scivit quod ille queritur ad mortem irreg. est. Si in aliquo nescivit vel advertit ad quid queritur non tenetur. Queritur xv. Eciam si aliquis spoliat clericum quo iniquum rogavit ut iudice ut ...

ut sequuntur fures vel latrones. R. quod [illegible]
si aliter res suas recuperare non potest. Item si
aliquem defendit vel occidat eum quem inde-
fensum, inique est homicida. R. quod sic extra e. c. interfe-
cisti. Si tamen sine defensione non potuit irruenti eum
succurrit, non tenetur extra e. c. interfecisti. Item si aliqui
qui ludunt ad invicem et unus ledens alium
moritur, inique est irregularis. R. quod si iste ludus
est illicitus et periculosus extra e. t. continebatur.
Aliter si ludus est licitus et [illegible] non ef-
ficitur irregularis extra e. t. lator. Item si duo
luctant simul et unus deiciat illum et cul-
tellus cadens de vagina et occidit eum,
inique est irregularis. R. quod non quia ludus
fuit licitus extra e. c. lator. Item si unus pro-
iecit [illegible] et cultellus elapsus est occi-
dat eum, inique irregularis est. R. quod [illegible]. Item
si aliquis sedens in equo sicut [illegible] flagra-
et equus currat contra eius voluntatem
suffocat plurimos et occidat unum. R.
non est irregularis extra e. c. dilectus. Item si aliquis
pulsat et [illegible] de campana cadit et oc-
cidat aliquem non est irregularis quia dedit operam
rei licite extra e. c. ex litteris c. i. [illegible] diffe-
rentia ... homicida. R. aut fuit volunta-
rie aut casu. Si primo non dispensatur, secundum est de-
pendendo. [illegible] casu aut dedit operam rei
licite aut illicite. Si illicite aut ergo ad-
hibuit omnem diligentiam quam potuit et tunc
non imputatur ei, aut non adhibuit et tunc
imputatur ei quia ... in ordinibus susceptis
ministrare ... ad superiores sine dispensa-
tione pape promoveri. Si non dabat operam rei
licite tunc sive adhibuit diligentiam sive
non semper imputatur ei et indiget dispensa-
tione pape extra e. c. continebatur. Si non [illegible]
aut ergo fuit cautelatus et tunc imputatur ei
nec potest ad superiores ordines promoveri sine
dispensatione sed in susceptis potest ministrare.
Si vero cautelatus potest vero susceptis ordinibus ministrare
sed ... non potest ascendere sine dispensatione ...
[illegible] extra e. c. lator etc. Vide super
illud extra e. c. [illegible] et c. interfecisti. Sed que
est pena homicide. R. per xl dies non intret
ecclesiam et laneo veste indutus ab esu carnis et
potibus quibus inebriari potest et [illegible] gladio accinctus
illius diebus abstineat. [illegible] et
[illegible] aquo [illegible] legitur in pomis et [illegible]

[illegible] tunc mediocriter [illegible] etc.
[illegible] extra e. c. interfecisti.

Torneamenta dicuntur quedam nundi- XXIIII
ne id est feste ad [illegible]
[illegible] ad ostentationem virium et audacie [illegible]
dam qua vero mortes et alia mala inde
proveniunt ideo in sacris canonibus prohibentur
extra e. c. felicis c. i. Que pena pugnancium ibi
est quod si aliquis exercens torneamentum
aliquem occidit etiam casu reus erit homi-
cidii et irregularis est. Que pena aut illorum
qui ibi occiduntur est licet penitentiam et
eucharistiam non denegetur tamen carebunt ecclesiastica
sepultura ad terrorem aliorum extra e. c. felicis.
Item de illis qui intersunt [illegible] certaminibus XXV
et bellis inique potuerunt promoveri. R. si i-
[illegible] sunt bello licito [illegible] ibi aliquem occide-
runt vel mutillaverunt possunt promoveri
etiam sine dispensatione. Si aliter sunt ideo
[illegible] in bello iniusto et homines
ibi sunt occisi etiam si non [illegible]
putatur et sic non possunt promoveri [illegible]
[illegible] si quis [illegible]
[illegible] in talibus episcopus potest dispensare
[illegible] membra mutillacio [illegible]
[illegible] extra de cleri pugn. in bello
duello c. i. xv. De adulterio et stupro. Si se-
duxit quis virginem non desponsatam dormierit
cum ea dotabit eam et habebit uxorem c. [illegible]
[illegible] R. quod si quis deceptam stupravit
[illegible] pena plectendus sit [illegible]
[illegible] disponimus [illegible]
[illegible] que stupravit aut si renuerit cor-
poraliter castigatus excommunicatus [illegible]
sine spe egrediendi ad agendam penitentiam
retrudatur. Sed inique qui operatur tor- XXVI
neamenta et voluit desistere inique potest
sibi licentiari quo. R. quod non quia non
sunt in statu salutis et hoc quia prohibi-
ta sunt torneamenta et peccant mortali-
ter [illegible] contra prohibicionem et statuta
ecclesie sicut dictum est extra e. c. felicis. [illegible]
distinguunt aut torneamentum fit ad osten-
tationem virium sive vane glorie aut questus
avaricie et tunc semper illicitum est. Vel
propter exercitacionem [illegible] fortitudinis vel usus
armorum ut [illegible] ad bellandum pro
fide et pace etc. et hoc non licet. Sed in-
quid tenentur restitutio qui torneamentis lucrantur.

Ideo si acquirit contra legem in torneamentis tenetur illud restituere a quibus habuit si sunt eos alias decepit pauperibus. Si autem [illegible] tempore torneamentorum non tenentur restituere sed consulendum est quod dent pro deo; non tamen compellendi ad hoc. Sunt hec verba.

Duellum est singularis pugna inter aliquos ad probationem veritatis et dicitur duellum quasi duorum bellum. Dicitur etiam monomachia a monos quod est unum et machia pugna quasi unius cum altero pugna. Interdictum est enim monomachia laicis et expresse prohibetur laicis in lege finali C. de gladiatoribus l. v. Notandum quod qui suscipit duellum sponte vel coactus; item qui offert; item iudex qui differt et prestat auxilium; item assessores qui dant consilium; item sacerdos qui dat benedictionem; omnes isti peccant mortaliter et si sequitur mors sunt irregulares xxiij q. viij omnis. Sed quid dicturus es de duello quod est duorum bellum? Videndum est plenius de bello iusto et iniusto. Iustum bellum est ut dicit Ysidorus quod ex edicto geritur de rebus repetendis aut propulsandis hostibus. Hostiensis [illegible] xxiij q. ij c. j. Et notandum quod v. exiguntur ad iustum bellum scilicet persona res causa animus et auctoritas. Persona ut sit secularis cui licitum sit fundere sanguinem, non ecclesiastica cui prohibitum xxiij q. viij c. [illegible] nisi in causa [illegible] tali. Res ut sit pro repetendis rebus vel pro defensione patrie xxiij q. ij c. j. Causa ut pro necessitate pugnetur ut per pugnam pax acquiratur xxiij q. j noli. Animus ut non fiat propter odium aut ultionem aut cupiditatem sed propter iusticiam xxiij q. j quid culpatur. Militare enim non est delictum sed propter predam militare non est [illegible]. Auctoritas ut fiat auctoritate ecclesie ut propter fidem aut auctoritate principis. Si aliquid istorum defuerit bellum dicetur iniustum. Videtur tamen casus in quo sine auctoritate principis movere potest bellum scilicet pro rebus repetendis et pro defensione patrie [illegible] de iure naturali licitum est cuilibet vim vi repellere cum continenti et cum moderamine tutele [illegible] etiam clericis [illegible] si vero [illegible]

rapina de homicidio in c. in quibus. Item notandum quod si unus gerit iustum bellum contra alium licite facit suum quicquid capit ab hoste sive subditis sive aliis qui ad iniuriam suam quousque sibi satisfactum sit de suo dampno et labore tam sibi quam suis hominibus. Utrum duellum potest licitum fieri ubi est consuetudo. Respondeo quod non quia diuturnitas temporis non minuit peccatum sed auget. Hec Hostiensis. Unde quod peccat mortaliter qui coactus a iudice suscipit duellum ita quod optat eum vitam vel rem suam perdere nisi per duellum defendat. Respondeo [illegible] graviter et viri tales peccant mortaliter. Sed Goffredus dicit si suscepit iudice compellente quod non peccat maxime si sit innocens, tunc cuilibet licet se et sua etiam gladio defendere et si defendendo raptorem occidit. Hec [illegible] faciunt bellum iustum. Respondeo ex persona [illegible]. Quid si aliquid istorum defuit utrum tenetur restituere quamvis bellum sit iustum ex parte cause et animi ex persona et auctoritate. Si tamen res subsit quia pro rebus repetendis sit non tenetur quia movit bellum illa que rapiunt donec recuperet suum dampnum. Hec Hostiensis. Et non quod princeps non potest dare auctoritatem subditis suis bellandi contra alium subditum suum. Si potest iudicare inter illos alias potest et subditis non potest movere bellum contra dominum suum propria auctoritate sed superioris. Hec Hostiensis. Quid si bellum sit iniustum utrum iniuriati tenentur de omni dampno adversario suo vel suis subditis. Respondeo quod etiam suis hominibus ad dampnum illatum tenentur. Hec [illegible] iniustum bellum tenentur hominibus de dampno non illato. Respondeo quod non quia ipsi tenentur pro domino suo se et sua exponere [illegible] ut subditi tenentur obedire principibus in [illegible] bellum et iuvare eos. Hec [illegible] Augustinus contra Manicheum vir iustus si sub rege sacrilego [illegible] ille iubeat bellare si iuste et recte quod sibi iubetur fiat [illegible] ordinem pacis. Quid si clericus in guerra iniusta vadens cum domino suo sequitur [illegible]. Respondeo si habitet ab hiis quibus rapuerant ut illud restituat. Si autem ipse rapuit cum rapiendo

precauit inducendus est ut restituat si sunt personam sibi aut dent pauperibus quia cum clericus rem illam rapiendo non fecerit suam sicut dominus eius non potuit ei dare. Autem bellatores ita nec rapienti. Credo tamen quod rem illam de consensu domini sui possit retinere quia perinde est ac si dominus eius rem sibi dedisset.

Utrum quicquid subditi teneantur ad restitucionem illorum que ipsi rapiunt. Respondeo si sciunt iniustum bellum excepto domino suo non tenentur restituere dum tamen [illegible] habeant intencionem corruptam ut si faciant ex odio vel ex cupiditate. Si autem sciunt bellum esse iniustum simpliciter tenentur ad restitucionem. Hostiensis. Idem [illegible] vel de [illegible] militibus vel amicis qui non subditi sunt et iuvant quicquid peccat. Respondeo si sciunt iustum bellum esse possunt iuvare. Si autem sciunt esse iniustum vel dubitant non debent iuvare quia domino obedire non eos excusat. Hostiensis. Quid si aliqua rapiunt de ecclesia vel de bonis clericorum in iusto bello utrum teneantur ad restitucionem. Respondeo quod sic nisi faciant auctoritate principis vel prelati ecclesiastici. Hostiensis. XXIX

XXX

Utrum clerici possunt exercere officium sagittandi contra paganos et inimicos fidei persecutores contra christianos aut nequaquam. xxiii q. v. ca. Artem. Respondeo dicunt quod in bello iusto etiam contra christianos hoc officium possit exerceri. Unde Augustinus [illegible] quibus iustum bellum suscipitur utrum pugnet aperte an insidiis nichil ad iusticiam interest. Et dominus precepit Josue ut constitueret insidias. Autem bellatores sunt prohibita de [illegible] ca. Artem et non sunt excommunicati [illegible] sed sunt excommunicandi si amoniti non desisterint. Non si iudex vel superior dicat precipio sub pena excommunicationis vel anathematis vel sub excommunicationis ut hoc faciat id est excommunicatione faciens contra sed excommunicandus quia ista verba non habent vim late sententie. Si autem excommunicatus tunc ligat ex. de appell. [illegible] tua ex. de sen. excom. a nobis.

XXXI

Raptor dicitur duobus modis scilicet verum et raptor honorum dicitur autem proprie raptor virginis et raptus mulierum [illegible] xxxvi q. i [illegible]. Pena raptoris secundum leges sit quia [illegible] quadruplum [illegible] simplum et non bonorum raptor. Pena vero canonica est quod excommunicatur non solum a suo episcopo sed etiam ab illo in cuius episcopatu rapinam fecerit ex. e. de delictis. Item negatur ei penitencia nisi restituat ablata vel plenam securitatem faciat de restituendo si tamen habet unde restituat. Si vero cum posset et satisfacere noluit sed renuit vel distulit pertinaciter arcere penitenciam usque ad mortem cum iam est unde faciat, tunc si petit penitenciam et etiam viaticum et sepulturam si heredes et alii propinqui volunt satisfacere pro eo concedatur. Si non [illegible] privatur utroque scilicet viatico et sepultura ex. e. [illegible]. Pena raptoris mulierum secundum leges est ut capite puniatur et eius substantia rapte applicetur si ingenuam rapuit. Si ancillam non decapitetur sed alio [illegible] sed raptor [illegible] si vero rapta [illegible] xxxvi q. i. de rapto [illegible] excommunicari cum suis fautoribus xxxvi q. ii c. ii. Si tamen rapta vult [illegible] raptore ex. e. [illegible]. Item naufragis nichil est auferendum quamvis [illegible] esset [illegible] quod ad [illegible] inventum fuit restituendum est ne aliquis excusetur ex hoc aliqua consuetudine vel statuto. Unde mortaliter peccant qui faciunt et sunt excommunicati [illegible] si non restituunt eo facto. Item episcopus vel quilibet prelatus [illegible] ponendus [illegible] de excommunicatione [illegible] nisi naufragia que [illegible] tyrannidem. Item qui sequuntur raptores ad predam scienter vel ignoranter sed postquam venerunt ad sciendum iuvant aliquos vel qui [illegible] ducunt aliquos tyrannos ad rapinam consilio vel auxilio et propter quod fecerunt rapinam quam alias non fecissent furti tenentur quilibet in solidum et tenentur satisfacere. Item liberaliter raptori [illegible] si non probabiliter scit vel credit quod propter suam sequelam consilium vel adulationem non plus fecerunt quam fuerint tenentur [illegible] et domi dapiferi [illegible] vel sui [illegible] fecerunt quia facientes et consentientes pari pena puniuntur vel constringendi sunt [illegible]

iiij ons / multo fortius qui defendunt
et tuentur eos. Illi autem qui nec ad
iuvant nec consentiunt sed datur eis de
rapina et accipiunt et in usus suos
convertunt scilicet comedunt et bibunt tenentur
de omnibus restituere et uxor et familia
tenentur de omnibus que consumunt nisi
in tantum si agunt cum spoliatore monen-
do et inducendo eos ad restitutionem.
Unde fratres predicatores et alii qui monent
eos ut corrigant excusantur si come-
dunt apud eos si tamen comedere aliunde non
possunt habere ipso de se et ipso cum vo-
luntate. Querit de uxore et familia
eius raptoris si non est spes de cor-
rectione eius et non est solvendo
quia vergit ad inopiam quid facient.
Respondeo si aliquid ibi est de iusto de illo
potest separatim comparare. Si autem ibi non
sunt alia nisi de rapina nullo modo co-
medat sed aliunde sibi victum acquirat
quocumque modo debito honeste. Sed quid si
sunt ibi bona permixta que tamen de-
sterni non possunt et si possunt tamen
maiori plerumque iniquitate compellit eam
edere de rapina quid faciat si nichil xxxiii
aliud habet unde vivere. Sine
Respondeo quod non. Sed si potest de dote
vel aliis de iusto comedat vel de-
fendet episcopus etiam compellet eum pascere
uxorem de iusto xxiii q. i si paraverit. Si non
nullo modo posset habere nec potest nec per viri
et necessitas famis tam compulsive
urget tunc eam de quocumque etiam de rapi-
na comedat quia necessitas non habet
legem de cons. d. i. discat / Solvat tamen
et proponat restituere. Sed quid de hiis
qui emerunt de rapina. Distinguo
aut quia sciebat esse rapina aut pro-
babiliter credebat / aut credebat esse de
iusto vel non cogitabat utrum esset
de rapina. In non primis duobus
casibus distinguo aut emerunt illa
mala fide scilicet cupiditate acquirendi
sibi sit indistincte tenetur restituere nec li-
berabitur vendendo vel alienando rem xxxiiii
vel eos si res perierit morte vel violat

vel furtive subtractas et de re qua furtive
quesivit rem alienam attrectando invito
domino suo ff. de furtis c. i. Unde nec primum
potest petere quod dedit ab illo a quo res est et
omnem utilitatem quam ex illa re habuit tenetur
restituere et non rem integram ff. de furt.
qui iniecta. Si non bona intencione emit sed
ut restitueret potest repetere quod dedit pro ea
et expensas quas habuit circa rem et est
ratio quia iste gessit utiliter negotium spo-
liati ideo potest repetere. In hiis non casibus
scilicet qui credebat de iusto vel simpliciter nichil
de hoc cogitabat non tenetur in aliquo nec
etiam restituere. Queritur modo si emit aliquod
raptum in bello. Respondeo si sciuit bellum esse
iniustum non tenetur restituere / secus est si sciuit
in iusto et dubitatione bona fide si res perit
non tenetur restituere quia ignorantia eum
excusat / secus tamen esset si ignorantia es-
set crassa et supina hec non excusat
quin teneatur restituere / et dicitur crassa prout
[illegible] crassi i. pigre et
supina i. longi qui non videt presertim ea
que ad pedes eius vel ipse sunt. Quid de
xxxiii De clericis qui bona ecclesie pauperibus debita
consumunt cum meretricibus et histrionibus
et consanguineis eos ditando. Respondeo clerici
qui res ecclesie [illegible] consilio
vel causa consanguineis non propter sustenta-
tionem sed ut eos ditent de proprio
et elemosina pauperum furtum sunt
et latrones quia contrectant rem ali-
enam invito domino et tenentur ad resti-
tutionem hec. Sed unde faciat resti-
tutionem. Respondeo de patrimonio si habet et non
sufficiat restituere de rebus ecclesie quod quid
quod de illis eorum usibus super est dabitur
pauperibus nisi tunc subtraheret sibi de
necessariis vel nisi res quas habent de
patrimonio vel de artificio expendissent
in usus ecclesie tunc de rebus ecclesie potest
facere restitutionem. Hec ... Decretum ha-
bes supra c. in de peculio clericorum
xxxiiii Quomodo consulendum est meretrici que ge-
nuit pueros ex adulterio quos credit legitime

natus. Resp. si de penitet absoluta est. uel consulendum est ei quod dicat marito ut filius legittimus. quia periculosum esset. quia forte eum sequitur homicidium et turbationes inter filios. nisi ipsi sponso debet indicare nisi credat probabiliter quod velit abhilliatam abstinere hereditate. vel ita districtum quod faciat confessorem celare. aliter non tenetur sponso intimare. extra de pen. et re. Sed quid si filius non volt abstinere ab hereditate et ipsa non audet ei intimare. Resp. tunc de dote vel de specialibus satisfaciat filio legittimo quantum potest caute et erit absoluta. Sed quid de fornicationibus et hiis temporibus pro causis qui sic ditantur de rebus ecclesie. numquid tenentur ad restitutionem. Resp. quod sic nisi datum esset ea elemosine et in summa necessitate. Item extra de pen. et re. Quid de muliere que recepit pecuniam pro opere carnali. Resp. si recepit ab aliquo de rebus ecclesiasticis tenetur restituere nisi episcopus velit dispensare cum illa ut retineat quod ita turpiter recepit. Si autem recepit pro rebus propriis non tenetur restituere etiam si sit meretrix. tamen datum est, sed acquiritur inhoneste honeste tamen est quod inhoneste acquisita eroget in usus pauperum. Numquid raptores penitentes in fine et qui non possunt satisfacere possunt sepeliri in cimiterio. Resp. licet extra et hug. dicant quod non. extra de sepul. c. sup. eo. tamen dicendum quod possunt. extra de sepul. proxime. et decre. illa sup. eo localis est. Numquid filii raptorum tenentur soluere pro eis. Resp. quod sic quantum sufficit hereditas et non amplius. et debita tenentur soluere quantum sufficit hereditas absque detractione lectie. Delegatis vero possunt detrahere legittima. Quid aut sit legittima habes infra libro de testamentis. Numquid incendarii locorum religiosorum et cimiteriorum sunt ipso facto excommunicati. Resp. extra et hug. dicunt quod sic. sed Innoc. in sup. ca. extra de sen. exc. tua et conquestus dicit quod xxv

incendarii et fractores ecclesiarum sunt ipso facto excommunicati certi aut excommunicandi hodie tamen episcopi de ratione seu consuetudine quod ferunt sententiam contra omnes incendiarios. et ideo omnes incendarii seu omnes incendiarius ipso iure est excommunicatus. et vero incendiarius qui auctoritate propria ciuitatem vel villam odio vel vindicta incendit. Incendiarius dicitur qui auctoritate propria incendit. id est qui non est iudex mouendi vel indicandi bellum ciuitatem villam vel segetes vel res alias malo studio vel vindicta. extra eo. c. volt. persona enim intelligitur alienas quoque aut proprias incendit non indicatur incendiarius nisi forte malo dolo ut propter incendium suarum rerum aliena bona incendit. Si autem quis iussu eius qui est potestatem indicendi bellum non indicatur cum esset incendiarius. Pena incendarii secundum leges est ut qui dolo ignem aposuit igne crematur aut capite truncatur. ff. de incendariis l. q. eos. secundum leges multiplex est nam omnis incendarius est ecclesiarum locorum religiosorum vel cimiterii vel spacii privilegiati intuitu ecclesie excommunicatus est ipso iure maior excommunicatione. et ante denunciationem potest absolui a suo episcopo. post quam vero denunciatus fuit a papa absoluendus est. extra. dicit hostien. sed Innoc. in sup. dicto c. extra de sen. et exc. tua et conquesti dicit contrarium quod incendarii ecclesiarum et fractores earundem tantum sunt excommunicati et post denunciationem a papa absoluendi. Alii non incendarii non sunt ipso iure excommunicati sed excommunicandi. et isti postquam sunt denunciati poterunt apud episcopos absolui. sed non debent absolui nisi damno restituto vel pena facta securitate de restituendo et prestito iuramento quod ultimus igne

non apponat extra de pen. c. ult. pessima est
Item debet penitere per tres annos quod dederit
et dato dampno si quis domus et c.
pessima hoc g. ut detur ei pena quod
in Ierosolimis vel in Hyspania per unum
annum in servicio dei permaneat hoc dicit
esse pena arbitraria et hoc verius est
Item non solum incendiarii sed etiam
qui mandaverunt et consilium et auxilium
dederunt debent excommunicari usque ad
satisfactionem extra de pen. c. ult. si quis
membrorum Quid de illis qui utuntur
consuetudine in suis omnibus quod de mo-
bilibus eorum capiunt et quantum quid volunt
et hoc suspicantur velle eos transire
ad alium dominum dominus omnes eos spoliat
Numquid excusat eos consuetudo vel
tenentur ad restitutionem an sint absol-
vendi si nolunt restituere Respondeo si certum
est quod ab antiquo sunt tales consuetudines
imposite sine fraude quod dominus
possit a burgensibus quantum et quando vult
capere et quod possit retinere omnia mo-
bilia si recesserint tunc quilibet possit
imponere rei sue conditionem quam voluerit vi-
detur posse sustinere quod utatur sua
consuetudine ita quod non gravet eos
ultra modum et mancipes et rece-
dentes et quod dominus non tenentur talis
ad restitutionem acceptorum Si autem
non est certum ab initio si non fuisse
non credo in hoc casu et in similibus
teneri eos ad restitutionem sicuti nec
sunt excommunicati si dominus eius accepit
quod tenetur restituere nisi consuetudo
eo obviet Numquid qui succendunt
villas in bello iusto sunt excommunicati
et tenentur de dampno dato Respondeo si non sunt
incastellati et fiet ex proposito tenentur
Si autem sunt incastellati et fiet non
ex proposito sed casu credo quod non tene-
antur de dampno Item numquid et credo quod in ipso
casu sunt excommunicati in hoc non
Quid si incendiarius est denunciatus
non nominatim sed in generali sub hac
forma ego excommunico illum qui tali die

cendit ecclesiam numquid potest episcopus talem
absolvere Respondeo quod non sed solus papa Item
numquid a bonae (?) vel simplex sacer-
dote qui ex consuetudine habet potestatem ex-
communicandi et remittere numquid episcopus potest
absolvere Respondeo quod non quia in aliquando
incendiarius per denunciationem potest ab episcopo
absolvi Respondeo quod sic Item numquid si
plures sunt raptores quorum nullus cepit
aliud ad eundem ut erat aliquis dives
altius sed quilibet partem unum Respondeo si
vadunt simul quasi unum corpus
credo quod quilibet tenetur in solidum et hoc
intelligo quia unus sine alio non pos-
set nec auderet ire depredari alias
si vadunt separatim tunc quilibet partem
tenetur pro eo quod ipse cepit Item Item quid
si quis cepit iniusta bona et non restituere
nisi vendat omnia et eo ipso oportet
eum egere Respondeo si scit cui restituere debet petat
dilationem vel remissionem partis vel totius
quod si non fecerit gratiam vendat omnia
et dabit ei Si autem nescit persona
tunc esset dandum pauperibus tunc episcopus
potest dare ei dilationem et remittere partem
vel totum Item Item numquid qui vellet
superfluas expensas committere si posset
rapta restituere est in statu salvandorum
Respondeo quod non quia debet omnia facere quod potest
ut satisfaciat leso Item Item numquid
ille qui non potest restituere tenetur petere
veniam vel dilationem a dampnificato Respondeo
si dampnificatus sit talis sic tenetur
petere per se si audet vel per alium si non
audet non expresse a quo petit Si autem
dampnificatus nescit licet tunc sit talis
petere credo hoc non quod tenetur Si autem
potest facere tenetur vel satisfacere vel petere
dilationem Idem est de irregularibus similibus
qui recolunt esse debitores alicui
in seculo Quid si aliquis pluribus
obligatus est et non potest omnibus sol-
vere numquid potest uni solvere totum
vel tenetur singulis in partem

Item si unus creditor instat exigendo de-
bitum potest ei totum solvere / alias videtur quod non
debeat set totum solvere si tamen ex pietate solvit
uni magis indigenti totum credo quod excu-
setur iure poli et si non iure fori
hec Ray. Set numquid restitutio semper facien-
da est dampnificato Item si scitur dampnificatus
restituatur ei vel heredibus suis si nescitur
et scitur villa vel civitas debet dari pauperibus
loci illius de consilio episcopi ita dicit Ray. et addit
Hostiensis si commode fieri potest aliter si remotus
est locus inibi vel alias instat tamen potest
auctoritate et consilio episcopi distribui in pios usus
Sed quid si plures vel unus eorum qui tenentur
in solidum satisfecerit de toto dampno numquid
alii liberantur Item quod sit quo ad damp-
num vel interesse comprehendit expensas
et incommoda que incurrit quis occasione
dampni sibi illati quia bona fides
non patitur ut idem bis exigatur ff. de reg.
iur. bona fide / et isti qui solvit potest
ab unoquoque non in solidum sed pro partibus
et singulis repetere hec Ray. Item videtur
de predicto raptore qui solvit totum
quod liberantur illi qui emerunt vel dona
acceperunt de rapina aliquid secus
est de illis qui rapuerunt quod illi satis-
tenentur restituere non illi cui factum est
sed illi qui pro omnibus satisfaciat xxxv
Furtum est contrectatio rei aliene mobilis
fraudulosa invito domino lucri fa-
ciendi gratia / contrectatio dicitur quia sine ea
scilicet non fit furtum licet intervenerat vo-
luntas fraudis rei aliene dicitur quia de re
propria furtum non committitur nisi forte dum
creditor pignus obligatum clam sub-
ripit fraudulosa dicitur subrepto ut
fiat in fraudem proximi invito domino
quia si credit dominum permissurum non
committit furtum lucri faciendi gratia
dicitur quia si aliquis meretricem vel an-
cillam alienam rapuit vel celavit
non lucri faciendi gratia sed libidinis
explende non committit furtum licet aliter
peccat Item furtiva res per casum

fortuito sive quocumque modo sub fure
interierit tenetur ad restitutionem ipse
fur. Item non liberatur fur reddendo
rem deterioratam Item tenetur restituere re-
ctam omnibus fructibus perceptis et si melio-
ravit equum pascendo vel quocumque modo non
potest petere expensas Quid si aliquis
emit rem furtivam ignorans et bo-
na fide in publico foro numquid po-
test precium quod inanivit petere a domino
cum deprehendit rem esse furtivam Item
numquid potest retinere rem donec precium
sit solutum Item quid dicit potest defen-
di ratione statuti sicut fit in plu-
ribus locis cum tale statutum sit
contra deum et nulla potest valere
contra deum Item potest tamen iste repe-
tere precium a venditore hoy. q. y. vol-
tuano / Item potest petere expensas iste
bone fidei possessor quas fecit circa
rem conservandam et meliorandam a domino sed quia rapi-
vel avarus vel inde faciat elemosi- rem vel furatum vendere ...
nam committit rapinam vel furtum quia
non sunt facienda quoque mala ut
eveniant bona Rom. iii. q. i. nosse Quid
de pecunia vel re inventa Item si scitur
cuius sit tenetur reddere. Si autem nesci-
tur consilio et auctoritate episcopi pars
retineat sibi quod convenit / si paup-
er est et alia parte istius cum fuerit
alias erogetur pauperibus / vide Aug.
Si quis invenit et non reddit ra-
puit Quid si quis cibum vel potum
vel vestimentum furatur Item magis necessitate
inminente vel peccat vel furtum committit
quia necessitas non est legem vide
qui in magna necessitate famis suis
et nuditatis furatur vestem vel cibum
vel quocumque peccat ebdomadas tres
et si reddit non cogatur remanere tamen
tamen est quod reddet si potest tamen
tamen quod non teneatur ad hoc maior
de con. supple. Lo. c. t. si quis Quid

de re quae furat(ur) unde faciat elemosi-
nam. Arg(umentum) si vir velit res parafinales post
dotem sic dictas, apa qd e ultra et fua
qd e dos, p(otes)t de illis invito viro facere
elemosinam de rebus etiam quibus ut
pane ac vino et hu(ius)mo(d)i p(otes)t dare mo-
derate et forma(m) sibi g(ra)tiam quos
viro non displiceat nisi omnia dictet
sibi conscia quid(em) et si p(otes)t deponat
illam si non p(otes)t det cum tali g(ra)tia
quae lesa est et dolat qd dare non
possit nisi m(in)ori pauperi egere ad mor-
tem tunc de bz dare aliq(ui)d p(ro)p(ter) q(uod) non da-
do. Lxxxvi. d. de pastu. It(em) licitum est mulie-
ribus ampliores elemosinas facere quae
ampliores labores participant cum viris
quam illi qui non acquirunt. It(em) furtes
latrones predones si in suis forefactis
occidunt(ur) p(ro) eis non est orandum
quia in n(ullo) li(cet) constat eos dixisse
xxxiii. q. v. placuit nisi fuerint
ibi signa contricionis manifesta
ex c. furtes et latro. Si in furando
depr(eh)ensi occiduntur iniustum est pro eis
esse non orandum. Sed si d(e)p(re)h(en)si p(res)bi-
tero vel dyacono confessi sunt sepul-
tura eis non negatur. Si quis p(er)t-
inacia famis vel nud(itatis) furatus fu-
erit cibaria vestem pecus p(er)meat eos
domadas tres. Si non reddit non co-
gatur aliquid restituere. Utrumque liceat
XXXVI tempore treuge et maxime tempore belli
christianis furari paganorum parvulos
ut eos baptizent. Arg. si sola inten-
tione faciunt non peccant. It(em) licet
homines captivos furari christianos de-
tentos a paganis. Si aut(em) paganus
iuste detineat christianum pro dapno sibi
illato vel pro fide promissa rupta adque
non tenet(ur) eos restituere propter pi-
etatem . . sed alit(er) satisfaciat pro
dapno sibi illato. Hoc intellige si
non copulit . . . alium captivum ad de-
stitutionem vel ydolatriam tunc enim fu-
rantes dico privata libertate l. iii. d.

Aliquis cooperantes furi tenentur ad restitu-
tionem. Arg. q(uod) sic. ex q(ui)b(us) h(uius)mo(d)i. Resp. q(uo)d ix. mo-
dis cooperatur quis furi videlicet iussio consilium
consensus palpo receptans. Participans
mutus non obstans non manifestans. Iussio
est aliquis qui precepit alteri ut furetur
consilium est ut quis consulit. Consensus
quando consentit ad inuadendum. Palpo cum
adulatur qui laudat furtum de furto. Re-
ceptans qui recipit furtum illud occul-
tando vel furem defendendo. Participans
qui partem recipit. Mutus per dolosum silen-
tium in(ter)dicit furem palam et posset im-
pedire solo verbo sive pictis non obstans
qui non resistit facto cum posset non ma-
nifestans qui scit rem furatam et non
indicat cum ab eo querit(ur). Aut hos casus
palpo non obstans mutus et non mani-
festans non tenentur ad restitutionem rei
furtive nisi esset eorum custodie commen-
data. Participans tenetur ad illud solum
quod habuit restituendum. Ceteri omnes tenentur
in solidum et etiam palpo si ipse eius adu-
lationem fur fecerat furtum alias non. Similiter
receptans non tenetur in solidum nisi fu-
rem defenderit vel malo dolo celet re
furatam hec apparatus super eodem et hec.
Si aliquid committit furtum qui re sibi
ad usum concessam ad duas leucas ultra
ad quatuor leucas. Arg. q(uod) sic hec nonn(ul)li
nisi presumeret hoc esse de voluntate con-
cedentis. Item si aliquis emit de ra-
pina vel furto mala intentione et
postea vult restituere nunquid p(otes)t repetere ex-
pensas quas circa rem emptam. Resp. ex-
pensas ad rem meliorandam vel pascendo
equum vel porcum non p(otes)t repetere sed sump-
tus necessarios sine quibus res perita
fuisset dicitur p(otes)t petere hoc vo ex de
resti. spo. c. i. Secundo si aliquis emit
rem furatam bona intentione vel fi-
de et durante bona fide perdit vel ven-
dit alteri nunquid tenetur restituere. Resp. q(uo)d
non et hoc propter bonam fidem sciens est
si postea rem scivit esse furatam et ven-
didit aut perdidit cum quam tunc te(netur)

hec Rey. Aliquid similes tc. pey furata
solue que p ss editatem deuenit ad eam
ppo qr. in qua deuenit ad eu si soluta
est tsos Si aut plos fuint quibz soluet
ptem suam vl viuos si totu recepit lo=
cu si tenet hec gau. Secundo si mlr furta=
ta est ante mrom vl pq ppe vl cu
viro vl vir solus d mlr ptcipaut
quod faciat R. si sola mlr furtu fecit
sine cu mrom siue pq et res adhuc
est apud eam et maritu suu illa dz
restitue ead viro contradicente Si at
res gsupta est vl vir solus fuaty e
et mlr tuntu ptcipaut comededo
vl gseruado si vir no gdicit de bonis
quibus pt facere restitucoz Si aute
vir gdicit credo qd no dz face cu no
hcat amistratom et si latens fecerit
credo qd no peccat. hec Rey Et videtur
fmcutes qui mittit furtu subtrahen=
tes cibu et potu que comedut ministro
rum R. si psumit dnos suos face
no committit furtu secus e si displi=
cet eis credit quia ita furtu commit=
titur i pua re sicut i magna Se=
quitur licz alicui recuperare ea que
ablata sunt sibi p furtu vl rapinaz
R. aut recupet rem ppam et tc licz
aut equipolentz ergo in 9tinenti et tc
non tenet ad restitucom nisi qum fura=
ret Si aut differt ad tpus no debz
recupare equipolentz p furtu sed p
iudicem sed nisi res detur qd sibi ab=
latu e Si aut melior e res tenet
ad restitucom qrum pualet hec Allop.
Secundo de furto qui no pt gfite incedem
suam nisi p furtu R. hec mo recupa
re no dz quia no gt dno qd sit
sui Si aute p furtu recupauit p
tiu suu restitue no tr. hec Allop xxxviii
v. Siua e omittes lucru pacto
debitu vl usura e ubi amplius
acquit qua dat. xiiii. q. iii. usura=
nos e usura si gratis ablatu gtt

recupiatur ut gmitt usura nisi de re=
bus ita quas gsistit mutuu s q
fuit i uno pecunia numata pondere
vl etc argento auro etc et mensura
sicut frumentu vino oleo et similib
Spes usure sunt due alia spualis
ut i ewangelio ego dicens cum
nihil gpigisse ea et q bona alia
corpalis de qua hic agit que licz
sunt gpibite casus i quibus sunt
pmisse. pma vo possz esse assigna=
te i beneficio clico et laycz tenet xxxiii
eam i iuste pt clicus fructus illius
beneficii pcipe ulta sortem ex. c. c. i
sed qr no pt causa lucri sed ut
res q comodo demanu layci redi=
mat. Vel i tellige illud e quia
duo casus possunt esse de beneficio
i. feodo qd gt laycus ab ecca
qd si si clicus laycus recepit
i pignus no tc fructus gputare
ultra sortem dunsa vasallus i tm
ap feudo beneficio sit i usus ex
c. gquestus ex de feodo c. i. in
uniio. R. i tellige de layco quia
qc modo licet sibi redime possesso
res de manu i iusti detentoris ali=
enare. tn no possit gdo e ut dicit
Rey. i est qd gener pt recipe ulta
sortem fructa possessionu sibi pro
dote vxo assignataz cu sunt dat
fructus sufficiat ad mrom gona
sustinenda qa aute i tellige
du maritus gona mrom supportat
alit no ex. c. c. salubt i ffe
Tercio. pot gtu possessione sibi ta=
lit obligatum alti obligac pp
dilcom spualem no pt gtractum
pecunie quam accepit ab eo sed quia
gsanguineus eius e vl alit sibi quasi
hec W. Secundo de usure petunt
q. mt. Vi gra si fidemissor sol=
uit usuras creditori pt eas pete

adiectione pro quo sustinuerat quia non fuit
usure quantum ad ipsum sustinentem sed potius
interesse i. non est lucrum sed potius damni
sarcina vitatio. Item alius casus si debe-
as mutui [illegible] ad certum tempus et non per-
solvisti et ideo oportuit me sub usuris recipere
pecunias propter negocia mea tractanda tu
teneris mihi reddere illas usuras si
solvi vel non solvi liberare me a prima ob-
ligatione ut extra de fideiussoribus pervenit.
Item vendens dubium ita si quis dat x
solidos et alio tempore sibi totidem frumenti
vini vel olei mensure reddantur que licet
tunc plus valeant utrum non tempore
solutionis plus vel minus fuit valiture
verisimiliter dubitatur non debet ex hoc usurarius
reputari ut extra c. naviganti et est ratio
quare iste excusatur ab usura quia
hic est venditio et non mutuum contra-
ctus tantum contrahitur usura. Item venden-
dubium excusatur quia pannos frumentum
et alios merces vendunt ut amplius
quam nunc tunc valeant de certo tempore
termino recipiant precium. Secus si eo casu
tempore contractus non erat venditurus
ut extra c. naviganti. aliter non excusatur ut
dicit Hostiensis et Innocentius. [illegible] super illa
decretali ut extra c. in civitate. si tamen statim vo-
lebat vendere cum precio et [illegible] pro elon-
gatione temporis certa summa plus recipiat
alio tempore et carius vendat usu-
rarius est ut extra c. [illegible] volens. Item si pe-
na apponatur contractui mutui nunquam
pena illa petitur peti sine periculo
usure [illegible] si pena est iudicialis
i. a iudice statuta et imposita ut
eo citius solvat non est usura ut extra
de [illegible] quoque [illegible] est convencionalis
i. de communi consensu partium apposita ut sal-
tem metu pene certo termino persolvat
non est usura dum tamen contractus
sit [illegible] ut super hoc in-
telligere si non in fraudem usurarum
dedit. Si quis mutuat mutuandi
vel emit ad mendicas etiam pecuniae
quantitatem recepturus aliquid ultra

sortem pro eo quod suscipit in se periculum ita
tamen si pecuniam vel merces inde con-
ducit salvas aliter non teneat etiam
de sorte sibi usurarius est ut extra c. naviganti
et hoc ideo quia mercator cum providebit con-
tra fortunatorum ut extra c. consuluit. Si at-
tendens pecunias navigan. vel emunt ad mer-
candas vel ad forum mercatorum fuit periculo
pene tenet pecunias et alios operam prebere
sic erit societas cum eo ita dicit Gau-
fredus Innocentius. super illa decretali ut extra c.
naviganti. dicit quod si aliquis erat paratus
ad portandum precium ad aliud locum vel
tunc certo tempore quo posset lucrari
et alius indigens pecunia veniat
ad eum et efficiat eandem pecuniam ad sui
spato in loco quo ire nolebat et hoc
recepit usurarius est contractus nec
tamen excusatur. Alii tamen dixerunt contra.
Item non [illegible] qui tempore messis vel vin-
demie emunt vel bladum ut postea ca-
rius vendant turpe lucrum est ut
teneantur aliquibus ad restitutionem sed
in iudicio tamquam mala acquisita
debent pauperibus erogare. Si aliquibus
propter necessitatem emat quia iste potest licite
post ea vendere licet carius vendat quam
emat [illegible] q. iiij. quicumque. potest etiam
emere si timet caristia et ideo ut
carius vendat. Item qui annonam veterem
veterem mutuat ut novam recipiat
usura [illegible] quia meliorem rem
recuperare noluit annonam veterem
si ideo facit ut meliorem recuperet
usura est. Si autem eo facit ut ne
sua sibi depereat vel ut recipienti
graciam faceret mutuando non est usura
compelluntur autem usuras restituere usu-
rarii tunc et [illegible] quia
si sunt publici ipso iure excommunicati
sunt extra ad [illegible] quod non debent
recipi ad communionem altaris nec de-
bent recipi eorum oblationes nec debent
recipi ad ecclesiasticam sepulturam

si sit destessiunt ex. c. de omnibus audire
quia si quibus usurariis cogi ad re-
stituendas usuras cum appellatione remota
ex. c. quia nos solum. Item compellitur
ab eo qui usurarie recepit usu-
ras ab aliquo repetit per exceptionem donec
ipse restituat usuras quas ipse ab aliis
male recepit ex. c. quia frustra. Item
modo compelluntur heredes usurariorum
sive sint filii sive extranei ex. c. tua
et c. michael. Item clericus usurarius
vel heres usurarii et non vult satisfacere ab
officio suspenditur et si se emendare no-
luerit deponatur ex. c. preterea. Quere xl
quod modus vel alter usurarius accipit pe-
cuniam et alter invenit illam inquantum liba-
bitur restituendo illam illis a quibus modus
vel usurarius accepit usuras. Respondeo quod
de iure per usurario et aliqua persona
secunda quod libavit cum de soluendo
illi cui tenebatur tacito nomine per
ipsum soluerit et usurarius tenetur
ratum habere negocium nomine suo gestum
licet tunc ignoretur. Vult quo adpre-
gest. Sed quid ille cui est restitui loge
sit inquantum tenetur usurarius ei mittere
usuras. Respondeo quod supradictis ipsis absentibus
Si autem supradicti itinere ei sumat oporte-
get dare pauperibus. Ar. xi. q. i. auctore
intelligere si usurarius nomine ubi si-
tet quia si ignoret non tenetur ~~inquantum~~
inquirendo euagari et ff. restitutio facie-
da. C. sed si esse sit ex. de donatione in-
gesta. Si autem ut dubius ut hereditas appareat
detur pauperibus et sic libabitur aliter non
ex. c. cum tu. Sed quid de ciuitatibus quarum
ciuitatum que dant pecuniam cum usuras
inquantum omnes usurarii illi sunt. Respondeo
quod omnes quorum auctoritate sit vel assensu
ex. c. quiescitur. Inquantum modus potest ex-
igere usuras a iudeis vel sarracenis aut christianis
vel paganis cum sint fideles. Respondeo quod
potest modus exigere usuras
et non relaxandas per compelli ab ecclesia
de diuerse per sarracenos et iudeos per obtio-
nem ex. c. post miserabilem. Vel a principibus
compellendi sunt ut non exigant

in modalitatem usuras ex. c. si de ali-
no dico breuiter quod non audeo non apaga-
no non a quomodo debent exigi usure
Item aliter interpretatur usurarius tenetur restituere
non solum pecuniam usurariam sed etiam
quod quod cum ea lucratus sunt et fructus
perceptos de pecunia talis empta. Respondeo quod
dicunt quod omnia tenetur restituere assen-
tes que cum eiusdem compta procedunt
corrupta sunt sed hoc valde graue
est ideo dicunt. Alii melius et verius
inteligi quod usurarius tenetur resti-
tuere quod quod ultra sortem a debitore
accepit pacto precedente vel intentione
computa tamen per opas et expensas
suas modalitas deducere consulo tamen
ut petatur venia a debitore et cau-
tela tuenda tamen est usurario omnibus
a remittantur sit acquisita. Item non
quod vir et familia usurarii debent
precedere sicut vir et familia predonis
sit habes supra de raptoribus
Item si seculariis per seneres
restituat inquantum libabitur. Respondeo si
ex pacto facta est remissio non reputo
eum libatum quia viciosa est huiusmodi
remissio ex. de symonia veniens. Si autem
debitor libabilitur remittit libatus
est. Item si debitor inanit soluere
usuras tenetur soluere et potest si vult
solutum repetere ex. de iure iurando de-
bitor. Item si inanit non repetere
Respondeo tenandum est inanientum quia per
hoc concluditur via ad peccandum. ex.
de iniurandis quicadmodum. Inquantum
voluntas vel spes inducit usurariam
Respondeo quod unde qui sub tali spe mu-
tuant et aliter non mutuaturum quod
quod per gratis oblatum accepit usura
est sive magna sive modica. Ad. vl.
ad de meritali symonia non sit usura-
ria restitutio ut ex. de symonia manda-
to quare et ratio de mentali. Respondeo
de symonia est turpitudo utriusque partis
scilicet dantis et recipientis sed de usura

non est turpitudo dantis / et io de iure
divino et naturali faciendo est restitutio
ut potest contra hoc casu papa dispensare
sed e contrario iure quando pecunia symo-
niace accepta restituenda est non illi
qui turpiter dedit sed ecclesie.

xiij Item si
vendidit predium tali condicione ut quan-
documque solvatur precium ante vel absque
de inceps asceptem usque adnotetur
tamquam ab eo predium numquid contractus usura-
rius. Ad quod dico quod non immo tunc
emptor facit fructus suos sine periculo
licet venditor possit recuperare predium
quando tamen non fiat in fraudem usurarum
quia ex eo perpenditur si modicum
est precium in valore rei. Pono quod
usurarius emit equum vel predium de pe-
cunia usuraria et donat rem illam
alii per efficitur usurarius non solven-
do. Queritur utrum ille qui solvit usu-
ras possit petere rem emptam de usuris
ab ipso possessore. Et ille in foro penali
teneatur restituere. Videtur quod non quia
precium operis furtiva reductum non est
furtum ergo a simili / res empta de
pecunia usurarii non vicia usure
subiecta. Responsio ego credo non tamen
alanus dicit quod iste potest petere et
ille tenetur restituere. Hoc habes
expresse lege c. cum tu. Consuevit in
ipso hic loco per hoc credo verum
esse quod ex causa lucrativa quis
rem emptam de pecunia usuraria sic
eam tamen est si emisset vel per aliam
causam adeptus esset bona fide
ab usurario non credens eum usu-
rarium vel rem non esse emptam de
pecunia usurarii. Sed numquid vir
qui ducit filiam raptoris vel usura-
rii potest accipere dotem de rebus illis
cum totum sit usura vel rapina. Nun-
quid creditor potest recipere creditum.
Responsio si maritus fovet utilitatem a-
ctionem ductus ignorantia contraxit
cum filia tamen non debet accipere dotem

de rebus tamen de equitate canonica licet
de subtilitate iuris civilis aliud possit dici
cum dos pro honore operis lucrativa sed ex-
potest honora inrcoiis pecunia recipiatur.
Si autem credebat secretum non esse usura-
rium vel alios solvendo potest dotem solidum
recipere hoc per modum sciat veritatem. De
creditore autem qui recepit sibi quod de-
betur a raptore vel usurario non distin-
guo nisi quod bona fide credidit ei pe-
cuniam ut ex illa sibi commodum faceret et
lucrando ex ea se liberaret. Si autem ma-
le credidit pecuniam acquisitam puta
de hystrionatu vel ut meretrici non dat hoc
merito recipere ex rebus predictis ut ille
qui tamen ex causa lucrativa / cetera. Dico
quod debet aliquid ex contractu potest re-
cipere quod sibi debetur ex rebus quas dicit
tamen rem furtivam vel raptam vel usura-
riam in ipsa specie non recipiat.

xiiij Item
In regibus et principibus qui antiquis mul-
ta rapuerunt cum tamen sciant eos nichil
habere nisi de usura. Responsio quod tenen-
tur ad restituendum illi qui solvit si sciat
si nescitur debent dari pauperibus et hoc
intellige si sunt ex causa lucrativa si
autem non ex causa lucrativa potest acci-
pere quod sibi debetur sicut et alii debi-
tores de fraudulentis autem usurariorum
credo quod potest hic in eodem sua de-
bitum si premat ei a liceat et hone-
sta secundum si non liceat et a honeste.
Item si aliquis a antiquis quam bladi
pro precio e. x. solidos ut ei detem
modii a pascha sibi quasi eius
quod tunc multo plus solvet quam
usura. Responsio quod sic quia non videlicet
dubitatur sed probatur creditur quod tempore pa-
lomo plus solvet quam tempore con-
tractus hoc et io ar. extra e. ti. naviganti.
Item si mutuas mihi tali pacto
ut ego alia vice remutuem tibi ali-
quid est usura. Responsio quod sic / hoc gau-

Nunquid committit usuram qui mutuant
antiquos denarios ut recipiat novos. Respondeo
quod sic secundum quod dicitur in [?] ita si mutuat
ut recipiat novos simpliciter. Si autem possit
eo citius medio tempore tantum lucrari
vel forte plus et faciat ut sibi noceat
proximos licitum est et primum [?] xiiij. q.
iiij. Si quis clericus. Secundum si mutuant
pecuniam tali pacto ut concedat ei per tres
vel per quatuor dies equum respondeo usura est viij.
q. j. plerique extra de usuris consuluit. Nunquid
si aliquis agro seminato emit fructus
inde percipiendos illo anno committit usuram.
Respondeo ex forma contractus non est usura potest
tamen fieri cum fraude usurarum ut si comparator
verisimiliter quod fructus tempore autumpni plus va-
leant quam emptor dedit. Si autem dubium
est tunc usura est. Hoc [?] secundum de illis
qui emunt annonam vel vinum causa vendendi
vel negociandi. Respondeo non est usura dum modo
non ex cupiditate hoc faciunt sed ut cum plu-
ris vendiderint sibi provideant maxime qui
aliam non habent negociationem. Hoc [?] secundum
si aliquis commodat alteri pro tempore ut
reddat sibi totidem ad aliquem terminum quo pre-
sumitur plus valere. Respondeo si facit ut releveret
debitores in opera licitum est. Si autem facit ut
se exponeret periculo et non prius accipere quam
illo tempore potest non tamen puto eum compellendum
ad restitutionem. Hoc [?] secundum de illis
qui a pauperibus emunt oves et boves quas non
habent et locant eas ipsis pro annua pen-
sione. Nunquid est usura respondeo credo quod sic
hoc [?] et hoc si sit cum fraude usurarum.
Si autem sine fraude et bona fide talis
emptio non credo eum peccare. Sed credo de
hiis qui non habent equos sed puto de hiis
qui vendunt equos depictos vel lapides
in foro et statim recipiunt pro talibus precium
[?]. Sed nunquid oves licet tradere ad
incrementum. Respondeo in hujusmodi traditione potest
iniri contractus societatis tantum ut si
aliquis habens xx oves societatem init
cum alio habente totidem et conveniunt sibi lucrum

et dampna et hoc licitum vel contractum
locationis et conductionis ut si quis
locat oves suas apud aliquem ali-
um pro certa pecunia vel pro parte
tamen gregis et hoc licitum est vel contractum
mutui et societatis ut si aliquis
habens xx oves tradit eas esti-
matas pro xx solidis ita quod te-
neatur ei reddere medietatem sortis
quicquid per mortem contingit de omni-
bus sed tunc idem est ac si
creditor dedisset ei mutuo x
solidos ut emat recipiat x
oves et tractat cum creditore
habente alias x oves ita quod
sint communes et conveniunt dampna
et lucrum et non quod probabilius
dubitatur utrum illius vel istius
deterior sit conditionis sine pacti
adhibiti in contracta societate non
est parum ut autem adarbitrium boni
viri judicatur et si sciens hoc fa-
ciat tenetur ad restitutionem. Hoc [?]
secundum si aliquis mutuat alteri pe-
cuniam et quia in pignore accipit decem oves
quas iste tollit annuatim quia diu
non solvit pecuniam nunquid est usura.
Respondeo quod nisi illos computat
in sortem extra de pignoribus c. conquestus est
si aliquis commodat alicui pecu-
niam ad terminum et tunc non vult dare
in denarios nisi aliquid detur ei.
Respondeo quod usura est. [?] quesivimus. Item
ad panniculas dicit quod computant
expensas et laboras quos habue-
runt circa pannos emendos ad na-
lorem panni statuunt in corde suo pro
quanto velint dare pannum vel ulnam
ita quod si sic vendiderint

partis lucrarentur. ubi istud non dz vendere sed potest circa pactum pauci remissionem agere ut gratia. Si statuunt dare usuram ad aliquem tempus propter solidos et aliquis emit cum pacto dicens potest ei vendere et quamquam sint peccato non est aliquis manens melior. Potest non si aliquis tenet antiquos denarios et unde aliqua emere cum eis ut aliquid lucretur. et si tu per iustos ei ut pronomis tibi eos mutuat et ille quem nominat tuam scilicet vendam mutuet tibi et quem te dimittat sine ~~~~ cum ptorum in qua posset tantum vel forte plus lucrari licite per denarios novos recipere. az. xxvi. q. iii. si quis clericus. quia s. 30 et 40 potest licite potest vendere eos ipso pretio. Illi autem qui mutuant antiquos denarios propria voluntate non excusantur ab usura xxvi. q. iii. si feneraverint.

xlv Aliquid est excommunicatus qui tradit litteras domini pape in loco non suspecto. Respondeo quod sic. ut habetur. extra de crimine falsi. licet. est ne excommunicatus qui falsat litteras episcopi vel aliorum. Respondeo quod non. ut habetur. eodem. Si aliquis simpliciter litteras pape falsas impetravit. Respondeo quod non quia dz eas diligenter examinare. ut habetur eodem. si falsitas fuit ita latens quod non potuit videri. Respondeo si ad quarta habuit omnem diligentiam quia potuit excusatur aliter non. eodem. Si per alium eo ignorante obtinuit litteras falsas utrum est excommunicatus. Respondeo quod sic si per quam scivit usus fuit eis si non fuit eis usus non ligatur.

xlvi Sequitur de arte divinandi. Divinatio proprie a malo accipitur. et divinare est futura predicere. Divinatio quattuor sit in speciebus et tunc dicitur geomantia a gen quod est terra et mantia divinatio. quamquam dicitur ydromantia et tunc fit in aliqua et dicitur ab ydros quod est aqua et mantia divinatio quamquam dicitur pyromantia et tunc fit in igne et dicitur pyr quod est ignis et mantia divinatio quamquam dicitur aeromantia et tunc fit in aere et dicitur ab aer et mantia divinatio. Est autem omnis divinatio prohibita ut est sortes ad querenda penes sortilegiorum est quod non debent recipi ad cultura vispearum si est tronum penes nec quistiones. Sunt autem excommunicari xxvi. q. v. sic et ptotum. Sed cum sortes non sit ad quaerenda videlicet est quod quamquam evenit quae sit per incantationes utrum ratione solvit Augustinus quod sit potissimum dominum non ut hii qui vident et audiunt probantur quales sint erga deum xxvi. q. v.

xlvii non incipe. Ibi dicitur quod phitonissa videbatur suscitare samuelem sed non fuit samuel sed quoddam figmentum satane qui transfiguratur se sic. Et si samuel fuisset utrum si adoravi fecisset. Sunt quae sunt incantationes non sunt vera sed phantastica ut magi pharaonis non sunt creatores serpentum sed mediantibus quibusdam oculis omnibus. Tertio ietia fiunt utrum possit sibi licere per potestatem. Respondeo quod non ex. c. certa ita est. uel si aliquis colliget herbas medicinales cum symbolo vel oratione dominica et ponat super ipsum

numquid peccant. Respondeo quod non dico mechil superstitiosum ad iniustitiam xxvi q. vi non observetis. Numquid peccant qui in assessione scribunt et si mortifere. Respondeo quod non credo superstitiosum est si credatur quod minoris efficacie si scribant ante vel post alios. Numquid peccant qui scribunt literas in quibus sunt caractere et nomina inusitata et qui super se portaverint et vel et ei non crediderit. Respondeo peccant scribentes vendentes et portantes nisi simplicitas eorum excusat. Quid de vetulis que carminant infirmos vel pueros numquid peccant mortaliter. Si mechil superstitiosum dicunt vel faciant sed utilitatis et orationibus, sicut pater noster et credo non peccant. Tamen prohibende sunt hominibus talibus quia multa superstitiosa solent committere. Numquid est contrarius qui committit ydolatriam sacrificando demonibus minorum ut fiat dives aut facit que de sacramentis est. Si eucharistia vel crismate facit sortilegium aut que baptizat ymaginem. Respondeo talia si sunt occulta generant irregularitatem. Sunt quosdam sed non alios non unde consulendum est talibus quod petent dispensationem. Si autem est notorium tunc sunt omnes indigent dispensatione. Quid numquid peccant sacerdotes qui altare detegit et veste lugubri operit et altare vel crucifixum spinis circumdant propter hoc faciant contra odium suum. Ut ego nisi inste peccant et nisi puniuntur

vint deinde deponi. Si non possit quomodo faciunt quia contra subiectos suos deinde vel generalitatem contra pagarios non peccant. Sicut canonici solent denudare altare quod negatur eis prebenda et secundum. Numquid puniuntur qui in ludo sagittando vel alio occiderit unus puer alium. Respondeo si est infra xiiii annos pena penitentia puniri non debet cum talis puer mechil generat tamen pater non sit puniendus pro filio extra de commissa xi ... sive minus ut puniet propter etate extra de commissa. xlvii

Nota quod venatio alia est opressiva et est cum quis hominem opprimit et hec est illicita de qua dicitur cepit nempe robustus esse venator et opprimi xxxvi. di. inne. xlviii Alia dicitur adulatoria que fit ab histrionibus et verba et hec est prohibita lxxxvi. di. donare qui venatoribus donant non deum sed arti nequissime donant. Alia voluptuosa que fit in plurimis et licita est laicis nisi tempore sacro et in quadragesima et festivis diebus. tunc non licet lv xxxv quadragesima. Item episcopis omnibus illicita est xxxiiii q. quamvis. extra de clericis venatoribus. Aliis clericis licet campestris utilitatis et necessitatis ita quod fiat sine clamore. Item vide extra. Venator presbyter quod debet suspendi in tribus mensibus subdiaconus duobus diaconus ab officio extra de clericis venatoribus. et monachis cum falconibus et canibus omnibus venatio interdicta extra de clericis venatoribus. xlix Nota quod malediction vel detractio contra vel imperatori

magnum tamen est quamvis et aliis
maledicere tamen sit, est enim ma
ledicere quando clericus maledictus
cogitur ad postulandam veniam
si noluerit degradetur nec umquam
ad officium absque satisfactione revocetur
ex vi d. clericus) Maledicere super
peius omnibus est quod ipse blas=
phemia dicitur talis s. lege
punitur pena capitis s. cap. aut
si quis contra deum vel aliquem
sanctorum et maxime beatam virginem
blasphemet vii septimanas solummodo pa=
ne et aqua ieiunat etiam non
ingressus ecclesiam dominicis diebus
diebus autem etiam manifeste
ita quod ultimo die dominico cal=
ciamenta et pallium non habeat liga
tus corrigia circa collum et si habeat
propriam iam veniet ad fores ecclesie
episcopus eam et tollebit eam sepul=
tura et si tenetur satisfacere potest pe
cuniaria pene puniri quod omnia
continentur extra de statutis Utrum
maledicere est mortale peccatum
Respondeo si sit ex plenitudine animi et
respectu pene eterne mortale pec=
catum est Si autem sit ex plenitudine
et non respectu pene eterne mor=
tale peccatum non est Et talis dicitur
de consuetudine mortale et venialis
Item quod qui excommunicatus
vel suspensus celebrat de=
ponendus qui est deponendus extra de
si quis item excommunicatus suspe=
nsus depositus fuerit nec publice
nec privatim celebrare potest ita ut
sacramenta conficere aliqua
ex vi de presbytero sed absque
nisi dicere potest privatim et occulte

ex qui si quis sed post excommunicatum
depositum suspensum celebrare tamen
quod confiteatur Respondeo quod sic immo quod
tenus et omnibus personis ab ecclesia con=
fiat de iure consilio forma ecclesie celebrat
i. q. i. quodcumque intendens facere
quod facit ecclesia et habeat ordi=
nem sacerdotalem aliter non si deum
intelligo de clerico degradato Sed
numquid sola fama sufficiat ad
hoc quod aliquis sit interdictus
Respondeo dicitur quod solempnis fama suf=
ficit sed non quod dicta paucorum
non sufficiant nec faciunt famam
extra de accusationibus inquisitionibus Item quod si epi=
scopus suspendit quem ab be=
neficio tantum potest ne celebrare Respondeo
quod sic sed quod si tantum suspen=
dit eum a beneficio potest ne beneficia
recipere Respondeo quod sic xi q. iii nemo epi=
scoporum sine certa causa ut ab officio
removeatur tunc eius respectu
illud beneficium causa ab officio re=
movetur ar. d. lxxx ii eos nisi
specialiter confirmaverit ei beneficium
extra de vita et honestate clericorum et si suspendit
eum ab utroque tunc ab utroque ab=
stineat Item excommunicatus maior excommunicatione
celebrans irregularitatem contrahit
et eum non nisi papa dispensare
potest ex q. iii. c. si quis episcopus
maiori excommunicatione ligatus ce=
lebraverit licet graviter peccat non
tamen incurrit irregularitatem nec
eligere prohibetur vel ea que sunt
in spiritualibus sibi competunt excepta
ut puta excommunicare suspendere con=
ferre beneficia que potius sunt in
dispositione quam ordinis extra de eleccione
cum excommunicatio clam minori

excommunicatione ligatus remotus est tantum
a perceptione sacramentorum non a collatione sed si sic
peccat tamen clericis offendendo pro ceteris
sacramenta sed ab eo collata virtute non
caret extra. c. si celebrauit. Item clericus ma-
iori excommunicatione ligatus beneficia conferre non possunt
nec valent ea licite retinere necnon fruc-
tus beneficii de iure amittere excommunicatione propter extra
de appellatione pastoralis nisi fuerit cum eis dis-
pensatum. De in sedicto habes sufficienter
in summa de sententia excommunicationis. Item quid si aliquis
suspensus ab officio celebrat quis dis-
pensabit cum eo Respondeo b. dicit quod solus
papa extra. c. de cleri. ex. et hoc probat per
duas decretales Innocentius tertius cum et cum medi-
ualis sed ho. dicit quod si suspensus
non audiuit sed dicit non est notorius
fornicator celebrat cum tali potest
episcopus dispensare quia mira benignitate
solent agere quam hostes et illa
loquuntur de suspensis a iudice et due
decretales Innocentius videntur esse speciales
quantum ad quosdam suspensos non genera-
les quantum ad omnes. Item quid suspensus
a iudice efficiatur irregularis si baptizat
Respondeo quod non. Item quid accolitus
excommunicatus legens epistolam in missa pri-
uate siue solempniter sit irregularis
Respondeo quod non idem credo de sacerdote et
dyacono si sine solempnitate lege-
rent tamen pene sunt restringende.
Idem credo de acolito qui excommunicatus
in suo ministrat cum solempnitate quod ef-
ficitur irregularis aut si efficitur poterit
cum eo episcopus dispensare. Item quid tunc
quid si addit in maiorem excommunicationem
qui communicat excommunicato in diuinis Respondeo
quidam dicit quod sed oppone excommunicato
a papa unde qui excommunicato ab alio
quam a papa communicat etiam in diuinis
non est excommunicatus maiori excommunicatione tamen

Cum

talis excommunicandus ar. extra de sen. excom.
quod in dubiis. Item quid si aliquis du-
bitat si excommunicatus et celebret nunquid
efficiatur irregularis Respondeo si est probabilis
ignorantia non efficitur irregularis. Si
autem est crassa et supina non ex-
cusatur ab irregularitate extra. c. apostolice. Item
quid excommunicatus tenetur dicere horas
Respondeo quod occulte tamen non officiando sed
quasi priuate persona extra de re. et re-
quirite. et non debet dicere dominus vobiscum
sed domine exaudi orationem meam. Item
quid si dicat officiando Respondeo ef-
ficitur irregularis siue officiet ad
populum in ecclesia siue extra ceteram in ex-
ecutu siue in naui. Item quid si
dicat cum socio uno vel duobus non
officiando licet pariter modulatur sic
communicando cum aliis tamen credo
quod non contrahat irregularitatem. Item
quid si excommunicatus interest officio
et tantum cum aliis non tamen celebret
nec aliquid facit tanquam summum of-
ficium agens Respondeo quod non incurrit ir-
regularitatem ar. xi. q. iii. si quis in gentilis

Cum

Constanter quod subdyaconus vel
dyaconus missam celebrauit
deponendus est ab ordine quem habet
extra. c. si quis nisi fuerit sancte vi-
ta ut in suscepto ordine toleretur dis-
pensatum ad sacerdotium aut nunquam
poterit promoueri extra. c. ex litteris. Item nun-
quid talis qui non habet ordinem
sacerdotalem recitando verba canonis con-
ficit Respondeo quod non solum cum sacerdos
sit. Item ymo hereticus degradatus
aut excommunicatus si sunt sacerdotes
et seruant formam ecclesie conficiunt extra
de clerico excommunicato si quis presbyter. Item quid si
dyaconus vel subdyaconus mis-
sam celebrauit nunquid efficiatur
irregularis Respondeo quod sic extra. c. ex litteris.

Sed quis dispensabit cum eo super quo dicunt quidam quod solus papa. B. dicit quod episcopus potest dispensare extra c. ex litteris ut g. secundum possit si consulit ei quod intret religionem ut ibidem dicitur.

lv Notandum quod omnes debent recipi sacros ordines si sciunt psalterium qui promoveatur uno vel duobus premissis tacite tacere quidam recipit sed debet deponi certa si non ex malicia sed ex negligencia ordinem pretermisit sed cum dispensatione episcopi et posita quod prima ad ordinem obmissum potest promoveri minimum ad superiores ordines executionem potest suppeditari extra c. tue. Item nota quod quidam dicunt quod aliquis hoc possit quamvis peccet ad superiores ordines ascendere pretermissis de ... alii dicunt quod non. Ego credo cum philippo et ... quod sine quis fecerit minores ordines sine non potest recipere quoslibet alios ordines per epistolam que nos quis recepit nisi sacerdos ut videtur sentire Innocentius extra de temporibus ordinatorum c. ...

lvi Quicumque potest ab episcopo ordinari qui non est subdiaconus vel diaconus ... si talis est sacerdos licet non sit subdiaconus vel diaconus potest ordinari ab episcopo sed illum ordinem quem non habet consecratus dare non potest ut B. dicit sicut de apparatu suo ar. f. lx
q. i. gen et c. veniens. lvij

lviij De quo receptis more consuetudine prius simul ordinibus minoribus cum subdiaconatu furtive recepit hoc potest committi misericordie in minoribus tantum ordinibus ministrare et si intravit religionem abbas si voluerit ad alios ordines superiores secum potest dispensare extra c. cum latore. Cum illo autem qui alios sacros ordines vel non sacros recepit distinguendum

qua aut fuit prohibitus ab episcopo vel alio prelato sub intimatione anathematis vel non. In primo casu potest condigna penitentia premissa cum eo ut in susceptis ordinibus ministret episcopus dispensare et si intraverit religionem in susceptis ... postquam alio tempore in ea fuit laudabiliter conversatus extra c. veniens. In secundo casu potest etiam si in seculo remanet post condignam etiam satisfactionem tam in susceptis quam in suscipiendis ordinibus episcopus dispensare extra c. de eo. Si autem quis contra prohibitionem episcopi scienter sub pena excommunicationis recepit furtive duos ordines sacros simul cum eo non potest in executione ordinum dispensare etiam si ordinem intraverit vel quod aliquis minores ordines subdiaconatus vel duos sacros recipiat nisi de licentia summi pontificis dispensetur extra c. Innotuit extra de temporibus ordinandorum Dilectus. Sub intimatione anathematis percipio si deponit prelatus non excommunicatus faciens contra quod comminatio tenuta est extra c. de inve... pro. relatum. Et licet propter intimationem anathematis non possit dispensari per episcopum cum eo nisi intret religionem, tamen non est excommunicatus qui contra statum sui episcopi et sine examinatione promovetur ... extra de temporibus. Omnes quatuor minores ordines potest una die conferri extra de temp. ordi. c. j.

Circa quod notandum quod prelati non debent excommunicare aliquem aliquem ordine iudiciario pretermisso et attenditur ordo iste ut legitima fiat admonitio alias si fiat prelatus qui contra fecit per unum mensem ipso iure suspensus est ab ingressu ecclesie et divinis extra de sententia excommunicationis sacro. Qui si contra fecerit efficitur irregularis super qua papa dispensabit extra de senten. excom. cum medicinalis. Licet suspendere subditos non ... communione corporis ... debent nisi ... ordine

indiciaris primisso et si fecerint contra sunt
puniendi ex. c. puenit tenet ex sua que
litteras sua exemptos ... per privilegia exemptis
assensus capitulis quam est si vero ... contra
i concilio laterani statutum est ut si
sentant causas excedant et pill pro ma-
tori excesserint licitum est subditis auctoritate
aplica illa denegare et si per aliquem
sentenciam i ipsos vel eorum causas promulga-
verint talis sententia ipso iure non tenet
ex. c. ut ad quorundam. Secundo si pla-
tus post appellationem licitam sentencias ex qui
cat tenus si in forma excommunicationis
constat intollerabilem esse errorem pu-
ta quia excommunicat pro eo quod non fiunt
vel inerrogatur. alias sempter apud
iudicem latas sive iuste sive iniuste
fuerint xi. q. iij. si quis episcopus. Et
nota quod etiam vice contineri labo-
rantes que natura sunt sive sunt pre-
lati sive subditi dici debent et contra eos
sunt ad agendum pariam retinendi si de
ipsi censi sunt. Si layci excommunicentur
et arctu fidelius stant alieni. ex. c.
licet. Tercio quod episcopus potest facere excommunicatos
de subditos. Tercio quod non ex. c. c. x. n
exmagna et qui causa ex decrevimus
ut aplus. Tercio quod aliquid possit ex-
ige a religiosis. Tercio obviam sunt ex-
ige abbas nisi sunt exempti et exempti
possunt congregare abbates consuluit per
nullam temporale sunt exige ex. c. pa.
Sed tercio quod sicut prelatos et monachos
possunt vocare ad synodos et eorum
excessus corrigere. Tercio quod non quia in
duo ordines exempti sunt ex. c.
nimis prava et nimis iniqua Lx

Privilegium est beneficium contra ius quare
contra dictum privilegium esse non potest
nisi aliquod ius contra quod contra dulgeat
ex de signum. vestrorum abbate de [illegible]
privilegium loquatur pro [illegible] i. exceptorum

auire qui sunt autem duo genera privi-
legiorum aliud generale aliud speciale
generale est quod alicui universitati in-
dulgetur speciale est quod alicui speciali
conceditur et illud quandoque conceditur
alicui persone et tunc dicitur personale
et illud finitur cum morte persone
quandoque nomine dominii quandoque con-
ceditur rei puta ecclesie vel cuidam di-
gnitati tunc eadem durat durante ec-
clesia vel dignitate et talia vo-
cant realia. Privilegium autem potest
concedere episcopus dummodo non concedat
in preiudicium alicuius i. ut non ledat
vel impediat aliorum iusticiam ex.
c. privilegium et c. dilecto. preiudicat
aut privilegium maiori indulto
privilegio maiori indulto et non
exceptio quia fortius maioris minor in
mutatione non valet. Ubi autem privile-
gia indulgentur ab eodem successive
posterius tollat prius si de eo fiat
mentionem secundo ex de off. del.
exceptione. Et privilegium speciale non tol-
lit generale nisi de eo fiat mentionem
si autem duo ab eodem emanaverint et
non constat quod eorum sit prius con-
sulendus est ut quod dedit ut ex de off.
del. sane. Tollitur autem privilegium
sive amittitur pluribus modis quia privile-
gium meretur amittere qui concessa sibi
abutitur potestate ex c. ut plerique.
Et prelatorum superiores et nota
licet quod aliquos recipiat per suam
protectionem non sunt propterea exempti
iurisdictione episcoporum ex c. exceptione
et c. recepimus. Unde non quod de pri- Lx
legio continetur sit ad indiciam
precepte abbatis recepimus vos in
filios vel ad speciales subditos tales
exceptio intelligere exemptos iuris-
-dictione

eporum extra c. recepimus. Nunquid episcopus potest punire exemptos in diocesi sua delinquentes videtur quod non quia ratione delicti efficiuntur de foro ipsius vi. q. iii. placuit. Item ratione delicti perditur privilegium xi. q. iii. contra quod non possunt puniri hoc expresse extra c. cum olim et supra c. cum capellanus. Rex dicit quod si privilegiatus delinquit ita rem exemptam ut in contractu aliquo vel maleficio scilicet occidendo aliquem vel adulterando cum aliqua tale delictum potest puniri episcopus loci quia si persona sit exempta non tamen res in qua delinquit. Si autem delinquit circa rem exemptam puta sic male gerendo in suo officio scilicet alienando res ecclesie tunc a papa solum extra c. cum capellanus. Nunquid causa perdit privilegium si delinquit canonici. Respondeo quod non arg. extra eo. de arbitris cum tempore. Nunquid perditur contractu contrario. Respondeo quod sic extra de constitu. cum accessissent. Nunquid perditur uno actu contrario. Respondeo si datum est in favorem persone vel personarum perditur uno actu contrario extra de constitu. cum accessissent. Si autem datum est in favorem ecclesie vel religionis ut de non dandis decimis tunc non perdit nisi legitimo tempore prescriptionis scilicet tempore xl annorum extra c. accedentibus. Nunquid credendum est ei qui dicit se habere privilegium nisi ostendat. Respondeo quod non extra de off. del. cum in iure. Nunquid privilegium est ei tradendum qui impugnat illud. Respondeo quod non sed iudicia debet dari et rescriptum dabit ei qui impugnat extra de fide instrumentorum contingit.

lxi Purgacio canonica est de obiecto crimine innocentie ostensio. Sunt autem due species purgationis scilicet canonica et vulgaris. Canonica et iuramento vel teste; vulgaris autem que a vulgo inventa est et fit per ferrum candens aquam ferventem et monomachiam i. duellum et huiusmodi. Sed ista hodie omnis reprobata est et maledicta tamen quia inventa a diabolo fabricante ii. q. v. monita cum quia sacris prohibetur extra c. dilectis quia innocens dampnatur extra c. sig. v. Nunquid diffamatus a fornicatione debet minari in genere vel in specie. Respondeo minari debet quod non inspicit eum et iudex debet descendere ad specialem inquisitionem sicut in actione extra c. de testibus preterea. Item si aliquis infamatus sit quod esset filius sacerdotis et episcopus adhuc non vult eum promovere quo purgabit se cum ista sint vana quia probari non potest. Respondeo in dicto purgabit se scilicet quod sit filius laici et uxoris eius et quod non misit eam fuisse legitimam illius generis.

lxv Nunquid licet profectis in iniuriam repulsare. Respondeo iniuria aut est publica et tunc iussu principis et manu militis repulsanda est; alia est personalis et privata et tunc repelli potest duobus modis aut impediendo ne fiat et hoc omnibus licet quia hoc facit Paulus significando tribuno conspiracionem in se aut repugnando et hoc fit dupliciter aut ulciscendi libidine et hoc nulli licet a cogente vero et hoc repelli sine armis et hoc licet laycis et clericis. Nunquid puer aut furiosus tenetur satisfacere de dampno illato. Respondeo quod non quia mentem animi non habet h. extra c. si culpa ut patet tenetur satisfacere proximo extra de delicto puerorum c. i. Item si iumentum meum alicuius prati intret et destruit aliquid et facit ibi dampnum nunquid dominus eius tenetur satisfacere. Respondeo si dominus sunt in culpa tenetur; si autem non sunt in culpa tunc de factis fuerat aut dabit suum pro dampno extra c. si culpa. Item si bos meus occidat tuum nunquid teneor satisfacere. Respondeo quod si primo

agressus est tunc. Si autem forte tunc agressus sunt et tunc deceptus est non tenetur ff. c. si vos. [illegible] Si animal intrans domum alienam alteri nocet ei inquinans licet ei occidere animal illud. Respondeo credo quod non sed potest agere contra dominum de dampno vel ei illud ff. c. si culpa. Item tu si non adhibuit diligenciam qua potuit in custodiendo animal suum tunc tenetur de dampnis illatis. Si autem adhibuit diligenciam tunc non tenetur ff. de commodato c. ult. [illegible]

Quid iudices et medicos possunt recipere emendas que sunt ei cum pecunia vel nisi emenda maior sit quam dampnum vel excessus. Respondeo quod si abest ira et servatur ordo iuris nec fit corrupcio [illegible] ut fiat racione cupiditatis sed propter zelum iusticie aliter peccant. Nec obstat si pena excedit dampnum quia quamvis pene non [illegible] dampnum sed ad coercendum crimina statuta sunt tamen temperande sunt pene [illegible] circumstancias personarum et negociorum et movendi sunt iudices ne excedat modum. [illegible] Quod vero si quis aliquid de familia tenetur domino revelare dampnum quod sibi fit occulte. Respondeo si dominus est servus non tenetur. Si autem est mancipium et solidus aut quod sunt deputati sibi ad custodiam tunc tenetur aliter quod potest probare dampnum et tunc tenetur aut non potest et tunc non tenetur nisi ei qui potest prodesse et non obesse. Quod vero

lxv

Penitencia est ut ait Ambrosius preterita mala deplangere et plangenda non iterare. Species penitencie sunt tres: sollempnis est que capite ieiunii cum sollempnitate [illegible] que imponit episcopus vel de mandato eius alius sacerdos [illegible]. Publica est que fit [illegible] que potest imponi quilibet sacerdos suo parochiano cum baculo et peccata. Privata et occulta est quando aliquis suo sacerdoti confitetur. Item in confessione vera tria sunt necessaria scilicet cordis contricio, oris confessio, operis satisfaccio, quia tribus modis deum offendimus scilicet delectacione cogitacionis et opere. Item numquid contricio debet [illegible] et [illegible] proposito confitendi et satisfaciendi. Unde ipse: recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee. Item numquid sola contricione dimittitur peccatum. Quod sic si vere conteritur et proponit abstinere. Unde dicit propheta: dixi confitebor adversum me iniusticiam meam domino et tu [illegible] [illegible] proposui [illegible] tamen tenetur ad oris confessionem et satisfaccionem nisi articulus necessitatis excludat.

Confessio est coram sacerdote legittima peccatorum declaracio. Tenetur [illegible] penitens necessario confiteri quia [illegible] tria sunt in precepto scilicet contricio ut in Joele: scindite corda vestra. Confessio ut in Jacobo: confitemini alterutrum peccata vestra. Satisfaccio ut in Luce: facite dignos fructus penitencie. Item licet omnes sacerdotes potestatem ligandi atque

solvendi eque recipiat de ordine
tamen ligata est hec potestas
quod non potest eam exequi nisi da-
ta sibi potestate et auctoritate ab epi-
scopis vel a sede apostolica sibi tradita
hoc enim intellige de inclusis
quia nec illi possunt dirigere penitentias
nec baptizare et alia que ad curam
animarum spectant nisi auctoritate speciali xvi
q. i. alia. Item licet alicui sit
data potestas ista ab episcopo non potest in-
dicare parochianos alterius quia non
debet mittere falcem in messem alterius
si peccavit in sua parochia. Item
si est vagabundus. Item petita licen-
cia et obtenta apud sacerdotem que
videt negligentem vel peritum et in-
sufficientem. Item in articulo ne-
cessitatis in hiis casibus potest quilibet
alii confiteri extra de decimis apostolice.
Item non quod talis debet confessio esse
debet esse amara festina fidelis et
integra et omnia dicat uni sacerdoti
et non dividat unde Augustinus cave ne
verecundia ductus dividas confessionem. Ad
hoc autem quod sit integra ista re-
quiruntur scilicet ut sit voluntaria et non
extorta propria ut semetipsum accuset
si enim tamen alius dicit non est con-
fessor sed proditor et detractor
Accusatoria ut expressa malicia
dicat se commisisse non se excusando
verecunde admiscens falsa/coram
humilitatis causa inuda .i. perse non
per nuncium morosa .i. pure confessio
Item ut eligat peritum Augustinus que-
rat sacerdotem qui te sciat solvere et li-
gare debet enim quis confiteri circumstan-
tias peccati scilicet qualitatem quantitatem
tempus locum personam perseverancia [xvi] Sa-
tisfactio consistit in tribus scilicet
in oratione ieiunio et elemosina

Sunt tamen due pene arbitrarie .i.
arbitrio sacerdotis relinquitur qualiter
pene taxentur considerans cum qualitatem
tatem et quantitatem dignitatem paupertatem
paupertatem vel fragilitatem complexionem
et alias circumstancias Item quod primum
adultus fornicatione homicidio volun-
tarie et ceteris criminibus septennis penitencia
est iniungenda consideratis circumstanciis super-
dictis. Item debet semper sacerdos iniungere
penitenciam contrariam scilicet superbo humilitatem
avaro elemosinarum largicionem gulos[o]
abstinenciam et huiusmodi. Item non quod
opera divina .i. facta in caritate morti-
ficantur per peccatum mortale sed contritio
et satisfactio post mortale peccatum revivi-
scunt valent tamen facta in mortali facta
ad minorem penam sustinendam scilicet
habilitant hominem ad graciam ut eo citius
convertatur. Et eciam ad bona temporalia asse-
quenda. Nota quod venialia vii modis
dimittuntur scilicet per dignam cultum superiorem
per aque benedicte aspersionem per elemo-
sinarum largicionem per orationem per aspersionem
pectoris per generalem confessionem
in ecclesia. Item venialia eciam scilicet Augustinus
accedunt et oblita mortalia dimit-
ti. Item per episcopalem benedictionem. Item
sacerdos tamen potest facere commutationem in
minorem vel alterius satisfactionis
dum tamen districte et propter causam et
circa suos subditos aliter non et non debet
quis propria auctoritate aliam satisfactionem
sumere nisi necessitas eum arceat/necessi-
tas enim semper intelligitur excepta
que lege non est de vi. sit
Item questuarii non sunt recipiendi
nisi apostolicas vel diocesani lit-
teras ostendant et tunc potest illud
quod in ipsis litteris continetur in ...

proprio sponte puniatur. ut e. de off. leg.
sicut dicitur quod quilibet fidelis tenetur
ad minus semel in anno suo sacerdoti
confiteri non alteri nisi obtenta prius
licencia proprii sacerdotis ut e. omnis
utriusque sexus. Cum proprijs sacerdotibus dedit deus pota
tem ligandi atque solvendi quo
modo possunt excommunicare vel absolvere in
directe delegati et alij qui non sunt
sacerdotes. Respondeo duplex est absolucio una
pertinens ad forum contenciosum que potest
committi dyacono et si laycus sic potest
talem absolucionem quam excommunicationem laicis
delegare. Et hec absolucio potius
eius est iurisdictionis quam ordinis
et inde quis excommunicatus potest absolvere per
se licet non sit sacerdos. Alia est
que pertinet ad forum penitenciale que fit
cum clave ordinis et pertinet ad iuris
dictionem sacerdotalem et non debet nec potest
committi nisi sacerdotibus sicut nec ab
solucio de peccatis nisi forte casu quo fiat
generalis in quo sunt multa spiritualia unde
male faciunt sacerdotes qui per diaconos
faciunt audiri confessionem et absolvere
penitentes. Sed quare non est duplex
excommunicatio cum sit duplex absolucio.
Respondeo quia absolucio aliqua ad privatam
pertinet que est unum de vij sacramentis
i. c. episcopus cum sacerdos excommunicat
duplex s. cum iurisdictione delegata
sicut illi qui habent auctoritatem a papa
et episcopis et alijs prelatis. Quid si sacer
dos malicioso recusat et non vult
dare sibi licenciam suo subdito. Respondeo dicunt
quidam quod potest tunc ad alium ire ut
de iure. licet ergo credo unde melius
est quod vadat ad eius superio
rem et ille compellat eum vel dat ei
licenciam ar. ut de eius pro. nullus
Quid de excommunicatis que sunt de sinodis
et rebus predictis nunquid fratres et generales

primari episcoporum possunt illos excommunicatos
absolvere primum tamen nec ipsi nec episcopi
nec sacerdos qui tulit sententiam sine
causa racionabili contra voluntatem illorum
ad quorum instanciam lata est excommunicatio
vel dampnum receperunt debent tales
excommunicatos absolvere sine causa racionabili.
Dixi quia si is qui dampnum in
tulit nullo est solvendo paratus
tamen est satisfacere cum potest predicti contra volun
tatem eo qui dampnum est passus absolvere.
Sed quid si is qui puniret excom
municatus non est solvendo non audet
confiteri publice sed occulte petit
absolvi et cessare ab iniuriatore
et lesus petit sententiam innovari
an in hoc casu sacerdos vel episcopus debet
sententiam innovare. Sed ab iniuria
cessare et ab excommunicatione ab
solvere arg. contra quod vissi vos. Quid
si episcopus delegat vices suas circa
penas minores delegatum potest ista
maiora facere. Respondeo credo quod episcopus
non intelligit ista maiora dele
gare simplici delegatione nisi sit
expressum cum ad ipsius correctionem specialiter
pertinet. Vide quod dicit delegare
proprie dispensaciones absoluciones
excommunicationes maiores et huiusmodi
nisi forte impeditus esset et
tunc committeret viro discreto et qui
nosset personas et circumstancias factorum.
Nunquid per nuncium vel per epistolam potest
aliquis confiteri. Respondeo quod non quia
prius debet puniri confiteri et tandem ab
solvi. Unde precepit dominus leprosis ut
ostenderent se sacerdotibus non tamen negatur
quin possit penitens per suum prelatum
literas vel nuncium et consilium eius pro
restitucione recipere sed hoc non sufficit
ad penitenciam sacramentalem. Et quid dicitur quod
sufficit per solam confessionem ut possit
fit confessor secrete. Dicitur melius
satis dicitur. Etiam si appellat ad hoc an

posset intrare se nichil ad hoc facere
Ri. si sciat alio modo veritatem quam per
confessionem tunc dicere potest quod aliter
novit de veritate rei. Si vero sciat per
solam confessionem et non aliunde tunc
nullo revelare debet nec tenetur etiam
prestito iuramento quia non obligat
iuramentum nisi ad licitum et hone-
stum. Unde secure dicere potest nescio
inde scio quia non scit ut homo
sed ut deus. Vel nichil scio quod tibi
sit revelandum quia dicit crisostomus de
illo dic nemo novit neque angelus
neque angelus neque filius / subau-
diendum est quod filius nichil sit ad
revelandum nobis. et Augustinus quod
per confessionem scio minus scio quam
quod nescio quia quod homo nescit potest
ad hunc apprehendere et alteri revelare
sed debet esse occultum perpetuo. Ex de
pe. et re. omnis. Ubi dicitur quod peccatum
sibi in penitentiali iudicio creditum presump-
serit revelare non solum a sacerdota-
li officio deponendum decernimus verum
etiam ad agendam penitentiam perpetuam
in arctum monasterium detrudendum. Non
tamen quod casus iste lati contra revelatores
confessionum non extendunt nisi ad
peccata iam commissa et non committenda
quia si quis confitetur quod vel-
let occidere hominem vel aliquos
sacerdos non tenetur immo celare sed
tali persone revelare posset quod precaue-
re pociens posset quia obesse consilium
Augustini quod hic xxii. q. v. quod videtur.
Ut queritur utrum peccata dimissa redeant.
Ri. omnibus opinionibus exclusis dicas
quod redeunt simpliciter sed dicuntur impu-
tari quo ad ingratitudinem ei imputa-
tam ut antea. Sed tamen peccata
solum confessa tenetur quis iterum. Ri.
dicas quod non iterum. de pe. di. i. non ita
in quibusdam casibus repetenda est con-
fessione. Primus casus cum sacerdos

lxvii

cui confessus imperitus est. tunc debet iterum
confiteri peritio. Secundo per temptacionem patris
sacerdotis ar. de pe. di. vi. sed apud terminos
per enormitatem criminis sacerdos cum debet mitte-
re eum ad superiorem ut oppositum sibi
committe penitentiam sibi imponat. Ex c. signi.
Pena revelantis confessionem est
deposito ab omnibus diebus vite sue
ignominiose peregrinando pergat vel in arctum
monasterium ad perpetuam penitentiam detrudatur
de pena. di. vi. sacerdos
lxvi Queritur de generalibus remissionibus
pape et aliorum prelatorum super quo
ad quid prosunt. Ri. aliis opinionibus
refutatis dico quod valet sicut sonat
cum eum ipse vocatus sit in plenitudinem
potestatis ministeriorum prelati in parte sollicitudi-
nis ut ex de usu pallii ad honorem
durum est contra potentiam eorum aliquid
disputare. Nota quod pro quolibet mortali
duplex pena debetur scilicet temporalis et
eterna / eterna remittitur per contritionem
cordis et remanet temporalis pro qua ab
eo in confessione peragenda de pena di. i. si
peccatum. Si aliquis contritus est et con-
fessus et ipse fecerit generale remis-
sionem pro subsidio terre sancte sed
hic Si quis facit elemosinam hanc
piam et katholicam devotionem prin-
cipaliter et purae illud accedit quod anteque
solvit scilicet tunc erit solutus et in
celis valet sibi tamen elemosina
et bonum prius subveniendum / et hoc
est duo scilicet propter devotam erogacionem
ipsius et totum eadem et suffragatur
ei valent etiam ad diminutionem pec-
cati malum valent etiam peccatori existenti
in mortali efficienti opera devocione
et gracie operacionem. nam omne bonum
quod facit in vita ista prodest ei ad
vitam eternam promerendam vel saltem ad mi-
nus supplicium sed eundem vel ad gratie
in operacionem de pe. di. iii. voluntarie

xxviii

Nota quilibet dicat remitto tibi unum de penitentia tibi iniuncta, sicut est tanto minus punietur in purgatorio quantum minus esset puniendus si uno anno egisset penitentiam in quam iniuncta. Queritur utrum per huiusmodi suffragia et elemosinas quas per certis remissionibus aliqui prelati predicatoribus faciunt ut aliorum de fructorum liberantur tales a poena purgatorii quantum ipsum contineatur in ipsis litteris remissionis. Respondeo credo quod magis ille qui dum vivunt quod meruerunt in tali caritate decesserunt quod de remissionibus pape et aliorum episcoporum scilicet quo ad suos subditos, quo ad alios vero valebit tamquam suffragium elemosina extra de pe. et re. c. quod autem. Queritur si vos clerici qui suffragantur per isto sunt in mortali utrum valebunt ista suffragia. Videtur quod non quia peccatores non audit deus. Respondeo et dico quod valent, ista sunt in causa que in eternam retinet efficaciam scilicet virtus verborum virtus sacramentorum et desiderium ecclesie quia si tota multitudo ecclesie esset in mortali tamen ista valent. Queritur per quibus sicut de pe. et re. c. omnis utriusque sexus. Queritur utrum episcopi et alii prelati possunt sibi eligere confessores preter sui superioris licentiam. Respondeo quod dummodo tamen discretum et honestum per electione presens persone minuet alia extra de pe. c. per electionem alias autem clerici non licet. Queritur utrum plebani possunt committere suis capellanis vel aliis sacerdotibus quos mercede conducunt ut audiant confessiones. Respondeo ubi talis est consuetudo quod episcopus sciat et tollerat potest quia scit et consuetudo cum consensu tacito episcopi talibus dat iurisdictionem. Queritur vero utrum dicitur quod melius potest fieri sine expressa licentia episcopi et istud tutius est unde consulendum est eis quod expressam episcopi licentiam obtineant. Item querendum ut sacerdos unius ville possit absolvere sacerdotem alterius ville a mortali. Queritur si clericus qui beneficium unum recepit alium non subditus prime beneficii possit absolvere respondeo libro 3o de prebendis et dignitatibus.

Queritur utrum aliquis in articulo necessitatis teneatur confiteri heretico vel excommunicato. Respondeo quod non sed conteratur et confiteatur deo. Queritur utrum excommunicatus potest aliquem absolvere. Respondeo quod non. Queritur vero utrum notorius fornicator potest absolvere aliquem. Respondeo quod non extra de cohabitatione clericorum et mulierum. Queritur utrum sacerdos potest illum absolvere a quo recepit ordines. Respondeo non dicitur eum absolvere a quo est receptus cum si tamen absolvit absolutus est quantum ad forum. Et vero Queritur utrum unus sacerdos potest audire confessionem et alium absolvere. Respondeo quod non quia sacramentum quod non est dividendum. Queritur vero utrum sacerdos tenetur confitenti ad memoriam revocare peccatum quod scit vel audivit de eo. Respondeo quod si credit probabiliter ita esse ut penitens non confiteatur. Queritur vero utrum plebanus sciens in predicamento de iuriis subditorum teneatur ei revelare. Respondeo si in predicamento potest probari tenetur si autem non potest quia non tenetur nisi probat quod velint acquiescere consiliis bonorum tunc bene tenetur. Queritur vero de illo qui confitetur peccata sua et non vult ea dimittere utrum est absolvendus. Respondeo quod illo quia tamen in rigore est et non penitens de pe. di. vii. ipsos debet tamen confessor confessiones illius audire et ad penitentiam hortari extra de pe. c. quidam et det dicere super tale mittat bene

et indulgentiam et absolutionem, quia quod dicitur per modum orationis sed non debet dici auctoritate qua sacerdos absolvere quantum talem non posset absolvere. Unde male faciunt qui tales summas amovent. Movetur super eos dicentes quia per hoc perdunt peccata et sine libro peccata coram quantum ad ecclesias quin faciunt videntur. Quid si aliquis puniret et peteret et dicit quod non possit ea facere que ei iniungunt utrumque absolvendus est. Respondeo sacerdos debet tali dicere quod habeat propositum satis faciendi et sic absolvat eum. Quid vero faciat sacerdos si habeat subditos mutos et surdos. Respondeo confiteantur eos per signa vel scripta ad confessionem et sic non imputabitur ei quod ... Utrumque in fine vite in ultima infirmitate imponenda est penitentia. Respondeo non est imponenda sed notificanda et debet dicere sacerdos: talem penitentiam debes tu sustinere sed quia non impono tibi quia non potes eam modo implere sed si convaluis venias ad me et utaris consilio meo quod valde. Et sacerdos si aliquem audiret aliquem in simili in loco tali ad que postea reddi non posset, quam posset talem penitentiam debere. Si saniter esset habeat non iniungo tibi pro isto tempore sed si convalues debes talem penitentiam agere. Utrumque peccat mortaliter revelans confessionem. Respondeo quod sic ut extra c. c. omnis. Utrumque sacerdos tenetur celare quod recepit in confessione quod tamen non est peccatum. Respondeo quod sic ut supra Io. Quid si aliquis dicat sacerdoti extra confessionem aliquid subiungat forte dicendo ista dico tibi sub sigillo confessionis utrumque tenetur celare. Respondeo quod non debet aliqua recipere hoc modo si facit tenetur celare ac si recepisset in confessione secundum Io.

qui non est sacerdos hoc secundum Ios. Quid si aliqua audivi in confessione et postea extra confessionem quicquid audivi quod sumpsi prius confessio et hoc facio ut possim revelare utrumque teneor celare. Respondeo quod sic ac si recepisse in confessione hoc secundum Ios. Quid si sacerdos stat inter aliquos contracturos affinitate per coitum fornicatorium et illi volunt copulari. Respondeo sacerdos debet illi qui confessus est dissuadere ne tale faciat. Si autem non vult consentire sed petit sibi ad copulam ponat vicarium. Sunt nota tunc eos coniungat et sic non peccat quia magis videtur pati quam agere hoc secundum Ios. Utrumque episcopi possunt dare indulgentias in aliqua aliena diocesi. Respondeo quod non nisi ex licentia illius episcopi diocesis extra c. cum ex eo et non debent dare nisi annum. Respondeo licet non debeat plus dare quam annum si tamen plus dant tamen indulgentia quia non addit ibi quod si secus fecerit decernimus non valere et dicit hoc quod clausula non ponitur in mandato licet stat contra mandatum tenet quod factum est extra de preben. Si quis. Quid si dat indulgentiam annalem tunc qui dat indulgentiam annalem debet quod indulgentia annalem utrumque si fuit iniuncta ei penitentia septennis liberabitur dando unum denarium. Respondeo dicit quod si confessor iniungit penitentiam tali modo ut redimatur in parte vel in toto tunc valet indulgentia ad relaxationem penitentie aliter non extra c. quod autem. Hostiensis dicit quod talis debet tamen non tenetur facere penitentiam sibi iniunctam quia per hoc dicitur indulgentiam eam si in discreta sit hoc satisfactio [...] extra c. cum ex eo tamen quia nescit utrum sacerdos iniungit sibi debitam penitentiam secundum qualitatem

est quod quinquagesima indulgentia facta in
futurum. Hec Hostiensis. Consilio credo quod
homo talis indulgentia non utatur ut agat
vitam sed reservet eam in purgatorium quod
sanctius est de carenis que dantur. Item si
nulla de iniunctis aliqua penitentiam numquid libe-
rabitur si nullam aliam iniungat. Respondeo quod sic
si hoc fiat auctoritate sacerdotis qui debet
considerare duo scilicet debitam dispositionem pe-
nitentis et quod in uno sit [illegible] et de alio
in indulgentia et utrique caritas [illegible] de-
bita proportione scilicet ut minor pena
in maiore commutetur quia plus satis-
facit pena propria de qua aliena contra
sententia [illegible] patet quod una
nulla potest ut [illegible] Commutatio lxvii
Unus sacerdos potest commutare penitentiam alias
iniunctam ab alio sacerdote. Respondeo quod sic simpliciter
dicitur et per eam hec [illegible]. Item numquid
simplex sacerdos potest commutare penitentiam
iniunctam ab episcopo. Respondeo si penitentia fuit in-
iuncta in tali casu qui spectat ad episcopum
simplex sacerdos non potest commutare. Si autem
fuit casus de quo sacerdos absolvendo po-
terat absolvere tunc potest penitentiam commutare
nisi episcopus reservavit sibi commutationem
et quod sacerdos potest commutare penitentiam de
penitentibus iniuncto confiteri petere pro quo
penitentia sibi fuit imposita. Item numquid si
aliquis accepit crucem pro omnibus peccatis
suis ut vadat ad terram sanctam
si moritur ante arreptum iter simul habebit
indulgentiam omnium peccatorum. Respondeo credo quod
ex sola susceptione crucis et proposito
eundi non habebit indulgentiam peccatorum
nisi qualitas contritionis et devotionis
hoc mereatur nisi expressum esset in for-
ma indulgentie quod ex sola susceptione
crucis indulgentiam omnium peccatorum habebit.
Item numquid si ille post arreptum iter

peccat mortaliter numquid tenebitur ad
specialem penitentiam. Respondeo credo quod sic. Item num-
quid tenetur homo confiteri venialia.
Respondeo quod non nisi in duobus casibus. Primus
si dubitat utrum sit veniale vel mortale.
Secundus propter statutum ecclesie quia omnis u-
triusque sexus tenetur semel ad minus in anno
confiteri quia si non habet nisi venia-
lia tenetur ea confiteri. Hec Summa confessorum.
Item si aliquis fuit confessus
alicui de ordine predicatorum vel minorum
qui ex privilegio possunt audire confessiones
numquid tenetur illo anno amplius
confiteri proprio sacerdoti. Respondeo si illi privile-
giato concessa est licentia a sacerdote
tacita vel expressa tunc sacerdos commisit
vices suas alteri confitenti non tenetur
isto anno suo sacerdoti confiteri nisi rei-
teraret. Si autem non habet licentiam sacerdotis
sed superioris vel pape vel episcopi tunc
tenetur illo anno suo sacerdoti con-
fiteri non illa que confessus est
sed alia que post ea commisit et hoc
si sacerdos sit ydoneus et hoc expli-
cat hec Summa con.

Nota quod quidam casus pertinent ad
episcopum quia sibi eos reservavit
quedam ex consuetudine ut sacri-
legia in corpore Christi quedam
de iure quia et quia sunt Christi. Primus
est solempnis penitentie impositio. Secundus
solempniter penitentis reconciliatio
de iure. Hec [illegible]. Tertius
absolutio ab excommunicatione lata ab episcopo.
[illegible] quidem autem commutatio
votorum commutatio de voto de nulla
[illegible] vaga restitutio. Si quis ignorat
[illegible] de [illegible] sit pu-
to tamen si episcopus non potest habere
[illegible] quod consilio discreti sacerdotis
possit in pias causas erogari.
[illegible] absolutio

incendiarii. Septimus mutilatores ab
solutio membrorum de hiis duobus dicit
xxxiii q. ult. Octavus absolutio ho
micide Nonus qui cinere est publica
et publica penitentia est in penitencia De ca
si in vet. iniunctum contracta ar. 8
xx v. plectis. Undecimus de violatis
emunitate civitatorum et latorum sacrorum
Duodecimus de sollicitantibus moniales
et hii duo casus sunt locales
in almania tantum in qua episcopi velan
tes moniales et consecratos civitatibus
et loca sacra tulerunt sententiam eo
Nota quod vii sunt casus contra illos
a quibus solus papa absolvit scilicet
in falsariis litterarum apostolicarum qui enim
falsant litteras pape vel faciunt eis
utuntur scienter vel defendunt falsari
os excommunicati sunt apostolica absol
vendi extra de crimine falsi dura. c. ad
falsarios Secundus de incendiariis ut
toris Tertius qui ad denunciacionem possunt
absolvi ab episcopo sed postquam debent absolvi
apostolica extra de sen. exc. tuarum. Tercius
de fractoribus ecclesiarum qui postquam denunciati
debent absolvi apostolica extra de sen. exc.
conquesti Quartus de excommunicatis in
vinc excommunicante apostolica qui enim con
cat excommunicato contra tunc excommunicatus
est maiori exc. vel debet absolvi ab
eo qui tulit sententiam sed si difficile
est ei adire excommunicatorem potest ab
solvi ab episcopo vel proprio sacerdote prestito
iuramento quod pareat mandato excommunica
toris Si non communicat in osculo vel oro
ne potest absolvi a proprio sacerdote extra
de sen. exc. significavit et gauisi et ho
stes sed viii et xi et duodecimo in
telligunt qui communicat eis in crimine vel
qui sunt excommunicati cum participibus

sibi Septimus in illis qui dat licenciam ali
cui granandi eos qui sententiam aliquam
contra aliquem promulgarunt quecunque
enim predictos per sententiam excommunicatos suspensos
vel interdictos sunt contra aliquem promul
gata licenciam dederint alicui occidendi
vel capiendi seu granandi in bonis vel
personis suis vel suorum eos qui tales
sententias protulerint vel quorum occasione
prolate sunt vel si per licenciam ipsorum
bona ipsorum oblata sunt nisi ipsis
bonis infra viii. dies sunt resti
tuta aut satisfactio secuta ipso facto
excommunicati sunt omnes qui dat licenciam
utuntur vel qui aliis committunt et si
permanserint in hac sententia per duos men
ses tunc non possunt absolvi nisi apostolica
extra de sen. exc. quicunque li. vi. Sep
timus de verberantibus clericos vel quosdam cum
suos religiosos vel mandantibus verberari
qui non possunt absolvi nisi apostolica vel eius
legato nisi in xiii casibus quos quere
in de sen. exc. Nota quod sigillum
confessionis frangitur dupliciter scilicet directe
et indirecte dupliciter commendando et
vituperando Vituperando scilicet personam
confessam Commendando dupliciter in ipsa
persona vel aliena In ipsa ut si mulier
suspecta de adulterio si sacerdos comen
dat eam coram viro suo de innocencia
et illa postquam eam laudavit tunc orat cum tacere
et ita vituperat eam tacendo et sic
frangitur sigillum confessionis In persona
aliena de duobus de quibus unum oprimit
et postquam confessi sunt confessor
commendat unum et tacet de alio et ita
tacendo vituperat ut supra Et di
recte frangitur dupliciter scilicet specificando
personam sic illud audivi et malum
est vel specificando cuncta et hoc
dupliciter vel cum determinacione temporis
ut hodie audivi homicidam etc.
vel sic forte non audivit nisi unum

Vel sine determinatione temporis ut qui
excommunicavit et sic non exprimit
vel specificando personam et canonem et sic
plane exprimit sententia vel hiis casibus tenetur
absolvendus in vita se similia non fecit
sed quod quis absolvitur ab excommunicatione
ex. de sen. exc. [illegible] ita intendans
xxiiij q. ult. pessimam ita excitans ex.
de pe. inter sollicitudines. Item quilibet
in necessitatis casu xxvj q. vj. de iure
Quartum de sacerdote qui sciens quem excommu-
nicat absolvit absentem et ignorantem
et sine satisfactione numquid valet
huiusmodi absolutio. Responsio taliter absolutus
est / est absolutus sed debet gerere se pro
excommunicato donec certus sit se esse ab-
solutum. peccat tamen sacerdos qui ta-
liter absolvit cum absolutio non sit im-
pendenda nisi penitenti et petenti ex-
communicato vel facta satisfactione vel pignore
ca. Quintum de iudice qui dat licentiam ali-
cui communicandi cum illo quem excommunicavit
cum excommunicatis sibi numquid valent
huiusmodi licencie numquid debet dari sine consensu
illorum ex quibus sunt huiusmodi sententie late
Responsio huiusmodi licentie [illegible] continent errorem
expressum ut si concedat interdicto divi-
na celebrare in loco aliquo interdicto non suspe-
sa sententia interdicti. vel communicare ~~interdicto~~
excommunicato cum suis participibus non re-
vocata sententia huiusmodi licentie non valent
Si autem interdictor intendat suspendere
interdictum quo ad tempus et locum in quo
ille celebravit vel revocat sententiam la-
tam in participantes quam ad personam cui
licenciat tunc valent non debent tamen
fieri in occulto propter ignorantes causam. de
mandato autem non fiunt fieri debent sine le-
gittima causa et sub consensu illorum quibus
late sunt sententie / tenet tamen huiusmodi licentie
et suspensio de consilio et revocatio excom-
municationis [illegible] de iure. sed si [illegible]
ex toto factus est officio suo quo ad causam
illam. [illegible] excommunicatione quem erit

participando cum excommunicato non posset in-
cidere aliquam excipe quia non est
sententia canonis sed iudicis
Numquid magister incidit sententiam excommunica-
tionis si percuciat in ira scolarem
vel clericum. Responsio quod non si faciat causa
correctionis et excessu non excedat
modum tunc. ex. li. v. incidit. Sextum si
principalis magister prohibeat submagistro
ne percuciat numquid ille percuciens in-
cidit in canonem. Responsio quod non si cum correctione
fecerit ut supra. Numquid proprie percuti-
endo filium suum scolarem magister clericum
incidit in canonem. Responsio quod non si sunt
in minoribus ordinibus si non sunt in ma-
ioribus puto quod non incidit ex. c.
cum voluntate. Septimum si magister percu-
tit scolarem in maioribus ordinibus
Responsio si facit cum correctione non incidit
in canonem. Octavum si non adducit de correc-
tione et cum percutit numquid incidit
in canonem. Responsio quod non quia si non adducit
actu tamen habitu adducit. Nonum si
aliquis actu videt clericum osculari
vel amplecti uxorem suam vel sororem si
ad opus carnis numquid percuciens
incidit in canonem. Responsio quod non si tamen
non in loco suspecto sed publico clericum
amplectatur vel oscularetur aliquem
sicut fit in ludo tunc percuciens in-
cidit in canonem. Decimum si vir turpiter
agentem cum uxore occidit vel clericum vul-
nerat numquid incidit in canonem. Responsio [illegible]
dicunt quod sed alij dicunt quod non quia
decretum Si non non distinguit
inter atrocem et atrocem et pene non
[illegible] ista opinio magis placet
Undecimum de illo qui percutit ut uxor
vocet clericum ad turpem actum et sic
vocatum percutit. Responsio [illegible] vocatus
et percuciens incidit in canonem. Duodecimum si
mulier cum baculo percutit clericum in caput

i pacientia ea pt sine peccato
R. si solum ibi impedit ea tuos
q incidit si aut tangit in vita tur-
pit cum vim velit velit dfre et
illa zelo castitatis defendendo se
pcutiat non credo q incidit tutum
tamen est ut ab epo se faciat
absolui ad cautelam Item si ali
quis pcutit clicum turpit agentem
cum filia filie sue R. quidam dicunt
q incidit ca. quia decretal oc-
cipit tantum q puna. uxor. sue
filiam vxore et sorore. Alij dicunt
q non quia pturem oppendunt ob
psone ascendentes psilia p. de-
scendentes ita dt Amor. sed as
finos et allater descendentes non ex
tendunt illa decre. Hec ro Item
si clr aliquis spuit sup clicum
vel p fudit aqua vel oleo vnde
i cadit in can. R. q non q graue
Item si rupit omnes vestes vel
aufert violant R. incidit in
can. Hec Rey Hec intellige si
tollat ei alit si pendet ipiete
et totum disrupet non incidit Item
si accipiat eum p caputium vel
p barba et dicat nisi essetis clicus p
cuterem te R. si fuit hoc aio
i iniurandi i cadit in can alit
non Item de illo q in ludo quant
pcussus a clico et opst mortuus
sine deliberatione aio vindicandi
se quant repcussit R. credo q q
tum ira et libidine vindicte et non
iocosa lenitate repcutit q incidit
i can. si aut non intendit se vi
dicare sed oquadam surreptione se
pcutit tunc non incidit nec illa
tua incidit qui iocose p cussus
a clico in ludo repcutit eum cadem
ira dum tamen faciat iocosa le
nitate Item si aliquis clico au
ferat vestes suas aufeat ei aut
violant R. si aufeat ei dum

esset ubi est i asport. et antequam
veniat destinat non incidit in can. Si
aut aufert ei p9 quam venit ad locum
destinatum et adeptus est possessionem rerum
illarum tunc pcidit Item quod i cadit in
can. si aliquis volens ledere clicum
pcat eum et clicus fugiens pcat ca
dit et ledit seipsum R. q non q
ipsum si aut sic fugiens ppt metum
papitaret se et sic ledere timet
pcquens esset excommicatus sicut idem
R. dt Item si claudit eum in domo
vel in carcerat R. incidit i can. q
Rey si non in domo vel i claustro ob
sideret ne exiret ppt obsidentes in
essent excommicati sicut clico fieret i
iuria ita dt Amor. Itemquod dicit
incidit in can qui repellendo vim vi asisio ped
non aut pcutit clicum R. q non p.
q iij. non infendo Item si tredes
verberare clicum pcutit clicum laicum
quaeritur in cadit in can R. q non Hec
Rey Item si credes verberare clicum
laicum pcutit clicum R. si errat in
psona no incidit clicum verberare non
incidit nisi crassa sit ignorantia
ut si eum videret in habitu clicali q
ipsum Item de illo qui mandauit verbe
rare clicum et antequam clicus verberetur
penitet punitur R. ut Rey si penitet
antequam audit renouat mandatorum
incidit si non p9 quam sciuit renou-
cacionem non incidit q ipsum dt. si penitet
eum aut verberationem et renouat faciet
q potuit sine ad illum peruenit pp
non incidit Item de illo qui dt animi
tit velle vindicari de illo clico et
illi ppt uba ista verberant clicum
R. si duplat uba illa aio p vocandi
eos ad verberandum incidit in can Hec
vero Item si epi vel sacerdos dat
viii licentiam absoluendi de omnibus pec
catoribus quas tulit i sua dyocesi
vel prochialibus gnalis Itemquod
potest absoluere excommicatum alios cum

absolucionem non competit in dicto speciali quia
excommunicatus erat propter dampnum illatum ecclesie
R(esponsio). Si committit episcopus vel sacerdos
dare michi licenciam de omnibus et hoc michi
constiterit credo quod possum eum absolvere
tamen si satisfacere de dampno non debet
eum absolvere nisi premissa satisfactione
propter vel palliam maiorem si suspectus
habetur quod post absolucionem non satisfaciet
Quid si suspectus de non solvendo post ab-
solucionem est sub condicione absolutus
ut dicat si satisfecerit R(esponsio) licet sub con-
dicione possit fieri sententia excommunicationis
ut extra de appellatione c. a nobis non tamen abso-
lucio facienda est sub condicione futuri
eventus quia talis absolutus non est
simpliciter absolutus nec se gerere debet
pro absoluto cum pendeat de futuro. Quid
si dicat iudex committo unum ex his
duobus vel excommunico unum quemcumque velit sive
quem R(esponsio) credo quod ille de quo committens
iudex sit excommunicatus si tamen non potest
sciri de quo committens intendit dicit Vitalis
Si autem vage committens nec magis
se refert ad unum quam ad aliud cum
non intendat utrumque ligare sed al-
terum tantum neuter est ligatus nec valet
sententia. Quid si dicat iudex excommunico
te et absolvo R(esponsio) Si voluit iudex
excommunicare et absolvere simul non potuit
et nichil egit. Si autem voluit primo ex-
communicare et postea absolvere utraque valet
Quid de duobus iudicibus quibus manda-
tum est ut alter eorum excommunicet aliquem
et uterque eodem momento dicit excommunico te
si ille te non excommunicat R(esponsio) Hostiensis
[illegible] quod uterque ex-
communicat quia securius est quia nescio
uter te ille excommunicet cum non ergo
excommunico te. Quid si possum absolvere
aliquem michi confitentem tamen
existente alia parte aliorum plurium

R(esponsio) ut supra. Quid si episcopus mandat sa-
cerdoti quod denunciet talem [illegible]
[illegible] tenetur eum vitare R(esponsio) ut supra. Si autem
mandaret quod eum excommunicaret non tenetur
eum vitare donec eum excommunicaverit. Quid
ergo utrum tenetur vitare clericum
notorium fornicatorem vel eius con-
cubinam R(esponsio) quantum ad missam hanc audien-
dam dicit ut extra de cohabitatione clericorum nullus
audiat et c. preterea et de [illegible]
si qui sunt presbiteri. Sed non tenetur
eum vitare nisi sunt excommunicati
Utrum excommunicatus possit tempore eum [illegible] lxxxiiij
tempore quo non celebrat R(esponsio) ut supra
sed peccat se ingerendo quam mortaliter
Quid ergo utrum tenetur vitare eum
qui percussit clericum et excommunicatus est
R(esponsio) ut supra quamdiu non est absolutus
Quid vero. Quid si hoc esset in via
eundi ad curiam R(esponsio) vitare eum non te-
neor. Quid de his qui sciunt ad mensam [illegible]
[illegible] eum recipere hospicio et vende-
[illegible] Quid vero sed de aliis tenetur
eum vitare. Quid vero. Utrum ex-
communicatus possit intrare ecclesiam cum predicatur
R(esponsio) ut dicit quod si vult abesse [illegible]
[illegible] et dicit quod aliqui predicatores
[illegible] predicare excommunicatis [illegible]
non [illegible] sed [illegible] plane dicit
contrarium super isto decretali [illegible]
[illegible] Ubi dicit notabile est quod ad
predicacionem etiam excommunicati intrant
ecclesiam dummodo nullum divinum officium ag-
gatur [illegible] qui [illegible]
ecclesiam talibus non [illegible] predicare
velint. Utrum [illegible] sententia
[illegible] lata ligat R(esponsio) ut supra in
[illegible] fallit tamen [illegible]
[illegible] si [illegible] sententia post ap-
pellacionem [illegible] interpositam [illegible]
[illegible] / 29 si [illegible]
[illegible] continet errorem [illegible] / 39
si excedat [illegible]

et app̄t q̄ q̄ s' nō pare ex̄cōicat cō
de ex̄ces. p̄la. cū ad quorundam / et q̄ cū
quis sub pot. sic ptectiōi sedis xxvi
aplice et ex̄sīpt.ᵉ ut appellat ut
ex̄ de appellone ad audiam / v. si
pna ferat ab h̄ētico vl' ex̄cōicato ma.
ex̄ q̄ / ex̄cōm q. i. audiui. p̄ter grauiss
xxv ¶ Vtrumque possit petere clēmina ab ex̄cō-
icato. R̄. o. b' dt̄ q̄ nō nisi cōminte
sed Innoc. dt̄ q̄ et si ardēs est
l. sit ei opus piculis ideo vi vtrūq;
pt aliquis absolui ab ex̄cōicatōe
in mitis si i aut inste ut ptītia
nō dz absolui vbi sī tī sit ab
solucio nō tz q̄ sic q̄ drumd si
aliquis dadit ī ex̄cōicatōz maiorē
cui absolucio spetz ad ēpm vtrumque
ab illa pt absolui si tistat sc ad
studium ab ēpō parisiens. R̄. o. q̄. q̄ sic
Vtrumque sacerdos pīutetz ligatos sua
ex̄cōicatōe aq̄ ex̄ nō pt absolue pt
apetis alijs absolue. R̄. o. nō nisi
pus absolutus fuit ab ex̄cōicatē / et cau
q̄ dicunt sedes dt̄. si pen nō stat
q̄ absoluit nō ē d mora petos ab-
solucō ita time ex̄ negligētoz stat
ex̄cōic. pot tī cū cōsōr ab alijs absolue
xx si q̄ sitis est plurīs casus quorū
vnus spectet ad ēpm q̄ pt absolui
a simplici sacerdote ab alijs petis et
mittas ad ēpm p ceis q̄ spetz ad eū
Vtrumque si plures aliquis ē ex̄cōicā
tus vtrumque pt absolui. v. a absolo
R̄. o. q̄d' c si i c q̄ eo q̄ lato fuit
ab vno. si aut admisit plures erit
absoluciōes et vltia q̄sunt pced
tes ē spēc q̄d si aliquis sacerdos
absoluit aliquē quē nō potuit ab
solue q̄d siaet. R̄. o. dz eū ctificare
et dicē q̄d' se faciat absolue ab
eo qui h̄t auctēm si h̄t copia illi
si nō rogēt eū ut absoluōz sua
fortificet y. et ē vtrumque vnq sacer
dos pt absolue aliquē a pna qua
alter tulit. R̄. o. q̄d' nō quia ex̄cōicatus
dz absolui ab ex̄cōicatē vl' eius supiore
ex̄ c. nup. Vtrumque simplex sacerdos
pt absolue scolares pueros ī pueriā
accolitos. R̄. o. q̄ nō q̄ absoluco eorū
spectat ad ēpm ex̄ c. puos. / nisi ēpus
quittet alicui sua auctem d q̄ ca.
Vtrumque ex̄cōicato liceat stare ex̄ eētiā
ad audiend diuina. R̄. o. q̄ nō q̄ eū q̄
nō liceat in edicto ex̄ de pe. et re.
q̄ inte. Vtrumque si ex̄cōicatus stat aut
cātū vtrumque clericus pt celebrare
R̄. o. q̄ nō ymo dz puni si faciat
ac si esset ī cāu p̄ter Innoc. et
Hostis ex̄ c. nup. Sed quid facient
laici ī h̄ casu. R̄. o. si ex̄cōicatus
audit. forte diuina illi q̄ sit ī ecā
debent exire p̄ter Innoc. et Hostie
ex̄ c. nup. et rota quē cōfessor ab
soluit ab ex̄cōicatē et apetis. tt. R̄. o.
dz absolue ab ex̄cōicatē sic d. o. absol
uere a vinclo et a vinclis et apetis
Excōicatō ē a pna seiāctōē separacō
ii. q. iii. engelaunda / vl' ex̄cō.
ē aliena bonorum quēcūq; exclusio.
Species ex̄cōicacionis sunt due vna q̄ separat
a sacramentis et a cōmunione fideliū
a fidelium cōmunione et h̄ d. maior ex̄
cōicatio vl' anathema. Alia a sacramentis
tm et h̄ dr minor. Secūda dr. ii. q. iii.
engelaunda. Xpo. q̄. q̄ vtrāq; ex̄cōicato
ī fligē aīm q̄ aī dicē (aīm
d fligē ex̄cōicato ma. p̄. a qua
ī adit d ēpm ea dapnata ut
arrip. eū q̄s fugit ūsua ēpm
z. eū quib est receptor et d' p̄sor
ēticorum. q. eū quibus assit ātia rōna
nō c capit cāt u. ei obediend. R̄. o.
eū q̄s vlat clicū monasterium vl
daz religiosa. p. et h̄ pca vi. excedi
ad q̄sinacus ex̄ c. qute psuptiones
ip̄nacus i teste q̄ s. coopacō p.
suasiōe i stigacoē et pstando auctēz

auxilium quia tunc pari pena pu-
niuntur et facientes et consentientes extra
de offi. dele. c. i. Item si ego qui habeo
potestatem video quod aliquis verberat clericum
sine meo consensu et auxilio non tamen
propter hoc sum excommunicatus si non prohibeo licet
aliquis forte peccet quia ipsi non de-
fendo cum possum / pena enim non debet
plures extendi quam delictum capiat
et si obiciatur illud Ambrosii pasce fa-
me morientem quia si non pavisti
occidisti. Respondeo intelligendum est de istis
de illis qui habent potestatem quam sunt in
illos ad quos tenentur alias generaliter
videntur et preter auctem si videt
et non prohibet ut dicit b. / Item quero cum
consules civitatum vel et alii rectores
qui sunt potestatem faciunt collectas et
exactiones indebitas contra clericos et
ecclesias non debent absolvi nisi satisfaciant
extra de immunitate non umquam / Item cum quis
incendit ecclesias / Item cum frangit ecclesiam
vel intus committit aliquid enorme
rapiendo corpus Christi de altari destru-
endo altare vel frangendo cruces et
similia extra c. conquesti / Unde queritur quod
ipso iure sint excommunicati tamquam sacrilegii
quod verum est de violatoribus ut dicit glossa
s. incendiariis et effractoribus
Alii violatores non sunt ipso iure excommunicati
sed excommunicandi ut dicit Innocentius in glo-
ssa decre. extra c. conquesti / Item cum quis
electus in papam aliquem de parte cardinalium
quam duos generit sedem apostolicam / Item cum
falsis litteris domini pape utitur scienter / Item cum
quis defert arma sarracenis ad
impugnandum christianos / Item cum aliquis
magister vel scolaris in civitate bononiensi
tractat cum bononiensibus de conductione
hospiciorum inrequisitis inquilinis / Item
cum monachi canonici irregulares
abiecto habitu ... non nisi ...

leges vel physicam audiunt extra ne
clerici vel monachi / Super specula sunt
et alii circa quidem recipiunt quod non
unus de eo qui communicat excommunicato in
crimine criminoso communicat qui impendat
consilium auxilium favorem et eum
defendendo quod est expressum hodie no-
vo iure extra c. nuper c. c. si concubine
Sola enim participatione locutionis
vel questionis contrahit minor excommunicatio
sicut superius superdictis maior. Aliud
de participantibus extra significavit contra
sacerdotes. Item adde nunc de illis qui fa-
ciunt servari statuta et consuetudines
immo potius abusiones introductas
contra libertatem ecclesie. Item statuarii
et scriptores statutorum. Statuarii dicun-
tur statuta vel constitutiones omnes excommunicati
sunt qui consilium et auxilium in illis
prestabunt contra libertatem ecclesie et illos
qui servati sunt ascendo quod sunt ab
ecclesia extra c. graviter et sunt excommunicati ipso
facto vel melius ipso iure extra c. noverit
libertate. Item quod libertas ecclesie consistit
in privilegiis spiritualibus ut de decimis
ut quod ecclesia potest ligare et solvere auctoritate
divina et statuta facere de temporalibus qui
privilegia dant imperator et reges
ecclesias tam seculares quam spirituales
qui ergo venit contra libertatem vel privi-
legium pape vel imperatoris datum ecclesie
universali facit contra libertatem et
est excommunicatus. Si vero quis venit
contra libertatem singularis ecclesie data non
licet facere contra libertatem tamquam vel
illius ecclesie. Nota duas s. regulas
prima est quicumque verberat clericum vel
aliam ecclesiasticam personam est excommunicatus. Fal-
lit tamen quod in aliis aliquibus casibus
primus cum bona cum bono zelo verberat
et ea correctione / ex hiis patet quod
sacerdotes et quilibet alius habens
et eadem seniores pueri clericos

i moribus ordinibus constitutos vel beatos
officiu sit pena cenditor punitur et
appelle de cetera / ex e si voluntate in
iuget / platus pt familias et ipsi
quos secundo si iocosa levitate qui
percussit ex e sup eo et c veniens
i cuius ad conuenit tpit agete cu
vxo matre sore et filia ex e si
quos tpit agente qz no solu ad
coitu credo esse restendi sed ad am
plexus et oscula et cu ppat se ad
opus carnis et i loco suspecto
secus si i publico ludendo qz facit
et coadit tt id est si compleuit
fctm et sunt signa tam ppinqua ucgo
quibus constat factum completu tt no in
adit incrim vlcaus eu q vo fuit
cum pcit cam et loco puniitit occide
sit ty ventu ff de adulterijs / et d
aut ibi d q pri adulte no vio
punissime est occide adulteru cu
adultera / et est ro quia cumq mo
uet pat cita plus quad vir cita
vxo suus cius et ininus affectus acz
vincit affam / cq si i consueti re
pcutit se et sua defendendo / ex
e si vo et c ex tenore / de qz ignorat
plenus de gradio vz si ignorauit
esse eu clicu / vnq cu i veneris fuit
i apostasia pq tota amonicio sibi
ab epo factam de qz ques de aposta
ex c mandatis / et cia fa q cogit
ppr percussio clia no pt absolui n
apo ul eius legato for eu qz pt
no sit i artic morte sp si qua
stionq qui si vtitur officij sui clicu
no ty enormiter lesit enorme
forte gimur lesit / et iste casus
semp excipit ex e cu ioreate
i simul pampertate ul senio depressa
ex c qd de hijs pampertate quata at

aut paupertas exigat boni viri
taxabit arbitrio / Infirmitas ut si i senitas
perpetua ul temporalis ut timor de morte
Et no qd omnes insanabiles ppone
ceci clandi et similes si sunt mit
tendi ad curiam ex e c i / Item clau
strales nisi enormiter lesint / ex e cu
illorum / Item milites et quidem famus vni
no sunt ut sunt / It a mag potua
constituti etiam minores delicati ex e
aulicos qz refert ad arbitriu epi
It qui leue lesionem clico i tulit
leuis lesio arbitrio boni viri limi
tanda est / et licitum e epis tales
absolue ex e puenit / Enormis le
sio d q fit ad sanguinis lesionem seu
effusionem ul membri mutilatonem percussionem
no ty quels sanguinis effusio licz cum
aliquis de clicis prcutit offendat
i nare ul vngwibus cutem voluat
et sit sanguis simulz no vt enormis
effusio lesio sed tt de mu cu tale sit
q desiderat remedium cyrurgie ul aliorum
medicinalium exhibicom / It si sit
capitales inimicicias / It i publicos
ex e decetero c pui Quosibus hijs casibus
pt absolui apud epo quinque ty
casibus s cum absoluitur i articulo mor
tis et qz capitales i inimicicias in
rabit q cessante i pedicto ad pp
ul eius legatu accedat mandatum
sup talibus accepturus ex e decetero
Quorum excoicatos i illiciz ipso iure adeo
seta sit pcat mor / It cu quos
i meat excoicto / It qui ipso qmittit
sacrilegiu / It qui quos distedit i
tornetos et qcucz eos i notario dic
se repellitur aplicat no pinitant
vtriusqz ty excoicato in fez a iudice
sed de mori et tenetos q soli epi
fuit anathematiz cu solepnite

Debent enim sacerdotes xii cum episcopo circumstare
et candelas accensas in manibus tenere
easque in conclusione anathematis in terram
proicere et pedibus conculcare. Alii vero prelati
qui preesunt ecclesiis collegiatis et habent
iurisdictionem super suos subditos ab-
bates vel archidiaconi plebani possunt excommuni-
care eos, sed non eo quo sollempniter. In-
feriores vero sacerdotes parrochiales et
ecclesiarum qui non habent iurisdictionem in
suos subditos non possunt eos excommuni-
care nisi hoc consuetudo optineat
xi q. iii. questus. De absolutione
excommunicatorum queritur utrum absolvendus ab excommuni-
catione maiori sive minori lata a canone
possit absolvi excommunicatus apud episcopum vel
proprio sacerdote nisi conditor canonis si-
bi reservavit absolutionem. Et hanc reservavit
sibi papa absolutionem in quibusdam casibus, primo
in quis violat clericum quia non potest ab-
solvi nisi per papam vel legatum missum a latere
domini pape exceptis casibus supra notatis.
Secundus est qui incendit ecclesiam et
est denunciatus ab episcopo in cuius diocesi fre-
git ecclesiam et super hoc est denunciatus.
Tertius qui falsat litteras domini pape. Quartus qui
scienter participat excommunicatis a papa. Quintus qui
communicat excommunicatis a papa in crimine maiori. Tunc
si sententia excommunicationis data cum omnibus et par-
ticipantibus lata a canone quod sit a iudice
vel a canone sive absolutore eius sententia pla-
ta absolutore. Item dicunt quidam quod sententia
dicitur lata a canone cum fertur contra
generaliter sit excommunicatio omnes qui hoc vel hoc
faciunt absolutore vero vel a iudice dicitur cum
fertur contumacia vel offensa pertita sive
generaliter sive particulariter. Et excommunicationes omnes
qui hoc faciunt vel omnes qui hoc fecit. Item alio
dicitur si sententia a iudice vel ab eo qui contra
facere potest generalem ut papa vel specialem ut

ut legatus vel episcopus et concilium provin-
ciale in provincia aliquid statuerint
in perpetuum et eo provinciam obedierit
et sit excommunicatus omnis ipsis quousque
ad hunc vel in tempus ibunt ultra
mare vel tornamenta vel guerras fa-
ciunt ita quod non sit statutum perpetuum
sed sit de favore vel odium alicuius
persone vel pro tempore. Quinque sententia non est iuri-
sdictionis. Quarto casu excommunicati minori excommuni-
catione possunt absolvi absque absque materia
cautione ymo et hoc dicit nova decre-
talis nobis collata pertractans ut a minori
excommunicatione si quis in parrochiam cadit se et vice
absolvat extra e. c. duobus. Item dicit in dubio
doloris quia verba alicui qua rigor absol-
vente ab eodem vinculo excommunicatus et spa-
tio ab illo quo ligatus est et resti-
tuit vere patet esse quinto expressum et .s.
et per hoc participantes excommunicationem exci-
piuntur et non sunt excommunicati ut
Quale lex humile res ignorata nature
qualitas propria vel excommunicati, id est si loquitur
cum excommunicato de correctione non est
excommunicatus. Item lex propter legem qua uxor
alligata est viro. Humile sicut servus
et ancilla et rustica subiectos
non sunt excommunicati si communicat domino
xi q. iii. quoniam ex e. inter alia
nisi tales sint quorum auxilio et con-
silio scelera perpetrantur. Res ignorata
ut si nescio aliquem excommunicatum
et non sit crassa et supina igno-
rancia sed probabilis necesse id est necessitas
domestica ut inter patrem et filium
et illi qui ab eo hoc excipiuntur
xi q. iii. et multos. Ubi excipiantur
uxor filie ancille servi rustici in
forte participant in crimine quorum ne-
cessitas advenientia ut peregrini
qui excipiuntur in transitu participare excommunicatis

q̄ e cū voluntate. Sed numq̄d red-
dit excōicatus ipso iure cessante impe-
dimento. R͡o d͡r qd excōicato semel ex-
tincta non reuiuiscit ar. xxiiij q.
iiij. si illic. Si tamen nollet ad-
imple mādatū dēt iterum excōicari
nec absolui ab ea donec ipse satis-
faciet. Sed numquid si archiepūs ab-
soluit excōicatū ab epō tz absolutus.
R͡o q non tanquā a suo iudice sūa
ex de off. iu. et de ordi. pastoralis. Secus
tamen ē de epō si absoluit excō-
catū a presbro licz facere non d͡r si
tn absoluit i° irrequisito tz ab-
solutus et ē iusta quia ipsa ē in-
ter ordinarios tam clicorum quam lai-
corum i suo epatu xi. q. i. ex. Sed
quid si sūa ī iusta lata fuit c̄
aliquē numquid tz R͡o excōicata siue
sit ī iusta ex animo .i. zelo iusticie
siue ex cā siue ex ordine .i. non
seruato ordine iuris .i. tuo edicto p-
cedente ul uno peremptorio ligat
quo ad eccam militantem d͡r mo si
ac iudicet esset sup q inferiorē
qd dico ꝓ excōicatos suspensos heti-
cos apostatas q non pnt excōicare
xxiiij. q. i. audiuimus ligat excepto
zb casibus sup notatis cū e q̄ suis les
excōicatus ī iuste qd patiēt susti-
neat ꝓ deū et initiū alis si co-
tēpnet ꝓt. mor. Sed quae statuit
eccā ut sūa ī iusta ligauit R͡o ut
clauis d. i. reuerencia sen͡r et obedie-
ntiū cessēt. Numquid excōicatus pt ag͡o
tēpē ī tiac ecclis et si ī tiauit
numquid a'ij eos excōicabit R͡o qd excō-
cati ma. excō. ul ut dci in suspensi
n° tēpē. debēt ī tiac eccis nisi for-
te supr. tuisset ꝓ eo vel ideo ꝓ-
dicacione. R͡o Innoc. ar. xxiiij. q.
iij. vir. cū ipsa excōicatus vō minoi excō.
non vr ꝑcare si intrauit cū sit
remotus aparcat ad id d͡r si ē inūctū

cū esset excōicatus maiori excō. si ī tt eccam sta-
tim eos d͡r expicere. q̄ sicut aposto-
li ē occultus i. qui sciunt excōicat si pnt
sine scandalo et ꝑicone aliter non immo
sacerdos si. decipit missam no cessabit
si ē occultus sed si maio ē monitū
eū ut exeat si no vult expicē et no d͡r
ī cessauit canone cessat ab officio
ar. xxiiij. q. i. eos. Si at ī cessauit
et excōicatus ī tiauit et uidet eū presbr
ī capitulo. quo sinito ipsum moneat ut
exeat de q. d͡r. ij. clit. si ab excōicato
excōicati possum accipe elemosinā ul sui
cinos ul comede ī domo ei ul hos-
pitari ipso ecclā ab fuere ul celebrare
missam de dono ei R͡o qd elemosine pnt
ab eis recipi si alios comede non pnt
q̄re et ecclā usurariorum ī th' ol' ali-
no. sed oblones non dēnt recipi q
oblones sunt ī publico ī eccia elemie
elemosine ī occulto qz dētic licz acci-
pere qz dēnt tenere mortuaria
at qd d͡r paria non recipi. cū pcs
no sit orandus ū puulk legato a
ī testato. lbz recipiat no cum psi
dēnt testari Si no uult excōicatus
dat elemosinā nō intuitu no dēo accipe
si non nō ipso dat ī de quibus lbz
lic. sibi de domo ut dey ē Similis
si dat de porcione ipsius contigente lic.
accipe et no licz in d domo ei
uiede ū d litteris ut dormiē impō-
si timeat eū sequere ut possim
agnusē ei declinare Numquid excōicatus
pt amplius excōicari R͡o d͡r q ē et ꝑ noi
victis apponē siue pcata ca siue
ꝑdutis. Sed numquid sufficit una absolucio
R͡o d͡r q si ab uno processit excōcationes
si at a diuis plures ē sunt absolucones
et ultra sufficiant predictos. Et quid si
sacerdos dicat in qd istū excōicamus
uiuquod tenentē ecclē et vitae R͡o
si dicat de suo parochiano tenetz

ese et vetare. Dicit autem de alieno non
tenetur vitare etc. A qua etate pu-
er incipit incidere canonem dic in eadem mang
i etiam et utrum episcopus possit eum ab-
solvere. Ult. Similiter quem an Ho. dicit
quod puer incipit esse doli capax potest
incidere in canonem et licet ... pubertatis eta-
tis ultra ... dic quem an ab
episcopo absolvi non potest si tamen adeo in
becilles sunt corporis et ...
et quod puer pro ... adcunia ...
non potest vere tempore impediri ab episcopo
potest absolvi prestito iuramento quod cum
poterit sedi apostolice vel eius legato
se presentet. Pone quod moriatur predictus
vel tussat se ad aliud canonem qui tu-
lit sententiam unquid tamen post mortem vel re-
cessum vel quod factus sit excommunicatus
et videtur quod sic quia scripta eorum episcoporum
anathematizat post mortem suam et
factum potest statutum ut quod fecit primo
in q. iiii. nullus et extra de off. de l.
c. Ult. quod quidam dicit quod interdictum
non durat ultra iurisdictionem interdi-
centis ff. de pen. l. ult. Solo
dici potest quod interdictum vel sententia excommunicationis
semper non durat ultra tempus presen-
tis nisi successor confirmet et ratum
habeat. Sed tamen diffiniendo statutum vel
... facit ligat etiam post recessum
quia statuta tullios perpetua sunt
extra de off. de l. c. ult. nisi expresse
a successore revocentur. Et inter
de statutis episcoporum conciliorum et legato-
rum et sacerdotum in statutis excommunicationis
Sed unquid sunt excommunicationes sit sicut sub
conditione ut dicatur si quis
percussit ... excommunicatus H.o. quod
sic extra de c. cum dilectus. Secus si
diceret proprio sub pena excom-
municationis sunt pena esset non
sua et esset excommunicandus.

Tenetur interdictum est censura ecclesiastica in lxxvii
pena contumacie vel offense
facta ... populus ... sit
Et notandum quod interdictum generale ... po-
test ... regnum vel provinciam interdicto
... sed cum cum civitas castrum
vel villa interdicto supponitur generale dicitur
extra de verborum signi. cum in partibus.
Pene interdicti sunt iste ...
... negantur preter parvulorum baptismum
et penitentiam morientium quibus etiam
conceditur viaticum sibi negatur una
... et ecclesiastica sepultura extra de
pe. et re. quod vite. Tamen si ... po-
... sub interdicto unquid clerici in mora
... sunt interdicti Ho. quod non nisi
... confirmatur in sententia ... si ... ad
... non interdictam potest celebrare
... divina ... sed ... dicit quod
... potest recipere ordines unquid
... aliquis interdictus clericus sunt
interdicti Ho. quod nisi ... confirma-
... unquid in loco ... si ...
privilegium quod clausis ianuis celebrare
potest potius alii ... non sunt inter-
dicti ... altius ... celebra-
re et audire divina et sepelire
Ho. quod ... aut non quibus
... indulgentia licet possint au-
dire divina non tamen possunt celebrare
nec sepelire nec recipere ... cum
quis ... clericus illius loci ...
... unquid ... privilegiorum
... privilegium quod aliquibus vicibus
in anno potest ... ianuis celebrare
Ho. ... clerici illius loci ...
potest celebrare ... unquid
... interdicta regnum vel villa
... vel loca tamen Ho.
... aliud
aliud ... in sua ... si lo-
cus tamen ... illius

loci poterit alibi audire divina et recipe
sacra R/o quod Quid si interdictum sit positum
in aliqua terra et quidam illius terre transferat
domicilium ad aliam terram R/o si terra que
est interdicta et postea interdicta remanent
tales propter interdictum donec relaxatur
sententia saltem in persona tales nisi tunc
id est quando tulit sententiam non intendit subditos
unquam ligare nisi quamdiu essent subditi
dummodo illius terre transferentes domicilium
non indiget relaxatione Si autem sit
dubium tunc observetur quod suus dominus est
Quid si interdictum sit positum intra vel
loca ubi sunt religiosi habentes privile-
gium quod possunt submissa voce celebrare
et illius villa facta est denuntiatio in-
quod possunt celebrare solemniter cum de
certo cessent R/o si interdictum ita est
promulgatum vel ita publice observetur
quod non liceat eis ignorare et non
possunt excusari ut patet Si autem non est
adeo publicum non tenentur cessare donec
eis denuntietur vel noverint veritatem
dum tamen non sint in suspicione ne-
gligentes Quid si aliquis cantat in
ecclesia in qua sunt interdicti et non interdicti
quid faciet R/o si tempore sacerdos qui
non tenetur officiare ecclesiam si sciat probabi-
liter credit in aliquos esse interdictos sive ego
sciat eos sive non non debet in celebrare
sed dicat in genere quod exeant interdicti
et ut celebrat aliter non Si autem est
sacerdos qui tenetur officiare ecclesiam et disc-
ernit interdictos faciat sicut quod dictum est supra in tractatu
de excommunicatis qui sunt in ecclesia tempore misse
Si autem nescit discernere melius est quod omit-
tat eis in divinis officiis quibus non de-
bentur quam denegat quibus debetur Nec
quid est verius qui celebrat coram
interdicto sciente R/o quod sic qui autem cele-
brat coram excommunicato licet peccet mor-
taliter non tamen est irregularis sicut dicit In-
nocentius nisi esset excommunicatus a papa ex-
communicatione scilicet Quid si sacerdos admittit

interdictum ad divina numquid alii tenentur exire
R/o quod non sed solus sacerdos peccat nisi
alii contumaciter in quo casu numquid interdicta
vel excommunicati possunt verba auscultare
divina vel officia vel videre elevationem
hostie R/o quod non sed solus sacerdos peccat
nisi alii contumaciter et quod sic Item numquid
interdicti vel excommunicati possunt verba auscultare
divina vel videre elevationem hostie R/o
quod non et talibus eadem non est peccata
pax Quid si sacerdos videt aliquem
auscultare divina vel officia numquid
tenetur inquirere vel amovere R/o si sacerdos
est suus tenetur inquirere alienum autem
non tamen quid est iuxta qui hoc loco aliquo
interdicto interest officio et cantat cum a-
liis et non celebrat R/o quod non excommunicatus non
celebrat nec facit aliquid tanquam
officium suum agens ar. xi q. iii. si
quis episcopalia Numquid interdicti possunt orare
in ecclesia interdicta R/o quod non nisi sint interdicta
abrogatum esse vel nisi sint excommunicati
mali eorum quod tot vos Numquid signati
cruce possunt confiteri in ecclesia interdicta R/o
quod sic et idem intelligitur de aliis peregrinis qui
volunt ire ad sanctum Jacobum et hominum
ex de pe. et re. quod intelligitur et quod in-
telligit utique qui sunt in via sed hominum
dicitur intelligendum tamen de hiis qui sunt in via
quam de hiis qui preparant se ad eundem
et possunt confiteri quocienscumque volunt
voluerint sive sunt interdicti generali
interdicto pro culpa aliena Si autem esset
interdictum pro culpa sua ut non debent re-
cipi ad penitentiam Numquid tales possunt re-
cipi ad divina R/o quod non sive in loco
interdicto sive non interdicto Quid si com-
munitas sit interdicta pro culpa sua et
aliquis accipit crucem de illis per quos
regitur civitas aut consentit principa-
liter in culpa pro qua est interdicta ideo est pro cul-
pa propria si est interdictus Unum si est bu-
rianus aliorum credibilitet Numquid hii sunt
in peregrinatione possunt audire divina in via

vel intrare ecclesiam cum venerit ad locum destinatum et in officio ergo non debet audire divina in via sunt tamen orationes privata ordine nisi sint interdicti ambulantes extra ecclesiam et in tempore ad loca destinata et ibi officio ... quos interdicti sunt cum omnibus quando ergo quod contra quod interdicte sed non debent tangi vel in cimiterio sepelliri. Nunquid videlicet sunt per puerperium in ecclesiam introducta ergo quod non debeat fieri. Quid si interdicti sint ecclesiam tamen celebratur in irregulari ergo quod sed sunt alibi celebrare et layci audire divina nisi aliud sint expressum hoc quoniam. et sit locum sibi interdicti. Nunquid per appellationem sequitur suspensio interdicti ergo quod non quia interdictum trahit secundum ... excommunicatio sicut ... quoniam super c. ad hec de postulatione si tamen littera apostolica pervenit interdictum non ligaret ar. de sen. exc. pastoralis. Nunquid sacerdos sit irregularis qui cantat vigilias in domo cum sumus coram interdictis ergo quod ... facit in officiando dico quod sit irregularis ar. ... si quis episcopus vobis dum qui excommunicatus oblationem facit vel matutinum vel vesperas in officio suo agere suspensus non habebit gratiam reconciliandi ergo quod quod in officio suo transgressus argumentum quod si sacerdos sepellit aliquem tempore interdicti in cimiterio cum solempnitate et officio similiter irregularis sit. quoniam quod ergo violat interdictum quia sacerdos qui fuerat interdictum quoniam ecclesia ... sepulturam non licet cum solempnitate sepellire de ... et c. quod interdicte. Si autem sacerdos sepelierit aliquem in cimiterio sine solempnitate sicut alii laici licet ergo ... patet non credo tamen quod ... fiet irregularis cum penam non sunt extendende sed quis potest dispensare cum clerico qui violat interdictum solus papa de ... plana tamen si clerici non sunt in toto ... et si ... non ligat ut ... tamen in ... et in glosa.

Nunquid suspensus ab ufficio potest celebrare ergo quod ... episcopus ... de elect. cum in cunctis sed tamen non potest elegi ab ufficio durante suspensione tamen si episcopus aliquem suspendit ab ufficio in ... potest in alio episcopatu accipere beneficium hoc ... de appellatione pastoralis. Quid si episcopus suspendit aliquem ab officio et in ... sit suspensus celebrat nunquid sit irregularis ergo si celebrat ignoranter ita quod nescit se suspensum non sit irregularis nisi sit ignorancia crassa de clerico excommunicato apostolice. Si autem scienter celebrat sit irregularis et debet deponi de clerico excommunicato ... et cum ... solus papa dispensat ut ... de clerico excommunicato ... de sen. et re. ... Quid si aliquis suspensus ab ingressu ecclesie et celebrat nunquid efficitur irregularis ergo quod non cum ... ecclesiam celebrari possit immo si in ecclesia celebraret non fiet irregularis licet peccaret ergo ... hoc ... et ... Nota quod suspensio ab officio ... habendum cum suspensio suspensio ab ufficio in suo episcopatu sed ... quia beneficium in alio episcopatu hoc ... de ... si quis. Nota quod suspensus ab ingressu ecclesie non debet intrare ecclesiam ad audiendum divina et si sit in ecclesia non licet ibi orare cum eo et si moreretur non debet in cimiterio sepelliri sed tamen ... ecclesiam cum ... celebrari hoc ... Nota qui suspenditur a divinis ille non potest officiare vel ab aliis officiantibus audire sed si suspensus est ab officio tunc potest ecclesiam intrare et divina audire sed non officiare hoc ...

De titulis. Supra vidimus. Nunc vero de titulo titulorum qui non ... violat titulos s. de ... significationibus intendimus. et primo videndum quid sit significatio et quod sunt modi significationum. Si ... aliquid significatum facere ... ar. significationum sunt ... duo s. ... et ...

Vox enim duobus modis significat: primo naturaliter ut latratus canis significat iram, gemitus infirmorum significat dolorem, et ad placitum secundo quae vocantur instituta sunt ut ego vel vox. Voces autem maiori modo sunt pro institutione ut si fiat enim ut sonus tube significat pro actore ad bellum. Item per signum ut circulus significat vinum venale et cetera. Item per naturam ut urina in tempore in calida significat distemperantiam caloris et rubor in facie significat verecundiam. Item per similitudinem ut arcus significat noctem. Et non quod verba sunt admittenda respondenda sunt offendere non enim intentio verborum sed verba intentioni debent deservire. ex. c. de his quae. Intellectum verba enim constituta sunt ut per quemque in notitiam alterius cogitationes perferat. xxii q. v. quam autem et alibi in libro periciarum voces sunt voces earum passionum quae sunt in anima et sicut anima perficit corpus ita sua verba. xxxiii. de recedula. Item ubi sanus verba proferat concepte presentes verba offendenda sunt advertentes in recipientes. ubi non sanus concepte verbi proferat verba ad intentionem presentes sunt respondenda. Ubi autem sanus verba advertere parte ad quem verba intelligi ab revertere. Si est occultum cogere utique verba prelati retinet de quo sunt qui solent sensum intelligentibus generare ex. de sponsalibus. Secundo si manifestum est quia positum est illud quod cognitum est vel per confessionem vel per probationem legitime. Item vel per rei evidentiam quae nulla possit tergiversatione celari ex. c. cum olim. Item ubi duo sub distinctione mandantur sufficit alterum adimplere. ex. de rescriptis. Item certo Si non coniunctim est tunc utrumque. Item in dubiis potius interpretandum est ut res valeat quam pereat. ex. de albate.

De verbo vi

Ultimo post quaestionem tituloque de verbis iuris et primo quid sit sermo et quid significatur ad esse. Secunda quidem

specialis norma vincendi in cetero sive in causa vel causa ex. de statu monachorum. pro tertio quidem dicitur verbum quaestionis causa xxi. d. quae iure etc. dicitur compendiosa narratio rei vel quae rem breviter enarrat. ff. de reg. iur. l. i. Ad esse vero exigitur quod sit generalis et iniqua fallit aliter perdit suum officium in illo casu in quo fallit. ff. e. t. l. i. Item volumus scandalum nasci permittitur quam veritas relinquatur. ex. e. t. qui scandala. Est enim triplex veritas scilicet doctrine iustitie et bone vite. iniquam est iustitia obmittenda propter enim scandalo dicitur ut non omittitur moralis per veritatem doctrine quam propter scandalum permitti d. xxxiii q. iiii non potest. Et utramque potest aliquid sine morali admitti et obmittendi propter scandalum. ex. de postul. prelat. ad annos aliter quamvis multi dicuntur de causa patri multitudinem vero de plus vel multitudine plurimum velut anima. multitudine tunc vero permittitur illis quos constituit eccl. ita dilata ante quod latent autem per verbum alter illi lite contradictum sunt nisi secundum stabilite preposite. ex. e. quod latent, quae per vim sive metum sunt quae patre cadere debent ii quod stabilita i. non formidosum non tenet. ex. de his quae vi vel metu ad audiam. Item quod si in partitione sua rei iniuste ager ex pactione legis reputatur. ex. c. quod in metu. Item non dicitur scire quam latere non sit. xxxiii q. i. pudenda. Item non dicitur ut pastoris culpa si lupus oves comedit et pastor nescit. ex. c. quamvis, et hoc ideo quia pastor tenetur de custodia. xxiii q. i. in pastore custodia pastor enim qui tales expectat videtur plurimum de fac. vel de ... Sed enim coactum ex quibus diligentia ut distinguere ... negligentiis prelatorum lxxxvi d. Item quod minus est sine non facto in alio sufficit non potest. ff. e. t. Adeo quod quod abusive ... non valet oppositum facto quale sit ex. de regimine prioris possit et

ratihabitio retrahitur et pro re utile consi-
matur. ex de spon. i pubere Soloz thiq
q.c. sub titulo de elec. q. sunt appellationi
sive consp. cai. Jt nemo q. de pnae no
pot absolui pt ex. e. nemo Jt qd si ca-
loe iracudie no fit, ut d. no pudra-
tio e quam si perseuerancia iudicio appa-
ruit aui sinistre ex e. quidquid / quia p
seuerancia ire tunc iudicat. Vnde p. 9
j rastinum et nol p. Jt culpa caret
qui scit qd prohibere no pt ff. e. culpa
Jt nemo i aliud plus iuris transferre pt
quam ipse het ff nemo Jt vid. solui
facere qui iure suo no vti. ff. e. t. no
vid. Jt ff. i dubijs benigniora i meli-
ora preferenda sunt quia i dubijs potius
interpretandum est ut res valeat quam pereat
ex de voto pue albate fuit ecca i du-
bijs reus absolui ex de sent. instru-
ment. Jt i vito bufito no dat. i. d. dal
ff. e. t. i vito Jt no vid. amitte qd
tunq. spra no fuit ff. e. t. vi. Jt i re
dubia benigniore interpretatione sequi no mi
iustius e quam tutius ff. e. t. iure Jt
nemo ex delicto suo condicionem suam melio-
rem facere pt ff. e. t. nemo / nulli eccia
det sua fraude prodesse Jt ff. i generalibus
specialia i telligunt. ff. e. t. ff. quoz
tamen speciale derogat generali ut dan
e. sub titulo de rescriptis Benedictus deus
Explicit summa iuris expediosa
et vtilis edita a magistro Johanne
Anno incarnationis domini Millesimo
CCCC^mo vicesimo i die sce lucie

2 Doma ad remissionem peccatorum
multa debemus indagare i. i-
quirere videamus hunc libellum
primo librum qui loquitur de remissione
peccatorum Vnde e qd iiij or sunt i qui-
rendo i quo ope s. materia i tencio
vtilitas Cui parti philosophie subponatur
materia huius libri e abstinere se a
malo et virtutibus adherere Vel materia
est tam peccata venialia quam mortalia
materie Jntencio eius e tractare de
vicijs et de contrarijs eorum videlicet
virtutibus cui philosophie ethice subpo-
nitur iste l. morali philosophie quia de mo-
ribus loquitur s. de salute anime Titulus
talis est Jncipit summa pure breuis
et vtilis modus agendi e primo
dicere quomodo peccator debeat ipsum peccatorem
debeat confiteri sua peccata et quomodo
confessor debeat ipsum peccatorem peccata
sua audire diligenter Vtilitas est
peccatorum remissio et sce vite renu-
vacio Causa quare iste liber i uentus
fuit hec s. ut peccatores sciunt co-
fiteri peccata sua et ut ad plenum p.
bona et vana consortium possent venire
ad celestem patriam Auctor istius operis
fuit ci efficacis qd id e fuit quidam
vir religiosus morum honestate i
signitus et noluit se nominare Alij
dicunt qd fuit quidam vir religiosus
s. minor qui vocabatur bona ventura
Debemus autem sciendum qd tria sunt i uenta
ad remissionem peccatorum s. confessio
penitencia et elemosina. et quia si-
cuius sacramentum de confessione penitencia
et elemosina io videamus quid sit
vnumquodque istorum et primum de confessione
Confessio e salus animarum reparatrix
virtutum purgatrix demonum expu-
gnatrix viciorum quid facit plura abstinet
ul destruit os inferni ianuam paradisi
aperit penitencia e quasi deflere et
deflenda l. peccata iterum no committere
Elemosina e res scta actus pietatis

bna minncos pcta repans ad mo-
nib3 ad ingres angelicis et e tamq3
muru i expugnabile ita aiam
Explicit prologus &c
Emitas pccor e ne tardes qũti ad
dnm ab penitas cito pccor cu sit
diues miseracor iudex et piut q̄ quq̃
tenenda t. Spes vnde spate i eu
omis congregacio populi effundite cor̃a
illo corda vra. cor contritu vn dd'
Cor contritu et humiliatu de9 no spnit
Confessio culpe vnde qui abscondit
pcta sua no diriget qui aut confes-
sus fuit et ea reliquit venia quam-
pena satisfacco vn Johannes faci-
te dignos fructus pnie Fuga vn
salomon Quasi a facie colub fuge pcca
comite ad dnm et reliqu pcta tua
Hec9 Spes venie cor contritu confe
culpe pena satisfacco et fuga
nequicie Spt dimittas dimitte
nob debita nra et e deus cu dimi
sericors petimus pr nr petimus ad
nr sicut dimittim9 eis q̄ pcta sunt
i nos sic et ipe dimittet nobis
et si nos no dimittimus tamquam vi-
dicatiui et odio pleni quis quasi dicas
pr nr petimus ipm ne dimittat
nob pcta nra opz eu pnitentem
satisfacere deus i quos deliquit et si
mitte eis oportet q̄ i ipm deliquit
q aut ad confons sit nra pccorz
dr hec9 i matheo querque satisfa-
ccos vn dominus si offers munus
tuu ad altare et recordatus fueris
q̄ fr tuus ht aliquid adusu te
relinque ibi munus tuu et vade
pris reconciliari fri tuo et tc veniens
offers munus tuu Vnde Vt dimitta-
nos dns pcta remitte querque sa-
tisfaccos quos te lesisse fateris
Spns sed9 penitens doceat ipe
co i i vili veste vt plurib de-
licias pquas dnm offendit
satate vite qpesrat / luxus vn

theobias Cu ab alijs laudaris vista
honestaqz vita tradams Spectacula
vnde pctos quo maior est ipo cui con-
misteris tanto quo picli plus est
vigil cui dapnosu est hois mo-
ribus qua i aliquos spectaculo vide
Deserte vnde salomon Qui cu sapi-
entib3 gradit sapiens efficit Amicus
stultorum simil efficitur Dns surdu et
mutu curans a turba ipsi ducat
seorsu. i. astrepitu mudi Sectas vn
erodata Et clamor hostis ora premu
tuo Et opus pietatis vn ap9 Ad
oma vtilis est pietas que promissio
nem hz vite que nunc est et future Vos9 Spne
voluptates. sup9 spectacula mudi
Deserte qsortem pnie supplex tumultu
Sectas pccos et opus pietatis amato
q Oma Vic pcs ciuitate vpluat et ce-
pte arida remaneat Sic mon-
te penitens vicia queda deplorat
et deseat et valijs pmittit & de-
cui g dest si pcta luxurie q̃s desi-
at et defundo auaricie q quo
ad hec Scrutas etates qas i pmi-
cia quid i iuuentute et sic de ceteris
etatib3 Sensusqz pilliata va tactu
odoratu visu auditu pcta mals
Vnde lingu gustu et olfactu audita
visio tactu Loca si i loco sacro
q vel no sancto Tempe si debeas
surge ad matutinas i dieb3 solep-
nib3 vel alijs dieb3 Membra si
debito mo Vn lig Oma pcta intuit
qstio da Scrutas etates sensus
loca tempa membra. Acta Omi
sacio pnie e pcta flere et flenda
qmitte nolle Admissa scz statu tpe
i nocētia et fama Comissa i ma-
lis Et obmissa .i. bonis q ad plus fe-
cisse potuisses et no fecisti hec est
plange pcta tua et delicta plage
ba q deu offendisti proxim dapni-
ficasti vn v9 deplorans acta

Hugo. Deploras acta, nolens committere
flenda, plangas amissa, tu commissis
et obmissis offensam quam dei quos fideles
dampnificasti. Vera. Nemo causa
humilitatis confiteatur se esse reum illius
peccati quod non commisisse novit, quia sic
se peccatorem constituit. Augustinus. In humi-
litatis causa si mentiris, non eras
peccator antequam mentiendo
efficeris quod tu vitaveras. Integra
ut penitens sacerdoti omnia peccata sua
confiteatur cum integritate cordis. Munda
ut contritus se videt intimus peccata con-
fitendo sua spiritualia certius pa-
dendo peccata carnalia. Unde dicitur Ve
vobis scribis et phariseis ypocri-
tis qui mundatis quod deforis est
ut fiat mundum. Unde usque vera sit in-
tegra sit et confessio munda. Sit
cita. Unde dicitur Confitebimur tibi deus con-
fitebimur, nec peccator dimittat in tradi-
tionem sed sit sua peccata intimum
et demum. Unde apostolus Teneamus confessionem
spei nostre. Confessio nota sit. Hu-
milis. Unde dicitur Omni humiliter confitetur
maior venia conceditur. Spontanea
quia confessio coacta non est. Intima.
Unde prima est ex corde contritio, oris
confessio et postea operis satisfactio.
Nuda et aperta et non operta, videlicet
sine simulatione et occupatione debet
fieri, quia medicus non potest sanare
vulnus nisi prius detectum sit. Unde
dicta sua fixurus humilis spontaneam
munda. Ipsa vero confiteatur peccata propri-
tui sed tua dicta. Dicta Ieremie. Pal. 1.
sapiens ponebatur antiquitus in diebus prefixis
in veteri testamento. Lacrimosa. Lacrime
enim lavant peccata et delictum quod pudor
voce confiteri ut magdalena et petrus.
Morosa moretur penitens coram
sacerdote peccata illi confitendo, illud
diligenter audiendo et bonus satis-
factionem suscipiendo et ad confessionem
dum augmentant peccata in memoriam re-

vertens cum etate sit cum sapien-
tia ordinibus et more. Dicit et
sentit modo finis purgans qua-
litatem vicii. Lacrimis fidelis
ut contritus confiteatur. Fides spei
et indulgentie non diffidens
sed confidens. Iudas et Caym
confessi sunt sed diffisi et ideo
confessio inutilis in fidelibus et prius
remunerabitur et insuper divina
absolvitur penitens plane si debet pe-
nitentem te. Rea. Per legatum non licet
sed vero ipse. Copiacti quam peccatum
fecerit confessio plus sapienti.
Augustinus. Omni peccata sua confiteri
ut in veniat gratiam querat sacerdotem
discretum qui sciat ligare et solvere,
ne ambo in foveam cadant quia
id est Cecus si ceco ducatum prebeat
ambo in foveam cadunt. Dicit inve-
niri qualem peritus lucrari appetit ipso
qua si non dederit mechilo (?) aliquo
sunt monitum. Ubi eo in vita adeat
superiorem et prius confiteatur sacerdoti ipso
demum alieno. Augustinus. Sacerdos quod discrevit
primam ipsos et in quod suscipit utique
princeps et pena remanebit a parte.
Ubi Copiacti plus sapienti dicitur melior.
Augustinus. Re qui confitetur pluribus confitetur
pluribus, fides spei turpitudinis crimen
tanto facilius veniam consequitur. Copia
[illegible] articulo. Aliter non. Augustinus. Tunc
cum in confessionis ut si dederit sacerdos pe-
nitens confiteatur. Vero prius sepe enim
contigit quod penitens non recordatur coram
sacerdote quod dispiciat vel dicit non valet.
Et in quibus confitetur turpitudinem peccati sui
socio suo in necessitatis articulo. Dignum est vera.
Unde mundati sunt leprosi dum irent ostende-
re se sacerdoti, et antequam venirent ad eos mun-
dati sunt. Dicit ad cor Glossa, respice
dum operatur compellitur ad sacerdotes
veniens. Unde licet Copia presbiteri si desit
proximo sodali Corpus precium debitis
dum quo penitens debeat confiteri quia
sua peccata videns quod peccata sunt

et q̄nta interiora et exteriora corporis et
aīe et s̄ris confitea͞t pcc̄a carnalia
.s. corp̄alia et p'ora spūalia .s. pcc̄a aīe
vn͞d corporis ut maculas aīe sic tinea
pannos Carnea sunt pinsia crapula
furta libido Agente lat͞z liuor odiu͞
timor ira cupido Hec sūt pestes
septē memores capitales vitio͞s fontes
sed riuos inde fluctos Non so͞l debent
confiti pcc̄a mortalia sed etiā ea q̄ de-
scendunt ab eis qui aliqn̄ riuolus est
peior suo fonte vn͞d fonte suo riuus
magis ē q̄nq̄ nociuus Sicut ē de filie
loth p̄ destructionē sodome et gomor
re ī ebriauerunt loth et lauauerunt
cū sup̄ se et ī pugnit eas et co-
operuit gog et magog et p̄z q̄d
vilior fuit ī cestus quā ebrietas
vnde cestus ē pccm̄ cū aliquis ē
corde ut cū aqua de putela co-
mitte͞r vn͞d loth ī cestū peior
fuit ebrietate // Atq̄ cayn̄ Et le͞r
q̄d cayn̄ p̄ bibia ira mot͞ fin
suū abel de agro interfecit et sic
ira dictate fraticidiū q̄mysit vn͞
p̄z q̄d causat peius ē pia causa
Et adhuc d̄r metaforice q̄d pei-
or fuit cedes que taq̄uā riuus
fuit quā ī vidia que fuit taq̄uā
fons Atq̄ cayn̄ q̄miror cedes
Prima furoe Culparum fontes sunt
fastus liuor et ira Accidie venus
ac auarite auarica gulaq̄ luxus
Cū sigillatū mortalia dixis vni Luc-
ta similis quecq̄ q̄ueniunt conu-
tacia culpas // Dic etiā et sic
est q̄d minor sunt q̄ua pcc̄a q̄
debe confiti q̄nalie que sunt nūc
specificari .s. que voluimus face et nō
fecimus pcc̄a venalia pcc̄a obli-
ta et obmissiones bonorum .s. bona
que potuimus face et nō fecimus pcc̄a
venialia vn͞d Dic etiā sunt q̄mis͞
te que voluisti Dic venialia et
que sunt annecte relapsa Dic
tua delicta q̄uā ista reuela
vacans reis ī uisil q̄uis pcc̄a sunt

vel quēuis dicat ul nil dixisse vi͞r
postremū dicit Non tn̄ op͞z quod eos
confitē͞r totiēs confitea͞t oīa pcc̄a
que plus cōfessus est Si cū pos q̄uale
et spaliter vnā sibi recidimus pri-
tenus ī recidēt purgato p̄ confessionē
iō pcc̄a ī q̄o recidauit remittu͞r oīa
pcc̄a que capu illis redeūdit Recede
scriptū p̄ c q̄ponit͞r d're et cado de
sed scriptū q̄ s. et redeo sed vn͞d po-
stremū dicit si prius que fatetur fu-
terē sic q̄d quod redit et q̄mitta //
Aggrauat plus pccat p̄bī quā dyaco͞
et dyacon͞ plus quā subdyacon͞ et
de singulis // locus .s. si in locis sco͞ pcc̄a
uit aliquis velut ī ecc̄a vel cimiterio
sco͞ plus pccat papus quā filopus
vn͞d pato͞ Plus sacius et malefacos
vapulabit de multis Tempus si ī tpe
quadrali vel ī die ieiunij vel ī die
festiuo que ī tpe quo debent surge
ad matutinas vn͞d Aggrauat ordo locu͞
pcc̄a scā tpus // Etas plus pccat
senex fornicādo quā iuuenis Co-
dicio lex moysi iussit mulierem p̄pt
fornicatiōē lapidari ancilla flagel-
lari ypaias loquens ad aucz dixit
auaritē uilis scā ex iuuenis tuas tuas
Mora pccm̄ q̄d p̄iudicij nō diluit
mox suo pondere ad aliud trahit
Vnde dicitur Sanguis sanguinē tetigit
qui ī pcc̄o mobili manet ē thezauri-
sat iram dei ī die iudicij Copia
cui plus q̄mitta͞r magis negligens
efficia͞r cū plus offendit deum cau-
sa Cum quis ex odio .i. p̄ odiū alls
q̄d iustū ē alias agit vn͞d Etas
conditio numinis mora copia causa
est modus ut si d' doceat cū iusticia
inesturopa nō oceāsse ad q̄cubitū vita
Status Cenato gradus altior tanto
casus q̄uior Lucta plus pccat q̄
temptatō[n]i minime cedit q̄ qui q̄ui
vincat̄ temptatōe Sunt enim qui
vltro se pcc̄o offerunt nō expectat tep-
tacōnē sed cam p̄ueniunt vnde isti

Est modus in culpa status alta lucta pupl-
la. Est peniteat et cuncta confiteatur. Non
in pena. Quia pena post in firmet. Si in-
gerit absoluat quantum potest egre. Sacer-
dos in plebis si fama salus sibi detur.
Vulgat in omnibus ut maior gratia fiat.
Non est vrgendus si sit monens fur.
Est sed vrgendus si petat ipse fuerens
peti nisi non sit de libro. Nec de furtis
maior modus apertus absolui. Videlicet
oblationibus sacerdoti aut pauperibus sto-
aut elemosina aliorum vel ieiunio. Vnde
quia post reuelat ieiunia bona puerorum.
Dubitatur quae pena in iuncta sit vir-
tus ut sit maior pena. Vnde ut sit
pena maior vel vilis ut efficiat. Doc-
tor ut stabat iuuenis ut fateatur.
Iudicis vero omnis confessio culpas
ve videat. Sed quomodo vel quis facit. Ideo
sit papius. Augustinus: Qui in distictu dat
primam et ille qui suscipit utique pu-
luet. Et pena remanebit in patre
quasi secundum conscientiam patri absol-
uendo. Vnde sit papius utique sit multis
capaciis. Confessor dulcis affa-
bilis atque benignus. Sit secundum celet
sacerdos aut caueat super omnia ne
dicat alicui que audiuit nec per-
quos nec conucis nec etiam quod absit
per aliquos scandalo. Nam qui fre-
quentat de pena et omnibus diebus
vite sue ignominiosus sit in pene-
tencie et peregrinus pergat. De dic. Vnde
ad opus confessore nisi celare peccatum
quod audiuit. Vnde sit secundum celet cum
peccata vero. Sit post dispositum. Si
pastor super humeros adolescentis qua
portare non potest imposuit vnde est
ut honorificat vel subponendo co-
stringatur. Et sic in cui tunc honus
impositum est vnde est ut primam reci-
ciat aut suscipiat cum confessor
quid patre cum sic non potuit. Vnde
sit post ad penam sit velox ad mi-
serandum et dolent quotiens fiat
sibi in culpa ferocem. Vnde fundat

olens vulnus vinumque flagellas. Nunc
agnum pastor occidat. Vbi mater sibi
scit ostendit stimulet cogat opus im-
mis quam contritus quod querat extat
si extat corde sane fateatur et ore
per quod viuere peccatum voluit tanta
contra naturam. Sacerdos caueat ne in
emendatione vitae penitentiam querat
in alloquia. Super aliquo peccato quod sit
contra naturam vel aliud malum abho-
minabile in ea pena sit qua confiteatur
vel diis quietius per babilibus suspecta
fiat delicti crimine. Sed non a cuius patri
oppositione dicere potest simpliciter. Sed
pro fratre rogata si aliquis quisquis
aliquos patrem quod sit contra naturam
vel alius malum abhominabile quod aliquis
contigit tam vere quam vincitus
per oppositionem ignotorum criminum in peccata
que non nouerat in dixisse. Vnde Est
naturam culpa non exprimat villa. Et
ne super enormi simpliciter sic conve-
niat. Aliquis vel simul adiungentibus sine
noverat. Fundus est qui non in criminibus ve-
nenos totius sanditur et inquinatae
repletus maioribus in penis
nupsit et pauperes vilipendens de
malo in penis cottidie labentes
glosa. Vt est de libro. Maior adulter
vera confore malto. Vnde sepe sibi
moneat confessor ne readiuet et
dic luat amissio ne sit suspecta
malto vel simul relabant confessum
confitebant. Emitat causas ut
questitationes peccationes sollici-
tudines super felicitates et etates
opportunitates que fomenta parauit
prestant. Vnde crimine animas sola
loca nocent sola loca. Emitet
causas ad lupus allicientes
Sollicitat vir est feruum in iniquitate
mea agnosco et in iniquitate mea
cumulabo. Vnde sollicite penam
plere satisfactionem. Sed est sunt
ne dicant blasphemia de deo
aut de proximo suo. Deus sit.

Ut more intrat per fenestras quia
sic corporeos sensus non servat
mortis vis reservat // Cum custodia super
id omni custodia custodi cor tuum quia
ex ipso vita procedit // Decet enim
liminibus viri periculi et lubrice arde-
tes unde Phil. servet caute sensus ad pec-
catorum remedium. sicut est difficile magis
servare vitam simplicis sanitatis quorum
pleniorum usus vitae sicut medicus per as
perpendet // Allicit iudicium medicis va-
riare medelas sic autem iudex ca-
veat odio vel amore confessor pe-
nitus honorare vel alleviare // Ecce
more et consilio magnorum modum
tempus quia primarii constitutis a
patribus antiquorum canonum constitutiones a
pastore scripturarum auctoritate a peccatorum
consuetudine approbata vel affirmata sed
in iugi ut satis manifeste pro signat
canones // pronuntiabitur ut de sin-
gulis dicatur. qualiter unum quodque cu-
randum sit sed magis in arbitrio sacerdotis
in tempore statuit quia apud deum non tam
mensura valet temporis quam mensura
doloris nec abstinentia ciborum quam
mortificatio vitiorum. unde quia tempora pe-
nitentie prosiciet confirmationis abrevi-
ando praecepit // unde et ecce more vel
patrum scripta sequuntur. Sic modus
culpe nisi modicitas culpe. et
tanto levior quanto contritio maior
Ut medici curant varia medicamine
corpus. Nam sanat febrem frigid-
ius sive timore. Sic autem sanare
egris possunt medicinas opponas
et autem contraria morbis. ipsa det
cupidos se caste luxuriosum. In
inde livore depone superbe timore
doleatque quietam pacem confirmat
ira. Admoneat levis privare
tedia castus. potus aque redimat
excessus ebrietatis. Carnis delicias
castigat virga flagellas. Ut bene
primat oblatum peccato reponat //
Resto enim videt medio opere eum

et carne tua ne despexeris // potu
si sitierint in inimicus tuus potum da illi
Cibo si esurierit inimicus tuus ciba
da illi et egenos vagosque duc in
domum tuam. Job foris non remansit
peregrinus. Visito // Infirmus eram et vi-
sitastis me // Solvo incarceratus eram et
venistis ad me. unde versus Vestio poto cibo
redimo tego visito colligo condo.
Vir misericors tota die miseretur et commo-
dat. Jocundus homo qui miseretur et
commodat. Compatior Job flebat cum
eo qui afflictus erat et pauperi com-
patiebatur anima mea et apostolus quis
infirmatur et ego non infirmor et cetera. Non
desis plorantibus in consolatione. Converto
Jacobus qui converti fecerit peccatorem ab
errore vie sue salvabit animam suam.
Dono dimittite et dimittetur vobis.
Arguo unde debes corripere primam personam
et doctrina unde de parabolis qui argu-
unt laudabuntur et super eos veniat
benedictio. Suppleo deque talentum unde
qui petit ut da illi benedictam unde
Commo compatior converto dono remitto
Arguo consulo supplico deque talentum
Flecto unde Jesus orabat flexis
genibus. Vigilo unde de Mattheo dum
orabat pernoctavit. Ps. Dum dormiet
ante lucem vigila. Jeiuno unde
Moyses Helias et anna ieiunaverunt.
Jacobus Dimovi removi per in ore et
ieiunio. Laboro unde Ps. laboravi
in gemitu meo. unde humilitate et la-
bore meo. Flagello unde apprehen-
dite disciplinam unde tunc plagarum
modus in mensura unde Flecto ge-
nu vigilo ieiuno laboro flagello
et secundum mensuram et secundum mensuram
vestio Job quia vestem de pilis
cameli Job super se quos faciam
pedes nudos Dominus moysi tolle calcia-
mentum de pedibus tuis terra in qua
stas sancta est. Tero cor unde Ps. Cor

contritus // confessor ut eunuchus qui venit
adorare in Jerusalem eunuchus [illegible] qui
venit [illegible] vestis [illegible] pedes curro tero cor
confessor // penitens unde Johannes Baptista melius
erit sermone suo [illegible] primam
agite et appropinquabit enim regnum celorum // lego unde [illegible]
est tam acceptabile deo quam meditatio legis
in operatione operis // ploro unde lacrime
lavant delicta beati qui lugent // [illegible] sine
intermissione / [illegible] est pete [illegible] et
maceratur caro unde penitens lego ploro per
[illegible] caro sit macerata // publica unde [illegible]
publica noxa publico eget remedio // [illegible]
noxa et secreta [illegible] publ
lica sit pena sicut si publica noxa si
latuit licet enormis latuit et pena
[illegible] occulte [illegible] clam singula
confessor prudentius ut medicus //
Considerandum est diligenter utrum peccatum
sit mortale an veniale utrum actua
le an publicum si fecerit aut igno
rans si sponte vel non sponte fuit
commissum si in delectatione vel non si
cogitatione locutione opere / Attendendum
est de penitente utrum sit liber vel servus
clericus vel monachus si clericus cuius or
dinis sit tunc et dignitatis si lay
cus utrum coniugatus vel non // Et
si penitens sit pauper vel dives
puer vel adolescens vir vel senex
fidelis vel [illegible] papanus [illegible]
est vir vel mulier si virgo vel corrup
ta si continens vel incontinens si officium
[illegible] vel non sit sine peccato possit
ministrari vel non [illegible] audit
vel dicit reliquum [illegible] penitentiam
[illegible] [illegible] agenda vel [illegible] et cui plus
commissum est plus ab eo exigatur [illegible]
[illegible] [illegible] proxima [illegible] ad
[illegible] [illegible] tibi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] confessio
[illegible] ad salutem [illegible] [illegible]

dolor de delicto de peccato que fecit et
penitens et similiter de voluntate
quod dixerit caveat propositum suum
et quod faciat penitentiam quia sacerdos
distinxit et iniunxit sibi et debet
ponere magnam penam pro peccatis
cogitationibus que fecit et dicere
unius peccati in qualitate ita di-
stinguens sicut fecit et omnes
que [illegible] peccatum / et pa
[illegible] et [illegible] unius peccati
et non duobus quia [illegible] debet
[illegible] et dicere unum pro uno
peccato et aliud alii / taliter
[illegible] tali peccati [illegible]
[illegible] absolvendi et [illegible]
[illegible] quisque [illegible]
ad memoriam [illegible] quod peccavit
bonis [illegible] et bonis [illegible] docent
quod [illegible] fiat [illegible] septem peccata mor-
talia et [illegible] ramos ab illis [illegible]
cedentes [illegible] [illegible] sunt
autem tamquam fontes pleni ve-
nenis de quibus [illegible] [illegible] eman-
ant venena

Primo dicendum de superbia que est radix
omnium malorum. Sunt [illegible] in
obedientia quia [illegible] superbia
amittit deum et [illegible] eum et
facit voluntatem carnis sue vel
id quod placet corpori suo et non
est obediens suo creatori nec illis
quibus debet obedire / et hic est primus
ramus superbie. Secundus ramus est iac-
tantia quando quis iactat se de bonis
et malis et que non fecit cum bo-
num non [illegible] ab ipso sed a deo
malum autem venit ab ipso // Tercius
ramus est quando quis facit singularitates
ostendendo virtutes quas non habet.
Quartus ramus est discordia et con-
tentio quando quis non concordat dictis
vel factis aliorum et vult stabilire
id quod dicit sive sit verum
sive falsum / Quintus ramus

est singularitas inter quos ego dicar tamen vocari appetere super omnes alios et ideo pater recipe confessionem meam tibi modo de ramis superbie. Domine reddo me culpabilem deo et vobis de peccatis que feci in quinque multis modis / ego qui superbiam et vanam gloriam de pulchritudine et fortitudine vel de ceteris ornamentis de meo corpore et omnibus vestibus meis et de dei ceteris donis pacienter sive miseriis que me videbantur ornatum superbe nec fui obediens nec contra [illegible] reverenciam deo patri sicut debui nec sancte matri ecclesie nec patri meo spirituali seu prelato nec sancte matri mee ecclesie nec patri meo carnali nec matri que me in utero suo portavit nec illis qui me corrigebant de malis / immo indignatus fui correctiones eorum et in quinque reprehendi dicta vel facta eorum fui erga eos in detraccione et malediccione insultavi malo alterius et murmuravi alterius malum augmentavi et imposui super aliquem illud quod non faciebam. Iactavi me de rebus malis que feci et dixi / et si non in publico michi aliquid quod dicebam sive esset bonum sive malum me contra [illegible] si michi placebat et affirmavi aliquando non valet de quibus in [illegible] et non erat [illegible] quod [illegible] pro dolorem dicendo nescio / in ypocrisim onde voluntate [illegible] de tali re de qua cor meum non cogitavit et obtuli quod facerem [illegible] de qua non habebam voluntatem et [illegible] supplicabile ego credidi in me aliquod bonum quod non erat non attribui graciam deo de hiis que de deo veniebant in [illegible] sicut debui. Ego fui [illegible] in discordia et si cepi discordiam in qua rem sustinuissem multa inconveniencia plus quam non defenderem [illegible] faciebam confusionem me contra culpabam de peccatis meis et ponebam super aliquam personam et tali modo dicebam pater mea quod non videret

esse iniuria non dicebam res que acciderunt peccatum que continent in quo ipsa [illegible] quid sit cum quo quociens cur quo quomodo. Ego moratus sum longo tempore in peccatis meis. Quesivi [illegible] [illegible] [illegible] quando michi debet veni ad coreas vel alios ludos vel ad cantaciones quibus michi non licet. De invidia

Invidie vii sunt rami. Primus est susurro murmuro detractio leticia in malis alterius tristicia in bonis alterius. Invidia nascitur ex superbia quia quomodo superbus non vult habere parem quibi sed contendit sicut contra aliorum illo in aliquibus bonis vel in aliqua gracia specia[li] vel quod melius valet ipso et [illegible] ipsum quasi [illegible] et quartus est primus ramus invidie. Secundus ramus est quando portat mala verba et [illegible] machinaciones de aliquo per invidiam et recitat de uno ad aliud per [illegible] consuetudinem. Tercius ramus est quando aliquis murmurat corde [illegible] quod [illegible] vel dicit vel fit placitum aliquod et non est ausus male dicere vel contradicere. Quartus ramus est detractio quando quis detrahit et dicit quod sit vel quando quis audit maledicere et non attemperat posse suo et si alium peioravit in diffamacione peccatum est maius quia alia dampna possunt restaurari bona autem fama si sublata fuerit aliter numquam potest bene reddi. Quintus ramus est quando homo letatur de malis alterius et in pectore [illegible] sextus ramus est quando homo dolet de bonis alterius et prosperitate et dicit pater Domine in aliis quos [illegible] peccatum corde et ore et [illegible] et in peiore partem feci intelligi vel [illegible] laudavi bona illius [illegible] in [illegible] debiam facta et dicta [illegible] aliquorum et maxime illorum quibus debuisse obediencie vel honorem [illegible] et que potuisse intelligi bene vertebam in deteriorem partem / et si videbam aliquem [illegible] cui omnia ista fecisset ego ei congaudebam corde et ore [illegible]. De ira :-

Ire .v. sunt rami s. odium contencio percussio indignacio iracundia. [illegible] quia quis homo est odiens de aliquo et ei non potest imperare vel eum vincere de quo est dolens et iratus et ideo est cor inflatum ad maledicendum et hic est primus ramus ire. Secundus ramus est quis iratus loquitur et est cor inflatum ad maledicendum et turpiter loquendum de aliquo. Tercius ramus est quis vana ita abscondit quod nec bella pervenit et dicit peccator cogitans si percussit unquam patrem vel matrem vel clericum vel presbiterum vel aliquem hominem religiosum vel incendit domum unde facta sit excommunicacio quia talia facta pertinent ad episcopum. Et dicit peccator ire in isto ramo: peccavi et turpiter peccavi de deo et facta mala et de omnibus sanctis de indignacione mea qui erga eos patrem et matrem offendi et crudeliter respexi et turpiter locutus sum cum eis et desideravi mortem patris et matris vel prava locutus sum cum pauperibus et vocavi eos tiranos longo tempore fui in odio et non dicebam meum pater noster et laudabam me erga deum quia ei supplicabam ut dimitteret michi peccata mea et delicta sicut dimittebam eis qui mala fecerant. Et ipse deus dicit in ewangelio si non remiseritis hominibus peccata eorum nec pater celestis dimittet vobis peccata vestra. **Sequitur de accidia.**

Accidie vi sunt rami tedium [illegible] pusillanimitas vanitas cordis desperacio presumpcio. Accidia vocatur tristicia seculi que mortem operatur quia quis homo nulla iocunditate est in deo nec in divinis obsequiis et idem peccatum est pessimum quia predictum aufert gaudium bona opera quibus hic vita eterna mereri posset unde in canone dicitur quod voluptas et sanctitas sunt argumenta antiqui hostis ad miseriis animas captivandas. Manifestatur autem accidia ex odio quia quis homo non potest vindicare de eo quem est in odio inde cadit in tedium cordis et hic primus ramus est accidie. Secundus ramus est quis homo est rancore in corde et non cogitat aliquid bonum. Tercius ramus est pusillanimitas quia homo est cor vile ad inchoandum aliquod bonum. Quartus ramus est vanitas cordis quia homo non perficit [illegible] aliquod bonum immo proponit cottidie corrigere vitam suam nec corrigit et est negligens in custodiendis mandatis dei. Quintus ramus est desperacio et idem est quoddam peccatum quod deus plus odit. Et quicumque in isto capietur dampnabitur sicut iudas qui se suspendit quia credebat tantum deliquisse quod misericordiam non posset obtinere. Et qui est in isto peccato non [illegible] de misericordia dei et peccat in spiritum sanctum et peccat contra benignitatem domini nostri ihesu christi. In desperacionem nullus debet cadere quia si aliquis fecerit omnia peccata [illegible] omnia homicidia et sacrilegia et omnia mala et quecumque possunt excogitari adhuc est benignitas et eius misericordia maior est ut dimittat ex toto corde penitenti omnia peccata quot sunt et quot fuerunt. Sextus ramus est presumpcio quia homo est ita superbus quod propter hoc quod fecit credit quod non possit dampnari. Et quidam sunt tales qui dicunt deus non fecit eos ut dampnaret eos et ita peccant contra iusticiam dei quia quamvis deus sit misericors tamen iustus est. Et quilibet homo ad hoc factus est ut serviat deo et faciat voluntatem eius et ut habeat [illegible] de [illegible] promisit et si nos amemus eum et serviamus ei et faciamus quod [illegible]

Deinde ipse pater et facit quod ad eum pertinet et ita dicit confitens peccator. In omnibus istis vanus fui in servicio dei tediosus et negligens quia maledictus homo qui facit servicium dei negligenter. Non reddidi deo gratias sicut debui de bonis que dedit mihi spiritualiter et corporaliter et istud est peccatum unum de quo deus multum regraciatur de bonis que ipse gratis dedit hominibus et maxime que ipse speravit magis nam homo que alius confitetur. Non servivi deo sicut debui de gratia et virtute quam mihi dedit non feci nec dixi bona que potui dixisse et fecisse nec fui fervens in dilectione dei immo fui tediosus in servicio dei sed in servicio diaboli mei et mundani diligens fui quod mihi plus nocebat quam proficiebat. Unde multa mala et multe cogitaciones male proveniebant. Verba ociosa et rusticana dixi et cogitavi aliquociens multas malas cogitaciones et omnia ista provenerunt ex ocio et dicit dominus in evangelio quod oportebit reddere racionem de quolibet verbo ocioso in die iudicii quid ergo de factis ociosis et tempore amisso. Magnum enim dampnum est tempus amisisse quod nunquam potest recuperari quod si homo nunquam fecisset peccatum mortale nec unquam de celo quievisset et dimisisset bona que homo tenetur facere et tempus preteriret in ociositate posset ad infernum ire quia de hiis dicitur propter hoc que fiducia fuit de dimissione mali et operacione boni. Dum eram in oracione evagabatur cor meum multociens in multis rebus et multis cogitacionibus malis et cum quis percipiebam non ita cito cor meum sicut debuerim retrahebam. Elongatus fui de officio divino [illegible] servicium dei de rebus dampnibus tociens debebam [illegible] mea sepe obsistit eciam multa bona et aliquociens sepe corrigendi me cum negligebar. [illegible] non deposui capitulum meum in oblitus fui multociens

primus fui in iactancia non reprehendi mala infamencia eorum quos corrigere potui non recitavi bona verba que faciebam non bonum opus in multis rebus aliis demonstravi et cum ibam ad confessionem non premeditabar de peccatis que dicere debebam. Unde credo retinebam plura et maiora in nesciebam quam ea que dixerim.

De avaricia

Avaricie xii sunt rami scilicet rapina furtum dolus usura gasgardine symonia avaricia nascitur [illegible] cum homo est piger faciendi vel operandi id quod est necessarium corpori et sustentamento cadit in vanitate cupiditatis. Quidam non aliquas quociens [illegible] sit sine interesse [illegible] non debet cui debet dare. Vel non reddit accommodatum si male querit immo timet ne diminuatur de furat ei si reddat et propter hoc cadit in avaricia. Primus ramus latrocinium est scilicet furtum cum aliquis homo occulte sive furtive de nocte rapit aliena hominibus ignorantibus. Secundus ramus est rapina cum rapit aliquis aperte aliena. Unde rapina peior magis est peccatum quam furtum quia res aufert et dampnum facit spoliato et violenciam ei infert et ideo deum eum offendit. Unde latrones peiores sunt quam fures quia latent in silvis fraudulenter et violenter spoliant transeuntes. Tercius est ramus dolus vel decepcio cum aliquis de fore vendit in rebus vendendis quod non est de re vel colorat vinum quod ibi est et de hiis sunt multe species sicut in vendicione frumenti cum in ea vendit frumentum vetus in aqua ponit ad faciendum apparere quod appareat melius et tamen qui emit non invenit tale et ita deceptus est quia in posuit melius frumentum super quam de subtus sit. Alia est species in carnibus quia ille qui vendit carnes facit credere de carne suina quod sit et apponit similem porci vel de carne castrata quod sit arietum et apponit carnem veterem que non est bona dicens eam recentem et ita multi decipiuntur et defraudantur. Quartus ramus

pro animabus fuis. Sicut multa mendacia et
fiunt multa iuramenta falsa sicut in
lana pellibus et de panibus querunt mul=
torum mercatorum dolum ut cicius possint
vendere et dicunt quod non est de alio loco tam
bona lana etc. Deuteronomii xxv. Alia species est in ponderibus
falsis et falsa mensura et de multitudine
dolo. Tercium modum et sunt operarii qui diversa
rebus conductis operantur accipiunt aliquando plus
quam meruerint et laboraverint melius
et amplius simulanti quam laborant
per diem. Quartus ramus est usura quando quis mu=
tuat denarios et plus recipiat vel
rem suam cariore vendit propter tempus
statutum. Unde duo sunt genera detestabilia ava=
ricie scilicet usura et symonia. Usura
est quicquid ultra sortem recipitur. Unde
peccator mercator vendit debitori quod
suum est quod tantum tempus quod dei est.
Unde qui vendit rem alienam non debet aliquid
lucri reportare. Unde dominus solum in contractu mu=
tuo libere retinuit sibi ut pro mutuo
mercator speraret nisi a solo deo et hac ra=
cione nos mercator facimus non. Dominus dicit
deo nisi ad usuram et promisit pro mer=
cede quicquid scilicet centuplum acci=
piemus Salomone dicente Domino fenera=
tur qui miseretur pauperis. Quintus ramus
est hasardum et ludus ubi aliquis
ludit plures et ibi sunt multe dolo=
sitates quia ille qui ludit rapit aliquando
capillos et aliquando male computat et
est ibi maxima cupiditas et possessos
sive iuste sive iniuste et talibus fiunt
turpia iuramenta de deo et sancta maria
et de omnibus sanctis et sunt multa turpia
periuria et multe blasphemie. Sextus
ramus est symonia quando venduntur et emun=
tur etc. scilicet sacra vel prebende et ec=
clesiarum pertinent ad clericos et ad religiosos
etc. Sed dicet male possum divicias et id quod
in mente sunt dii ut dare non dedi cupi=
ebam rem alterius et que de fratribus aliquorum non
dedi quando debui in carcere quando homines mole=
bant fame quando nimis ad mensas cu=
piebam fenum et avenam accipiebam in pacto

ante mensas et si alius iniecisset fe=
cisset Antipassem cum Gula
Gule rami v. sunt ebrietas de=
cepta leticia scurrilitas multi
loquium ebetudo de iudicia. Gulosi=
tas nascitur ex avaricia quando homo vi=
cibis nimis ardenter sicut ille qui
dixit Anima mea tu acumulasti
multa bona per multos annos nunc quie=
sce bibe et comede et fac volun=
tatem tuam. Et dictum ad eum Stulte
hac nocte demones repetant
a te animam tuam gulosi demones
et cui devenient que acumulasti. Primus
ramus est gulositas quando homo comedit
tamus quam debet quia quando homo
est sensum de discrecione nisi non debet
comedere ante horam tamen nisi infirm=
itas debilitas cogat ipsum aliquando
cum sobrius. Secundus ramus est quando homo
comedit sepius quam debet sine
causa quia dicit scriptura comedere semel
in vita angelica bis vita humana
tribus vicibus vel quater vita bestialis
Unde qui semel est iustus qui bis
vir bestia qui plus. Tercius ramus
est quando homo comedit nimis avide
et non masticat bene cibum immo ci=
tius transglutit sicut Esau qui
vendidit dignitatem suam quam ha=
bebat scilicet primogenita pro lenticula rufa
et istud reputatum est ei ad dampna
cionem. Quartus ramus est quando homo nimis comedit bibit et
delicatis est cibis sumus et istud de talibus etc.
Quintus ramus quando homo lautis est
fuit peccatum divitis quo vivebatur de cxxo
quod quando homo erat dives et in=
duebatur purpura et bysso et epu=
lebatur cotidie splendide non vole=
bat dare aliquid alicui pauperi et
ideo dampnatus est. Quintus decedere ebrie=
tate dicimus quod dicit Ecclesiasticus est
mole peccatum in qua homo delectatur
patrum proponit deus non propter dixit di=
mitte illa temptacionem qua habz
ex potu sive ebrietas tunc prima
sive secunda ideo dicitur quod ebrietas con

consuetudinaria quia mortale peccatum quia
consuetudo ebrietatis est signum et indi-
cium quod homo spernit deum et salvatorem eius
oppositum est et isti satellites sunt qui
[illegible] ipsius preparare tanta nimis ar-
dent studiose. Sic ionathas [illegible] so-
doma [illegible] sacerdos et dicitur pector
dicere domini, venimus istis pecunia for-
te vinum quod caput meum debilitat
bibi vel dicebam aquam aqua stul-
ticia et fecit violencia cum quod bibebat
quod non digerebat. De luxuria

Luxurie vero sunt rami vel fructus lu-
xuria oppilla quia homo bene comme-
dit et bibit inde incorrupta luxuri-
ant unde proveniunt luxuria et quod
sunt dicunt ventre commotum cito
et calefiunt et exinde proveniunt
turpes cogitaciones et peccata corpora
facta. Primus ramus est quando homo cogitat
de aliqua muliere et ipse in cogitacione
delectatur et moratur nimis diu et non
reprimit ita cito sicut debet qua-
mvis non habeat voluntatem iacendi
cum ea potest peccare mortaliter. Secundus ra-
mus est quando homo consentit et non rema-
net per ipsum ipse cupit et querit
et cum non potest convenire vel habere
vel cupit et habet placere cordi suo pec-
catum iam perpetratum est in corde suo.
Tercius ramus est quando homo non habet uxorem
et mulier non habet maritum et peccant
simul tunc est fornicacio. Quartus
ramus est adulterium quando homo habet uxorem
vel uxor maritum et dimittunt eos quod
debent servare fidelitatem et committunt
adulterium simul. Quintus ramus est
quando homo iacet cum consanguinea vel cum com-
matre sua vel cum consanguinea uxoris
sue vel duce penitens cum sancta re-
ligiosa, vel contra tempore quo homo debet
se caueret ne iaceat cum uxore sua
et sunt ista pessima peccata quando duo
peccant contra legem suam. Sextus ramus peccatum
vocatur incestum scilicet cum carnis co-
tra votum vel consanguinitatem vel
affinitatem vel compaternitatem commissum
et [illegible] alia sunt luxurie quando homo
iacet cum uxore vel cum aliqua alia
illegitime et contra honestatem nimium

qua cum uxore legitima potest homo peccare mortaliter
multis modis [illegible] quibus modis peccat
sponsus maritus abutens tempore incongruo
loco condicione modo unde hystoria dicit qui
amat uxorem suam inordinate adulter est.
Septimus ramus est peccatum contra naturam de quo dominus
fecit tremendam vindictam quod quinque civitates
erant destructe igne fetido de quo
multe sunt [illegible] vel mulier facit
peccatum per se et habet precipit quod est contra naturam
et alios que non debet dici nisi in confessione
quia quilibet scit satis. Vel. et cor suum dicitur sed
quod id peccatum est contra naturam id est contra deum
et qui naturam pervertit quodam modo aliud con-
ditorem habet constituit novum usum contra naturam
nefarius que deus noluit conformare
7 et dicitur dicere pater sic peccavi in quibus debet
et dicitur dicere dies festivos vel quadragesima
vel in vigiliis sanctorum et dicitur dicere si conatus
fuit se ipsum ad peccatum et caro non move-
batur. Vel si aliud induxit ad peccandum vel
dedit materiam peccandi per gulam dicitur dicere
de oculis que male custodivit et dicitur dicere
dimisi oculos meos respicere tali loco
unde proveniebat peccatum unde dicitur septima
non licet contueri quod non licet concupisci aures
audivit quod non debuit audire sic de tactibus
et turpia filia de pedibus qui male cu-
stoditi sunt peccata decem mandata que
non habet servavi quod continentur in quibus ipsis
Epiphanie dederis fugito primia salva sua
Non sis mendax fur mechus testis iniquus
vicinique thorum res nec cupias alienas. Septem
sunt iniqua [illegible] sunt quas salvari non
potest que significantur per suam sequente
questa tu cunctas dic vespere pete imitari
Secundum est vii virtutes quarum tres theo-
logice sunt scilicet fides spes et caritas
et sextus cardinales scilicet iusticia temperancia
fortitudo prudencia. Secundus est quod [illegible]
septem mollia quod sunt vii et continentur
in quo ipsi [illegible] super ac in [illegible]
in gula. Tercium est quod faciat opera
misericordie que sunt vii corporales et continentur
in quibus ipsis. Sectis poto cibo tecto do
visito colligo [illegible] redimo [illegible]
[illegible] et vii sunt opera misericordie

spiritualia que continet. In eius signum Consule
lege doce solare remitte fer ora castiga
Quod credat articulos fidei qui sunt xii
pertinentes ad deitatem et vii ad humanitatem et continentur in istis. Est deus
pater filius spiritus sanctus peperit carnem passus
absolvit patrem descendit ad yma surgit
et ascendit veniet dare cuncta Secundo
quod induat animam suam vestes spirituales
que sunt innocentia virginitas docere orare
et istis admissis que sunt confessio
castitas sive virginitas caritas Septimo
quod anima nutriat cibis sibi proportionali
scilicet verbo dei quod dicitur In evangelio Non in solo pane vivit homo sed in omni verbo dei. Ista
que secuntur valde sunt utilia scilicet maior
quod dicendus quod requiritur in verbis quamvis vana
si deficiat non valet. Unde utilitas
utilitas simplicitas et honestas verba utile sit verum simplex et honestum. Quod quedam sunt in istis non pertinet
Et quia sunt quedam que spectant super
adulterium etc. quia non datur ulla
Excessus ... [illegible]
fuit stuprum semper vel adulterium manifestum
virum ... fragilis patrum violenter
... symoniacus quaedam venenosa
sortilegus templi violator ...
... incestus ... iudas
Pena symoniacus ... dampna ...
si tu ... symoniacus ... mortuus ardebit et vivus ...
... Excessus ...
... symonia et ... furtum
... falsas bullas clericus ... petere romam
... clericus romam petit et capitur
... credens ... ludit ... repellas
... occidit ... timet ...
... pauper
... [illegible]
... tanto
et ... vivat ... polluat
... venialis ... pena
... duo ... sunt ... sive
... sit abstinenda ... [illegible]
Ista ... debita ...
festa ... tempora ...
... stella ...
Septuagesima vetat octava pascha relaxat

De cunctis pollutionibus
Cunctis pollutus et ... sicut
Sicut ... meditatis tempore ...
... sua ... tollit
Aut ... vacuo sunt ventre repleto
De v sensibus et vii ... [illegible]
Hic ... diligit istud Odium dei
... mea sit sua nulla dei Amor ... proprius
... que ... sunt paupertas
... nolo ... luxuria
Sepius offendo quos sunt apta loquendo mendacium
Sit ... plenus ... eiectus
Corpore vel corde ... manus ... iniuria
... sunt ... Gula
Hunc me ... diligo ... odias
... optimos ... mea ... mea invidia
... furtum
... cupido ... cupido Avaricia
... Blasphemia
Vel possum ... vigore meo pusillanimitas
... Malicia
... inequalitas
... Clamor
... Ira
... Discordias
... odium
... iniquitas
... Detractio
... ypocrisis
... Rebellio
... superbia
... Caritas
... hominis ... Iniquitas
... Iactantia
... Tepor
... Presumptio
... Usura
... Symonia
... iniuria
... Superbia
... torpor
... consumptio
... Blasphemia
... timore ... Ambitio
... Pietas
... superbia
... afflictio
... que meliora puto Contemptio

[illegible] … credo tamen finem magnum ve tonati

de stimulo conscientie quomodo [illegible]

Cum omnia debeat gerere trinitatis insigne et precipue illa que de sacra scriptura docentur debent representare vestigium trinitatis propter quod sapiens dicit se scripsisse eam tripliciter propter ipsius triplicem intellectum spiritualem moralem scilicet allegoricum anagogicum et tropologicum. Hic autem triplex intellectus respondet triplici ierarchico scilicet purgationi illuminationi perfectioni. Purgatio ducit ad pacem illuminatio ad veritatem perfectio ad caritatem quibus adeptis perfecte anima beatificatur et secundum quod circa ea versatur suscipit meriti incrementum. In horum autem trium cognitione dependet scientia totius theologie et meritum vite eterne. Sciendum est autem quod triplex est modus exercendi se circa hanc triplicem viam scilicet legendo meditando orando contemplando. Lectio est dispositior meditationi meditatio orationi oratio contemplationi. Lectio igitur huius triplicis vie continet totam sacram scripturam immo fere omnem sanam doctrinam. Sic contemplatio est super [illegible]. Nunc primo meditationis forma videatur [illegible]. Sciendum est igitur quod tria sunt nobis intima per que quorum unumquodque circa hanc triplicem viam exercentur scilicet stimulus conscientie radius intelligentie igniculus sapientie. Si igitur vis purgari verte te ad stimulum conscientie si illuminari ad radium intelligentie si perfici ad igniculum sapientie secundum illud beati Dionysii in epistola ad [illegible] ubi dicit verte te ipsum ad stimulum conscientie. Primo igitur meditando in via purgativa debet se ipsum homo exercere ad stimulum conscientie scilicet ut primo ipsum exasperet secundo ut exacuat tertio ut dirigat. Exasperandus est recordatione peccati exacuendus circumspectione sui dirigendus consideratione boni. Peccati autem recordatio debet esse in homine modo ut se accusat anima de multiplici culpa negligentie concupiscentie nequitie sub quibus omnia peccata nostra et mala sive contracta sive acta reduci possunt secundum tria. Circa negligentiam attendere debet homo et cogitare si negligens fuit circa cor custodiendum tempus expendendum finem intendendum. Hec enim tria sunt ab homine cum summa diligentia observanda scilicet ut cor bene custodiatur ut tempus utiliter expendatur finis debitus omni tempore perficiatur. Secundo debet homo cogitare scilicet si negligens fuit in oratione in lectione in operis executione. In istis tribus debet se unusquisque diligentissime exercere ut possit fructum dare in tempore suo. Tertio debet homo cogitare si negligens fuit ad penitendum resistendum et proficiendum. Debet enim unusquisque cum summa diligentia sollicite deflere culpam commissam repellere temptationem diabolicam proficere de una virtute in aliam ut possit venire ad terram promissionis. Circa concupiscentiam autem debet homo cogitare si in eo vivat concupiscentia scilicet voluptatis curiositatis vanitatis que sunt radices omnis mali. Primo igitur cogitanda est concupiscentia voluptatis que fuit in homine si vivat scilicet in eo appetitus dulcium mollium carnalium si querit cibaria saporosa vestimenta delicata oblectamenta luxuriosa que omnia non solum appetere cum consensu reprehensibile est sed etiam debet respuere primo motu. Secundo recogitanda est concupiscentia curiositatis si vivat vel vixit in homine et perpendit cum quis appetit scire occulta videre pulchra habere cara in quibus est vitium avaritie et curiositatis multum reprehensibile. Tertio recogitanda est concupiscentia vanitatis si vivit in homine scilicet si in eo fuit appetitus laudis honoris que omnia vana sunt et hominem vanum reddunt et ideo fugienda sunt sicut concupiscentia mulieris et debet tali concupiscentia arguere cor humanum. Circa nequitiam autem debet cogitare homo si in se vivat

uel aliquid incipit recidiuit i iudicia amicia i animo i signo i verbo i corde i facie i clamore de affectu affectu effectu Secundo recogitanda sunt nequicia i vidie q i de ua [illegible] ad [illegible] sufficit [illegible] Secundo recogitanda sunt negocia [illegible] oriunt suspiciones male cogitaciones blasphemia cogitaciones maligne Omnis enim tibi nequicia detestanda est / Ex hac enim triphara recordacione [illegible] debet compassari stimulus compassionis et amaritudini ad [illegible] [illegible] valent salutem Deinde videndum est qualiter acuendus est stimulus compassionis de cruci fixione sua / ita ut ho fra se inspiciat dicens mortem inimicitiarum sanguine perrecente facie in dicit iniquitatem [illegible] enim tribus acuitur stimulus compassionis contra omne malum Primo de consideracione mortis quam [illegible] et indefinibilis de eternali irreuocabilis qua si quis diligenter aspiciat diligentissime laborabit ut quod tempus quod praeterit a bonum negligat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] culpa quam [illegible] et [illegible] Secundo enim acuendus est stimulus compassionis de recordacione sanguinis christi qui fusus de sanguine [illegible] cordis operatus peccatorum abluendo [illegible] mollificando [illegible] enim tam [illegible] ut [illegible] culpa negligencie [illegible] et nequicie [illegible] [illegible] pro nobis sanguine Tercio acuitur stimulus compassionis de consideracione futuri iudicii quod est de [illegible] [illegible] [illegible] nullus enim [illegible] aliquo modo [illegible] [illegible] [illegible] iusticia et effugere vindictam [illegible] nullum bonum [illegible] et nullum malum [illegible] [illegible] consideracione [illegible] omne malum [illegible] [illegible] quo stimulus compassionis sit recti [illegible] de consideracione boni / ita enim [illegible] bona meditanda de quorum consideracione rectificatur stimulus compassionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bona et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]

Indicabo tibi o homo quid sit bonum et quid deus exigit a te facere iudicium [illegible] [illegible] tangit via primo dicta [illegible] est [illegible] que via [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] strenuitas est quidam vigor animi [illegible] [illegible] et disponens animam ad facienda bona [illegible] vigilanter [illegible] [illegible] [illegible] est enim que via [illegible] ad omnia bona [illegible] Secundo sequitur serenitas que est quidam vigor animi [illegible] omnem [illegible] [illegible] [illegible] animam ac [illegible] reddens eam ad amorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Tercio sequitur benignitas que est quedam dulcor [illegible] [illegible] omnem [illegible] et [illegible] animam ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] est [illegible] [illegible] via meditacionis [illegible] omnis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad stimulum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] meditacio [illegible] aut [illegible] ad [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et serenitas acquiratur et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] via ista a stimulo compassionis et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] de amore Secundo loco post viam purgativam [illegible] [illegible] [illegible] meditando [illegible] ad radium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dimissa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Tercio [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mala [illegible] [illegible] [illegible] tot et tanta sunt quot sunt [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] malis [illegible] et [illegible] boni [illegible] [illegible] et [illegible] meditacio

satis patet ~~[illegible]~~ excedentibus
sed hoc solum attendendum est et considerandum
etiam quanta in tenebris in quibus
... et quod diligentius percipimus
radium intelligentie tenebre mee
illuminant et talis meditatio debet
esse quieta quietudini affectionis aliorum
... illuminatio celestis ad cuius splen-
dorem nos videmus sequi calorem
Unde gratie que agende sunt pro dimi-
ssione malorum commissorum vel possi-
bilium committi scilicet in pluralitate ...
voluptatis precisione Secundo videndum
est ... quantum iste radius dilatetur
in consideratione beneficiorum collatorum quorum
quedam sunt in triplici genere quia sunt
vel spectant ad complementum nature
quia in adiutorium gratie quia ad bonum super-
excellencie Ad complementum nature
spectat quod dedit deus corporale cor-
poris scilicet membrorum integritate complexi-
onis sanitate sensus nobilitate ex
parte sensus dedit scilicet visum acutum audi-
tum acutum sermonem distinctum Ex parte
anime dedit scilicet ingenium clarum memori-
am ... animum bonum Ad adiutorium gratie
spectat quod dedit gratiam baptismalem
qua delet culpa restituitur inno-
cencia confertur iusticia et per consequens
dignum facit ad vitam eternam Secundo quod
dedit gratiam baptismalem quantum ad
anime voluntate operis optimitate
religionis sublimitate Tercio quod dedit
gratiam baptismalem sacerdotalem sacra-
mentalem per quam fecit nos dispensa-
tores doctrine et indulgencie eterne
et plus vel minus sicut omnibus dispen-
satur Ad bonum superexcellen-
cie spectat quod dedit ~~[illegible]~~ totum
mundum inferiora ad obsequium paria
ad meritum superiora ad premium
Secundo dedit filium suum in precium et
... in ... cotidianum
cibum Nota supra de incarnacione et
in passione secundum ... collatione
Tercio dedit spiritum sanctum in signaculum
acceptionis in privilegium amoris

in anulum desponsacionis fecit eum nasci
... sua amica sua filia sua propria
que omnia grata sunt et ineffabilia et ...
consideracione leta ... deo ... ultro
... illuminatione videndum est quantum iste
radius intelligentie per meditacionem est
reflectendus ut ad fontem totius boni
... recogitatis summa premissa
Considerandum est sollicite quod deus qui
non mentitur diligentibus se promisit ve-
raciter scilicet ad motionem omnium malorum et ad
appreciationem omnium bonorum completionem omnium
desideriorum in se ipso qui est sponsus et origo
omnium bonorum et finis et tantum bonum
quod excedit omnem petitionem omnem desi-
derii dilatationem omnem estimationem et
nos tanto bono dignos reputat si
diligimus eum et appetimus super omnia
et propter se et eo tum omni desiderio et af-
fectu debemus in ipsum intendere Postmodo
sequitur quantum debet esse ista meditacio excel-
... ad ignitionem sapientie sollicite ac diligenter
... est ... inflammandum sublevandum
longitudine aut latitudine affectionis
ab omni amore [illegible] amore debet
reduci affectus quia amor creature non
sufficit non reficit et si reficiat non sufficit
... amor talis debet diu elongari
Secundo inflammandum est igniculus iste excessu
... affectionis super amorem sponsi
et ... attendit quod
... amorem potest suppleri ...
gencia et ... amore est omnis boni
... et ... bonum ...
... desiderabilis ... cum sunt
que affectum inflammant Tercio suble-
vandus est super omnem sensibilem super omnem
imaginabilem super omnem intelligibilem quod
ordine mediate ut ... in meditatione
cogitet de ipso quem diligit optat etc.
Primo quod non est visibilis gustabilis au-
dibilis tangibilis odorabilis sensibilis
ymo totus desiderabilis Secundo debet
cogitare quod ille quem diligit non est ...

circumscripti, significat quintum, limitat imagina-
bilis, sed totus est ineffabilis. Tertio de cogitabilis
homo quod id quod diligit nec est demonstrat
estimabilis diffinibilis vestigabilis opi-
nabilis intelligibilis, sed totus est incomprehensibilis
[illegible] aut sicut patet quantum ad saporem
sacre scripture. Patet meditando triplicem
viam purgativam illuminativam perfectivam
et non solum sacre scripture continentia ymo
omnis meditatio nostra debet exerceri circa istam
triplicem viam. Omnis sapiens meditatur aut circa
opera creationis cogitando scilicet quid homo
fecit et quid deus fecit et qualis sit ipse
[illegible] aut meditationis eius et circa
opera gratie cogitando quanta deus [illegible]
[illegible] ad quam fecit propter hominem quanta
ei [illegible] et quanta [illegible] et [illegible]
[illegible] opera creationis reparationis
glorificationis aut circa utriusque principia
que sunt deus et anima quomodo invicem
sunt copulanda et hic stare debet omnis
meditatio nostra quia hic est finis omnis
cogitationis et operationis et hic est pagina
vel in qua est cognitio vera et probatio ex-
perientia. Unde meditatione debet tota
anima nostra esse intenta secundum vires
suas et secundum rationem et synderesim
conscientiam et voluntatem. Ita et quelibet me-
ditatione ratio [illegible] offert propositum
synderesis sentiendo profert diffinitionem
conscientiam [illegible] profert conclusionem
voluntas deligendo defert solutionem.
Verbi gratia si quis velit meditari viam
purgativam debet sic querere quid debeat
[illegible] quia qui templum dei violaverit
disperdet illum deus. Synderesis videt
quod aut debet disperdi aut lamentis [illegible]
purgari. Conscientia assumit tu es [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vel semel plus affligi
[illegible] Voluntas [illegible] eligit [illegible]
[illegible] damnationem eternam et assumit volu-
tatem plus lamenta [illegible] sunt modi
[illegible] aliis [illegible] procedendum. Postquam
dixi quantum ad verum saporem [illegible]
legendo et meditando [illegible] quantum

ad ipsum [illegible] orando. Sciendum est autem
quod in oratione tres sunt gradus sive partes
[illegible] [illegible] quorum primus est de-
ploratio miserie, secundus deploratio [illegible]
[illegible] exhibitio latrie. Latria cul-
tus [illegible] [illegible] non potest nisi ab ipso
[illegible] [illegible] [illegible] dei
[illegible] gratiam non possumus
[illegible] nisi per deplorationem et [illegible]
[illegible] miserie et indigentie
[illegible] omnis perfecta oratio debet istas tres
partes [illegible] non cum una suffit sive
alta non [illegible] ad iuncta perfectam
et [illegible] tria [illegible] semper sunt [illegible].
Deploratio autem miserie circa quelibet
[illegible] sit sive perpetratione culpe
amissione gratie dilatione glorie [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debet [illegible] miserie
dolorem propter damnum vel propter [illegible] como-
dum, pudorem propter obprobrium vel
[illegible] timorem propter periculum sive
[illegible]. Imploratio autem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sive [illegible] [illegible]
in [illegible] debet esse cum affluentia [illegible]
quod [illegible] [illegible] [illegible] postulat pro
nobis gemitibus inenarrabilibus. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debet esse [illegible]
qui omnibus nobis mortuus est diligen-
tiam nobis implorandi auxilium [illegible]
omnibus [illegible] [illegible] tria [illegible] [illegible]
ploratus efficit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] autem latrie [illegible] [illegible]
[illegible] deus debet esse primo ad [illegible]
impetrandam gratiam debet [illegible] [illegible] [illegible]
ad dei reverentiam et ad orationem et ad
gratiarum actionem. Tertio debet [illegible] ad
[illegible] et mutuam allocutionem
[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ordine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et iubilatio ita ut [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
bonum est nos hic esse et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ingrediar locum tabernaculi et usque
ad domum dei in voce exultacionis so-
nus epulantis. Sed aut in clemencie
ad penitenciam anuuat in necessita-
tem diuinam et conuertere modicitate
tua. dilataueris ad beniuolenciam
attende benignitate diuinam et non
in dignitate tua ut eleueris ad
contemplatiua recogita caritate
diuinam et compara tepiditate tua
et pertingis peruenies ad excessum
mentis. Secundo autem quod deum
deo offeribus penitencia triplicatur. Primo
tamquam patri a quo formati refor-
mati educti. Secundo a quo empti redempti
conducti. Tercio sicut iudici a quo acusa-
ti quieti confessi. Unde tonat quos
deus prima dedit et ipsa penitencia
debet esse magna. Secunda maior. tercia
maxima. Unde prima est ad modum in-
clinatis. secunda ad modum genu flectentis
tercia ad modum prostrantis. Prima nos
subicimus. Secunda nos deditamus. tercia
nos abicimus. Prima nos per nos in
secunda nudos. tercia nullos nos repu-
tamus. Beniuolencia autem dei fit
tripliciter magna consideracione indignitatis
nostre. maior consideracione magnitudinis misericordie
nostre. maxima consideracione immensi-
tatis gracie sue. magna perdonis ex
rogancie. magna per amissionis ma-
ior per promissis. Magna per eleuatis
nostre maior per adiutorijs gracie. In-
prima cor extenditur. Secunda aperitur. tercia
effunditur. Secundum illud effunde cor tuum
sicut aquam. Complacencia autem dei offeri-
bus deo triplici primo toto corde quod ut
accepter complacencia mea quod ad deum
primo ut ei placeat quod soli deo
placet. tercio ut quod sibi placeat quod
in yar placencia quiuerit. Prima est magna.
secunda maior. tercia maxima. Prima est
amor gratuitus. Secunda est amor debitus
tercia est amor ... permixtus

Prima contingit neque homini inuenta homo
nudo contingit. Tercia contingit. quod prudentes
ut per omnibus homo uelit mori et ut
ipse placeat deo et quia est gradus carita-
tis perfecte in tercia affectione nemo se
debet estimare perfectum studendum est ad per-
fectionem caritatis ut perfecto caritatem in-
ducat perfectorum omnibus bonis et in comple-
mentum ut ad magnum sunt predicte diffe-
rencie nota quod qui ad gradum perfectorum
uoluerit perficere debet per meditacionem simillimum
consistere. Primo se apparare. Secunda se aciare
tercio eripere et ad radium intelli-
gencie super ipsam procedendo dilatando
reflectando et sic ad igniculum sapie-
ncie ipsum congregando et flamando se
leuando et per ordinem deplorando et
quam prima tua dolere propter dampnum
pudorem propter obprobrium timorem propter
supplicium. Secundo debet deplorare diuinam
diuinam tuam beniuolenciam desiderij tua
fiducia spei propter ipsum dilectionem cum as-
sistencia proximi scorum suorum. Tercio
deo offeribus debet homo penitencia beniuole-
nciam complacenciam et sic perficere de
uirtute in uirtutem [struck through]

Explicit summa confessionis. Sequitur
quoddam bonum notabile.

Sex sunt leges secundum Hugonem de sancto
Victore quae peccatores prohibent et
ordinant. Prima est talis quam uerba-
tim adeo est ad ipsa et est dicta super
in affirmacionis secundum quod facias alij
quod tibi uis sicut aliud negatiui. Sic non
facias alij quod tibi non uis. Sicut secunda
est decalogi data moysi et continet
decem precepta que supra dicta sunt Tercia
est nobis per gradum predicta quam inuenitur
in prima et secunda sed nemo in mira

facere desideratis non accipe vota reddere si ea
tua dei non polluere. Quarta est lex evan- iiij
gelica cuius precepta sunt inimicos di-
ligere et pro persecutoribus orare pro hijs qui
nos odiunt bene facere peccantibus in nos
dimittere et pro fide catholica et salute proximi
mortem sustinere. Quinta est lex applicans nobis v
opposita. scilicet quod coniux coniugi debitum
reddat et quod unus sine consensu al-
terius continere non valeat. Sexta lex est in vj
sacris canonibus patrum continetur de preci-
puis festis sanctorum colendis ieiunia vi-
giliarum quadragesime et iiij temporum et
plurima que spectant ad ritum ecclesie et
ad sustentationem ministrorum et plura alia
que regulant et ordinant vitam clericorum.
Ad hanc legem reducuntur precepta
cottidiana prelatorum et statuta sino-
dalia. Quibus modis committitur peccatum secundum
Gregorium xxv libro moralium scilicet ignorancia
ut paulus ante conversionem infirmitate
ut petrus qui timore perculsus vel mortis
Christum negavit. Studio et malicia ut
Judas et Judei de quibus dicit dominus in Jo-
hanne Nunc autem excusationem non habent de
peccato suo quia viderunt et oderunt me
et patrem meum. Ignorancia vero per-
natur sepius. Infirmitas tollit vel minuit
virtutem. Studium malicie expellit gratiam.
Cuius sunt sex species scilicet desperacio
de dei misericordia presumptio gratie impugnacio
veritatis agnite obstinatio invidia fraterne gratie
impenitencia in malo proposito. De virtutibus theologicis
Septem sunt virtutes scilicet tres theologice
que sunt fides spes caritas et quatuor car-
dinales que sunt fortitudo temperancia
iusticia prudencia. Fides est virtus qua
creditur quod non videtur. Hec autem est certa
fides qui credit omnes articulos fidei in simbolo
contentos. Sunt autem tria simbola scilicet credo in deum
credo in unum et quicumque vult salvus esse.
Spes est certa expectatio future beatitudinis ex

meritis et gratia proveniens. Cui opponitur
presumptio et desperacio. Caritas est virtus
qua homo diligit deum super se et pro-
ximum propter deum et proximum suum sicut
se ipsum propter deum. Fortitudo est
virtus qua quis aggreditur et sus-
tinet difficilia propter deum. Timor
est vitium quo quis timet aggredi et
sustinere difficilia propter deum. Auda-
cia est vitium quo quis audet aggredi
ad periculum non propter deum sed propter lucrum
pecunie vel cuiusque. Temperancia est
virtus qua refrenantur libidines
et moderantur gaudia tam in cibo et
potu quam in actu venereo et progressus
in qualibet passione et actu humano
cui opponitur intemperancia. Iusticia
est virtus que reddit unicuique quod suum
est cui opponitur iniusticia. Prudencia
est virtus que discernit bonum a malo. Secundum
Ricardum prudencia vel est de viis bonorum
aggregandi multiplicandi et conservandi
ita ergo prudencia carnis est de
bonis transitoriis. Quod intelligen-
tia sit ... [illegible] Capitulum

Quoniam ars artium sit regimen
animarum expedit omnibus quibus
cura animarum commissa est ut studijs istius
artis diligentissimam impendant operam
et sic eis provideant quasi pro eis
rationem reddituri. Sciendum autem est precipue
quod una anima preciosior est quam sit
totus mundus iste corporeus mundus scilicet
visibilis ista creatura que est corporea
solo sensu corporeo comprehenditur. Et quod
sensibiliter cognosci potest sunt enim
quedam creature que sunt et sine vita
ut lapides et metalla et huiusmodi. Alie
sunt cum vita ut herbe arbores
et huiusmodi que vegetantur et quedam alie
que sunt vivunt et sentiunt ut animalia scilicet
equi asini aves et huiusmodi. Sole homines autem
dicuntur animam habere et omnia ista esse s.

vnie ponite et insuper fom et distinctionem
quia racionales sunt et habent possibilitatem
distinguendi inter verum et falsum inter bonum
et malum inter comodum et incomodum nec
iusticia virtutis delectentur nec attendunt
bonitatem operantur et comode sunt
magis utilitati et prudencie intendant
et ea que sunt utilitati gracia vel virtuti ob-
via vel sua comoda estimancia ca-
reant et vitent Animalia que racionem
nesciunt quid est virtus et felicitas nec
quid sit virtus et vicium licet aliquando
appetant comodum suum et vitent
incomodum quia aliquando cum esuriunt
gustant comedunt et cum siciunt li-
benter bibunt et ubi sunt incomodi-
tatem vel frigoris vitant et cetera sed
gracia rationis caret obediencie aliquid quod ne-
sciunt in comoda sua emitat graciam ad
appellauit adamus quod debuit digne
redeunt et sic incurrunt Igitur constat
quod racionalis creatura que est dignissima
in creatura quia deus omnia subiecit
sub pedibus eius omnes et boues vniu-
versas insuper et pecora campi Secundum angelis
inferior locatur quia corporalis creatura non est
sacerdotalis commissa sed tantum de animabus
corpora cum est eis commissa que sunt dampnari
et saluari puniri et glorificari cum
sacerdotibus duo dant que non de tanta
cura est commissa et ipsi debent considerare
quam cara fuerit ante deum quod quando pro eis
voluit incarnari et vitam cum tot
opprobriis crucifigi duo que per quibus agere
sunt doctrina et vita doctrina in verbo
vita in opere Secundum primum quid est doctrina
vult dicere unde quia ego sum in quem speculum respi-
ciat et intelligit quod mali fecerit
et quod boni omiserit Secundum cum est speculum
in vita iusti sacerdotis unde quod debet subditus
eius speculari potius quam in verbo eius quia
efficacius est speculum vite quam doctrine
eo quod efficacius est operis ad omne bonum
Informat sacerdos debet esse sicut medicus
cui debet tradit animam curare infirmarum

ideoque diligenter debet cauere et attendere
sibi cui talis cura committitur medicinam ne per eius
negligenciam eterna morte moriatur
et cuius anima per curam eius neglecta perierit
Debet ergo sacerdos inquirere causas et
maliciam ac originem infirmitatis et ideo di-
ligenter in confessione et secundum quod convenit
cuilibet oportet efficacem medicinam penitencie
opponere Igitur sacerdos debet precipue monere
homines ut conterant cum cordis dolore
confiteantur cum oris pudore satis-
faciant cum operis labore quia ista tria
prestant ad penitenciam que est peccati improbacio
et delicti correccio Vere bene penitet
qui per contricionem castigat malum quod
cogitauit intrinsecus et per confessionem et
satisfactionem prodit et corrigit malum
quod operatus est Optimus dignos ad faciat
penitencie fructus qui plus se affligit pro
corrigendo quam sit delectatus in operando
et sic est quod agit facite dignos penitencie
fructus Beda autem quod penitenti competit
sit obseruanda in sua confessione Primo ut
sua confessio sit simplex unde ille
non declines cor meum ad verba mali
in peccatis Simplex est confessio in toto in
imputando peccatum culpam non refundens
in alium ut adam qui peccatum suum refu-
dit in vxorem suam Simplex id est sine plica
fraudis similis id est non superba ut in
phariseo qui nitebatur actus deceli celare
sicut ut stat pura intencione
quo respectu ad solum deum fidelis in
re bene quam non sunt Judas vbi
ut dicat peccatum quid quando et quo
frequens ut frequenter veniat ad con-
fessionem cum quanto plures confitentur
tanto plus erubescimus et magis ve-
niam meremur Nuda quia sine omni
palliacione peccata reuelare debet Discre-
ta ut diligenter attendat circum-
stancias et qui et quid libens et non coacta

Vt ardor qui suratg[ue] lamina ardens
et coactus iudicauit Verecundia et sub=
tum erubescat intus et non dimissa et
omni omnia facit et non duobus dicat secreta
ut non se perdat publice si occultum fit
peccatum sic lacunat ut dicit ad Hyeroni[mum]
saluti in la. inc. p. d. ac nocte
declarata sit de ea filij accedes ad per=
ceptum ad finitum dei sta Dum timor domini
et spes animam tuam ad temptationem fortifi[cat]
vincas omnem pudorem contraria ut non
operiat se sed totum malum e[ius] aperiat
obediens ut parata sit ad salutem dic
facere quod facit pro vita corporis mor=
te vitanda aut quod vero sunt principalia
vicia quorum v. sunt spiritualia et duo
carnalia Primum de spiritualibus est superbia
que est amor proprie excellentie quo amore
eius corrupto nulli vult subesse nec alique
que pare et nescit neque contempne modum
Que est arrogantia de corde et iactantia
in ore Inuidia est odium felicitatis a=
lterius que sicut corrodit cor sicut ver=
mis lignum Ira est animi perturbatio que
impedit animum ne possit cernere verum
Accidia est tedium boni uel mentis dolor
qua omne bonum negligit et torpet
ad omne virtutis exercitium Auaricia est
immoderatus ardor acquirendi et hec
vocatur cupiditas vel est immoderatus
amor suscipiendi et hec vocatur nimia
parcitas et hec sunt vicia spiritualia et
ea que exercentur spiritu quia partes corporis
sunt opposita nec exercentur per sensus
corporis nec per eius membra Carnalia
peccata sunt duo principalia scilicet gula
et luxuria Gula seu gulositas
attenditur circa cibum et potum immoderate
sumptum quia cibus et potus immoderate
sumpti et nimis aviditer animam enervat
potius que vincit et eo nabuzardan
qui destruxit principes coquorum destruxit muros
ierusalem quia gula modum non seruans
virtutes animi subsgluttit et eliminat

Vnde gula parat ebrietas que caput tur=
bat sensibus hominis aufert Ipsum di=
gerent et talis excessus si est de mo=
deratis et superfluis et eo delectabiliter mor=
talis est licet non quibus excessus cauendo
circa licita quoniam sit mortalis propter sin=
gulis ebrietatibus que maxime turbat
statum mentis et rationem opprimit et
membrorum tollit officia dicit de
magis competentes prudentia scilicet dictatorum
sacerdotis huius namque qui sunt de apice
dignitatis constituti de sacris ordinibus
et maxime de sacerdotio aggrauanda
est satisfactio scilicet statum quorum est talis de
eius quam de aliis peccatis Luxuria
est vicium carnale largo vocabulo
per quod luxuria accipitur et quibus
superfluitate unde tractatus luxuria
fugitur id est luxum et sequitur luxu
cum vero stricte accipitur dicitur pro carnale
et est altera filia auaricie que instar
porci sine clamat ah aff aff
quia racio carnis voluptas facia
et noctes non pulchros voluit ad
pictos voletos questi dicit paulus cum
ezechiele scilicet scorie per vile id est cum mag
dispositione circa peccata corporis et ad o
stant beneficia de caritatis sapiunt
circa aspides vicorum et animas
cordium quarum et si diliges
sunt ad dispensando et quislibet cir=
cumstancias peccatorum videbis ab homine
communicans multas et inabilia de p[er]
sinuosis cordis peccatorum fodit peccatis
recte que peccata respergendit et ca
ritate elicit de corde constrictam
circumstancias peccati dicit peccatis diliget
de qui ut de magnitudine peccati de multitudine peccati
de tempore peccati quod magnum erat dicitur
cognoscere in d. scilicet unum nimis tuarum
quod multitudine peccatis et si multe
impedimentum tuarum de le dignitatum mea

et a peccatis meis munda me. Quarto
notat peccati quantitatem multitudo numerositatis
turpitudo qualitatis. Magna sunt peccata eorum
que adulterium et homicidium. multa
et turpia fuerunt Marie Magdalene
peccata quia vii demonibus id est vniversitate
vitiorum fuit plena. Ad magnitudinem
vero peccati spectat magnus contemptus
dei et atrocitas sceleris perpetrati
adulterii. Spectat peccati numerositas
frequencia et recidivacio peccati.
Ad turpitudinem peccati spectat enormitas
et fedus modus peccandi quemadmodum
est contra naturam et huiusmodi flagicia. Ad
circumstancias peccati spectat querere
quotiens sit peccatum et quam frequens
et qualis quis sit persona peccans et cuius
sit status vel etatis quo loco quo tempore
peccatur utrum sacro vel non sacro et
cuius ordinis sit qui peccat et que est
peccata utrum sint violenta vel le
via quia venialia [illegible] maior aliquam minor
et quis eventus peccati quia omnia ista
et rite considerata aggravant vel
minuunt satisfactionem peccati. Magis enim
peccat dives si rapiat vel furetur
quam pauper et magis sapiens si aber
ret a via veritatis quam [illegible] simplex
est et doctus est peccatum senis fornicantis
vel adolescentis et vir quam mulier
et magis peccant sacris locis et tem
poribus quam qui peccant non sacris et
plus gravat frequencia quam raritas
peccati et plus peccat sacerdos quam
laicus monachus quam rusticus. Con
siderandum est etiam causa impulsiva peccati
quia plus peccat ille qui peccat ex
adipe quam ille qui peccat ex materia
quia minus peccatum est peccare egestate
inducente quam ex opulencia habundante
in quibusdam peccatis. Hec et huiusmodi
consideranda sunt circa peccatores et circa
genus et eciam [illegible] peccantes utrum sit
sanus vel infirmus et utrum sit potens

vel impotens et quarum sit faculta
tum et cuius sit libertatis quantum ad car
nem et cuius sit complexionis quantum ad cor
poris statum. Ponatur quod due sint muli
eres solute una illarum sit pulcra
alia deformis et utraque peccet cum [illegible]
vel cum alia ibi [illegible] causa compulsiva
iudicandum est de peccato. Debet etiam pa
[illegible] attendere quando diu quis moram
fecit in peccato et sic hoc debet arguere eum
et punire. Circa non aliqua libertatem carnis
homines frequentissime peccant. Sed
sacerdos inquirere quando aliquis confitens ac
cesserit ad mulieres elocatas corporis seu
ad publicas prostitutas quod si ita est osten
dendus est ei quantum sit huiusmodi proprius
periculum quia ignoratur an sit coniugata
an monialis aut affines tue id est a paren
tibus tuis cognite. Huiusmodi causa est
periculum corporis quia supponit se le
prosis et huiusmodi [illegible] quendam [illegible] an au
[illegible] accidit simul vel audierit
aliquam earum fuisse coniugatam vel
monialem vel affinem. Nam si salvo du
bitatur quia prostituta reputatur [illegible]
in theologia quod si quis dubitat probabiliter
de peccato aliquo an sit mortale quod si sit
veniale [illegible] si sit mortale est ei
[illegible] semper [illegible] quibus
commissio est peccatum et de vicibus si licent
in memoria vel saltem quanto tempore et si
nescit [illegible] existimacione quod potest. [illegible]
an cum viduis quia hec sunt [illegible]
[illegible] si cum coniugatis cum quot et quanto
tempore [illegible] si cum virginibus quot deflora
vit [illegible] coniugatas sibi et quot ma
[illegible] si [illegible] vel aliter [illegible]
[illegible] virgines [illegible] corruptas si
[illegible] vel [illegible] religionis
si hoc potius mallent quia eis
via [illegible] peccandi et timeat quod
[illegible] peccatis [illegible] prorimis [illegible]
[illegible] postea perpetret. [illegible] an ad mo
niales et ad quot et si audierit

quod aliqua earum sunt benedicta quod si est int-
tendus est ad episcopum qui eas benedixit vel
episcopus inter benedicendas moniales post-
ea cognoscit corruptas earum. Si non voluit
confiteri episcopo petat ab eo licenciam. In hiis
casibus aliud concedi in quibus episcopus suam
potestatem ligandi et solvendi tradidit
quo ad istum modum et consimiliter licencia
in multis casibus ab ordinariis confessoribus
exigenda sicut alibi legitur. Item si
ad consanguineas vel affines et in quo
remoto gradu vel propinquo. Item an numquam
cum mulieribus ex orbitate. Contra naturam ut est
cum eiusdem carnis masculo vel bestialiter vel
extra ordinarie id est extra vas deputatum cum
et an mulier sufficiens sit cum tractat ut
est medicorum. Multi etiam cum propria uxore
sunt peccant mortalissime contra naturam. Et an
et consimiliter in vetita non tempore absque
bus iniuncta sunt sed sit agendum est
sicut in plus distinguetur. Item si in puer-
pero si in menstruis ubi etiam est periculum
corporale et partus propter elephantinam in-
firmitatem et plus quia ex corrupto semine
corruptus fetus nascitur et sic semper
ut asserunt physici vel gibbosus
vel contractus vel consimiliter erit elephancia
est enim morbus lepre cum totius corporis
tumore. Judei quia ad menstruatam non
accedunt lepre macula rarius aspergitur.
Item an mulierem vicinam partui cognoscendo
fetum leserit quia si animatus fuit tunc
durius est periculum homicidii et anima pueruli si
non fuit baptizata peribit. Deinde lesio
fetus timendum est plus mulieri quia non
in hac parte sicut aliter contra naturam. Item masculus
aut cum muliere quod si est cum eis primo
agendo cum eis patiendo et quanto tempore
in quo statu in quo ordine et consimiliter.
Si cum brutis animalibus cum quot generibus
et si aliquod esibile bonum est quod absti-
nere velit se abstinere. Consimiliter animalia id est
quae talia peccavit et tale animal interficiatur
etc. Si in aut concupiscentia de statu p.

magis vel defectu victualium vel infirmitate quae exigit carnem cibum vel non
notabiles apperet et consimiliter et ma-
xime inter notos. In hiis casibus
consimiliter compensacio fiat. Item sciendum quod
omnis illicitus coitus peccatum mortale est
sive sit adulterium sive incestuosus
sive fornicarius quia fornicato-
res et adulteros ut ait apostolus
iudicabit deus id est dampnabit si
non peniteat. Adulterium est alterius thori
violacio. Incestus dicitur quasi non castus
thorus quando est cum consanguineis. Forni-
cacio est quasi coniunctio prevaricans quae
fit cum muliere soluta. De pessimo
non vicio quo laborant filii dif-
fidencie cognoscendum quia consimilis
est eo quod contra naturam est et eo consimilis
puniendus est. Coitus quando fit cum uxore
legittima causa prolis suscipiende vel
tori est sine culpa. Si alio fit contra bona
coniugii est veniale nisi sit arden-
tior amator et fit vere adulter.
Stuprum vero est proprie quod committitur cum
virginibus vel fornicacio in hiis
sed patris puniendum dicit racio
et dispositus ut sic quantitate peccati
et frequenciam vel circumstanciam peccati et eius
turpitudine estimat delinquentis. Ca.
Homicidium non considerandum utrum sit
voluntarium an necessarium an casuale.
Voluntarium dicitur quod fit ex proprio motu
malefaciendi quod talis est qui latro
occidit ei possessiones suas auferendo
vel causa pro superbia sua et consimiliter.
Necessarium dicitur cum aliquis occi-
dit hominem propter corpus suum defen-
dendum et vitam tuendam quod non licet
presbiteris. Casuale dicitur quod solet
fieri non ex voluntate malefaci-
endi nec ex aliqua necessitate instanti
sed accidentaliter ex quodam infortunio
ut cum evenit cum aliquis proicit la-
pidem vel emittit sagittam ut p.

pcurat volucre et lapis piectus
vel sagitta emissa invisat eorum
It accidit sepius qd' vir volens mi-
tigare dolorem nati sui apponit eu
lateri suo et cc offert eu et aliquis in-
tendit arbore puncte ad usus sibi
necessarios et illa cadens homine
offendit et q sunt homicidia casua-
lia pmitt q et dicunt cu distinctione eo qd'
no adhibuit d opibus ea cautela
quam ad hibere debebant qz iu emit-
tit sagittam vel picit lapide vel
pcidit arbore dz cauere pmide ne
aliqs dapn inde pueniat Sup pmis
etia attendunt qd' q sunt venialia
q mortalia qz omne pc veniale e mor-
tale si placet et omne morle
veniale displicet Qd' simpr
intelligendu est et omne pc veniale
fit morle si r plac et i eo de-
lectabr sepius itando et no
vult inde penite n pnitere quia
si colliges multa dempnum grande
accedere Itz n pcm a deo
morle e qd' si t displic et no
vult id itare sed inde pnite et pe-
nitens qn efficitr veniale fuisset
g' ct a sco qd' q pcta dicunt
sunt venialia et q sunt morlia
quedam pcant sola cogita et id
e veniale et no pcedit i illicita
opacoe quedam risu iocis et vbis ocio-
sis et talis etia talibus mendacijs
q nulli psunt n obsunt et silibus
vilis pctis h dr pcta q gtrac in-
terioi pnie satisfactoe gui exteriori
punitur et i quolibet pctis sit remis-
sio sgualem gfessionem quam facit
i ecclia p sacerdotales benedictoes et aq
aspsiones p genuflexiones i ecclia
qz no pt se humiliare et caput suu
pone i terra et qt cor gtritu et gmi-
natu sup pcta sua pctos quos
et remissiones q fiunt i ecclia dei
pprie morlia pcta i qb sunt mag' t
culpe dilectio mag' ferre dz pene
amaritudo et ubi sunt culpe sacrius
opatio oz ut l sit multa et mag' sue
facto satisfactio i morlibus dz si' pic-
imma fortia pcastiga corpales
pclemosinas largiores si e facil-
i pauperibus s pascendis vestiendis
et i eccliis edificandis vel elemosinas
eis offerendis et sacerdotibus dei et eius
ministris pmittendo et obediendo ut de-
notius orent p eo sup i pegrinationibus
et mune accipiendo ad visitandas
pctos vel ad alienas qd' discretus
sacerdos vel pastor eius i iniungit eis meli
aut melius e quam qd' hoc semp
displiceat pc suu et id no iteret et
sciat qd' id q q'uq purgat purgabit
ignis purgatorij s i eis q moriunt
i sco e ac ut mu amlt quo pcta
morlia q sunt oculta dicit pmi
apertius qua de mortalibus manifestis
determinatu e i libro pniali romane
et i gnes hong i po homibus iu tpis
et mo tollerale. Dico tibi qd' eis pnia
minari dz et dicendu e eis ut no ta
gaut pniaz sed multo maiores debe-
pati et tolerare si no modit eum
obedientem et paratu ad pniaz tuc eu
i ponat qd' videt debilitate cor-
poris eius qlitz pc etate dimicias pa-
upertate seriam igvacia sexu adipe
et maliaz et s alia et q pc
i cepit pniaz age modert vel ag-
grauet pniaz Sed forsitan dr aliqs
no possu ieiunare vel no possu cal-
nam facere vel ad matutinas vel sen
aliquid aliud genue facere qd' go facere
sacerdos dicz i genue mod si no potes
aliqd tale facere vis tu facere ta dei
ut pcta t dimittantur forsitan dr volo
dicz ei sacerdos eas pdnos iniuriaria
et nemine saluteos vel aliqd fideas
usqz ad tlem locu in tu caput i cli-
neos et inquam visitas ad ecclesiam ii

tribus vicibus adoracionis dicit contra ... si ipse
dixerit faciam et timidus ... sit ... di-
cunt propter tue et potius volo quod fra-
res aliquid quam ... et cessores apud
perpetrato quia ... eris ... si ... sunt
conventus contra via regni dei ... propter te
pro qua non facio ... tua ... ma-
... de occultis peccatis ... scilicet
ut in vidi ... confessi ut nunquam ... aqua
primam ... ei ... possit ...
aut de peccato a quo ... suspectus
vel ... aliqua maritata fecerit adulterium
caveat sacerdos ne ... fugat ei
penitentiam ... marito suo possit esse sus-
pecta aliquis forte fecerit homicidium
in occulto et accusatur in publico et ipse
negat in publico sed confitetur in occulto
quid ergo faciendum scilicet ei confitenti homi-
cidium in secreto licet suadeas ei quod non
contrahat ... vel accedat ad sacramentum
altaris tamen si venerit inter alios dabis
ei sacramentum et ipse videat quam recipi-
piat etc. de singulis De occultis moribus
pietatis sit sacerdos ... quod su-
pius diximus ne aliquo signo possit
deprehendi occulta sunt quia ieiunia in anno
aut in vigilia nativitatis domini beate virginis
et in vigilia apostolorum et in quatuor temporibus
et in quadragesima generalis sit ... ieiunia
... ut aliqui sunt in pane et aqua
aliqui sunt piscibus et vino aliqui etiam
in vino albo qualiacumque sunt ...
... et genuflexiones et ...
... moderate et ... sit
quod libenter accedant ... si
sunt ad ecclesiam et altare ...
ad ... predicaciones ad ...
... in cena domini ad ... pe-
regrinaciones que solent fieri ubi corpus
alicuius sancti canonizati sicut sancti Thome
de corpore sancti Thome et de corpore sancti
Item potest penitencia dividi
per annum vel per aliquos annos ut feriis

sextis ante festum sancti Johannis
baptiste tribus ante festum sancti Michaelis
tribus ante natale domini tribus nisi fu-
erint in festi vel aliqua solempnitas
in illis diebus eveniat vel aliquis la-
bor ... vel aliquid tale et tunc
... ieiunia ... compensari ubi
autem sunt ... potest ei ... per
media aut ieiunet non tamen ferias
sextas sed et ferias ... et pe-
regrinaciones faciet maiores. Clericis
pueri ... ut ... ieiu-
net ... non ... f...
me... vel aliqua dies accidat so-
lempnis ... quod si aliqua
mulier maritata voverit se ieiuna-
turam in ... mariti et maritus
... non ... non potest votum
eius revocare quia ... laudari
vir potest ... licencia
mulieris sed mulier maritata non
potest ... licenciam Item
... usurarii raptores et
fures quod eis non remittetur peccatum
... restituat ablatum ... eis
quorum ... si supersunt vel
si non supersunt proximis eorum vel
amicis et si illi non supersunt
distribuat in usus pauperum vel
ecclesiarum Item ... sacerdos ...
... quam utile sit ... et
quanta sit gloria regni dei et quanta
sit pena ... scilicet aut quam
periculosa sit dilacio confitenti multa
... dispecta ...
confiteri ... propter timorem dila-
cionis licet diu ... et ha-
buerit voluntatem confitendi quibus
... scilicet quod ... pro-
posuit et voluntate ... et ...
... ... adiutorio divino
... passione ... [illegible]

tunc dicitur ad confessionem propria et post con-
fessionem facilius continebunt et potest
esse dominus dabit eis gratiam perseverandi si-
cut dedit gratiam proficiendi sua et ideo in con-
fessione nostra promittimus obedientiam
pro facultate virium nostrarum et per gratiam
nobis a deo collatam. Sed quid predicto
modo est astringere se voto vel iuramento
nec dicentes peccant etiam mortaliter. Nec
etiam expedit ut penitens dicat propono
et voluntate emitto vel addat quan-
tum me deus adiuvabit. Licet tamen tempus
debeat habere proposito et voluntate quod
peccatum nolit recidivare. Solet queri
si aliquis recidivavit post confessionem
in mortale peccatum utrum debeat omnia peccata
prius confessa iterum confiteri. Et in isto
quasi contrarietati quod per quodlibet mortale re-
deunt priora dimissa. Ad quod videtur
quibusdam quod si ad novum accedat con-
fessorem omnia debet recitare. Si non
ad notum confessorem cui sunt iam nota et
confessa confitentur non opus est ei prius
confessa confiteri sed oblita tantum et
post ea perpetrata et quod consilium tutius
et ~~consilium~~ securius et sanius est et
fortassis ab aliquibus debitum reputatur.
Quia sicut ait prepositinus non oportet confiteri
nisi post peccatum commissum denuo quod est
contra reditum aliorum prepositinus dicit quod
in quattuor casibus tantum peccata redeunt. Primo
in fraterno odio ut de servo in evangelio. 2o in
apostasia ut in Juda de quo in contrarium
rediit iniquitatem primam eius. 3o cum
contemptu aliquis et contempsit confiteri.
4o cum penitet aliquid eum penituisse.
Dicit tamen auctoritas que inducitur ad probandum
quod peccata redeant intelligitur loqui de istis
casibus. Si autem redeunt non nisi adeque
redeunt ut sit peccatum iterum sic
autem per unam. Solet etiam queri utrum
tamen liceat alicui qui fuit in mortali post
accedere ad sacrum altare. Ad quod dicitur

dicendum quod non nisi prius conteratur confiteatur
et puniat. Et si recenter cadit de lub-
rico carnis non nisi contritione peccati et confes-
sione et satisfactione competenti debet acce-
dere. Quia quod sacramentum tantum non solum vite sancti-
tatem exigit sed etiam mundiciam corpo-
ris. Unde in veteri lege pro immundis, leprosis
et sanctificatis non licebat vesci nisi carnibus
corporis et ex hoc elicitur argumentum quod non
accedant assumptione eukaristie nisi moralia
peccata ut aliquis coitus coniugalis. Unde
aliquos etiam pollutiones nocturnales
arcent ab eukaristia et sic ...
quod non mundatur. Ex moralia etiam dominica ...
ctas non sit mortale peccatum quando enim
mortale est sequitur inde pollutio vo-
luntaria et mortalis delectatio peccati si ...
sequitur pollutio carnis tunc culpa est
propter quam debet abstinere a sacramento illo die et non
potest accedere nisi precedat sufficiens contritio.
Si non accidit pollutio ex superfluitate
nature sine precedenti cogitatione licitum est
ei accedere ad sacramentum ... si fuit ei nature
quia superfluitas nature pro culpa non reputatur.
Petrus cantor dicit sequens pollutio noc-
turna non est peccatum mortale si in vigilie tempore con-
tritio intervenit. Nondum aut quod est nada
sine sacramento audientis confessionem. Primo debet dare operam
in peccatore peccati erubescentiam. Quia fiunt
quasi de alii loquens nec erubescit. Debet
etiam studere ut inducat peccatorem ad quod
ut enim omnes circumstancias peccati et omnes
actiones aliquas peccati magis quod confiteatur et
ut non differat confessionem et non sit negligens
in satisfactione. Debet in precibus et disciplinis
in ingredio sperare ne pro ponat honus peccatis
tale quod nimis alicuius sit id quod alligat
omnia quia reus est contritionis etiam debet esse et non
in diguam peccatori licet multa et magna
peccata ei exponat sicut fecit quedam
quidam cui mortaliter confitebatur et ipse cepit
incessanter spuere et spuit aliquis ore
et ipsa dixit ei per magister plagas que dixero

t volutus ine argue et o tpat longat
restat via qulta cy t restat o tpat
quia multa tyco t dico Suauis eciam dz
ee o q solando ne pator desperet · dulc
i trepidudo quia o trepat dz sed oppima
et dulcedine unpo id ungi qo qd fratis
qui iouce paradis ad que dio o elar vita
eo age totum par qfessioy et dub
Sabit t pator remissioy benigna dz
ee qfessor o absoluendo vaccoo o pun=
endo quia melius e de nimia mia qz
de nimia austeritate deo redde racionem Sacos
quid audit pecca qfitens ei compacientur
fert o se et tenet pro eo spal orac Sinc
e qd dt quidam pecca tua facis mea
qy qfitens ea in Dennis ea fac
quia nil e vtilis e qfessio eo qz dya9
pecca facti qfessa obliuioi tradit et
eciam ea no audet pe qnod bene
apparuit o quodam milite q sepe et
sepius qfitebatur cui dyab demoniacus
pro qd fecisti pecca tua yco ps lingwa
mea sed pubs ea no valeo et te bonum
e plures qfiti & unde o pricto qstatuta
qfessus peccata sua o audiencia de i pp
neo euasit uo d t , de fuit memor
loce patoy sit quid clericus detulit cedu=
lam ad qfessore suum o q scripserat oia
peccata sua dellet legere coram fact cu
lacrimis in peccata apparuit cedula vacua
sit iustici ad qfessus z cuid facti qd ft=
erat omagiu et egit pniam ab eo piet
go o incta et cu ecclere maiignigs ad
mod carbonis recessit ing dd paulatim
sicut agebat pniam et to utilis e ulto
qfessio cu pna qo uoud e ad qd va=
leat gnalis qfessio q fol z pl o cetys
o ps et qpletorio et coram altari apte
et iusti eius / q qfessio supplet digne
auctitestatus o q mane offebat vng
aqua et alius vespe et i pinguior
vnd incorra illiq facferoj dei qfitebor
deo o pna et qpletorio / quia duo est
qfessio pecca et qfessio laudis / o utriz

offico d edo o dly d alet eciam gnal
confessio ad remissioy peccatorum veni=
alium et ad delendum pecca oblita sed
si venerint ei pecca o memoria dcet
pecis qtum et ea qfitu ad q fat
auctas gdy sup q h q dt o gnali
qfessione dimitti mortale dub cu
modo vagatus ing vlto cura eqtos
ouden ut sc qt vicarie paucos sep
annue et eciam ea q intese no o tel=
ligunt vel o tellige nesciunt vel ppe
puritatibus eciam o tellata dimitti vid
pes delicta quis o tell · ab oc m · m ·
me et ab al · p · s · t · Summo ope
aut cauet z ne sacos qualiscz
sit qstupnata apud lute suis quia
qualescz sit date sunt cy cib cla=
ues regni dei i o qstetie sua dent
sacos que claues sue et potuac
Sca o Leratt vin q no sut sac 8
no e clauis quia no e clauis data
q da sacib / o corpe qsecrate Clauis
no patenc data e solis sacib / licz
aliqui careant discrecione / sed illos
sacos q no sut discrecoz i parte co=
siccnaud de ut recur ad sac discretos
vel ad dos q plus sapiunt tactis uoi=
bus prl qfitentu et tu si dinbdt
cib discrecoz utracz esset claue ut qs=
ducz disci ligaucint dcia mili=
tate o qua nos sumus sit ligati et
quoscucz absoluerit sunt absoluti
et eciam tripliciter dace cu d qt
dans pacs dcbz cu sacos dare
pace deptore pace opore pace do=
ope et pace omani dace ptorl
z inctt deuoto q incl aliud e quid
incte o dcw funda dilato et incl e
qd deus tantu diligit qm funda
dilatoz o scripty et qe minus e ei g=
tissim dace o e e nunc erudicionis
et oronis qt sacos dz suos o struc
et pcib orac dace opus s bonum opm

in facie quod sacerdos debet summus ordinare quia ex-
bitum gregis in pastorali cura, cum quo nichil
reprehendi- nocet et ut eius peccatum conterit-
sacerdos amarus in minus sacerdotum plebi.
perversio ut Baptista in suas cutra etiam
filia tamen sicut sacerdos in quibus sacerdos salutis
debet ipso sibi commisso omnibus et parvis
quia multum eorum cum eis possit imponi quam
id quod ei imponitur cum ei committitur cura animarum
sacerdos autem non credat se per generalem con-
fessionem quam facit ante altare liberum
a mortali peccato. Si fornicationibus vel frequentes
ebrietates vel depravationes personis et eis
absolvi quia si non cessant ab usu con-
tinencie ebrietates et omnibus mortalibus
et contriat et confiteatur et servat ut
tunc salvabitur. Si enim sacerdotes moy-
sace legis tempore ministri qui non au-
debant redire ad domos propter ...
gebant litteras suas ut a quibuslibet
quod celebraret libetes quam audent
sacerdotes novi temporis polluti manibus tractare
corpus agni immaculati et sanguinem
eius quamvis pollutam habent omni ope
ideo debet sacerdos suos subditos ad
penitentiam inducere et dicere eis Agite
penitentiam appropinquabit enim regnum celorum. Debent
etiam exortari eos ut caveant per bona
trium dicere consolationis confessionis
et satisfactionis iudicis studeat gra-
tionis quam a paucis intelligitur et ammittit
deserit ut ibi offerant deo corpus
suum et animam suam hostiam vivam et
deo placentem per mortificationem viciorum
et exercicium bonorum operum prestante domino
Amen

Venitamus non passim est et indifferenter
qui indiuerunt et peccata dispensata sunt
...

vel credibile sit eam facere, quod si suspecta
quia propter probatur quam eum peccata sit, omnino
celare tamen debet pro pudore confitenti vel
timore satisfaciendi et secrete et diligenter
est querendum si salte causa vel gesti
aut peccant vel aliter alios quam
reus exigat vel ita si peccata notam tuam
non est omnino procedendum attendendum
quod cum aliquem quesiverit ab ... qui et a-
...

Circa quam generaliter post absolutionem quam potest quod penitens
si ... manum violentam iniecit
vel ... et quod ... religio-
sum aliquem vel religiosam clericum saltem
...
...
... absolutum a domino papa vel eius mandato
... aliter non potest absolvi nisi in casibus
exceptis si sciat pacem cum ...

Item utrum indulgeat iniurias et odium
debita non vel querelas non tenetur remittere
sed petere ... coram iudice
Si enim ut ait ... non dimiseritis
unusquisque de cordibus vestris nec pater celestis
dimittet vobis ... a nobis
... dimitte nobis debita nostra ...
... dicat ...
...
...
...
...
...
nent ... odium et si dicat nescio
quod ... et doleo quod non possum
... tunc indicatur ...
... quod mortali peccato cum ipse
non credat sibi esse mortale et multi
sunt ... opere Cantor parisiensis ita
dixit et scripsit ... numquam fuit ...
... et ... vel ...
et ... absolutum sicut debuit et
de dicta sunt ... excommunicatione
maiori suscepit ordines vel ...
legendo ... vel ... missa

celebrando non tamen contingit dispensationes
ipse vel eius mandato, sed si contingit eis quandoque
mori sicut aliqui nuncupati quod dispensare
possunt super capitulo aliqui de eo quod non cum irregularitas
contrahatur de hoc capitulo.

Quando laycus confitetur si sit coniugatus
querendum est an ipse contraxit licite et in suo
matrimonio. Item quod non contrahat in gradu consanguinitatis vel co-
gnationis et quod licite contraxit et contra faciendum
quia clandestina matrimonia prohibita sunt
et ab omnibus episcopis in synodis excommunicantur quique
clandestinis matrimoniis interesse et maxime
qui procurant. Et cuius officii sit, utrum si mer-
cator emens vel vendens ad mensuram ponde-
rando ne faciat pondus et pondus mensu-
ram et mensuram, et si habuit falsam men-
suram vel false mensuraverit tenetur restituere
si sciat quibus sicut de male acquisitis
ut dictum est. Si autem nesciat quibus, expendat in ...
tias multas satisfaciat ecclesie vel egenis
quorum primus credit per parochianos vel pau-
peres ad consilium tamen ecclesie, sic et de aliis
officiis suo tempore. Hic notandum est quod contra-
possunt ipsi laycos consulere et quod teneantur
... quia quilibet tenetur salutem suam querere
quantum potest. Sciunt quod prodit quod non faciat cla-
nos eos dicunt quod quod non peccat quis
si non confitetur layco contrahente et si decedit
consultus moritur salvabitur. Sacerdote de-
ficiente ... qui curam non habet ad ipsum recepta
episcopo quod licet de iure non possit etiam ligare
vel solvere quia non est suus iudex, cum cla-
nos habet et eos contrahat sicut cum absolvere
et si qualiter alius sacerdos primatis sibi
in iniuncta ab eo non tenetur complere sed aliam
vel aliam equalem vel maiorem debet accipe-
re a suo sacerdote et eam facere.

De decimis semper moneantur layci quod
reddant decimam quarto anno secundum consuetudi-
nem et aliam omnibus qui tenent vel habent
aliqua unde decime debentur moneantur
quod fideliter reddant quia decima non est sua
... Si autem aliter quod ... contradicto
tenetur confessum quod ad eam ad eos contra

sunt decime et petat ab eis veniam pro pre-
teritis si non bene reddiderunt secundum con-
suetudinem. Item si fecit artes lucrati-
vas vel docuit vel contraxit cum ibi
fiunt contractus de usura vel sac-
rilegia vel alia de peccatis vel consimilia
vel quia quod si curia accedunt et sor-
tilegia ab eis suscipiunt multo tempore.
Item an habuit rem alienam iniuste sive
ad usum iniuste sive per furtum frau-
dem usuram dolum violentiam et rapinam
que per alia dicta contraria: quod non tenet
faciendum est restituere si de facili possit
inveniri vel heres per solucionem. Vel eorum
tuo vel non inventis non tamen restituendum
est eius propinquis ut uxori vel filiis pro vel
...nis et illis precipue quod constituti sunt he-
redes testamenti sive quod fuit dicunt tamen aliqui
legiste quod licet aliquis sit constitutus heres
totorum bonorum si sit aleator vel alias
omnium bonorum lapidator non est credendum
illi propter quod sicut non ... philosophus ut dicit
... prodit quod dat pitura sed illis propinquis
adiacentibus est tutor cui credendum est de eis
que pertinent ad quemdam. Dominus ad consi-
lium iudicis illius debet fieri secundum quod aliquos
si non vivus dandum est mortuus ad consi-
lium ecclesie erogandum vel reddendum que
debentur secundum illos qui ius habent de re debita
sic et de iudicibus suo tempore. Explicit est quod
surripuerit rem alienam si audeat quia
celat rem alienam, eam restituendam consulit
sed fur est qui etiam est vivus dandum et
sit fur ... qui contra in ... est legitime ut ei si
contingit satisfaciat immediate. Si velit
et audeat revelare. Sciat medi-
ante sacerdote vel de bonis suis nomine
aliquo secundum quod poterat leprosus proventia
quod potest eam restituendi. Si non tenetur sit
dampnum et leprosus non fit solucio ... le-
prosus non perveniat per ... sed nesci-
at aliquo petenda est venia nec talibus bo-
nis ut dictum est nullo nominato.

Si non constat aliquo dampnificatus sit tunc
si audet lesor proponat debet petere veniam
sed si nec tunc fiat ut dampnum emendet con-
fessor nullo nominato. Item an consensit de-
licto quod si sic laboravit debet si potest
apud eos quos per consensum corrup-
it ut omnia emendent. Si non consensit
alicui dampno distinguendum est de consensu
et consilio. Nam si consensit tantum ex
simplicitate vel ex negligentia quod scilicet non impe-
divit cum potuisset lesionem vel le-
dendum non premunivit non tamen tenetur
ad restitutionem dampni sed ad satis-
factionem leso. Si non prebuit consilium
vel auxilium vel favorem contra dampnum
alterius vel pre ceteris dampnandi dominus
debet satisfacere in solidum. dominus constat con-
plices suos satisfecisse et quilibet
eorum simpliciter tenetur in solidum tamen con-
sulendum est quod suos conplices conveniat
et iustum est liberatus quamvis simul
eos spoliavisse et si singuli totum sol-
verint vel lesori vel confessori debet
singulis refundi quod ad singulos pertinet.
Dicunt legiste quod si eodem facto vel di-
missis duo dederunt dampnum eligere potest
dampnificatus quem eorum voluerit convenire
et totum dampnum petere cessionem videlicet ad-
versus ceteros rei socios id est dampnifica-
tores actionum ei competentium faciendo
circa si medietas ad eos pervenit sed ad
... non tenentur nisi quantum ad eos pervenit
Item advocatis consiliariis medicis caritative
exigendo ut de bursis suis et eis
quos lesserunt ... vel ... precipue de
anno vel quo colligat de omnibus suis
et confessores sibi colligant suos con-
fessos de suis oracionibus. Item interrogandum
an alter ... lesionem fidei iurati
vel voti quod si sic eam quantum et
modus et culpa ... ad
dampnum alterius reparandum
et dampnum passi etc.

Circa decimas ... laicalibus consilio ...
agitur de decimis sit hec. Ille decime
ut illo sunt solvende que debentur lege divina
vel loci consuetudine approbata. Milites vero
qui detinent decimas ut dicit auctor ...
... et comedat eis et in
ecclesia et ... quia ... dominus
Multi tamen confessores sunt qui non audent eos
absolvere nisi concedant eis quod stabunt con-
silio episcoporum suorum qui reputant eos esse
in ... Item de ... et similibus
debitis sive pro talliis et de aliis ex-
actionibus vel molestiis quas faciunt
hospitibus suis sive alicuius consulendum
est ut emendet ... quos
nimium ... ut probatur
debent ... vel ... eis de aliis vel aliis
sufficiat quod si tunc est restituendi. Sed
quia ... audebunt super
... milites dampnare ... multe
sunt de eadem dampnatione vel eadem arguere
quidem aut tunc ... et ... non
possunt reddere male ... debent de elemosinis
quas faciunt ... restituendi pro illis
... quas lesserunt et debent colligere
sic restitutores de illis elemosinis quamvis si
placuit uxor et filii et ...
... vel aliis raptori-
bus debent ... artissime
... et reddere dampnificatis quia
... et de suis dominis quod si pignora
eis evenerit fortuna debent eam reddere
... quantum ad eos per-
venit immo totum si ... ut fecerunt
... dicentes quod
... per mortem
... quia iniuste debent ...
quod debent reddere ea que iniuste debent
... si sunt decima multa
debent eam reddere ... cui competit vel
... sive ...
... alios ipsi milites qui
debent spoliari ... non est spo-
liacio. ... non possidet ...

milites si largiores sponsaliciis faciunt
elemosinas uel in vestiendo pauperes uel in offeren-
do redditus eorum uel pecuniam summam magnam
ut datur a se decapitari faciat quo possit
redderetur :—

Quia multa scripta sunt de vita et conuersatione
clericorum in decretalibus et in decretis
hic pauca quaedam annotare de litteris iuris.
et libris conditionis. Sunt conditiones quos
clericos temporibus quae sunt vii in anno scilicet in ieiuniis
iiii temporum in sabbato sitientes et in sabbato
sancto pasche. Acolitatus quidem potest
conferri extra ipsa tempora. Item etas certa
quae sit distinguitur. Prima tonsura debet fieri
circa vii annum uel post acolitatus circa xii
subdiaconatus circa xviii diaconatus circa xx
presbiteratus circa xxv. Episcopi dispensare
possunt circa etates et maxime ubi vita
et scientia supplent etatem. Item autem sunt
sunt beneficia sua spiritualia et ordines
suos ab episcopo suo uel ab aliis de licentia
sua. Si non sunt, prelati conferunt in ordinibus uel
sortiuntur accipiunt. Dicunt episcopos suos
sibi quos possent dispensare. Sed si extra
statuta tempora sacros ordines acceperint uel
excommunicati solus papa potest dispensare. Nam
si eorum ordinatus dicat in quibus est
penam excommunicationis nec aliquis in litteris
putatur in hiis solo canonicus spiritualis. Contra
eius hic esse excommunicatorum alibi tamen est
excommunicatorum. Item autem dati sunt eis reddi-
tus spirituales propter divinum scilicet quod conuenit dig-
nis. Si non non propter divinum dati sunt nec propter divinum
receperunt nec propter divinum tenent sed propter sa-
lutem anime sue et aliorum scilicet redditus propter
redditus quosdam in eis sunt in illis. Si primo
vero scilicet simonie est in quibus purgat
animam et si sit ydoneus tenet et li-
cet divinum tamen. Item ubi est cura animarum
periculosior est quod scilicet reddituum minus
ut dicit canon et conuenit periculum animarum
et si papa tamen propositum quod nunquam summat
ubi cura est animarum in principali periculosum

est ita precipue scilicet nisi forte animarum
sit beneficium uel de certis casibus excepte
sic quicunque de talibus an audet uel mox
in eo statu in quo venit cum iuste. Ideo
nunquam nichil periculosius sit quam vivere in
eo statu in quo iusti non audet et
si conuertentur remanet in mortali non sub
absolucioni. v casus excipiunt a quibus
in quibus nisi sit licet plura beneficia et
ecclesias quam quidem subeat aspectus eo
percipere potest pauperitas. Pecunia fratrum et amore
eius de scientia scilicet pietatis gratia id est forsan
in dulgere spirituales spiritualis singulari
id est ex potestate qui sit lege vnum solum
conmendam alterius. Hic autem non est annexi-
onem et multi abutuntur expositione
horum verborum et vero et vero vero quod
amplius amato est sit modo quod quorum
quidem curam animarum debet summere si est
ydoneus nisi sit absens ex iusta
causa ut peregrinationis uel studii uel
si sunt cum episcopo suo quod est capitulo extra
circa scilicet quod tamen non sit ingenuus propter
conuersationem. Item quod si non sit quia
non conuenit uel non vult ecclesiam re-
linquere. Sin autem sine defectus in-
strorum sunt ex precepto principalium
propter maxime si non potest remedium ad
hibere eum spectat uel credat non ydoneum
sed plane in singulis vita uel scientia
uel utroque non est in singulis vita si sit
simoniacus uel excommunicatus uel alias
irregularis uel si cum scandalis uel luxuriosus
uel ebriosus uel venator uel aleator
uel quicunque de qui leuitate uel ira
detector est conuersio uel peiori est :—
Non scientia est sine in singulis quia multi
dicunt nec exsequi consilium sine predi-
cationem nec pro doctrina magistri quod hoc
curam animarum committere si nesciat in
struere subditos in articulis fidei sicut
in symbolo apostolorum et in fide trinitatis
sicut deum est super et distinguere nec

articulos fidei latius dicens et quod mors animarum
sit peior. et animarum physica sit theolo-
gia quam dabit medicinam ad animarum mor-
bum qui medicinam audivit de physica si
quis faceret medicum cum morte et sepelire
competeret [?] sicut iudicis dedicisset de anima [?] animam
nulla gravitate eius curet vel agnitum
sit vilior est hoc cum animarum quam dia-
bolus capiat aliquos. Insuper tamen in
concilio statutum est quod qui eligunt vel
ordinantur ad curam animarum in tribus maxime
sunt commendandi scilicet in scientia
vita et etate ac scientia competentem dico
quod aliquis plus est ex officio curatus
quam ullus ex officio et vite [illegible]
bone fame [illegible] curam laicorum
quia ibi consistit [illegible] quod alii ne-
gant dicentes curam non posse cum cla-
ves non habeant [illegible] [illegible]
quod decretum non [illegible] plures dignitates
in eadem ecclesia pro [illegible] plures
[illegible] sine animarum [illegible]
[illegible] constitutum [illegible] est qui non parrochi-
alem [illegible] [illegible] pro
[illegible] illi de [illegible] etc. Et nota
quod dicit habere non debebit impicia ad-
[illegible] animarum. Laus tibi criste amen.

De modo inquirendi [?] in confessione [?]

Prima interrogatio est an aut eius [?]
[illegible] est in parrochia homicida qui
hominem aut sponte [illegible] [illegible] cupi-
ditate aut rapacitate [illegible] [illegible]
[illegible] aut premeditata [illegible] in bello
[illegible] [illegible] aut proprium filium occidit. Est
aliquis patricida aut fratricida qui patrem interfe-
cerit [illegible] aut aliquem parentem inter-
fecit. Est aliquis qui presbiterum aut dyaconum
aut aliquem clericum interfecit vel aliquos
[illegible] truncavit. Est aliquis vel aliqua
que infantem suum oppressit vel [illegible]
[illegible] suffocavit et si hic [illegible] est
an baptizata [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] absque baptismo perierit
est aliquis vel aliqua qui alicui potum obtu-
lerit vel si ipsa femina sponte voluerit
[illegible] conceptum obtulerit vel abortivum
fecerit. Est aliqua femina que in fornicatione
concipiens timens ne manifestetur [illegible]
[illegible] aut in aquam proiecit aut [illegible]
[illegible]. Est aliquis qui uxorem suam absque lege
aut [illegible] interfecit. Est aliqua femina
que virum suum vel aliquem per herbas vene-
natas vel mortiferas potiones interfecit
vel alium hoc facere docuit. Est aliquis vel
aliqua qui hoc fecit vel aliud docuit ut
vir non possit generare aut femina concipere.
Est aliquis qui proprium suum sine iudicio interfe-
cit vel aliqua femina que ancillam propriam ne-
cavit [illegible] [illegible] inflammata. Est aliquis
qui [illegible] [illegible] principium occidit.
Est aliquis qui in bello publico aliquem volun-
tate [?] et nescit si de volunte aliquis periit
et si aliquis [illegible] quod homines occiderit
et ipse denegavit. Est aliquis qui [illegible]
[illegible] sunt ut [illegible] interficerentur et non sunt
[illegible] et tamen pronus consilium et hortatus
[illegible] est. Est aliquis qui truncationes
manuum pedum lingue et testiculorum fecit
et oculos alterius eruerit. Est aliquis coniuga-
tus qui cum alterius uxore adulteria perpetravit
vel uxor cum alterius viro. Est aliquis vir qui
[illegible] [illegible] ancillam propriam vel aliam
[illegible]. Est aliquis qui uxorem legitimam dimiserit
et aliam [illegible] et aliud [illegible] coniugium
accepit. Est aliqua femina vel mulier que
virum proprium dimisit et alium accepit. Est
aliquis qui [illegible] repudio [illegible]
sunt separati et maneat. Est aliquis
qui absque consensu uxoris de licito [illegible]
coniugio in monasterium [illegible]. Est aliquis
qui suam coniugem quam nisi culpabilem
sine [illegible] reliquerit. Est aliqua mulier
que [illegible] [illegible] [illegible] fornicata fuerit.

Est aliquis uxoratus qui cum alterius con-
iuge fornicatus fuit. Est aliquis non uxoratus
qui cum femina que virum non habet fornicatus
fuit. Est aliquis qui desponsatam puellam non
duxit et fidem desponsaliorum [illegible] fregit.
Est aliqua laica virgo que mechata fuit
cum adolescente. Est aliquis qui alterius sponsam
rapuerit et sibi sociavit. Est aliquis feminam
virginem aut viduam propter [illegible] rapuit et so-
ciavit sibi coniugio. Et si aliqui sunt qui [illegible]
commatres et ad [illegible] fecerunt. Est aliquis
qui cum iudea vel si iudeus vel paganus
cum aliqua christiana mechatus fuit. Est aliquis
qui sanctimonialem vel monialem deo sacratam
rapuerit et coniugium duxit vel ipsis
commatribus cum ipsis fornicatus fuit. Est
aliquis qui [illegible] malo ingenio alicuius
adulterii accusat et eo defuncto causam
suspicionis demonstrat. Est aliqua mulier que dicit
quod vir eius non possit cum ea coire et
obiiciat carnis dissidium querit et alium
virum querit accipere. Est aliquis qui cum matre
spirituali mechatus fuit vel eam in coniugio
accepit vel cum filiola quam ex sacro
fonte suscepit aut ad crisma tenuit.
Est aliquis qui propinquam aut consanguineam
suam in coniugio accepit aut cum ea for-
nicatus fuit. Est aliquis qui irrobili
id est cum masculis et brutis ani-
malibus mixtus est. Est aliqua mulier que leno-
cinium fecerit. Est aliquis qui in sua domo consen-
tit cum propriis ancillis germanis suis
adulteria perpetrari. Est aliquis fur aut sac-
rilegus [illegible] qui ecclesias dei [illegible]
vel aliquid de ea furatus fuit aut publice ra-
puerit vel latenter surripuerit. Aut aliquis
rapax et raptor et duator (?) [illegible]
Interrogandus est si aliquis periurus sit aut
si sanctos pro cupiditate terrena periuravit et
si nescius et si coactus iussu senioris
aut [illegible] aut [illegible]
aut si quis fecerit [illegible]
sed [illegible] aliquis [illegible] duxit. Interroga-
dus est si aliquis [illegible] aliquid fal-
sum testimonium tulerit et quale [illegible]
[illegible] aliquis [illegible] testificatores [illegible]

Interrogandus est si aliquis hominem liberum
aut servum alterius aut peregrinum aut ad
[illegible] furatus aut cum [illegible]
seduxit et vendiderit et [illegible]
in captivitatem duxit aut si aliquis iu-
deo vel paganis mancipium vendiderit
aut si ipsi iudei christiana mancipia in
suo servicio habeant vel vendant. Est
interrogandus si aliquis si magus ariolus
aut incantator divinus aut sortilegus
vel si aliquis vota ad arbores vel ad
fontes vel ad lapides faciat aut
ibi candelam [illegible] [illegible] fecit
veluti [illegible] numine sit quod bonum
aut malum possit inferre. Interroga-
dus est si aliquis [illegible] vel [illegible]
[illegible] venator [illegible] [illegible]
[illegible] carmina dicat super [illegible]
aut super panem aut super [illegible]
[illegible] et [illegible] abscondat
aut in bivio aut in trivio proiecerint
ut sua animalia liberet a peste et clade
et aliorum perdat. Interrogandus est si aliqua
femina sit que per quedam maleficia
et incantationes mentes hominum se im-
mutari posse dicat id est de odio in amorem
aut de amore in odium convertat aut homines
dampnat aut subripiat et si aliqua
est que se dicat cum demonum turba in
similitudine mulierum transformata certis noc-
tibus equitare super quasdam bestias
et in eorum consorcio annumeratam esse. Interro-
gandus est si aliquis sanguinem mortuum
vel delaceratum a bestia comedit. Est
aliquis qui iuravit quod deo [illegible] est ut
[illegible] non reconciliaretur quod est periurium usque ad
mortem. Est aliquis qui bibit [illegible] mustela
vel mus [illegible] vel [illegible] est. Est
aliquis qui ieiunium [illegible] vel [illegible] sive le-
tanie maioris vel rogacionum sive indic-
tum ab episcopo ieiunium [illegible] plagam non
observavit. Est aliquis qui bibit aut man-
ducat aut portat super se quod existima-
vit se dei iudicium pervertere posse. Est
aliquis qui [illegible] aliquid fecit quod a
paganis inventum est deos observa-
vit et lunam et [illegible] et horarum [illegible]
[illegible] potuit. Aliquis [illegible] melius

aut in dentibus portare. Quanti est annos quod ex-
operibus in christianis qui aliquid dampnat aut
incantationes magica arte aliquid fecit nisi
ut apostolus docet. Quinta in nocte domini natalis fracta
ad vices cum demonibus in unum ad invo-
candum debent in nocte post tertium incolatione
simul celebrare medicinalium symbolum
et orationem dominicam dicere optimum et utilius ac-
tus. Interrogandum est etiam si villas vel in
maleficiis fuerit vel in ordine. ut
supra diximus. Quia in nocte dominica festa. Est
aliquis qui oblationes id est elemosynam pro mortuo
defunctorum in uxore retinuit. Est aliquis
qui super mortuum nocturnas horas carmina
diabolica cantavit et bibit et manducavit
ibi quasi de eius morte gratulare. Et si ali-
bi in vigiliis noctium vel in ecclesia custodi-
atur. Est aliquis qui non quinque his temporibus
in anno id est in pascha, pentecoste et na-
tale domini nisi communicaverit tamen et epi-
scopi vel sacerdotis indicio penitentie sunt re-
moti. Est aliquis qui in die dominico vel in
precipuis festivitatibus quidquam operis
faciat. Si faciat et si ad matutinas et
ad missam et ad vesperas eis diebus
non fuisse ob curam. Est aliquis excommunica-
tus qui pro nichilo duxit excommunicationem et si
alius cum excommunicato communicavit. Est aliquis
qui ad confessionem non veniat vel vix venit
in anno id est in capite quadragesime et penitentiam
pro suis peccatis suscipiat. Est aliquis qui aliquod
divinum consilium fecit. Apostolo dicente: ne-
que cum ebriosi possidebunt regnum dei
iniquitas est de medicis qui periurium distribuunt
et si unus quisque pauperem de familia
sua pascat. Interrogandus est si in unaquaque
quoque plebe decani sint per villas con-
stituti qui veraces et deum timentes qui ceteros
admoneat ut ad ecclesiam pergat ad missam
ad matutinas et vesperas et nichil operis
faciat in diebus festis et si quod quisque
fecerit nisi sint facto presbitero annuntia-
tum de supradictis et omne opus servile. Est
aliquis qui propter cupiditatem novam aut paga-
nam contrahit. Est aliquis in fraudes qui aliquid
habens occidit. Est aliquis qui arborem succide-
rit et diu opere iterum insistit. Aliquis
arborem venerari vel colere consuevit. Est
aliquis qui coniurationes et conspirationes fecit.

Est aliquis qui usque ad ecclesiam a clericis fatigatione pervene-
rit. Interrogandum est si oblationes id est pa-
nem et vinum viri et femine ad missas of-
ferant et sic communicatis omnibus ut in canone
continetur.

Quando presbiter domum intrat in qua in-
firmus iacet, primum dicat: Pax huic domui
et omnibus in ea habitantibus. Pax ingredientibus et
egredientibus. Asperges me. Benedic domine domum istam et omnes habitantes in ea, quia
tu domine dixisti: Pax huic domui. Bene-
dic domine timentes te, pusillos cum maio-
ribus. Benedicti vos a domino qui fecit celum et
terram. Postquam cantandi sunt VII psalmi peniten-
tiales deinde letania qua completa canta-
tur in et nenos in dominus sed li. n. a.
Deinde salvum fac servum tuum deus meus sperantem in te.
Mitte ei auxilium de sancto et de Syon tuere eum.
Nichil proficiat inimicus in eo. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. Esto illi domine turris
fortitudinis et cetera. Dominus opem ferat illi super
lectum doloris eius. Omnipotens et clementissime. Dominus
vobiscum. Sequitur Oremus

Imprimis et ante omnia debet in mensa
pietatis tuae ut ad introitum tuum
nostre humilitatis intre quae fatetur saluti fe-
cit. Visitare dignatus es sicut visitare dignatus es
Thobiam et Saram socrum Petri puerum
centurionis ita et iste presentia sanitate anime
corporis recepta gratias
tibi in ecclesia referat. Actus presbiterum
aut dictam loci secretioris confitendi et quod
maius est interrogat eum de fide sancta
et sic dicat: Credis in deum patrem et
filium et spiritum sanctum? Credis quod hi tres personae
unus deus sit? Credis quod in ipsa carne
in qua nunc iaces resurgere habes in die
iudicii et recipere sive bonum sive ma-
lum quod gessisti? Et nisi dimittere aliis peccata
qui in te peccaverunt. Vis pro peccatis que
gessisti emendare si reconvalescas volo
peccata ungere.

Incipit liber XIX qui corrector et
medicus vocatur, quia correctiones cor-
porum et animarum medicinas plenitur
continet et docet unumquemque sacerdotem

simpliciter quo vel quarto vicinius fuerit reconciliari valeat ordinate vel sine ordine parrochiani presbiteri iuvenem scientem discretum sanum de suo iudicio et etate de inter eos [illegible]. Preterea presbiteri plebani auctoritate canonica discordantes ad pacem et delinquentes ad penitentiam compellere debent. Ebdomada vero ante dominicam Palmarum presbiteri plebani convocent ad se parrochianos et discordantes reconcilient auctoritate canonica et iniuria omnia sedent et eis peccata confitentibus penitentiam dent ita ut antequam caput ieiunii veniat omnes confessi penitentiam acceptam habeant et libere dicere possint Dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Augustinus. Ammoneat sacerdos plebem sibi subiectam ut omnis qui se sentit mortifero vulnere sauciatum festinet in capite ieiunii ad sacerdotem cum festinatione recurrens ad remissionem criminum. Et quod mala commisit cum omni humilitate et contritione cordis sacerdoti confessus suscipiat remedia penitentie secundum modos canonicis auctoritatibus prefixos. Nec solum autem is qui mortale aliquid commisit sed etiam omnis quicumque se recognoscit post immaculatam tunicam quam in baptismo accepit peccati macula polluisset et ad proprium sacerdotem festinet venire ac cum puritate mentis omnes transgressiones omnia peccata quibus dei offensam se incurrisse meminit quilibet confiteatur et quod ipse ei iniunxerit sicut committit ac si ab ipso omnipotentis dei ore esset prolatum ita diligenter attendat et cautissime observet. Qui vero presbiteri qui sedulo recipiunt confessiones consiliantes se debent et cum intimo gemitu lacrimisque orare non solum pro suis delictis sed etiam pro fratribus causa tunc ergo veniat ad presbiterum confiteri peccata sua mandat ei sacerdos ut expectat modicum donec intrat ecclesiam aut cubiculum suum ad orandum. Si autem non est aptus ad hec de corde suo dicat hanc orationem Domine deus omnipotens propicius esto michi peccatori ut condigne tibi possim gratias agere qui me indignum propter tuam misericordiam ministrum fecisti officii sacerdotalis et me exiguum humilemque mediatorem constituisti ad orandum et intercedendum

ad dominum nostrum Iesum Christum filium tuum pro peccantibus et ad penitentiam convertentibus. Ideoque dominator domine qui omnes homines vis salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire qui non vis mortem peccatoris sed ut convertatur et vivat suscipe orationem meam quam fundo in conspectu clementie tue pro famulis et famulabus tuis qui ad penitentiam venerunt ut des illis spiritum compunctionis ut resipiscant a diaboli laqueis a quibus astricti tenentur et ad te per condignam satisfactionem revertantur per Christum dominum nostrum.

De confessione et penitentia et reconciliatione et interrogatione eorum qui peccata sua confiteri desiderant. Cum ordine ad penitentiam eis danda tunc sacerdos blande et leniter interroget eum de fide sua quare credat et dicat Credis in deum patrem et filium et spiritum sanctum. Credis quod iste tres persone unus deus sit. Credo. Credis quia in hac eadem carne resurgere habes in die iudicii et recipere sive bonum sive malum quod gessisti. Credo. Vis dimittere illis peccata qui in te peccaverunt domino dicente Si non remiseritis hominibus nec pater vester vobis dimittet peccata vestra. Volo. Et require ab eo diligenter si est incestuosus aut suo seniori infidelis et si non vult ea certum dimittere non potest ei dare penitentiam si autem vult potest. Hijs premissis predictis peccatis alloquere affectuose dicens Frater noli erubescere peccata tua confiteri nam et ego peccator forsitan maiora quam tu fecisti feci. Ideo admoneo quia consuetudo humanitatis viciorum est ut homo gregorius dicit labendo peccatum committere et commissum non confitendo prodere sed negando defendere atque convictum defendendo multiplicare et quia diabolus instigante nephanda omnia ipsorum commisimus. Ergo eadem operatione abiecta illa verecundia perversa indubitanter sacerdoti confiteri et cum homo ex fragilitate ista oneratur passionibus subiacet confundi non debet quod tamen deo quem omnia gessisti

absque vlla inedie vicibus committere non
formidamus detestacione detestanda
sponte ergo fateamur quod nullo cogente
commisimus si non nos ipsa scelera
scelerumque ab ipso manifestabunt qui
accusator est pari et venditor ipse
cum quos nos ut peccare faciat ipse nos cum
peccavimus accusat. Si ergo vitare vita presen
manus et inimici nec et accitores
per[?] ueracias diuina inimici viri et accu
satores effugeremus paulo teste qui ait
si nos metipsos iudicaremus non utique
iudicaremur. Videns autem cum peccatores ve
niendam vrsum compara. Fortasse
tunc non omnia que gessisti ad memoriam ve
nerit ideo te interrogabo tu tamen ne
diabolo persuadente aliquid celare presumas
et sic ipse te interroget per ordinem

Fecisti homicidium voluntate sive ne
cessitate non hoste sed propria cupi
ditate ut sua bona tolleres etc. cum defe
cisti etc. si fecisti XL dies continuos quod
volgus karenam vocat ita ut contine
as in pane et aqua dies iciunare vij
annos sequentes peniteas. Primum annum
per XL dies tolum a vino me
done et mellica cervisia a carnibus
et caseo et sanguine et ac[?]
et ab omni pingui pisce abstinebis
nisi in illis festis diebus qui in isto spatio a
cuncto spatio celebrantur et ne pro itinere
magno itinere in regis hoste vel in rega
li cohorte vel in aliqua infirmitate detentus
fueris tunc liceat tibi vno denario vel precio
vnius denarii aut tres pauperes paste
do tercia feria et vi feria et sabbatum re
dimere ita tamen ut vnum re de illis supradictis
tribus vtaris id est aut vinum bibas aut medone
aut mellicam cervisiam. Postquam domum re
nis aut sanitati plenius restitutus non non
liceat has feras redimendi completo anni
circulo ecclesiam introducaris et pacem offerri
tibi concedatur. Secundo anno et tercio sic ieiu
nabis in quod 2a feria 4a feria et sabbato
potestatem habeas redimendi predicto precio
Adventus quoque tota omnia diligenter obserues
ut dominice preceptos quorum annos quos remanet
3os XLmas legitimas ferias dies ieiunare
Primam ante pascha cum ceteris feriis

Alteram ante festum sancti Johannis baptiste et si aliquid
remanet peractis compleas Tertiam ante na
tiuitatem domini a vino medone mellica ceruisia
in pane et aqua peniteas et vij sequentes a
nnos sic in quolibet anno tria spacia salvo redimere
sic singulas denario vel precio vnius denarii
vel tres pauperes pascendo reliquos autem vij annos pampes
ita observa sicut de homicidijs sponte commis
sis constitutum est. Fecisti homicidium in bello iussu
legitimo principis qui pugnat legem ut iugulat
et non fecisti tyrannum qui pacem perturbare
studuit iij XLmas legitimas ferias
peniteas si aliter autem fuit id est sine iussu
legitimi principis ut homicidium sponte co
missum peniteas. XL dies cum vij sequentibus
annis Occidisti tu liberum hominem fecisti moris
tui qui mecum viuunt peccauit per iussu se
moris tui XL dies in pane et aqua
cum vij sequentibus annis peniteas et senior
tuus similiter nisi seruus sit quia vel
latro de pace dormi faciat. Si vero
tu seruus quod fratrem tuum iussu domini tui
occidisti domini tuus XL dies id est karenam
in pane et aqua cum vij sequentibus annis
penitere debet et tu XLmas tres legitimas
ferias excepto nisi pace qui socii
explicatis homicidium et non fecisti et
occisus est quod per se id est complurum XL dies id est kara
nam in pane et aqua cum vij sequentibus annis
peniteas. Explorator es vel spoliasti a
que quam et scindisti manus vel manu vini
aliorum suorum et occisus est XL dies in pane
et aqua cum vij sequentibus annis ita observ
ues ut consuetudo est. Fuisti cum alijs qui
pugnauit quod aliqui in domo propria aut
in alterius domo aut in aliqua domo aut
in aliquo loco vbi sic deponitur permaneat
et lapidem in eum proiecisti aut sagitt
am aut spiculum ad vnius eum misisti
et occidere voluisti et non est ad penitus
vel volueratis eum ab alijs cum quibus eum
impugnabas occisus est XL dies in pane
et aqua et vij sequentes annos peniteas
aut conuenit. Fecisti parricidium id est interfe
cisti patrem vel matrem aut aliquos tales
fecisti si sapit non sponte nec in ira
tua penitere voluisti sed casu euenit
ut homicidium sponte commissum penitere debes

Si aut opd iustitia et d ira fecisti illud
observac dz ut p(ri)mam am trinld ante
forab baplice orans dnd clericon p
fecib / coplcto ani trulo d dualis cm
trin d angulo circa dnd tm am fpacui
fimat. ftos qyb itaqz pacti si p(ri)me fr-
ctus inte gspirat corpis fragmis dnd
pticepb haine ut no obsmois d spa-
tory carnis nd manduces oib diebus
nite tue / Jennos aut uxes ad inp
cottidie opcptis diebus festis atq
spualis Abstineas te aut a vino medo-
ne et mellia cimpia iijb d d ebdoma-
da arma ptac nd audeas nisi cot
paganos et vbiqz ire volueris nullo
vehiculo dducalis sed pedibus ipis pgas
Uxore si habes no geres si ac psi-
deris dz no ducas tempq aut prime
hig d epi tui d arbitrio ut sz tuam
gnsacon aut extende ul minue va-
leat Qfecisti homicidiu cum ita ut nrj
occide velles f ul sive volupt d
ira tua sive uga sive sto sive d-
quo gue flabelli sed sumpt ibas
aut d silua venerat et feram
sagittare volebas et sic d prise
te nolente et nesacte hom pstea
occidisti aut si locuty fuisti cu aliqui-
bus aliquē lad et aliqua rem sive
amicitia sive qdam alud al ul d
fundo aqua sagitta ul baculo ul la-
pide ponte volnisti et d sivez aut
fm aut aliquē hom int fecisti aut si
stabas d loco pub sive d circta tua
sive d alio loco et petra gpt eciam
proiciebas d 1m locu ubi nus videbas et
nulli d siderat os et cu occidisti aliquē
Aut si aliquis te cogat ut secu ludos
et tu fortior fuisti et cu subty te
strauisti aut ipe te et si amo uel
alius cultello volutaz d mortuus Aut
si tu opi tuo ntario dnd d stabas pe-
tiv fugat d manu tua aut fivo
lapsu e d manibus et speciu tuu
ul animu percussit et occisus e si ita e
al horz da silua et nulla mala vo-
luntatem ad ipus supdictus psonas

ul actor similes suspisti pl d ita ut
co sueto est ieiunios et v septes an-
nos primas Abstineas at ab arz dict
v annis misericordia tribuat ita ut
i primo anno ab iij fez uj v sabbo
redimere possis uno d n ul pcio unq
denary ul tres paupes pascedo et
d alo anno omis fry accepta ij feril
quas sz d pane et aqua ieiunac
dz pcatem redimendi habs p(re)supa-
to pcio et reliquos annos observac
dz Si aut tu sive tuo ul tu pcio
ibas d silua ad incidendu arbore
et appropinquante casura unq arbo-
ris tu dicebas sivo ul pcio tuo
ut fugiat et ille fugiens sub arbo-
re oppssus e d nocens eis amor-
te ipius Si aut op durna tua
ul negligia tua dnd ic sup arbore
alia cadit et tu no pmonuisti
eu d tpe ut pcauet casura ar-
boris et optua d cura oppssus
e et mortuus et dz pnie ut
homicida sed tu nulto lenius quia
id qd opi iustitia fecit e occidisti
p morit tua ul d qsilio fuisti in-
occide ul vpore pte corpis tui
Uno gsilia pono tibi horz duorz
qd f melius sit elige Istud vm
e relinque illud fragile seclm
et i gde monstiu et humilie sb
max abbate et cuncta q t ab eo
fuit impata summpi anio obs
ua Sedm qsiliu tte z arma d-
pone et cuncta secularia negocia
dimitte sanguinez et carnes oib
dieb nite tue ne comedas ex
cepto uno die resurrectionis et v
die pentge et uno die natitatis
dnd / ceteris tpib d pane et aqua
et mensis leguminib et olerib pgas
d vigilyb ieiuniys et oroib et
elemosinis d senecd ob tpe uno
et medone et mellica cuisam
inquam bibas u d 1is pntz d dieb

uxore ne dimittas continua non gestes ad-
ultimum non facias absque spe coniugii in
perpetuum permaneas nunquam te lavas in
balneo equum non ascendas citra tuam et al-
tius de vestimentis sed laneis non agas in
convivio letantium nunquam sedeas in ecclesia
segregatus ab aliis karmis per hostium humili-
ter ingredientium et egredientium orationibus
semper te commendes communicare autem corporis
et sanguinis domini cunctis diebus vite tue
te dignum te cognoscas in ultimo autem fi-
nis vite tue pro viatico si observaveris
consilium ut accipias concedimus. Occidi-
sti vel consilio fuisti ut occideretur iudices
qui publice iudicabat et de ipso vestitu
vel habitu erat quo solent illi esse qua-
draginta ieiunat si fecisti id ipsum debes
ieiunare quod ipse deberet et sic totum
observare quod retro preceptum est. Fecisti
truncationem manuum aut pedum aut oculos
fratris tui eruisti aut voluisti aliquem per
truncationem quam propinquum et fratrem tuum
debilem et sic inutilem fecisti nisi pro furto
aut pro latrocinio sine pace quam fe-
cisses unum annum per legitimas ferias conti-
nue debes penitere. Si prolixe autem si quem
et citatos deformes fecisti eo quod
propinquum et fratrem tuum deformem reddi-
disti xl dies in pane et aqua debes pe-
nitere. Contra fecisti sine aliqua latrone ubi
comprehendi potuit absque occasione et
tu interfecisti quia ad imaginem dei
creatus et in nomine baptismi et sanctifi-
cationis redemptus est xl dies non ultra carnis
lanea veste et ducibus abstines et po-
tibus qui inebriati sunt et a thoro
et a gladio et ab equitatu. Istos supra-
dictos dies te abstineas. Contra fecisti
et vinum et pallidos aliquos qui langui-
vel oleribus et pomis et prius pisci-
culis cum mediocri cura vite et te-
pate. Si autem sine odii meditatione
te contra sanguinem diaconi membra
interfecisti per dulgeria dico quod
imaginem dei si aliquid ieiunare volue-

bonum est et eleemosynas largiter facias. Si presbiter
cum fecerit non deponatur tamen diu quamdiu vi-
vat penitentiam agat. Castrasti aliquem et per
tuam castrationem orbatus est nisi pro pace xl dies
ieiunes in pane et aqua quod carinam vocant
cum vii sequentibus annis. Si autem pro ea dilataria
debilitatus est iii quadragesimas per legitimas ferias
ieiunare debes. Cepisti aliquem et tonsisti eum
in alieno loco ubi aut orbatus est aut mem-
bra eius truncata sunt ieiunare debes
quadraginta dies quod non ipsa fore eum alium
tradidisti ut vel debilitaretur vel occideretur. Quod
fecisti tu ipse aut aliquibus petentibus consilium
aliquem clericum vir de dicatis aut psalmistam
aut hostiarium aut lectorem aut exorcistam aut
acolitum aut subdiaconum aut diaconum aut presbiterum
si fecisti singulos ordines singulos quo-
rum singularum penitere debes. Ista facies
et sicut ut pro psalmista xl dies in pane
et aqua id est carinam cum vii sequentibus annis
penitentias pro acolito similiter pro hostiario
similiter pro diacono similiter pro presbitero similiter quia
omnes presbiteri sunt vii ordines qui sunt
omnes qui interfecit voluntarie presbiterum
ita debet penitere ut vii homicidia sponte
commissa et sine pena iniqua debet esse
Canone B. Wormaciensis episcopi consilium ita debet
penitere. Si fatetur voluntarie occidisse car-
nem non manduces et vinum non bibas cun-
tis diebus vite tue ieiunes cotidie
usque ad vesperam exceptis diebus festis
dominicis arma non feras equum non ascendas
ecclesiam per quinquennium non ingrediaris sed ante
fores ecclesie stes. Post quinquennium ecclesiam
ingrediaris non tamen communices sed in angulo ecclesie
stes vel sedeas. Cum autem fuerint duodecim
anni evoluti communicandi licentia con-
cedatur et equitandi donatur remissio
maneas in reliquis observationibus iii
per ebdomadam ut perfectius purificari me-
aris. Fecisti parricidium vel cupiditate xl
dies in pane et aqua et vii sequentes an-
nos observes ut consuetudo est et quamdiu

vimas cum sextas ferias in pane et aqua ie-
iunabis et si redimere volueris uno denario
vel precio unius denarii vel tres pauperes pasce
pro pietatem illius redimendi tu penitentibus lama-
nus percipit. Si quis per cupiditatem periuravit
omnes res suas vendat et pauperibus distribu-
at et monasterium ingressus iugiter serviat deo.
Fecisti periurium sciens et alios in periurium produ-
xisti xl dies in pane et aqua id est karinam pe-
niteas et vii sequentes annos ita ut consuetudo
est ieiunare debes et tot periuria debes ieiu-
nare quot homines sciens in periurium duxisti et
apud illa periuria emendent ut supra nota-
tum est si fuerint fecerint sicut aut levius.
Fecisti periurium coactus et per necessitatem aliquam vel per vitam
tuam quam dilexisti corporis plus quam deum
xl dies id est karinam in pane et aqua peniteas
debes et omnes quartas ferias et sextas in proximi
anni circulo in pane et aqua et non redimas.
Promisisti meretrici aut adultere iuramento sic
ut aliquos tibi promisisti quod est ius ca-
nonicum esse primas iuramentum et frange-
ris iuratum et id melius et iustius est
quam permanere in stupro flagicio aut in aliquo
alio malo quia scriptum est iniusta vota
frangenda non sunt. Iurasti vel alios
blasphemia contra deum usus fuisti si
semel nesciens fecisti vii dies in pane et
aqua peniteas. Si secundo vel tertio in patuus
fuisti xl dies in pane et aqua peniteas.
Si precium et ferum sive solem et limam
aut palea cantando xv dies peniteas. Si pacto
te obligasti ut ad partem alius demoni
pro uno reditus perpetuo anno unum acce-
pe diem sibi peregrinatus et xl dies in pane
et aqua peniteas. Ad carnalia vel quod oportet
multi parare celerius vedi. Si deiurasti
vel iuramento te obstinasti aliquid agere quod
deo non placet nisi modo pati penitentiam age
et quod tenere et denique deiurasti de-
teritum revocetur. Si aliquid te contra aut in-
rasse contigit quod obstinatum in peiore licet
capitulo iuxta synodalia decreta deciminq
[illegible] qua te per maledictum iurato
ut aliud tibi vicinis debitaris furatus
es aliquid de ecclesie thesauro id est ceram sive

aurum sive argentum sive gemmas sive li-
bros sive pallas altaris sive sacerdotalia
vestimenta sive vasa sive tapecia sive
aliquid quod ad ecclesie usum vel deditum est vel fuit
est. Si fecisti redde quod tulisti et iii quadra-
gesimas cum iii sequentibus annis peniteas. Si ipsas
sacras reliquias furatus es et reportatis
sacris vii carinas ieiunare debes. Si de
fregisti alicuius sanam domum per noctem et
eius tulisti quadrupedia id est aut equum
aut bovem aut alia eius animalia aut for-
tiorem rem valentem xl solidos primum
redde et unum annum per legitimas ferias duos
annos peniteas debes. Si non reddis legitimas fe-
rias duos annos peniteas debes. Si maius
furtum fecisti magis debes penitere et si
sepe fecisti tanto magis agere penitentiam
debes. Si parvum furtum fecisti x dies in pa-
ne et aqua peniteas debes. Pueri vero
decennes in pane et aqua peniteant. Si
rapinam fecisti eiusdem debes penitere quia
maius aliquid est quod per vim se vidente ra-
puisti quam quod eo dormiente vel ab-
sente furatus es. Si fecisti furtum ne-
cessitatis causa pro dico ut non habens unde
vivere propter famis penuriam et tantum
furatus es victualia quod carere non
potes. Si fecisti redde quod tulisti
et tres sextas ferias in pane et aqua
peniteas. Si autem reddere non potueris x
dies in pane et aqua peniteas. Mecha-
tus es cum uxore alterius non sine uxore xl
dies in pane et aqua quod quidem sermone
carina vocatur peniteas vii sequentes annos.
Si mechatus tu uxoratus cum aliqua uxore con-
iunxisti quod in plures tua libidine duas
karinas cum vii sequentibus annis penitere debes
una quia fregisti tuam uxorem alterius coniunxisti esse
unum adulterium, coniunxisti esse alterius uxorem
esse aliud adulterium et inique debes
esse sine pena. Si solutus absque eo cum
femina vacante stuprum perpetrasti x
dies in pane et aqua peniteas. Si cum propria
ancilla fili peniteas. Si dimisisti uxorem
tuam et aliam duxisti accipe uxorem
priorem et karinam in pane et aqua cum vii sequentibus annis pe-

quia scriptum e qd' deus coniunxit homo non
separet id est licz uxor dimittere nisi ca fornica-
tionis · i · si ipsa adulteriu cu alio perpetrauit
tc licz i · e dimittere propter fornicatoz sed n
dimitte alaz nd pt ducere sed si sic puati
noluerint pendam ubi prent id est si sic sup
aliud dedistio proclamauit tc p'n eorum
pacta d bcos pnia · i · pq peperimt pnias
si peracerint d3 eos reconciliare / cadi los
cet malto adulg vx si ipse adulterum
perpetrauit et si ipsa voluit propter fornicatoz
sit maritu dimittere cadi vo' qua sup de
vx perpetrare adulteriu pdon e Accepisti
vx et nd fecisti nuptias publice et nd
venisti ad eccaz tu · et vx tua et non
accepistis benedictioz a sacerdote sicut decla-
ratum sicut in decretis et no dotasti cu dote
aliquos potuisti siue tra siue pcco vnus
obuli tantu ut dotata fuisset si no fe-
cisti iij os dimas plenas ferias pe-
nite des fecisti fornicatoz cu stimoni
ali i · cu sponsa p' pl · d · ro pane et
aqua · i · ca cu vij seq anis pe ·
et qua diu viuas ob fer sextas in
pane et aqua obserues Si corrupisti
virgine et post ca eand suscepisti vx
eo qd' solas nuptias qd' maior est
violasti annu vnu plenas ferias
penitas Si aut nd duxisti eam
post corruptioz vx f · ij · an · ple · f pe ·
Accepisti t i a vx qua alit b' despon-
sata fuerit dimitte eaz qua no pt
t si lettima et pl · d · a pane et aq
pe · qd' alium vocant cu vij seq anis
penitat Rapuisti vx ut sine voluntate
suis vl parentu d eo7 mundiburdio
teneba? eg abduxisti si fecisti u c
i a gre des f · canonice ducerem u c
a a z nunquam canonice te spre ordeur
Si ar i a affectionis no fuit d duo
luctu a s cat nubere tu at pl · d · d pa ·
et aq · pe cu vij anis seq et que ltca
coniugia dei precepto sit ordinata et ab
oeducios corpib vnu egi nisi ap
cit et qua no d3 si' lettim coniugiu
nisi consensu amborz et parentu tu sed
id consensum violasti et violasti sine
spe coniugij manebis Corrigit ut
vx tua te consensu et hortate tu a a vio
1a aut volente adulteriu perpetraret si fecisti
pl · d · a pa · et aq · et vij anos lviiij
que ro pane et aq et inquid sib sine
pnia Si aut vx tua q pbac potuit qd'
tua culpa et tuo iussu se reuicte et
reluctante adultata fuit si se ctine no
pt nubat cui voluit tantu d dno tu at
sine vxore spe d perpetuo permanebis
Illa at si contiuens fuat cadi iciunat
q t deposita fuit et sine spe coniugij prima-
neat Accepisti vx conguata tua vl
qua conguaty fuit sepai des abea
et penitens usq mod coguacole / quia
sed pues et sta eoz statuta nec estis
gradibus vl propinquitatis cessaueut
neg numerz gñatomi diffinierit sed
id statuerint ut no cano liceat de
stirpa consanguinitatis seu cognatione vx accipere dd
generationis recordatione aut memoria retinere
quia scis grc · g t Si qs de ipsa cognatione
vl qua cognati fuit d coniugiu duxerit
anathema sit quaprt scies des qua
nd e ita et uilti pectos mltos seduc
cut deos qd' d ipo pcco pnia e post
tibi gra si tu no accepisti coguatu tua
vl vx alterius vl aliquid tale qd' liatu
nd eet et velles d eo pcco permanere
et ty d pnia ee / ubi gra si ho' pl
d · ro pae · et aq · pbo · q l3 pro pactos dies
d pnia et iterucos sme pcco nec valet
pnia qua fecisti q id qd' dra
sicut canis q' redit ad vomitu suu
et sus ad volutabra sua ita est
et peccari q reddit ad pt · sus confessio
quapropt scias vt dio d ipo pcco sine
pnia eius pau nec valet Concu-
buisti cu vx tu vl cu aq ala lto ca =
no more si fecisti v · d a p · et aq ·
pe · Si nupsisti vx tue in esto tpe si
fecisti xl d · pmas Vxor tua si co
trauit eccaz an mdi sag pq pbo
tot d · pnias qd' eca late debuit
Si at concubuisti ij qyb diebz x d d
p et aq pe · Concubuisti cu vx tua pq
manifestam conceptoz · v · dies pnias
Coinquinatus es cu vx tua d pellana x
d · pe · al xxvj solidos d elapnia des

Si pro ebrietate evomuisti, xv dies peniteas. Viginti dies ante natale domini et omnes dies dominicos et in omnibus legitimis ieiuniis et in natalitiis apostolorum et in precipuis festis et in publicis castitatem debes custodire. Si autem non custodisti, xl dies in pane et aqua peniteas. Fecisti falsum testimonium, ita dico ut testimoniares et confirmares esse verum quod falsum erat, et hoc fecisti propter amorem alicuius sive premium sive propter timorem? Si fecisti, ita debes penitere sicut adulterium et homicidium sponte commissum. Quia dicit Dominus: de corde exeunt homicidia, adulteria, furta, falsa testimonia, et eo debet similiter peniteri et excommunicari falsus testis sicut ~~falsus~~ adulter et fur et homicida. Si propter timorem fecisti, id est quia aliquo timore potuisti et membra perdere et vitam et ad ultimum bona tua, tunc similiter peniteas et mediocri pena ne tamen ultimus contingat. Violasti sepulcra, ita dico dum aliquem videres sepeliri et in nocte infringeres sepulcra et tolleres vestimenta eius? Si fecisti, duos annos per legitimas ferias peniteas. Consuluisti magos et in domum tuam induxisti exquirendi aliquid arte malefica aut expiandi causa, vel paganorum consuetudinem sequens divinos quos divinarent ut futura ab eis requireres quasi a propheta, et illos qui sortes exercent vel qui per sortes sperant se futura prescire, vel illos qui auguriis vel incantationibus inserviunt ad te invitasti? Si fecisti, duos annos per legitimas ferias peniteas. Si observasti traditiones paganorum quas quasi hereditario iure diabolo subministrante usque in hos dies semper patres filiis reliquerunt, id est ut elementa coleres, id est lunam aut solem aut stellarum cursum, novam lunam aut defectum lune, ut tuis clamoribus aut auxilio splendorem eius restaurare valeres, aut illa elementa tibi succurrere possint aut tu illis, aut novam lunam observasti pro domo facienda aut coniugia sociare? Si fecisti, duos annos per legitimas ferias peniteas, quia scriptum est: omne quodcumque facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi facite. Observasti kalendas ianuarii ritu paganorum ut vel aliquid plus faceres propter novum annum quam antea solitus

faceres, ita dico ut aut mensam tuam cum lapidibus vel epulis in domo tua preparares eo tempore, aut per vicos aut per plateas cantores et choros duceres, aut super tectum domus tue sederes ense tuo circumsignatus ut ibi videres et intelligeres quid tibi in sequenti anno futurum esset, vel in bivio sedisti super taurinam cutem ut ibi intelligeres futura, vel si panes predicta nocte coquere fecisti tuo nomine ut si bene elevarentur et spissi et alti fierent, inde prosperitatem tue vite eo anno previderes. Ideo quia Deum creatorem tuum dereliquisti et ad idola et ad illa vana te convertisti et apostata effectus es, duos annos per legitimas ferias peniteas. Fecisti ligaturas et incantationes et illas varias fascinationes quas nefarii homines subulci vel bubulci et interdum venatores faciunt, dum dicunt diabolica carmina super panem aut super herbas et super quedam nefaria ligamenta, et hec in arbore abscondunt aut in bivio aut in trivio proiciunt, ut sua animalia vel canes liberent a peste et a clade et alterius perdant? Si fecisti, duos annos per legitimas ferias peniteas. Interfuisti vel consensisti vanitatibus quas mulieres exercent in suis lanificiis, in suis telis, que cum ordiuntur telas suas sperant se utrumque facere posse cum incantationibus et cum arreptione illarum, ut fila staminis et ~~[illegible]~~ subteminis invicem ita commisceantur, nisi his iterum aliis diabolicis incantationibus econtra subveniant, totum pereat? Si interfuisti aut consensisti, xxx dies peniteas. Collegisti herbas medicinales cum aliis incantationibus quam cum symbolo et oratione dominica, id est cum credo in deum et pater noster cantando? Si aliter fecisti, x dies peniteas. Venisti ad aliquem locum ad orandum nisi ad ecclesiam vel ad alium locum religiosum quem episcopus tuus vel presbyter tibi ostendit, vel ad fontes vel ad lapides vel arbores vel ad bivia, et ibi aut candelam aut faculam pro veneratione loci incendisti, aut panem aut aliquam oblationem illuc detulisti aut ibi comedisti, aut aliquam salutem corporis

et hic ibi requisisti si fecisti quadragesimam
tres annos per legitimas ferias peniteas. Requisisti sortes
de codicibus vel de libris aut in tabulis ut
plures solent qui de psalteriis et de evangeliis et
de aliis huiusmodi rebus sortiri presumunt. Si fe-
cisti x dies peniteas. Credidisti vel unquam par-
ticeps fuisti istius de credulitate quod aliqua
femina sit que per quedam maleficia et incantationes
mentes hominum permutare possit id est de odio
in amorem aut de amore in odium aut bonis hominum
fascinationibus suis aut dampnare aut sur-
ripere possit. Si credidisti aut particeps fuisti
i annum per legitimas ferias peniteas. Credidisti quod aliqua
femina sit que hoc facere possit quod quedam a dyabolo
decepte se affirmant necessario et ex precepto
facere debere id est cum demonum turba in similitu-
dine transformata quam vulgaris stulti-
cia vocat holdam certis noctibus equitare
debere super quasdam bestias et in eorum con-
sorcio se annumeratam. Si particeps
fuisti istius credulitatis i annum per legitimas
ferias peniteas. Molestum fuisti patri vel matri
vel flagellasti eos vel in aliquo dehonestasti
eos. Si fecisti xl dies in pane
et aqua peniteas. Quia vir sapiens ait. Si quis
dixerit qui maledixerit patri vel matri
suo morte moriatur. Invenisti aliquod de-
bitum thesaurum si fecisti in quadru-
plum restitue aut tres annos per legitimas ferias
peniteas. Redemisti vel transmisisti vel ven-
didisti aliquem hominem in captivitatem inspirante
te diabolo. Si fecisti redime eum si potes
sin autem iii annos per legitimas ferias peniteas. Conce-
masti domum vel aream alterius odii
meditatione. Si fecisti redde dampnum
et unum annum per legitimas ferias peniteas. Si quis con-
tempserit indicta ieiunia a ecclesia xl
dies peniteas. Solvisti ieiunium in feria quarta
vel sexta celebrare officium nisi propter
infirmitatem. Si fecisti pro uno quoque die
iiii dies peniteas. Sed quia canones precipi-
unt quod in feria sexta cetera sint ad missam
et audire missarum sollempnia et vesper-
tinis officiis largitis elemosinis ad ce-
nam accedere. Si autem necessitate astrictus
fuerit non ad ecclesiam venire non possit
et missam audire estimata vespertina
hora completa oratione ieiunium solvat.
Solvisti indictum ieiunium quatuor temporum

et non custodisti id quod ceteris fratribus xl
dies peniteas. Fregisti ieiunia quatuor temporum in iiii an-
nos in pane et aqua peniteas. Ieiunasti diem
dominicam propter abstinentiam et religionem xx
dies peniteas in pane et aqua. Si non observasti
ieiunium letanie maioris et dies rogationum
et vigiliarum sanctorum xx dies in pane et
aqua peniteas. Collegisti pueros penitentes
manducare et bibere ultra id quod tibi dispositum
fuit nisi ad pueros pro elemosina dederis
si fecisti xx dies in pane et aqua peniteas.
Explicit laus tibi Christe in secula seculorum amen

Item notandum pro intellectu de arbore depicta in qua
agitur de linea et gradibus consanguinitatis, ergo est quid
sit consanguinitas, quid linea et quid gradus. Secundum
doctores ergo consanguinitas est vinculum personarum
ab uno stipite descendentium carnali propagatione
contractum. Et dicitur consanguinitas a con quod est simul et
sanguinis quasi de communi sanguine. Et consanguinitas
est duplex: quedam est fornicaria, quedam non fornicaria legi-
tima. De consanguinitate legitima [illegible] arbor dicte quia
et non de fornicaria quia de ea possunt dari [illegible]
[illegible] in [illegible] fornicacione et tamen [illegible] quam non [illegible]
ad [illegible] linea est multiplicata personarum ab eodem
stipite descendentium secundum aliquem certum gradum. Sed
gradus est habitudo personarum qua cognoscitur
quanta distantia cognationis aliqua persona distat
ab alia. Secundo notandum triplex est linea con-
sanguinitatis, quedam per ascensum, quedam per descensum, quedam
collateralis. Linea per ascensum habet IIII gradus: in
primo gradu sunt pater et mater, in secundo avus et avia,
in tertio proavus et proavia, in quarto sunt atavus
et atavia vel abavus et abavia. Sed linea
per descensum etiam habet IIII gradus: in primo sunt
filii et filie, in secundo nepotes et neptes, in
tertio pronepotes et proneptes, in quarto abne-
potes et abneptes. In linea collaterali sunt
IIII: in prima sunt fratres et sorores, in secundo
sunt filii et filie duorum fratrum vel duarum so-
rorum, in tertio sunt filii et filie consobrinorum id
est filii vel filie filiorum fratrum, in quarto sunt filii
illorum filiorum. Et dicunt doctores quod hec debent in-
telligi in linea collaterali quia in linea per
ascensum vel descensum consanguinitas multi-
plicatur in infinitum. Notandum tertio si aliquis vult
ducere uxorem ducat eam in quinto gradu vel de-
cretum [illegible] in textu hoc solum intelligo de simplicibus
personis [illegible] et rusticis quia nobiles ut sunt
reges principes barones et nobiles qui
possunt [illegible] in tertio vel in quarto gradu [illegible] est
causa [illegible] reges [illegible] principes sunt [illegible] vulga-
res [illegible] ergo reges vel principes et eorum
filii possunt [illegible] in tertio vel in quarto gradu et hec [illegible]
[illegible] iuniorem et seniorem eo quod tunc [illegible]
plus erit magis pacificus et securus. Item
notandum quod [illegible] in veteri testamento [illegible]
et forte [illegible] in secundo vel in tertio gradu
et [illegible] est quia ipse [illegible] et [illegible]
[illegible] modica erat quantitas hominum
ut ergo homines augmentarentur [illegible] in secundo
vel tertio gradu [illegible]. Sed quia [illegible]
[illegible] legem [illegible] quod [illegible]
augmentatum est ideo in quinto gradu sit [illegible]
[illegible] sua castitate et
[illegible]
et magis [illegible] in [illegible] ob-
tinebunt. Sed dicitur si aliqui [illegible]

ut [illegible] in quinto gradu prohibito
et si [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] tale matrimonium [illegible]
[illegible] quia [illegible] sufficit de tali [illegible].
Item notandum quomodo [illegible] in [illegible] supradictis
sit computatio graduum secundum ius canonicum in
[illegible] sit computatio secundum leges vel
ius civile sed quia ius canonicum [illegible]
ius civile ergo ius canonicum [illegible] in pro-
prio loco et ideo debet scribi cum rubrica [illegible]
[illegible] cum incausto nigro. Secundo notandum de
[illegible] arborem de [illegible]
[illegible] quarum [illegible] est quod ascendentium
et descendentium [illegible] sunt persone [illegible] quot
computantur [illegible] una dempta tot sunt gra-
dus a petro [illegible] a patre usque ad eius ab-
avum sunt quatuor persone [illegible]
[illegible] in quarto gradu et [illegible] abnepo-
tem usque ad abavum sunt novem persone dempta una
erunt octo gradus. Secunda regula collateralium
in linea equali: quoto gradu quis eorum distat
a communi stipite toto distant inter se vel sibi a
[illegible] secundum ius canonicum [illegible] ut petrus
qui est pater et nepos patrui distat a communi
stipite scilicet ab avo in quarto gradu et sic in linea
equali sunt et inter se. Sed secundum leges est talis
regula: quoto gradu illi in linea equali di-
stant a communi stipite toto duplicato distant inter se.
Tertia regula collateralium in linea in-
equali: quoto gradu quis [illegible] remotior di-
stat a communi stipite tot distat inter se secundum
canones [illegible] ut petrus et filius patrui
sunt in linea inequali sed petrus qui est re-
motior distat a communi stipite in quarto gradu
ergo a filio patrui est in quarto gradu
et in descendentibus usque ad lineam equalem [illegible]
non [illegible] aliquis gradus. Sed secundum leges
quot sunt persone de quibus [illegible] stipite dempto
tot sunt gradus inter se [illegible] patet quod petrus
distat a filio patrui in quinto gradu [illegible]
regula in linea equali [illegible]
et [illegible] ergo et [illegible] consanguinitatem.
ergo possum ducere filiam [illegible]
ergo ergo non possum ducere filiam [illegible]
[illegible] quia filius patrui [illegible]
ducere filiam petri et [illegible] ergo petrus
[illegible] ducere filiam patrui quia est [illegible]
in quarto gradu etc.

D[?]eus iudex iustus fortis et paciens qui non accepit personas iusticias iudicabit sensus meos remonet serenitatis quibus ad mandatum dilecti domini mei thome Wratislaviensis episcopi ius theutunicum competenter sufferenda de latino quo clarius elucet sicut iustos de iure suo protegat et iniustos pena debita puniens quasi in iure vincingis tenet et conscientie super viribus plene et non obscuris causas et sentencias explanare laboravit simplicitate mee non improperet ruditati si cum sentenciis scabinorum colores rethoricales de sciencie exterior ad rethorice contingent ex quo domus suas puniendi et omnia nostra sine debitum non sortiri nobilis de Wepprow quo si tamen nunc perfecte de causis aut sentenciis de libro presenti reperiri contingat providencia viam et scabinorum legalium supplicant et excusat. Vero cum quod ius saxonum de veris vel statutis sed videat vespasiano comcoranus vel abunpatoribus Constantino et Carolo editum et statutum. Cum eciam inde sit de tencionis sentenciam meam tamen nil addendo nil minuendo exponere non minime lector si summas ac causas exponas de ipsis non in venuctis ordinatas cum non fuerat voluntas auctoris ipsas causas cuncte sed pocius de structas locis pluribus annotare ordine non propter solam summam de causis multis sine debito limandis locum obtinere. Et quam auctor lucidatus solum iuri theutunico de imposito de ordine scribendi distinguendi et summas prosequendi iuris Canonici et civilis modo precepto persumpsit michi nova inest quod eius vestigia pro quo sequi ius theutunicum earum vetus et consuetudinem saxonum prouincialis studia apiaby emendare

[S]uccia igitur consanguinitatis volunt eciam auctor de principio huius operis earum saxones per quam addimiciones mortuariorum de hereditatibus et rebus mobilibus et eciam de rebus satisfaccionibus prio occupis partibus sicut patebit accessus

[I]npnus generacionis pater et mater legitime copulati locum obtinet capitis filii et filie usque ad iuncturam colli et hii omnes gradum non faciunt sed in personas de linea generacionis. Filii autem et filie germanorum filiorum. Sic enim faciunt gradum et hic gradus stapulis annotatur. Filii vero et eorum filie secundum gradum faciunt qui de albitis collocantur. Tercium vero gradum faciunt eorum primi qui de iunctura manuum fiant. Gradus autem quartus de finis compaginibus digitorum et sic procedit. Consanguinitas plus quia iuncta quinta de iunctura secunda sexta vero de iunctura tercia septimus et ultimus de fine digitorum et unguium et hii soli vocantur pruces et ibi cessat cognacio quia articulus non est sed ungues.

[E]t duo fratres germani duxerunt duas sorores carnales uterinas tamen aut exuncta duxerit patris consorores primum eorum de consanguinitate gradum consanguinitatis et equipollencia optinet de dimissione mortuariorum mobilium et immobilium de morte parentum et cognatorum et satisfaccionibus occisorum de iniurias aut potest se offendere cognatum de ungue et capit porcionem accipiat de mortuariis super dictis vicinior prima et maiorem et alii sunt unita gradum suorum usque ad septimum. Et licet dux sunt quartus de quinto gradu uterinorum cotheredi consanguinitatis iuri saxonum et feodali de non potest denegare.

[C]ustodio eciam et hereditate filius fatuus vanus aut contractus non est successionis sed qui proximus eorum fuit debet succedere et de baillacione huiusmodi ponat et conservat. Et carnalis natus sunt nanus aut cecus aut sine manibus et pedibus succedere potest de hereditate iure ymi et non feodali. Si autem ante huiusmodi debellaciones feodo fuit investitus ipsum ipse quod non amittat. Sed carnem eius fama de leproso etc.

e portum filius ipe pris paris
Hereditatis fuerit si genuit filios
pr precuiat mori ab hereditate
pris tunc segregatus quin filij post
morte avi equa portione accipiat
cu patruis de hereditate avi et avie
et vice sui pris et omnibus unde et
quod pris filie no contingat
Vedua domu registens in nupta
viris supellectilia domus
contemplia no dividat cu sorore
clerica maritata et aprutib segre
gata hereditate aut dividat
Mulier stipendiaria pt honores
pdem ff uc ius v hereditate
Si auctoritate pontificis factus et clericus
coram no. intercipia pr. disc
quetib appebit sz ipse sui igr
et i equa portione accipiet cu
sorore de supellectili viris et ep
portione cu frib de p̄po et herede
ecd in feodo non
Nullus tunc clericus nc putat
nisi pt litteras et ordinacio et
clericali barrete de signum pur
quia ad q mortuus sunt de
volutum
Femina soluta clerica cu fr̄s
equa portionem recipit in
eodem tam de supellectili viris
quam de hereditate
In morte clerici nemo p cogna
tione recipit supellectile
quia q̄q̄ reliquit in morte
hereditas reputatur
Innupta soror pt morte viris
no dividet supp lr c fr clericq
capella possioz a p bendad ec
clesie remanet i mortib viroz he
reditas reputat Cuqs i. di i suc
cessit debita solve tenebit
qui hereditas extenditur de reb mobi
lib et no vlt furtu a spolia
et ludo perdita solve no tn. n
carl eta bona. u d qb sossepacoz
accipit a fideiussor extitit. Ista
tenet successor solve si feodu

ius ubi sunt p̄bata p̄heredit Duos
iudices dignos officio scabinorum aut
originarios latine natos aliquis
actor extat acta tunc iudicis aut reo
gat no ez testib edocere si velit
actor testib repugnare et reo i po
net qd h debito qcet. It tm lega
tam quem cu feodale qd oporte
bit reu vel ex solvere vel negare et
prius ex stratz sacto purgare Debi
tores heredi p solvat q d q mortuo
tenebat Quiis debitor q m dat
te recognoscere vel negare Cui de
bitu q hit a aliqd p mittit solve
te et q fecit qic ratio si a pita
negare voluit suo sacto pt cuas
nisi sunt cora iudicio celebratur. q
q aut d iudicio sunt sunt actor q
reus pt p i ad duob testib q iudic
Rapetas et sp. appellat sui
qui au recapi d feodo nec
hereditate sed p successio evolut
ad heredes
Ubi g quis hered ipsa dat vel d
pugnovat vel inc atq d sug
vo p testes a vita d membr p
nac d pones q cora iudicio reus
obstinatiam vel abindicatus fui
ez bit ip iudice q sacto suo sep
testiu talia q 6 funas d b q
pbare / cestad . avius loco obtin
duoz si sunt neccesse d cu inco
q d hys testib e appbanda satis
eu q et solucd dur z z suo co
dicom peqq clericus sunt d q coue
Compositio aut et vindicte ul
remissiones cora iudicio fieri cu
iudice et testib duob pbar h
no cu illa facta fuerit pt iudic
ie pbabit suo et pep testiu pte
Vtrom cora iudicio ipsa p mittit
alia ipsignat et i sud aliquet
acq dedit vel res alias et moriat
emptor et pignus sunt d vestitus

investiri dz quos locus patris sui prol-
uat si quis e spoliatus et idem stat
de omi re mobili Qui feodum vendidit
alteri et resignare pmittit coram dno
sy qui potest impetrare et emptor tor
possidet aut pte et ad resignandz
tenetur venditor tenetur suo heredi feo-
dali coram ipso dno resignare sive
sit pars conditionis sive non et si
non e quos feodalius resignare tenetur
heredi quicumque dni proprietas sit pro-
tectio a quo datum fuit in tegre re-
finda. Qd patet dns feodi
[illegible] vel obstaculo si quis ab eo
impetrat. quos feodi q ferat et
libere faciet si emptor ad i ve-
stituram [illegible] pondet alteri
i vestituram feodi adhuc obtinere et
qui faciet si destituet emptor
coram testibus quod petit veniet adhuc
i vestiri et i non veniet absque
legali impedimento mortuo dno
sive voluntate sua mutata ita ut
non possit obtinere et sic venditor
alibi termino loci assignati solutus
ad resignandum tenetur si emptor adhuc
impetrare potest investiri
Qui aliquem de possessione mittit
ad resign et i necessitate [illegible]
[illegible] ambo a possessione ei-
[illegible] sive venditor restituere tenetur
[illegible] recepit si ve-
[illegible] moriatur filius ipsius ad resi-
[illegible] tenetur emptori nisi qui [illegible]
[illegible] popult
[illegible] filio dedit vestes [illegible]
[illegible] et ad eis
[illegible] et ad [illegible] mortuo
[illegible] non tenetur [illegible]
[illegible] ipsius si [illegible]
[illegible] post mortem [illegible]
[illegible] recipiet in tutelam
[illegible] ipsius eis restituet
[illegible] culpa [illegible]

fuerit [illegible]
[illegible] pueri [illegible]
et [illegible]
[illegible]
[illegible] augeantur
[illegible]
[illegible]
[illegible] recepta nemo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] possessas [illegible]
a [illegible] fecit [illegible]
[illegible]
[illegible] et non [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] possessione [illegible]
[illegible] post mortem [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] portionem [illegible]
[illegible]
[illegible] recipient [illegible]
dumtaxat supellectili [illegible]
[illegible] potest ab eis receptum [illegible]
[illegible] non valebunt [illegible]
[illegible] portionem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] coram iudice [illegible]
[illegible] quam [illegible]
deferri
[illegible] sit ius feodi [illegible]
[illegible] ius [illegible] non [illegible]
filius [illegible] obtineat et [illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] statu [illegible]
[illegible] filius post mortem
[illegible] feodi [illegible]
[illegible] feodo [illegible] obtineat
[illegible] ius feodale et si [illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible]

Si res mobiles quas aliquis possederit vel apposuit vel custodia dat tradidit ei distrauctore vel abstulerit ea et ille factum negare voluit vel quod eius ipsius p(ro)prius vi tenior est actor ad probandum per duos testes sorum quam ille negare suo solo sacram(en)to. possessor aut(em) si potest testimonio pro(bare) rem ipsi(us) sibi de iure pertinere vel ex hereditate vel legitimum habeat defensorem dir(imit) pruit actore nisi in suo sacra(men)to defecerit. Tractatus igitur quis in iudicio sup(er) re qua non est propriae concipiet tandem at apud ipsum deffectus ordi(nari). et i(ure) qui se defendit et non pactum:

Nemo potest ex iure hereditatis aut qua ex natura Si at in iudicio ius suum ex iure aut usurpando in eius probatione defecerit in sua pena carebit nisi excepto suo manumisso quod ius liberorum obtinet

Ubi puer fuit . in solacio liber et legitimus ibi obtinebit ius suum

Ac et vero si fuerint ministeriales puer obtinebit ius in natum filius si mortuus absque herede . qui succedit in hereditate dam si non pepperit vero vicinior est quam fuerit ad hereditatem hereditate pater et mater suus et post accipit filius et non filia / hereditas vero cadens hereditate post obitum fratrum et sororum illius omnibus attinentibus equaliter cum vel que se ponit ordine ad lineam consanguinitatis pertinere. Et sic paraledos que sic vocatur apud saxones tantum primi fratres et sorores pertinent accipiunt ipsi et non filii et sororibus quod assium non succedit dum sunt in conditionis paris ad eandem longius non e paris conditionis vir ei succedere non potest in hereditate et vero in ea hereditate minuerint non potest succedere

qua minus in sua gratia ex hereditate patri simul minus

Saxones et ius obtinuerint quod karoli voluntate secundum ius suum nobodium minorum ecclesiarum quo stetit non coram iudicio quamuis augustus sit vel notorium scit ipsius constituit pactum et non pater gratia ipsum quoniam iusta sua in bella fuit coram imperatore in saxonia saxo potest quod reprobare defensionis maius pro se et multi maiori et si probaverit interfectus quod alios septe victores suos confirmabit plures. Et quod tenuerint pro iuribus omnia iura sua antiqua quam legi et fidei non derogant plane:

Rustica accepit arma bellica et succedit in hereditate et vult septim(us) gradum in linea consanguinitatis qua alioquin potest defendere et ordine in cognatione septe gladij pertinere et qua diu potest pro ea que antecessore ex antecessoribus sui solum quiddam recepisse arma bellica ad ...

Rem ibi reprobant ...

et in sua districtu prevendere et hoc et quod defecit sermonem qua nominari ... et maiori multi et ad loca magis celebranda in iudicijs celebrando ... prevenire non dissipat a saxonia nisi in successione hereditatis et suis celebri.

Nativus extirpe militali dicitur qui duxerit uxorem mane ... missam post uxori quod et non alia pro quod debet cum iudice quoque

Servum et ancilla in sua districtione carnes septa vel supposita defloraverit ligua ... ...

Ubi vero at in ... ebdomada post tempus ... obitum suis fidem quod confida fuit ... non est potest ipsa ... dispensat quod fidem non ... at ut ledat ... si at pertinet ... reducat secundum estimatorem ... et volunt et licebit ... ... quod deducto ... ...

omnia que in morte viri inuenit debeat recipere

Vidua remanet cum // prosit

pueris suis de bonis ipsorum in quibus non est segregata et filius ducat uxorem tempore mariti et postea moriatur relicta filii maiora iure obtinebit dotem vel et partem in porcione pulvinarium et parte supellectilis in bonis viri quam mariti ... possessorum vel non irrita et quieta ... valeat de huiusmodi bonis

Si de bonis mariti filius moriatur
vicinior cum iure eiusque testimonio obtinet bona que filii relicte dotem obtinebit vidua proprio pacto possessionum cum testibus

Quod eciam recepta porcione que iure obtinebit supellectilem nunc si moriatur cum vire iure de possessione possessionem filii et cetera

Cum non fuit de stirpe militari sed
pro uxoribus de dota ... quam meliorem ... et aliqua capestra que possidet dota ... iure proprio pacto obtinere licet tamen ... uxori sue ad provisionem vite eius ... quam contra fuit ... de iudicio in cuius districtu de quo dictum ... Sed contra ... regni

Vite provisionem nemo ...
... ...que dicta bona pertinent ... nisi ipsa demoretur ... arborum fructiferarum aut per dispersionem et colorum ... Vel si quo dicta bona ... possideat et nisi ... gat ... legitima ... fuit quieta si potest ...
iusto iudicio ... abrupte ipsa retinet vite sue provisione quam sibi ... de suo ...

Si ... vidue ... ... de facti ... et ipsa ... eius sepultam et ... ipse vero nil aliud habebit ...

... aut de ... quam de ... familie pro ... usque ad mortem domestici ... usque ad ... valeat ...

aut ... ipsos voluit retinere ... ad ... recipiet ... taxatum

Si familia ... plus iusto recipit refundere non ... ipsa ... obtinebit ... moriatur ... sibi ... et non plus

Post ... oportebit relictam ... pulvinaria et ... ibaria que remanet ... et ... possessionis de ... eciam relicta arma bellica ... heredibus assignare ... gladium et ... aut ... et arma omnia ... possessione de ...

Ostia pulvinar ... lectum et cussinum et ... et ... duos ... arma bellica que ... heredi ... apponat ... ... voluit ... assignare ... sigillatum ... aut ... vir ... pacto ... vel duos vel tres filios // ... ad arma bellica ... gladium sibi vendicabit ... duos ...

cor excepto gladio arma bellica reci-
piat solus et erit tutor puerorum
usque ad annos iam dictos et tunc
restituet eis tam arma bellica
quam cetera omnia que ad ipsos pertinere noscuntur
nisi ostendere valeat evidenter quod
corum usus fuerit aut per spolium
vel per infortunium perdiderit sine sua
culpa

Quamvis heres feodalis ad annos p-
venit discretionis vero tamen tutor
ipsius eidem tenetur de bonis suis ad
esse et victibus suis tamen diu sine
loco pueri quamdiu puer sibi non
sufficit aut per paralisim aut stulticiam
aut corporis infirmitatem Et eius
tutor heredi tenebitur pro amicti-
tiis ipsius reddere rationem et cau-
tela prestare quod bona pueri in utilitatem
non expendat / arma si contingit
quod unus est tutor alter est heres cui
tutor est et heres ille tenetur reddere
rationem vel ponere cautionem Excepte cetera
faciat vidue nube marito qui
sibi sit paris conditionis

Armis bellicis assignatis mili-
tis recipiet sibi dotem a marito
donatam ad quam pertinent omnia iumen-
ta pecora masculina et oves et porci
qui in campis pascuntur / Capos et que
supra dicta sunt / porci vero domi impin-
guati pertinent ad pulmentaria et omnia
cibaria capitalia quelibet curia
mariti recipit relicta que pertinent ad
supellectilem / Omnes scilicet anseres et
cistas cum cooperturiis et cunctas omnia
stratura pulvinaria et cussina lin-
theamina mensalia manutergia pelva-
ria pelvos candelabra linum et
vestes muliebres anulos et armil-
las capellas psalteria et omnes libros
ad divinum officium pertinentes quos mulieres
solent legere sedilia cisticulas cuna-
bula cortinas dorsalia et omnia capi-
tis ornamenta ista pertinent ad sup-
pellectilem mulierum et alia multa ligna
spectant non distinguo qualia sunt

pecte forpices specula
Omnes autem panni non ad vestes muliebres
incisi aurum et argentum non fabricatum
non pertinet mulieri / quidquid nominatum non est
pertinet ad heredem / Res in pignore in
vita domestici sunt ut cas habes cum per-
tinet redimere
Clericus dividit cum fratribus et non ma-
nachus Si traditur puer ad claustrum
infra annos discretionis licet ei infra eos
exire et obtinebit iusta portionem
quam feodale eum ad annos discretionis
pervenit et habitum religionis assumit in-
terpretatur feodum ipsius vacat quam
clipeum feodalem pertinetur sponte reliquit
Duo postea cum religionis professi possunt
aut presbiteros excepte sibi pares qui cum
de apo habitu cognoverint licet exigerit
infra annum inde astraccione assumens
habitum absque consensu uxoris si absque
sinodo sequatur et ipsam redire per
sententiam compellitur et retinebit iura
provincialia sed ius perdidit feodale quod
sine uxoris consensu sit quamvis clipeum
abiecerit feodalem

In morietur puer in annis pupillaribus vel
religioni traditur mobilia eius custos
assignatus dominus cadilli qui de capitis pro
morte illius pueri noscitur herede
successio si non fiat per voluntate pueri
Omnes mulier duplicem // oppenensam
Est successionem proxima neptam
ex stirpe militari in supellectili
proximas vero parentes aptis in hereditate
Status fuerit vir aut miles
Vertus ex stirpe militali duplices su-
ccessiones in hereditate proximos
parentes qui fuerint pari conditionis
eius in armis bellicis cognatos proximos
excepto gladio cum degunt militali non
possessit et caret clipeo feodali hic in
pedit eum in successione hereditatis in
morte ipsius cetera in armis bellicis equi
hereditas et arma et supellectile
si habeat cadant successione mediati sunt
brevia prestari sine cum proximis si heres

pecierit post terminum et in termino perquisierit
in sua diem et annum. Si forte venerit
qui sucedat ei aut dictum ipsorum ipsa
pone ad suos usus quousque nisi forte sint
heredes in obsequio ... sit dominus superioris
vel de ... sua vel propinquus
... omnia usque ad suum adventum in
tegre conservat quia de ... possessiones
ius quod de ... negligere non va
lebit. Istud dictum est de mobilibus. In posses
sionibus et de arcis sive ... non potest pa
ro ... nisi post ...
et unum annum et unum diem quod non ...

Emparator et ... iniqua ...
plenam sua hereditate ... va
lebit ... advenienti
... recipere hereditatem
... et non ...
... sive sint ... sive ...
in ... uxor ... sive ...
Sciendum quod ... bona ... vivunt
si aut mortua uxor ... propinquus
non succedit ei ... mobilibus ...
... et ... si ...
Uxor etiam non potest bona sua di
stribuere absque consensu mariti
nec ipse ... hoc ... :

Nuptiis ducat uxorem omnia bona quae
recipit de tutela et ... non potest
... marito ... mobilia aut ...
ut ... post mortem ipsius ... eius
heredibus ... vir potest ... aliquid
possidere de bonis uxoris ... quam
... ipsa ...
... qua ... tutela
Nulla mulier potest ... sibi de
... heredes ipsius post ca
... possit ... ad ... pri
sionem sibi ... sint collati ...
aut ... dixit ad iusto
iudicio sint ... tam ... quod
Uxor ad ... obitum ...
... ad sepulturam eius ...
... si puer
vivus ... et ipsa ... valeat
... quatuor et ... quae sibi
... ad ... quod ... vivus

puer obtinebit ... hereditatem ... post
... et ... hereditate per
tenit si sit ei pars ... et di
vidit ... possessiones ...
... quam vixit post ipsum
et tunc omnia ... vacabunt
... tenebant ... puer sint
... et tantum quod ... potu
isset ad baptizandum aut ad ecclesiam
... sint omnes ipsum ... testari
potuerunt qui ipsum viderunt et au
dierunt

Absque licentia iudicis licet alii suam
... de hereditate ... sibi re
tinebat ... et area in qua
possit ... et ... oportebit
... ultra obsequia iudici ... :

Nuptiis ... alteri dat et resignat
ut ... de ... recipiat ...
... resignat nisi ...
et quiete possideat per annum et diem
... quam ... ipse ...
... amodo sibi poterit
... vendicare :

Et ... impedit in iuste ...
... cui plac
... venit ad ... potest
... sicut
... iudicare ... si probaverit
quod ei ... debitum ... :

Omnibus ... pro ...
quae sit iter ... de ...
... debet
... aliud ... decime ...
in territorio nisi de licentia illius
... aut ... ad
... sibi ... in ... :

Cum ... et ...
... puer est
... natus sit ...
... post mortem vel ...
... puer potest
... natus
sit et post tempus
Nuptiis uxorem ... voluit ...
aut ... aut ...

violeat lic; opp[re]ssam p[ro]pter cam sumpsit i
appabam n[on] t[ame]n c[ontr]a potit ultra p[ro]
ferre q[uam] q[ue]

p[er] villos et core filij pl[ur]es omnes co-
culatores et omnes illegitime
nati et qui de furto uel spolio satis
fecerint uel res ipsas restituunt et
sup[er] h[uius]mo[d]i c[r]i[mine] in iudicio conuicti fuerint
et tales qui uitam aut cutem aut aures
redimerunt de iure sunt p[er]petuo ui[tu]p[er]at[i]

cui p[ro]pria et dicunt i[n] p[ro]p[ri]o illegat[i]
p[ro]maserit amado me et p[ro]mdi
cio gr[ati]o carebit et feudo feudo
domino vacabit et p[ro]p[ri]um regie ma-
iestati uel p[o]t[est]ati et nisi h[uius]mo[d]i p[ro]p[ri]um
contrahat ipsa d[omi]n[u]m et dicunt ipsum
l[itte]ra p[ro]p[ter] p[ri]mum annum p[er]didit

Si quis annos discretionis atti-
gerit et ab anno p[ri]mo iuste dit
cast[r]i h[uius]mo[d]i p[otes]t h[abe]re redemptore[m]
si vult et nisi iure debilitat sua
satisfactionem uel recompensationem cui[us]
etas ignorat[ur] si pilos h[abe]t i[n] bar-
ba et illis et sub ueste[m] illis et
ad annos discretionis d[icitu]r p[er]uenisse:

Cum puer attigit annos memoratos
tutor uxor ad eum p[otes]t esse quoz
p[otes]t esse de iure si placeat ei et fu-
it de monomachia tal[is] i[n]fra dictos
annos c[ontr]a ma sicut se potest tutal
p[otes]t et tuendum:

Ceterum si quis violetur no-
minata p[ro]p[ter] in dop[?] mulieri tutor
p[re]tac[tus] s[ed] ea cum contendi[tu]r ad duel-
lum et omnibus factis manifestis
in quibus p[ro]p[ri]um n[on] h[abe]t tutorem i[n] p[ro]p[ri]o
to Si aut[em] ea uenit manifesta ad
duellum lic; ei quamcumque c[on]tra
p[ar]te gladij h[abe]re tutorem:

Item si uxor c[on]querat[ur] aut vi-
dua c[on]t[r]a h[o]m[in]em q[uo]d tutor suus
sua bona sibi auferat i[n] h[uius]mo[d]i
causa debet ipse iudex sibi statuere
tutorem et ubi malus c[on]ferat
i[n] suo pallacio p[ro]p[ri]um aut iure p[ro]p[ri]o
Cum tutor est uxor lic; ei n[on]
sit par c[on]ditionis et q[uod] ei sponte
incepit de iure p[ro]p[ter] turpit[udinem] et multi
s[ed] p[ost] ipsius morte[m] iure illius p[re]dicto

adimus venti[?] sibi i[n] natu et ob[ligatu]r est tu-
tor ipsius p[ro]x[im]us eius cognatus ex p[ar]te
gladij et n[on] cognati ultimi cum cuius
n[on] p[otes]t res suas distribuere aut p[ro]p[ri]um ven-
dere vite p[ro]visionem resignare absq[ue] tutoris
assensu ubi tutor ipse eis fuerit de-
beat de iure:

q[uo]niam milites et ligios conuinci n[on]
poterunt testimonio sup[er] omni q[uo]d dixe-
runt aut fecerint in iudicio i[n]tra o[mn]es
ipsas i[n] d[omi]n[u]m tal[is] habe[re] tutore[m] ubi aut[em]
ad s[er]uitium devenerit fuerit ipse milites et
ligios tenent[ur] iure et n[on] tutores
Tutor aut[em] p[ro] eis tene[tu]r alicui[us] p[ro]bere
et recipe et de iure n[on] c[a]p[itulu]m iustinie

Virgines aut[em] et milites n[on] maritate
sunt h[er]editate vendere absq[ue] tutoris
voluntate nisi tutor sit h[uius]mo[d]i ad ipa
c[ontr]a p[re]stita et recepta n[on] tutor dis-
pendium i[n]curret s[ed] t[ame]n q[uo]d ipsum oporteb[it]
sup[er] re gesta dicere veritate[m] si amdiu
stat requisitus quam tutela ipsius n[on]
plus durat quam iudicium et lic;
iudici i[n] suo iudicio specialem eis dare
tutelam:

Eius illegittime nati et q[ui] iure suo
separat n[on] sunt tutores h[uius]mo[d]i in
suis causis p[otes]t quam i[n] duellis ibi
potest esse tutor cognatus pat[er] p[ro]x[im]us
ex p[ar]te gladij si velit h[abe]re h[uius]mo[d]i alicui
usus aliquid fuerit et ad monomachiam
p[ro]uocatus si l[itte]ram n[on] p[otes]t h[abe]re tutore[m]
et q[uo]d p[ro]uocatio p[ro]b[a]uit tutore[m] obtine-
bit quam potest i[n]uenire aut p[er] eos q[ui]
duce lic; eius vero tutor possit esse
et si p[ro] pugile fu[er]it de s[er]uicio p[otes]t ad
ip[s]a potest ipsum p[ro] pugile impetere lic;
i[n] p[ro]p[ri]o et de pugile n[on] fecit mentionem
et nisi suo n[on] p[re]iudicabit c[ontr]a tal[is]
n[on] potest mortuus acquiri si quis ipsum
impetere voluit de conuiss[o]:

q[uo]m[od]o p[otes]t se de s[er]uicio tal[is] p[ro] pugile
ut cum pugile n[on] p[otes]t quis h[abe]re
bone fame in suo iure c[on]uicto si ui
ueniat suam l[e]g[i]t[i]mam tenea[tu]r c[on]uicto

pducellu et debilitate uite in istanti no
valeat pugnare et ipi tutores no geat
qui hoc incliut vel possit agredi lese
dabunt dauce usqz ad tpus in quo
possit pficere sua volutē
q nignauitqz voluit aut occidit et alle
ipm raptum duxit ad iudicium et ipm
paris violatorem voluit gpbare et qi
defecit i pbatoni reus dephendit et
de eadu culpa qua opposuit puniendo
manebit licet eum qui sit osculator
al lltime natg sit ex q. no e pbandu
aut spurius sed ex iure depat
pugillem gvinci
illi sunt absqz me qui no carent
legalitate quia qui factus e absqz
me pt dici lltaz et opca puetis p
creare qui sibi eunt i pari condi-
cone et illis lis d hered. patris et
matris succede quia sunt eis pares co=
dicoe nisi ab eis p suitute dispeedat
Egittig a lltia no succedunt d he.
illegitimi sicut auccessor nisi lltaz
heat accepcionem oz aut dicta ex tepore
ivit ius om et pte
tranzptatone d tre no pt pprium
mistraliu nec suoz duoze
licz io d ius sibi quiquit
Egittiaz plenam amodo no pt pbare
cui ius p suiam e ablatu dant
fecit impetu ex aticem regis
tibi qtra aliud regem pigdi pugna
tio et ius lapidas qd no sed admenata
iri pfectu a spolia ius pbdi
et i ius sup uno vel ambobz t
hēnt adiudicu cep pacone plebuti
no euadet qd ad torre aptam psecuti
sp aqua d calidario bulienti usqz ad
lapidem vel monomachia cont pugile
q in quictum sit d eo purge
pede fracta vel q obpbrio pugilis
impatore pdidit p suiam honorem
et feod sed no uita
ligo vel uidua d suo tutore gq
rat d vel qm qd ps alica defeat
aut feod aut vite pdiconem pcz

tictg est i fuido 2o negligat aparz
querelabz sibi uitcla pximas auffet
pquea iudex eius sit tutor et restitu=
at eam piusticiam oia quib fuerat q
ius spoliata;
a uite anos distico et p9 pt qlz
sic tutorez sibi pt eligere et care
si velit omni si i pximptu no geat
tutorez ponet eu d tune audire d
pgrato ut videat et agat i cais
opposit abadiungalo vel i dponēd
q ier. q puer nuc no pt illegitimu
q sy no e ita ocli pt plenum qua
dnsciam pcare sz puetos ltios
nobles suos illtios sz sunt acilla
potit libera dimitti sz sit gcubina
potit ltiari et itum no potit lltios
nobiliz agor pge puetos pcant
autoibz sz duab avis et duabus
aviys pric et mre i quo me possi
no ltatg sunt aca potit duatabi
reg. ue i ius suu pdit gculpa
gmo lib' apty officio stabuloz si
d sllez gdicuoc aggdi voluit in
duello tuc e ei sue eius quaor
gentos et d iuculo9 desppatam
ac cal nominato expme alioqi reg
pmo monomachia cuabat
T qs aiu puocat adducillo si reg
p pig cipit ab eos oz actorez veu
diuitte cu satisfaccōe gdigua
bsqz qcdiuy gsensu et absqz legali
iudicio uco pt sui sfu a suas
pbas gsfe ty dy tambunt sucs mi-
stralos absqz iudico si ty regpepa.
pt audi et pre
T qs q. uo gtulit g ius q. sq
sibi vendicat pgudz tanq si inor
tuus pt q g ius gtulit q i ine
una nobilia pt q sic nequit
dus tore gsic pt core fcdum
gcepsu eu cuncty gladio et ceto
clipeo dextrīu potit ascende aliqo
vel alapide adaltitudine cubiti ab
qz tatus adiutorio du. sumit tenea
decpius et stapu ed q. sue
no possit no pt dao ut repugnae

nisi de feodo constare ut eloget quod
ab alio quam per iugiter eius terra competat
Quod nullus autem decepitus esse debet de iure resti-
tutionis quamquam aliquando abstulerit in-
iuste et de iure intromittere possessionem nisi
potest novare rem se restitutam et ab
ipso donatam si sue in iure retinet in
casu quo de ipsa habuit prius qua fuerat
spoliatus
Quod nisi de domino fuit aliquis dat vel impigno-
rat ea quod quamvis facere non licet
domesticam non est in culpabilis nec eius
familia quia non licuit eis domi
domestici parere si iuste fuit
datum a non consulendum aut alicui
datum fuit et iuste per suas personas
ab eo qui sic domum recepit re-
tinere vel restituere tenetur nisi quod apud
ipsam de iure morte remansit
Quod Cum dominus veniens ad clamorem vel
qui sua querela iuste non pro-
sequitur vel ad monachiam tenetur
recepit quam prius evadit et de dominum
iudicium quod dictum sic non audit
aut omnino negligit vel de sua
iudicium quamvis ius competat loquitur vel com-
mittit id casu dicto per suas accusa-
tum de sua iudicium non comparuit
et qualis in iure ponitur reus iudicum
condempnatur de pena et de omni de-
bito de quo actor super quantum
satisfactionem accipiat et pene in-
dicas assignatur. Saepe causa iudici
assignatur pene contumacie et
erroribus ubi reo et actori nulla
satisfactio promulgatur.
Quod nisi sed reus vendicat quod non possidet
impetrare nititur per iudicium eumdem
si per suas reus fuit ab eius impetitu
absolutus Actor nec pena in eis
nec causa satisfactionis qua impetravit se
de dicto non attingit :—
Quod nisi pena vel satisfactionem debito
non persolvit pro quo vadiavit
dat ipsum statim de vadio et ipsa
vadia statim impignorare vel
vendere pro debito :—

Nullus in tempore pacis quicquam in vadiare
nisi ad quod fuit per suas deceptus
Quod Unus dives penas solvere tenetur pro solo
delicto nisi pace de fugat et sua
comunicatio quod erat de uno delicto
conveniens oriebatur cum una pena solvere spiritualem
et alias iudici temporales et satisfactionem
lese competenti
Quod Omnis censualis in pignorari pro duo non
tenetur super censu annui bonis quod census ei
in termino dicto non persolvit demane sol-
vat duplum et cottidie quamdiu
censum retinet. Dum domus census sua
nisi suas per se cottidie de domo su-
a venire do censum et rusticus non tenetur
censum ex domum sua solvere
Quod non de eius annis quod vitulis depositum
maior est de iure suo censum pacto
recipere cum sic rusticus abnegaverit et
decima sibi de vitulis eodem. Si autem di-
xit se solvisse quod probetur pacto cum duobus
qui viderint et audierint ubi plene
persolvit. Sed duos aut maiores solutionis
non reconvenerit :—
Quod Licet dominus feodi de pignoratione suo de
districtu absque licentia domini sui le-
vari censuali lapides nec argillam
fodere nec ligna de cadere nec dispertire
iudices de terra censuali nisi eius here-
ditas censualis
Quod Nunc iudicium seculare dicitur in pote-
state electione absolute de iure, quod non
potest esse iudex nisi fuit electus a domi-
no vel a feodatis. Sed accidunt fre-
quenter furtum et spolium de quibus que-
rimonie fiunt ad quod licet domini eligere
iudices de talibus, nullus adiungit illi per-
sonas de iudicio si iudex feodatus non
valeat. Qui ad iudicium sic subito
electus non potest feodi nec quod licet se
quia liber est electus temporarius ut
item iudices eligat ad causam subito
dicendos aliquo tempore ad quod assignato
Sed quod domini teneri iudicium conferunt de feod-
dale iudici et prius quos dicentur, absque
hoc non quod de fugat doctorum electio
iusta sive vel pro eo sit acceptus nisi de sua
decem vel novem minime quinque et

tar, precedens non potest nec habet, tamen prius eos
feodi iudice preferat
Item secundum domini et iudice electo ad unam causam
vere si iudicatum fuerit, sed non ad longa tempora
eligat dominus providere ipsum tenebitur
de feodali causa iudicium fit primo. Ipse cum
potest beneficiare et tenendum patris vio
latores punire. Cum dominus primo naturali adque
iudicium venit cessat iudicium iudicis
provocari sicut cum rex iudicium comitis
vel marchionis statuit, exspirat omne
iudicium minoris iudicis de presentia maioris
nisi ipsum aliquam querelam moveat vide
mox querelam et pace fracta potest
qualibet indoles ubicumque sunt de districtu
suo iudici iudicare exceptos sit querela
de spolio vel quod liberis hominibus scabinis
de pace fracta. Ista non potest iudicare
nisi loco celebri iudicio, et tercia annuali
sub banno regni
Nulli sub banno regis iudicare nisi ban
num recepit a rege. Et si semel re
cepit non oportet recipere. Sed si rex novum regi
num regni non potest ex de una ad vacaciam
rami probatum regnum iudicat et ipsum non
recepit eius pena sub ligna cure
Vel comes qui banno regio iudicat
sit legale iudicium absque suo
sculteto coram quo sedebit ad omne ius
et eo et absque sculteto summa sua ex
igere inter sit tempore iudicandi ac non
et pena inter debeat de sentencias
ac vel de obediencias pro quibus cum
iudicata sunt et sit aut conquerat quod
quas de iniurias pro eo advocati ad hoc
quod si non negligat ab eo advocato
sit quilibet conveniet et iudicet si prius
debet dampnum quod sibi in potest evenire
Et si negligit vel de villa contulerit
quia vero precio locari alia non potest revocare
sic possit una advocati sed aliquam ma
nerum de dare ad vitam summe apprehendere
et quo sunt pro rogatu et non alium
nisi plurimum prius cuidat. Nemo potest
suis primus de feudo cum sit advocatus
territorio de quo dominicalia consistit ipsius
vel de sua quod possidet de terra vel ubi
ius suum petit fieri potest quam suum consilium
et quod suum dominum vel quod suum dominium
si de querela mota fuerit seu movebitur
vel causa mutatur ius offerre
Et duo cum ambo perciunt ad
vocatum de voluntate iudicis sed cum
ipsum voluit dare de suis sed cum
duo sit et semel conquerit. Si iudici
de suis quod non voluit audire nisi
forte pro alta sua ad eum possit dare
nizo dicat quod sollas replere
tit antequam possit et per me de te
gravam dictum, et si male loquitur
sit sit ipsum corrigere absque dampno
Et tale prius concorde negligit
de primo locum potest propter ad vocatum ipsum
supplere de fatu, exaudit de proponia facit
advocati de personali iure potest eam
eo quod de Bonone suo et potest laycus
pro ipsa acceptat eam sed in ipsos ponere
de loco ubi quis causa, quod dicitur apena
iudicis et satisfactione dolore vel al
terius eam de ipsius deaberit et non
ubi quis petit iusticiam sed alibi
aliis paribus et quibus et eam ad
annuatam / ammoniciunt, non oportet ponere
eum advocatum ad tunc de dimissis
rami, sed impossibile sic non potest si carcat
sua potencia quod potencia iudicis cum
sedebit vindicat si de molestia eo
querit aut de ipso contra quod contra conquerat
Et quis sibi proponit advocatum
illi iudicet accedit de ipso dominus
tamen quod sibi sub ad varios dominus
et ipse alius dominus petit sed non ipse
sibi sunt summa oblatum vel eum alter
alicui non lederit / ipso non et quod posset
ad eum proponit quod non dimi
cipit dampnum suum quamvis potest dissimulare
dicaverit sed aut clamor excitat
de manus et ipsum eum clamoris prece
tempori quod clamor de iure de qui se
secun gladium excepit de dampnum al
ius gladius iudici de pugna clamor
mox de pugnis clamat effuse quo
expedit ut tres solidos
solvat sed non eum non debito persequi
libere duello et ibi cuapit de silua
so actor liber apena nisi forte

i pericit cu more duelli et si c cui
fecit dz ignorat non molant
tatis ipius no gquerat
mi se obligat prestos aliqui p te
infra vij ebdomadas sic statut
vel statim si vo. ipso a dz statim
actor petit al mod pponere talib
nde zudex dz tenenciam semp
terogare si vba generat advo
cati et queat quaz fmi effecd vo
luitz et no addicta duoq tsi vo
pius ut vni pdeit pronet ut alti
subueniat
Exmana p questa dz dudi ac
tor et reus quaz eo pnt col
loqui zo iudib ca diu donc ap
tore qui ad indicu reuocentur
Inat loco e iudicium ubi iudex iu
dicat ep finaz stabimo
Alaris d iudico loq no dz q pet
advota ut tu si gsidat ira
ipis al no audire respectu et pete
licencia intloquendi
ni more duelli pace fuud pete
apponit rogare iudice ozbit
b licitat dcime d nade fine viola
torem q dut ibid et tu q b q
teste sunt pprudzntiq qrat quar
pace deat ut post b d inc cue
det q forans fimos disciplinate
Cud go st eu recipit et plenam
dimisit et tenebit duce obqui taz
ipm recept ad duellu. q statim
pt face siut a d coacioz iste
due oz bit ipm d culpac q pace
fregit dipo ut d strata regia
seu d villa et quat pac d fecit
timet ggiedo dut ing d ponat
ipi q eu wluat et tcom sibi d
pcepit violencia qua b posset
duo mairy dut wlug oudat ul
cicatricem si sint plaga cuita dut
gcedat d quela q tantas ice ad
stulerit gpoliados q nung ico va
leat q sufficiat adduellu
stabs tus violenciaes d pt nouis
quat si solam pmisesit pto duel
lum cuisil dem pcepit ibi eum

ubi co et claudez sup eu spatam
ppi recognoste, et soluit sy placet
si a qq uolit qumc oi me q in
iuria iudicabit tel eu stabim si
sunt locuty publico regni, dut iene
pesulet camom q b dz prieg ep si
deri actor tu petit ay cauoz sua
corrige quellam.
fcita cautiod dens sunt efferat
in noctuca sic q sacmentum et
legale duellu si debita ano fuerit
gmetus et si no careat officio mem
bri alicuius
obihorem nati no gpellit aduellu
cu suo dispiciat fz ipm cnadere
no pt si cu ipo placeat robiliore
pugnare
Vade pt cep duellu gra actor
in gcediat pt merdie nisi ca sent
fuerit in septa Scutu et gladiu
debet iudex reo gcede si fuit nesti
Dorob rognat pt ci b psisbe du
ellu du mo mat metsertm ceas
viemos esse gstrnatos q deme
no debeat monomachia inire
Iudex cuibz duob uictiros sbirret
dac ad vicendu q ad du c elli
dac ad viendu q ad du c elli
moc debitu piat Coron et tela
lineatz pnt sibi pugillos tendic
quti sibi placz vade capite et
pte pedic antemei musati quq
habet et nichil in p manibz pter
que cruettes habebit Vnu gla
diu in manu et alti ad atenctu
vel duos si placz scutu rotundum
et alia in quo sit sigim crucis pt
ambone qui pt serunes esse Cru
ncta sine maitib sup appararu pace
indicac debet iudex et qiu gnalis
sub pena capitali quad si quisquis in
pugnatores in pcediat in duello c
honorem cu silangua debit cor in
dep cuilz nec pugnatores no in pcdi
fz si et didsyt vnus alt ipm, et tegat
plaga tel si fuent wlneratu aut
plaga petiont et sit absqz licencia

iudicis non licebit. Postquam partes fuerint vocate
dicta licencia quelibet tenetur intrandi et
obstruentur [illegible] in fine vaginarum
absque licencia iudicis non poterunt ambo
procedere ante medium et maneant unus
pro causa eius sit iusta et alterius
sit iniusta ita deus eos adiuvat
et debet eis eque dividi in principio
congressionis si victus fuerit reus pro
mittitur [illegible] si mat [illegible] satisfac
tione et emenda dimittetur actor similiter
in tribus [illegible] si invenit dum moretur
index tenetur quod cronis veniat de medio
pro come et duos scabinos a sic stat [illegible]
Si ad terciam non venerint vocatus actor
se offerat ad pugnandum et bis pervenerit
et 3o fingat contra ventum quod sic reum
convicit et talis satis faciat et [illegible]
[illegible] pices ad esset
Ubi quidem conveniet [illegible] in furto
spolio vel delicto [illegible] accidet actor si
mortem septem virorum testimonio convincere
valeat oportet ipsum duellum [illegible]
[illegible] aut defuncti [illegible] se obtulerit
ad defendendum mortuum in duello dum
[illegible] omnino testimonium non poterit [illegible]
[illegible] absque duello nisi fuerit [illegible]
[illegible] ante [illegible] Ita eos [illegible]
duellum [illegible] fide [illegible] confirmatum
si [illegible] tunc non [illegible]
In iudicio [illegible] si [illegible] redimat
aut manum absque iure remanet
et in [illegible] pacis eos violatores [illegible]
recipit super manum suam promittens [illegible]
in tunc restituere [illegible] et sic fiat non
possit [illegible] reconpensacionem [illegible] et
sic [illegible] non [illegible]
[illegible] debet persolvi in [illegible]
[illegible] ad dies [illegible] que fuerat
tunc debitum debet solvi ante [illegible]
[illegible] illi qui [illegible] tenetur [illegible]
[illegible] in loco solucionis in dicto [illegible]
[illegible] et solucionis duos testes habebit [illegible]
[illegible] debitum solvit ante solvendum si
[illegible] in argento vel moneta in loco
eo dicto [illegible] iuste [illegible] absolucione
recipe debitum [illegible]
In manifesto autem captus delicto [illegible]
[illegible] captus est iudici [illegible] debet
et actori [illegible] testibus [illegible]
[illegible] sit [illegible] tali [illegible]

[illegible] super [illegible] [illegible] nullo
[illegible] ad mortem [illegible]
pro illegalitate aut [illegible]
non est [illegible]
[illegible] de absente fit querela
citatur [illegible] ad [illegible] [illegible]
aut fit querela super violencia et
pace fracta ter citatur [illegible]
[illegible] ebdomadarum
[illegible] super violencia vel pace fracta
[illegible] et [illegible]
[illegible] ter citabitur et [illegible]
[illegible] ebdomadarum [illegible] regis
ad locum [illegible] iudicio [illegible]
[illegible] tercio [illegible] non comparat
[illegible] et [illegible] non [illegible]
[illegible] manum [illegible]
[illegible] ita quod [illegible] loco [illegible]
[illegible] aut [illegible] fiat
absque [illegible] carnis [illegible] iudici
vel [illegible] vel [illegible] ville aut
villanus [illegible] querela
[illegible] reus [illegible] non [illegible]
parat et [illegible]
[illegible] aut satisfaccionem [illegible] debet
[illegible] absque [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] alium ad [illegible]
[illegible] absque carnis [illegible]
[illegible] alium [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible] ubi [illegible]
vel [illegible] contra [illegible]
[illegible] culpa [illegible] quis
[illegible] et [illegible]
captus et iudici [illegible]
efficitur si culpa [illegible]
probata [illegible] aut si [illegible] velit
[illegible] et iudici [illegible] non captus
et [illegible] sunt [illegible] [illegible]
[illegible] duo vel tres [illegible] non [illegible]
ad [illegible] pater simul [illegible] stat
[illegible] iudice [illegible] velit [illegible]
aut [illegible] captum [illegible]

se ipsum pace violatorem. Hoc se ob
ligat ad probandum duello vel alio
si quis non fecerit pace fracte puni
i tur tribus iudiciis se //proximus
quibus conquerat. De bonis suis
quibus de iure carebat partinent inter ipsos
possessorem ut lige alicui ipsum citere
nisi sive infra quela electus tamen
apossessione potest ipsum recipere infra
spacium anni per factum. Oportebit
ipsum statim bona prima in omnibus prorogare
et proximus tribus iudiciis omnibus que
rulantibus de se responderet
r. Ut debitum aut si conquerat
quis ad usque eum si non tenet
illi iudicio intresse nisi prius ad
ea compte indicis mandat ei quod
infra duas septimanas persolvat aut
appareat iustius eorum si non fecerit
debet vadiari et vadium dari et
ad manum scilicet impositoris tribus viabus
et servari duas septimanas si petat
Sin autem vadium eo post septimanas
det summe infra quas si se de eo
non expedierit amplius non potest nisi
licitum impedimentum si ostenderit
occupante et ut vadium exponat
vel cetera reddat. Potest exponi
et si pauci conveniunt debitori reddat
si vero ceteri fuerit item vadiet
et quod ab eo debitum adiuxerit totum persolvat
r. Ut violenta pace facta si quis
coram iudice cum clamore conquerat
et quis die nocte cum septem testibus
approbat factum reus statim convincetur
Si coram tercio tercium fuerit iudex et quo
et actor iudicio coram proponens quela
fecerit loco iudicis et si quis potest
testari prima die eius iudex de titulo
apparebit reus convincetur ac si violenta//
- lectus iudex //contigerit ipsa die
proprie vel de feodatis si quem
conspexerit et quis committi determinavit
tenuerit scilicet de ceteris conspectos pena
pena confirmare. Et si potest eo
dicitur impatronis.

Si primus iudicium se prius confessus
nisi reges expectet lesa. Et
regis maiestas maiestas. Comes
suum legale iudicium negligat quo
tempore venit actor. Et si neglexerit
aliquid de iudiciis probat violenta
signatis et quela sua apud capitulo
i commovare Si super infra possessione
ipsius vel hereditate quis conquerit
deputet Si reus dixerit se non posse quia
vocatum ad iudicium per primum si iudicium
apparuerit quis fuerit respondebit
r. Quis aliud ad duellum provocat
non premonitum in duciis habebit
spacium cuius qualitate ob peccat
hoc qui contra quem duello co
firmatum fuerit et non aut ydoneus
ad stabilimentum obtinet et conduantur
ministerialis duas et alii liberi
super eum quoque fuerit cum iudice
quis conveniunt ut ipsum negare potuit
vel fateri
r. Post sponsores evadere volenti. Et
iudex pacem indicat si petat ut
securus possit in iudicio apparere. Et
eo ipso accepit factum iudex et in
simul dignitate et lingua ipsum bo
namme restituet scilicet ipsum aut eum
condempnavit sic tenetur eum quis de
debito in pedire possessio factum
de famulis duos non vos et iudex
ei pacem dicit si petat.
r. Ut de impositores ponet aut tribus in
dicis proximis appareat omnibus
de se querulantibus iusticiam de quibus
si non apparuit querulat ultimus absol
vat absencia aut actoris si quis
evadere velit postponam et promitt
aut fideiussores ponat quod invi
probit de tuo Si non venerit pena
iudicis et ac actoris sibi ipsum
prestabit sicut de iure tenetur Cum
ipsum eius sua recompensatum recellit
valere de facto tercio in appelli non
debet fideiussores ponere de tuis parte fieri

debiti debet infra duas septimanas persolui. post infra sex dies satisfactio infra duas pro pena. Sed quis accipit satisfactionem an qui modo pena satisfactionis infra sex septimanas soluetur et pena post modum infra duas. Et solui debet in domo illius cui debetur ante solis occasum et si domum habet in ciuitate vel territorio. Si non in propria domo domini iudicis cui satisfactionem recipit coram iudice. Amodo caruerit a soluto debito debet debitor cum duobus testibus facto probare quod pueros viderunt et audierunt ubi in tempore soluebatur. Et si non licet ad iudicium in quo debitum debet esse quod compunatur in pena nisi sit littere quod cum nichil excusationis quis audierit aut quod dare viderit in iudicio baiulo et ad statum quod dicitur posse de cetero non habebit.

Quatuor sunt legalia impedimenta quibus absens excusatur. Captus et in seruicio regis et curia regis et quatuor sunt causis in iudicio per que tamen absens remanet. Et dapnis et assignabitur ei terminus post quam impedito sunt absolutus.

Si quis fideiussores posuit et non appareat impeditus aliquo istorum predictorum fideiussor et non aliquis ipsum excusat tamen ipsum in predimento comprimendo et satisfacto consimiliter.

Quos tamen fideiussores ponere ... parati sunt per ipsa satis ius nisi sit predicto alteri quod coram iudicio recognouit vel in quo iudicio est conuictus.

In tempore feriato non licet in tempore nisi pacem et supradictis in tempore mariti pacis violatores non protegit tempus feriatum sed citari et conueniri et non protegit in quo in ipsis delinquit sit violentia et querela sit in tempore feriato iudicare. ... et debet

iudicare quod fateatur aut neget aut satisfaciet in tempore sibito.

Celebre iudicium tamen non poterit in tempore prenotato obligati ad factum fuerint diebus feriatis quod soluat cum in predicto mane promittit et si in tempore non quod soluit in debito compunatur nisi impedito legali se defenderet. Sed factum coram iudice sit promissum pena iudici persoluatur et actori satisfactio.

Infra annum non debet in veniente vassallo domini ... qui vasellum ... quatus quod cum vita ipsorum tetigerit aut membra vel honoris honori stabimus quod in veniente suas quibus ... ad ... cos suas inueniet quod in vita vel ... aut bonorum ipsorum ... veniet ... abeis in ventas reprobare nisi sit pars ... eiusdem.

Contra bannum regium sit quis erga alium suas in venire et in venta sit reprobare quod in ... persone ... criminali tamen quod sit absque banno regio iudicari. Si sua reprobet debet ad summe iudicis et ... et ipsum regem. Et ... debet ... assignare quod coram rege audiat quis eorum iustificatur.

... prius rege ... in ... abeo tenetur ipsi ... suas reportare in ... qui suas reprobat. Si deficit iudici soluat penam et satisfactionem in debito reprobato et expensas iudici quas fecit in ... reprobata non sit ... iudici in marchias siue comitatum ... de marchione ... non est bannum regium sed comitatum et sic iste ius dissimili ... regem causis ... dispensare ... ab aliquo ... sua

q cum duemet uestit si uelit
q pacto pr quera abio et
apuglis ultimus duaab obti-
nebit et dic ei aduersus quem
et saxo redargui summa qui nt
tit vel reprobauit summa d se-
cam defensus cum maiori sue
doptre et nulli maiori ipe
pugnabit inter septus b' parib
q alios vij si victoriam summam
obtinebunt dictus duello pe-
na soluat et i.a satisfactione
qui q cum pugnauit summa re-
probata iniqua pugnat inci
torum imperatore q sua bona
confiscatam summam d uenit sic d
iusta et alia d uenit etc in
qua plures conuenaat i.a stabit
et absque pena remanet d uict-
tores quia uenit alias summam rep
bauit cum summam reprobat delinqui
sit summa que ... d uict d iusta
e illam reprobo et q defero ad
locum ad quem de me debeo si
aueny summa sapientis reprobat
vel ego semper q tunc rege distep-
tare tenentur ut scripta e summa
de duemni sedendo et stando
reputi subiano regio cum aut
ad barnam natus uo e postat
ipsum summam ut duemet insti-
onem Tunc d uictor b. sine
cedat illi de sede cum uigilus se-
renuam igitur d uenit offert i.am
sue obtinere et defert ut dampne
et postat iuniores summam re-
probata uo dz assensum i erogac
seabmoz n ipa potest renouare
qui cum d uenit absque conquisu
ptis cui potest suffragari
Romolencia capto et ayin-
dicem ducto no lig summam
reprobare n pugnatus d duello
pq quam d tranit tantum
Et sunt pene q pacis viola-
toribus infliguntur fures et lat
nes debent suspendi si contigit

furtum sub tribus solidis in villa
fur si captus fuerit pt stultitus
ipa dic pine d cuib et dante
vel recepcione sui soliduorum tunc
remanet reus absque honore
et absque iure istud e inguis indi-
cum q pertinet ad stultetum et q
uel facere no posset ma sequenti
Sup denarijs pluribus et reb
mobilib lig cum ultg indicare
eam pena debet Cuti u ipum cum
indicium pone putrieb si uenit
absque mortuo cum indiceum et sup
suttcatur Super de ipo cognus cogue
lit et afferat se ad iusticiam
nemo cum pt pena capitali puna
condepnac cum indici condepnatur d
summa pena denaloz d quos
iudici condepnatur et putab inire
compensatione
ni sunt citari b° et sedo et tu
i iudicio ut regsperpacz recipiet
pcognato qui si no debeat reus
suspendat donec cum absco aucint
querelam et iudeo dz ei in diat
et reus ante // pace si petatur
iudice mortuus ayntub desert
et ipo reo opponat dz cum scallo
cum ipo responde aut cum mortuo sunt
deum e pugnac cum cor iudice
tam dechoat pugna optat ipum
et digito auctoz pstale q e uc
vnmque aliquis dexteras sed impetat
i dca ca et q faciat si forte pg
alius qui sed impetrat sup eod et
qut pris actor no pt amoue p
summam oz cam dimitte sed recompensar
cautele q e cum regspensacione
sui dimidij aut capere manum do-
que pstitit cautelam et indici pe-
nam solue ite si prat cautelam
q arma bellica sapiut al q editate
vel sirtute suppellectile repetitos
al aliquam rem mobilem
et tamen eis pinustiam d pugn
iudici soluant penam et cum sa
tisfactionem expassabit acti ... auctor dz

pbz actor d cā mortē aut membri trun=
tacōis vl vsus eius oblatōis vl cā
volūis p duo sic cuiq̄ ē primo et p co=
gnatū oppte gladiū
ni debilitat aliud d inebris aut vul=
nerat si gemma manū carebit
Cz inoncz violentā pliquit actor cot
vēd pencellū penā d gerit capitale
cui ortus dignitatē recipit absq̄ sa=
tisfacōn nisi demeruit
in pcs quis iudice negligit d iud
postic dee malderata regl hec
ē pcȳ plagas cū vdi sit ercȳ
longitudine duoz cubitoz
7 d ore naso oculi lingua vel
manibz aurib; genitalib; pcu
pedib; sint quis debilatȳ d cta
nisi puatȳ et s dedit satisffici pq.
lib; cca nisi 1 dimidia recom=
pesacōn dz recipe cautōz
q nulliz dignitȳ aut deus spalez
obtinet satisfacōz pri q ipis
cedit portō d recompensatione
o in iud no mona ꝑ p dcā
iustiniat volucā et me broz de=
bilitatē d duo d petū volucātȳ sola
recipiet recompensacōz mediotatōn
nocentis d inebro debilitatū
d alo mebro volitando debilitat
aut ledēdo totacs s solūat dimidiā
ni absq̄ volue // recompensacōn
carnis paruē d incoap argu
ipi dz satisffic pri ortȳ dig ti oi
d inebro soluto quis sint voluntȳ
debilitatȳ d truncatȳ sola satisfacti
calȳ sola satisfactōe sit gentus
filius no viroz ppr defucto opcoz
secit violenat pat ter opcipe
pt filiū agr no dimisit si sup vio
lentiā d petā ꝑ ozbit cū iudc
q filius d notō sit d al hat di
pat et filiȳ sup codz d petantur
pt filiū ocipe no pt nisi pus
pt q pediat subgat ta
oz dz rūa d uccil qra pena
reilo debeat puniri nisi

pus sup dueq condatur
et dz ppriaz ostedi quat qc=
ditatem d possoz eig debeat
quis pr nisi pus sit pbatio
ad iudicatā p piuat
at pt filiū pat iudico ap=
repceē cū qt̄ ic quā filius
acceptat qlistius sit
o his pru pt cū amorte cripe
qz sint qdpuatȳ si mare
ppriuat q i primus sinis d uatȳ
et q primo d nocōs sit acaupa
tur remanet p inis absq̄ me
et absq̄ honore
f vos et soros qd ditatē reci=
piut fruy et soz s apiitib;
sunt dimisi q deningoz piū fratȳ
sunt q vicini cū dimis fribus
d qd ditatē recipiēda
pena recōpensacōz et satiss=
actōn dz recipe q liz tac=
at vsu d cuiq membi q tots
iudicio no offendit n tutoz
acquisiuit n poluoz puebro=
omo depulis // loco recipit
qtuor pt sua volumus edifi=
tia quis qdedit nisi forte sit
q stirpe militari q et dta edi=
sicia d dotā dedit vxori
7 aut absq̄ qdē vacauerit
edificia vt sit ī dota colla=
ta dud sindi pt ipa d suos
usus qlit et cū feodo
7 mir nite pmisson qcat d
ffo sit d feodo et ibidē edifi=
cia ipa no potit quis gquatio
cuz delogue s pq morte tpiq
q ni d micaz successuit fiudo
sua edificia d suo feodo torige
sile peioret q dud volitatē
idē liō nisi d edificijs pue pmpiol
7 pt qcat qdē d feodo q no
sit qdē d me primitali illi

pociol iure debitur edificia de feodo
collocata et cedes de iure pertinaali
Quod feodum constat vasallo vel
depredicendo dia edificia vasallo
cedunt quod ipa de confundo dnor
sio oporcepit credas quam iudice quod
sed pte iudicis testatorum non requirat
ubi de culpacio clong non ascendit
quam ad pena sp q pb ad duobus
fuam solutos in nemine
Quod aut culpa clamq ascendat
te sculte tum sealt aut ferone
loco iudicis quam ipm
ni gra pbz i tenutar psculteta
vel peaucem vel stabilitos iudos
te pte cum illis fm q abcis au-
dierit iuitatem licz cu o fuit igta
si testari voluit iudos i mole-
lonuq sufficiet pbauit sua i tercz
ubi cum vij testibus dz q p i abi
giuti et evo dz testiom sequi
bligatum adpbaud si testiom
defcat soli actori dz pstito
pato testiom pfibe iuitat Ille
aut si fuit ipo testiomo qnctum
pena soluat iudici et emeda
de debite fatigato fit i derz si
de ea cecideret cz q iustitia et
sud gstaz ipm gpulit adpbad
ni caue vpoc no wt aut uo
pt ducat vna lite licz ei zos
vel quaor a plures fit moztuo
qui vult pt iudic cum vltio pcat
cad pt pucos letos pone et ipos
cedis relinquit de iure et hedit
Emo dz cepte iudicis aposs
cioi licz de tenuit de iusti iusti
iusta quela aufera puti et u
ate cad iustu iudiciu et noy
tepayat te iusto iudico poss oz
carebit Iusto pt quibz res spas
alienat fz vendit de pinguilate
vel retige aut si tenepa a pmau
dno debitu no pro sluit de fra aund
aut si fucint ab indicate iure
pbinaali aut feodali vel quod
cuiq posside definat no codicz

talibz modis quaz possor aposs ire
et hic e deiure et ob q no licz a'que
apossione cito ii ptestos pus adiectu
iuditu fuit citatq et p fuiaz a poss
Quod ablatus aliud quibus // eiectum
quaz sup possone spolij ubi spo
lium maitu ouoz et si iudos adq
cum clamoe fuit acceptum iudos te
statu de sta et actori pcena iustitia
copgibe qsty despoliatoe et decimbus
plicibz et ptuq dz actori spoliatu
restitue iusi reus pmstica restitui
Quod iudos actori satis // fecit at
facere noluit a no pt satisfaact
ei cum res sm supoma detraibit
quela sit testibus pbata ex omcta
denaloze dz renouari cum nouos du
dum suscepit de clam si pory de-
nai falsu exponit monetalus
noleue pipo cpia eme reus est
ni mis sud de // collo truncari
meruit furto vel spolio si tres
denary falsi cum dimidio de uemaz
sup cum reus e mao truncari nisi oud
possit aquo denarios recepit
ni de iure suo pstitus e sux sup
cum polic denarioze falsorum
de uemri giungat denarios pdidit
et no plus si vo plures fuerit
mao truncaz si no habeat i aquo
Quod monetariq // recepit cupro
ipos nummos falsificat et noy
tenet moneta more debito uemd
pt falsitatez appone vna et satisfac
tenetaz denarios dz monetarius
fuat librales et eq grauos et
equae albos
nulli licz moneta vel fozz ep albu
fnuc licetur pcapitis doing dnis
loci gestat et i dz ambitu uitt
de signum coupenius et libratus
denalos vel uo licz clari aijs plos
faciet ii sepri saulptala dipsili di
signwaz cum denarij pbibenz pga
licz duobz septianos debita psolue
et pignoza reddunt sy culpa si quis
emat denarijs de terre licz monetario

ipos frange ut fractos restituere et non re-
mi pontem vel aque theoloneum // tune
non persolvit in duplo puniatur theolo-
neum aut forensie non solutum per x sol
lidorum penam incurrit quod predicto soli-
solvit denarium equos dimidium cum
honeratum in eundo et redeundo quod mi-
nores qui dantur ad naviginm aquarum et
ad theoloneum ponitur medietas predictorum
Clericos et milites et eorum familie
a theoloneis sunt excepti similiter
et pedes vel equos qui in cruce vel in pe-
regrinatione liberi sunt a theoloneo si navi non
indigeat aut ponte
Et deinde dicta solutione pontium productum
aut platea corpus et res committere for-
tune cum aliis perficit conductum expensis
tractat ad aquas et si non fecerit oporte-
bit eum omnia perdita reparare cuius va-
cans dimidium solvit theoloneum honorati
dimidium et cum dimidium Cum vias
vetitas in agris querit clericis dena-
rium solvat per qualibet rota et equos
dimidium et aliis et solvat si terra fu-
erit seminata per quod lege viatores vna
graciae si vadium prohibeant in iustis eorum
clamore tres solidos per singulos persolvit
et pro vadio satis dare
Qui ligna vel herbas vendidit alienas
aut in aqua pisces cepit aliena occupato
qualiter in 3o solidos satisfaciat dampnum
qui stagnum vel inquilinorum persolvendo
instagnis qui piscantur et arbores plan-
tatas incidunt aut in fortes et cetera se-
tifera vel fructus decorticat arbores in
pistas et lapides incidit in signum
positas per x solidos persolvat si in
ferro sunt depictis licet ipsius ad natrac
et cetera detinet sine licentia iudicis et
ni denotet herbas fal // 9 confin-
cautas aut ligna posita sublata
serpendi puniatur Et qui deducit cumbe-
rna plures pumpta li // et cetera
Bal est ad remigandum et piscan-
dum licet et piscatori ubi soluta in spa-
cio quanto patet nam operiens aliena ripe
passare aqua aut terra desinit sola
aliena vero sed tamen si inde debito re-
petit eas et expensas tria ipsas statuas
existimacionem pro eorum persolvat Victor
aut dicta ipsas possideat et pro expensas
satisfaciat Si quis et eas que fierit
ipsas esse fatetur si negant per iuramento
teneatur Et ipso quod negaverit si convicti
fuerint penam solvat et emendam
quia ipsas furtive celavit furtum ac-
cidit non est et qui in vita vocat et
in medicis de honore quia non est furto
ut persolvunt res ipsas a possessione Si dum
ni b' redderit hereditate // cicat
in posquam fecit per promissionem quod
procuri reputatur et sunt promissio
cure iudice confirmata hec profirmat
in iusticia de hereditate quae debit Si mor-
te b' quis in genere hec eius in hono-
ratur dedit furtum aut spoliacionem hoc quod
tuque in causa sunt dicta audiat per
aliud et dic sequestrari si venit
in tempore sua repetat et non erat
testes probavit in bonis ipsas ipsos
ipsos consultat
Repperi de aliqua qui ubi res alterius
quemque in licentia sunt a
nobis dictum non reddat et si possessor
fuit morte preveniendo familiam a-
liud si quis pertinerit et spo-
liavit tunc pro culpa infra
satisfaciat utrique nisi inter quod
ad dampnum dictum vel ad de dictis
quod non fecerit per evader una
emendam de decem dies si non ca-
pi sunt et cum dictum vero Dampnum
dicto si occasione vero dictis ca-
peret obsequio fratres et et dicta le-
gem dictas supplere defectum sicut
dictis fratri si sint ea invicem
in captiuitate // Dum commiserit
4 aliud vindicetur tenetur sub suis duobus
et omnibus suis qui dicitur et mporti
sue si super eo fuit quietus in tempore
quem tenet in omnibus
r. Os d. in aetate ubi quis comp-
rehenditur in furto vel in fuga post fur-
tum quod sunt furtum vel spolium in pria pos-
sessione cum motus furtum vel spolium sunt
presenti dic predictum quod venit et li-
bero ipsas aperte emit et non ostende

bnaut et si q. pt testes i. no
pt pinait spede repmal n ins
pud pdidit optulpa oz q. ui licy
iudice pt ros ipa cape Si ros
ias noluit pgibe aliquy tort
iudice pdiali actor dicat ci
qd' ad iudiciu veniat Et si noluit
clamorq optatat sup eu et ipm
capiat tamqz sulz qr veu pena
ptrit psugiu Si reus spote
venit ad iudiciu pt, b' suas
ros ogge Si pani fuerint aut
pecora si dupcit eos d domo sua
potisse Si eque ut pecus d stablo
suo intmisso possor. iur maior
pit pos et duor vianor ros
quy iur obtinebit q actor
q dupcit d pmis q d foro pub.
ros sup eu d. tcaus emerit
et iguorat aq. d nocte est a
sa si locu oudat et si oe pig
pos sat. pau at pdidit p p
ttia oppaut et e sua recipit
q b' fueriut furti sublata si
suo pbaut sat. pos et duor
vicin suo pstor q q. mant q
ita pfurtu aut spolia ablata
fuint Si dicat q q fut ei da
ta ponat datorz qui dominu roto
quosiuit et sit lib Si dicat q
emerit ponat vendito q for
pub. factu et loco sui et
iuat venditor q ad pud ven
ditorq reur pcedat go fecue
ipm quoaiqz icit d fra duas
ebdomadas q no ult. fliua
maniy apta oz vc detor fictu
oz vcdito loco ipmis po. iud
Si d fr. fuit dci pisid dci da
dat eu pena et emeda Si ptiu
a' spolia lijs go. apponi. pmis
se desendat Si actor pdiderit
bat eu pena et emeda dci pepa
bit Oz tq eu iur restima eo
iultos actore vcditore dom. ab
i.j veniat q se dt si st al d suo
stablo educasse si sit ita si sit sta
tina u d i. appliat si actor e testib,

duos, si defecat d pba. is pubquo
ros fueint iniuce fiuat ipas dom.
ipas ab ipo pusticia edimat
r equitatq d victor si se d veutaii
negarit fiuctua reuper. Sequr
aliquis d veuit aut furib aut spo-
liatorib abstulerit et oz pub vias
ostede et d eita pub. Si ueuit eu
vey dus d fra ros ebdomadas
et suo pacto et testiu duor suas
ros se pbaut et ops eas solidet
si fuit aialia q sud e recipiat
si actor pub cia mauet mirstere
cruptor tua pte retinebit Si vcr
dusy se u d stabit p dcor cruptor
pesuatu b' ttia pte et duas indi
putabit
ni dapiy fcat puegliaz pig
aut puteu usqz ad genu d pu
dice cruptu aut sagittaduos a'
picandos golos aut armentu dca
ad volnada otendit Si morar sog
d meb aut uita no pinty pca
oz pco solue reg epacos estimatoz
ui denocte gassarit alioua stbgt
reus sry e sisspedio si detrac
pena capitali Si passit dilatorq
d cupo et de alioua alicua sopt
et de capu no ducat dupiy solucat
z.j aliouc dalorz reuus pmici
te. oltiuos piudes que optus q
cu optoudi. nisi p eo fiut fid
iussor Si dus fructuy ay tpe
repulerit absqz cu plenu b' pena
p soluat si fuctos inotu pho adiu
recepit soluat ei q.j. b dus pruy
d pao et q pcepit restituet ei d
duplo Si dupcit fructos uxorez
ul tutela ad ipm ptinent colligatur
q pit o fra duos ipsi ttu liz
pmam diu apire et pcau obtinet
q fri ratione tpis derimit si plus
recepit restituet absqz pena
ng rauie a' opus a' bos seu al
aliud honz accidit aut ipm iuc
bri abstulerit seu pecy a'us. dus
teue. dupiy recep eiros solue ul

valorem si ipsum recepit contra possessorem
per quem percepit et dampno si statim ce-
derit ipsum et nec in domo vel in villa
permanet et non pascat nec petit in
hortus est ad dampnum et ei alias pro dampno re-
cipiat si placet

v. Si iudex sua culpa seu penam
conpetentem non fuit confessus ac citus pro debito
quidem ponere super porte primum cum dam-
pnum ad opus iudicis consignat si duo-
decimus primum ipsum demanc. iudicis iniste
non opinuit contra annum et diem omne
ius quod tenuit in eo abiudicabitur ipsi dum
si persona contra annum et diem demat
quod in eo iudicio et fuit ad sua appe-
lacionem hereditate perpetuo ut iustum est
et debitum solvat iudici quod iudex
suo facto et duas per sic fuit conquo.
hoc primum sit requirat ad cum de-
pre non potest iudex in hoc casu quia
pena sequitur aut solum recompensationem

vi. Si ad huius aliud conquerit quod
nisi vendicat in feodo adversus duo
inter tenetur que sunt duo in iudicio statuit
eorum vicerit possessor manebit et cum
duo non apparuerit in eo casu in tam
si non ipsum legale impedimentum ex-
cuset quod possit audiri

Et dicat unus aut de bona fuisse
feodum et alter primum sed dicit si
cum probationes sint equipollentes fa-
vorabilior est pro possessionario testimonio

Proprietas hereditaria // stabilior
potius ius obtinet quam emptitia
vel donata eorum bona possessorum quete
per annum et diem absque ratione contradictione verum
efficitur possessor eorum aut suum ius fir-
mius adversus aliquem conquestus quod dum
possessor tamen possessorem violenter inquam
de eis potest verus possessor effici dum
iusta querela potest per testes audiri

vii. Si cum pro successionem bona possessor
aut per concessionem quam ut abstulit
emolumentum de receptum restituat non
ergo si ab eo bona dicta iudicio evincantur
quia dum proprios iura debitum non ne-
gavit eum vero aut nepti in suo
gradu aut inter primos proprietate
conditur ergo ipsum per suos libros vel domus
ad stabiliores hereditaria possessorem appre.

vel in eam succedit et

viii. Si cuius que in facie conquerit
adversarius in iudicio et recepit
fugam conventus est in tam et si puni-
alienam fit in culpatus statim
ergo possessio

ix. Si agros arat alienos in fine
vel quos sed alter conquirit si de
per ementium fuit in arando laboris
perdidit si agros excepit contra
eorum qui contulit agros deputatos
et quod seminavit cum querela sua
pertinet et census solvat tunc
abtinenti eorum seminatos agros
aliquis demo arat dampnum solvit
suum ius et emendam

x. Si in ceteras alienas vel alienas
animalia sua pellit et pascit
dampnum solvat suum ius et eme-
dam contra solidos si pecus non
est ubi fit dampnum dum pecuniam
et dampnum parum dicitur ipsum sol-
vat eis estimatores dicamur
ergo si plures sint quibus dabit
pro denarios et emenda dampno
soluto si tamen sunt pecua quod
in claudi non potest fit dissolvi
cum cuius vero dampnum
duobus vicinis audiat et quod
invesitigio repriatur in domum dum
sui et dampnum continet tamen ergo vel
pecunias solvet tamquam celit
in culpa contubernium alienus quod
sua pellit animalia in pascua quam
si invadiantur pecunias minus per
solvat eorum per eam suscepit
non aratum sicudo aratredo est
dicendo pro dampno remanet
super pretium fuit consignatum eius
quod pastor in sua custodia perdi-
dit solvere compellitur. Principio
si remaneat annona solvis vi-
cinorum conducta si depasta fuit
aut conculcata dampnum sed nemo
solvat idem fit de decima si eam
dicitur nolunt decimator et eo
vicinis concedit quod in campo dimisit

cul q̄ fetū pduxit ubicumque nesse ad
hospitium redierit ibi dz suo tpe decī-
mari annona decimas ꝯ consimiliter
cualia ꝯ villis ꝯ qualibz domo ꝯ q̄
nascit. Cuncta animalia decimant
ꝓt gallinas q̄ si decimator nō
curat decimā recipē sit suū diligit
saluare paccū et duobꝫ denariis sol-
dat si erit ꝯ dampnus si distracta
fuit aut destructa :
Multis est locis solum recipe-
rant ꝯ linguo nō decime et de
qualibz ana quī ꝯ tūt anos pun-
gune si soluat decimā ut dictū
est ꝯ capitalis pcipiat ibi debz
ligari ꝯ duos nodos cubitū ob-
tinet ꝯ amona hiemali :
Si ꝯ consuetudine decima sol-
uit de capitibz aut ct cuiusq̄ ana-
libꝫ decima recipit decimator de-
cimo ꝯ anno si noluit expectare
donec o'decimū contingat de domo
soluente. Quod si noluit decimā
recipiat ꝯ compensatione de pullo
equi et ceterū animalū de vitulo a-
gnello et de agno porcello obulū si
fuit duz vel minus. Si aut fuit sep-
tē vel plures decimator recipit vnū
pretiū ad duobꝫ denariis redimendo
septimo tribus obulis octavū denariis
nonū obulo/ sub tali duo
capita elegit ut sup tria ut
nonē pꝫ cui decimator vnū sibi
decimavit. Pulli aucarū ꝓ ditas
uoy lig aucas tectū suū ꝯ tendē
sup area aliena decime est tene-
q̄ suis sua pte sue cuie q̄ sibi
contingat q̄ si nō fecit et ꝓ hoc
dampnū vicinus ꝯ erit ipm̄ soluē
compellat si aue ꝯ sit dampnū ꝯ
nemo soluat dabo aut rapidas
ponē ꝯ doles ad fines distinguē-
dos vicinū et duō aduocas ad hoc
in orbe sua recipit / / fetiu
Ugl siat ipas grossiores
ꝯ tine hipplis et nō ꝯ sunt
zuata et aia p̄core tibꝫ pedibꝫ
distent apt. damnū et furtū
ta. ꝓtegat si familias q̄ pias
nō vocat stultilie nisi ad tras

ꝓnata clauda. erga cuiā vicini lipa-
mo q̄d ꝯ temporalis ꝯ tra ꝯ existat
aliena pt reducē cū recedit et q̄
cius pꝫ ipm̄ scripsit ꝯcepte auctore vel
lig et possessor. domū et simul pedi-
mat duo ad estimacōz vicinorū q̄ si
noluit i. ducat vn̄ cū reliquo :
Omnis nō sunt cualia apta pasti-
cura pastore ꝓt suos fetus lacta-
tos et q̄ ne dampnū faciat ꝯsueuit.
Specialē nemo dz hre pastorē ut ꝓ
q̄ pastori sponsa qui mandat generali impe-
tiis ꝯ tot curas aut plures aut sō-
lū ꝯ eadē villa tali lig suos pastē
singillatim. Ubi pastori sponsa ꝯstituit.
rurijs et nō aggē i. nō lig deue-
gat ne nulla retineat aliqs pastore
ꝯ pastor repellit aullā dz ꝯ pelle
et q̄ perdidit tenē. ꝯ soluē si lupus
quē accipit aut spoliator pastor-
ter ꝯ pastui cū clamore ita q̄ q̄ possit
p vc q̄ al nō fecit remanet ꝯ dispo-
situ al domū nō redit et quesitū nō
apparz si sub testionio duorū vicinorū
statū sup q̄ pastore ꝯ culpat pastor
nō patit euadē sub te sed probato ꝯ sol-
uat al vn̄ valorē. Si dupit pastor
q̄ cū cū al nō numatū actor potius
dz testionio duorū ꝯ al indicit innan
dampnū enitē q̄ pastor possit euadē
ꝯ ꝯ stultitia ad utilitatē nulle
disposuerit cū ꝯ plurimi vicinorū
q̄ auctor pꝫ nō potit ꝯ uiciati :
Scdm̄ aqua villa inter aquā
sita sunt ꝯ stagnata ipsā et q̄lz
alia debz sua pte stagnū ꝯ tegm̄
conseruare ne forte negligentia vicinos
submergat. Si nō stagnū rumpi contigat
duos qui ad reparatione cum clamore su-
pint aduocati si nō venerit ad clau-
dendū demū perdidit q̄ q̄ ꝯcedit
possideant ꝯ stagnū et ad ab
luit aut euellit de tra q̄ perdidit cu-
erat ꝯ hic si volū sibi faciat inca-
tū q̄ nō perdidit possessor. Si flumen
ꝯ pula fecit ꝯ inducia ripa vicini
cui pertinet si at ꝯ pula ꝯ dirigat an
pt quo est mutat ꝯ demum fit de palli

pignora si fiant.

Si lite vel ultra dominus perdiderit bona censualia quod terra que censum a domino tenebat quodque aliquis domino quod debet satisfaciat possessor et non alter censualem de feodale sicut non erat quis de morte censuum ipsius domino pro minori receperit quod contra in feodo. Si quis fuerit quod quid fuerit debitum in festo beati Bartholomei omnis census quem clerici publico solvere tenentur de pensione in festo beatorum Philippi et Jacobi decima agnorum in assumpcione beate Marie decima agrorum in festo beati Johannis decima carnium decima denariis redimitur, annatum ubi autem non redimitur ubi census nasci est debita in festo beate Margarethe ... decima in festo beati Urbani decima vinearum et pomoriorum. Arans terram cum terra de campo recedit, ortis vel seratis et restitutis pensio molendinorum et thelonei et monetarum et aliorum similium cum tempus advenit quando pensionis assignatur. Si attingat puer annos discretionis cum dies census recipiet. Si autem per tempus illius anni tenebit quod io dico quia si dominus prius ortos aut vineas aut pomeria coluerit aut fodierit ad colendum usque ad festum beati Urbani et puer ad annos pervenit post tunc dominus recipiet fructum. Si autem dominus agros prius seminavit in terra annos dominus terra recipiet et de stipulis vel premia quibus alligavit messis quia terra fuit et terra et messis alligata nec tibi prius licet de aliis vel terra falcata per quam non pervenit ad annos. Si puer annos attigerit cum terra solvatur domino labor perdidit quod puer nihil restituet vel dominus prius vel cum domini per quam tale emolumentum adipisci de domino fuerit devolutum.

Censuale domino fundi absque non licet amovere qui ad fundum non est natus quod ei de publicatione tenetur de unius debet faciat domino censualis si de fundo noluit recedere. Si moriatur heres eius ipsius succedit tam de fundo quam de censu in morte domini censualis censum persolvat cum heres successori et alias non de duxit divestitos nisi suis auctoribus.

nabo dominus bonorum fuerit pistes volucres et omnia animalia sibi subiecerit et totestos cum ... ad hoc quod non de ... vita aut membrum, sed pecunia mulctabitur. Tria tamen sunt loca in Saxonia in quibus sub banno regis feris securitas est concessa preter lupis et vulpibus exceptis. Et hec loca vocantur nemora seu silve banno regio limitata. Prima Corvina secunda in Harz tertia Mirica vocata. Qui feras in istis occidit solvat 60 solidos bannum regium. Quicumque silvas tales voluerit ut venator arcum et balistas minime portet et ... observatas ... venatores et ... cordulis colligatos et canes ... ipse venator pro feram in forestum ... ipse eos clamore et absque tube clangore ... castra cum fera canes suos absque culpa potest revocare. Nemini licet venando segetes conculcare postquam se erexerint et ... modicum se spacialiter adunaverint.

Qui canem habeat aliter mordentem seu domitum lupum seu cervum aut ursum aut simiam solvere tenetur quod ipsi damnum fecerint si probet. Si canis vel animal aliud se locando violenter occiderit quod non compellitur emendare si iuramento confirmat quod ad quem ... ipsius conceperit fervidus in fine.

Ubi potest quilibet advocatus et quilibet ... iudex petere in iudicio in quo ipse ductus regis fortunis fuerit illegaliter impignoratus cum iudice tria fiunt non potest sicut est ... ligatus.

Raptor et fugo violenter oppressi cum clamore coram iudice conqueratur per vim qua occiderint de tunc ... capti de furto vel spolio coram iudice producent statim cum clamore. Qui talem ... pater ... iudicem deferat actor cum clamore rebus spoliatus ... quod reos defecerit cum clamore sed ... iudicem ut ... ubi non est ... actor sed tunc conqueri cum clamore.

Super pace fracta citatus ad iudicium plures secum non ducat ... qua ... et ... arma non secum deferant ... gladios ... ... si de

defendat contra mel lege ei auctoritate contra eidem
quod et per unum pedem equus de via in
pascuum agri sed non licet sepedum apportare
Si occiderit vel vulneraverit pacis
violatorem nulli satisfaciat si
manifesta propter facta invenit quod revenerit de hoc
Omnis dignitatis ... vel de fuga
possibile nisi per iusticiam de iudicio
qui pertinet ... possessa pacis violator
debet puniri sicut scriptum est de sua
pacem in causa arma nemo portet nisi
ad obsequium regni et tornamenta
exceptis gladiis et maniz conti-
nuo. edictum ipsa portaverit sic ille-
gales debent puniri.
Ladium etiam non licet fieri de castel-
lanis et aliis quibus qui de ipsis
in domo propria vel de hospicio suo
manserit arma licet fiet dyon
qui clamore sequuntur pacis stricta
que domine regni tenentur. Omnes qui
annos discretionis attingerint ita quod
gladios ferre possunt nisi de pedicatto
legali detineantur exceptis clericis
et mulieribus et certis custodibus
atque pastoribus.
Quandocumque castrum spoliatum fuerit
ante ipsum audito clamore fuit
evocatus et reum exigat a dominio
ita quod audiri possit de castro sed
non cedit reus castri dominus de
bannum et omnes qui de ipso sunt pri-
mus conscribunt. Si non sine iudice
a castrensibus concedunt sed et
spolium de castro quod iusto suo eva-
dit penam suprimus de nobilitate castro
non si opponatur quod spolium ab eo factum
est et de ipsum fuit delatum duo ca-
stri aut cives omnes burgenses ca-
stri predicto expurgare tenentur. Sed
cum castrensi spolium deponatur castri
ipse expurgare non potest nisi fuerit
facta expurgatio sed noluit ab ca-
stri eo domine per duellum convincit dominum
vel unum de burgensibus duello de-
fendere contra suam pacem Qui autem
castri de bannum et iudicio accipiatur
Eius de castro a qui de posito quod spoliavit
vel quesierit a que ad oppidum etc.

vel ab adversario opponatur. Sed dominum castri
seu de iudicis statuit vel satisfaciet vel
per castro respondeat quod si non fecerit sed dicit
per hoc dominum respondere.
Item si quis querit quis quod de castro sit
spoliatus et requirat per hoc sed dominum castri
ad hoc quale per sex ad ebdomadas suum
ita quod castri suo facto expurgat aut forum
eius per solvet absque satisfactione quod sicut
consilio et auxilio ipsius hoc non fecerit
spoliator Excussus aliqui castri et duxit
fractores si ad castrum non redeunt de sua
die et noctem et spolium de castro vel au-
castri non duxerit ad fundacionem castri non
culpabilis de hoc facto Si autem de ductum fuit
spolium vel autem fundacionem castri seu iusto
iudicio condempnantur. Propria violencia de
edificia de nullis ad terram per sunt nisi de
ipsis fecerint virginos aut mulieres vio-
lenter oppresserit aut per forum de ducte tra-
dendum domum quam deuit de fugi qui novit
fuit qui ipsas excepit Omnes clamores
sequuntur ad actorem ad ipsius rem licet
ad ipsius quicumque non sit pene dampnum
quod maneat si reum coram iudice reputavit
de curia et iudici arma defendens si
debitam non fecerint conplacatur fiat talis sa-
tisfactio si eius violencia de fecerit. Sed
laycis exhibetur quam de ... de eccl-
siastici tenentur est pacem regni assidua nimium
esse gesta seu ad fundacionem coram te-
stibus condita sentencia eos potest pro-
nunciari vel spoliata civitatis sed tribus vicibus
post lapsum quatuor ebdomadarum qui
res acceperit aut vendidit ad fundacionem ut
appareat res suas de iudicio defensus
si placet sed si non fecit actor pene in
possessione eius res est de custodia tenetur
ad omnes annos quinque dictum sua et
domo adhibitis testibus evocare si re-
manere velit de dampnis. Cogni-
tator aut post coram actore re nun-
ciatus

in dampnis quantitatem quam potest coram actore
rem innominatam restitucione compensari. Cum furatur
res alienas ad se sibi traditas si furto
aut spolio aut igne perdat aut si sint animalia
et moriuntur in illa cum iactura intrat. Si
sacramento confirmat quod res dicte periclitate absque
sua culpa. Rem sibi accomodatam de qua
restitucione non distincta aut solucione precii valore
equus vel aliud aliquid in pignore moriatur
et cum ipsum conponamur hic ouderit (?) sacramento
quod absque sua culpa restitucione non caret sed
tamen carebit precio super pignore in precio alia
ius transformat.

Qui vendat vendat quicunque qui mercatum
[illegible] aliquas res dum sua ipsas recipe
te potest dominus suus ius. Si autem res ipsas de
ludat impinguorat aut vendat seu aliter
voluntarie ipsa alienat dominus omnes [illegible]
[illegible] actorem ut sibi restitucione tenetur
licet sibi sua dampna conpensat (?) ut
eas possessore tenetur dominus si [illegible] inde.

Qui furto aut spolio equus perdicit sine
negligencia ipsius in domo [illegible]
dominus tenebit ipsi solucione precii valoris et dominus
remanebit actor in equo dicto si sunt [illegible].

Wdeus (?) non potest custodire absencione [illegible]
nisi [illegible] ipsius velit in iudicio [illegible].
Si iudeus ostendit aut violencia fecerit [illegible]
festa in qua sunt [illegible] eadem pena
puniatur qua christianus. Et si iudeum [illegible]
christianus vel manibus in [illegible] violentas
[illegible] de [illegible] pro pace regia qua
confregit [illegible] quod in [illegible] ob
timent [illegible] sunt capalis (?) [illegible].

Si calices libros aut ornamenta sa
cerdotalia vel altaris iudeus emerit
vel in pignore recepit in quibus tantum ab ec[c]le
siastice vel modo [illegible] puniatur. Quas
cumque res alias iudeus emerit vel pignore
recepit clara luce non in domo [illegible]
non amittat sed hic valeat sacramento suo
et duorum assumat testium [illegible] fuerunt
[illegible] si autem defecit in [illegible]
perdidit et non magis.

Inter pincipes et castra qui non [illegible] pa
tem que in [illegible] valeat [illegible]
[illegible] et [illegible] castrorum
et [illegible] dicuntur et non [illegible] quam qui [illegible]
[illegible] castro pace aut [illegible] tenetur [illegible]
[illegible] non [illegible] mortem [illegible]
dampnatur. Cum fideiussore se constituit
[illegible] in iudicio et hic non valet

adimplere oportebit ipsum satisfacere
[illegible] actori adiungens [illegible]
[illegible] si [illegible] fideiussor
[illegible] et [illegible] actori
et non iudici. Iudici autem penam [illegible]
[illegible] Tale modo satisfacere pro pace
fracta ad quam quis pro alio coram
iudice se constrixit. Cum pace fre
git quam se conpromisit capitali pena
puniatur fideiussor ad aliud coram iu
dice [illegible] si [illegible] in iudicio
absque fideiussore [illegible] et possit
[illegible] ipse fideiussor absens [illegible].
Cum captivum in manu recepit de
[illegible] restitucionis
[illegible] et [illegible] fideiussori
et suo captivo.

Si pacis fractore de dicto [illegible]
[illegible] violenter si captis
sunt eadem pena puniatur qua et ille.
Si autem evaserit [illegible].

Si violencia clamose sunt infli
[illegible] et [illegible] testibus
[illegible] si [illegible] pacis [illegible]
de quibus aliud in iudicio [illegible]
[illegible] moriatur fideiussor tenetur
in iudicio ponere [illegible] et [illegible]
Si autem super debito sunt quella [illegible]
[illegible] non [illegible] in iudicio [illegible]. Si
fideiussor morte [illegible] ipse [illegible]
duobus testibus [illegible] sit [illegible]
sed [illegible] debito [illegible].

Si moriatur equus vel aliud al
[illegible] fideiussor [illegible] in iudicio
aut ponatur et [illegible] obligatus
ad [illegible] super manus fideiussoris
si [illegible] moriatur [illegible] ipsius
[illegible] fideiussor sacramento [illegible]
[illegible] fideiussor [illegible]
[illegible] dampnatur [illegible].

Si duo de [illegible] sequntur 2o [illegible]
causa ipsius [illegible]. Si [illegible] de
[illegible] super parte [illegible]
[illegible] non tenetur [illegible]
pro iudicio [illegible]. Si [illegible]
[illegible] aliud [illegible] non [illegible]
[illegible] fideiussores [illegible]
[illegible]. Si quella
[illegible] in iudicio [illegible]
et ille [illegible] actor si [illegible]
[illegible] ipsius [illegible]
[illegible] fideiussores quod in [illegible]
si iudex [illegible] parte iudicii [illegible]
[illegible] qui absens ad iudicium [illegible].

Ipse [illegible] apud [illegible] dominus [illegible] ad [illegible] dedat
[illegible] ubi [illegible] / et in [illegible] / ad [illegible]

verba absonti nocte non potest dicendo se
rpus viis non gemuit Cum super violencia
impetit in iudicio stati exigat tandem
quod actor potest corrigere suam querelam ante
tandem, et non potest post.

Si post terminum duo duo eadem rem
acquirere invitantur in iudicio possessio
rie aut tenebit debet amicabiliter componat
cum alio in iudicio admonebit actor. Cum
[illegible] arma bellica seu suppellectile vel
hereditatem per iniuste detinet iuste recipe
tenet actor si conqueratur in iudicio
reus solvat penam iudicii et emendet
actori.

Si penam aliquam impetatur a duobus
et ambo exigit tradi sibi causa
rei similiter illi debet actores separatim
[illegible] et qui tradit in iudicio procedit
illis. Requirens arma bellica post de
cessum computat et omnis computabit et domi
norum compte gladium recipiat qui sit
coequalis omnis alios compte recipiet
bellum ante non alter aliquis non
potest querelantem ab actione repellere
excepto reo de quo conqueritur. Iure primo
compellitur allegationibus tenetur sive aut pro
scriptus in iudicio respondere oportebit
aut contra omnibus querelantibus iudicare
nisi proscripti.

Proscriptus se potest componere in omni
loco ubi iudicium eius proscribitur
ipsi sicut in quolibet loco querelam licet ex
posuit. Si ex lege proscripto non detinentur
adire. Si ex lege proscripto det dictum
compellere oportet ipsum componere tandem
quod si ante pateat quod si non pateat
habeat sub[...]es iudicio cum uncasto
sed similiter debet vindicet ad abiecta
dea similiter debet [illegible] ad obiecta
si proscripto dixit in iudicio se proscri
ptum debito evasisse oportet per
scriptorum iudicem aut sculteto aut per preconem
iudicis addit duobus testibus hoc
loco iudicis probare similiter non oportet actorem
probare.

Si sub banno regio sunt proscriptus
[illegible] est ei hoc iudice et duos scabinos

testes quod proscriptionem evaserit iusto modo.
Cum tamen liberi vel ministeriales inter se possunt
coram rege testes esse et suas in venire
ex prescriptione fidelitate debita sic poterit.
Non licet tamen ministeriali suum obicere contra
testamentum fieri contra liberum scabinus
ydoneum scilicet causam vel vitam, corpus aut honorem
dignum videtur aut hereditatem.

Si terram alicuius in arat remanet absque
culpa. Si vero arat qui sibi usurpat
et absque iudicio emendatus oportet ipsum
per facere in vadiatione licet absque licentia iudicis
contra ius aratam terram alienam. Nemo potest
terram alienam vitam vel membra iudicium de
mereri arando sibi hereditatem indebite
usurpatam nisi sit ipsa sibi per sententiam ab
iudicata et per possessionem publice sit edita.

Si duo predium unum impetat eodem
et testes producunt equaliter bene probat
tur et nemo alium prevenit et in agendo
predium equaliter inter eos dividitur. Istas
attestaciones dent vicini eiusdem ville
aut eorum vicinarum villarum vindicare
cum aut potior erit in probatione
et plures aut pauciores habent testes
predium obtinebit si ignorat cuius sit
possessione ex iudicio defendat aut ac
tor aut reus iuret quod quod recte vendit
tum sibi debere pertinet et non plus ad
de iudex vicinos assumere et sicut
iurabunt ambo equaliter vel ab eis dividitur.

Quos aut vestes si quis acceperit
inventas ad tempus pecuniatum nisi restitu
erit in eadem et querelam de eo facit
gessit statim aut restituere tenetur
aut et si deteriorat satisfactionem det cor
rige furtum aut spolium non potest cor
rigere quia non sunt [illegible] contra Con
tra quia non sunt sunt contra scilicet ipse Con
cessor quibus potest re sua accipere dimittere
pretium ubi ipsum vident et detentam
pignora plura cum precium [illegible] est.

Si proscriptum hospicio recepit et
posuit sciens penam solvat iudicia
et si fecerit ignorans sacramento purgabit se
expurget per alio iudicio non potest quod
proscriptus est in illo quo omnis proscripsit
Sed qui in iudicio sunt proscripti in omnibus
iudiciis sunt sic declaratus proscriptus licet in
sed non ergo nisi venialiter dicatur. Iudex inferior
qui non potest iudicare proscriptos

quam fecit superior nisi sibi sit ita notaria
quod testis esse velit loco suo in iudicio
Si maior iudex successor eius teste
esse debet omnium que in parte iudicio fuerunt
pacta quatuor scabinorum testimonio fuerit
instructus licet ipse prius fuit inscitus
Infra in iudicio coram et iudex non oportet
habere quamvis domicilium nec bona
possideat sub eo Non enim tempore in iudicio residere
debet sed super hoc quod contra territorium est conscius
Quod est quamvis iudex ubique liber ydoneus
scabinus non compellitur iudex in causa
duelli coram iudice comite aut iudicio
comparet quia ipsum in iudicio in eius territorio
iacet uxor eius et est in illo iudicio obtinet
nec sedes scabini eorum tenet sedem scabini
querit iudicium iudicis superioris ibi ma
net sedes hereditatis pro primogenito qui
sibi habeat seniori aut vicinioris proximi
gradus cognato etc
Si quis duxit uxorem nescientem quia
domine valeat retinere et pueros
procreare expectans si postea fuerit pro
creare et separati et pueros non derogat in
sua iure quam ante divortium fuerint
nec eos illum quos in tempore divortii
concepit in ventre Eam alium duxit
illegittimum aut servum aut officio hoc
debet ipse cum septem testibus in suo iure pro
fectus probare Si dicatur quod quis ista
debet vel suum in iudicio refutavit aut
spoliavit hoc enim ipsum audire cum septem teste
bus probare
Hic ydoneus scabinus non compellitur
uxorem suam dicit nec etc quia si
suos parentes a iudicio vocare et
velit quod cum pare suo duellum inire ipso
re per desponsatam sibi per pactum se
ad dotem legem quam in sua non habeat partem
habet duo vicia hereditate debet accipere
senior dividat et alter eliget minor
Si absque advocato iudicio vincibit ad
voto carebit Si quis sua proprie
defendat iudicium non vindicet eo quod debet
esse iudex omnibus nec debet suam in causa
nec in victa reprobare
Vel unius alterius tenetur vel accepit
Si debet debitor heredes eius solvere
si decedat si debitor moritur heredes eius
probato non vincibunt nisi sub se habeant

bona proximus partes eorum fuerint
inhabitatus eorum in captivitate alium
absque spolio aut voluerat aut affli
git absque vulnere mortali et absque vero
membri privatione heredibus lesi non
cogitur iudex nisi per spacium alicuius
morietur nisi ante decessum contra
eum tamen inchoaverit in iudicio eius
adversa se dicens liberum prolibero
debet hoc nisi testibus convincatur
Si se liberum quis dicat et alter ipsum
dicat eo quod se illi debet in servitutem
liber potest evadere sacramento non quod
sibi opponitur actum fuit in iudicio Si
vero dixit ipsum fore sibi ignatum suum
licet actori cum duobus suis prius tacti
sacrosanctis hoc iurare etc
Si dux alius cum comite velit i
suum eorum cum tunc septem tormentis
liberis tribus ex parte patris et ex parte
matris iurando valeant affirmare
abtestationes omni annullabit et libertatem
suam predictam obtinebit aut suum hoc
in possessione prior in iure obtine
bit eo quia qui caret possessione
Si in suum se quis dare voluit dominus
iudicio suo licet hoc contradicendo
ipsum in libertate quamfaciat obtinere
Si vero dominus ipsum obtineat usque ad mor
te tamen hereditate eius qua prius
acceperat si in iure sequitur et post de
eo fuit procreati eam dominus in
suum demergat et alteri conficitur ex
tra iudicio impetratur Si dominus con
se cognoscat coram iudice in privilegiatum
non defendat actor ipsum obtinebit
cum duobus eius cognatis sui testo
quos si non habuerit ipsum non minus
obtinebit iurans cum duobus
suis sibi ignotis quod convenerit ipsum
suis sibi dando colaphum si vult suo pro
prio mancipabit
Vbi est pena si ea accipere
velit inquocumque actor reorum
sequacium aut concedatis convincat
in iudicio Quicumque vel suum hoc
in iudicio coram reo ipso in eius
ipsum iudex super eum ea que sibi
ab ad iusto opponitur excepta

causa duelli in qua se potest defendere primus nec reddat quod contra interlocutoris statutum fuerat coniunctus. Si vero sup'
pro impetrat inde' ore ex ipsum contra
tercium. Reo aut' te' sup' pro mdi
tare no' ex' ms actor aut' rei p se
tuba ms pincie interna sistat reos
potita

inde' proscriptus in regis allegata
inditionis spatium. Si velit ovad'
z tord' recte legis effica ex ipsum regis
tmani septem per ebdomadas. Ex
stunt reo parte sibi in dnet e presti
to sacmento q in ini et potestionis
admisse atq proscriptus fuerit
rebibit insra duas ebdomadas post
redditu sui omnibus dese q neve laudib;
consistens litus regali sigillo munitis
defert admiisse in quibus sit inda
ostendtur

Illegalitate in currens absq pro
scriptione omnia regna' regis per
ebdomadas z sit liber campe abille
ebdomadas z sit liber eas ab ille
tultate contra lex vel epistul exoly
bet ut tene' sup illegalitatez pu
niatur q patim

apto in crime ma'to fmoti ut
spolij no' liz quere' venditore
aput que i' venit' res furtiua
ut spolij si no' sit emcyoudm tu
ut spolij si no' sit emcy auditu
lic; que venditore si et impeta'
more duelli

q inelius alu ta defcratur cu
quibus alia impetat ad duella
vtriq; de pro indutij que si fuer
ta sunt ds; aut' omnia sine dm
lo pmissioa emundata. Si eadem
captus in omne recti sunt si in
ms pati debitu pmic. Delens
alius volue' ma'n'to aut' explans
si tempus aute indice statuatur
si caput aute indice statuatur
pena solmit inda e oncedit
actore offens se testem admira
actore offens se testem admittu
sum in indicto pris q admisse
ecis a' niste depellitur ne st test

Omo potest inclusis audia
vicini sui cu sup puerite p-
mane cumfecit ullum inde bopes
emolimentu no petat ex qui ma
tulz alterius annona inerit ordens
sua esse terra a' dm sui tm sunt dud
messe no abducat primo et del bope
primus habitator possessor

Confessor tene' de nec statim in
de p' qua p aum z dic no ga
buit i del possessione. Relicta pug
nas p' morte de abonis mati no'
det oret ante pti pulencrara et
dotem no' gerat mulier tpe dl nisi
sopiat qui p morte omg. Relicta
eo no' gerat hedi suo edificia i dite
pmissio nisi dum p deloto pmisse
i locum pti ipa locauit a' sedabat
si tpe dl inuad' door neps ipius
vicinior que capit sup' lectile bene
que loom det derucstio ornatu sed
potit tpe bors t inesam ornare
incpale z pulnnari haniti z fert
cussino

Si debitor i indicio euincit qui
solue no pt ne succensum a po
ne canonum judex tene' a trde de
bitore que tene' de i nictu z labore
sicud sua familia pt ei reu coepede
spede custodie itaq alia pena sibi
no affligat. Si eu dimittat a' ille
effugat p q no z a debito liberatum
dum sibi no solunt ut q petat po
tit sed z p eadem actor pertulto

non libatis cont' indice si pp q ille
indro ppit iudic' q dampnat ut
ius belat onde p q iudic no dat
tur q dampna' i pona sic patet 2o
z 3o. Et sic deinde no indict tum q
lutty i causa de nec ut eruet. Si oil
pa i dita ipius a' inclua dirigit' actor
te' cu pro testib; cum inanicto probe

Si pactas plet primu dbito
nel argento p q no z liber nisi
sit pactatu sue nel ipas iuc argen
ti solue primu pro no lig una
solue nisi cum indice assignatam
ab eo cu debet' debitor. te' solue
tere denarios z tle argenti quale pr
misit. Si no sit distinctio tle soluat

argentum et dentarios quale solvitur quando nudi
omnium celebratur

actum captivi deinde non est stabile nec
promissum quod fecerit aut promiserit in-
fra captivitate Sed si sup predia dimittatur
absolvitur deinde debet in eadem redire ut fidelis
liber primo aut aut quas ... libere impleatur
qualecunque promiserat aut iuravit a dicto
inimico vindicte eorum promittit aut iurat ab eis
prime aut in debitis confinitatis si non valeat ad
implere in ... sibi non providerit Infidelis
captivus si sic fide dimittitur acceptam ... in
vare ... aliquis in fide promittere hoc i
ple non tenetur si probare possit quod ipsum ac hoc
infidelis coartavit deinde pro debitis impetitur
in iudicio si querat ab actore ... sibi debeat
deinde dicere tenetur vel coactum aut prolise
veritate quia recepit

Nunc inveniemus quod liber iste parum loquitur
deinde ministralium tamen in ipso diversi
tes et consuetudines sunt quod nullus potest enu-
merare sub quibus ... abbate abbatissa que
sunt ministralia mira sunt diversa que distin
guere non sufficio deinde cum ... primo pertinentie
est tunc omnes erant liberi quidam tamen
asserunt quod servitus post diluvium incepit ex
cham filio noe Noe vero duos filios benedixit
filio non indixit servitutem Cham et gene
ratione sua affricam obtinuit Sem inhabi-
tavit asiam Japhet possessor mira incoluit domino
europa sic alius eorum subditus alteri ...
dicunt servitutem ab ysmahele venisse
Sacra vero scriptura dicit non solum ancille ...
non ... dicit quod ab esau Jacob ... et
capere et ... constitutum Sed pater ... non
maledixit nec servum constituit nos ...
in ... quod nemo potest seipsum in servi
... qui hic impediat ... servus ... non
... potuit noe vel ysaac alium in servitute
redigere ... seipsum non potest ... in ...
... iniquitate servus traxit ...
... ex coactione et ... et indebi
ta violencia que ab antiquo in iniustam
consuetudinem est deducta et nunc pro iure reputatur

... deinde ... emenda ... ab eis
sibi iniusto vendicat Si ab eo prius
fuit ereptum ... ante ... non ...
sibi abstrahat aut ... recepit ...
... si ... restituat deinde ...
... restituat absque dampno ...
... indicare

... et ... recompensacio ... et emen
da principum et liberorum duo ...
et ... scabinis ydoneorum et parentes sunt
in ... principes ... et liberi ... in
... anni ... honoracione Illis
... duodecim denarii ... quorum
quilibet tres denarios ponderat et hii
... argenteis computantur
Et duodecim triginta solidis ... solvuntur
in emenda ydoneis et scabinis solvuntur
in emenda triginta solidi solidi pon
derat ... argenti in pondere ...
... eorum recompensacio ... et viginti libris
denariorum ... maritata
... dimidia emende et recompensacionis
... et ... in ... dimidia
emende ... ortus ... viri ...
tutor ... ...
... uxor ... domestica ...
... ... et post mortem viri
liberatur autem

Advenientibus ... et ...
... ... quidam ...
in emenda et ... talenta in recompensa-
cione ... illos ... eligere ...
... quid tres menses ...
... eligere ... et scabini ...
sibi ... deinde more
... et ... et ...
... non ... illis ... dantur
... in emenda et in compensacione ...
talenta ... solidi in emenda et ... solidi
denarii et ... est emenda agricolarum
vel rusticorum et novem libre denariorum
et compensacione ... ...
et furta ... emenda ... ...
in laboratores seu ... ...
... omnes ... terra duodecim
... ... quibus distat ab ...
... ad ... et ... per
... distantes in altitudine
... ad ...
... possit ... ...
... duodecim ...
et ... solidos

... ... solvitur
in emenda ... que ...
... duo ... ...
... et ... que se ... a ...
... est emenda ... pugilibus

z eor pueris da^r i emeda splen
dor clipei duellares ad sole porri bi
ne scope z sole forpices dant^r hys
qui nos sunt pfitetu aut spolium per
diderint Illegitimi homi n i pena esse
erunt vilitate z tm sunt porte q in
eo pena [con]tegunt [con]sequi^r post om[n]e
Si lis illegittimi recompensatione extralt
qui cu[m] verti corporis vulnerat aut
spoliat aut occidit aut inhiere ille
gittimi opprimit violent^r vel eas pace
infringit punit dr sicut nos pace
statutu [con]iunctivalis z in generalia sua
sunt quis sicut violenti z vita indi
to demerit si eas [con]tubuit violenter

Fo solo volue eos debet plures
qua solus imperii quatuor cu
pt sup dicto z auxilio menhenri
Qui alienu accipiat violenter ut
absque statu temporis si pax sit aut ut
tu hic dt restitue cu emeda aut
iuratte q q redde no pt tale solue
dz temporis prius q estimatione actoris
aut valore animi iuramento //
Canes cantantes aut venguibz stu
getes vel canes leporarios vel saga
ces aut molosos [con]sibi similes sal
vunt^r Sic^o inte^r hic redd^r eque va
let Qui occidit al alienu sponte ut
i votus ita q eo temporis tenet [con]pell^z
ad reddendum in porta recompensatoz
Qui si membrorum fregit aut usum eius
abstulerit media solvat recompensa
tionis absque emeda si iuraverit q
no sponte z ille ab retinet ita lesu
mal vero nut ydonen
si occiderit aut pedes usum ab
stulerit sponte z absque intrite ple
na eius recompensatioz solvat cu
emeda Si abstulerit usu oculi me
dietate solvat pretij stependi Qui
tame alienu occidit aut mutilat
eo q temporis mordere velit aut al eius
mordeat in platea vel campo cerna
met absque dampno si iuret q alio
modo cane compescere no valeat
Anus capru[m] fructuatus dt in
fine tenere z hic q neminem
ledat Si vero dampnu fecerit
tempus expoliat quem carne [con]ungat

ut dicit eius si ductor no sit solvendo
Canes thentonici vina deme^r
aut inebria ex delicto eius oportet
eu adhuc pena solvere aut emenda
tamen tis et gallina recompensa^r abola
nas ac anca denarios anca anteris
vel gallina tpe tabus denariis z anus
for domini ad alias clientes z porcellos
z edus du sugit z agnus i iur^ox vitu
lus in sexo pullus equus i dnodai ex
du fegs sugit Canis custodies omnium
prior ex ut tribus solidis z gladius z
porcus quiqu anni sunt al siue pecus
domesticum minor solidis z boss arrius su
nectu z aly eque infra duos solvitur
p^er nu etatis Equus in qo quis dux p
aut vigiti solidis equus militis z dex
trarius ambulatoribz emittunt recompen
sa pstupata anct et peritis impugnati
ppt h^ ista z omnes res mobiles debent red
di aut estimatione valoris recompensari
u reus valore suo iuramento ostendit

Entheonici debet deinde rege eligere
qui cu fuit [con]secratus a bepis de
signatus z in sede regia aliquis in libro
uigilatus regia obtinet dignitate z no
me Cu aut fuit a domino apostolico ben
re [con]secratus imperiale suscepit potesta
z no nomine Rex eius^r sup regnu z feo
da z sup cunctz pieu Imperator no semp
tenetr ubique omnes iniurias audientie
no offert principibz z comitibz sculteres
feodu inquisitu curam na prout q
indicare posit incola z manu actus
tu sculteria in comitatu quia nullus
Iudex absque sculteto pt legali iudicio
presidere quia si quis deinde requi^r
coram sculteto emtr te^r Scultetus n iz
iudex culpe iudicis stz et comes pal
latinus iudex culpe imperatoris z pre
tinus castellanus Culpe marchionis
saxonia Bavaria z Franconia Provencia
regna fuerunt distincta pecci sunt
iudicia eorum iudices civitatis quoque eorum
maius fuerunt theotonici triumphi at
tu obtinuerunt principes in hunc z feo
dale vexillu sub nomine ducali Imperato
quero pena eis abstulit feodu principa
le z vexillu feudale omnis omnibs acccept
z no emenda quia quia aliud no pt

pena ex iudex et actor. Nulli soluntur
emenda nisi actori tantum. Ideo dicitur quod
principes absque emenda sunt. Nec est rex
non licet iudicium dividere nec integrum
officium ulla parte omnis ita quod eum tollatur
est habeat successionem quod oportet iudi-
cium suum sustinere nisi sit specialis contra
quod vasallos pertineat feodali habent non
licet regi vasallum feodale divisum re-
tinere qui illud conferat infra diem et
annum.

Eciam non licet aliquem in iudicio habere
nisi sit liber ydoneus scabinus
et nisi regi fidem faciat. Cum ius liberum
prohabent fidem etiam fidem mittet qui dicunt
in teste in electione regis et quando in
tali imperio fidem et quod ius exaltat et i
iniuria deprimat. Ipse et etiam imperium
in iure suo protegat. Et quod scit et pre-
valet cum nunquam debet sacramentum prestare
re nisi dominus papa sibi iniungat quod in
fide hesitet. Eciam dicunt tenetur rex omni
que sibi in iudicio deferuntur per fidem im-
perii testari et ubi sacramentum parere
faciunt. Ad hoc debet ipse sive promissum
in membris debilem aut leprosum aut
ipse sua excommunicatum non licet in regem eligere.
Rex debet ex ortu legittimus ita quod ius suum
integre servaverit. Rex eciam debet clavis habere
ius francorum in utroque exemplum
fuit quod sicut francus non potest dampnari
nisi fuit in recenti scelere deprehensus
aut ius francorum amiserit. Eo causa
vos potest in iudicio contra regem impetere
nisi prius fuit proscriptus amplius pena
soli regi pertinet principes ob culpam
vita privare vel membris truncare.
Solus legalis pro quibus punivit videlicet
vicios scabinos cum vita dampnaverit
aut supra dampnaverint.

Absque in ius eis audire et scabinus
fuit electus fidem regi facere tene-
tur. In ius liberorum et privanimi iudicis
locum debet super sedem et cussinum imponere
iudicis et iudex reliquias vel cruce
in gremio suo collocabit pater
sibi iudicis per ius distractum optime

fit pro auctoritate in iudicando
de emenda obtestanti quod et bona
temporis que fuit proscriptum assignatus.
Si vero in iuria viri et vos demeri-
tus gladium non sicut alter gladium
non portabit. Si per meretricem in
iusticia ei inde habere restitutur. Clamo-
re debet conveniri adire et ius suum
sum posse quod si non potest iudicium
conquerit. Si deinde pertinet hoc per
mortem conbinatus et hunc potest
committere per redumam ab ipso. Et si
vir moriatur vel uxor absque herede
annona crescens in terra vacante
sibi pertinet et veste cottidiana defuncti.

Si debitum eius sibi super hoc
pace edicat ubi debet tres se-
dales recipere hoc ex posse quando vero hunc
concepto sculteto in qualibet villa ab-
solute andictis si non contra que fuit
querela duas applicans aut alter contra
non potest imperatorem contramittere nisi
tribus decanus. Et in fide hesitet vir
incredulus aut legittima racione
demiserit vel certas despexerit contractus.

In electione imperatoris primus
debet esse archiepiscopus maguntinensis
secundus treverensis tercius coloniensis. In-
ter laycos electores primus est palatinus
rheni dapifer imperatoris. Secundus
saxonie marscalcus eiusdem. Tercius
camerarius marchio brandenburgensis
in eadem imperatoris. Rex
bohemie non habet ius in electione
non est theutonicus. Post istos suc-
cedit electio principum imperii tam clericorum
quam laycorum. Primi electores non debent
eligere voluntate sed que videtur
aut assensus principum. Generalis

Principes non debet habere dominum laycum
preter regem. Nullum habet vasallum
feodum de quo possit principes fieri.
Si constituatur atque per alterum videlicet
recipit in feodum sicut non est feodo
primus quam alter ab recipit ante
eum et non potest de prius imperii
electus fuerit episcopus aut
abbas vel abbatissa cum scuto

ferunt bellico tales primo tenent
eccl'ie feodum recipe et postea abbatia
tias spirituales qui postque receperint se
offerunt ius feodale offerre potuerunt
et non ante. Si episcopus aut abbas aut
abbatissa regalia infra sex ebdo
madas non eos non elegant electo
diuolvunt ad imperatorem et offerre pote
rat ydoneos propria voluntate etc.
imperator investit et confert cum scep
tro omnes principatus spirituales et
tu vel quid feoda vexilli nec licet
ei dignitate feodo vexilli vacatem
pannum et idem non tollitur tenere appo
nere et theolonia vacant imperatori
omnibus civitatibus infra unum quin
dem temporis moratur
Quocumque venerit audiens terra illius
sibi vacat et licet ei auditare os
causas que coram iudicibus non fue
rant decepte aut finite et cu
nerint terra omnis captivi sibi
vacant sistique debent et primus coma
sen liberati contracionis potiunt
adducti postquam imperator detinet
vel in domo illius qui contra deinet
traxerit detinet ante ea tenebit
quod si compererint detractores et ata
eo primarum regnum probatur pos
sunt statim condempnari illegales
qui eos receperint et domus et
res quam ipsos detinet contra ius
Omnes dicunt quibus audire sunt
iudicium ad dicere et viij septimas
contra tempus feriatum in loco le
galium iudiciorum ubi possunt
scultetus scabini pro gradibus
Scultetus et non potest qui non est
liber nec indigena vel vir curio
nec auquo fit iudicium pro quibus
hoc terre prius ad unius dividunt
quasi iudicio pares debent adhuc
astricti abortu solus usque ad
medie similiter primus fuerit
Constantinus imperator de
dit beato Silvestro et pon

ecclesie penas temporales ad iniges tempo
spiritualibus sexaginta solidos ad
punienda omnes qui deo aut ecclesie
satisfacere contempnunt et in foro
ecclesiastico penas incidunt eumdales
vt cuius alterius alia sanciat viassi
ad coarctandum ut deberi rebelles et
in ecclesia contumaces excommunicato autem
puniunt et non corpus et quia non auf
fert ius quia est feodale si non
illegalitas accessit edita subsequitur
prescriptos homines morti condignat
si iniqua fuit deprehensus ius aut
sibi non aufferet et si dum in ea continua
rat perseverat
Per penitentia iudicat iudicium
sunt aut enim principibus proprias
sicas remittunt sigillatas vel dic
bus autem tum adhuc tres dies gualit
quemque utrumque sunt infra theu
thonia ad quod si non venerit pena
debita punietur principes et vexillo
feodali C libras omnis alii v lib
ras persolvunt contempta pace fracta
debet solvit in pena quibus nobilis
x talenta cuius est terra infra
ducatum aliter infra ducatum ius
obtinet spirituale sed alozente et storme
et etc et electe dequorum inde et pone so
lucione vt dictis Conradi solvuntur
lx solidi et etc advocato qui sublevan
tes partes iudicat Si abbas bannum re
cepit bannum cum regnum nos potest con
ferre excepto rege nec ipse rex
negare potest bannum conferre iudicatu
Si comes pre
iudicium e collatum Si comes pro
comitiae alteri conferat aut iudicio
parte iudicum inpera et e contra ius
Si clericus infeodatus quemque voluerit
etc bannum in prime sibi non pare
bannum confert absque homine
Maternus etc languinus iudicat
sublimo regis sicut comes etc
eis sicut illis solvunt solidi spoliata
Quibus quartham tegata tu et ipse
iudicat peregrinos personam perpetuum

sculteto solvunt octo solidos potantes
tabulam advocato feodali, non sub banno re
gio iudicatur ad plus tres solidi quinque
et iudicia electo ad casus predictos sex
denarii vel solidos xxx pro iniurie statutum
Sculteto in villa pro denarii et medium
solidi in arte et omnibus tredecim denariis et hiis
burgensibus pertinet ad potandum
decimo iudicat post quatuordecim dies ubi
potest quilibet contra sententias in veniens
in suo iure non potest reprobare Ille in
iudicio nemo vendit suo nisi adducatur
cum pacem fecerit homini occidit non debet
gaudere nec ius suum provinciale sed sen
tencia bellicam simulavit
Illa fo cum infra miliare ab
alia edificata non licet non licet castra
struere aut villa munire plancis aut
muris nec motem aut planiciem aut cetera
terra in villa campestri absque licentia iudicis
provincialis absque licentia aut fodere
licet in altum quantum fossor cum fossorio terram
potest ejicere absque adiutorio aspiciens
ut scabella tribus planci etc in unius
edificare licet infra terram et aliis super
ita quod inferiori parte hostium sit cum
terram deinde etc licet claudere sepe aut
sudibus aut etc unus in alterum ubi quod
sedens in dextrario manum possit atti
gere summitate Alleg vero septimum
absque pugnabilis est quidem castra
aut quod propter violenciam aut iniuria
est destructum reedificare absque licentia
eiusdem Si violenter castra destruatur
aut domus eius ipsi sponte relicta
destructum aut media compulsus absque
licentia eius reparatur
Ipsi iniuria alicui castra ...
in veniens domus super hoc in iudicio
moveat questionem nulla querela absque
illud propter quam destrui valeant au
dietur Iudex prima debet tres pendere
in castra aut edificium quod primam
debet frangi Iudex ante ligonibus
et malleis et aliis ad hoc necessariis statim
illud ad terram prostravant non debet cobra

nec lapis nec lignum inde deduci
ci nec aliud quod ibi inventus fuerit in
proprium fuit inde ductum quod si
aliquis sibi demum vendicat ille
ducat agere et fossata debent cum
mo replanctari Omnibus infra
dictorum iudices ad hoc sunt
astricte in corporis propriis si ad
eos clamore fuerit advocati
in plebanum regium iudicabitur
vel non debet iudex aut scabinum
scrappis uti nec pileis aut al
mucis nec etc nutrie aut cyro
tecis clamidibus habeant super humeros
et iudicet inhonestus feminam et se
dentes quod debent sinas in veniens
Super quibus theutonicum aut scla
vum suo iudicio sub buti libera aut
sive nemini licet nisi ipsius si sentenciam
reprobat pars eorum petat ut
aliam in veniat meliorem tunc
surgat in ventum et loco ipsius
residens alia in veniens et quod sibi
videbitur in veniat habent fiant
certa que suis sit prescripta
bi pnic banno regio iudicatur
veniunt quis summas sicut
detur excepto sapone contra scla
vum et sclavo saponem Si sclavus
ad sappo deprehensus fuit in die
recenti pacem fractam et cum clamore
coram iudice adductus sappo te
statur contra sclavum et sclavus contra
contra saxonicum etc. oz alterum alterius
sententiam sustinere quod quo fuit
captus Cum impetitur ab actore
coram iudice potest se defendere ne res
deat nisi conquerentur actor in lingua
in qua natus sit reus Si nescit
theuthonicum et hoc iuramento con
firmat et in lingua conqueratur de
eis oportebit per tempus unde de cap
porto ut loco sui que pacienter
fuit quod iudex et actor intelligant
et loquitur Si alius conquestus fuit
in theuthonico et videtur sua

suam in venit i iudicio z hec pos
sit probare oportebit eum theu
thonico iuris precepto coram cesare
quia ibi obtinet ius suum vnusquisque
inquo natus est

Legittima proles z libera obti
net clipeum patris z hereditatem
z matris si sit eiusdem paris condi
tionis aut melioris Si autem orta
de ydoneis scabinis nubat tabernario
aut indigene simplici que cum
eo pueros procreat ipsi parentes
condicionis non sunt matris i emenda
z recompensatione quia ius patris
obtinet z non matris Et ideo non
i hereditate matris succedit vel alicuius
cognati ex parte matris Istud eciam
ius obtinuerunt ministriales usque
ad ottonem vnbarbatum quondam episcopum magde
burgensem qui filius obtinebit ius
patris z filia matris z parentes z pue
rorum z ministriales fuerunt tunc
nomine mutato inter eos noticia a
patris aut matris fuit que liberi pertinens
numquam prole filiorum procreaturi
Atque vero dacione karissimi in
valuit hoc ius quod tam filius quam
filia condicionem pertinet theuthonicus
ne matris z patris tamen iure Si pre
sit theuthonicum sine sclauus pu
er sclaue ipsa pertinet si sit scla
uus Si aut sit theuthonicus re
tredit patri matris dicitur quod omnes sclaue
fuit liberi quare proles eorum precium
sclauum recipiunt Sed non est ita quod sol
luit tributum pro duo quotiens
iubent cerauotrenus aut eorum sua
consuetudine separant domus soluat
eum z in aliquibus plus

Di diuorcium fiat inter virum z mu
lierem ipsa retinet vite pun
sione in proprio z non in feodo z edifi
cium in eo illud non licet destruere
vel alias locare aliud edificium non
pertinet ei non est sibi data suppel
lectilia et inducet z pulmentaria
z rusticus dicitur quod attulit aut
eptu debouus viri promissi fuat

in contractu In proprio sit vite promissio
mulieri plures sibi non auferri z non
i feodo que multis modis possit sibi
auferri Si feodum sit sibi in tempore vi
ordinarium eius erat vero feodum pro
morte eius neque vir neque mulier
pertinet feodum obtinere nisi ad vitam licet
vere conferat eum in heredem z non ipsa

Di post morte viri remanet vi
dua cum pueris indiuisa bona
vel puro cum volunt cum voluit porcio al
separare ipsa dote sua recipiet z sup
pellectile z pulmentaria i omnibus que
supfuerunt sicut debuerat dimidio
te vita Si domino emppserit z virum
ad pueros in dupit z bona dimidia
z porcio decesserat vir obtinet ple
num ius vxoris in omnibus mobilibus
preter i edificiis z supellectili

Si vxorem duxit vidua que habet
feodum aut proprium aut vite pro
missione aut terram censuale quam in
feodo i o erat elaborat si moriatur
vxor quibus cum vir seminat licet viro
z seminare z annona metere z tene
re censum aut pensione solue pueris
post Si vero terram seminata terra z con
tra coppias decedat satis pertinet ma
rito vero quod dictum copulat debue
cui pro ipsa solue non debeat Si
censum sum aut recepit annatum
z obierit pro tum vero censualis z pe
sio vero pertinet quod stipendium desuit

Di terras quis seminatas opponat
ad annos certos pro precio aut pensio
ne et moria z infra annos terra sem
ta restituta z heredibus quia defu
nctus non potuit auctoritate terram tu
ri dimenus quod sibi vita habebit aut
debet censum vel pensione debita
alle persolue cum pertinet de annona sic
soluebat ille qui terram opposuit
quod certa eius terram non soluit
quam alius

Di z quis multo prime potest
queli sum hominem z cognati in

in tollo z manu z hereditate z gtra
fidem sua no delinquet lz et va
sallo regi z iudici in mea resistere
licet sunt sibi dm vel cognati z fi
deli sue no derogat hc facto Item
dns pt infregni vasellu z vasellg
dum z cognatu in causa pacis
z eme recti z nutare te iprm go
pte iudicis debite exequo cu clamore
adhoc fuit exortus z no delinqt gtra
fidem Si vult castru vel domu alicuius
quibz puidatus det ecclia dopte
muraret adterram prostme si non le
gittime oportuit z erit quibz absq
culpa ut dom lz lz cuilz defendere
ciuitate aut burgu z castru z terram
z vitam dnu sui z cognati z vasselli
z est amici gtra gquati z dum z
vasselli si violent impetat z gtra
eos lz pugnaret z no delinqt ut pre
dem 3 quepro ree ipoz no rapiat
I dns voluerunt vasellu aut
episco aut occidt utilitate eppl
sub no delinqt infidus si dta uti
tas gtra lesum fuit probata p
nus ciuitate z in vicari hospitem
verso z on qm ad gtrum omes fugit
det quippe defendere opposite gtra qlz
violentia inferentem z no agit gt
fidem Si pmo qd suus vasellus
de vassello duo gquerat ipm hosti
lit impetat aut vassellus dum
vtrq de delinquit in fidem Si no
ad dampnu eius operit z dapnu
eius ad ventu stetat absq q
sibi imputat vel ipe adeo venerit
sicut ipe te dapnu pplme z in
scient ipe te dapnu z no delinqt in fide qm qm
eius z no delinqt infide qm qm
eius z no e capitalis
tu fuerat iultoz z no e capitalis
ipe eps abalys in radiant z dapnu
domus suo fiat de vasallo de cogto
de antiq absq eius offo z sto
precato suppleat sto pacimento ipe
sine culpa z absq scandalo
In rusticam civitatibz destroz vil
lam edificant expellendo licz

domus ville nis consuale inca
tra eius gpse quius no sint gti
sz no lz aliq dis donare nec eis
dige proch nis pmcal indict
immunda Nec ecouers tenetur
rurale in villa zm nis spale corz
sz em nis que iust gquerat sup
hereditate de bonis alijs de debito
de quis gqueret de opt quem
nisi in causa duelli
I ydeissu tabularij reruz
Prim absq lcie ad tres
meses vel in fra hc ptinet ad
feulectm aliquocunq vacent egita
magis vel infra illis cedunt
comiti si supra tragunta rerm
comiti si rex aut alt dns in
parant si rex aut alt dns in
sialem aut suu faciat liberum
lleo nis obtinet pmcialem u
Bero Si deseruit in comitatu
fore stabini ita ut no sint ncz
lege iustialem impy liberorz
facere z office stabini ne nis
deficiat z pt banni regin sue
ad ipe aut te tm de bonis in
spn sibi gfice qd in possunt lbre
stabini quibz admis tres mis
stabini quibz admis tres mis
z lz a hic exceptic decomitatu
ubi comiti vacat quid ipnm
stabinoz qui deferunt adcomitem
debet dum vacare iustiales
I iustiales hereditat z bone
ditatem accipiunt sicut liberi
z in prouinciale excepto solo q
contra dum duoz suoz nec
hereditatem nec hereditate eam
nis sim in uno loco certam in
dicto ubiq perdit dns possit
probare iudice z stabinos
nec te habet probacionem ad a
iudicium producere nisi tm coram
iudice ubi nis fuit amissum
sz iudex alios det duos iuratos
ad puncta iudice transmitte qui au
dicat si dudictis suppone concerat
z sy sunt iurati coram suo iudice
protestari etc

Si predia dat alteri et ipsum sat
pividerit et ipse non erat pos
sessor licet res possessori alicui indi
catione prohibere et inductum agros
sessione ante dies iuris sui defendat
in iudicio competens assignato nullus
possessione cadat nisi per querelam
sunt citatus Etiam si actor per sua
inpossessione pena et cadat non po
terit nisi de iure

Si ille datur vero vel mulieri sic
e possiderant tribus diebus aut
per querelam convincit et non fuit
non est iure possessor venditor
et dicto excitare perdit quod alteri
confederans vel resignat cum predia
vel res mobiles venderit tempus
tutori tenetur dederit res aut
licet litigiosa dicit tradere in magis
venditor dicto tutori ab defen
dendum actor in in solidum tenetur
in res data et agere potest contra
solvere

Si violenter alteri auffert
predium ante morte eius
omne ius perdit quod habere debuit
iudicio proprio pro cessum dominum ta
ta perdit et honorem a predium
et quicquid alios tenuerit idem et de
dicit sic scindat vocatum et dicit
emptor non potest ulterius contradi
cere mittere ad dominum vel sibi fuerit
assignavit Cum prius aut filium
occidit primum aut feodum comparat
per mortem comparationem perdit
nisi si fecerit in auctoritate vite
ausi si et habuit rationem contra
suspicione et habere probant in iure vel
inventum probant in iure vel
quod iniustitiam fecit et non ... vocet
per plures quod ... permittet
recompensationem seu alia solutio
omnes sunt ... iustitiam
ad solvendum dum non est solutum
... se permittet et quidam
potest constringere coram iudice
dum fuerit permissum

Item si permittit vim dicit solue
et plures recipiat sic permissa
que soli solvit actori ad beneplacitum eius
omnibus est solutum

Si ponit fideiussores permittentes
ipse solvit et illi si potuerit
probare se solvisse fideiussores sunt
debito liberati Cum pro alio fideiubet
permittens solvere pecuniam etiam sic
oportebit ipsum probare testibus
si solvit vel altero loco suo

Si terram quam vicinus arat aut
fodit aut sepit si coram iudice
fuit supplicat conquestus tres solidos
si autem coram sculteto iudice recipiet
et in eam trahitur admittere alterum
iudicii solvat pena vicinus cuius
sit in xxx solidos et reddet rem
quam Eodem satisfaciet vicinus
vicinus in tribus solidis dampnum
exsolvit Si coram tempore iudicio fu
it de eo querela sicut debet Si ipsi
et ibi responderit iudex et querere re
in ante iudice maiore vel deinde
est oportet sculteto ipsorum pro omnibus
in sola pena iudici et curie et
victoribus in trigintus solidis satisfacere
dampnum soluto Cum alium est
ad iudicium simile in causa tali
Si reus ad hoc dampnum non erat
et coram iudice conquerit in iure per
comitatu actor iudicii pena sol
vat et res emendam et ipsum exuat
ad dampnum Idem solvit conventu si
pertinere suum traxit ad iudicium ad
civitate aut villa aut locum aliu
in quo sibi coram iudice non fuit
iustitia denegata

Vel quod per vim dicere denegare
quod iudicare non vult et qui
iudicium non est dominus assignatus
ius est denegat reus cui depo
sit querela per hoc fuit proscriptus

et non solvit aut restituere tenetur
et non fit propter inditium predictum ex-
stinguitur tunc licet de eo conqueri utrumque
actor poterit iusticiam in se evincere

VIII Quis proscriptum debet pro-
bare oportet iudice presentem
regis et scabinos presentium sacramentum
vel eventum afferre cum proscriptus
in recenti scelere deprehensus statuitur
in iudicio et actor petit pulsionem et
reus denegat proscriptionem in proscripto
aut debet probari per iudicem et scabi-
nos debito in iudicio invitandos vel contra
ipsum actorem intra proscriptionem si
per iudicem vel decimum et possit probari
si aut pulsatus fuit oportet actorem
primum super ipsum iurare quod reus sit
in ea proscriptione, et ita ipse est
reus admittet et si [illegible] iurabit
testes ponere debet. Deinde debet actor
et testes eius iurare super non pro-
scriptum si in crimine recenti peractis fuit
te fuit captus et ductus in iudicium
pulsatus. Quodcumque aut testes in
productus et quis coram iudicio vel
contra ipsum si sit per dolo aut possessione
hic debent testes in sacramento testari et
actor ipse hic de vero et plena [illegible]

Si gladium alterius vel vestes aut
pelles aut rastra vel similia de
stabulo purgat vel portat aut sac-
cum vacuum aut plenum de molendino
ducit vel sellam vel similia aut frenum
vel calcaria vel res ipsius accipit et
alterius suis pilis vel [illegible] de plumis
vel cussinum seu linteamen et aliquod pla-
adduxerit aut alia bona quecumque
fuerint ipsius accipit sua credens re-
linquens si hoc retinuerit non occulta
in expositione quod sint sua et si presumat
hoc iurare quod putat apud ipsum [illegible]

et ipse super his querens furtum aut
spolium si super his impignorant ipse
se expurgare per suo sacramento et te-
statis potest quod ita tenuerit; iudica-
tur non potest super his impetere
quasi in crimine recenti

Si in campo in domo occisus
et ignorans occisorem quis mortuum
sepellit in campo vel in villa tunc [illegible]
[illegible] et non delinquit. Si cognitus
vel amicus fuit occisus licet quicumque
mortuum quis non constat [illegible]
nisi querela pro te mortuo
iudicio fuit inchoata et cum de-
nebit pro te mortuo tunc [illegible]
ipsum potest sepellire absque iudi-
cis licentia aut consensu nisi causa
prius diu vinctum

Si cadit quis vel volunt ita quod
[illegible] ad villam pervenire
accipit vel ipsum invenit et lesus
per eius homicidio moriatur
hospes remanet absque dampno
habens mortuum tenere hospitium [illegible]
pecias persolvere si res que erant
mortuum in morte super fuerint
ad solutionem non sufficiat corpore
[illegible] Si viatores suscipiat quis
in hospicio et unus alium occiderit
absque domestico culpa in eius
domicilio vel extra quicumque modo
scientia obvenerit socius in presen-
tia hospes sine dampno remanet et
[illegible] si malefactore non valeat
[illegible] et hec confirmant sacramento
[illegible] fuerunt occupati [illegible] aut debent
in iudicio [illegible]

Si non potest cum tutore vel
absque eo [illegible] petere [illegible]
[illegible] adductum vel alterius
[illegible] ad vel confusione si ipsum
reus [illegible] presumat et
quod reus [illegible] non sunt vel

ceterus licet iudici illi qui precepitur
aut hospitium aut exactione
aut seruicium aut consuetudine
nouam in consimo statue aut
incolis imponere absque prouin
cialium qui consensu tenetur
Et sic est finis huius operis
ueteris

Von tranke und ryne wasser

Hort wer ap eyn man seynes
nockwars tranke und ryewass
hawses und hoffes durch seyn
hawss fleyssin hotte und dar iar
und eyn tag ader lenger besesse
gyn hotte adir was her gestirbit
adir gestorbin wer an alle wedir
sproche und dornoch seyne kyn
dere ader seyne nockkomelinge
wellen das wern und wedir sproche
mit sulchir wedir sproche das
mitt adir ir vater das om ge
gunnet hette und ze is om nicht
gunne wellen ap ze is an om
gefordirn mogin adir ap is ye
im mit bezewgunge adir iar und
tag wol mo besiggen und be
schuldigin mack

Hiroff wir gn me es eyn recht
der man der seynes nockwars
tranke und wass durch seyn hans
ader hoff vleyssin hette iar und
eyn tag an rechte wedir spro
che ze muste der das fort also
leydin is eyn wer denne das der
bewaysin mochte als recht ist
mit schrifft ader mit gerichte
das her der nicht lenger gunen
adir leydin sulle von rechtes wegen

Incipit processus iudicij & diffinito Cap. I
nes occasio von rechtin vormunde
ab er vnmundiger kinder schult
vordyn vnd geldyn moge vnd von
morgengobe

Vormuntschaft gunst czu vor libin frunde
ir habit vnd gefraget rechtis in desin
worten wen eyn man nympt eyn elich
weyp vnd der an seyme varnde gute
morgengobit C mark nicht adir myn
vor gehegtem gerichte: vnd stirbit vnd
lesit auch schult noch em di ge ge
gemacht hat: vnd lesit noch em syn
elich weyp vnd vnmundige kinder
vnd lesit eyner kinder als eyn swert
moge: als gekorn vormunde des totin
weyp nympt eynen andyn man der ma
der vordert an der vrawen stad von der
kinder vormunde ire morgengobe di
ire der tote man schuldig bleben
ist. der vormunde spricht mir ist wol
wissentlich von der vrawen morgengobe
vnd auch von der schult des bekomme
ich vorgerichte adir wo ich sal adir
ich weys nicht ab ich macht habin von
rechte di morgengobe czu gebin von
der kinder gut sint si vorgerichte nicht
gelobit ist: vnd auch di kinder das
ertayl habin das se neher der vor czu ko
me seyn. sunder mit eynir hant der
er vatir nicht gemorgengobit
habe vnd di kinder nicht mundig seyn
eres vatirs schult czu bekomme adir vor
sachin: ab no der vormunde macht habe
vnd wo muste an der kinder stad di
morgengobe gebin vnd schult geldin
an der kinder wedir sprechin

Hir uff spreche wir scheppin czu der stad
maideburg eyn recht wenne eyn
vormunde czu noch rechte vnd vnmundi
ger kinder vndwindig se hot er macht
schult czu vordern vnd czu geldin yn
allir wyse also di kinder thuen mochtin
ab se mundig weren hirumme mag
her schult geldin di er weys von der
kinder gute vnd di er nicht en
weys di mag er sich lossyn yrinnern
noch dem rechte adir mag der vor
gelt tuen ist im dan der vormunde wis
sintlichin das der kinder vatir schul
dig bleben ist vnd darumme gemanet
wirt di schult muss geldin

ader brautt morgengobe von dem
varnde gutte ab is so vil ist noch
dem mole yn wissintlichin ist daz
se ir man der an gegelobit hatte
von rechtis wegin

Ab di varnde habe nicht were ab C. II
der vormunde daz erbe vorkaufen
moge

Dat iuwir habit gebro
get ab di varnde habe so fere
nichten were: ab der vormunde
der kinder erbe darumme vorkau
fen moge morgengobe vnd gelt
din do von an der wed sproche:
vnd ab der vormunde di dem totin
schuldig bleben seynt czu ant
wort getwungin mogen di schult
czu geldin. adir ab se dem vormun
de orde leyste sullin an der kinder
stat: adir ab sich das allis vorcz
yen moge so lange bis daz di
kinder mundig werdin als waz recht sy

Hir uff spreche wir scheppen czu mey
deburg eyn recht durch der vraw
en morgengobe willin di ir
man an seyme varnde gute ge
gebin hatte darff der vormunde
der kinder stand erbe nicht vor
kawfen. ist abir der kinder vatir
an der redelichen schult schuldich
bleben di vormunde weis adir
noch dem rechte gemanet wirt
dorumme mag her der kinder
erbe vorkawfin vnd geldin ab
der kinder noste erbename ist
sint se abir neher erbenamen
i. erbe gelop zo mag her an der
kinder wille stand erbe nicht
vorkawfin zo machte sich di sache
vorczyhen von rechtis wegin

Wer wunde lawte schawen sal C. III

Dat man habit in geboten vnd
auch vndwayssen dis vroge
wer geslagin lawte beschawen sulle
adir besehin sulle der richter als di
scheppin als der arczt. dem gesla
gende czu bekentnisse ab is kamp
kampwundig sy adir nicht
Hir uff spreche wir scheppin czu maideburg
eyn recht richter di wundin sal bi
sen vnd besehin. Adir man spreche
der wunde arczte seyn di lesit man

dorczu stoyn das sie dy wunden itzunt
besehen und beschen off eyn eit
mochte denne der richter auch
richten und orteyl fragen von
rechtis wegen

Ab man gesten ding hegen
sulle dy nicht wegefertig seyn C. IV.

Fort mer ab man gesten dy
nicht wegefertig seyn adir nicht
ding hegen gesten adir leute
dy nicht dingfluchtig seyn noch
ding als gegenban hegen sulle
anttwertigen dingen is sey yn ge
bunden tagen adir bussen gebun
den tagen

Hir uff sprechen wir scheppin zu meyde-
burg eyn recht wegefertigen gest
den dy so ferre gesessen seyn das
sy zu gehegeten gehegeten dinge
nicht komen adir bringen dy sich
rechte bereyt haben aus zu gehende
den sal man dem schult und helfe
habe is sey ingebunden tagen se
tag richten von rechtis wegen

Ab eyn gast adir eyn burger vme
erbe clagit Cap. V

Fort mer ab eyn gast adir eyn bur-
ger vme erbe clagit

Hir uff sprechen wir scheppin zu meydeburg
eyn recht burger adir eyn gast der
erbe vorsperret hat mit dem rechte
adir sust an unstunden erbe fordern
wil der mus aus gehegeten dinges
warten unde dem nicht rechte pflegen
von rechtis wegen

Ab gast adir mitburger wunde clagen Cap. VI.

Fort mer ab eyn gast adir eyn mite
burger wunden adir eyn totslach clagit

Hir uff sprechen wir das eyn recht
totslag adir wunden dy nicht
hanthaftig seyn off frischer tat
dy sal man zu rechten aus gehe-
geten dinge clagen und den
frede brecher mit rechten orteyln
volgen off das der vormechtige man
unschuldigen moge ab her is un-
schuldig were von rechtis wegen

Von gemeynem off brander ordan Cap. VII

Fort mer eyn man hot eyn elich
wib genomen und dy frawe hot
[illegible] erbe und varnde gut

di im zoch der man zu der frawen kegen
das gelobde was geschen und der frawe
der vorkauffte ir man eyn ander vaterlich
vaterliche erbe und nam das gelt und
er varende habe und seyne selbis
gelt und gut und mawerte der von
das vorbrante haus der man starb un-
lib kinder mit der frawen dy frawe
nam eyn auch man nu sprochen dy
kinder kinder dy varende habe wetz
busse [illegible] der do dy yn seyne were
nam dorynne vorstehe und recht zu
habende zu dem gemeynwirtem huse
adir zu dem gelde das dorumb gelagt
ist so sprechet dy frawe das haus ist
mein vaterliche erbe des habe genug
bis busse und nu man mochte mir
wol mawern komen [illegible] manis erbe
und varende gut so vil off genome
hot und [illegible] gelobe mir is zu mawe
mawern der her nach auch erbe vorbrau
vorkauffte ap nu dy frawe adir dy erbe
der das gemawerte hus meynen sullen

Hir uff sprechen wir scheppin zu meydeburg eyn recht
mochte dy frawe bewysen als recht ist
das das hus ir vaterliche erbe ist und
se eynem manne das nicht vorreychit
hot zo sal se das gemawerte hus be-
halden nach dem mole der man do her
gelebete zeit noch seyne erbe na-
me an dem hause durch des gemaw
dis willen nicht rechtis un[illegible] von
rechtis wegen Cap. VIII

Ab vorsprechen vollkome recht moge haben

Fort mer ap eyn ober man an seyne
rechte unbescholden sich vorderwindet
vorgerichte der leute wort zu sprechen
und dorynne gelt adir lon nympt das
her sachen zu richten trdinge sune
brecht adir mit gewarnisse was lone
her dorynne nome sal und so her der
leute wort gesprochen hot lange
adir korcze czeit und nu me nicht
sprechen wil ab der vorspreche noch vollko-
me recht habe moge und seyne buse

Hir uff sprechen wir scheppin zu meydeburg
eyn recht und wundiget sich eyn bider
man vorsprechen zu seyne in sachen um
lonant lon das ist an pflechtig zu
geben und bis off genode funder he
nant lon zu stat is off deme des dy
sache ist wy her deme vorspreche seyner ar
bit lone wil abir der vorspreche wort

ma in andern sachin nicht me vor
sprecher sein, zo bleybit her doch und seyne
kinder volkomen an erem rechte, ab
se sich nicht missetot nicht vorsammet
haben adir vorsawmet von rechtis wegin

Ab vrone botin mogen vorsprechen sein (Cap. IX)

Fort mer: sint ab vroneboten vor gericht
der leute wort mogen sprechin gleich
andin vorsprechin adir ab se ir amecht
doran hindert, wen kleyne leute vorsprech
ladin sullin adir gut vorbittin und der
leute wort sere zullin und alle glich
nicht gethun mogen und vorsawm-
nisse da von geschen mogen, adir was recht sey.

Hiruff sprechin wir scheppin zu M. ein recht:
der vronebote mag wol vorsprech sein, so
verre zo her sich bewaret, das her das
ding keyne vorsawme die zu seyme
amecht geboren, da her zu gesworn hat,
und die leute nicht vorsawme der sache
der her sich underwindit, mit rechte vor
zu stehende von rechtis wegin.

Wort (Cap. X)

Von vormunde der gelt ans geldt ant-
wort.

Fort mer: ein man hat sein erbe ato-
be und varnde gut gehabit und hat
eyne unmundige tochter gelossin, der sich
hat ir vormunde underwunde und hat
nicht rechenunge redlich geton noch
der wissint, wen der uff en gezogin
wart, und vorstund der tochter gut zo
lange, das se manbar wart, da gab er
se eyne manne, den se willin zu e
nam, und gab dem manne ir
varndes gut eyns teylis adir gar
an ir so wart. Und wissin, do starb der
man, die vrawe die nam en andin man.
Ap der vormunde nicht recht der vrawe
gut an ere erin wissin und io an wort
dem manne mochte gebin, adir ab her
der vrawe ir gut vorrechen, bezalin adir
gebin sal, adir was rechtis sey, vor sullin.

Hiruff sprechin wir scheppin zu M. ein recht:
hat der vormunde der tochter noch erem
erbe namen rechenschafft nicht geton,
zo sal her is noch rechen, und was her
irs gutis dem manne zu der e gab, das
sal in die rechenschafft gen und bleybe
noch dem mole, das se den man mit
willin zu der e nam, von rechtis wegin
ligin und besin ungeschelt gen en.

Ab eyne vrawe ir gut vorgenichte vor (Cap. XI)
gerichte und der noch eyne andin man nympt.

Frunthlichin gruss zu vor. Wir froge
und recht stet in desin wortin: in den
gehegit ding komen ist eyne vrawe
und hat gut und ir sache bestalt
und gegebin als hy noch geschrebin
stet, und hat erem bruder zu vor-
munde gekorn zu vollbringende die
gabe als von worten zu wortin geschre-
ben stet in eyme schepin briffe: Coram
judice, domino Clemente . . . honesta matrona
Jutta relicta discreti viri Jacobi de
. . . . infra . . . ut . . . pre-
. . . .
. . . .
notatis ad placitum . . . testamentum
. . . etc. Also die genante vrawe
die gobe geton hatte, nam se eyn
andin man elichin und starb dor
noch, quam der selbige man vor
gerichte und vor gehegete banke
und vrogete ortelis, sint
dem mole das her gesessin hette mit
seyner e vrawe in erem ungeteylte
mit vollem rechte, und dirzunne
bestorbin were mit allem rechte, ab
her der vrawe recht behaldin und ir
volgin sulle, adir was recht were, an
besunder habe und an seyn elichin
gutte. Do wedir rette der vorbenante
von bruder: Ich froge ym en eyme
rechte ortele, ap das gut mit icht
mit meren rechte an mich irstor-
ben sey, sint se mirs redlich in
gehegetem dinge mit aller vor-
mundeschafft gereichet und gegebin
hat, e denne se seyme e weyp wart,
das her sich zeuet an der schepin
briffe, was zweschin beyde rette recht
sey, das en bedurfft recht geschehe.

Hiruff sprechin wir scheppin zu M. ein
recht: was der man seyner elichin
vrawe besunder habe, die weyle le-
bete in seyme were, nam, die sal her
behaldin, sunder das zu der gerade
gehort, abirstand erbe adir gut
das bewissin der vrawen waren, is be-
storbin, das gehorit der vrawe und-
rer, weyse als se en von vor dem
recht und vor scheppen gegebin von rechtis wegin. (Cap. XII)

Ab ein unelich geborner eyn elich
vrawe nympt.

Ap ein man der
unelich geborn ist eyne vrawe, dy
elich geborn were, nympt und mit
ander sein an der e und habin
erbe und gut lange gat als konige,
das se bleybe ir arbit habin adir
ap der vrawe ast icht an irsterbin

wie ab d' unelich man storbe als
di vrauwe recht habe an erbe und gutte
an gutte adir nicht adir waz rechtis
di vrauwe dor an habe
Hiruff sprechin wir scheppin zcu In ein
recht hot d' man d' mit der vrauwe
gut und erbe ir erbeit und ist d'
vrauwe dor an waz gegebin vor gerich
te daz sal se behaldin hot ir auch d'
man was genantis guttis an syme
gerebe erbe ad' an farende habe
vor gerichte daz sal se auch behaldin
andirs hot se an erbe namis gutis
nicht were auch der vrauwe was ge
standis erbis adir eygins an irstor
bin von orn eldirn daz behaldet se
auch von rechtis wegin etc.
Cap. XIII Als ein man noch syme tode unelich
vort wurde / Als ein man in aldin
gezcyten in unß land kame wer und
der inne wurde ouch engunge also
daz her unelich geborn were und sich
des ymmant nicht entirstunde di wil
le her lebete ad' ymant von syn
wegin der selbe man hette erbe
und gut und storbe wer syn
gut neme. syne bruder brude
sprechin her sy elich geborn und wir
sprechin her sy unelich geborn . ap
wir is bewerin sullin adir
ap syne frunde di syn gut ne
me wollen daz bewerin d' sullin
daz her elich geborn ad' nicht
Hiruff spreche wir d' zcu In ein recht ist
ein man komen in ein land
und ny vorgerichte unelich geboren
beschuldin di wile her lebete
beschuldiget ader ymant syne ge
bort fals selende unvorsprochene
bort [illegible] uff den heiligen als
[illegible] syne erbe und gut ne
men von rechtis wegin
Cap. XIIII. Als ein man ein beslossene mayt
adir wyp nympt / Ap ein man
ein wyp adir ein mayt besleffet
und di sache wirt offinbar der
selbe noch zcu der e nympt und
kinder mit enand' gewinnen di
man und di vrauwe storbin ab di
kinder ir gut und ir erbe sul
len nemen adir nicht
Hiruff sprechin wir scheppin zcu In ein
recht besleffit ein man ein wyp
ad' eyne mayt di do ledig ist mit
orem willen und nympt se dor
noch zcu der e und gewinnen

se kinder an der e mit enander di
kinder nemen ir beyder erbe und gut
noch orem tode habin se abir kinder
mit enand' vor der e gehabit di
mogen ir erbe nicht gewinne von
rechtis wegin
Cap. XV Von eynis vorvestin gut adir erbe / Ap ein man
yn unserm gerichte vorvestet wer
de und hat den totslag unvolendet
ad' des glich und wer der gut nicht
an gerichte moge quome [illegible] syn wyp
adir syne nesten syn erbe besitzin ad'
ad' vorkeuffin mogin Adir ap her
daz gut an farend' habe yn ein an
der gerichte gebrongen mochte ad'
waz recht were dor zcu hette von rech
tis adir nicht etc.
Hiruff ein recht ist ein man vorvest
et umb totslag ad' umb [illegible]
[illegible] mogin sich di hir [illegible]
noch ab nicht underwinden mit
rechte. Sunder daz sullin syn wyp
adir syne frunde syne erbe besitz
gin dy [illegible] her daz gut und
syne farende habe mag her brengin
adir lassin brengin yn enander ge
richte was her [illegible] wil. abir stand
erbe und eygin mag her nicht vor
kouffin noch vorlossin [illegible] se denne
selbir kegenwertig von rechtis wegin
Cap. XVI Als eyne unelich ein and' elich neme
Were daz sache daz ein unelich man
ein unelich wyp vrauwe zcu der e
neme und kind' gewynne als di
kind' zcu orem gutte recht mogin
adir nicht
Hiruff ein recht daz d' vatir
off sulche syne kind' syn gut
nicht geerbin mag. Sund' se habin
syne neste moge recht zcu ad' der
nest ap her keyne moge hot von
rechtis wegin
Cap. XVII Ap eynis unelichis rechtis wegin
mannis kind' vort kinder hetten
Wer daz ein unelich geborn man
ein unelich vrauwe zcu der e ne
me und kind' hetten und di kin
der vort hetten kinder ap di kind
der von rechtis wegin daz gut adir
erbe entphohen sullen adir nicht
ad' wy sich daz irfolget off ein and'
Hiruff ein recht di kind' mogin
ir vatis gut nicht entphohen von
rechtis wegin und daz volgin von
kindin zcu kindin dy wile man
dy unelich gebort bewysin und
beschuldin mag von rechtis wegin
C. XVIII Als rechtelose und unelichen ir gut
vorgebin mogin / Als ein unelich

man vnd syne kinder adir eyn rechtlos man ir gut adir erbe vorkauffin mogin ader an dy erschafft adir nicht

Hir uff eyn recht eyn vnelich man vnd syne kinder mogin ir gut wol vor ~~kauffin~~ gebin. Adir rechtlos ist mancherley. Ezliche lute heissin recht los daz ist anrachtich also daz ir recht nicht also vollkomen ist alz ander lute vnd mogin nymande beczugin syn gesayn rechte alz spillute vnd lotir vnd dy vnelich geborn syn. adir dy e dube adir raup vor gerichte vor sunet habin ader der gleych obir wundin weren dese mogin er gut vor gebin. Andir lute heissin rechtlos daz ist frideslos also der ymme gerichte vor uechtet ist nicht ist der ist so recht los der mag wol yn eym andirn gerichte syn gut vorgebin daz her gethe adir dem selbin gerichte als ym der clager vnde der richter gebin frede. Dar czu komen ezliche heissin rechtlos daz ist fridelos erlos vnd gutelos obir also man se alle nennyn an [illegible] syn mag alz dy mit rechte in den [illegible] adir achte komen brocht dese mogin gut vorgebin von rechtis wegin

Ap dy hirschafft sich vorswigin mag an irstorbens gutis / Fort mer starbe gut an dy hirschafft daz se mochtin wissin ab sich hirschafft de vorswigin mag bobin iar vnd tag adir nicht. Hir uff eyn recht der richtir vnd dy hirschafft mag sich an eyme an irstorbin gutte nicht vorswygin dy wyle daz daz gut vor gerichte nicht vorgebin ist vnd dy gobe mag iar vnd tag bestehen an rechte wedirsproche von rechtis wegin (CXIX.)

Ap eyn man syne amme mochte nemen czu der e / Fort me were daz eyn man mit synir elichin vrawe an der e sesse vnd der man bussin der e sluffe by eyn andirn vrawe also daz dy sache offinbar worde adir der man syne offinbar busse ontfinge vnd syn elich weip storbe vnd der man neme dy andir amme vnd gewonne kinder ap dy kinder syn gut vnd erbe nemen mogin adir wer de recht. Hir uff mech dorgn hette eyn recht. Hot der man syne amme genomen czu der e an rechte wedirsproche so sint dy kinder (C.XX.)

dy se dornoch beyde hot eliche kinder vnd mogin wol syn gut vnd erbe nemen von rechtis wegin

Ab eyn vnelich man vnd syne kinder hol vnd wandil habin mogin (XXI)

Fort me ab eyn vnelich man vnd syne kinder hol vnd wandil sullin habin gleych den dy elich sint geborn adir nicht. Hir uff mech eyn recht eyn vnelich man vnd syne kinder vnelichin sullin nicht habin hol vnd wandil gleych den andirn dy do elichin geborn sint. nympt abir eyn vnelich man eyn elich weip vnd gewynne eliche kinder dy kinder habin hol vnd wandil gleych den dy do elich geborn sint von rechtis wegin

Wen man echtin sal ab man vorder achte vor czugin sal / Ap eyn man der slug eyne andirn man adir wundete en vnd daz worde bewarset verwost sals schende daz er is geton hette ap man den man algehant vorechtin sulde adir nicht. Hir uff mech eyn recht man sal off nymande sweren noch bewarsinge nemen is en sy denne daz begriffin wer in hanthafftiger tot adir ymo der vorwestunge clagit man abir off ymanden totslag adir wundin den sal man vorladin in brifschir tot alz recht ist czu syne rechtin tagedingen daz sich vorantworte kumet her denne nicht vor obir czwo nacht so mag man vorechtin der denne von rechtis wegin daz dis allis recht sy wir habin vns schepfin ingesegil der stad czu magdeburg an desin briff gedrucket

Ap ratmanne in der stad gewerbe musse handilt wurden vor fursten vnd vor herren / Dis waz der erste briff der czu magdeburg durch dy [illegible] stad geschreben geholit wart do her [illegible] auch dy ersten ortail offinbart mit eyme brieffe der echtin syn vnd stan geschreben in desim brieffe in dem von ge blate von golde daz noch eynis ymans tochs uffsyn wart funden wt vnd her daz nicht vorschossit vnd wundin geholet [illegible]

Frevelichin gink mit durst. Ouch 23
habit ir . vnd geschrebin aus noch
dirin noch geschrebin artikeln vn
recht gesprochin an eyn burg. der der
eyne gesworn ratman ofte vor gerichte
gewest were ader eyn gemeyne burger
zu gerichte nicht gesworn hette amecht
queme an eyn stad der ha vnde gwe
ne ratmanne ader mer der dy gew
se dz recht fort d' stad d' dy gew=
auch ratman was vnd her sinstin
vnd vor sich suchin mus ge eyn
gemeynde vnd d' stad vnd d' selbe
man selbis fure vngefuge rede mit
schelt wortin nicht schonedin der
fursten d' eyn nemlich von den
konige gesant syn des landes vnd
der stad beste zu handeln vnd zu
schickin noch auch nicht schonete
der der andern ere noch der rat=
manne czuchtin kampff ane vorn
noch frolichin an d' steyn stad vnd
noch solichin dy sy nachvolgen
d' den seyne dyner vnd nachvolger
swat vnd messir czogin off dy rat=
manne dornoch aus dem huse low=
ffende was in eyn haus seyns frundes
sich zu samene mit frunde vnd
frunde d' d' gehabin mochte mit
harnusche vnd mit gewere wedir
dy ratmanne: dy do wedir samene
der sich mit andern czeyn kummpa
ne off daz rat hus vnd liessin schreiy
en zu hant obir alle dy stad wo gor=
den vor dem konige vnd geschar
sen wor dy ratmanne daz dor qwe
me zu dem rathuse geharnisst zu=
hallende im froge were waz der
selbe ader eyn solcher den alle dy ge=
geschicht vnd den eyne izliche vor
funden vnd auch syne nachvolgere
leydin sullin vnd bestanden seyn
von rechtes wegen

Hiruff mochten eyn recht. Dorff hen
dilt ymant ratmanne mit schelt
wortin ader kampf an bewtet ader sust
off se gaint ader aus kesin der se in der
stad gewalde gesammet syn der sellen
daz vorbussin eyne izlichin mit drey
dag vorbussin eyne izlichin mit drey
ssl schillingin vnd wer der do be
schuldiget wirt ap se danne vor gerich
te dorumme beschuldigin vnd wur=
der do beschuldigit wirt der vor gerichte
bekommet auch mogin dy andern

dy mit em ratmanne seyn den
dorumme beschuldigin daz her en
dy smochheit getan habe bekennet
her es danne so sal her izlichin
ratmanne dy en beschuldigin
auch dreyssig schillinge zu busse
gebin vnd dem richter zo manch
gewette alz her manche busse
gebit bekennet her abir nicht der
sa mach her sich entschuldigin werdin
alz recht ist. Vnd gebutin danne
dy ratmanne bey solcher geschicht
an gemeyne gebot daz yderman
dem ratmanne zu dem rathuse
kome sulle vnd vorsawmit
danne daz gebot ymant der
sal der stad daz vorbussin mit
der gemeyne stad kore daz seyt
drey wochen vnd sechs wochen sagen
vnd sess schillinge. Ist ez sey do=
ne daz dy ratmanne mit erer
besessin burger rat abir wilkor= 2
re vnd kare dorobir gesagt vnd
offinbar gekundiget habin
macht auch ymant vnbrochte= 2
samenunge wedir den rat mit
harnusche ader mit were der
sal daz vorbussin beschuldiget
ware alz dorff gesagt ist ist 2
ist daz abir were. solch kare a
fur saglunge gar grosser busse
nicht vorboten zo sal man dy
vnrechte samenunge vorbussin
mit der gemeyne stad kore alz
obin geschrebin stehet

Ab eyn ratman den rote abtrete
wedir sinnt seynen.

Fort mer ab eyn man eyn ratman
wer vnd gesworn hette vnd eyne
solche geschicht . geschege alz
vor geschrebin stet seynen in mit
vnd der selbe ratman abtrete der
rote von dem rechte do her zu ge
sworn hette vnd syne frunden
zu hulffe liffe mit gesamnet
haut vnd mit gewaffinter wedir
rat vnd wedir daz recht do her
zu gesworn hatte waz der dorumme
lidin sulle adir bestanden sy von rechtis wegen

Hiruff mochten eyn recht. Wo eyn man
eyn gesworn ratman wedir andern rat=
manne off den rathuse vnd gesche

dinne unrechte summelunge wo
dir gemeyne rat und ouch dinne
der eynratmannen alt vnd iunge
vnd dinne treten daz rat den rat wo
dir der sal daz vorbussen mit der
gemeyne der stad bure vnd der hat
daz verlossit und ist darnoch nicht
wirdik zu besitzen nach der rechtes wegen

Ab sich ymant zu hofe liebete
vnd sucht dinste wiche der stad
zu schaden / Fort mer ab sich
ein burger ratman ader scheppe
ader ein gemeyn man wo ader
wer her were sich zu hofe lyete ader
hulde vnd daz schickte ader irwor
be daz der stad besundern recht ader
hantveste gebrochen wurden von
gewaldiger hant, ader koniglicher
gewalt wes syn

Hiruff nach eyn recht welch bur
ger sich zu hofe lyete vnd schick
te daz der stad recht ader hantves
ten gebrochen wurden / den mogen
die ratmanne beschuldigen dorumme
vnd bekennit her des zo hot her
syn burmol verloren vnd stet
an den rate wy se daz mit ym
halden wellen, werr abir daz das
ein gesworen ratman des daz schick
te vnd bekennete des vor den
sitzende rate her so hette her seyne
eit gebrochen vnd were meyneidik
wurden vnd den rat vorborcht
vnd seyne gemeynde ader bur
mol vorloren vnd sulde an der
stad gnade steen wy se mit em
halden welden, vorsachte abir daz
ymant den sulde man lossen vn
schuldigen wen als recht ist von rechtes wegen

Ap eyner den logen rat strofte
Fort mer ab eyner den rat lo
gen strofte vnd sprehe daz der man
den rate nicht gelouben sulde in
eyner offenen kegenwortikeit wes
der dorumme bestanden sy vnd
ab is lauken welde wy en rat
aff en daz brengen sulle ader wy
her sich entschuldigen sulle wes
recht dorumme sy

Hiruff nach eyn recht login stro
fit ymant den rat vnd bussen den
sitzenden rotsulle den mogen die
ratmanne beschuldigen vnd gerichte
bekennit her des dorumme so sal her iz
iglichen ratmanne daz vorbussen
mit dryssigk schillingen vorsachte
abir ymant des der mag sich unsch
uldig machen mit zwen gezugen ader
ane gezuge noch deme her beclait
wirt von rechtes wegen

Ab ymant der heymlichen rat meldete
Fort mer ab ein ratman ader ein
lutburger der zu den rate gesworen
wer den rat meldete der vorswigen
syn sulle sy vnd ab her is lowken
welde wy her des obirwunden mochte
werden ader ab her entgeen wy

Hiruff nach eyn recht meldet ein rat
man gesworen der stad heymlichen rat
der em vorboten ist vnd bekennit
des vor eyme sitzenden rate zo hot
her seyne eit gebrochen vnd ist meyn
eidik wurden / vnd vnwerdick
dorzu den rat mer zu besiczen / meldet
abir ein gemeyn burger der stad heym
lichen rat do her zu gesworen ist vnd
bekennit her is so sal her daz vorbussen
kegen gemeyne stad vor dire drye
wochen marken vnd daz seynt zes
zen schillinge von rechtes wegen geben
vns scheppen zu der stad meydeburg

Ab ein gesatzt ratmanne ymande
obir gangen mogen / Fort mer
haben die von breslaw gefroget vns
von rechten desem vorworten Fort mer
wir habet vns geschicket in desem brife
in also getonen worten die ratmanne
die vor vns in eyme iore gesessen haben
die haben die haben eynen burger
beschuldiget vnd vor gerichte besun
mit vnd en sache daz her vor eyme
sellen rate bekannt hot der her seynes
herren des koniges von crocaw ane
wolde wen gewust der hette her dreyg
drey mark buchssen die solden her behal
den em zum die drete gab seyne here
den koninge

Hiruff sprechen wir scheppen zu meyd
eburg recht do der burger obir
daz sellen rate des vor ouch beken
te daz her hette behalden zum gesal
te buchssen vnd die drete den ko
nige gegeben do waz is dube vnd
mochte abir en gerichte beschuld

hen

gut im den alde rat adir der nuwe
bekennelt her des daz daz her deme al
den rate bekant hatte daz gut en
an syme libe vorlorin hat her is zo
wart ir is unschuldig off den heiligen
alz recht und der alde rat mag no
mocht off en gezugen wen se im
deme rate nicht syn von rechtis wegin
Als der rat eynes mannes beschuldiget
Abir hot ir uns geschrebin alsus
die andir sache her beschuldigete en,
daz her wissintlichen meynede gesworn
hiruff nach eyn recht — hette
den eyden meynede sulcher unschol
digen vor gerichte vorsachit her er
is zo mag her is unschuldig werdin of
den heiligen alz recht bekennet her is
zo ist her rechtlos von rechtis wegin
Als der rat ymande von wucher beschul
digit habit ir uns geschribin
von die dritte sache alsus daz her wu
cher genomen hette
Hir uff nach eyn recht daz her wissint
liche wucher genome hot der
mag man of umme schuldigen
vor gerichte vorsacht her is her mag
unschuldig werdin off den heiligen
bekennet her is so sal er der stad bus
sen von der stad wene den sint die
von wucheres nicht abir synen
schillinge alzo her dicke alzo her
daz getan hot und sal daz wucher
weder gebin den der is an genome
ist hot von rechtis wegin
Als der alde rat eyne beschuldiget
vorbas habit ir uns — von dube
geschrebin die ferde sache Hans wart
genome off eyme wesin der beschuldi
gete man by eyme und syne knech
te und syne hofman daz her se das her
Hans habe heissen nemen der sprach her
vor dem rate bekennuden syne knech
te und syn hofman her wolde syn
nes hawes bestanden syn und syn
nes lebins den bekante der hofman
und die knechte vor dem rate daz
her se den Hans hette heissen nemen
darnach von eyn gebot daz Hans von
en ... gebot von dem tune alzo daz
her die dube besitte der gebot vor
Hir uff nach eyn recht Sintlich
der burger den vorwillekorte off syme

hofman und off syne knechte als
se des bekante daz her den hette
heissen nemen zo welde her synes
hawes bestanden syn und synes
lebins und der se des bekanten
vor dem vollin rate der was her
abir wundin und mochte abir
en gerichte die wyle daz se in
genoge wordin nu her abir kon
kome ist und se in dem rate nicht
en syn wil der alde rat adir der
nuwe en im dorumme schuldi
gin vorsachit her is se mag her
is unschuldiget werdin off den
heiligen bekennet her is zo geet
en an syne lyp und mugin
abir en richten von rechtis wegin
Als der alde rat ymant schuldi
gete umme falsche Abir ha
bit ir uns geschrebin und ge
betin die funfte sache den man
falschin und falsche pfenninge vor
der stad in synen sirphelin phat
den falschin hyt man vorortagit
der wolde man en nicht vor loys
syn is we nut syne willen ge
scheen hir uff nach eyn recht Setzen
is falsch adir falsche pfenninge in
syme vorwarke in syme sirphelin
funden beschuldiget man en dor
umme daz is en wissintlichen
syn gewest vorsachit her is her
mag unschuldig werdin off
den heiligen bekennet her is zo
sal her dorumme lidin daz en
nes falschers recht von rechtis wegin
Als sich ymant der stad adir
dem rate vor unsetzet in gnade gebit
habit ir uns alsus geschrebin der
vor gesprochin sachen hot her sich
in eyne gnade eyme sitzenden rate
dem rate und der stad in ere ge
nade gebin nu bete wir euch
daz ir uns eyn recht her wedir
schrybit wen den die sache besta
den syn adir wir nichten sulle mit
en adir wy die gnade syn sulle
Hir uff nach alle den vor genan
ten adir vorgenanten stucke
mogit ir richten alz se hi vor
geschrebin stet und bekennet

h' daz daz sich den rote vnd di-
stat in gnadin habe gegebin di
gnade steet an euch vnd ir-
twingit se ingnaden ab nemen
vnd des habit ir macht beke-
net h' is nicht zo mag is h'
vnschuldit vorwidin vo rechtis weges

Ab ymant der vorfellit ab ho-
uch den ehren vorfallen sey

Vorbas habit ir vns geschre-
bin in also getanen worten w
betten auch noch den an recht
ortail off daz erste brif vnd buche
ehen des konigs hoffericht tro
ten vorgerichte vnd habin auch
di vor dersten sachin di in dem
andern briffe geschribin stin zu
dem selbe nune vnsen burg
geforderet vnd habin an recht
hoffen teilen/ also als sich der sel-
be man d' des rots vnd der stat
gnade habe gegebin d' zachen
von ymant von di got vnd
di ehren gnade thuen mogin vnd
di sachin stent lassin vnd gut
vnd ere an treten wes h' begen
den ehren bestanden sey
Hiruff nach an recht Schepe-
ngit d' rot eren burg den broch
den h' geton hot kegin der stat
vnd gebit h' sich dornumme ire
gnode vnd nome se en zu ge-
naden se mogin en wol ge-
nade thue gefellit recht der abe
de got der ehren ab' des konigs
hofferecht nicht an vnd h' ist
den ehren nicht bestanden dor-
vmme daz sich in der stat gnade
hot gegebin/ auch wil der schepe
ab' der im hofferecht den man
anen burgen ichtes beschuld
igen vor gerichte de sal h' en
dorumb antwortin vnd se sullen
von neme daz recht ist von ich
es wegin/ vnd wisset daz nach
man gnade thue mag/ an di
gesellschafft daz sazunge wir nit
vnsern ingesegil

Ab ymant thut wedir d' stat
vorbot waz di rot satzunge
mache bedin mit ein gemain
willkore off ere burger adir
wie man den an twingit ab
sprecht in eyne follin rote

daz sal man haldin bey dem gebote
daz se dor uff gesatzt habin vnd daz
mogin se richten in sitzendem stule
vnd haldin off ere burger mit eyde
vnd andirs nirgen daz spreche wir
Scheppin vor eyne bewir vor vnd
nicht nor an recht vnd wenne se
dene ire bewir vor vordern an-
ere burgen der an got d' schepe nicht
von scheppin gesuchnusse vnd der-
vor lante ingesegil/ vnsern dinst
liebin grus zu vor. Ewir froge
steet alzus Hanus tropper vnd
Hanus wollewaver habin geclai
git zu lange kunel vnd zu
Hanus sabekost burg zu troppe
daz se mit sparbunge des geldes ab
des gutes der stat troppaw dung-
pflichtig gemacht habin habin
den C mark groschen di di eren
silber scheinlich were dorumb ant
worten se sprechende daz di stat di
selbin C mark den selbin Hanus
sabekost von der stete troppaw be-
zalt wegin vorgoldin hette der-
de kegin worten waz vnd bekante
daz h' daz entfangin gelt hette
do spech wedir Hanus troppa' vnd
Hanus wollewaver se wen in ere
standin daz se den selbin sabekost
ten mechtig gemachtin daz gelt
zu hebin/ do spech wedir langekun
nel vnd sabekost se wolden daz
bewisen aus geheyten dinge zu
troppaw daz Hanus sabekost were
mechtig/ gemacht vor geheyten
dinge zu hebin ee genante gelt
daz vor wissen se sich der bewis
unge von troppaw aus gehegetem
dinge/ auch clagetin se Hanus
troppa' vnd Hanus wollewevir zu
den ee genanten langekunel vn
sabekost vmme gewisse leyn xii mark
niegin alle iar C mark off di ble
che zu troppaw zu legin vnd do be
fin zu neme/ do antworten di sel
ben dai mark vnd gewisse von d',
blaiction ganz vnd gar bezalt wen
daz wolden se bewisen aus gehe-
getin dinge zu troppaw/ di bewis
unge wart en geteylit/ di noch h'

quome se vnd brochtin ere bewysunge
vnde der stad troppaw ingesegil etc der
also beginnt wir scheppin zu troppaw vnd
bekennen etc der sprochin dy ee genante
hannus tropper vnd hannus wollenweber
mit dem daz se sich habin vormessin
bewysunge zu brengin aus geheyten
dinge vnd dy bewysunge vnder der stad
troppaw ingesegil vnd nicht vnder dem
scheppin ingesegil habin brocht vnd dy
stad dy selbe sache anevort ab dy stad mit
erem ingesegil eygin er sache ende begin
mag mache vnd mit dem gegenwortikeit
vorsaren ader waz recht sey der weder sprochin
dy genanten troppin mit dem mole dy
scheppin von troppaw von anders wegin
ein ingesegil habin gehat vnd noch
ein ingesegil habin vnd alle sache der vor geschen
habin vnd alle sache der vor geschen
seyn vnd noch geschen vnd der ingesegil
bestetiget seyn vnd werdin ab se icht mit
erem gegenwortikeit bewaren sullin vnd
mogin ader waz recht sey

Hir uff mogin ein icht der scheppin gegenwortikeit zu troppin vnder der stad ingesegil
ingesegil sachin dy dy selbe stad antrit ist
nicht bestetiget vnd bestendig vnd
dorume mogin dy ee genanten troppin
mit ere bewisunge bewaren nicht sullin
dy scheppin zu troppin der stad zachin dy
vor en ingeheygetin dinge geschen seyn
bewaren der sullin se des scheppin ingesegil
habin ader ab ein eygin ingesegil
mit dem rechte dorzu machin lossin
ader mit des nesten dorfes ingesegil in
des gerichte et keme moge der se obent
nicht vor tune ap dy seppin scheppin zu
troppin in eyn gerichte zu einem
zu brocaw se das nicht keme werdin
geschit daz gegenwortikeit also der recte
gyn dy laute vordern an ere bewysunge
von rechtes wegin

Von ortayl laden vnde nicht sprechin
Firmtlichin gruß mit dinste zuvor
ir habit vns geschrobin ein ortayl daz
ein scheppin gesprochin hot daz lautit
alzus mit dem mole daz den troppan
vorteylit ist von rechts wegin off eynen
vornonlichin tag vnd lengestin tag
zu brengene ere bewysunge der sache
dorume se von der stad zu troppaw seynt
beclagit vnd se bewysunge brocht ha-
bin mit der se nicht bewaren mogin
so seynt der sachin vorfallen vnd mogin
ere bewysunge keine lengern tag gehabin
gehabin noch suche von rechtis wegin

Hir uff mogin ein recht daz ortayl der
scheppe mit eynem andern scheppin sol
ge gesprochin vnd en brocht hot ane
rechte weder sprache der bestanden von
rechtis wegin wo se yelt mit unsern ingesegil

Wen ein weyp beclagit daz ir sele
mit ein ander weyp gehabe genome
vnde des bekennet / Item wer

ein weyp beclagit eren elichin man
daz her se gelossin habe hette vnde se
se mit eynem weybe dy her zu der ee
genome hette der hot des bekant
off genade vor eyme sitzende rote vnd
bedem recht der man wirt zu vor
zu gesetzin off eyne benante zeyt
zu gestellin dy burgin habin den
man nicht gestalt vnd se nu der
burne vorfallen seyn

Hir uff scheppin zu mogin ein recht sachin
dy sich zu der ee des erstin tretin
elichin sal man weysin vor dem geist-
lichin recht rechtin wen der wertliche
recht hot kayn gerichte der obir habin
no dy rotmanne obir sulche sache eyn
sunderlich wilkor gemacht vnd dy
burgin den man nicht gestellin
mogin zo sullin se mit eren gelde
daz der man ane ere wissentschafft
vnd sunder eren willen entwedin sey
daz se en nicht gestellin mogin
vnd sich dorume noch redlichkeit mit
dem rote vm ere gelobte vorrechten
von rechtis wegin

Von alder gewonheit vnd wegunge
Frimtlichin grus zu vor mit dinste
von alder gewonheit der vnser stad
habin dy rotmanne jerlich scheppin
gekorn vnd wy wol en daz recht von
der vndirweysunge geoffinbart vnd
geunbediget ist daz se nicht macht
habin von rechtis wegin scheppin zu
kisin noch alle ab zu sitzin doch
wen se sich der ire jerlichin scheppin
bekummert alle sunder se kisin se vnd
zyen von en daz se ortayl vnd recht
zu recht zu den rotmanne suchin
vnd holin vnd mit erem wissin
recht aus sprechin alz is von aldirs
zu en gestanden sey ap nu dy
scheppin dy welichin von den rot-
mannen gekorn vnd bestetigit werdin
dy scheppin bancke mogin vorstehin
noch dem rechtin off lange zeit zu
sitzen kisin sullin vnd wo se zu
der scheppin bancke bestetige sulle

Ap sich ymant der scheppin anneme
wen welle dy dorczu twingen sul
le und daz ich mich underwysen
mag recht sprecht
Antwort Hern den scheppin zu mich
libin frunde Ewir begerunge habe
wir wol vorstanden in ewirm bri
ffe und bemerke wir ewir stad recht
gerne zu den besten vrundlich
daz tete wir gerne und begern euch
zu wyssin daz alde gutte gewonheit
wol bestaen bey dem rechte und vortrag
hin bey willen daz gemeyne recht
Wort wer wisset der heiligen key
ser otto an daz rych zu rome quam
und sich an nam wydir karle kow
te dy e obir elbe gelegin dy noch
unvristin waren zu dem gelaubte brach
te hirnoch festente her bruse und satzte
eyne erczbischoff zu geistlichem rechte
und auch eyne richter sal zu wertli
chem rechte dy sullin dy hochste sulle
seyn in dem landen dy her erstin ge
machte des tete her mit des heilige
pobistes gewalt und mit der
fursten rote und satzte rotmanne
zu leczende und zu handelunge
den daz wer obir scheppin satzte her
zu langir czeit daz halde wir ir zu
libe den daz daz dy rechte festen ble
ben und yn gedechtnisse blebe mit
irfarunge des rechtes und andere e
dinge [illegible] anfange im habe
dy fursten und hern selbir mole
ere stete und landirsessen zu mey
deburgeschem rechte gewyset Auch
habin daz etliche bey irer herschaft
irwerbin und willekort Alzo daz igliche
mit allir wyse ere recht woldin
habin noch dinge stad so habin
etliche behabin dy rechtere adir dy
rechte sulle noch ere beqwemekeit
adir daz recht gemeynlichen adir
iglichem besundern bey uns zu
suchene denne eyn brosse wurde
wenne wir denne nicht wissin
welch mose ewir stad zu uwern ge
wonlichen stuffte sagen aber daz
ir nu mit ewirm briffe an uns
vor mutet habit daz ist ouch vor
mols abir mostag von uns und
und nicht were abir daz ymir i
ewir stad eyn brif und dy mit
yn der an zu scheppin stehin habi

und zu thunde entrichtit des wesin
wellet daz ir stad scheppin sal besitze
und haldin weldin noch dem alz wir
Uns ist gehaldin und habin daz nu
denne an uns suchte daz wolde wir
hern daz uns geleret zu thune noch
fruntschafft und noch rechte des mete
flege ewir got von ewirm letin ha
be nicht genome denne dese under
wysunge sende wir euch zu libe und
zu fruntschafft etc.
Dornoch senten dy scheppin czu Cro
ckow gemeynlichen dese frage ken
magdeburg in sulchen wortin
Fruntlichin grus zu vor Von aldir
gewonheyt habin uns ratherin scheppin
irwelit und geboren zu dingen off ker
bant von vorkantnisse uns herin des kö
niges wissintlich ayn und rich daz ma
vormols nicht andirs gedacht hot no ha
be wir bewyst mit ewirm vorsegelte bri
ffe daz dy scheppin andir scheppin zu
selbis zu kysin habin von rechtis wegin
und nicht dy rotmanne im torre wir
nicht setzen dinge is sey denne daz ir
des mit rechte underwyst werden wy ma
daz von rechtis wegin haldin sulle
Hiruff alz ir auch vormols geschreben
habin habin daz scheppin sullen scheppin
kysin daz irkennet uns wol und ist recht
noch magdeburgischem rechte da dach be
steen alde gutte gewonheit bey dem rechte
wol und machen eyn recht in langir czeit
habin denne dy rotmanne von langin
czeitin daz man nicht andirs gedenken
mag und der konig gebot und willekur des
irlauchten ewirs hern des koniges schep
pin irwelet und auch leichte selbir ir
welit und zu scheppin irkoren so mogit
ir off der siczen zu dingen und ortil fin
den von rechtis wegin etc.
Von scheppin gefengnisse der rotmanen
Wart nu daz dy rotmanne eyne scheppin
fingen der andir scheppin wort rette
und der scheppe mit den andirn scheppin
alle sich zu rechte beruffin sprechinde
libin hern wir beten euch daz ir unsin
kumpan und uns bey rechte lasset hot
her mit rechte gebrochin daz welle wir
bessirn alz recht ist und se en doch den
obir gefangin sagen ab denne dy
andirn scheppin wort sullen siczin din
gen ab nicht ab wy sich ir daz irhol
gen sulle von rechtis wegin
Hiruff mich eyn recht ist der scheppin

dren ader mo. zs. magen se und sullen
yn dinge siczen adir se d' recht da gu
spruch und mogen is denne nicht lassen
der ir banupan ungehorsamkeit ist. Auch
ne daz der scheppe nicht anders hette ge
tolen hette kegin den ratmannen wenne
daz her avir nicht rette und bete daz man
en bey rechte liesse da denne sulche manen
ungehorsamkeit nicht siczen bei rechtes wegen

Von des rechtes vorsprechunge kunt und
craft habe / Noch fruntlichen grus ist
avir frage Wen man spricht ein pherd ha
be ich vorboten mit den froneboten und ha
be daz dirfaren wissintlichen eyme gehe-
gten dinge und clagete daz man en
daz pherd hinderte So sprach der fort daz
pherd habe ich ee vorboten denne her
[illegible] ein schult daz mir iener schuldig
was und habe geclaget irclaget yn gehe
gten dinge So sprach iener h' fort ich ken
[illegible] denne wenne ir [illegible] und
czihe mich des an den froneboten So sprach
fort ich habe is ee vorboten des czihe ich mich
an iener d' daz pherd ynne hatte und an
man buch So sprach iener kunt den mole yn
is seyne eigene sache ist als h' en selb
gehangen moge adir was recht sey. So sprach
fort kunt den molt daz nymant mit rechte
vorsprechen mag wen der recht adir der frone
boten froneboten, als im ingen vorsprechen
ge sal kunt und crafft haben. So fragete
man den cleger ab h' des gelouben welle
daz d' fort daz pherd ee vorsprochen hette
So sprach h' neyn. Dar uff sprach der scheppe ein
urteil kunt den mole unde h' auch vor
vorsprechunge nicht gelouben wil und kein
froneboten da bey gewest ist und di sal sache
selben en an trit zo hot avir vorsprechunge
nicht crafft und moge avir eer eigene
sache nicht gehangen von rechtes wegen
daz urteil schalt der fort zu [illegible] und
spricht kunt den mole daz nymant eynt
vorsprechen hot wen d' rechte adir seyne fro
neboten und ich daz pherd selber vorboten habe
so hot meyne vorbotunge crafft und macht
von rechtes wegen. Hir uff bete wir welch
urtil bestehen moge von rechtes wegen

Hir uff sprech wir vor recht Hot d' fort nicht
gezugnisse seyner ersten vorsprechunge
mit seyme froneboten d' yn dem gerich
te geswarn hot adir d' mit dem manne
der daz pherd ynne hot und mit seyne
nackeburen der des forts erste vorsprech
unge mit [illegible] gezugnisse
ist der [illegible] scheppen urteil recht und sal
bestehen wenne der fort [illegible] allayne
seyns selbes sache nicht beczugen
mag von rechtes wegen

Von des froneboten busse umme miss
handelunge / Auch ein vorsprech der
hot sich mit eyme eyme frone
boten entret off der gassen und
sprach se waren nicht also fromals
er man gebe den gotes lichnam
und en nicht und auch se torsten
nicht keyns bedermannes wort rede
von den selbe [illegible] dinge
das des olden froneboten ge
[illegible] off en und des [illegible]
[illegible] d' vorsprache daz h' im
eyme iczlichen froneboten bussen
sullen von rechtes wegen

Hir uff sprech wir vor recht welchir
froneboten der vorsprechen [illegible]
wart schuldig daz h' en dy wort
yn smeheit gesprochen habe und be
komme h' en daz denne des den
hot h' missehandelt und sal en
[illegible] busse geben der sayn
schillinge zumal mole
der froneboten yn den rechte [illegible]
[illegible] ist und yn den gerichte
gesworn hot von rechtes wegen
Besegilt mit unsern ingesigel

Von sich ein manslacht zu [illegible]
an gegnisse / ffruntlichen grus
[illegible] vor dy frage [illegible]
[illegible] ein nicolao seyne [illegible]
daz h' en sayn gelt gegeben hette
yn fire und der selbe [illegible]
[illegible] gelt hette gelt gehat und
doch [illegible] on yn
seyn [illegible] hette gerech
[illegible] antworte nycolaus
Ich bekenne daz ich kein [illegible]
gelt gehat habe sunder ein halp
schock und habe yn flandern gelt
off gehaben [illegible] und eyne andern
manne [illegible]
und [illegible] ich dy vor
[illegible] gewonnen
habe [illegible] So sprach [illegible]
[illegible] an wa
schowen und an den andern [illegible]
der en daz worte hette [illegible]
gegeben her welde sich auch off se
[illegible] und
[illegible] an den [illegible]
[illegible] So [illegible] daz
[illegible] hette seynes geldes genomen

in steindin wen durch und hette en
geruchte getan dorumme und ge
be en kleyne schult des yet war
schawe nicht geloubin her beschulde
denne mit seyme eyde do sprach war
schawe ouch gezogin an meyn be
kentnisse was mir wissintlichist
daz habe ich bekant und wolde
nicht stehin do sprach nycol Sint
dem mole daz wir uns bedirseit slacht
an warschawen bekentnisse gezogin
habin und warschawe der sache bekant
hot als ich mich vormessin habe als
ich icht frey und ledig sey von yet
fälle seyn ader was recht sey der sprach
p. Sint dem mole daz warschawe
nicht gesworn hot ap nycol an der
sachen vorfallen sey ap ader [illegible]
frage wart en von den scheppin an
recht gesprochin in sulchin wortin
Sint dem mole sie sich beidirseit slacht
an warschawe bekentnisse gezogin
und daz warschawe nicht gesworn
hot [illegible] nycol nicht
geschadin an seyme rechte daz ortil
schalt p. und quamen off die bank
und sprach eyn ander ortil in sulchin
wortin Sint dem mole daz her sich
an warschawe bekentnisse gezogin
hot und warschawe bekant hot
und nicht gesworn hot zo hot nyc.
sache vorlorn welch ortil nu under
den bestehin moge von rechtis wegin
Spruch noch dem mole das
p. und n. slacht und an beidir
seit und die die genanten nycol
unde an warschawe bekentnisse
gezogin hattin zo ist der scheppin
ortil gerecht und sal an demteil
nycol bestehin von rechtis wegin
gegebin under unserm ingesigel etc
Von mittinge o. hus / Unsyn frunt
lichin [illegible] frage p. clagit zu
andres daz her en [illegible] welle
aus [illegible] an die [illegible]
der kinder [illegible] daz erbe drytil seynt
[illegible] mit willen und mit wissin und
vorhengnisse [illegible] andres
hawsfrawe die auch ein firteil an
dem hawse hot dorumme her gesessin
hot [illegible] und noch dis halbe
iar dorumme sigen sulde ap her en
mag aus [illegible] die zeit kumpt
als her gemutit hot Sint dem mole
her mit en in dem selbin hawse ge
wonit hot [illegible] und die mit
tinge [illegible] hot und h.
en aus den gemachin die her ha
ben sulde in dem hawse die casen
aus [illegible] halfende rawmen
das yet [illegible] seyne tage aus sigen
sulle ader was recht sey / Antwort
andres / Sint dem mole man
weyp an meyne willen wonnen ich
recht [illegible] nicht ge
thuen mag als nu die mittinge
gestehen mag geschehin [illegible]
/ habin die scheppin eyn ortil ge
sprochin Sint dem mole daz her daz
haus gemutet hatte [illegible]
[illegible] mit willen
der kinder mut seynis weybis und
her daz gelden [illegible] hot und nicht
wedir sprochin [illegible]
seyne mittinge haldin bis off
seyne zit als her gemutet hot
Noch ortil andres [illegible] sprach in sul
chin wortin Sint dem mole ich
[illegible] hawse halb dritte teyl noch
[illegible] und [illegible] an dem
teyle hot kleyne kindern [illegible]
noch von rechte gekoufft mochte an
meynen willen in der sachen dor
umme lege ich an dem firtel ge
walt und beschedunge von dem
peter dorumme daz her mit gewalt
in daz haus gegangen ist und von
den [illegible] sprach ich die mey
nen [illegible] ist [illegible]
der [illegible] rechte habe den man
weyp der kinder [illegible]
und beweyse daz her bessir recht habe
wenne die mutter und die kinder
zu der mittinge der dryteyl des
hawsis die [illegible] der nicht ist [illegible]
recht [illegible]
wir und [illegible] welchis ortil und
den zwen mit rechte bestehen moge
Spruch noch [illegible] der scheppin
ortil ist recht und sal bestehen und
peter sal seyne mittinge behaldin
von rechtis wegin
Ab eyn [illegible] seyne [illegible] mag hal
den [illegible] und seyne
[illegible] geboit

Sonnlichyn synis en vor · Eyn ma
wart beclagit vmme eyne tot slag
ab her eyn kampwirdige wunden
ab her d' gleych vnd sulde d' vor
sprechin zalb sobende ab' salb drit
te vnd d' beclagete man brochte
zulche gezugen / zeyne eliche
kint vnd andir seyne mogen
vnd die yn lewte die bey den sache
sei sint gewest · Ab h' im die be=
weysunge thun moge mit sey
ne kindir vnd mit seyne moge
vnd mit sulchyn lewte die bey
den sachin nicht gewest seynt
adir was recht sey
Hiruff nach eyn recht · Den ket
eyne vnbesprochin bedirwe man
mag seyne vngesundirten sone
die vngerichte beclagit eynis=
and neme vnd des vngerichtis
entschuldigen ist ab' der son
sunder die vngerichte beclagit
ad' sulde ymant mit gezugen=
sprechen den mag sein vatir sey
bruder gemutte lewte noch seyn
vor gesunde nicht gehelfin · we
lle abir daz ymant seyne geburt
ad' seyne echt · i · c zugen sullin
den mochte iowelle · i · iglicher
zeyl moge vnd auch andir be
dirwe lewte wol helfin rechtis von
rechtis wegin vnd versegilt mit vn=
serem ingesegele
Was hanthaftige tot sey vnd wy
man derkennet / noch sint
lichyn synis en vor die froge was
hanthaftige tot tot sey vnd wy
man die eygentlich irkennen sul
le in allen vngerichtin
Hiruff nach eyn recht die hant=
hafte tot ist / wenne eyn vngerichte
in der frische tot / ad' in der fluchte
der tat gefangen wirt ad' wenne
man diube ad' rawp in seyme were
findet do h' selb' den slossil trit
vnd sulche hab keynen wan hot
is yn seyne damit also cleyne das
man en dir in eyn fenster ge
stossin mochte ad' zu brachin mocht
te moge do mag ma vnschult

vor thuchen von rechtis wegin
Ab eyn man missetut kege den rot
mannen · Gesetit eyn man ke
gen den rotmanne ad' kegen der
stat recht kobin ad' wilkor / do vm
me mogen die rotmanne bess=
runge nemen noch eren gnadin
vnd noch erem willen vnd habin
dirdumme mit nymande zu thu
wen ze die besserunge nemen von
der stat wegin
Von d' rotmanne schade / vnd wirt
eyn gebeten zu d' rotmanne ad' zu dinge
dinge · an den andir · zu geschen
ad' zu setczin kirit vnd wirt d'
beraubit an leibe ad' an an lebin
ad' an gute an der stat dinste
vnd geschen des die rotmanne den
h' beraubit ist von der stat wegin
wen kere doruff gesagit ist von d'
stat wegin die sal man vor im ist
ad' der off keyne kummute kere
gesagit zo mogen die rotmanne
den mit den sachin waldin habin
wy sie wellen
Das die d' rotmanne besserunge vnd wi
Gesetit eyn man kegen rotmanne
ad' kegen recht kobin ad' wilkor
do von mogen die rotmanne besser
runge neme noch eren gnaden
vnd noch erem gnadin willen vnd
dirdumme mit mit nymand zu
thun were wenne sie die besser=
unge neme von der stat wegin
Von der rotmanne vordirunge
Beclagit eyn ma kegin d' gebot
wilkor daz ma gelobit hot zu den
bewirdunge das die rotmanne sullin
vordirn von der stat wegin vnd nem
en keynis andir rechtis dorzu
Das eyn hantwerkmann rotman
gesein macht / wo eyn bedirman
gesessin ist yne ad' aussin d' mercke=
mawir der ouch burger ist hot h'
speyse kauff vnd wayl ad' was h'
ist den mogen vns burger in den
rot kisin off eren eit ab sie wellen
vnd nicht an seyne speyse kouffe
vns burger vor · geczach eyne andirn
gemeynen burger halden wenne
die aldin rotmanne die nawen
walden vnd kisin zo sullen
die nawen vor den aldin vnd ge
loben sie ab eyn nemen als den

se wen ouch gehalden syn der stat wegen
haben getohen wenne das geschen ist
So waldegen dy alde dy rotmanne
dy nawen und segen an ere stat-
sten der vorwarsunge mit sache
schonungen / Vorwarsunge von di
dy rotmanne von der stat wegen
eyne man aus der stat mit sache
schonungen als wo mette das ist
das stet an den rotmanne als se
bessarunge nemen wellen und en
wedir in dy stat gen burg nemen
adir nicht

Von bekentnusse von dem rote
Begeret der alde rot kegen dinge
an eyne rot / der an deme vergan-
genem rote ist gewest den sal
ken dy andern dy in dem dem ke-
genwertigen rote sein bekoten und
wes der alde rot dem nawen bekē-
net das sal der nawe rot gesten und
machen mit der alden rotmanen
aber nicht gehalden ist ir das
meiste teyl zo ist is gemacht

Von bekentnusse vor dem sitzende rote
Des selben glich sprechen wir dy
eyn man der clagete zu eyn frawe
vmme gelt und zoch sich an eyne
sitzenden rot des eyn dy frawe
saczete als ir uns hatt geschreben

von der rotmanne bekentnusse
was dy rotmanne bekennen das
das eyn ist geschen und en wis-
sintlichen sey so en dorfen se
nicht mer zu thuen wenne als
zo sie zu der stat habin gesworn

Das eyn ungeerbit man zu rote
gekorn wirt / Eyn bedir man
der mit uns sitzit und unser burger
ist und mit uns burwillekor holt
den moge wir zu rotman kysen ab
wir wellen unerbit her uns muge
der zu sein alleyne her in der unser
stat rechte nicht beerbit sey

Abir wo dem rotmanne bekentnusse
und welchen wortin der sitzende rot
bekennet das eyn man wey wazirch
sich mit der frawe von Troppaw
sich vorwillekort habin vor dem
sitzenden rote umme gelt dorumme
her und dy frawe zich eyn an
den sitzenden rot bekennet her wy
is vor en geschehen ist seynt und

noch dem worten sal nemen und dy
frawe entscheyden und das sie haben
von obliche gutte von frosten und
und kind und von andern sachen

Von suesten eine unwegen von vater und
von mutir seyne koment vor recht und
hot sich dy jungiste di eldiste beclaget
umme obliche gut das si an entstanden
entstorben ist von erem rechten vatere
zo vater und von erer rechten mutir
das se ungeschindet seyn und se sich
nu vorgangen hot noch vorreychent
an kegenir stat der is craft ader macht
hette unsintlich alt sessen und obsesse
und getrawen lawte also vil als sie
zu rechte habin sal. Hy froget an man
mecht billichir dy alt sessen mit man-
nen zuile wenne sie mit kegenir
sache do vorgwalden moge alz recht
recht sey. Do for antworte der eldisten
man und sprach obliche gut ist myne-
me worbe an irstorben von erem rechte
vater und von erer rechten mutir
das ist mir gegeben und dor-
umme das ich mit meyne wobe-
besessen und gehat habe mer wen
iar und tag an recht wedir-
sprache und se hot mit uns gu-
troste gegangen gegangen in der stat
zu wegen und zu kerchen und
hot das gut nye angesprochen
an kegenir stat die is craft und macht
hette. Nu froget ab wir ich billichir
das gut behalden sullen in der gewere
mit unserm rechte und der vor getrawen
mogen mit unsern rechte wen
ymant ab gegangen moge mit alt
sessen und mit obsessen als was
recht sey. Do sprach dy jungeste wy
wir obmundiget sey von vater und
mutir und sprach als mecht zwissen sich
ich vor iren mache und erblich gut
als ich billich alt sessen und ge-
trawe lawte manne mynen zuilen
wen ymant dar for geczeyn moge
als was der recht sey. Dy jungeste sich
beschuldigete di eldeste um obliche
gut das ir anirstorben ist von vater
vater und erer rechten mutir
und das geantwortet hot der
eldisten suester man her und her sprach
im das en das gut obliche gegeben
und worden sey und das mit der be-

besessin iar vnd tag vnd iar vnd tag vnd abir iar vnd tag

Kumt sprecke zo eyn recht ist daz etlich gut der eldesten suster man mit er gegebin vor dem recht vnd vor den scheppin in gehegetem dinge vnd habin daz vorwar besessin iar vnd tag an ansprache zo sal dy gobe craft habin vnd dy iungeste suster kan es nicht gu keme vnd ist der eldesten suster man vnd hot man es ir nicht gegebin vor dem recht vnd vor den scheppin in gehegetem dinge zo kan komen dy iungeste suster mit der eldeste glych an of satz obe vnd er mit obe daz dy eldeste suster vnd er man daz sy besessin habin mer wen vnd dy iungeste daz nicht gefadert hot daz ir nicht schaden an erem rechte von rechtes wegin

Von vormunde gutes eynes kindes

Kein man mak wol vormunde sin syner kinder von syner wegin daz macht daz keyne vormundeschafft gesetzt

Von forgebunge an irstorbins

Ist eyne kinde gut ader obe an irstorbin von syne vater ist daz kint gu syne iorn komen ader zwelf iar zo mag es wol daz gut sin mit gebin ader eyme andern wen es wil mit syn mit wille wen sy syn recht obe ist alz sie alz sy in dimburg obins nuwen ist

Von forgebunge an irstorbins obins

Hot eyn frawe obe daz er an irstorbin ist von erem vat ader von erer mut vnd dy frawe nicht kind hot dy mag er obe daz er an irstorbin ist erem wirte nicht gegebin se en tue denne mit ere erbin gelob

Von vorgebunge gutes kind dy andern habin nicht kind kant habin dy mogin er an irstorbin gut wol sin gebin mit erer kinder gelob ap dy kinder dimburtes synt ader dy kind dy kint habin mogin ir an irstorbin gut nicht vorgebin ze en tuchen denne dennit erbe gelob vnd wille

Von an falle der rade

Hot eyn man eyne eliche frawe vnd en tochter mit er stirbit dy frawe vnd bleybin dy kinder bey erem vater vnd der man eyn eliche hausfrawe nymp vnd stirbit der man dornoch das dy rade der ersten frawe ist bezagte gelt wart vnd bestal dy denne kinde so sal man dy rade erstem kinde folgin lan dy fornunt was vnd ist daz nicht geschehen vnd hot der man dy rade mit der andern frawen in nutze vnd in erbit gehat bedunkit zedir der gast daz sy dy ander frawe mag zo sal dy ander frawe dy rade behaldin noch of mannes tode

Von kindern dy ere von rechtsfragen gesuest gut nome noch der tode

Dy kinder dy von eyne fat vnd von gu mut synt stirbit der kinder eyns dy andern nome syn erbe vnd nicht dy kinder dy von vaters halbe alleyne gesuestir synt

Von kindern dy gewin erstem anes ge zayn gesagit

Ob eyn man gewir echte kinder hat vnd hot er dy ersten for eyn rote anes gesagit vnd gebit er noch den andern icht an syme gutte vnd stirbit der man daz nome dy kinder be for was denne der erbin bleybit daz teylin sy alle gleych vnd sich nome sy en alle dimburtig synt

Von burgin noch wergeldes recht

Man mak keynen man von rechtes wegin hoer czwingin burgin gu setzin wen alz syn wergelde stet Ob en sye denne den gelt hi[illegible]te bagen ader schult dy grosser syn

Von hanthaft tot der burgrewen gerichte

Eyne hanthafte tot dy der geschicht bynnen den tagen alz der burgrewe nicht richten worde abir eyn man geslagin der bis an daz burgrewen dinck der muz komen in des burgrewe dinck vnd nynder anders wo von

Von der scheppin rechtes wegin

Wore der en scheppin gekorn wirt der blei bleybe der bey gu syme lebe als er das nicht vorbusset

Von kauffkamern rechte

Hot eyn man eyn kauffka

kamer ader obe der eyn gut vorgebit
daz en darff her sich nicht vorzeyen
wedir synen willen dy kauffkamer
ader obe en werde besagit von des
gutis wegin vrey vor syne vorsessi
ne schult und werde beclagit also
lange bis dy mit rechten orteiln ab
en ist gewaldigit und geeygent
werde vor syne schult der vorsesse
ist so mach her mete thun waz
Von kauffkamern bes- her wil
serunge / Hot ein man ein kauff
kamer ader daz her gekaufft hot
ader daz im gegeben ist der her gut von
gebit dy besserunge wollin geben der
gut mag her vorkauffen ader vor
setzen der frawen ge- gebin wene beweil
dy der in dem lande / Do eyne frawe
begobit von irem manne wirt sie
stadrechte ader in dem lande do sal
se gebe noch des mannes tode ha
ben und sal dorumme der rad
nicht abe gen waz von rechte zu
der rade gehorit daz sal dy frawe
haben wo daz ist

Das kein jude gewere mach seyn

Ve fangit ein cristen man
von dem andern ist daz im abe
ge geraubit ader gestolin der mach
keyne jude gewere seyn vor gerichte
der cleger dem dy habe geraubit
ader gestolen ist sal dy behalden uff
den rechte alz recht ist

Von ungkauffe / Der syne spyse
kauff twer teuir vorkaufft we
ne alz en dy rotmane setzin und
gelobin daz ist ungkauff und daz
sullin dy rotmanne richten vor
der buwerkor dy der off gesaczt ist

Von uffgenomene gute / in geheggete
dinge / Welch man ein gut hot
daz man gesagit hot vor scholt
in geheggetem als lange bis om
mit rechten ortelen geeygent
wirt sin syn gelt der mach synes
der mete thun und lossin waz her wil

Von sagunge gutis ym fremdem
dinge gerichte / Eyn man mach
gut vorsegin vor scholt dorumme
her beclagit wirt daz an dem gerich
te nichten leit dorumme her beclagit
ist her en tue daz vor dem gerichte
do daz ynne leit

Vor zagunge

Das nymant in geheggetem dinge
seine clage vorgebin mache /

Keyn man mache in gehegetem din
ge syne clage vorgebin dy in geheg
tem dinge begriffen ist / dy clage
werde wol vorwordit und volgegen
alz ein recht wen ein sache der ader
geworcht ist do ist dy clage volge
gin / vorwillekorit ader ein urteil vor
dy rotmane der se segin in dem
rote daz dy rotmane off erhal dy
wellen daz mogin se thun

Wy man dy rauber usheyschin sal

Wo ein rauber beclagit wirt um ey
ne raup ader um eynen brant der
her geton hobin ader sere dy sal man
heyschen vor dem gerichte der man en
beclagit ist sey in hanthaften tot
ader ungehegetem dinge und darff
syn niemant andirs vorsorbin

Das der obe feynt busse neme sal

Der obe feynt mach keyne busse noch
gewette genemen vouffin gehegetem
dinge / fervilkorit sey von man
was des bekannit daz muss her halden
von bekentnisse / In gehegetem dinge
ist daz ein rotmanne besachen wirt
in eym gehegetem dinge bekommit
her daz / mach her nicht zu rucke
tretin vorsachit her aber daz so mach
her wol abe kome mit synen rechten

Von zweier dinstlewte / Mit
tz synt zweir hande dinstlewte
eynir leyt dinstlewte dy ret zu ma
ne haben werdin dy mit unsr stad
recht off gehalden in unse stat rechte
der dorfin se nicht antworten wer se
mussin vor unsen rechtir gerich ma
chin daz se antworten vor unsem her
ren ader vor dem recht den uns ... der
zu hot gesagit Abir ret und knech
te und gebawirn mussin antworten
vor unsern recht ab se mit en off
gehalden werdin / unsrstat gerichte

Von gerichte / Eyn man der beclagit
wirt vor dem recht mag der rechtir
vor dem her beclagit wirt vorwissen
mit gute dez dem gerichte nichten
leit dorumme her betta beclagit ist
wirt ab en sey des clegers wille

Wy ein lewte hafft / wirt eynem

Wirt eyn eyme manne eyn zan aws
geslagen ader eyn stucke aws eyme
fingere gehawen daz kein gelet
gantz ist als ab eyn stucke ader
von eyme oren daz ist keine lemb-
de und machit keine kampper
wunden begengen wirt abir abe
gehawen eyme eyn gantz gelet
von eyme fingere ader eyn zangere
daz heyst eyne lembde und heyst
eyn kampper wunde

Von gast clage aws fromden lant

Clagit eyn gast zu eyn andirn gaste
aws fromden landen in dem gerichte
do di hanthafftige tat geschit ynne
so sal man deme allir ofte clage
machen als dem clager kein recht
in dem gerichte geschen addir machte
der clager zu dem gerichte nicht
komen vor ehaft not wo der cleger
denne kumt in eyn andir gerichte
als recht sy do sal im der richter des
ten di weyle daz nymant mit rechte
wedir redit der clager sal abir clagen
zu dren dingen ee man im do richtet

Von des edelen teydingen kegen
den burgern. Hot eyn edel kegen
eyn burger zu sprechen um sachen
di he do gehat zu dem gerichte
des burggrawen ammechtis und wil
he en dorume beschuldigen daz he
den hawe etc. den erbe syte und
deme gerichte daz zu dez burggra-
wen ammechte gehorte zu suchen
wil abir ouch he denne ymant beschul-
digen um andir sache als um eyn
lengut adir des glich daz zu des
burggrawen ammecht nicht gehorit
den sal abir he um zulche bosschen
vor sich und vor syne man
und sal en saten syn manne recht

Von des gotis phenninge. Beke-
net eyn man daz he syne gotis-
phennige gegeben hot uff eyne kauff
so sal he halden vor sachin he adir des
man en sal zu syne rechte lassen
keyne wenne noch meydeburgischem
rechte machen man keine man abir-
gengen in zotanen sachen

Von forderunge kegen den manne
der schult wenit in der stat / Ist eyn
burger schuldig und fert aws der
stat uff das lant in eyn andir ge-
richte durch daz daz man en nicht
lichen funde in der stad gerichte
so mag man syn erben und
syn erbe der cleger besiczen mit
gerichte und di clagen vor di
schult mit steten de for

Von forderunge des gut uff der
gewer syn gewet / Wirt eyn man
aws der stad um syn gut und
syn erbe zu dem ersten um syne
schult besagt und beclagit hot
der sal syne alczumole vor de
haben und dornoch di andirn
di also als ir iglicher daz besagt
und beclagit hot vor syne schult

Wo in fromde lant fert syn
in kauffe / Fert eyn man
aws in fromde lant zu koufe kan
fil und lezt gut und erbe in
der stad di weyle der man aussen
ist so mag ymant zyn gut
noch erbe beclagen der man
mage daz wol widir sprechen wen
he widir zu lande kompt

Von ungescholdis gutis gezugnisse

Unsyn fromlichen gruss zu vor
awir frage ist alsus weise der
richt und scheppen zu dinge ge-
sessen und daz dinges nicht heygen
und kein dinck von alder gewon-
heit formols gehegit haben und
dinck als mit gehegeten dinge
gedinget gerichtit und gezugit
haben und auch der richt zu dem
gerichte nicht gesworn hot und
denne sulchis gerichtes gezugnis
geschit in gebundin tagen zwei-
schen gewern mittelungen um farnde
gut di nicht wege fertig sint
ap zulchis dingis gezugnis und
gerichte gesteen moge glaychir-
weyse als ab der richt zu dem ge-
richte gesworn habe und daz dinck
gehegit were adir was recht sy. Hirumme
sprechin wir scheppen zu meydeburg
eyn recht: Ist daz di alde gewonheit
des gerichtes bewandelt in eynes
vor recht dennoch sal daz macht
haben daz formols in dem gehegiten
gericht was allayne daz der wol
wonlichir recht hyn reysten nicht

geschein hatte und sulch gericht-
en sachin. nun mag ich selbin
den tagin wol bekomme und
worthoyt der in geginwortikeit wers
Als offinbare schrifft und instru-
ment / Ir habit uns rechtis ge-
fragit noch desin worten. Wenne
scheppin di habin eyn andir zu
hoffe gelobit und eyn hot dem
andirn gelobit mit wolbedachtem
mute und willin vorbundin
und vorwillkort also welch und
wenne er storbe daz der and' des to-
ten gut vor und gerete an alle
recht wed' sproch seiner nehesten
frunde als gelegit. wenne und
eyn bleibin sulde sulde und ha-
bin di gobe und di vorbindunge
zwuschin en bestetigit wart
mit offinbare schrifft schrey-
bere und er instru instrument
waz mit geginwortikeit als sitte
und recht ist in also geschehen
zwuschin en gestanden fil ior
dornoch nam der eyne eyn ey-
lich weyp zu Crocaw etc und
wart siech und brochte abir d' and'
ratmanne und ouch ober laute
di her dorzu bat und fragete en
ab her den lauten ab her en der
gebunge und vorbindunge
noch bekannte und bestunde
als obin stehet. do sprach der sieche
So ich bekomme mynir gobe
und di vorbindunge als obin
steet. do nam ab her ouch offin-
bare schrifft obir daz instrument
und di briefen wartigin gegen-
ge dorzu der ist tot. nu sprechin
des toten frunde di gobin und
di vorbindunge habe nicht
macht und mogen nicht ge-
steen dorumme daz di gabe
und vorbindunge nicht ge-
schehin ist vor gehegetem dinge
und bestetiget als recht ist
wenne her nu werlich [illegible]
und eyn elich weyp hotte do
sprach der lebinde geselle Ich
habe mit vorgulden und des
vorbundin als obin steet dor-
umme sal uns gobe und uns
vorbindunge besteen wenne

si geschehin ist mit wolbedachtem
willin und bestetigit und mit rechte
nie widirsprochin ist noch [illegible]
vorwandilt byz an seyne tot
Da bete wir undirwysunge
ap di gobe vorbindet also beste-
tiget als obin besteen moge und
gestellin des toten gut und gera-
the und beser daz her in seyner
gewalt hatte folgin und bleybin
mochte adir waz recht sy

Hiruff sprechin wir scheppin zu meth
eyn recht Waz der tote bey seyme
lebin seynes gutis seynem
gesellin in seyne were gereicht
wort hot / hot abir der tote icht
standes adir eygens gelossin
und frunde habe di i seynis
selbes selbis wo gestorbin ist [illegible]
unforgebin vor gehegetir banck
daz gehorit seynen nesten erbe
name von rechtis wegin

Von ortel laddin und nicht weder
sprechin / Fromlichin gruß
mit dinste zu vor Ir habit uns
geschrebin eyn ortel daz wir scheppin
zu gesprochin hot daz lawtet also
Unt den mole daz di Croppen vor-
teylit ist von rechtis wegin uff eynen
bancumlichen tag und uff eyne lan-
gesten tag zu brengin ere bewys-
unge der sachin dorumme sy von
der stad wegin zu Croppaw seynt becla-
git und sy bewysunge brocht
habin mit der sy nicht fulfuren mo-
gin so seynt sy der sache vorfallin
und mogin ere bewysunge keyne
lengesten tag gewynne noch frist
von rechtis wegin nu mone [illegible]
die loute di dunckit daz di loute
von Croppaw alleyne ir lengestir tag
der bewysunge [illegible] lange [illegible]
kome waz daz. daz si noch tag und
frist gehat habin eyn and' bewys-
unge von nawes zu brengin Also nu
daz ortel daz wir gesprochin habin
besteen moge adir waz dorumme sy

Hiruff sprechin wir scheppin eyn recht daz
ortel daz der scheppe mit eyme and'
scheppin wol gesprochin und en broch

vnd en brocht ane rechte wedirsproche der ist bestendig von rechtis wegin

Von wundin vnd tot slagis in czu adir vngerichte tete

Ffr mitlichin gut czu vor ane frage wie recht sint alzus ab ymir den andirn in der stad gerichte czu tote slugi adir andir vngerichte tete vnd des totin mannis frunt adir an den vngerichte geschehin were den morder adir den der vngerichte geton hette mogin tale gebin vnd vngeclagit vnd wellin forbas den totin adir an dreylei vngerichte geton hette nicht clagin noch fordirn wellin ab daz das gerichte leydin sal der vnd die stad vnd der morder adir der vngerichtis folbrenger nicht sind bleybin moge adir was recht sy

Hiruff sprechin wir scheppin czu meideburg recht wirt ymir czu tode geslagin vnd wil seyn frunt moge des nicht clagin zo mag der richter clagin off das dy sulche vngerichte tot slag vngerochit nicht bleybe adir geschit ymande vngerichte an raubin adir an wundin adir des gleyche sunst der den seyne gerufte volget so ist der der gerufte an begin der clage ist so sal her denne der clage folgin vnd machit des an des richters wille nicht vorswegin her begin et adir yener seyn gerufte nicht zo machit her seynes schaden swerin vnd der richter machit den czu clage nicht twingin Auch hat die stad nicht an zulchin sachin ab en zcy denne das sundirliche wille kur vnd vorbot von der stad wegin dawedir gesaget sy von rechtis wegin

Ab monche scheppin vnd geste geystliche vnd judin wedir entwortin

Ffreit man ab geiste vnd adir monche scheppin vnd wenne dy gesellschaften vndir geystlichin adir wertlichin rechte adir vf bischove vnd auch judin dy eyn czu vns recht fordirn ab sy sunst burger adir andir gesten nicht gehant entwortin sullin vor gericht adir vor vngerichte adir was sachin das wes en czu vns wedir beschuldiget werdin adir was recht sy

Hiruff sprechin wir scheppin czu meideburg recht geste adir monche die leyen adir iudin zint dy fordern sollin der zelbis entwortin als das mit ortil czu brocht wirt von rechtis wegin

Wer scheppin kysin moge vnd an sy andir ammecht habin mogin

Ffreit man wer vor ratmanne scheppin kysin mogin vnd der czu twingin lange weyle adir korcze adir wy lange czu sitczin adir ab dy ratmanne scheppin getwingin mogin czu andirn ammechten mit andirn ezgin dy weyle her scheppin ammecht sichtig ist ab nicht her der scheppin ammecht vorsawmen mochte adir scheppin durch sulch ammecht abe gesitczin moge adir was recht sy

Hiruff sprechin wir scheppin czu meideburg recht stirbit der scheppin eyn zo sullin dy scheppin czu vor czu der scheppin banke gekorn vnd czu den bestetigit synt vnd gesworn habin andirn scheppin czu en kisin vnd nicht dy ratmanne Auch sullin dy ratmanne vnd andirs ammechtis wyllin noch kein man zundir rechtliche sache dy scheppin abe zcyhin ymir wedir dy scheppin von den ratmannen czu ammechten der stad czu eren vnd czu nutze vnd czu frome gesaget das ammecht mogin dy scheppin ouch wol habin vnd vorstan vnschedelich eren adir dy sy czu scheppin banke habin geton von rechtis wegin

Ab vormunde der vnmundigen kinde erbe vorkeufin moge

Abir mordy kinder habin von des das vater seyner vnmundigen kinder vormunde ist adir wer sulchir kinder vormunde wer mogen an ir sterbin erbe stand erbe vorkeufin adir vorgebin mit eren vor nimden e dy kinder vor nuwitze werdin adir als nu das were moge adir wy

Hirnoch spreche wir scheppin zu meid-
burg vor recht. wo recht vormund ist d'
auch seyn mundelyn ist ader nar-
men ist der mack der vormund' an
n storbin erbe vorkauffin vnd off-
gebin an ymandes weddir spreche
Abir wo d' vormunde d' kinder
ader nicht · dar mack der vormund'
ader stand frunde ader ader na-
men gelop nicht vorkauffin von
weg der scheppe vrteil / rechtis wegin
ist vnd bestanden ist / wen den schep-
pin d' zu dem rechte gesworn hot
als d' an eyme dinge tage vnd
wanne not ist des zu dinge zu
1 Gezugin flichtig / sey zu kome vnd vor-
botin ad' als man en vorbotin
sulle vnd wen als d' noch der
vorbotunge nicht quame noch
kome welde ab d' dewanne
buessin sulle wi sere vnd wanne
ad' wz recht sy
Hirnoch meid' eyn recht · eyn ge-
sworn scheppin sal zu ause ge-
legetin dinge kome vnd vorbotin
vorbott als d' recht seyn ad' mit
den frone botin eynigen den schep-
pin zu seyme echte dinge ouch
kompt d' nicht vnd lesset dez
mutwillin zo mache d' recht
seyn gewette off an gewunnen
den seynt acht schillinge losse
d' auch den ymant zu schaden
der mochte den scheppin des be-
schuldegin bekennet d' daz d'
es en mit frevil zu schaden
gelossin habe zo got d' wedir
seyne ort gewyn den d' zu der
bank gesworn hot vnd wer recht-
los vnd mochte keyn scheppe
me gesyn vnd sal yeme sy-
nen schaden gelden Sprache d'
abir daz en hette noth gehin-
dert hatte vnd bewyste daz als
recht ist zo blebe d' scheppe des
aneschaden von rechtis wegin
Ab burgere sessin beschuldin ortel
in der stad haben sullin wagen
Ab stete markete ad' dorfir din
in meidb' rechte legen beschuldin
ad' vnbeschuldin ortel mit orteil
hern d' sey geystlich ad' werthlich
zu vns magen holen ad' wereicht sy
Hirnoch meid' eyn recht stete mark-
kete dorfir di vns' stat rechte ge-
legin seynt mogin recht zu vns
holen welde auch a' keyn ich gyst-
lichen ad' werthlichen vnd' vnsem
ylauben daz se an stat recht ge-
brochin sullen sulden den mogt
ir auch an stat recht mit ta-
lin von rechtis wegin
Waz man vor dem rechte ane gehe-
get dinge clagin macht Wy-
man suche fleichte sachen alle
tage vor dem rechte moge ge-
thun.
Hirnoch zu meid' vmb fleichte
sachen als vmb gelt daz man an-
ne gehegete clage machte man
alle tage wol vor dem rechte ge-
thun an gehegit ding von rechtis wegin
Von gewette bussin dem gerichte
gehoret vff dinge / Ab der recht
vmb sulchen sachen ad' and' sachen
moge nicht gewette von spre-
chen sy den scheppin nicht irteilt
werden ad' was recht sy
Hirnoch zu meid' vmb vorschuldet
ymant gewette kegen dem recht
vorsten den gehegit dinge daz
gewette macht d' nomand an man
en des gebin wil den wil en
des nichten gebin mit willen zo
mache d' yme durch vorsichtig
machen vnd es in gehegetin din-
ge noch scheppin orteil seyn gewet-
te irfordern vorsucht abir ymant ge-
nir der sachen de d' d' vnune-
werthafft sulde seyn zo mochte
d' mit eyn mit vnschult de sey
de sey kome von rechtis wegin
Waz d' recht ane di scheppin zu rich-
ten haben / waz d' recht zu richten
habe vnd wy
Hirnoch zu meid' ane di scheppen
eyn recht · der recht mache alle
tage richten ane di scheppin vmb
gelt ad' and' fleichte sachin vff
fleicht clage von rechtis wegin

Wy der scheppin ortil sullin syn
Auch wen scheppin gebrochin werdin zu
dem scheppin ammecht wy der ortil syn
sulde wy worte zu worten

Hiruff zu mach scheppin sullin sue-
ryn alzus zu dem gerichte der ir ge-
korn sint zu daz dem recht der stad
und den lewte recht ortil findin wel-
lit ir den scheppin stul noch wolbe-
schin rechte vorstan alz ir allir recht
bas kennit adir wissit und des folge
habit und daz durch keyne sache
lassin got zo holffe und dy heilgin
Wer dy wigesstin syn ader gehaissin
mogen. Hir uff zu mach eyn recht
dy allir meyst und gebruchin noch
irer vlichkeit zo se beste kennin und
mogen gote zu ere en selbin und
allen lewte zu fromme noch deme
alz got geboten hot und dy heilige
cristinheit gesagt solche lewte mogen
wigesstin geheissin und gesyn wen
Wer bescheldin ortil / rechtes wegin
sal lassin beschrybin / noch fruntli-
chin grus ist daz awir frage ein recht
ab daz ortil bescheldin wart daz man
clage und antworte beschrybin sulde
han. ab sprach Johes Kerssche man
sulde dy clage beschrybin und sy-
me nicht. do sprochin dy scheppin
man sal se beschrybin und beyde
nicht alz wir gehort han. do sprach
Johes Kerssche es ist eyn recht czu
Burgersch recht daz iclis sal sagin
und ane mynne nicht geschrebin
werde do sagit er syne clage und
worin er wolde dar und wyste en
dy scheppin daz er en liesse gennugen
do hissin dy scheppin den antworter
auch syne antwort sagin zu be-
schrybin dar off do sprach der selbe ant-
worter zu den scheppin ir habit myne
antwort wol gehort ich han es
euch nicht anders gesagit alz ich
vor geret habe funde ir habit ge-
sprochin zum recht ich gebe is euch
off wenn ir wes ir gehort habit
daz ir daz also lat beschrybin des glaw-
be ich euch wol daz ir mir nicht
anders thunt wen alz recht ist des lissin
dy scheppin beschrybin syn ortil und
syne antwort / und alz dy clage und
antwort beyder sint beschrebin wart
do lissin es dy scheppin lessen vor en
und frogeten beyderwegen ap daz also
geschehn were do sprochin se beydir
sint und genugit. noch dem gemach
des ee genanten Johannes Kerssche
he auffin gerichte an der strossin
und sprach offinbarlich dy scheppin
habin unrecht geton se habin ye-
me teyle mer zu gelegit wen dem
andern und habin sich vormunde-
schaft undirwundin des andirn
teyles und aus eren nicht lassin
schrybin dy antwort dy hegin so
heme gewest ist dy selbe beschey-
den habin aus dem antworter
nicht und bekante dornoch der
Kerssche selbe vor eyme gehegde rote
das er dorumme angeret were daz
er dy rede geret hette alz vor ge-
schrebin steet dorumme bete wir
awir underwisunge ap dy scheppin
mit rechte mogen clage und ant-
wort lassin beschrybin alz es vor
en geschen ist aus der cleger und
der antworter und wen der vorge-
nante Kersche dy sulche bekan-
te houbtlosse rede und obil handel
dinge verfallin sey als mag recht syn
Hiruff zu mach eyn recht zu dem
ersten wo dy ortil ym gerichte ge-
stroffit dy sulche sal der recht mit-
wissin den scheppin beschrybin sen-
den und sich dorumme ortils be-
fragin von rechtes wegin. Czu dem
andern artikil dornoch spreche wir
eyn recht hot Hannes Kerssche off
euch scheppin gesprochin ir habit
unrecht geton und ymme teyle me
zu gelegit wen dem andern den dy
wort mogit ir en dinge flechtig
machin und en dorumme beschul-
digin. bekennit er deme dar-
wart zo hot euch scheppin allen
dy zu der zeit off der bank sossin
unschuldigt und sal en eym
iczlichin vorbussin mit syben
schillinge und dem recht alz
manch gewette alz er busse
gebit vor sachit als er abir des
zu mag er unschuldigen wordin
alz recht / is en sy denne daz dy
vormunde allo daz off en haldin

252

Wolden alz recht ist dicz her dy wort
im scheyne rete bekant zo her mach
te her unschuldig so bor sinem schepen
und er sulde denne auch den rat
manne vorbussin mit dreyen bin
desschin marken daz seynt xxx
schillinge und denne recht aber
eyne wette geben von rechtes wegen

Wer ortel schilt ap her moge mit
rechte sigen / Fort mer ab ey
ner eyn ortel schilt und der mocht
gesinnen hot eyn rechte ap her moge
mit rechte sigen zu den scheppen uff
dy bancke und do syn ortel sprechen
wy her wil gelych eyme gesworen
manne ader ap her be aussen der bancke
syn ortel sprechen sulle ader wy recht sey

Hir uff zu mechn eyn recht wo eyn
solch man ist daz der her mit rechte
ortel straffen ader schelden mochte
der mochte zu den scheppen uff
dy bancke sigen und ortel sprechen
uff syn recht ap her den rechte ortel
zu bor irwirbit ane unschedlich
ap her zu dem rechte mocht gesinnen
hat von rechtes wegen

Ab eyme undecht ortel schelde
Fort mer dy eyne ortel noch rech
te und in solchen worten nicht
schelde weiz her denne vorfallen
sey von rechtes wegen

Hir uff zu mech schilt ymant
ortel noch recht nicht und dy sol
ge dezgu gezugen wirt felleg
der sal den scheppen daz ortel her ge
schulden hot zu busse geben xxx
schillinge und dem recht alz mach
gewette alz manch busse her gebit
daz sint xxx schillinge schilt ab
eyn ortel noch folge und wirt
fellich zo sal her den scheppen dy
zu der zyt uff der bancke sitzen
allen vorbussin und sal eyme ig
lichen der scheppen xxx schillinge
zu busse geben und dem richter
alz manch gewette alz her busse gebit
von rechtes wegen

Dy dy scheppen folgen sullen ap
yn nicht gescheldet dy ortel
Fort mer und ap dy ortel ge
schulden wirt in den hochste ge
richte ap is der dy gemuthe ist

daz dy scheppe clage und antwort ge
ben beschreben und eren ingesegel
alz dy geschen ist von den ge clag
und antworten / ader ap dy scheppe
selber folgen sullen so rechtes wegen

Hir uff zu mech eyn recht der recht
mit bekentnisse und wissen der
scheppen sal clage und antwort
und dy gescholtin ortel dy ouch ge
straffit worden beschreben lossen und
senden dy an daz hochste gerichte
wen dy ortel do darsen dy scheppen
selber nicht nachfolgen von rechtes wegen

Von uff gebunge der rade und an
der gut / Fruntlichen grus zu
vor Eure froge von recht ist alzus
eyne frauwe mit eren elichen man
ne ingehegit dinck komen ist
und sprach her der foyt und er schep
pe ich habe meyne jungfrawen al
les daz ich habe beyde gerade und
ungerade is sey obir der erde ader
ader under under der erden und alle
meyne schult dy mir angestor
ben ist und noch an irsterben
macht dy weyle ich lebe an alle
hindernisse beyde von frunden und
von fromden / Dor ich wil daz eyne
frauwe seyn zu dy weyle ich lebe
zu thune und zu lossin sunder
und zu nemende ir mocht noch
meyne tode zu geben wem ich wil
we aber daz nicht beschaden noch
meyne tode zo her ungehindert von
meyne frunden und syn frunden
nu ist dy frauwe tot und hot dry
swestern gelossin und daz ist dy sele
ben dryen swestern an eluch man ko
me in gehegit dinck und nicht
sprach dy gabe von der gerade keggen
dessen an dese eren manne ge
tan hatte bynne jar und tag
alz dy gobe gescheen ist und liess an
an recht wegen syn dy der gerade nar
ten swestern dreyen wegen ap dy
frauwe dy gerade mochte vorgeben
eren manne ane ir gelobe
der man sprach daz dy wole dy
mer meyne hausfrauwe hot mir
dy gerade gegeben beyn gesunden
leben lyphe in gehegeten dinge

ap ich keyne antwort derbunne
tharn sal ader ap se mir nicht blei
ben sulle ader wy recht derbunne sey
Hir uff zu mach eyn recht Der czwey
frawe man mache dy gerade mit
der gobe nicht behalden ap dy ge
rade gehorit ere neste swester e
frunde wo ben ist ken rechtis wegen
Waz gerade geheysen mage / ffort
me bete wir uns zu undirwysen waz
gerade seyn moge dy frawe und
juncfrawe zu rechte an geboren
ist und frawen
Hir uff zu mach eyn recht zu der
gerade gehort alz geworcht gold
und silber daz zu frawe cirheit ge
hort und silberine und cranczwerk
seyn und und kessil und alle schaff
daz ist almerge bette phule und
lylachen kussen tysslachen bande
lachen vorhange teppe ostslachen
twelen kultern kultern decklen
und alle weypliche cleyder sloer ge
bende scheren und kisten ab dy
frawen in yr gerete yne forsliessin
becken hantfas leuchter garn flachs
brawpfanne dy man aus dem
hause vormitet burich dy zu
dem dinste gehoren und dy frawe
pfel pflegen zu lossin und eyne
waschkessil spigil scheren und des
glaych daz dy frawe pflegen zu bru
chen von rechtis wegen
Mit welchen worten man ortil schelden sal
ffort me mit welchen man ortil schel
den sal adir zulle / Wer ortil schel
den wil der sal stehende sprechen alzus
daz ortil daz mir ken funden ist daz
schelde ich und ist unrecht und wil
eyn rechters finden und bete der bancke
eyn bess ortil zu finden und bete
den scheppen off zusten daz ortil
her schilt zo sal der richter dy scheppen
heysen off sten und den strosse
ulouben zu sitzen in dy bancke zo
sal her der iene / ander ortil finden
und gehe sich mit dem ortil do
her sich von rechte gehen sal daz ist
an dy ... hant ader bancke
und sal dem rechte wissintlich thun
daz her mit seyme ortile schelt ader
daz her nicht rechtlos ~~wird~~ worde

ap her schelte wirt von rechtis wegen
von gutte daz man zu halden gelt
und vorloren wirt / Unsyn dinst
zu ler / Dorum frage wir recht ist
alzus hannus slige hot gela
git zu der frawen annen bey
dry und yr mich yo her nu
nit und dy golden dy her
zu halden hette gegeben und gar
te zu entworten / dy gobe wart
gethon / Der spricht Andres keczwe
czutte mit seyn frawen vorsprochen
in vormuntschaft seyn hawsfra
we und und antworte ich be
konne daz der Hannus hot gelt
meyn hern hausfrawen gegeben
zu behalden und syne nuge se
zil wy sal ist des gewest daz
weys her wol und er daz gelt ist
vorloren mit sampt eren gerethe
nu lot mir eyn recht werden ap
dy frawe nicht bewysen sulle
Der daz se dy slossil nicht habe
von er gegeben / Der fragete der
recht von eyn ortil / der sprach der
scheppe eyn ortil / Car dy frawe
daz bewysen alz recht ist daz daz
gelt an ere verwarlozunge vor
loren sey zo bleybit an schade ap
se keyne not derbunne lasen
sullen dy antwort wirt vorhort
Der spricht des Hannus vorsprechir der
recht fragit von eyn ortil unt
den wole daz Hannus dy frawe
nicht bewysen wil daz gelt sey
vorloren von ere verwarlozunge
ap se daz nicht bewysen sulle
Andirs antworte wes se nicht
hannus bewysen wil daz wil se
en gerecht werden / der der recht her
wil se daz nicht bewysen se ha
be dy slossil von er gegeben daz
von er verwarlozunge sey gelt
vorloren / nu lot ... eyn recht
werden an daz ortil schalt ha
nus durch seyne vorsprechin und
der vorsprechin quame mit den
ortelen aff dy bancke und fant
zu eyne ortil daz unt dem
wole daz der ... Hannus dy frawe
nicht bewysen wil daz gelt sey
verwarlozet von des wegen daz
se slossil eynem andern gegeben

hat, so sprechin wir daz vor eyn meydeburgesch recht, daz dy frawe sal sich tryn is alz man ir erkennet, dy is zu vnd vnschuldig an des vorsprechin orteil wedir vnsch sy vnd wach ortil mit mere rechte bestan moge nach der clage vnd noch antwort, adir wan irkennet recht sy.

Hir uff zu mach eyn recht: wil dy frawe mit der eygen hant bewasin uff den heyligen daz se daz gelt an ere schult vnd an ere vorwarlosunge vorlorn habe vnd eyn slos zu des geldes hute gestan habe alz se beste kunde, zo bleybet se an schaden, wen daz gelt vorlorn ist, vnd des scheppin ortil sal also bestan, von rechtis wegin.

Von bekantem gelobde vor gehegetem dinge

Unsyn vruntlichin grus. Dinge zu vor. Euwir froge ist sulchir wiz: wy dy frawe Anna stunt vor gehegetem dinge mit eren vorsprechin vor gehegetem dinge vnd antwart dem gaste alzo her rechte dy frawe Anna vnd ich an czweywerte vnd bekennit daz der gast gelt brochte vnd synen ingesegel wo der vil des gewest ist daz wust her wol ce ab nicht vnd gab daz ere tochter zu behalden daz gelt wart vorlorn mit andern eren gerete vnd der gast slosse daz gelt weder gan vnd wart gewar daz is vorlorn were vnd rette dy frawe an hertlich vnd angstlich so dirschrak dy frawe gar sere vnd wart betrubit vnd in der betrupnisse sprach dy frawe zu trosse dem gaste durch gotis der gast habit geduldin, mit is zal nicht vorlorn syn vnd mocht ouch der recht nu sust gefroget in eyme rechte. Seint dem male daz dy frawe in erer betrupnisse vnd lobde dez vnbedacht getan hot, ab nu daz eyn recht gelobde sy, e der herre des gastis sprache der rechte vnd e ge nant scheppin des besagge ich mit auch vnd hoffte eyn recht werden. Seint dem male daz dy frawe dez des geldes bekant hot vor gehegetem dinge ab dy daz gelt ich gelden zalle ader wan recht sy irkennet ir uff welche vorgeschrebene rede vnd antworte sprechin wir scheppin zu Cracaw eyn ortil daz dy frawe seint dem male dy frawe hot bekannt vor dem gehegetem dinge daz gelt dem gaste zo sal se an ws is bezalen. Daz ortil schalt der frawe vorsprache vnd sprach her welde eyn bessers finden vnd quam uff dy rede uff dy banck vnd fand eyn schelte ortil: seint dem male daz dy frawe in erer betrupnisse vnd lobde vnd vnbedacht dy rede gerett hot, zo sal se dem gaste nicht halden vnd bete vns irkennen laszin, daz sprechin wir vor eyn recht. Irkennet ir is vns zu dem vndirwysin welchis volleyst vnder den zwen recht sy.

Hir uff czu mach eyn recht: des scheppin ortil ist recht, wenne dy frawe sal dem gaste halden daz se em gelobit hot vnd vor gerichte bekant hot, von rechtis wegin.

Wy wunden kampferig sint

Uruntlichin grus czu vor. Dy froge ist: wy wunden vnd blobe slege kampferig mogin gesyn, wy sich dy bewt slack vornachten, von rechtis wegin.

Hir uff czu mach eyn recht: fleyschwunden dy nagels tiff zint vnd gledis lang, vnd blowe slege dy lemnisse brengin vnd wunden an dem hupte gledis lang, dy helt man kampferig, wo dy tagis vorsumit noch beclagit, so synt se vornachtit, von rechtis wegin.

Von vorderunge vngerichtes obir landes

Abir ffort mer clayt eyn [illegible] lewte vngerichte an eyme elende manne, [illegible] bit als frawen, ab daz der recht sal dy moge als eyn andir man bis uff den nehesten dritten tag vnd ab man in der selben vorderunge bewarten moge ane des rechtis begnwaldet, von rechtis wegin.

Hir uff czu mach eyn recht: der schebir mack vngerichte den elenden lewten gescheit, yr clagin gleych wy se alz ir ffort moge machte ab her begenwortig we, von rechtis wegin.

Von fluchtekunde von fal vnd von mut to vnd von halbe kunde kunder.

Abir ffort mer: auch ist czu vns eyn man tot vnd hot gelossin eyn suster

syn dy seyne swester ist gewest vnd syn
erbe vnd syn gut vnd eyns bruders syn
der seyn bruder ist gewest zu nehest dy ac-
ker der mut thu dinne lete ro vnd
zu berichten wer vnd gewan des tohn
ader zu kofer zollen neme von rechtes wegen
Hir vff zu mich eyn recht des totin
mannes swester syn bey der geburt Erbe
vnd gut nymmt syn ader vnd nicht
des bruder syn von rechtes wegen
Ap foyte gastschencke vnd gewant ge-
snaden mogen / Vnsern frunttlichen
frunttlichen grus zu for. Ir habit
vns gefroget by recht noch desen wor-
ten / Als ein man eyne foyte hette in
eyn stad keyne wicht bilde dy halp ab
gang ader lich syn wer der her gnosse an
molen vnd an zinse vnd der busse
an andir genosse der das gerichte syn
salt wegen esse vnd her doch selbir dy
foyte vordinte der selbe adir foyt wol
de haben mit der gemeyne an geschos
se vnd an dreyen dingen gleich andirn
burgern ap der selbe foyt moge ge-
schenken ader gewant gesnyden vnd
andir ebenteuere treiben in der stad ader
ap en das dy stad vnd dy gemeyne
gewere nicht zulest weil das her
no geschos von en neme welchir ader
in keyne weys mer moge wy sich
das off eyn ende ir folgen mochte
Hir vff zu mich eyn recht eyn burger
in der stad gerichte vnd foyte ader
der macht man gewant snyden sche-
ken noch andir narunge nicht ge-
weren sinder nu das her gerichte hot
ader her macht zo getone handelunge
vnd narunge gebruchen gleich an
dy burgern ap her recht vnd pflege
der syn thuet als der recht vnd gewon-
lich ist von rechtes wegen
Von foyten muttinge vnd von ebenture
Hort mer ap eyn bo / Doch des
hug ader eyn andir her ader eyn ader
foyt der da eyne foyte hette in eyner
stad vnd dy foyten vormutte eyme der
metburger were in der stad ader nicht
in der stad metburger were / ap der selbe
mutter eyns andirn saczte an seyne
stad der dy foyte hilde von seyn wegen
ap der selben foyten mut ader der den
her gesaczt hette in der stad mochten
gastschencken ader gewant gesnyden
vnd andir ebenteure pflegen
gleich andirn burgern ader was recht syn

Hir vff zu mich eyn recht Man
macht nicht gerichte noch foyten
der man andirs komiges kunne dinget
vor mutten wenne der beleyte recht
der den ban enphangen hot sal sel-
ber richten vnd macht das eyme an-
dirn nicht bevelen vnd der nicht met-
burger ist der macht nicht geschen-
ken noch gewant gesnyden noch
ebenteure pflegen in der stad andirn
burgern gleich das mogen en dy vor-
manne von der stad wegen weren
vnd vorbieten von rechtes wegen
Als gerichte auch off frawe erben
ader scholtessey / Vnsern frunttlichen
grus zu vor Ewir froge ist also
Eyn man ist gestorben der hette eyne
scholtissey gekawfft dy her hat in
ludebesschem rechte so das her dinste
dem konige in dy herfart der syn
schuldig ist der hot gelossen seyne
tochter vnd syn eliche wip der kynd
ist eyns tot nu spricht dy mut
des kindes teil an der scholtissey ist
an sie gestorben des weder sprochen
der kinder frunde sie habe nicht recht
dorzu durch des das dy scholtissey
dem konige dinst pflichtig sy von
Hir vff zu mich rechtes wegen
Eyn recht scholtissey vnd gerichte dy
eyn man ader gekawfft hot ader
dy ader allayne hot off mannes
name vnd nicht off frawe name
wenne frawe sullen nicht richter
seyn sinder nu hot dy mut an
der scholtissey nicht rechtes wegen
Von gelde das eyne frawe zu erem
manne brenget / Auch spricht
dy frawe das sie gelt zu erem
manne habe bracht des gelawben
ir die kinder nicht ir der kinder
frunde nicht ap nu dy frawe das
gelt mit eren behalden zulle ader
was recht sey
Hir vff zu mich eyn recht was dy
frawe gerethes geldes vnd gutes zu
erem manne brochte das darff man
er nicht wedir geben wenne das gelt
was syn do her zu seyme wo nam
von rechtes wegen / Capitulum
Ap scholtissey vnd foyte in lenrecht
Hort mer ap scholtissey vnd foyte
dy man ader kawfft vnd dinst
pflichtig synt dem konige ader
dem orphen vnd ir in dem medebur-
gisschen rechte legen lenrecht gehaben
syn vnd geben nach mogen

Hir uff zu uch ey recht Schultessen amecht und furstey amecht di frey lehen sint ader longut und gehoren zu leche rechte von rechts wegin

Von vorgebunge der arbeit gutis und wy manch persone [?] dornoch zu kirche ader zu sele gerete vorbas mer hette ir ouch geschreben wy daz ey man syne gewynne stand erbe und farende habe moge vorgebin an sey nir ebin lebendigen sprache Im habit ir uns gefroget, sprechin wir dy eynir moge gebin noch syme tode syn gut und erbe eyn persone dornoch der andern dornoch der dritte der firden und in aller tode an kirchin und an selege rethe ader waz recht sy dorynne

Hir uff zu uch eyn recht Eyn man mach syn stand erbe gewynnen erbe und gut und farende habe wol vorgebin vor gerichte wy manchin persone her wil noch dem eyne off den andern zu komende ader zu kirchin und zu selegerethin wy her wil von rechts wegen

Von vorsprechunge geldis off vorraschet

Hort mer eyn man ist komen und hat eyn ander dinck der hot eyne andern mane syne erbe vorreicht ... dinge ist eyn man komen und hot zu dem der daz erbe emphangen hot gelt vorsprochin daz eym ymir man schuldig was der daz erbe vorreychte zu der ansprache hot der man gefuegin wy nu der ansprecher daz gelt und in welcher zeit vorclagen sulle

Hir uff zu uch eyn recht Ist der man der daz erbe emphangen hat dem off reycher des erbes noch gelt schuldig vor daz erbe und hat der vorsproch daz schuldige gelt mit dem rechte bezaget und vorsprochin zo mak her dis selbe gelt off bittin zu dryen gehegeten dingen vor syne schult und wirt denne daz gelt bynnen dryen gehegeten dingen nicht vorantwort noch entret zo sal man zum firden dinge dem clager wysen vor syne scholt von rechtis wegin

Wy man entwortin sulle um gelt daz man vor gesworen hot

Frunthlichin gruss mit dinste zu vor Uwir frage stet alsus ... Von seligen ey gast mit syme vorsprechin sprach her rechtes hiezit frawe Anna zu horen und sprach her recht ys geschach daz ... von zelige zu halden

gab gap an eyn pund daz ir dy frawe von sint gebin ... Annen daz her getrawete daz is em wed' sulde werden ... und golden und xxx marck ... und daz der gast daz gelt wolde wedir gehab und hisch daz do kunde is em nicht werdin do sprach dy Junge frawe Anna daz gelt were vorlorn do betrupte sich der gast und lis em nicht daran genugen und wolde syn gelt weder habin do qwam eldeste frawe ... und sprach her gast nicht betrupit ouch habit gutin mut daz gelt sal wir vorlorn werdin und ... nicht ouch und tete em eyn recht gelob daz her recht im ... recht werden um daz gelobde wy se in dem gelobde eyn frawe ist und vorzit und geldis ap se den gelobde nicht entwortin sulde do entworte der frawe vorsprech her recht lossit im ey recht werdin und dem mole daz ere tochter vorgeret ist wadin um daz vorgenante gelt ap dy frawe keyne not dorynne zulle layden ader keyne entwort dorynne thune sulle ader waz recht sy

Hyr uff zu uch ey recht Di alde frawe sal der scheppin dem gaste um daz gelobde entwortin bekennit se daz gelobdis so zal se is geldin vorsachit se is zo mak se unschuldig werdin von rechts wegin

Wo daz der gelt sal legin zu halden der unbescholdenes ortoyls

Ist ... mer wen dy scheppin eyn bescholden ortel lossin holen daz se nicht wyssin ader kunne ader eyns syn worgelt scholdig sey zu gebin den scheppin der clegir ader der entworter ader wo is gebin zulle von rechts wegin

Hyr uff zu uch eyn recht wyssin dy scheppin eyns ortels nicht und sprechin daz vor eyn ... daz se daz nicht findin kunne zo mak der ... recht daz lossin holen do sich daz gebort welch denne der sachen sachin gefellich wirt is sy clager ader entworter der sal daz ortel geldin ader der clegir und der entworter zulle daz gelt mit willkore beyde gleych legen und geldin von rechtis wegin

Ab monche dy gehorsam habin getan erbe

Frunthlichin gruss zu vor ir habit uns gefroget ab monche dy gehorsam habin gethan ader nicht in welchin ordin ze zeyn ... selt monche ader ... mit andir ... yren gewissen den dy noch wertlich zey ader mit andern frunden dy en gereich gesuppit syns erbe teyl genomen mogen in ere ader eldern ader in ere nohesten frunde gut, ader

ap eyn man ymandis nebirs lisse wan
eyne geordente monch des totin mannes
erbe und gut is sy farnde ader unfarnde
neme mogin von den andern des totin ma-
nes magen by der lich ader yn welchir wys
se is neme ader nicht neme mogin von rechtis
Ir uns zu mich eyn recht. Monche dy -- wegin
ere zu eym orden komen synt und gehorsam
geton habin dy synt der werlde tot und -
zullen ymandis erbe neme wirt aber eyn
man eyn monch und sitt bey eyme iare
und bey eyme tage ane und nicht gehorsam
gethon der mag der noch erbe nemen
und irfordern von rechtis wegin
Von bugerichte das in gebunden tage geschit
Wart mer ir habin uns geschrebin noch ey-
ne rechte das wir auch vormols geschrebin
habin und also in gebunden tagin zal man
nicht dingen bey bugerichte das in offin
tagin gescheen ist. Czu dem ersten ab ymant buge-
richte in den gebunden tagin dy bosshaftige
dy gebunden tage nicht den der ynhant
haftigen tot begriffin wirt wenne denne
vil bugerichts geschit in gebunden tage
dy nicht ynhanthaftigen tot begriffin wer-
den wy man denne des richte zal in gebun-
den tagin von rechtis wegin
Ir uns zu mich eyn recht wirt ey frid-
broch in gebunden tagen dy bugerichte
hanthaftig nicht begriffin noch beclagit
den mag man mit recht clage zu dreyen
folgen ane geclagit zu rechten dinge tagin
ab sich scheppin selbir ap- von rechtis wegin
gesagin mogin. Vort mer wench ab ir
uns vor geschrebin habit wy man keynen
scheppin ap gesetzin mach ane vorschulde
sache des sy wir und uns gar harte unfror-
tig wenne wir uns narunge kouffin lau-
des mussin suchin und zeliche byme der
stad und habin des scheppin ammecht keyne
nog noch geniss ap sich no eyn scheppe selb
ap gesagin moge durch sorsawmnisse syn
narunge willin was rechtis sy
Ir uns zu mich eyn recht nympt ymant
von sich scheppin ammecht off syne eyt also
das her dar zu sweret off syne eyt wenne den-
ne dy gat ume kumpt zo ist her des am-
mechtis los worden ab ymant zu der
scheppin banck zwid gat der mach sich
selbir nicht abe gesagin um syn narun-
ge willin wenne eyn scheppe mach durch
not welle syn narunge bey willen ane
gutten also das her doch sal bestendig und
folgende syn der ortel dy andern scheppin
dy wolwoyse finden und was sie in gehege-
ten dinge thun werden als eyn ander gewe-
ne scheppin zo alt ader krank worden das
sie den scheppin stul und ander ammecht nicht
mer vorstan mochtin, ader ander not irte

not ir ader syn geschefte also das
wol das her durch not welle syne
wonunge muste wandiln in eyne an-
dir stad zu wonunge und zu bleybende
so noch her mochte her sich abe sagin
und man zulle denne eyn zulchis
ammechtis obirhebin und losin von
wy man yn gewayset von rechtis wegin
erbe ane burgen sal. Unsin frunt-
lichin gruss zuvor. Dy frage stet
in dessin worte eyne frauwe quam in
gehegit dinge. und sprach er frunt
hette eyn erbe gelossin noch syme
tode und vornympt der zuppzal und
bewayste das sie des totin neste were
mit erem eyde der off wart ze in
das erbe geweyst von rechtis wegin wo-
ne do ymant wedir sprach und sagte
burge ab ymant queme der sich
nehir dorzu bewayste das sie denne
dem das erbe folgen lisse. Dornoch
in dem nesten dinge quam des totin
mannes weip und wedir sprach dy ym
eynweysunge und sprach das erbe wer
er und hette is von ir gelt gekaufft
das sie zu dem manne brochte und
welde das bewaysen mach wer und
mit so vil lewte also sie bedurfte zu
erem rechte und wer ir vorsaget und
ir briffe wern er geschrebin vorbrant
und fragete ab sie nicht nehr were zu
bewaysin den sie ymant der sich gedrin-
gen mochte. Dor wedir sprach dy ingewayste
frauwe dornoch dem mole das sie dy yn-
weysunge vorswegin hot und ich yn
das erbe geweyst bin ap sie no nicht
vorbas swoygin zulle ader widirsprechen
Ir uns zu mich eyn recht hot des
mannes weip briffe gehabt von dem
erbe und von den scheppin das er das
das erbe off gerichtet wer und sint dy
briffe vorbrant des sal sie off den
heyligin sweren und ist denne der
recht und dy scheppin wissin das das
erbe was off gegebin gestorbin zo
mach sie selb selbende mit fromen
lewten gezugin das selbe erbe ir
vorreycht sy in gerichte also brifft
ze der andern frauwe er ynweysunge
noch dem mole zo dy ynweysunge
keyne recht hat und keyne rechte
gehegetin dinge wedirsprochin ist
hat von rechtis wegin
Von erbe und von gerade wer dy neme
dy andir frage. Eyn frauwe hette sul
erbe und gerade und starp und hot
gelossin eyne son und eyne tochter

kint vnd eyne frawe ... vnd
den daz erbe vnd dy gerade moge
behalden von rechtis wegen
Hir uff zu merken eyn recht der totin
frawe erbe zal neme der sone ...
... [illegible] vnd d' tochter kint
... [illegible] nicht ... von rechtis wegen
Von eyme halbin bruder Eyn man
hatte eyne halbin bruder vnd ...
recht vnd ... in der zipe zal ...
kint welchs ... vnd des mannes
leben daz mannes erbe ... zu ...
... erbe vnd gut neme moge ane
bruder von rechtis wegen
Waz man in siech bette geben mack
Ussir ... czu ... [illegible]
frage ... recht ist ... eyn
man ... [illegible] ... ad'
erbe ... ad' ... [illegible]
ad' geistlichin p'sone ad' [illegible]
in syme siech bette ad' an syme ...
... dy ... kint vnd craft
mogin gehabin ad' syme ...
... mogin ad' wy recht sy
Hir uff zu merken ... [illegible]
vnd ... [illegible] ... in
syme siech bette wol vergebin zo daz
... daz ... von eyn ... ad'
... syme ... ad'
... ad' ... [illegible]
den noch syme tode zu ... daz
... dy ... nicht haldin ... [illegible]
... daz ... gewest
habin von rechtis wegen totir hant
von clage vnd ... noch
[illegible] ... clagit zu ...
... noch totir hant wy daz des
mannes ... der beclagete syne
... schuldig blebin were vnd
clagete ... vnd ...
... clage ... dy clage noch tot
hant ... nicht ...
... zulle ... gefraget
... zulde ... gefraget ...
wy ... wart ... gefraget ...
... mit ... lewtin ... gefraget
der beclagete ... [illegible] ...
den mole daz dy ... [illegible]
... clager ... [illegible]
... zulde ... gefraget ...
zulde ... in ... standen an ... in
... [illegible] ... gefraget d' clager ...
... syme ... zu mochte
... ... zulde
... zu hant ... [illegible]
... gefraget d' clager ... [illegible]

... noch ... dy ... dy ... [illegible]
... syne ... sprochin dy scheppin ...
... daz ... [illegible] ... wir
... wol ... sprach d' beclagete
... nicht ... der
clager daz orteil mit syme ...
... [illegible] ... zu ...
ad' ... mit ... [illegible]
alz recht ist ... gefraget d' beclagete
... ap der clager daz orteil zu recht ge-
scholdin hette ... gefraget ... hette
... nicht recht gescholdin vnd solde den
scheppin des orteils ... gescholdin hette
bussin ... sprach ... mit syme ...
zu den andin mole daz orteil ... ver-
recht vnd ... des ... [illegible]
... vnd ... in ... [illegible]
rechte von geschegetem dinge ... sprach der
beclagete ... [illegible] den mole daz ...
... nicht ... vnd ist ding
... [illegible] ... ich ... ich ...
... vnd ... syne ... ad' wy
Hir uff zu merken eyn ... recht sy
recht den orteil den scheppin dy orteil dy
... hat dy ... recht vnd d'
clager mochte zu hant daz ist ...
den ... geschegeten dingen syme
... habin ad' selbir
... habin ... ... keyne
orlop ... habin ... zu-
hant ... ist in den selbin ... geheg-
tin dinge dy ... nicht ge-
than hot zo zal ... den beclagete
... den ... clagete noch totir
hant ... bussin ... vnd ...
den ... [illegible] ... zal man
den beclagete ... d' ... sproche
... lossin von rechtis wegen
Von vergebunge des erbes gutes
Ussir ... czu ... [illegible]
frage ... recht ist ... in eyme ge-
hegetin dinge ... erbe
vnd syn gut ... vnd ...
... noch syme tode vnd daz ver-
... vnd ... mit der scheppin
ingesegil vnd der briff ... von
... zu ...
alzo ... [illegible]
... Anno domini ... [illegible]
... [illegible] ...
... [illegible] ... p ...
... [illegible] ...
... nicolaus ... [illegible]
... [illegible] ... petir ...
... petir ... [illegible]
... nicolau ... [illegible]

p[re]sentibus scabinis henrici [illegible] et pan
tu[n] mag[ist]ri Ottonis quo[n]dam judicis judicio p[rese]nti
Joh[ann]es gerwange cu[m] bona sua mentis
deliberacione et sanus corpore valitudine
voluntate p[ro]p[ri]a co[n]stit[utus] recognovit de p[re]fatis
scabinis fuat diffiniri velit cu[m] bonis
suis omnibus hereditariis et mobilibus que
suis acquisicionibus laboribus suis possit se
ex[er]cet et fructus sunt plebe dicti a p[re]fatis
scabinis q[uod] cu[m] bonis suis omnibus p[re]dictis
que suis laboribus acquisivit potuit suos
p[ro] suo beneplacito voluntatis Qui p[re]fatus Joh[ann]es
cu[m] bonorum suorum mobilium hereditariorum ac
p[ro]cedit p[os]t eius morte sua uxor utrisque
d[omi]nam Walthze sue co[n]sorti libere Et
sicut matrimonium p[re]dicto cu[m] ipsius sponsa
ius amonicia et volu[n]tate tutela co[n]stit[ui]t de
putavit et tradidit omnibus dicti Johannis a
micis et p[ro]ximis consensu parentibus et in
contra p[re]dicta d[omi]na Walthza in hereditate p[ro]
seu[n]t[ur] tam d[omi]n[u]m quamsi p[ro]p[ri]e ad cer
tum p[ro]noncit discrecionis cu[m] quibus
tunc a se separatis p[ro]ut sic p[re]fata tutela
plenius sunt confirmata Eciam p[re]fati
p[ro]pinqui tenebunt ad eadem d[omi]ne Walthzi cor
[illegible] ut in hereditatibus dictis et ipsam
cu[m] eis ut tenetur a se separare p[ro]p[ter]
d[omi]na eisdem ut in hereditatibus et locis
in carnibus p[ro]p[ri]orum p[re]fatas hereditates
tenendas habendas et fruendas possi[den]
das ab ipsa d[omi]n[u]s dumtaxat sue vite et
p[re]fate hereditates p[os]t ipsius d[omi]ne Walthze
obitum ad p[re]dicti Johannis p[ro]p[ri]orum de
volvantur hereditates insuper de p[ro]ut p[re]dicti
Johannis nobis vita durat Eciam si
si p[re]dicta d[omi]na ad matrimonium devolvantur
statim Eciam p[re]dictus Joh[ann]es assignat et
resignavit p[os]t morte sua p[re]dicte
uxori sue Walthzi una media p[ar]te in omnia
bona hereditaria et mobilia p[re]dicta et
ille immobilia explicata q[uod] si aliquis puto
r[ati]o Joh[ann]es p[ro]p[ter] devolvantur De eo ipsius
Johannis p[ro]ut omnes devolvant d[omi]ne Walthzi
uxore nec superstite dumtaxat Eciam p[re]fatus
Joh[ann]es assignat et resignat in omnibus
bona sua hereditaria et mobilia cu[m] d[omi]ne de
una tercia p[ar]te residuas p[ar]tes p[ro]p[ri]orum
suis mattsamus habendas et tenendas
et vite hereditarie possidendas Item nos
p[re]fatus q[ui]d Joh[ann]es assignat suis p[ro]p[ri]is p[ro]
et nunc de p[ro]p[ri]is et libere resignavit p[ro]
missa cu[m] singulis omnibus et singulis nunc
observantibus sup[ra] dictis Joh[ann]es gerwange
cu[m] ipsius bonorum hereditariorum mobilium
[illegible] p[re]d[ic]ta p[ro]ut volt fore et debet
cu[m] plena posse unde ad hec [illegible]
testimonium sit sigill[um] scabinorum est appensum

Nu bettit di egenante frawe daz ma[n]
ir und waysse ap er p[re]dict[us] [illegible] di gobe
di h[e]r p[re]dicti frawe synne kindern gegeben
hat von synes synne kinde czu stervende
an daz andir und von den kindern
an synne neste frunt alz in desem
brive stet geschriben also daz di
frawe mochte daz antwort weren
daz er mochte von eyn kindern von
rechtis wegen an sterben mit rechte / mochte
geton haben ader nicht waz recht sey
do rnel [illegible] y[n] wa[n] d[er] czu vormunde
ist gekorn den kinden mit der fra
we d[er]nit dem male daz der toten man
gestanden hot gesunt und got erlobs
gefroget ap s[ich] h[e]r syne dinarbit gut
mochte gegeben wem h[e]r wolde Und
den ortil dorobir gesprochen ist daz h[e]r
h[e]r mochte Und di frawe bei der czit
kegenwortich gewesen ist [illegible]
ma[n] synne gobe bonate und benumpte
vor gescrebin dinge von synen
kindern und synne wayse und synne
frunden und elden allayne ab ymant
rechtis dinges tugen mochten waz und
fruntur also von den scheppen geteilt
ist waz daz ma[n] di geben off geben
en zulde in synne rechte dinge tage
und d[er] man kegenwortig waz und
des rechten dinges tages nicht geweren te
mochte und di off lassunge befil
den selben fa[r]munde czu thune in den
rechten dingen alz is auch geschach
und di frawe do nicht wedir sprach
noch an den not dinge noch czu den
rechten dinge sind di frawe noch
synne tode alle o sto komo ist in
gehegete dinge und sie czu vormunde
mit den kindern den manne gegeben
ist noch sust sal haut festen und
alle andir gobe libet und behalden
wil und zundlich [illegible] di vormundeschaft
dy sie no di geben di der ma[n] synne
kindern gegeben hat und synne frunde
und von synne kinde an daz andir
czu sterben und noch des toten mannes
kinde tot off sie neste gewor teyl und
off di frawe daz dritte teyl Ap di
no sint synne tode mochtin sprechin mo
ge ader ap di kind[er] bey eres fatirs
geben bleyben zullen ader waz de rechte
sey von rechtis wegen Des spreche wir di ge
genante frawe dnit dem male daz
er p[re]dict[us] czu gut daz an erbe un[d]
farnde habe yn synne not dinge
gegeben von synne kinde czu sterben
an daz andir und ich daz eyn i den

in dem dinge ny vorworbit habe
noch gefreigit dorumme byn noch kay
ortail in gehegetin dinge dorobir ist
gesprochin noch auch in dem rechtin
dinges tage do dy off bittunge ge-
schafft des selbin gutis und ich der z-
begin wortig gewest byn und ich
nicht meyn kind noch des gutis
in ny vorzegen han und ich mich
auch nicht der an vorsuzzin hab
und gy recht gut daz wed' sprochin
habe daz ich wo no meyn kind'
und des gutis zulle vormunde zeyn
von rechtis wegin ader waz recht sy
Hyr noff gy mech eyn recht dy gobe
dy der man seyne kindin in not dm
ge ader in eyn gehegetim dinge gege-
ben hot und auch dornoch yn eyme
gehegetin dinge off gebotin und be-
stetiget ist der mach seyne frauwe nicht
wed' sprechin noch machte los machin
Wy ma gefangene / von rechtis weg
leute bynne tot slag gewonne sul
brengin unredlichin gutis gy vor ...
froge stet alzus in gehegetin dinge
gyn bynne tot slag und bynne kamp
wordige wundin in hant [illegible] in hant
haftige tat und mit geruste den
der ist daz wassin in dy hende gebunde
und dy hanthafftige tot ist der clage
wortich gewest und beclagit seynt
und gefordert, von des totin mannis
wunden alzo frie biß daz se dy gefan
gene leute obir gezugin zulle daz ist
eyn getoftit zalp sy selbonde daz be
gutin dy [illegible] ... gu eyn
gezugin des lengestin tagis / ap ze
deme gehabin mochte wo bette ir
und gy bulbreysin ap ze er lenge
stem tagis gy eyn gezugin habin
mogin ad' ap se dy gu hant bor
gogin zullin alzo alz hanthafftige
tot der ist und ap ma eyne icliche
hanthafftige tat gu hant gezuge
zulle weyrecht sye dorumme
Hyr noff gy mech eyn recht dy forder
zulden dy hanthafftige tot gu hant
gezugit habin der ze dy gefange leute
hanthaftig beclageten wenne se
mochte der gezuge nicht langir
tagis gehabin dorumme seint no dy
forders ere clage gewekdigt werdin
und sullin dy gefangene leute nut
busse und mit wete gewocte bin
lassin von rechtis wegin
Von gefangin leute um bugerichte
dy man slecht beclagit

ffort wo. Ap eyn ma bugerichte tete
alz tot slag ad' kampwordige wundin
ad' des glychis und in hanthafftiger
tat begriffin wirt und mit geruffte
vor gerichte brocht wirt und mit d'
hanthafftin tag / und d' claga clagte gu
em seyne clage slecht ane gezugnisse
Ap no d' cloger yene nehen sy alleyn
ne gu vorgengin alz h' slecht gecklagt
hot Ad' yenir noch sy gu entkeyn zul
le von rechtis wegin
Hyr noff gy mech eyn recht wer eyn ma
gebundin bry bugerichte tot slagis ad'
bry kampwordige wunde ad' d' glych
ad' mit geruffte vor gerichte brocht
und sil d' bussemildig werdin daz sal h'
eyne zalp zebende wert ad' eyn man
zulch ma slecht zunder geruffte beclagit
zo entget h' nut seyns eyns hant ab ey
deme d' clage ad' enger more von d
Ab bugerichte geschege / rechtis wegin
in gebundin tagin un forwacht beclagit wit
Ab Auch in gebundin tagin ap tot slag
ad' kampwordige wundin geschehen und
dy fredebrecher seynt entgangin also daz
ze nicht hanthafftig gefangin wurde
und daz geclagit wurde und vorneist
Ab ma dy fredebrech in gebunde tage
von rechtis wegin
Hyr noff gy mech eyn recht Geschit eyn
hanthaftige tot slag ad' kampwordige
wundin und wirt daz vornocht beclagit
zo mach man eyne zulchin fredebrecher
de des an andirn tagis ap is wol yn
gebundin tagin ist mit recht clage folgen
Wy eyne manne gehore von rechtis wegin
117 gon macht d' eyne frawe nympt dy kind
hot ad' nicht Unsir fruntlichin gruß gu
vor. Eyn froge dy recht ist alzus Eyn ma
ist gestorbin und hot zwey kind gelassin
und zeyn weyp. der starb d' kind eyns
noch des mannis tode der starb des kindes
teyl an dy muter des nam dy frauwe eyne
andirn man und teilte dy teylunge mit er
kinde und mit er frunde bin alleis yen
daz er syn erey er kinde gevallin war
in d' teylunge waz ey selberyne becher ein
acht silberine leffel und eyn silberyn
kop d' gehorte d' frauwe von eren erem
teyle mit erem manne d' silberyne becher
und den kindin der silberyne kop und dy
leffil yn derst teylunge de bat d' frauwe
ma des kindes vormunde daz ze en liessen
den zulbirin kop und dy leffil von dem
becher wenne is ungloych were wy des
weldin sich dy vormunde bedenckin der-

dorumme ab se daz tzyne nicht hen und bis
en beyden benumden bleyben den bech aff
ym behaltenen des starb dy frawe bynnie
des do der want dem manne ey recht ant
wort dorumme gegeben von den kornmidt
wo sadunt den becht der toten frawe nu
den her von en gelossen hatte yn ayne wech
sele wo spreche dy kornnik daz der selbe boch
an der frawe neste gesterben daz saynt ere
kinit wo sprech der toten frawe man
Sint dem male daz sey wyp rechte teyl
unge mit erem kinde gehalden habe
und er der bech yn rechte teylunge gefallen
sey und her den ayn wechsel habe en beyden
gelossen und spricht der bech zeye en an ir
storben und nicht ere kinde wene ib saie
waz ayne frawe ere manne & habe sey
gebin lossit und vorsparit sort nu nu
und hot gewonnen gelossen und sein wyp
do starp daz kind ayne noch seynes vater
tode do starb des kindes teyl an dy mut
daz nam dy frawe ayne andern man ia
waz an hans bleben ler den selben toten
manne des zelben hans helfte von seyme
kinde an dy mut gestorben von des han
ses manne mit schuldigen wen v mutes
an j stf bin daz gelt mante des kin
des kornmidt und der frawe nu des
wegen schuldiger und vorkaufte zey haus
und besatzt daz selbe gelt dy helffte des
wassers man und des kindes vormunde
gu den her zam hans gekauft hatte dy
gelobte wenn en gu bezalen dornoch starb
dy frawe e ib bezalt wart wo spechen
dy kornmidt des kindes daz gelt sey von
der mut an ere neste gestorben daz sait
ere kinde wo spricht der toten frawe nu
Sint dem male ib en gelobit sey von
zaynes wegen leben und irre wegen und
ib frunde habe ist ap her ib no icht ne
hir gey gu behalden denne der frawen
kinde her do wech sprechen dy kornmidt
Sint dem male daz ib yn zame gewe
nu bonie ist ap ib nicht den kinden
zulle selgen von ere mut e wen der
frawe nu do spricht der nu wenne ib en
gelobit saye ib ist genung i sayn gewere
gewest wo ib gelegen ad gewest sey also
wol alz ap her ib behayme be gehat hette
wuch hatte der selbige nu scholt geles
sen noch sayne tode dy scholt gefordert
ist von des kindes vormunde und von dem
manne der des toten mannes wyp geno
me hatte dy selbige fordirte scholt wart
an gesprochen von andern leuten dy do
sprachen daz se recht gu der scholt ayns
tayles hette von der an sproche wegen
wart daz gelt wed gelegit gu ayne
bedmane biß daz yn ir bewarunge
tete daz her recht doran hette dornoch
starp dy frawe e sich dy kornmidt
und der frawe nu entschet hetten
mit den lewte dy daz gelt an spro
chen wo sprechen dy kornmidt der frawe
nu habe keyn teyl an dem gelde we
ne ib yn sayne gewe nicht komen
wo spricht der nu Sint dem male daz
her ib mit zampt den lewte den kor
mundt von zaynes wegen leben an ge
manit habe der schuldiger und yn
besatzist genomen wed gelegit wart
gu ayme bedmane alz vor geschre
ben stet von an sproche wegen ap
no daz zelbe gelt nu nicht i sayn
gewere gewest sey alzo wol alz her ib
behayme von en hette dorumme
ist ib seyn und nicht der kinder
alzo alz ib fordirt habe ist ad wan
hyrumme recht sey
waz frunde her habe seye und wen
ayn nu seynes weybes frunde habe
yn sayne gewere halden zulle do mete
her ib neme und halden zulle noch
erem tode ad wan recht sey
Hyr uff gu mech ayn recht Czu dem
ersten do selbigene becher gehorte gu
frawe gerade und ist nach erem tode
gesterben off ere neste gesipme wen
dy ist e neste ad frundschaft von
Zu dem andern mole rechtes wegen
spreche ib ayn recht daz gelt daz dy
frawe erem manne zunder wed spro
che bis gelobin denne ib der manne
waz daz zal nu dem manne bezalen
und nicht der frawe kinder von
Zu dem dritten mole rechtes wegen
spreche ib schepphen gu mech ayn recht
waz gutes und geldes ayn frawe gu
ere manne brengit und vorsparit
yn sayne gewalt wirt geantwortet
ad geben ad antworten lossit von
irre wegen alzo daz der nu des gutes
ledeclichen zunder ander lewte wedir
sproche mach gebruchen noch
sayme willen der an hat der man
ayne recht gewere gut no dy ge for
derten scholde und ander gelt zo
ledeclichen vorsparit und i des nu
ins gewalt und gewe von sayn gewe
von sayn frawe leben nicht komen
zo ist daz gelt und dy scholt ge
fallen off der frawe erben manne und

nicht uff den man noch ere tode keyn
Das ist ortil daz ~ rechtis wegen
vorlaren: wer wen man schossit
und wenne daz selbige gelt sulle
Von schepphin der stad etc. Schepphin
nicht bekennen nicht briefe daz
138 wir den recht geschrobit seyn an
den noch geschriben werden der man
der do stirbet uff den heyligen vor den
ratmanne daz her recht geschossit habe
von seyme gute als czu uns gewon-
heit ist und der man stirbit und man
gutis funde wirt an seym gewete daz
her gelassin hat noch seyme tode wie
her her vorschossit hatte von seym gel-
de wen synes Ap daz selbe vor-
laubente und vorswegen gut di rat-
manne nemen sullen adir des selben
ratmannes erbenemen seyn gemeyne
rechte wenne der selbe seyn recht man
vor sich und vor seyn wegen der gutis
uffinbarlich gewer vorlaubente vor
den ratmanne daz selbe vorlaubente
gut nyme czu vorfordern ken daz, daz
her en von den selben gelde daz do vor-
laubit was hulffen gelden und ap
nehten vorschosste vor schult di en
nicht vorgelden mochte ader waz
hir umme rechte recht sey
Hyr uff czu merken eyn recht Nomo
den ratmanne eynes mannes ist daz
her zeyn gut noch der stad gewonheit
und willkore vorschossit habe und
wirt denne noch seyme tode man
gutis vunden wenne her vorschossit
hatte des gutis sullen di ratmanne
nicht nemen ader daz sullen seyne
erben behalden hat adir der recht man
mit des selben gutis seyns recht
willen vorgerichte adir von eyme zeg-
hinde wete des vorlaubente geldes
alle czu rechte geton so mus daz also
bleiben deme ratmanne der stad noch
also als daz vorwilkort ist von rechtis wegen
139 Wy man eynen zeynes monadis abir-
winden mache / Auch wen man
eynen manschafft seynes monadis ab
winden moge und waz her dor umme leydt
Hyr uff czu merken eyn / Geyden geselle
recht wil man eyme monadischen be-
reden daz mus man vor gerichte
thun also daz man an en di sache
brenge wenne her manadischer
sey bekennet her is adir mache man
is daz gut und en beweysen do vor
her hot wissintlichen geswarn so ist

[illegible] man abir obirwinden und ist
rechtlos und hot seyn burmal vorloren von
rechtis wegen
Von vorsworne gute daz man bey eyme man-
ne leben findet / Fort me· Ap vorswo-
ren gut funde wurde bey eyme den wase
her lebete wy man daz halden sulde
Hyr uff czu merken eyn recht wirt bey eyme
manne leben und en me gutis funden wen-
nen her bey zeyme gelde vorschossit hatte und
bekennet her daz daz is seyn sey so ist der man
meyneidig und hot seyn burmal vorloren und
zal rechtlos seyn daz ist eyn recht von rechtis wegen
Ap des kyndes gut daz do stirbit nach vater
di mut(er) geerbin czu thune und czu lossen
1 wer der erbin gelopnisse sey / Fort me·
stirbit eyn man und lessit kinder erbe
und gut seyne kinder di en unbestat
sint und di kinder haben eyne mut(er)
und der kinder stirbit eynes ap daz selbe
dy kyndes teyl an erbe und an gutte uff
di mut(er) gevallen moge czu thune und czu
lossen mit erbe gelop adir an erbe gelop
und wer der erben gelop moge ge-
zayn czu dem gutte ap ze en gehalden mus-
te adir ap di kinder und ap ze vorbeyngen
sulle adir ap di kinder alle gar storben
denne ir erbe und gut uff di mut(er)
gevallen moge czu thune und czu lossen mit
erben gelop ap ze en halden sal und
dem mete daz ze der kinder vormunde hot
adir ap ze di mut(er) [illegible] noch erre tode daz
selbe erbe und gut ge erben moge an
[illegible] nesten [illegible] gen mage her zare man
adir wip der [illegible] den [illegible] und von mut(er) und
von mut(er) halben [illegible] zey [illegible] ob [illegible]
Hyr uff czu merken eyn recht / eyn recht
stirben di kinder noch deme vater eynes adir
selbes alle zo erben se ir gut uff di mut(er)
sterbit dor noch di mut(er) ze erbit ze daz
gut also fort uff eren nesten erben di er
an geboren seynt von vater und von mut(er)
Auch mach di mut(er) mit sulchem an
gestorbin gutte an frunde hulfe thun
und lossen adir an der selben frunde erbe
und eygen mache ze ane erer neste erben
gelop und willen nicht vorgeben von rechtis wegen
Wy alt eyn kint zey sal daz / Wegin
man abir is richten moge und is seyn gut
2 vorgeben mache ane formundeschafft
Abir fort me: wy alt kint zey sal daz
man obir is richten zal eyn hanthafftige
tat ap is denne brechin wirt adir ap is
seyn gut und erbe vorgeben mache ane vor-
mundeschafft adir ap is seyne erben gelop
gehindern moge adir nicht und ap is
seyne erbe gelop gehindern wolden wy is
daz moge [illegible] mit rechte daz is
habe czu thune und czu lossen adir als man
is czu antwort gedwingen moge etc.

ce is gu fulchyn tagyn kome zyt vme
ab'ir andir sache waz der kuner recht sy
Hyr uff gu mech dy recht wen dy kynt
gwelff jar alt ist zo ist is mundich
vnd mack ab'ir is rechtin Auch mack
is syn gut ane vormunde vorgebyn vnd'
ane erstorbyn stand argyn vnd obe
zal is mit oben gelop gebyn Auch
mack ma das kint gu entwert t
zwingyn von rechtis wegyn

Ap eyne obelmick getwungin mack
Hort mer Ap ma eyne obelmick
getwungyn mack abe gu vorkaufyn
durch synes faters willyn wen he mit
des kindirs habe. dy schult nicht ge
habyn gu vorgeldin waz der kuner recht sy
Hyr uff gu mech dy recht bekennt dy
obelmick schuld dy syn mut schul
dig blyben ist also fre alz he des ob
wart daz he nymyt wil he dy schuld
nicht gelden ab wellen sy oben des
nicht gestaten zo mack ken zy en
gyn aben mit gerichte bezigyn vnd
n'tagyn vor dy scholt andirs mack
jut en nicht getwungin zyn abe gu
vorkaufyn von rechtis wegyn

Wez man frauwe gebyn moge
Hort mer Ap dy ma zyne weybe
moge gebyn waz h' wil ader ab nicht
von rechtis art ist waz der kuner recht sy
Hyr uff gu mech dy recht welch ma
syne weychbilde gesessin ist vnd wen
gesunt h' mack synne weybe an
synne argyn stand ofte des he gewalt
hot gu vorgebyn vnd auch an andir
synne gute vnd farnde habe gu mor
gengobe gebyn waz h' wil vo rechtis wegen

Von gelobten eydin dy da kome in ge
bundin tagyn 5 Vorbas mer zay n'
gefrogit Ap gelopte eyde kome in
gebunde tagyn ap dy eyde thue zulle
in den zelben tagyn ab ap ma ze vor
schybyn moge gu offintagyn vnd
wy fil vnd wy ofte in dem iore ge
bunde tage zynt vnd welchs' er eyn
daz gelobete dinck gu ende brengyn
zal der clage ab' der eyde thue zal wen
hyr kuner recht zage bitte ich vnd gu vorlesche
Hyr uff gu mech dy recht kome gelop
te eyde in geb off eyne gebunde tag
dy mack h' recht wol vorschibyn off
eyne andir tag der bynnen gebunden
tagyn kumet vnd gebundene tage
zynt alle sontage vnd fyertage vnd
d bete tage synt alz dy gangwoche

vnd d' advent vor wynachtin vnd
auch dy v schmugelt tage vor ostyn
dy da septuagesima genant ist In
zulchyn tagyn sal ma nicht dingyn
ab'ir in andir tagyn wen ma dinge
mack zo zal d' recht daz ding gu
synne brenge von rechtis wegyn des
off eyne orkunt daz des alles recht
zay gu habe is schepfyn gu mech
vnsyn briff gesant mit vnsyn
ingesegil vorslossin

Von pfandin dy en gast dem andir
Nu gu mech bekenne vorsigit
daz is gefrogit syn vm recht in desyn
noch geschrebyn worten Alz dy gast
dem andir geste pfant zeigit vor
bekante schult is syn essende pfant
alz pfert ab' and' fye ab' and' p'
faut welchlaye ist daz vnd' d' gast
dem daz pfant gezigit wirt wez
zu tag ist waz h' mit dem pfande
thuen zale dinck dem male daz d'
gast mit dem pfande nicht lenger
baytten wil vnd auch ap daz geschehe
zwysche eym wirte vnd eyme geste
waz der kuner recht sey
Hyr uff gu mech dy recht Is darff
4 dem gast noch wirt pfant neme
von eyme geste bokante schult ab'
nymyt h' daz pfant zo sal daz noch
recht n'folgyn vnd n'werdyn in ge
richte alz dy andir mag is eyn
zay dem daz p'h' daz pfant neme
mit yo worte vnd mit endschafte von
von antwortin mit rechtis wegyn
der hant Auch ap dy gast dem
andir geste geantwort wirt mit d' 7
hant ab' eyme andir da da nicht
5 gerobit ist bynne dem gerichte wy da
mete gu thune sey. vnd wy fre d'
sal zyn gesessin bynnen dem gerichte
daz her eyn gast geheyssin mack
Hyr uff gu mech dy recht wirt dy
gast eym geste ab' eyme andir ma
ne der in dem gerichte kaym eyge
ne wonunge hot vm scholt geant
wort zo zal d' recht en dem ma
behaldin lossin ze lange daz h'
schult gerecht werde ab' begale
vnd dy gast heysset da da frei
deme aysse mack bynnen dem
gerichte gesessin ist vo rechtis wegyn
von den dy obe mut dy nachir habyn
Hort mer Ap groue ma ab' mor

Ap zwene manne ad' mer d' obe
mit ennand' hab' habin als eyn
gewant kamer ad' d' and' obe
ap eyn den andin getwingin moge
zu vorkeufin ad' zu teylin was recht
Hyr uff zu mechin d' recht wo . sye
zwene ad' me. d' obe ad' d' ge
want kamer mit ennand' habin
de mak d' den andin mit rechte
zu teylunge brengin vo rechtis wegen
Von selbschit tot slagis ffrat me.
40 Ap d' ma beclagit wirt um selbschit
eyns tot slagis ad' kampwirdiga-
wundin und d' manslacht vorbor-
get wirt off d' recht vor zu kome und
komit nicht wy d' burge dorume
zyden zulle und wy vel d' dem schol
digestin wette zulle d' pfennige
d' schepen zu und vor eyne be-
nustin [illegible] zein und wy d' scholde
[illegible] d' sachin ledig moge werdin
ap d' seyne unschult d' vorbautit hot
Hyr uff zu mechin eyn recht . Vorbor
get d' ma den andin umb selbschit
eyns tot slagis und brengit
seyn nicht vor gerechte zo sal der
burge dem cleger d' vorgelt
gebin das achzen phunt und dem richt
ter gewette acht schillinge. Ist is
ab' um eyne kampirdige wunde zo
gebit d' burge d' halb vorgelt
das seyn nuwen phunt und dem richt
ter schillinge zulch pfennige als
in dem gerichte gehen und gebe ist
Sunst auch eyn seyne unschult vor
dy selbschit das mak [illegible]
seyns eyns hant ad' zelb dritte
ap d' nit gezugis [illegible] bescholdigt
Von gemuttin lawtin ap ze wirt
zugin mogin ffrat me. Ap d' ma
gemute lawten um tot slag vor wu
den vor gelt ad' um and' sache ge
meine mak ad' ap dy selbin mit
burgen vor gerichte an gezugnisse
ad' in eyde in sulchin sachin zu
vorsort sullin zeyn
Hyr uff zu mechin d' recht Gemute
lawte mogen in keyn sachin ge
zugin wen ze [illegible] ze vorsechin
Von tochter kind ffrat vo rechtis wegen
me Ap ma tochter kind is seyn ma
ad' weyp [illegible] tet an obe und an
gutte geneme mogin in des eld'
vaterb ad' eld' mut' gutte
mit des selbins eld' vaterb ad' ad'
mut' sonub kind

Hyr uff zu mechin d' recht hot d' sun
d' weyp genome bey des vatb lebin
und stirbit d' sun ungeteylit mit dem
von seyne obe zo nome des selbin
sunb kind' of eld' vatb gut und
nicht d' tocht kind' hot ab' der eld'
vate seyne sone von im geteylit zo sint
des sunb kind' und d' tocht kind'
glayche nae zu des eld' vatb obe
ma. zu d' eld' mut' obe und gute
sint sunb kind' und tocht kind' glay
glaych nae von rechtis wegen
Von vorzamunge des ortayls aus eyme
dinge in das and' ffrat me. Ap
richte und scheppin orteil vorzihen ad'
vorschebin moge aus eyme dinge
in das and' ane willen des clegers ad'
des beclagete mannes ad' ap is eyns
willen we und des andin nicht wy
lange ad' wy ofte das geschehe moge
ad' sal mit rechte
Hyr uff zu mechin d' recht wissin dy scheppin
eyns ortayls nicht ad' seynt des nicht
weyse zo moge ze das orteil vorzihen
in das and' ad' in das dritte dinge de
ne zullin ze das orteil in brenge ad'
holen lassin da sich das gebort ap ze
is nicht findin kunne nicht lenge
zullin ze das vorziehe vo rechtis wegen
Von tot slage und kampwunde
Auch ap d' ma beclagit wirt um eyne
tot slag ad' um kampwundin
um blut runst um obil hat handlin
um gelt ad' und sache das sache dor
ume eyde gelobit werdin zu thue vor
gerichte und der cleger dem vorborge
te ma durch goth und gut lawte bete
willin ledit lasit sagete der eyde und
der sache, so for d' suche zulle ap no
der cleger ad' off dem geclagit was
dem richt' wette zulle mit rechte
Hyr uff zu mechin d' recht wil cleger
durch goth ad' durch d' lawte willen
bete willin vorlassin zo gewonnit de
richt' wol das d' zayne willen dorzu
gebe / wil d' ab' sayne willen nicht
dorzu gebin zo mus der cleger dy d'
de manne ad' d' wirt begern dem richt
ter wettehaftig acht schillinge und
nicht me von rechtis wegin
Ap sich d' ma entschuldigin mach an
sayne eyde Auch ap eyn ma fur
ren sal vor gerichte is sey ... wertunge
is sey und wirt fellig an dem eyde

mit schamerote ad' an and' byndunge
daz h' nicht vollekumt an den eyde ab
recht ist ab h' sich des irholen mochte
selb' mit eyme andern eyde ad' mit
eyme andern manne vnd wy off h' das
getune moge ad' nicht ad' ab ab eyn
eynes selbes gezuge an den eyde wirt
was denne recht sey
Hyr uff gu mech en recht wirt en sta- 2
me rade man ad' en and' man selb'
ad' sin gezug' gehyndirt daz h' der
eyt nicht recht noch slecht zu machin
der sich wol irholen wy dicke h' an
den eyde gehyndirt wirt vnd sal
des bleyben ane schaden von rechtis wegen
des gu erkennit daz dis alles recht sey
z' habe w' vns mit gl gelt nicht an
von e brechunge den briff
Heymelichin gewis mit dinste gu vor-
bo schroib' hot vnd gefregit vm recht in 5
desin noch geschrebin worte Ab en cleich
man ad' an rechtis weg begriffen wurde
an ebrechunge mit eyme andern cleich
manne ad' wyse was dy dorbune leyde
zullen vnd wy man ez des vorczugen
mochte an ze des lesirs willen ad' wy
ez des vnschuldiger werden mogen ad'
er eyme der tat bekennit vorgerichte
ad' vor den schephen rote ab zu mit vor-
wunde ad' an vorwunde
Hyr uff gu mech en recht wirt eyn weyp
ad' eyn man cleich ad' vnderlich begriffen
yn in ebrechunge ad' an hurt an
hantaftigen tat dy sal man mit rechte
vnfirgerichte brengen vnd der m'
ez tat der sal ser selp sebinde obirwinden
den wesen geschit daz also zu zal man en
enthawpte bekennit h' auch des vnrat
ad' dem zal man auch also richten vnd
sulche sache mit slechter clage zu vor-
gerichte vnrat bekleit vor wo thu-
ren rechte der entgeet des mit sin
vns eyns hant dy rotmanne haben
von gerichte der ab der rechtis wegen
von eyns toten mannes erbe Auch
wer ab eyn man stirbet ad' en weyp 6
vnd hot eyme elder vater ad' en eldir-
muter ab sey von vater halbe ad' von
muter halbe vnd hot auch seynis vatir
bruder vnd seyn muter bruder wer vnd
den behalden moge erblich des toten
mannes erbe vnd gut
Hyr uff gu mech en recht des toten el- 2
der vater ad' elder muter vater bruder
ad' muter bruder nemen des toten erbe gleich
von rechtis wegen

von spise kauffe Ffort mer ab en
man ad' weip beschuldigit wirt 4
vme sache dy der spisekauff wege
vnd mosse ad' clein an gehoren an
dy sache dy rotmanne ad' den schultis
zu rechte haben
Hyr uff gu mech en recht Alle sul-
chen vnd vnredelichen spise kauf
vnrechte wegen vnd mossen ad' clein
zullen richten dy rotmanne vnd nicht
dy schultesse von rechtis wegen
Von rechte losen Ab en man recht
los vnd vnrechtig wurde zu vor-
vm dy oben genante zachen ab denne 18
dy rotmanne sich recht vnd zu ge-
machen wedir moge geben von rechts
Hyr uff gu mech en recht vnrechtigen
vnd recht losen leute dy er recht
wedir haben andirs wen von
dy egenanten daz is des rotmanne 5
wissentlich ist den zullen ze kegen
gemachet ad' burgrecht wedir geben
wenne man spise von rechtis wegen
gelt gelden zullen Ffort mer gar kost
vnd spise gelt gelden zulle daz 15
Hyr uff gu mech man bekennit
en recht dar kost kost vnd spise
gelt daz man vor gerichte bekennit
zal man bey sin acht nachten gelden
Ab en obirste herre von rechtis wegen
eyme burger lyp vorteilte
Adir mer ab en der konig ad' eyn obir-
ster herre seyne burger vor seyne manne 10
vnd mit ere beduffte bedachte rote
vorteilit der lyp haut ad' gut ab
der selbe man kegen den rotmanne
icht bestanden sey
Hyr uff gu mech en recht vorteilt
der konig ad' en ander herre seyne
burger mit rechte h' lyp haut ad'
gut dorvmme ist der man kegen
der stad noch kegen den rotmanne
nicht vorfallen ist en sache denne daz
h' et mit rechte kegen den manne
besunder was geforderen moge vo
von den dy an gebote wedir rechtis wegen 6
sin den tode Ab en man von gerichtes
halben gu den der vorteilt wirt
vnd von koniglicher gewalt ad'
vor legen wirt geloffen wy man
den man behalden zal vnd
auch ab and' adir leute den man
ab geleten mochten der gerichte vnd
Hyr uff gu mech en recht der stad
wirt en vnsteteger vorteilit vor-
gerichte vnd los geleten den sal

unde halden vor di rechten vor den
von scheldunge des / Rechtes wegin
vrteylis Ffort mer ap ein man des
koniges orteil gescheldin moge ader
wo her sich hyn zeyen zulle ap her das
Hyr uff gebin wir ein recht / Gerichte moge
koniges gebote in eyner stad die wich-
bilde recht ist zo mag man do sel-
bin orteil schelden und her zihe sich
an das obirste wichbilde recht do
di stad er recht pflegit zu habin
Von hoesten rechte ap / Do recht
sich des ymant vor wilkoret / Uber
mer Ap sich ein man vor den burgra-
wen ader vor gerichte ader vor den
rote vor schulde syn sache bey dem
hoesten rechte und des nicht hel-
dit was der man dorume bestanden sey
Hyr uff gebin wir ein recht Vorsachit
sich ymant vor dem burgrawe bey
hoesten rechte und heldet des nicht
zo ist her vor sellen sachen scheldunge
geschit is ader vor eyme sitzunde
rote zo ist des hoistesten sachen bu-
busigen scheldunge di wandelte
marke der gemeyne stad vor ge-
schit is ader vor dem schultes zo das
sal gewette das sint acht schillinge
als is geschit in slechten sachen von
den gerichten laden / Rechtes wegin
Ffortas Ap ein vorvestit man ader ein
geachte ein was suchen das saye in
eyme andern gerichte vor wunden weden
ader wy her des unschuldig moge sich
gesagin von rechtis wegin
Hyr uff gebin wir ein recht Wirt ein
man vorvestit in ader geachtit in
eyn stad do wichbilde ist und kumpt
in eyn andern stad do auch wichbilde
recht ist wy der cleger den man in
dem gerichte senden sal zo mus her
en an spechin mit dem rechte und mit
den scheppin von der stad in dem gerichte
do her vorvestit ist und di sendunge
mit en in das gerichte brenge zu ge-
zuge und der cleger sich zulande
dene uff den man suchit zal das her
das der tot schuldig sey dorume her in
der di vorvestunge kome ist also
mach eyn eyme vorvestin man gewin-
ne von rechte wegin
Von vorgeldunge schade habe
Uber fortas mer Ap ein weip sichit
di do eyne der man hot und behalt

und hot ader und hot womme in sache
do habe blebe und ap ze den schaden ha
be moge vor geldin ane orbin gelop er
nemme bey eren lebin
Hyr uff gebin wir ein recht Schaden habe
di eyne frawe lessit noch ere tode in ores
mannes we di ist des mannes zu unde
di gerade Auch mach eyne frawe ores
mannes schaden habe ane orbin gelop wol
gebin wy sey ere sey ere lebin Vo rechtes
Von dem briffe der schult wysunde di
fort mer Ap ein man des ge- / Rechte
vorgetes dinges brieffe hette der schult
von eyme manne und der man sprache her
di schult vorgoldin und her hette ye-
me des brieffes getrawet ader in welch
leye weys der brieff bey yme yeme also la-
ge bleben wer Ap nu der brieff gegen-
gewisse vor gerichte zullo habin ader
yeme gegangen moge das her di schult
Hyr uff gebin wir / Vorgolden habe
ein recht Nach der schuldiger sich dritte
bewaysin uff den heiligen das her se-
der der gelt das der brieff gegebin ist di
schult vorgoldin habe zo ber ledige her
sich und der brieff ist gemacht los
von besagunge eynes / Do rechtes wegin
ortes Ffort mer Ap ein man den andern
syne orbe vor sagte vor gehegetem dinge
und en das vor brieffit wirt mit der
scheppin brieff und vor ingesegelt welch
des erben zolbin orbis besser gewe habe der
me ist vor sagt und vor brieffit ader yener
yene do is vor sagte ap her nu wol
blebe in dem selbin orbe und ap diser
zeyner sacznunge ober ober recht gehalden
hot und denne is vor kausin wil und
man en von rechtes halbin der in weysin
wil und sich der ander weret und sich doch
nicht lossin wil was do geweysen recht sey
Hyr uff gebin wir ein recht was ymand
di orbe vor gerichte gezagtet der hot
di gewere doran und man sal en von rechtes
gerichtes wegin dor in weysen us en sey
denne das der ander di yn weysunge
mit rechte entreden moge Vo rechtes wegin
Von gutes wegin das eyme manne ober
dem spele wirt genomen / Ffort mer Ap
eyn dem andern nympt gewunnen ader ander
gut von speles wegin ader en vindit der
yener clagit di sache ober yene der her
bekomit wer das und wy man das rechte
zulle und ap her lawbe welle ap er das ye
mer vorgengen zulle und wy ap her des ent
gehen moge und wy
Hyr uff gebin wir ein recht von speles wegin

von spetis wegin zal daz ma dem an
dy daz syne nome noch on bindin we
ne daz geschit und bekomit daz ym czu vor
gerichte ader wirt her des nach rechte ader
armuden zu nuns der drinne leyt waz
recht ist und sal daz der bewarte recht spre
chen und worte vorvorlawkent ader des der
ma und mach ma des kinder on nicht
verwessyn zu mache her unschuldik wedin
in sulcher wors alz ma on an clagit mit
gezuge von rechtis wegin
Von segunge der schechte Abir mo ap
zwene man ader mann gewesthyn on habe
czu ani schepe want und dy mann iczu
lichis habin we ap der ani eyne schacht vor
der mann grabin ader zoubic welde ap her
drie schue von der man syn helfte an
gebin zulde czu messen und czu zoubic
ader ap her an gebin zal czu souble drie schue
von der helfte ander helfte der mann dy
recht syms nochwerbis wo waz recht sy
Hyr uff czu mechen dy der helfte syms
nochwerbis mann mach dy ma an habe
gebin drie schue czu messyn ap an daz
der mann eyne schacht machyn ader sen
de wil von rechtis wegin
Von der trawste und tyne wessin. Ffort mo
Ap ann ma syms nochwerbis trawste und
tyne wessin gehawsis und hofis durch syn
hawb slissyn hette und daz ior und tag
ader lenger vorswegin hette ader byß her ge
selet ader gestorbyn wo an alle wedir spro
che und dornoch syne kinde zu ader andyn
seyne nochkimmlingin wolde daz we
re und wedir sprechyn mit sulcher wedir
sproche daz er nicht ader ander er vorsteyn
daz on on gegunnen und ze is an nicht
gunne wolle an ze is an en gefordirn
mogin ader ap is yemer mit bezugnunge
obir ior und tag wil me bezagin und
Hyr uff czu mechen dy recht vorschuldinmach
der ma der syms nochwerbis trawste und
wessin durch syn hawb ader haft hoff sles
syn hette ior und tag an rechte wedir
wedir sproche zo muste der daz fort daz
alzo leydin is on we drinne daz der beweyi
syn mochte alz ist mit schrift ader mit
gerichte daz her des lenger nicht gunne
ader leydin zulle von rechtis wegin
Von betwungin den gevangnisse Ffort
mo Ap ai ma gevangin sal ein tot
slacht ader ein schalt ader ein ander sache
mit lawte den syne sache wissentlich ist
nu her dy von rechtis wegin getwunge moge
ap sich dy selbin des gevangis weldin
mit flucht ader mit bann gewalt wan

ze drinne dervallen syt und ap des
zelbe sache drinne fallen vorfallen syn
mach dy wyle her ze mit gerichte czu
gegungin betwungin mag wy recht
Hyr uff czu mechen dy recht syn. Syne
sal mynlich czu gegangin twungin
daz her mit willin nicht gegin wil
von rechtis wegin darf. Sub sigillo
Ap ma wilkore moge gerichtin in
ani stad an des obirsten here wille
Ffrintlichin grus czu vor. Ffort mo
zit ir gefragit ap dy rotmanne ani
stad wilkor der stad stad czu noge
mit willin irer gemeyne magin
machin ane wissin und ane gelop
ires obirsten here
Hyr uff czu mechen dy recht rotmanne
moge wol wilkor zigin mit aer
weigisten burger rot czu der stad nog
und ane eris obirste wissin und wil
kor ap dy wedir geschrebene recht sey
Von vorkawsyn der orteil. Von rechtis wegin
Ffort mo Ap dy rotmanne orteil der
ma se vor bettit awswysungin und
syssyn vorkawsyn mogen
Hyr uff czu mechen dy recht rotmanne
zullen kein orteil off gebin awswe
nich wir stad Auch zullen zy noch
kein ma orteil vorkawsyn Abir in den
stete dy czu wichbilde recht sigin der
scheppe syn rechtis pflegin ane czu gebin
dy der syn gesagit off daz daz lawte
czu rechtis ende komen und gefordert
wedin daz ma den scheppin eyn wenik
gelt czu dinste durch sorgfeldikeit
willin dy ze habin mussin czu der bo
kunde off daz recht und czu besetzen
den und czu beschribunde und durch
vorsawmnisse daz dy scheppin ires sel
bis werke vorsawme mussin daz
der mussin dy scheppin vol neme
daz der off gesagit ist von rechtis wegin
Von moge der kinder noch er gutes
Ffrintlichin grus czu vor. Awir froge
der irrecht ist in sulchin worten Eyn
ma stirbit ein kinder lessit ane
ader mer dy iunger synt binnen
czen jaren ader noch an ein jare er se
czu iren iaren komen ap der neste swert
mage der mutter ze habe ane man
genomen ader nicht dy kinder und des
inne moge ane wissin der mutter
ader dy kinder an daz gut ader gut
ane kinder wer drinne recht sy
Noch satirbe wol mogin den swert
mogin mit der gute geantwort werden

hyroff tzu medeborg eyn recht der
kindir nicht gwert moge. makzich
der kinder vnd eris guttis wider
dy vns forsta ane d' mutt' wille
eher her zal dis d' mutt' vnd
auch den kindin er gut das
fuende habe yst vor gewysse
mit stade eygene vnd h' zal
auch d' mutt' fon rechte vore
zu hore dis berechnyn dy wey
le ze vnmundis vnd bynnen
jung zen das ze wisse moge
wy h' den gutt. vnd dy bynd
forste. abir stand eyge darf
d' swart moge nicht for wys
senen. ega- das forwesyn ut
sich zelb' fon rechtis wegen
2 Ffon erbis eyd vonsunge ad'
gedochtnisse was scheppe franc
ffort vo waz scheppis vo yn
wayzunge. erbe off geben an
sprache ad' aud' bekentnisse
dy man von vns haben wyl
zu bekentnisse ad' yn welch'
wyze das we do fon dy schep
pe von rechte gelt neme zul
ane zulche muge yst das
zachen femyls. for eynen
groschin geen vnd wy syt
vo zuchen zulle. fon ey'
uglich' zache. vn fon welch'
zache ny neme zulle ad' nio
ge vnd waz rechte zey etc
hyroff tzu me ey recht
eyn recht fon yn wayzunge
erbis off geben ad' aud' zache
d' ma yn geschegethe dinge
fon gerechtis halbe gedechtniss
nisse. ad' bekentnisse gent
do fon zal man de scheppe
ey schylling pfennyge ge
ben zulch' muge als yn de
gerichte gerichte geen vnd
vnd ytele zeyt do ma be
gelich metz pflegt zu kau
fen vo rechtis wege etc
Ffon kindin noch daz fanns
tot gebore etc

auch abir ma. eyne frawe hot
ey kint gebore noch ess manns
tode das sprecht dy mutt' mit
acht aud' frawe erben wy das
ze daz gezewge welle das das
kynt ytlebit habe also lan
ge bys das kint gesehe taw
sit zaye fon de frawe. yn
de stade. vn yns den gemach
te do das kint gebore yst. do
weder sprecht das tote manns
bruder das h' des yst geleweby
wil den das kint gelewbit
habe. vn fragit ap nicht ma
do bey zulle zey. ad' ap dy
zelben frawe getzewge moge
ane man ad' ap ze ma dor
zu haben musse vn wy de
zelben zeyn musse vo rechtis
hyroff vo tzu me y wegen
by recht mag dy frawe zu
aud' erben frawe gehaben
dy er helfe getzewge das
kint gelewbit habe zo be
dorft ze nicht noch keyne
getzewgnisse ma. fon recht
wy man eyn y y wege
177 bezacht vnd beclagit erbe
gewinnet her schultes ad'
zeyn frawe hatte zal vor
ey stand erbe gan vn be
zetze for das clegers schalt
do h' eyn gar bekomt vnd
neme dez dy nobern bestey
vn bened' zu getzewge vnys
is dan deue yera off den
dy clage geet nicht vor ant
worten zu de neste zu ko
mede dreyer dinge als d' cle
ger bezagte erbe off gebe
ty hat do zal ma den cleg'
des erbis geweldige yn den
zelbe dritte dinge dor noch
mag d' scholdig' d' schalt
nicht vor entworte ap ey dy
clage wyssentliche zeye vn
achte ey nicht ey hundert
zu den firde dinge zal man

bezatzt erbe vn gut dem cleg' eygenen vn
der richt' zal' d en dor yn weyzen also geweyn=
nit ma eyn forzatzat vn beclagit erbe

Von betwyunge der yenmerunge vn von ma
ntuliche guts tzu for Gen fro twen sal ze
ge vnrecht steet alzus ap mame eyne ma
tzu ymmerunge getwyge moge vn vor h' de
seme twen zullet mit zeyms eyms hat ader
zalp datte ader zalp zebuck noch totte haut
vngelt ader vm zache vn ap dieze zeyner
getzewge d' ymerunge wyl abe gen vn be
schuldegit yene vm zeyme wyssentschaft
dp h' musse bekenen vn geldyn ader for za
chen vn for sweere mit zeyms eyms haut
also das h' das gelt ader ander schuldeleche
moge vodyn ad' ap her noch der zelbin
wyssentschaft vnd das gelt andwert bede
ger moge ader was recht zeye etc

Hie uf vo tzu mc. eyn etc. Du ymerunge
mak may ymande twygen wene ym=
sulcherweyse dy eyndaget for gerichte
vogelt daz ym seyn fatir ader eyn ander d'
erbe genome hat schuldeb bleybin ist vn
deme tote haut en ader der ane clage ben=
comt der mus en yuern schult zalp zebuck
of den heyligen foustandyn an. i. i' codez judito
of den heyligen loyden vel en tort h' dez nicht
ap es gener loyden vel en tort h' dez nicht
ader wert h' an zeyne getzewge vollite
zo forlwrzit h' zeyne clage vn dem antwart
er zeyne busse gebyn vn dem richter wette
wyl ab' der antworter zwelch schult lowbe
vn do for vnschuldig weden dus mak her
twen zalp zebuck vnd der gezewge gewyn
net h' tal eyn den andern vn eyn dem dritte
dinge ap auch en d' ane clage dy tote hat
yn forbewyrnt was Tepl beschuldegit man
auch ymande vm zeyne wyssentschaft
d' mak bekennen ader vorsuchen vn vn
schuldig weden mit zeyms eyms haut dine
mak man en nom daz gelt anderwegit
nicht beclagen ap der fon gerichts halben
bekentnisse vnd bewerzunge hat daz der
selben sache recht geforderit zey fon rechtis

Von teylunge des guttis vnder wegen
unde· wogen a· / Gesrwysteden etc
gut wol teylen ad' ist keyms mack seyn teyl
gutes daz om von erbe an kome ist ad' vor
schebin ad' vorkauffyn an des andern willen

Von frumde bezugnusse eyns totem ma
nes gut vnd erbe / Eyn burger ist
tot der hatte gut vnd erbe gelossin etc
hatte sich eyn burger vnder komde
der sagit dargu haben wil no kome
aus wendige lant dy abindurtig sint
mit dem selbin der daz gut vnd erbe
ynne hot vnd sprechin daz ey nocht
sagit dus burgz h' weste eyne nawe
dage der do bussyn ist in dem lande
gu lamparte ad' in welchym landen is
sye no frage dy ander vn vnd welcher
sint h' daz bewosin zulle bey eyne iare
ader lenger vnd wy ma daz lenger bey
nemcliche sint zal benenne ad' benanne
hyr uff gu mag ey recht vnt dy aus=
wendige lante den totin mit aym bru=
tzy gleychebyrtnicht zo sal ma daz erbe
vnd daz gut gu gleych teylunge mit
wante ad' mit wolle ze der off gege=
gen von dem recht ad' von den der en
daz gut vnd erbe antwortit ze musse
bezeugnussin daz gut ap ymat der
bussin lande ist bey eyne iare vnd tage
queme vnd bewysit daz h' nesa sey des
gutte daz ze en daz gut vnd erbe
folgen lissin vnd gesticzedaz daz eyn
aussin were in fremdem lande vnd
queme wol h' dem iare vnd tage vnd
bewyste daz sye die ausswendigen des
landes gewest vnd gege sich gu
den erbe vnd bewyste syne ney
mogeschafft ze musste, abe treten noch
vnd entwerte dem daz gut vnd daz
erbe folgen lossin

Von bewysunge an dis starbin erbis
Eyn bewysunge an erstorbin erbis
bedarff man may boyne gegunge
zunder wen erbe an irsterbit do sal
kome in gehegget dinckt vnd zal
benomme den der daz erbe hot gelossin
vnd wy no h' daz om gewest were
vnd zal dy mogeschafft dy h' benomet hot bewysin vnd bestetigen mit
synes eyms hant aff den heyligen
also sal h' sich gu den erben zehen
vnd zal daz erbe bezeugnussin mit
stande eygene ap ymat queme by=
nne yore vnd tage der dem totin ne=
h' sey gemoget vnd geboren daz her
den dem benante liste queme y=
mat bynne lenger gait der neher
were den do nomt hot gesvra der
zal in gehegete dinge syn echt=
noch benomme vnd bewysin aff der
heyligen vnd syne mogeschafft
vnd dem zulde h' dinne daz erbe folgen
lossin

Von bewysunge aumstar

Von der weysunge an dirstorbin erbis
mit sante eygene / Ist daz sich ymant
182 czuhet an amirstorbin erbe als vorgeschre-
bin stet der sal bewysin daz erbe mit san-
dene erbe eygene in dem gerichte do is
inne dirstorbin ist vnd spricht her syne
neste der sal in gehegetem dinge komme
vnd swern uff den heiligen daz her dem tote
also no gesippit sy als her benumpt hot
zo sullen dy scheppin dy worte vnder wor-
nen vnd denne daz erbe czu teylen
vnd der ander erbe an treten mit im als
glich gesippit dem toten zo nahe ze daz
erbe glich vnd wo sich czu dem erbe czuhit
ist sy der neste als der ander daz sal daz
erbe in dem gerichte bewysen mit san-
dene eygen. Ab ymant queme bynne
jore vnd tag der neh gesippit ist daz her
den czu dem erbe berufft komen were
Auch daz der neste ferre ausen lande
were daz om vnwissentlichen were von dem
an irstorbin erbe wenne her denne quo-
me in lant jare wenne jor vnd tag
vnd bewyste syne mogeschafft daz her
der neste were zo sullen dy andern ap tre-
ten vnd dem neste daz erbe lassen folgen
vnd sal auch daz bewysin als vor ge-
schrebin stet. von recht is wegin

Von erbis vorsagunge vm schult

183 Ffrundtlichen grus czu vor. Wir dinste
Ir habit vns vor gefroget ein recht in sul-
chen noch geschrebin worten. Vor vns ist ko-
me ein man in gehegit dinck ein man vnd
hot eyme andern manne vme schult syne
erbe syne ... alle syn erbe syn gut vnd
alle syn schult vorsprochen der noch in
ein ander gehegit dinck quam der schuldi-
ge dem syn gut vorsprochin was Auch
czu wissin worden daz der man mir
myn gut vorsprochen hot vnd thue euch
kunt daz syn tag noch nicht komen
ist vnd stehe alhie allen vnd bekenne
eyme manne andern meine schult dy
ich om schuldig bin vnd sage om der vor
alle myn erbe vnd gut daz her daz erste
der von zal syn syne schult haben vnd
neme vor allen andern schuldigern den
ich schuldig bin noch dem quame der
an spreche der no syn tag vor quam in
ein dinck vnd bat em ein recht recht vinden
sprechende Sint dem male daz ich des man-
nes gut mit dem irsten vorsprochen habe
bynnen deme daz her sich lass vnd
mir von om kein antwort von om nicht
werden mochte wy ich mich mynes gutes
vnderholen mochte als zulde ap her starbe vnd
auch no myn tag vorganngen ist vnd ho-
daz selbe gut mir von mir gesunt hot vnd
ich vnd ich nv em gefroit habe gelassen ap
der selbe man des zelben guttes keyne andern
manne vorsagen ab vorgeben mag ee her
is von mir gefriet hot vnd ap no mai-
ne an sproche icht kraft vnd craft zulle
habe ab mich ymant do von getriben mach
... wedir sprach der ... dem daz gut vorsagit
was Sint dem male daz ich ... in gehegit
dinck komen ist gesunt mit bedochtem
mute vnd myr bereit hot meyn schult
vor allen andern dy her schuldig was vnd
zagt hot vnd vnd des ansprechers ...
dinne noch nicht komen was vnd ym auch
myn vorgeladen hatte ap no dy vorsa-
gunge mir nicht ... kraft vnd craft
habe zulle ab ap mich ymant do von ge-
drunge mege vnd syne ansproche keyne
craft vnd macht haben zulle ab was recht sy
Hir uff czu uch ein recht hot der schuldiger
syn erbe vnd gut nicht dem richter ...
... in dinge quam vnd dem andern
manne alle syne erbe vnd gut czu eyme
pfande sagete vnd hot der selbe syn pfant mit
schult nicht gefolget ee der erste bezaczte
tag quam zo zal bas dy besagunge als vor
... vnd craft haben vorgar
von recht is wegen

Von beschuldunge ortel ...

Ffrundtlichen grus mit bewisunge alles gutes czu vor
184 Ir habit vns geschrebin wy ein ortel daz der
scheppe funden hot in zulchen worten daz
eyne frauwe ab ein wip mit ir enstorbe
wollen oder nesten an geborn mogen dy
ir rechte erbe gelop syn dy do vor gerichte
kegenwortig stunden mag ze ir vnd
... ze wolle des ortel wedir sprach
ein ... mit gesworen scheppen dy dy selbe
an orte mit syne frunden dy do von vnd
kegenwortig stunde ...
sprach daz ortel daz der ... scheppin gesprochen
hot daz recht ist ...
dy vorgenante frawe ... an irstorben stad
erbe von erem rechte kinde sal ze gebruchen
czu ore leben wenne ze als gestirbit zo sal
daz selbe erbe wedir fallen an den stam
von dem danne her komen ist ...
... vnd der ... sage recht vnd
... zamt der zelbe scheppe czu dem rechte
gesworen hot vnd selber ...
... wissentlich wedir daz recht gesprochen

hot ap her nicht magnosder worden sey ader vuriechtig ader wan denne recht sey dy an dy alt geschein scheppen sayne frunt dy yn das zelben zu gelogit haben wen dy auch dorumme [bestanden] seyn von rechts wegen

Hyr uff zu much en recht. Das scheppen ortel das der gefunden wart das ayne frawe mit ir andirstorben stand obe mit a eyn ufstan wele wollen und globe mag thun und lassen wan sie wil daz ortel ist recht und der man der daz ortel schildet und strafft der sal den scheppen und eynem iczlichen scheppe der off der banke sitzt und er volge zu dem ortel gegeben hot sayne busse geben und dem recht zo manch ge wette ap her den scheppen busse gebit mayn ediger los ader gesetlos macht man en dorumme nicht schelden Auch sint dy andern alle geswornen scheppe sayne frund dy bey dem ortel gestanden haben keynis broches ir sal ken von rechtis wegen

Ap ayne frawe sulle vor vorgoldene scholt noch totir hant. Ffort mer ir habit uns gefroget ap en warp vor vorgoldene scholt ader vorgut noch totir hant sinre zulle ader moge mit ires aynis hant ader mit ge zuge und ap ze gezuges bedarff ap ze den mit weybe gezugen moge ader wan recht sey

Hyr uff zu much en recht Sal ayne frawe vor vorgoldene schult vor bewysen daz sal ze halp den dritte thue mit zwe namen be scholdigit man ader noch tot hant zo ent scheldigit ze mit ires aynis hant off den hey ligen schuldunge des von den rechts wegen

Ffort mer noch des gebotes tode. Ffrunthlichir grus etc. Eur froge ist myn recht ist yn zulchen worte ap eyn gnomme vorgehegit dinck mit sayme weybe und gebe der der sal von seyn stand obe ader syne frund habe ader andir gut ader ayne andern frund ader fr den wan her sey is gunde noch syme tode ebelich mite zu thue und zu lossen und noch der gobe en her welde seyn dy wyle her lebete also vorbusschedelich en der selben gobe ap no dy selben lewte dy gobe behalden mogen noch syme tode mit moran rechte wen no syne recht obe en besinden wais dy gobe vorsprechen mochte ader wy sie sy vor sprechen mogen vor syme tode ader dornoch

Hyr uff zu much recht stand obe daz en no name vor gerichte gegeben ist und dor zu and gut daz her selber gewonne und dirworben hot und frund habe mach der man geben sayne weybe frunde adir fromden wy her wel der an der oben noch sp[r]ache ader en man sey an irsteben stand obe der mochte sey oben wedir sprechen bynnen en ior und tage Wenne is en wissentlich wir

wurde dornoch dy gobe geschen were denne dy achte nor bewayssen als recht ist

Ap eyn man den zehen nicken en nirch gim zinses mag genome Ffrunthlichen grus zu vor wir gefrogit von aus wegen den recht yn der noch geschreben wor ten ap man ffon zehen marken geleg nis geldes off en eygen an en ander pfant ader ane pfant und bekannt yn gehegete dinge ader vor dem rote und und vorbrifit ayne mark yorges zins geben ader nicht moge mit rechte zo klage lange daz dy zehen mark bu sitzed lich dem genomen zinse vorgelden vorwurde daz dorumme recht sey

Hyr uff zu much en recht stand obe yman mak wol eygen forgerichte ader ander gut forgerichte zu pfande zetzen for benant gelt zu lossinde of eyne zeyt ader man mak of das pfand gelt noch of slagis noch eynge ader wucher neme von rechts wegen

Ap en kawf eyms eygenes vo of eyne wed[er]kawf

Ap en kawf eyms eygenes of eyne wed[er]kawf bestetten moge mit rechte ader nicht was dorumme recht zeye

Hyr of vo zu me. en recht Eygenes forkawf of eyne vo wed[er]kawf um redlich gelt noch denne ader dor ben als das eygen wert ist mak man wol besseren zo man doch kein swannisse macht noch ob[er] das gelt noch ander schade gezagt ist of den forkawfe von rechts wegen

Ffon of holdvoge des schuldigeres etc.

Ap ymant zeyne schulde der en eygen welt ader en mochte begryfe das her de rechts noch zeyne burge nicht gehabe mochte mit gewalt of gehalden mochte ader forgerichte brenge ader was recht zeye

Hyr uff sprache vo zu me. en recht Nymant mak mit gewalt zund den nicht ader nichtes beten zeyne schulden of halden von rechts wegen

Ffon folgingewerch bildis rechte Ffort mer abricht gebrathe en vol wich bildis rechte vu man das fonde en len bildis rechte ader nlaut rechaglis ap man das rechte ader nlaut zulle for en rechte et gabe moge ader zulle vu neme worchbild rechte ader was recht zeye Alle.

Hyr uff vo zu me. recht zeyne schrefte zemit den lewte geschreben vu gegabe zu wissenheit vu zu love hyrn me vo scheppe haben gesworen har zu den rechte der noch zeyn redelichkeit zeynnis besten zeynnis etc vu wissenheit der schrefte vu recht ortel zu finden of zeyne eyt wort en dene dy folge vor en zudeir wed[er]sprathe zo hat das ortel mucht

Wat aber dat ortel gestrafit zo muss man
zach cyngen recht' enricht en hoer. dinge stat
was deme en hogiste stule for eyn recht
funden wirt vnd' gegebin vor eyn recht
das man neme vn behalde fon rechtes wegē
Ap eyne man vor zeyne schult antwert wurde
mit der hant Ap eyne man for zeyne schult
ader auch andern lewte schuldig were ymande for
dame recht' geantwert wurde vn derlesse en
deme frye vn ledik wed' fon em yen of sim
gelobde lange geyt ader kurze bis das her
en forgolde Ap no en and' man dem her auch
schuldik were ad' yst her en alzo frye vnd
ledik zeu gene an sprache mak vnd
bekummern for gerichte vm zeyne schult
ad' ap en d' erste burge do fon brengen
vnd' geledige mak. sprechynde her zey em
zen pfant zo lange bis das her em vor
golde dorumme recht zeye
Hyr. uff wo gu me. en recht lesset eyn
zeynes geantwortten man for schult le
dik fon em ge of gelobde den man en auch
mit gerichte an clage vn wort deme
der de auch geantwortet zo mak der
erste ledige sprechynde das her em czu erste
geantwort zeye noch de mole her den ane
zeyne were lis do her en hatte fon rechtes
wegin Alzo yst is auch gu formunde fon
alle farende habe ap den en man of zeyne
were lesset ane willen ad' en geyn
Fon pennynge die obel weren nicht hat
rechter Fort mer Ap man mit keynerleye
pennynghe eyne gefange man pen//
nige moge vn getwunge moge ane
recht of mer bekentnisse zeyn musse tot
ad' vngerecht das her vormoles begangen
hette ader was dorumme recht zeye
Hyr uff wo gu me. en recht man zal
fon gerichtes halbin nymande pennynghe
wo vngerichte noch vmmissetat her wurde
deme das forgerrichte ob'wunden fo richtel
Ap rechte lore moge er gut for wegē
kawfen Ap eyn vnelich man moge vn
zeyne kynder ad' eyne rechtlos manne
yr erbe ad' er gut forkewfen mogin
Hyr uff wo scheppe gu // ome yr schult
me. eyn recht Eyn vnelich manne vn
zeyne kynd' moge er gut wol forgabin
ad' rechtlos das yst machodern ichliche
lewte heyssen rechtlos das yst an rechtag
alzo das er recht nicht alzo follkomen
yst alz ander lewte vn mogin keyne
manne behulfen zeyn gu zeyne rechte
alz spel rechte lewte lewe ad' die unechten
geborn zeyn ad' die dewbe d' rawpfer die ge
richte forzewmit habin ad' d' gleychen vor
wunde worden der moge er gut wol forgabe
Ad' lewte heysse rechtlos das yst fredelos alz
der en eyme gerichte forvestit yst d' yst do recht
los d' mochte doch en eym gerichte zey gut
wol forgaben ad' yn dem selbe gerichte ap
d' degen vn der richter em fryheitkeit gabin
der gu kome vntelliche zeynt rechtlos das yst
fredelos vn irlos vn gutlos das man ze alle
wegene an greyfen alzo die die mit rechte
en das rechtlos ban ader echte wrden ge
brecht die mogen ken gut forgabe wo de wege
Fon twyngunge des kyndes czu geldin fatirs
schult. Fort mer ap eyne kynt noch kynnt
vatirs tode geborn wert ad' zust yunge were
das es fon zeynes fatirs schult nicht wuste
ader wissin welden noch zeyne frunde vn
is nicht geldin wolde zeynes vatirs schult
ab man is getwunge moge czu geldin dy
schult ader was rechte zeye
Hyr uff wo gu me. en recht Sprecht ymme
en kynt an vmschult die zey fatir schuldik
blebin yst do das kint noch zeyne frunde
nicht fon wissin der schult zal man nicht
das kint pineren zey zebende alz eyn ge
man das kynt czu geldin des vatirs schult
is en g zey denne das kynt zech d' schult
salpzebende ledige welle fon rechte weg
Fon of gebunge der formundschaft Fort
mer Ap der formunde dorumme di formundscha
ft welde of gabin ad' zech d' fortzeyen
mak ader was recht zeye Hyr uff
wo gu me en recht Eyn formunde der mak
zeyne formundschaft wol of gabin zo her
zeych das ab mane for gerichte das her
das y nymande czu schade twe vn das
her das nicht kwnne ader moge vome
redliche zache forston ap her clagt der of
geczogin wert fon rechtis wegen
Fon eyme kynde das cwclerkynde d' we
das nicht formunde hette wy alt das zeyne
zal Fort mer Ap eyne kynd zo cwclede
were das is nicht formunde hette vn man
en doch vaterliche schult abe gewynne
mocht ap das kynt nicht antwrten zulle
bis czu zeynen yoren wy fyl der yor
zullen zey das recht dorumme zeye
Hyr uff wo gu me eyne recht Cwclende
kynder dye nicht formunde habin mak
man czu antworten twyngen nicht er

dene ze gnocht vor aldir vor von rechtis wegin
Von forsprechunge gutis unmundige kinder
Fort mer dy unmundige kinder dy nicht
vormunde mochte gehabin er gut forsperret
vnd forboten vmme dy das zelbe gut ein
dem zelbin forbuten mochte bleybin vnd bestein
bis das ze zu ere joren queme ader waz do
hyr uff vo(n) zu me ein rechte // recht zeye
wort dem richter vn(d) den scheppe(n) wir bekennen
get das dy kinder der er gut forsperret ist
unmundig zeyn vnd das ze nicht formunden
moge gehabin zo zal das gut bleybin ein
der forsprechunge vn(d) ein forbote do is denne
ine ist zo lange bis dy kinder zu ere joren
zeyn komme das ze do for geantwerte moge
bekenne ader forzachen ader er vnnerunge
neme wend hette dy kinder ader keyn gut
denne das forsperret were zo zulde doch der
recht erleuben das mane den kinderen von
dem zelbe gutte tagliche leypnarunge
gebe von rechtis wegin
Von ofgebundyl dewbe / Unseren fruntlichin
grus zu vor Ir habit uns gefroget alzus
vor vns er vn(d) geheget dinge Ist brocht
ey ma(n) dem eyne dewer ledir of zeynem
hals gebunden vn(d) alzo d(er) zelbe ma(n) forgeheget
dink quam d(er) fronbote her vn(d) clagete wy im
dy leder mit gewalt of gebunde weren
er denne d(er) cleg(er) zeyne clage stelte der richt(er)
frogete vo(n) d(er) ma(n) were d(er) den ma(n) en dy
hafte gebrocht hette do clagete h(er) vn(d) zulchin
worte Ich clage of dem rechte dip das h(er)
ist komme en mein fre phele vn(d) hat mi
dy leder forstolen das habe ich em noch
gefolget von wegin zu wegin alzo lange
bis das ich en an quam yn zeynis wortis
hawse do ich dy dewbe fant vn(d) den ma(n)
of fluchtige fusse vn(d) greyf en an vn(d) losset
recht wedir zeut dem mole das h(er) dy dewbe
of em hat ap h(er) keyne wed(er) rede gehaben
moge ad(er) was h(er) bestendik zey do antwerte
d(er) gefange(n) h(er) hette nymande gestolen
em were dy leder mit gewalt of gebunden
vn(d) mit brochte das welde h(er) bewerzen
mit zeyme werte vn(d) alzo mit fyl
lewte alzo h(er) bedorfte zu zeyme rechte
der cleg(er) sprach ich wel zey wol gewerne
ma(n) habin vn(d) sprach ap h(er) en nicht weer
ubir zewge(n) wil sprach das ma(n) em
zachs komeschin grosse kome dy leder
gabin wolde / Hyr uff vo(n) zu me ein
recht noch dem mole der cleger den
ma(n) yn hanthaftige tat mit gerofte
vn(d) zewgnisse zeyn schrey lewte vor
gerichte nicht brochte hot zo ist der
beclagete ma(n) neer zu bewerzende
mit zeynis eynis hant of den heylige(n)
das der clager em dy led(er) mit gewalt
an wed(er) recht of gebunde habe denne
zal her en busse vn(d) mit were lossin
von rechtis wegin
Von Begabunge vn(d) der of forstorbende
schult / Eyn ma(n) ist komme(n) v(or) eyn
geheget ding mit zeynem weybe vn(d)
hat er of gegabe eyne helfte zeynis
standes erbis das h(er) zelbe der erbit hat
noch zeyme tode eplich zu twen
vn(d) zu lose das habin ze beyde mane
vn(d) weyp das zelbe erbe forstelt vm
gelt vn(d) das schuldik bleybin zeynt
dach hat der man zundlich an dy frawe
gelt of das erbe genomme of zwo
mark zinsis ader nicht forgeheget
dinge do nete her das hawse do is
forbrant was bawete vn(d) auch ist
d(er) ma(n) gelt schuldik bleybin ane for
zagunge zeynes erbis vn(d) auch hat
dy frawe forder mane gelossen for
gelt yn burgeschaft das do genomme
was no ist d(er) man tot vn(d) dy frawe
hat zich erhelfte dy er gegabyn was
vn(d) wondir vn(d) zeyme erbyn d(er) ander
helfte no wellyn dy erbin das dy frawe
alle benante schult mit helfe gelden
no sprecht se ze welle zeyne schult
geldin ist teyle yn dome eyn rechte
des bitte vo(n) vns zu vnd(er) weyzen wy
fil ze geldin zulle / Hyr uff vo(n)
zu me eyn recht was dy frawe
for den man schult gebo gelobet hat
d(er) ze bekennt dy zal ze geldin vn(d) mak
zich der schult glerch andir lewten
mit rechte entholen der bo bogen das
Jnanis erben vn(d) gute das her gelossin
hatte vn(d) hat d(er) mane of das stand
erbe forgeheget dinge forczinse
forzat das nus dy fr frawe auch
forzagt

an eyme teyle ladin noch wedir wolde
her der gobe zu thune vnd zu lossin gewalt
behaldin hette dy wile her lebete adir
schult vnd vorzagunge des adir nicht
vorgeschreben dinge der der [illegible] dy frawe
von em irrichte das stande adir nicht
geldin von rechtis wegin
Von gutis vorsparunge des mer den
eyn vorspricht mit rechte / Auch wer ey
ne man quam zu dem richter vnd sprach
eynis mannis gut vnd nante also vil
geldis alz her em schuldig was vnd hat
te das eyne boten das gut zu vorbitten
zu dem is was vnd des vnd des hatte
der richter der wile keyne botten, vnd en
vnd sprach zu em Ich gan der dyn boten
wol wo du en gehabin magist Dornoch
quam ey ander man vnd sprach ouch uff
dit gut vnd bat den boten vnd der bote
zu der heit [illegible] weg vnd wart
en gegeben von dem richter vnd der botte
was vngesworen vnd quam er zu dem
gute vnd vorbott das er wüe der erste
Dornoch quam der ander vnd nome eyne
gesworen bote an des richters stat vnd
vorbat ouch das selbin selbin gutis vor
dy recht mit also vil geldis als em ye
nir schuldig was vnd der ferde man
quam yn eyn gehegit dinge vnd sprach
auch uff des mannis gut bin synne
schult welchis mannis vnd den fire
anspreche [illegible] vor den andir woge
gesan vnd bout vnd recht gehabin
Hyr uff zu rechte ey recht des dritten man
nis vorbittunge mit dem gesworen
botin sal crafft vnd macht habin wene
is sal kam man das andir gut vor
bitten noch vorsprechen von der recht zele
als synne stone bote der zu dem gerichte
gesworen hat von rechtis wegin
Von eyme manne dem syn gut vorsprochin
ist vnd entwerdinet / Fraget ir. Ab
des gut vorsprochin wirt vnd entwy
net ab man den vorladin sal adir
nicht vnd welchin tage vnd wy man
en vorladin sal vnd mit welcher clage
vnd forderunge en das gut mache
ab gewynnen von rechtis wegin
Hyr uff zu rechte ey ist wer eyme man
ne sin gut mit gerichte vorsprochin
vnd entwenet den darff man nicht vor
ladin sunder der cleger sal das gut zu
drien gehegeten dingen uff bitten kumpt
denne yener nicht so sal der richter dem
clager das gut vor synne gute schult
vorgewaldigen von rechtis wegin
Von vorsprochene gute ab ey man nicht yn

heymuth we Auch fraget ir. Ab eyme ma
ne der nicht [illegible] yn heymuth we adir nicht
dinge flochtig we vorsprochin wurde sin
gut wy man mit rechte das gewinne [illegible]
mochte vnd ab man denne icht vorladin
Hyr uff zu rechte ey recht also sulle
sal den manne nicht vorbitten von recht
halbin wer als [illegible] der nicht in heymuth
adir dinge flochtig ist sin ab vnd syn gut
vorsprochin vnd geclagit vnd en dy vorspro
chunge wissintlich ist der mach sich wol
dorzu zyhen adir das her siech dar her so fre
aussirs landis gewest sy das her nicht er
mochte komen syn zu vorantworten adir ab
en echte noth gehindert hette dy sal her auch
bewisen als recht ist vollkomet her also dor
noch nicht her yenie antworte dy syn schult
von rechtis wegin Ab her dor zu komet binnen
jar vnd tage als en dy clage uff syn gut
gyng ersten gewissintlich wurde
Ab ey man des andirn logit uff wegin
Hyr uff zu rechte recht Clait ey man den
andirn loge mit gefangene worte mit den
her bugenachte an den andirn wapent zu thun
bekennet her das vorgeschreben dinge her vor
busset dor [illegible] syn haut [illegible] her so
sal her selp dritte der fer swe wort her als
zu dem rechte gebeget zu stete vnd by drien
ausgelegeten dingen nicht gestunde man
sal en vorwesen vnd dy burge sullen [illegible] halp
wergelt geldin dem richter dorch her buze
richte thue vnd dem recht sin gewette vorrecht
Ab ey man mit gezuge clagit [illegible] wegin
auch der andir / Ab ey man mit gezuge clagit
vnd der andir slecht antwortit so sal der
clager yenen obirzugin selp dritte uff
den heiligen der gezuge hat [illegible] bezugit is
drier firczehin nacht tage sunder [illegible] obe
vnd vnd heimlichkeit [illegible] von rechtis wegin
Sune yn draf / Erbit ey man vor gehegi
deme leben syn gut [illegible] vorgehegete
dinge vnd doch der selbe gobe en dy herschaft
[illegible] behaldit zu syme lebene her
[illegible] den geber dy gobe vnd ist nicht
weder nemen so hot dy gobe kraft vnd
macht [illegible] der begobete [illegible] uff synne
nesten von rechtis wegin
Von vorsparunge gutis denne der nicht yn
heymuschaft / Auch liben frunde wer habt
ouch gefrogit vnd geschrebin vor wolle
Ab eyme manne der nicht in heymuth we
adir dinge flochtig gesprochin wurde sin
gut wy man das mit rechte gewinne
mochte vnd ab man den icht vorbitten
sulle dor uff habit ir vns geschreben
man sal den man nicht vorbitten von
rechtis wegin wurde adir ymant der nicht
dinge nicht flochtig adir nicht in heymuth
we vnd en wissintlich sin gut vor

sprachin vn vrclagit wurde d' mochte czu zeyme gutte wider komē also das her sorte das her ferre aus dem lande geri-zen hette das h' zeyn gut nicht forātwortin mochte Ap der do czu komit yar vn tag der noch als em dy clage off zey gut herste wissit lich wer ader das ey ind'echte not gehyndirt hette dy her auch bewe deue bewcyste als recht ist dennoch muste der wen dy schult antwirte no bit wi euch vns sollen vndirwcyzen ap das an ebire gemāin gezoy mak ap eyne gast de andern eyn burger geachte zy gut vorspre-che is we erbe ader farnde habe ader ey bger dem auch vn dem gut vorsprachen we nicht begewartik we vn d' zelbe ansprecher das gut czu dryen dynge of gebote hette vnd vrclagit for zeyne schult ap dem mane das gut czwm fird dynge geweldige zulle of burgs ader an burgyn vn wy mane das forbas rechtes zulle of ey euk fon recht wegē

Hyr uff wi czu me eyn recht Clagit ey gast ader eyn burger of das andy gut stad erbe ader farnde habe czu dryen dynge de zal d' richter das gut ey dem firden dynge ey-geue vn en zunde burger dor ey weisin wey-son vnd deue ist dy zache y der clage geheu-det fon rechtes wegen / Ap eyn ma dem zeyn gutter forsperret we vn dy dorch den vorsperrer yar vn tag noch des rechtis an-weyzunge bezassen wer dornoch queme der schuldiger vnd welde zich wer antwortin zeyn gut fryende sprechende d' vorsperrer hette mee sprachin of zoy gut den h' schul-dik we ab h' is twen mochte ader ap der vorsperrer meer zich we zeyne schulde der-holn of de gutt vnd dy sūma des geldes beuante yn der vorsperrunge of habn so ec. wegē

Hyr uff ist das der vorsperrer der guttir dy zelben gutter noch rechtis anweyz-unge vorsperret hat vn d' clare des das gutte ist dy vorsperrunge fon recht weg geweldiget ad' vorbottit ist wen im her czw dritte dynge das gut yn fryen nich komē ist vn das gut dem vorsperrer czwo fird dynge yar vn tage geteylit ist czu haldin zo mak her der gutter forbas nie nicht gefryen zunder her ist schuldig das gelt das yn der forsperrunge benant ist czu bezale das ma dy vorsperrunge ge-kreftigen vn vorbotin zal de schuldiger

das vorman vornampt ap der schuldiger ist yn heymlich zunder is der schuldiger eyn aptrunniger mane zeyner gutter vnd der schult zo bekanfina eyn ey nicht vor-bottin zunder der vorsperrer twe als obin ist geschrebeyn fon rechtis wegē

Fon der scheppen bezorgunge Wo bitte wi ewir genade vns des eintlichem zoeme wort bezugyn vnd das das auch mochte geschaa das eyn burgerweyse ma gast ad' burger der nicht staude erbe noch zo fel berud' habe hette ader ma zech auch des borzche das her mit wunderlich meynunge of eynes manes gut clagete der aus getoge we vn fon der clage of zeyn gut nicht wuste noch zech des bezorget hette vn weme der deue wedir queme zo nicht her nicht weissin wo her dem cleger mit dem gutte zuchen zolle das her czuit rechte wedir dorgu czoge ap der cleger das gut ader erbe ey dem gerichte mit staude erbe ader czwgyn vor-weissin muste ader ap mane das vorsteyn mochte vn wy ader weme wyn mochte vn

Hyr uff wi scheppe czu me ey recht / wy bezurgunge gehort czu eynem gerichte nicht wo yr zint nicht mer schuldik weme das er orteyl findit noch dem euch der richt' frogit noch der clage vn noch der antwort fon rechtes wegen / Dys wi brocht fon medburg mit den articulen dy zich an habin mit welichen worten ma dynk gehegen zulle Auch bitte wi czu vndirweyzen weme yr briffe czu vns schreybit vn dy versigilt ab wer dy mogin ofbrechin yn vnser heylulichkeyt an gehegete bank fon rechtis wegin // Uff das ander vyl worn clager vn antworter czu vns vm recht czu schrebin ader wunder orteyl aut an vns ym gerichte geschuldyn vn er dy an vns schreibit vn wunticht dor of vnd' vnserm Sigillis wedirschreibit zo is wol czemlich vnd mit dem rechte dorch mochleyte zache vn wunderlichtnisse wol besteen das ma das y mydirt of bre-che weme yngehegete dynge wi is abyr das er von eboms zelbis wegin czu vns recht schreibit vm vndirweyzunge das macht er auch wol zelber ey eyner heimlich-keyt off breche Jr bleybit vns des orteyl eyns schuldik. vn deue Stat Schreiber zey gelt Geg' czu Crac' am Montag' cca purificaty octaua Epiphaniaro domini

Fon gehegetis dyngis czerognus fort mer waas eyn gehegit dynk czewgit ap abyr das gezerognus keyn nu' gezewg geschaa moge das gehegetin dynges czerognus

vorlegit moge werde Hyr uff eyn me-
eyn recht was so eyn gehogit dyng gew-
git so geet herum gerzewguis bobyn so
Von morgegabe vn geyst rechtis wegs
licher kuntschaft Frundlich gruss eyn vor
wort froge vnd recht ist yn sulchin worten
Eynis beder mannes frawe hat eyn andern
frawen vnd ere manne eyn kynt aus der
tawfe gegebyn dornoch starp dy frawe
dy das kynt aus der tawfe gegabyn hatte
vnd der frawe man der das kynt was so
frogete es zich das der frawe man so ge
starbyn was so man der dy frawe czu der
ee der zeyn ersten frawen yr kynt aus d'
tawfe gehabet hatte vnd frawe man
des daz kint wir so fragete is sich daz d'
frawe man so gestorbin waz d' man der
dy frawe zu d' e d' seyn erstin frawe
yr kynt aus d' tawffe gehabin hatte
vnd nemen sich dy zweie manne be-
tungyn alle vest geystliche herrn
d' kirche werltlichyn herrn dy lewte
vnd herrn dy warhit also stete vnd
wonlich ist yn dem lande vnd d' man
gap syn lesbente d' frawe ere morge
gabe recht vnd redlich als wonlich ist dy
selbyn zwee habin also gesessyn an d' e
yn daz zehende iar yn zweyn jaren das
se keyn hyndirnisse nicht wuste vnder en
auch dy weyle das se lebete vnd kynde mit
se nicht geyne das geschathin wyn keyne sche-
dunge noch hyndirnisse das zwisschen
en zulche zulde zeyn gewest dornoch starp
der manne vnd hatte gelossen eyn kynt das
mit der zelbe frawen geboret hatte vnd
hat noch gelosin bruder dy her mit der
ersten frawen gehabit hat von dem zelbe
bruder starbit dy letzte frawe yre mor-
gegabe vnd eyns bruders erbe ~~tot~~ teyl
an zeynis vaters gutte no sprache dy erste
das mannis bruder ere rechte mutter
habe ere stifmutter eyn kynt aus der
tawfe gehabyn vnd se machte nicht
rechte e besezen vatter vnd er kynt seyn
nicht elich geborn dorumme woldyn se
yr nicht morgegabe gebe vnd erem bruder
keyn teyl an zeynis vaters gut das
bitte wir vns zu vnderwezen was hyr
Hyr uff sprache wir […] rechte zeyn
eyn me. eyn recht dy bruder zullen d'
frawen ere morgengabe dy yr er vater
vorgerichte gegabit hat gaben vnd
fulgen lossyn vnd auch noch dem mole
der selbe manne mit der zelbe lesten eyn
frawen offebar yn d' e gesessyn hat
vngescheyden noch gerichtis orterlyn

das an de zeyne tode so zal das letzte kynt
an zeynis vaters erbe vnd am gutte teyl ha-
bin gleich den ersten kyndern so recht vng'
herrn gezagelt mit bussen yngezegilt wen
das woller das dy morgegabe d' frawe mit
vorgerichte gegabe was so schreyb manne
her weder d' keyn mecbung als her was
qua yn zulchyn worten
Von morgegabe zwer kint Vruntliche gruss
zu vor wort froge ist noch eyme rechtin
das wir euch vormoles geschrebyn haben
So habit er uns gefrogit alzus wisset das man
hy nicht pflegit morgegabe vorgerichte zu
gebin zundir is ist zete vnd' wonheyt wenne
sich zwe zulle namen eyn der er zo geen
der zelben zweyer lewte frunt syn manne
czuzamme vnd twen das gelobde offenbar
vnd wenne des mannis des mannis frunt das
gelobde entphange habe So sprache der frawe
frunt ap got ich anewoch tweet das er e
starbit denne wenser unser fruntinne wor-
mitte wellet er vnser frund belossyn So
sprache her mit frunts zechergt ab' sprust
machen das helt man vor dy morgegabe
das gebit man er denne noch zeyme tode des
bitte wir vns zu vnderwezen wenne das
mannis bruder sprache se wissen nicht von
den morgegabe ap er echt gemorgegabit
zeye ader wy fil der zeye wor denne dy frawe
beweysen ader behaldyn zulle yr morge-
gabe zu haldyn ader zu habyn wenne d'
lewte eyne teyl tot ist dy do bey worn
vnd eyn teyl dy noch lebin dy gedenken
wol das man er hat gemorgegabit dy
se gedenken abir nicht wy fil vnd ap se
dy morgegabit gewonnit vnd ap se do mitte
moge tuen vnd yn lossin zumit se er gegabe
ist gutte Hyr uff sprache wir eyn me-
eyn recht Noch dem mole das dy frawe
gerichtis beweysunge of ere morgegabe
nicht en hat so zeynt des mannis bruder
mit erem eide so neher wer zu komende
swerende mit eris eyns hant das er vater
der frawe nicht gemorgegabit haben
wenne se q dy morgengabe haldyn moge
wollyn abir dy bruder nicht sweren vnd
wollen d' frawe beweyzunge gestatten
sa zal se dy morgegabe benumen vnd swe-
re mit er eynis hant of den heyligen das
her alza fil gemorgegabit zeye als se be-
nomet hat vnd beweyzit se das also se
mag se mit der morgengabe tuen vnd
lossin wy se wil von rechtis wegen

Bezugezugit ab en tot slag adir kampbarwunde
Abir fort mer ap eyn man den andern beclagit
umme eyne tot slag adir umme kampfbare
wunde adir um andern ungerichte das an
lipp adir an di haut geet of frysch tot vn
vornachtit der nicht begen wartik we ap
manne dem selbe en haut vorwoste zulle
ad' en echtin zulle adir moge vulfortzugit
... dem cleg' ad' ap en der clag' obir czeuge
musse zalpzebende adir ap en der clager
nicht vortzeuge mochte mak man deme
manne tag wirkin dry fortzeyn nacht ad'
Hyr uff wo en me. eyn richt' von lange
Wort eyn beclagit umme ungerichte tot
slagis adir um kampfbarige wunde adir
dem glych das an lipp ad' an dy haut
geet vn frisch tot vn der nicht begenwor
tik ist den zo mak man tagrugen obir dy were
nacht des morgyns zal man zulchin frey
de burchern dry stwnd zu burge bitt
Is das keyn man der an burger wolle
zo mak man en en haut vorwostin vn
der clage dorf deme dy noch nicht obyr
zeugyn fon rechtis wegyn
Von antwart wegefertigen / Fort mer
habit yr vns geschrebin ap geste ader
lewte dy nicht burge haben d' nicht borte
wellin en offyn tage jugebunde tage swere
moge ad' nicht adir ap is d' recht vorschybe
moge an erem willen
Hyr uff wo en me ey recht wegefertige
geste dy moge antworten dy nicht ding-
pflichtik ... zyn adir lewte dy zich
vorgenant habe euzyhude zo ferre das
ze en dem dinge komme moge dy moge
ze en gebunde tage d' eyde mak der
swere vn gebude tage d' eyde mak der
richt' nicht verschybe wed' eren willen
ab lewte di zo in gesessin zyn das ze ge
hegetis dingis worte mussin d' eyde mak
der richtir wol verschiben vn habin dy
keyne burge zo zal d' yr an welt ist vo
behaldin en offin tagin vn gehegeten
dinge das ze eyde leiste fon rechtis weg'
Von dingin vn gebuden tagin / Fort m'
ap en man ungerichte dinge moge vn
der ortyl dor obir sprache moge vn gebun
Hyr uff wo sprache en me / den tagin
eyn recht eyn gebudin tagin zal man
nicht dinge umme ungerichte das yn
offin tagen geschen ist tote ab' yn dat
eyn ungerichte vn gebudin tagin den
beschrame dy gebude tage nicht ab d'
vn hantaftiger tot gefange wurde

in zulchin zachin mak man sprechin
sprechin von rechtis wegin
Ap man in gebunden tagin dinge mo-
ge ad' pfant off bitten / Abir fort
mo. Ap man ungebunden tagin din-
gin moge vnd pfant off bitten vn-
hyr uff en mech en ... ortil obir spreche
den ... zal man off geben in
gehegeden tagin gehegeten dinge
vnd en recht dinge stad vnd an offin
tagin vnd off bitten den der nit ge-
rechte bezagt ist vnd anders nicht / Abe
zal man auch pfant vorzagen vnd off
bitten vnd in gehegete dinge ...
ben von rechts wegin beschreben vnd
von gehegete dinge vnd geswornē scheppē
Anno dn mo cccco lxxxiiij in crastino
sancti Andree apli ... dy dy noch ge-
schrebin briff gezant ... in zulchē
worte ... vnd mit welchin man dinge
hegen zulle den is gesagit zey noch mey-
deburgeschin rechte vnd wy fil scheppen ge-
sworne dorzu zyn mussin ... muste
den er nicht mynir ... moge dorch
dy der recht moge gerichti eyne igliche
zache ad' ap h' o. en ... zachen
mer mussin zyn wen en d' andy vnd
wy fil mer vnd weme d' recht ...
gehegit dingtag kompt en welcher
stunde ad' zeyt deme dy scheppen zullen
zyn dem recht dinge en hegen vnd wy
lange ze deyme zyn mussin vo recht'
Hyr uff en mech d' recht we d'. ...
dinges tag kompt zo zal d' richt' mit den
scheppen morgin en hant zach zyn off
dy banck vnd froge an den scheppen ab
is dinck zeit zy zo zal der scheppe eyn
ortayl finden is zey dinges zeyt zo froget
der richt' den scheppen selben ad' eyne andy
ap h' dinges gehegen moge zo findet d'
scheppe h' moge is wol thune noch dem
male bannet d' richt' ... zo fro-
get h' fort wy h' vorbitten zulle dinck
fleucht ... ad' ... vnd un-
lost das gerichtis zo zal d' richt' deme
stichn ... ist
do hege hayge ich hy dy dinge vnd vor
bitte ... ich en recht vorbitten zal vn
vrlaube den ... recht fordern mit
beschedenheit noch dem rechte zo ist den
dinge gehegit zo zal des richtirs bote
dem folke verkundige das d' richt' mit
den scheppen ein dinck gehegit habe den
wer man recht fordern mache ... noch
... mit bescheide beschadiget ...
von geswornē scheppen in ... wegyn
gehegetem dinge / Fort mer froget
ir vnd wy vil geswornē scheppen dorzu
zyn ... zu mussen den d' richter in

lich sache gerichte moge

Hir uff gebin wir euch eyn recht. Di scheppin zullin
sy gen dem mustin dray sy eyn der ortel
findit und gewinne dy folge dorzu gebin
mack der recht mit dinge ap her mo
scheppin mochte hot noch gehabin mack
Item wy fil scheppe der [illegible] eyn recht wegin
recht gerichten moge. Fort mer fro
get ir und welche zeit dy scheppin zegin
Hir uff gebin wir euch eyn recht. zullin
Dy scheppin zullin sigin gen recht vor
der gast [illegible] als daz ding geheget ist
und der recht bey des tages lichte. Vor recht
wy lange dy scheppin zegin ze wegin
gen zullin in gehegetem dinge. Auch
wert eyn ortel [illegible] geschrebin von uns
Ap eyn gast dem andern geste pfant se
git vor bekante schult ab zay offenbar
pfant adir der off schrifte ab. wo vete [illegible]
[illegible] und sollin gen buden
wissin wen eyn durch bekante gerichte schult
bekennet eyn andern mit burgen adir
eyn geste und eyn fundt wirt dy be
kante schult noch firzehn nachtin
mortage gehabin moge und wy fil
mer und ap der gast auch recht habe
bo bekante schult burgen nicht gu
habe adir wy lange ze habin zullin
und ap der [illegible] pfant nemen
mussin und in drie [illegible] dingen ir
folgin adir ir [illegible] warten adir nicht
Hir uff gebin wir euch recht. Frogit ir auch ap eyn
burger dem andern adir eyn gast schult
bekennet ap her langer tagen gehabe
moge wenne firzehen nacht und ap
man pfant nemen musse vor bekant schult
[illegible] antwort dem geste. Hir uff gebin
wir euch eyn recht dem geste der zo vor ge
passin ist daz her nicht dingfluchtig ist
dem zal man bekante schult ij tage
vorgabin [illegible] vorgalit [illegible] burger dem
andern bekante schult nicht vor firzen
nachtin als eyn gebote ist von rechtis we
gen so hot der recht zay [illegible] off
eyn ap der clager off eyn daz selbis cla
git so zal man findin und gebitten
[illegible] tagen und dornoch bey dreie tagen
gen [illegible] ij des tages wy dicke [illegible]
daz rechtis gebote vorzegit zo dicke
hot der richter sey gewett. Vor recht sprechin

Von willkore der rotmanne und der stad

Fort mer wenne dy rotmanne mit
der gemeyne in meynunge gen der stad
noge eyn willkor sigin adir vormols ge
sagt habin dy weder der gemeyne ge
schrebin [illegible] adir ab auch ap dy
willkor mit des konigis adir obirsten
[illegible] wissin wille briffe und ingesegel
ge sterigit [illegible] und dy sache der obir

dy willkor gesatzt wurde, adir ist syn cleger
und antworter vor gerichte geclagit und
getrebin wurde und der ortel vor obir ge
frogit wurdin eyn findin ap dy scheppen
denne noch dem geclagtem geschrebin rechte
adir dy willkor ortel findin und sprechin
mussin adir zullin adir ap ze dy bestetigete wil
kor syn recht habe mussin adir zullin adir wy
man das heldin zulle syn rechtis wegin.

So schrebin ze uns weder forbas frogit ap
ir ap dy ratmanne mit der merheit willkor
zegin adir mit des konigis adir mit des
obirsten herrn briffe willkor machin und
vorinsegelt wurdin ap dy scheppin noch der
willkor adir noch dem beschrebin rechte ortel
findin zullin adir wy man das helde zulle.
Hir uff spreche wir gen euch eyn recht dy schep
pin zullin ortel findin noch beschrebenem
rechte und nicht noch der willkor vor recht wegin

Von willkor der rotmanne und der schreyber

Fort mer ir habit uns geschrebin wy eyner
euwir stad schreyber nympt eyne grossen vor
eyne sache [illegible] und [illegible]
vor eyne briff [illegible] schreibit und vor in
gesegelt ap her das gelt alleyne behaldin
sal adir ap ir [illegible] nympt dy briffe zu
haldin [illegible] gelde sullet habin adir
wy is in unsin stad haldin bitte wir uns
und wissin von rechtis wegin.
Hir uff gebin wir euch eyn recht wen der stad
schreyber von syme arbit noch gnute ge
wonheit genomen hot adir nympt daz ist zeyt
dy weyle her dar vor hadit so habit er nicht
von syn rechte und wort haldin das mit unsim
schreyber also das wir em also fil gegebin und
name lossin das ze uns dy weyle ze uns
[illegible] zepit und ze das [illegible]

Von [illegible] ortel // Sone und [illegible] scheppen
der ze nicht wyssin. Fort mer wenne wir
scheppe ortel der wir nicht wyssin adir
nicht zuh zeit gefrogit habin und geger
git mit bewysin gelde of recht eyn wissin
und dornoch vorgerichte kome cleger und
antworter burger adir geste und frogin wenne
das rechte ap wir syn denne der [illegible]
wort buse aus gegabin gelt wenne das recht
adir ortel weder nemen moge und auch
ap das ortel von der gemeyne stat gelt
gehalit zepe was recht dorumme ist
Hor uff wir gen euch eyn recht ortel dy dy
scheppen noch dorch [illegible] dorch wissindis
wille das rechtes holin lossen do darf noch
moles nymant erech wenne [illegible] gebin wenne
was er yn gerichte dorch rechte frogit [illegible]

zo zeyt er das flechtig czu synden das er
weysit wes er nicht weysit das rechte zullit
yr lossin haldin Of des clegers vnd of antwertters
wo beste ap ze is von erczh begere vnd dy dem
richter vorweysin welcher er fellit d' zache
das der beste gelden for rechtis wegen. Gegebin
vnder vnsirm yngesegil etc. Sequit^r.

Von kampwerdigen wunden eyne lendlamen
vnd truntenheit grans czu for. Ir habit vns gefroget
rechtis noch desen wortin eyn eleud' manne
wart kampwerdig gewunt vnd d' stat
dem fordirte der richt' mit zeyme forsprache
durch eyneleudes wyllin vnd d' bewarte do zelbes
yn der fordirunge ap zeh d' swerer hette das
zeh auch dy clage zulle wen vnd dem beschul
digeten manne wart tag gebotbit obir dy
wochen nacht des andern morgens quam der
beschuldiger en der richt' y zeyme antwort
beschuldiger vorbrocht das ford' be
clagete man auch flocht zeyne vnschult do
wart em geteylit mit czween burgern of de
heiligen do her swere zolde do gerte h' tag
kegen [illegible] der richt' her wolde em keyn
tag gebyn vnd heysichte en czu dem dritte
vnd czu dem sprechen mole do her des rechte
nicht tuen wolde des stunden dy scheppen
of wenne ze der richt' wone keyn orteyl
nicht frogete des zagete en der richt' yn dy
frone vnd tete keyn rechte czu em her noch
starp der wunde manne vnd do des zelbyn totis
vorsprache en fordirte zulde do hatte her gelt
genanne von deme wedir teyle vnd auch
entborth fon der fordirunge als h' zelbe be
kant hatte yn der frone for dem richter vnd
czween scheppen. Dornoch machte en der richt'
dingpflichtig vorgehegete bank do beschul
digete effe ee der richt' domme des bekante
her das her das gelt genomen hatte vnd
sprach her hette yn der beychte vorlobyt
das her keyne manne noch zeyne halse be
dinge wolle vnd gap zich dem gerichte yn
gnade vnd [illegible] dy zache. Nu bitte wir ap der
richt' domme bestanden zeye das her nicht
czu hant gerichtit hatte vnd auch der vor
sprache wone das gelt das her genomen
hatte vnd der zache nicht gefordirt hat
wenne der mader dornoch fon kampt
lich' bete vnd gebot ledik wart. Sequit^r.
Hyr uff sprache wir czu me eyn rechte Syt
der gefrogete richter for zeyme obir recht'

beschuldigit das her fon mut willen dy
zache habe vngerichtit gelossin vnd beke
nit her des zo hette wedir zeyne eyt vnd
wedir dy rechte getwen vnd hat das
gerichte vorlorn vnd zal keyn richter
mer zeyn vnd zal deme obir richter
zeyn gewette gebyn domme so recht' wegen.

Von bebeutinge yn gehegeter bank.
Fort mer wenn den vorsprachen sprache wir
keyn recht noch dem mole der vorsprache
bekant hatte yn gehegeter bank das her
dy zache fon mut wille habe vngefor
dert gelossin do her mit rechte czu kome
was vnd do vorgelt genomen hat zo zal
der zache forder zeyne busse gebyn vnd
der richt' zeyne wette vnd ist auch an
rechtis i rechtlos nu her mak nymande
forsprechen fon rechtis wegen.

Von follepst eynes tot slages. Fort
mer schreybe wir dy froge yn zulchen
worte wenne der richt' hat gefordirt
vngerichte eneleud' lewte als tot slag
follepst tot slage kampwerdig wunden
ad' des gleich des frawe ad' kinder
ere nemen ad' fraude geschen ist
vnd der beschuldigete man geste for
gerichte zech czu forantwerten vnd
deme eyde zeyne vnschult gefunden
wedyn czu leysten ap de moc der richter
dy eyde neme musse vnd ap her zulchyn
frolichkeyt forhange ader yn leweyn
moge das her zich mit em for zeyne
ader forrichte ad' ap her nyme eyn vnd
gerichte eyde mus neme vnd ander
mit em zwenen mak lossin vnd for
recht czu dem zune gelt hat das fon d'
zune ad' berichtunge wegen mochte fon
rechtis wegen. So schreyben ze vns
hegen. Auch habit er gefroget wenne
der richter eneleudir lewte tot slag ad'
kampwerdige wunde ader das gleich
fordirt vnd der antw[illegible] antwortter
gestet vnd eyde gefunden werdin zeyn
vnschult ap der richter dy eyde neme
musse vnd ap her zune nemen moge
domme vnd wene das gelt gebore
Hyr uff wir czu me ey etc. Fordirt der
richt' noch der rechte eneleud' lewte tot
slag dy nicht vorbrengen moge haben yestert

wenne der antworte und wedir en age
zyn unschult di eyt zal der voyt nemen
vor deme dinge alz der richter di sache un
kumpt das sint moge kumen vor
und tage der sich zu der clage gibt
mit rechte zo zal adir mag der voyt
solche zache nemen und kere an
zyne noch quome ab noch umbes
di sint moge di erste noch gehegit
ding hette di her bewiste alz recht
ist deme zulde der richte das syne helfe
wedir geben das teten unslage sint
noch recht des ir slaggeete zuchens ha
ben zu der clage an zulch sache mocht
noch keyne vorderunge vor rechte wesen
Ap man eyme man beschuldiget vor
gerichte ubir eyne tot slag / Spricht mo
schepfe wir ap eyn man wirt beschuldiget
ym burgerichte tot slages ... kamp
wodig wunde adir des glich und di
zache vornachtet ist ap man den vor
botte zulle und wo we her wesen
her mocht eyner bekorge hot und man
den dornoch vor gerichte zu antwor
ten zulle heyschen und wenne her denne
nicht kummet vor gerichte zich zu
vorantworten ap man denne tag zulle
tedinge zu dem nehesten l zu kemende
dirre erste dinge adir wy lange her
tag zulle haben das man en vorwunden
vorfesten moge wenne en nymant aus
bringen wil von rechtes wegen
Hyr uff zu ... recht wirt ey
man beclagit ym tot slage adir ym
burgerichte das vornachtet ist das
zal man beclagen zu dryen dingen
an heyschen und bedarff sein nicht
vorbotten kumpt her denne nicht di dryen
dinge komes zich zu vorantworten
ze machen en vorlobe und vorfesten
ffon bewysunge eynir von rechtes wegen
helfe eynir man / Spricht schepfe
wir ap ym ... stat gerichte sprech
den andern eyne halbe marke an des
stuckes der andir di halbe marke zu
vorantworten des sprach der ansprecher di
halbe marke ist myn des wil ich be
wysen do sprach der antwortir wy her is
bewysen welde der ansprecher sprach her welde
es is bewysen mit erbaren lute di
di stat dorzu gesagt hette und geheissen
hette der antwortir sprech her ... w
losset mir en recht wesen zint den
... das ... oben ist wy
her bewysen zulle das ze halp syne
zache ... sunder en ...
... her zulde bewysen alz ... recht
wo her ... her ... wenne her thuen
zulde des sprach der ansprecher her welde is

bewysen und thue bis morgen mit unse
erbaren lute des andern morgen quam her mit
den erbaren lute und nante di ... wy das ze
gesayn hette das ansprechins ... treuwe
... man lege und dorobir zy gewette
dem ... und der obir syne trewe
gesetzet zunder di spane seyns ... sas
ten nicht off den manne noch den ...
... sprach antwortir ... recht ...
eyne recht ap her di bewysunge gethon
habe alz ... recht ist adir ap her l andir
bewysunge thue zulle zo bitte wir ...
... mochyt ap der ansprecher mit den erbaren
lute ... und der trewe en
der man und gewettes vor und tag und
fil lenger rechter wedir sproche bezugunge
... bewyst habe zu halden di halbe
marke adir ap her anders ... bewysunge
thue zulde und wy her di thue zulde von rechtes
Hyr uff zu ... recht ... / wenn
di erbare lute her der stad dorzu gesagt
und geheyssen das ze obe und ... zu
der stad tayten und entscheiden zullen
zo zal is dorbey bleyben wo ze di
... und wo der man zy gewette
und trewe mer mans vor und tag
... rechter wedir sproche besessen hot
zo zal her is des behalden is ...
das man ... mit rechte ...
ffon vormunde ... von rechtes wegen
schafft der kinder adir ... / Spricht
wir ap eyn man vormunde hat ...
adir ... von ... wegen und en der
vormundeschafft ... ... seynen
kinder adir ... und gebit den macht
andir vormunde haben / Spricht ap ze abege
und das borgerichte ... wirt von
... und willekor beyder teyl und
der man dornoch in eyme andern gerichte
den vormunden wissintlich erbe und gut
kauffet und stirbet Ap di vormunde schu
ldig syn der frauwe und den kinderen
yr schult zu vordern und ir sunder
gut an ... zu halden off gewette
und off vorlost adir was ze dorumme
thue zulle und ap ze auch des gutis
vormundeschafft vor stete mussen das an
der wissen andirs wo gekauft ist und
... denne das gut ... adir
... landis ... ap ze
denne thue ir arbit von des gutis we
gen dinge wy burgenomen zullen und
was teyls der wirbunge ze nemen zul
len und ap ze auch das sunder gut der
frauwe und der kinder mit sunder ...
vorwyssen mussen wenne ze von bete
zu der vormundeschafft kome zint
Hyr uff zu ... recht ...
... man zayne kinder vormunde ...

oder vorme her stirbit, zo zal zeyn neste swert
moge der unmundige kinder vormunde zeyn und
ist der und ist der zelbe neste erbe name der kin-
der zo en darf her der kinder gut nicht for
worzen habin abir dy kinder neher erbe
name zo mus her denne der kinder
gut vorworssen und berechen. Hetten auch
unmundige kinder keyne swert moge zo zal
der richter mit rate der kinder frunde und
mit vollbort der kinderen zeygin und gebin
eyne pfleger und forste der dy kinder mit ere
gutte forstee und bewerge und vor der richter
und der kinder frunt und mit der pflege eyns
worden das her dy kinder besurge und forstee
er yn yn forderen ader yn ebentewere is zeye
wogenus ader vom etherwe loz alzo zal her
das leyde und haldin fur rechtis vorgin.

Ap eyn burger ader gast eyme ander
burger ader gast eyn pferd an sprache

vor moles sprache [illegible] ap eyme burger ader eyn
gast eyme andern burger ader eyn gaste eyn
pfert an sprache ader ander dingk als suche
habe und spreche: ja an daz pfert ader dingk
ader gerawbit und ader gestolen we ader is
zust verloren hette und der entwortir daz spreche
ich habe daz pfert ader daz dingk gekawft
und mache mynis gewer wol gehabin
und benumit synen gewer und wolt
gezessin zam leg wolyn yn eyn gegenote
ader nicht darff der weychbilde ist recht ist
und wy her wil ap no der cleger dem antwor-
ter folgin musse zu syme gewern und
wy ferre her eym folgin zulle ader musse
und wenne denne der cleger benumpte gewer
des antwortirs gewesin ist ap denne
der cleger ader fort folgin musse zu syme
gewern wo her obir den benomit und also
vort von eyme gewere zu dem andern fol-
gin musse und wy lange lange her folgin
musse der nicht wichbilde ist recht der ap
der antwort zyne benompte gewern ge-
stellin musse in welcher zeit her en ge-
stellin musse und welcher dy kaste und
dy gerunge gelden zulle und dy wyse
daz pfant ader daz dingk [illegible]
syn uff yn weder recht   Hadin zulle
wirt eyn pferd ader eyn dingk vor rawp ader
dawbe angefange zo zal der [illegible] daz pf-
ferd yn were hal hat ap her zich an eyne
gewere gezugit [illegible] gewer benomi
und zal swere der her denne daz pfert ap
gekawft hab und sal zich der hey gutes
zu rechte enicht zo zal om der cleger fol-
gin den wegen zu were wenne zu le-
gist an den der daz pfert yme zayne sul-
le [illegible] hor dirch nicht obir dy ze-
ge und daz zullen cleger und antwortir

antwortir den recht bewissin daz ze
bewaisin und welcher denne sellicz
wirt der sal den andern volleclich kaste
gelden und busse gebin und dem richte
dem gewette dan recht ap der rom
alle andern dinker und farnde habe
als ir fraget dy zint zo manchfalt
daz wir ouch der off den gemeyn recht
geschreibin moggen. Aber kawpt auch
euch wen der dingk [illegible] vor guot-
tayle und ir is nicht antwortin kunnet
begert ir denne des von uns zu wis-
sinde zo welle wir ouch des gerne uns
richtunge thuen noch dem als ir uns
denne dy sache schrybit

Ap dy scheppin keyne vorz ader freyunge
habin mogen bey en nu mogen [illegible]
nu habit ir uns geschreben wy ir von
den scheppin amacht wonde habin unde
und ab dy scheppin keyne freyunge als
an geschosse ader andern freyunge haben mogen
hyr uff zu merket recht frunde kunne
wir dorzu nicht zu sagin wenne wir
auch nyrgen setin wissen amacht an-
[illegible] wenne her derzu geschassin
und gekorn wirt der mus arbit und
zurge habin daz her daz amacht wol und
getrewelich vorstehe wenne her welden
und gerne auch wol daz die fil frome
frome und mugis hetten

Von flechtene zachen ader dingk dy nicht
klagit vor gerichte. Auch wissit eyn vor
klagit und geantwortit [illegible] gelden zo wil
her und gelobit sich vor zulch ortail no habe wir
dach wol von gehort ortelin [illegible]
und wir begern als wir ouch vor moles
geschrebin habin daz ir alzo an [illegible]
sache nicht [illegible] wenne wir
konne nicht wol von der flechtene sachen
ader dingk claget ir ouch rechtunge ge-
ben wenne und wy dy sache vor euch
in gerichte brocht wurden also schribit dy
zu uns [illegible] welle wir dorzu noch
berechte wir ouch gerne. Wo bleibit ir
uns schuldig drey gulden mit dem [illegible]
daz uns mochte gewer welle wir ouch ger-
ne eren wo in desen briffen er dy frage
ganz her wedir ist geschreben do habe wir
er nicht geschreben wo aber dy frage verbor-
git ist do habe ich sie vor gesugt off daz
daz is besser zu vornemen sie

Von dinst und dyni habin ader schreibin
gulden. Wissit liben frunde is ist vor so
langen und vor langen zit wol [illegible] daz
wir und der dy ratmanne in unser stad eyn an-
dir schrybir hatte dy uns dinst tete zu
dancke [illegible] enthalden [illegible] is ist auch
vorgewest und ist auch no daz wir [illegible]
dem schreiber habin dy [illegible] geboit und
nicht recht zu spreche wir denne ader dem

als ir ym halden setet als lantes syte wilkore
daz moget ir halden wy is ouch bequeme
lich ist gescheen und stat ungestoret
Uff deze obengeschrebin antwort woldet
der nedir geschrebene frogit ir mich
alzus fruntlichin grus zuvor liben frunde
und besundern gonner ir habit uns sele
geschreben vor [illegible] unsir wir von
unsern [illegible] mit aldin schepphen haldit
daz ze ouch [illegible] [illegible] wyle ze ouch
auch beqwemlich zamt und ze hoffet des
bete ir uns rechts underwysen Ap ezwen
scheppe der stad zu Cracow unsir herrin
der schreiber zu dem gerichte und scheppe
ze ameacht noch unsirn willen und be
quemlichkeit des scheppin amechtis habin sul
len ader moge ader mocht wenne der ge
meyne schreyber der unsir rot herre be
vor dinet und gesworen ist und [illegible]
nicht mehe obequemlich ist ader wassersucht
[illegible] der dy stat selbs tetten Zeye
In deme jor [illegible] unsirs herrn [illegible] jore
dem dem frytage noch dem ostertage [illegible]
[illegible] sich eyn selbs an eyne strange [illegible]
[illegible] dy scheppin und dy rotman zu dem
official des [illegible] geystlichen gerichtis
frogende wy und ap man begraben
sulde und wo ader wan man yn uf en
eyne sulde Hyr uff wart her eyn
[illegible] mit den meystern des rechtes
und sante ze uns antwort alzus
daz man en nicht begraben sulde in
keyn [illegible] ader gote [illegible] sunder
man sulde en werffen in eyne sump
ader bruch und wer was andirs mit
en tete der [illegible] keyne [illegible]
her [illegible] hette Alzo volbrochte
man is auch machte man yn eyne
sunder bore und brochte man en und
warff en yn eyn bruch
Ap eyn man seyn [illegible] weyp [illegible]
ap her zeyn recht gewinnen mag
Liben frunt als ir uns habit gefrogit [illegible]
dem [illegible] der [illegible] weyp [illegible]
[illegible] zu tode geslagen hat und her von
gnaden des heyligen [illegible] zu synne
[illegible] hat und dy konigynne
[illegible] und der konig zu gnade genomen
habin zo [illegible] und alle seyn recht [illegible]
gegeben habin und auch mit der frauwe
frunt alle vorgunet ist noch offe was
dinge der briffe dy her von den obirsten [illegible]
obir Ap nu der man also von gnade [illegible]
[illegible] komen zu synne rechte ader was her
Hyr uff spreche wir [illegible] recht gehaben mage
[illegible] noch dem mole der man von dem
heyligen [illegible] zu [illegible] des totslages ge
ledigt ist [illegible] ist und dy sache
mit der frauwe vorzunet ist und dy ir
[illegible] dy konygynne und der konig
er majestat gnade [illegible] und alle seyn
[illegible] und [illegible] en wedir gegeben
habin zo zal her alle seyn recht und
wurdekeit habin noch der briffe ynnehaldunge dy
en do obir gegeben seynt yn allen stete under
mach keyn man vorspreche noch [illegible] by
seyme recht von rechtis wegen
Ap der rechte tag morgenes ader [illegible] noch
[illegible] mittage [illegible] zu vor [illegible] frogit [illegible]
[illegible] wenne [illegible] dinge komme ader [illegible]
slag yn tages vor mitternacht von dem [illegible]
[illegible] worden Ap den der recht [illegible]
[illegible] mach [illegible] tag [illegible] dy [illegible] noch
also daz man des morgens dem [illegible] brengt
vor gehegete dinge zu [illegible] [illegible] moge
ader en [illegible] und ap deme [illegible] lantes des
[illegible] ap dy [illegible] lengesten
tag moge den [illegible] man zu stellen
der yn daz [illegible] dinge habin mo
ge ader wy man den [illegible] lengesten tag ha
ben sulle von rechtis wegen
Hyr uff zu mich [illegible] des morgens zal
man [illegible] zu dinge [illegible]
und wirt her deme gebrengit zo sulle dy bur
ger den lengesten tag nicht [illegible] zu der
nesten dinge ap ze von dem [illegible] clagen
mit des [illegible] [illegible] nicht [illegible]
[illegible] gehaben mogen
Als der konig ader der obirste herre daz gerichte
yn seyme lande seyme lande vor [illegible] mach
Wladislaus [illegible] der konig hatte
geboten [illegible] majestat seyme burgern daz
ze nicht richte sulden sunder das gerichte
[illegible] bis zu [illegible] [illegible] der daz
gebote [illegible] [illegible] und dy burger seyn
[illegible] vor das gerichte von dy schult
und clagit zu en und gerte gerichtis
zu antwort [illegible] [illegible] mole man
herre [illegible] der konig ader obirster [illegible] ist in
seyme lande seyme lant [illegible] [illegible]
nisse daz selbe gelt daz en sulde gegolden
zo zu syn notorfft genomen hat zu [illegible]
[illegible] [illegible] hot und von ko
niglicher majestat das gerichte von der sache
wegen [illegible] vor [illegible] hat und
daz der [illegible] zo [illegible] recht [illegible]
ap [illegible] man [illegible] und [illegible] herre
des koniges gerichte wonhafftig ist [illegible]
[illegible] herre des koniges briffe [illegible]
und gebot [illegible] der [illegible] dy sache zu
entwort [illegible] zu koniges gerichte [illegible]
moge ader noch rechte [illegible] zo [illegible] der clage
gerichtis [illegible] dy schult und daz man en [illegible]
nicht [illegible] recht [illegible] nicht [illegible] [illegible] vor
wir [illegible] underwysunge
Hyr uff [illegible] [illegible] ouch lossen zu wissen
[illegible] daz koniges gebote daz [illegible] [illegible] uns
rechte nicht [illegible] schreybe wir [illegible]
sulle [illegible] ouch keyne recht und [illegible]
ouch wedir [illegible] gelt [illegible] der [illegible]
und dy scheppin dy [illegible] rechte gesworn ha
habin den daz vorbot von koniglicher
gewalt geschreben ist deme ist en noch
daz ze sich betrachten [illegible] wy ze sich

in sulchin sachin bewarin und behaldin
sullin von rechtis wegin
Ab man bewechte lewte ader gutir sulle der tat
bussin vruntlichin ermitczin vor. Des frage 140
ist alzus Ab eyn man ader eyn wyp bewechtet
wurde von eyner tat sache ader von czoumpir
dicze wurde gegin zuhte wegeloge ader welch
missetat ungerichte daz we und in der bewech-
unge begriffen wurde und vor gerichte brocht
wurde Ab dy personen vor tot zu haut adir
gange dirfte ader ab man umbesorgit ader ze
richte sulle von eyner der sache ader von
iglichir tat sache ungerichte di sich ze in
dy bewechtenunge bewiset wert und ab man
den ymant burdin wil mache er auch
vor rechtis wegin ledicht ader waz recht sie
hir uff wo eyn recht An der vortragit eyn cleger
sine bewechtin man ader eyn man in bewech-
tunge bewiset als recht ist der zal yn erstan sy
hohste als recht ist der zal yn erstan sy
bewechtunge czuge der noch zal er begeyn
daz ungerichte daz dy persone gethon hatte
han anders zal man ader den man nicht sech-
py is en zu denne daz der selbe bekle
ne zo wol kampt der cleger mit syme
gange nicht ader wel er der clage nicht
tot bewerin burdin noch rechte er mus er
dirbunne bussin und sal wette habe vor recht
von bewechtunge des gerichtis Sprechit wege
man wenne dy ungerichte wandir machvalt
zu und mancherley wege zu kome der kame
wir ouch nicht berichtin wy und wo man
dy rechte sulle aber entsetzt ouch der eglich
beyn und wissit a daz nicht des welle wi-
ouch gerne berichten wenne in daz werlich
zu bus schrybit und do bus des begerit
von ymmirunge noch toter hant Spricht man
er habit und geschrebin Ab eyne frawe ader
auch frawe ader eyne manne sulle ymmir-
unge thune noch totir hant ab ze dy nit
er eynis hant thune sulle ader mit gotzs
ge adir wy hir uff eyn recht se sy frawe
ader eyn man von der man ymmirunge hey
schit noch totir hant der dy ymmirunge
thune sulle schulde von rechtis wegin
Ab eyn wyp mit gegange beclagit wirt von
eyner schult Spricht man. Ab eyn man eyne
frawe mit gegange beclagete umb schult
ader umb gelobde und ze is welde mit erem
eynis hant entgehen ader ab ze der clager
neher sie obir czugen mit ehafftige lawte
von clage umb eyn schult. ader waz recht sye
hir uff Spricht wir eyn recht Beclagit man
eyn frawe umbe er lebitis schult ader umb gelobde
des ist se neher zu entgeen mit er eynis
hant und mache man se nicht bewisen so recht
von morgengobe der frawe ir gehorende dinge w...
Sprinitschaffte zu vor ir habit und geschrebit
alse eyn man hat synu lute wayle ir mor-
gengobe hat noch an syme frunde gutir
und geraute rechte der noch hat der selbin sin

ne vor gehorete dinge gegebin hat dy
selbe allis synis gutis wo man mit daz
neme gewonnen mache Sulche und
zu lossin waz se welde mete und en
hat der erste morgengobe nicht alle ge-
nome noch weder sprechin der man ist
tot Ab dy frawe dy erste morgengobe
zu vor behaldin und neme moge und
der an dy gobe dy der man man ze der
molis gegebin hat und vorgehorte dinge
noch er briffe lawt bestetigit hot ader
ze der ersten gobe der dinge der lagin wel-
le entpanch sie sulle waz recht sige
hir uff Spricht wo eyn recht waz er welch yn
der erste under stad do der man syme fra-
we bemorgengobete daz man der frawe
morgengobe gap bussin gerichte so zal
dy frawe dy gobe nicht behaldin und
neme zu vor noch den mole ze der man
nicht vorlossin hat der zu sal se auch
habin daz er der man vorgehoretin
dinge gegebin hot von rechtis wegin
von an sache eynis persone Spricht 141
schafft zu vor ir habit und der manne
eynis ortis daz ir vormolis eyne
eynis persone vorsprechunge geschrebin
hatte daz ortis sy sy wir bekenntnis
mit schrebit ir und daz ir daz frundbote
bekentnisse nicht habit ap der man
und den ir daz persone gerne erste vor
sprechit der welle ouch gangin alleyne
Auch ir wil ouch des gerichtis schrabir ist
und er selbir spricht daz is keyner ist Ab man
daz ouch nicher bleybin zullen wenne
mir is ymant entwordin moge noch 142
der clage und der entwort wart eyn
getaylit Sorste er daz bewisin als recht
ist daz er daz an syme gewere entfron-
gen hatte zu teile und zu lossin bas des
totin mannis er lebin is sulle eyn fort
bleybin der wissunge in bot sich der man
und wolde dy gethon habin dy alle dur-
lissent eyn der cleger des totin mannis
frunt und gelawbte eyn der sachen
also daz er frey wurde ledicht do den
manne getaylit wart do sprach dy frawe
und den mole daz dy schult ader daz
gelobde er ist geschehen wenne dy off
gobe und dy frawe des bewisin mit er-
bern lawte alz sy als se yr der zu
habin wil und bedarff Ab man dy schult
no nicht zal er geldin und se nicht
er daz sulle bewisin wenne zee daz
ymant dirre wynnen mache ader waz
recht sie der antwort er wenne mor-
ger mols dy vorgehorete dinge geta-
let ist Ab ich daz gut von meynis ge-
sellen petro de wegin als recht were
zo zulde ich von daz gut Spricht man
keyne noch loben mer und ich mag
recht der zu thune wolde vorgehorete
dinge und auch nich des der sache
welde des ledicht gelossin hat alz eyne

dez se dy gu eyn brieff habe und bobate-
bor gerichte dez d' ma habe gelossyn an
gerade und an ingerade schult und
an farnde habe gewy hundirt und zo-
nirn / do sprach cleyne fiut d' cyn daz dy
dy frawe dy schult selb gemacht hat ap
ze ich dy hundirt mirk und . xl an
d' selbe schult nome zulle ad' waz
recht sye / do wed' sprach engelischyne /
eyne teyl d' schult hot myn ma ge-
macht und ey teyl habe ich gemacht
in seyme name ze bitte wir und be-
ten fruunt undiwysin ap dy frawe daz
gelt daz ze behaldy hot mit ere ad'
vor gerichte beczugeny dinge off
dem erbe ad' an dy schulde undir
farnde habe nome zulle dach hot
dy frawe engelischyne gesprochyn be-
zeugetyn dinge ir ma habe erhabe
ir gemorgengobit sessyn mirk an
und schit nicht off geschundirt erbe erbe
noch farnde habe und hot daz behaldy
mit ere vor gerichte nu bette wir
undiwysin ap no nicht also sel fa-
rende habe we und ap ma daz erbe
dy d' frawe morgengobe vorkawe-
fyn zulle ad' ap dy frawe ere mor-
gen gobe off dy erbe ad' an d' ge-
rassyn ad' an ungerassyn schult ne-
me zulle / hir uff so recht ist der
tote ma ymande icht schuldig ble-
ben dez sel ma zu vor bezalyn der
noch sel zalma dy frawe bezalyn
xl mirk und hundirt dy ze vor
gerichte bewysit hot und dornoch
sessyg mirk ere ze morgengobe
also ze dy beysit hot und dese bezal
unge zal ma tune von alle deß ma-
nes gute und farnde habe und erbe
und schulde und von alle deme daz
dy g' gelossyn hat also ferre als daz gut
weret und wellen dy erbnome dy fra-
we nut wellen nicht also ap recht
zo macht dy frawe irs mannes gut
und erbe de vorspare und behalden
von unß vorgeschr' wo ze daz wyse
lichyn gelobit und schult daz man
ffort nu ir habit / geladen ist
und geschriben alzus eyn ma hot
dy andy beclagit um geld daz h' ge-
lobit gu d' geldin unde unvorczoglich
daz bekante d' schuldige daz h' is un-
vorczoglich hette gelobit do wart
em gezaylit do h' unvorczoglich zulde
gelden do sprach der schuldiger Ich habe
kein gereyt gelt nicht sund ich wil
em myn erbe zetyn daz also gut ist
als dy schult ad' besser noch d' stad
recht / do sprach d' clager ich wil

daz erbe neme ym zulch undsprach als
mir myn gelt gezaylit ist unvorczoglich
no bette wir und undiwysyn ab ap der cla-
ger daz erbe musse haldyn noch der stad
recht ad' ap is em d' schuldiger musse
zagyn alzo her bekant schult welches ?
wilkor vorgande musse habe des cla-
gers ad' des antwerters ad' waz recht sy
hyr uff spreche wir recht der schuldiger mus
dem clager daz erbe sagyn ap zulche gast
als em dy bezalunge d' schulde gezaylit
ist noch des schuldigers gelobde und
bekontnusse von recht wegyn daz daz sy
daz bekenne und besynge es mit bussyn
von aus gelawfyn kindyn ingesegil
und von anirstorbene erbe / ffrruntlichyn
14. gruß eyne ma ist tot und hot erbe ge-
und gut gelossyn und unmundige kynd'
und zach swester sysse der was auch un-
mundick und syn eldich warp nam czne
andy man mit dem hatte ze ey kint
do und wart sich des toty toty nehiste
swert moge der dorgu tochte der erste
kind erbe und gut und dy kinder lie-
fyn aus in fremde land no ist des to-
ty suster zolso mundick wurdyn und
gawit sich gu d' ausgelawfyn kind un-
erbe und gut gu vormundschafft vor
dinne daz h' no mundick ist und d'
nehiste swert moge ist und sprecht h'
wolde daz vorburge ad' vorwissyn als sy
der mundschafft recht ist do spricht des hel
ben kindirs fatir wonne ma kint
der ausgelawfyn kind recht erbnome
ist und und noch unmundick ist und
ze no mundig sy wo ze synt ap ze
noch lebyn und doch nicht gu vormun-
de gekorn habe und ichs auch vor
borge ad' vorwyssyn wil ap is
recht von meynis kindis wegyn zo
byn ich der vormundeschafft neher noch
dem mole daz myn kind der ausge-
lawfyn kind helb bruder ist do spricht
aber yener zo habyn dich auch nicht
obir ir ab erbe und gut gu vormun-
de gekorn als wo wonnet als mich
und weys wol daz mundig synt wo
ze synt ap ze noch lebyn und wonne
ich no ir nehister swert mage byn
zo byn ich dorgu neher no bite wir
euw ad' undiwysunge welchs und' dessyn
zwen gu vormundeschafft der aus ge-
laufyn kind neher sye d' nehiste
swert mage ad' des halbyn bruders
fatir von synes kindis wegyn und wy
lange und wy sel yar der erbnome
der ausgelaufyn ad' ausloudeschyn
kindyn zal beyte daz h' sich dornoch

Verte folium i alia columpna i nomine
dei amen ✠

gerachte mein vnd mein recht nicht wuste wenne noch welde zo leet ein recht wden wonne ich den selben sachen gerecht bin den den des ich mich gute zu geschegeten dinge ap ich der vnd vnde daz selbe gut vnd gelt keyne noch mege laden zulle ad' waz recht sye Cum vero ab ipsu noch den mole pet dawz wrade d' frawe gehabit hatte vnd syst dit waz zo nune d' ma [illegible] d' syn gut vnd om hat hat beweysen off den heylige daz dawz wrade om daz gut dy weyle h lebete in syne we gep vnd antworte zu habende g der alter vnd stayt vnd h h kan sich dincte nicht behelfe daz en do omen vorlossen haben to rechte wage von brife bericht inge aub geheischte dinge

Frunttlichen gruß zu vor Ilyben frunt habit vns geschreben vnd gefrogit als wir euch yn eyn andir brife geschreben wy dy frawe mit ire wasperge weder den brif stende dorumme zo wist daz d' eylff schepfe schepfe dy in brife geschreben seynt dy segen ignut nicht wenne sire off den scheppe banck ze stehen ze gedencke der an mege eyn nutte ad' ze wissen wol daz ie den brif vor mugesehit haben ze vnd en and ere kynd dy zu d' eyt mit en o mit en off d' scheppen banck gesetzt gewesen haben vnd haben den brif d' frawe ma lossen antworten den daz erbe ist off gegeben d' frawe leze vnd vor nam daz wol der hette den brif gehalden ie vnd vnd tag ee daz h starp vnd hatte den nyn wedir sprechen do vmme bitte wir vns vnd vnderwesen ap d' der zu der zeyt recht waz ad dy ignut nicht scheppen syt den brief d' brife geschrebin mogen ad' waz dy do vmme lasse zullen dy wedir den brif sprechen den d' tot ma bey syme leben ny wedir sprechen hat wen recht sye Syr nff o' recht den brif mochte ynmant brechen wen dy sir scheppen dy noch sin zu vnd d' nicht vnd scheppen dy do zesin mit en vnd noch leben wellen dy mege bezeuge dinge spreche vnd h strete off d' halige daz d' brif an ere wissenschaft vnd [illegible] wort gegeben vnd vor ruse zeglt sey zo brechen ze den brif vnd nurb nicht Aber do mete daz h h sprechen daz ezliche wart nicht gedenken do mete moge ze des brif nicht brechen wenne do vmme gebit ma dy brife daz ma dinge in den brife gedencke zal vnd bewysen moge vnd e also haben als dy von vnd scheydinge ppetua brife seit von sezen Anno etc iiii vnd habit gesetzen

dy zwee recht losvnde von den pfanden pfande der vndschyt dese zwer recht ist also ciuitatem auuir devandr; brifsen gerechte der antwortet Ich habe nicht geraptis ich wil eyn d' pfant segen des en darff h' nicht nome wenne h' welle es gern thue ad' nympt h daz pfant zo nune h' yn dirte geh ge ten dinge infalten Adir kome ze der gerichte vnd spricht d' schuldiger ich kane nicht bezalen off dy zeit als nu gezalit ist Ich jue pfant segen daz pfant sal d' richt fordern daz es gut genug sy vnd besuchlich den clager zu vorsegende ad' zu vorkaufende bin sulche zeit als dy scheppe ertalen den gaste noch syme i leste vnd burger noch syme recht also daz pfant pfant nune d' von des rechten gebot nonie [illegible] von gebe do ma h' schaft ob aub nympt

Frunttlichen gruß zu vor libin frunde habit vns recht gefreget In dysen worte vor vnd in gehoget dinge Ist eyn brif gelegit der von worte zu worte also steet Sub Anno dni m° cccc° nonagesimo quito In Crastino sancti Jacobi apli Judicium fuit bannitum p' Aduocatum paulum waltdorff & Scabinos stinisse tegen aperdebir & erys Cors quo judicio beano pedilbor puem estrutis domum sua lapideam in platea strate vetus dicti p' Warkarti gretzma fundamentum situata omnibus & suis cum jure maris & anniis quibus eandem te ottonis tunc tenuit & possedit i. cuiuslibeto libera resignavit p' conde bing fidele ecciandolff suis fenecti suisque & suecessoribus jure quo hereditarie perpetue actui paciffice possiden in bonis suos quosque & auplicavit quietam & pureset dictis resignacionibus p' omni jure & impeticione sui jus Ciuitatis & aliis precium ... in testi sigill scabinorum Cracof est appensum do d' brif gelesen wart do sprach eleppil derch zyne vorsprechen Sint den mole daz d' brif sprecht i. ewgeldes vnd syne erbe vnd h' kegen nehin aben hat gewassen mir mag mepp er ma dy nutsk i den erbe wassen sulle nach des brifes lawt von rechtes wegen do weder sprach dyo des toten mannes weypt der ere vorsprechen vor gythe vns des an d' off sprach des erbes vnd an den recht d' zu d' zeit gewasst ist vnd an eg liche scheppe als sie als d' recht der zu bedarfft daz ere ezliche wart nicht gerett zam als in den brife geschreben stehet vnd bey nome dis wort

Dy worte pouch eyne scheldit syn
der spricht wedir. Clagit wen man scheppe
brieff nympt zu gedechtnisse off
lange tage und der brieff mit der schep
pe ingesigil besegilt ist ab nu der
man der wedir geredt moste als der
brieff obirwint und ernst zulle haben ader
waz recht sye. Hyrumme bitte wir ouch
und zu underwisen ab man dem brieff
gebrechen moge mit recht. Auch spricht
des toten mannes weyp her richter und ir
scheppin ich dermane ouch des daz ich
vormols eynen andern brieff ingesegilt
dunckt gelegit habe der mete ich red
lich bewisit habe daz man mir unde alle
syn gut bewegelich und daz ich obirhaben
wurde noch synem tode dy lezte helffte
zu teile und zu lossen. Der wedirsprach
clegere sint dem mole mannes weyb
sint ir der gabe dy her synne frouwe ge-
than hot bin dy selbschafft zu behalden der
mete her bewisit hat daz sy gut habe vor-
kauffte daz her hatte und daz erbe der noch
gekaufft hat und bin daz und synen
erbe off genomen hat. Ab nu myn weyp
nicht neher zeye bey dem erbe zu bleibe
ben und zulle ader ab ze ymant da von
getrebin moge ader waz recht sye. Da
wedir spricht des toten mannes weyp Als
ich vormols geantwort habe wy
mir vorgeschrebin dinge [illegible] gekaufft
des erbes dy helffte gelich kommen
want und ir der off gabe des erbes mir
wissintlich man vorsprechen ist ab dy
helffte des erbes mir nicht bleiben zulle
ader waz recht sye. Hyrumme bitte wir uns
zu underwisen wor zu der [illegible] recht habe.
Hyr uff sprechin wir Bekenne rechtis wegin
Der richter und dy scheppin daz der brieff mit
ire wissin und vollbort aus geschrebin dinge
obir dy [illegible] des erbes gegeben und be-
gesegilt sy so mag den brieff nymant
brechen noch wedir sprechin. Ouch sal man
daz [illegible] noch und wissinge
des brieffes und dy frouwe [illegible]
der nicht komme mit ire vordern brieffen
dy ze gelegit hat und her geben dy ym
[illegible] man dy selbschafft yne behalden
[illegible] von rechtis wegin
Von gebe mit [illegible] frouwe [illegible]
Item mo habit ir gefrogit. Manne
[illegible] frouwe [illegible] hat der
manne [illegible] gegeben alle ir gut
[illegible] habe vor geschrebin dinge in
[illegible] landschaft ab der man ee starbe
wenne ze daz der [illegible] spreche
[illegible] daz hat der man der frouwe vor
[illegible] und [illegible] ist tot nu hat dy frouwe vor-
[illegible] behalden mit der alle [illegible]
und [illegible] daz ze dy zu eyn brocht.

[illegible] und gutes underwindin macht mit
rechte wenne man nicht weys ab ze noch
lebin ader tot synt ader waz recht sye
Hyr uff sprechin wir der ausgelauffin kind
[illegible] nicht snort macht von sal
halbe und hot der kinder gut den obin vor
wissin alz recht ist ze gebort dy vor
mundeschafft und des halbin bruders sal
der synes kindes wegin und syn snest
also kanne zu der vormundeschafft nicht
komme von rechtis wegin
Wy lange man ausgelauffene kinder bei-
[illegible] mo wy lange und wy ten zulle
[illegible] vor man lebe zal. Hyr off spreche
wir [illegible] recht kanne ir nicht erfaren wo
dy ausgelauffin kinder synt und ze no
[illegible] synt zo zullen ire obin sich off
[illegible] und gutes underwindin und bewarn daz
erbe und daz gut daz daz nicht vorergert
werde also nicht lange wenne ze noch
natur nicht lenger gelebin mogen. Nu
ist daz erbe stand eygin daz moge man
ze nicht vorgeben verlossin an erbe [illegible]
Von slecht clage wy man syn recht wegin
dy antwerte zulle off der heilige. Fort
mer [illegible] man clagit zu uns slecht
uff den andern ader unschandelt en mit
slechte worte und leffit dorzu vorge
[illegible] gebeten von daz daz her dy noch
dy vorclage off dy gesulbin morgen auch
beclagit her von schult ader von gelde
mit slecht clage der antwerter spricht
noch dem mole her slecht zu mor ge-
clagit hat zuuor gegangen und ich dy sa-
che zu en gelossin wil frogende recht
ab her nu icht zeyne clage mit synne
ade bewaren zulle ader mich busse los
syn zulle So spricht der clager Ich gere
antwort und froge recht ab her mer off
myne clage yo ader ir neyn sprechin zulle
ader sich noch mit synne ade von mir
antbrechin zulle. Zo ist en alde gewonheit
zu uns daz man en tetit vor recht her
musse der clager yo ader neyn sprechin off
syne clage und des los werden off den
heyligen mit zwen fingern ap her
tore. Nu bitte wir euwir underwisunge
ap der clager syn clage mit synne e
der bewaren musse noch dem mole sich
yenir mit der sache zu synne rechte ge
lossin hat und slecht geclagit ist ader
der mit busse lossin musse ader ap en
der antworter uff dy clage yo ader neyn
antworte musse ader waz recht sye.
Hyr uff sprech wir [illegible] daz auch ader
musse [illegible] mit slechte worten und
[illegible] en [illegible] rechtlich zu dinge gebitte

Wenne schult adir unschult mit
slechter clage der nimet eyn yenir zu
entworte wo adir nicht uff den heiligen alz
recht ist von rechtis wegen

Von vorbranten hawse daz nicht vorrecht ist

Fort mer Eyner hot dem andern eyn hawz
vor gelt vorkawft und hot ym daz haw-
sis wirtschaft eyn halp iar aws gedinget
daz hawz ist vorbrant nw spricht her daz ym
yenir daz hawz gelde zulle wenne her
ym daz redelich vorkawft habe nw dy gelt
tage weder seynt und an seyne vorwarlo-
sunge vorbrant sey so sprict der
kawfer daz er ym daz hawz entworte
alz her iz kawfte wenne her ym daz nicht
vor der brunst habe vorgehegete dinge
vorrecht habe und hy seynir aws ge-
nomen wirtschaft vorbrant sey Auch
hot ym yener vor des richters gebote eyn
pfant gesagit vor seyne bekante schult
und der kumpt bynnen rechter zeyt alz ym
geboten ist und wil syn pfant lossin so
spricht yenir daz pfant ist auch vorbrant
adir vorloren werden nune geloben mir nicht
meyn gelt vor ich wil nicht schaden
haben so spricht yenir dar kegen wortige
vordimme daz ich dir nicht gerait gelt
hatte und auch vor von dir nicht vier-
zen tage gehaben mochte do muste
ich dir mein pfant setzen und wil
daz lossin alz mer geboten ist und sal
nicht schaden haben nw bete wir zu
underweysunge welcher und der gewisse
den schaden des vorbranten hawsis und
des vorsageten pfandis haben und bleyben
sulle von rechtis wegen

Hir uff so zu mercken ist recht noch
dem mole der man kawf dem kawfir
daz hawz vorkawft hatte daz vorbrant
ist dem kawfir nicht hot uff gereichet
in gehegeten dinge zo her der schaden
mit rechte haben und der kawfir nicht von rechtis wegen

Von vorsageten und vorlorne pfande

Auch hot yenir von des gerichtis gebot

Hir uff sprechen wir recht Czwar der man
dem daz pfant gesaget ist uff den
heiligen sweren daz daz pfant ane
seyne vorwarlosunge vorbrant adir
vorloren ist sey zo sal der schade ir beyder
seyn also daz her syn gelt dar an hot vorloren
und yenir dy besserunge des pfandes
von rechtis wegen

Ab man vorsaget abe an der wille
Renthe vorbrieft seynt wedir
wedir vorkawfen moge

Fort mer Ab vorgehegete dinge
ein dem andern abe vorreichit eyn und
seyne kindern syn abe und dieselben
noch keyn mynunge und daz die also be-
stetiget wirt und bevestiget und
darnach der entphoher daz abe weder
vorkawfen wil und die nu dy doran
in der entphoinge des erbis vorgenante
benant und bestetiget seynt des nicht
zu gestatin willen dorumme daz sy
sollich darzu mete benant und bestete-
get sint nw bete wir zu underweyse-
unge ap der man syn gekawft abe we-
der vorkawfen moge Zins der wil-
len und der geloben dy do mete vorge-
hegeten dinge in des entphoinge
benant und bestetigit syn sint adir nicht
vorkawfen moge Zins der wille

Hir uff zu mercken von rechtis wegen
ein recht daz der man syn gekawfte abe
nicht weder vorkawfen mache Zins
der willen dy do mete vorgehegeten dinge
komen und bestetigit seynt von rechtis wegen

Wer der gefangene spisen sal Fort
mer wenne eyn man den andern in den
frone adir in gefengnisse brenget mit
rechte umme seyne bekante schult adir
umme was sachen daz sey und der gefan-
gene man adir mag nicht vermuge
hat ap ym der der ym in daz gefengnisse
brochte icht vermuge zu seyn
notorfft geben sal adir wy vil pfen-
nige her ym tegelich geben zal adir
was her ym pflichtig sey zu geben
adir nicht pflichtig sey adir ap ym
der richter icht pflichtig sey zu geben
und ab wer dem der richter daz wedir ge-
ben sal adir nicht pflichtig sey zu
geben was hir ynne recht sey

Hir uff spreche wir zu mercken recht wer
eynen man umme sey schult adir umme bekante
was sache iz sey in den frone adir in das
gefengnisse brenget mit rechte umme
syn bekante schulde adir umme andir
sache der sal en mit speyse und mit
koste halden gleich seyme gesinde etc
von [illegible] und der macht
begriffen wirt Fort mer Ey [illegible]
man ist von [illegible] seyte und der sal

gesworn dinez funden in syme bette
nackit mit eyme froze weybis bilde diz
di wurden beide gefangen vnd vor vns
bracht vnd sie bekante daz her di nacht
alz her begriffen wart nichtis nicht getan
hette zunu ander zeyt offte mit ir zu
schicken hatte gehabit vnd sie gewust
gewest were vnd lawkent so bete
wir vns zu vnderwisen wenne sie beyde
alzo nackit begriffen sint vnd her selbir
auch des bekent daz her nacht bey
gesloffen habe zunu der tat lawkente
her vnd auch der feyt vnd di gesworne
dinez des bekent waz her dorumme
leyde sulle adir waz recht sey
Hyr uff ist recht zu mich wenne daz der
man vnd di frawe mittenander nackit
funden sint dorumme sint se nicht
phlichtig zu thunde in weltlichem rechte
vnd di frawe mache den man auch
dorumme beschuldige daz sie spricht
daz her sie vormols genotit habe des schefferen
wy man gewynt an irstorben erbe vor
geczogenn dinge ffort mo. Eyn man
ist komen in gehegit ding vnd hat sich
geczogen zu eyme erbe daz en anir
storben were von syme rechte er fruntschaft
vnd note syme sippe zal vnd behild
di mit syme eyde alzo daz her in daz
erbe wart geweyst dornoch brochte her
zwen gesworn di sich auch zu dem
erbe zoge alz recht waz vnd brochte
syn swester sagte vnd sprach daz des selbin
kindes mutter gestorben were noch dem
manne der daz erbe gelossen hatte
vnd frage den kinde syn mutter
teyl an des totin mannes erbe her vme
bete wir vns vnderwissen ap daz selbe
kint moge erbe teyl vordern vnd
nemen so syn mutter wenne di
gestorben ist er der mete sie sich mit
rechte an erbe geczogen hatte
Hyr uff zu mich ist recht waz di fru
we dem totin manne alzo noho ge
zippit der daz erbe gelossen hot alz di
sich zu dem erbe geczogen haben vnd
sie noch dem manne gestorben ist der
daz erbe gelossen hot zo sal der totin
frawe kint daz erbe nemen an der
mutter stad von rechtis wegen
Von rechtelosen vnd vorsprochene lewte
ffort mer eyn man ist hy vorsprache
gewest vnd hot sich mit dem vnrechte
vorwarlost daz her rechtes rechtlos ist getey
let vorgerichte der hat eyn elich weyp
dornoch ist der man begriffen bey eym

andern weybe vnd des weybis man spricht
der her en off dem weybe an der tot begriffen
habe mit gerufte geschreye doch daz her ym
zeyt entgangen ist vnd dornoch des man
nis clage ist der vorgenante vorsproche
vnd der rechtlosse man yn gefengnisse
mit dem weybe brocht vnd alz man en
zu dem gefengnisse furte di sproche
di dinez der stad daz her gesprochen habe
ap her mit er zu schaffen habe gehabit
daz her vor syme hawse gmeyne gethon dornoch
hot daz egenante weyp gefangene bekant
vor dem rote wy daz sie gesloffen geslagen
vnd gewundet were von ere elichen man
ne vnd alzo in ere bette gelegen habe
vnd dornoch sey kome der selbe recht
lose ~~gefangene~~ vorgenante man zu er
vnd habe mit er zu schaffen gehabit
vnd sie wente is were ir elicher man der
wolde sich mit vor sune alz her sie geslagen
gen hette vnd en der vor so sey is daz der
lossen gen alz sie spricht Abir der vorge
nante rechtlose man lawkent slechtlich
vnd legit sich zum rechte so bete wir
uns vnderweysunge sint dem mole daz her
recht loz ist worden ap her zu syme recht
mache kome adir wy man di sache rech
ten sulle von beyden ~~teylen~~ teyle vnd auch
an eyn sulchis geschee an eyme manne
der nicht rechtlos were wy man daz rechten sulle
Hyr uff ist recht wysit daz von rechtis wegen
wir nichten wissen wen sich der man vorlor
logit hot daz her rechtlos ist wenne recht
los ist machin ley wenne ir vns schreybit
wy her rechtlos wurden ist zo wellen wir gerne
ne thun waz vns dorzu geborith
Von clagunge eynes gastes der do kumpt
vor recht aus fremde lande ffort mer
lieben frunde Ewir froge vme recht ist
yn sulchen nochgeschrebin worten alzo
daz zu elichen geczyte ist gescheen wy daz
ein gast zu vns quam yn gestrusse der wart
von dem burgrave uff gehalden vnd
bo der vorwandelunge syn lebe wart her
yn gesaget von dem burgrave yn der stad
gefengnisse vnd bekentnisse auch
lust lunder gaag des briff innerlichen
warden offinbarit di trate vor dinge vn
erteylte tage nand yn zotten worten
do trat der burgrave vor recht vnd sprach
durch syne vorsprechin wenne der man
bosse vnd falsche ~~bre~~ briffe brocht hot vor
der stad von der her sich willenclichen
vorwillekort hat so vorsuchit yn
eyme rechte ap her icht dorumme ley
der sal adir vorfallen sey do trat der

manjmit syne vorsprechin vorrecht und
sprach do widir der foyt wenne her gefengnis
hat von unschult und dy briffe nicht ge-
hort hatte ader obir geczug sunder ich
dornoch gesant habe und stehe alczijt
eyn schepin nu der do yn obirwunde
ist mit keyne dinge nu vorsuchit im
recht ap nicht neher sye zu ware mey-
ne habe me er nu gut er wene
nicht ymant obirczugin mach ad sal Von rechtis wegin
Hyr-uff so rechtis wine
wandil de salman nymande schon noch eyn
synne lopp spechin noch deme mole wenne
der geist mit keynir hanthaftiger tot be-
griffin ist und her den briff selbe nicht ge-
gelt hot zu zo her synis leybis gutis und
ere nich zu ware wenne nu an dem eyn
abe gewegin moge von rechtis wegin

Von teydinge eynis mannis und wybis

Ffort mer liebin frunde wenne ich von so
sprache stet yn sulche worte wy daz zu et-
lichin gezcyten ist geschehe wy daz eyne
frawe ist geladin vorrecht eyn etlich gut
daz czu er clichin man und vor trat se
mit recht also daz dy frawe unte nand
begundin zu teydinge daz wort und nemen
im e by laute dy den vorrichtin also daz der
selbe frawe man sich der gap daz sy wedir
wedir sache und syne nehiste zuldemere
er abe habin macht an den selbin e-
re daz quomen dy laute und sy schul
be daz quome dy laute und sy schul-
dige vor gehegete bancke und bekante
dy selbige vorrichtunge und gabin wedir
zcit er so wort dorobir ad dy selbe was
frawe was nicht do bey dy von ersten wart
an gerecht dornoch gebot gericht obir den
selbin man der selbe frawe dornoch nam
dy selbige frawe eyne andirn man
do qua der man den daz gelt weiz vor
heysin yn daz selbe abe und bat dy schepe
daz se em gebin eyn bekentnis der se
von sache do sprach dy selbe frawe her foyt
und er scheppe ich bete euch daz ir
nymande gebit keyne briff obir mey
gut wen ich dorinne nichtyn myn waz
myn man hot gelobit und mey wille
do bey nicht gewast ist do frogit der
frawe vormunde dy scheppen ap se bey der
dinge gewast we do bekante dy schep-
pe daz se nicht hette gesehe dy fra-
we beyden sachin dinge do danckit dy
dy frawe den rechte und der dinge
und frogit der frawe vormunde her foyt
und ir scheppe wenne dy frawe nicht
gewast ist bey den dinge und ir wille
nicht ist gewast nu for suchit y ich
ap ymandt der frawe er gut mache
vorgebin an ere willen ader nicht so

trat der and mit syn vorsprechin vor
daz dincke und sprach her foyt und e-
scheppe nu vorsuchit ym eym rechte
wenne wir habin erbe laute und
eyne gehegete bancke ap ich nicht
nach bin dy selbe frawe mit dy
selbe laute und mit eyn gehegit
bancke zu obirwindin wenne mir
daz dincke zu rukke geen wenne
er man ir vormunde waz ad waz recht
Hir-uff sprechin wir eyn recht Sint dy
dem mole daz ab libe yn ewyn be-
kentnisse und froge abir stehet
daz dy frawe nicht kegen wortich
vorgenichte gewast ist do dy vorricht-
unge aus gesprochin wart Tarnu
dy frawe ir recht do for thue daz ir
dy vorrichtunge unwissintlich ist ge-
wast und an ere willen geschahen ist
zo bleybit dy vorrichtunge an schade
und habin dy laute dy zcu vorgoldin
hette icht zu zachin do sal ze en ant-
worten und gerecht werdin von rechtis wegin

Von gesprochene orteil yn stad rechte

Ersamen wiszin unsirn liebin
und p. ab erp schepin also gesprochin
und commes at stad schreybir der geger
dis briff eyne gewissin briff und abin
stad ingesegel von abin wegin geant-
wort der do bo worte zu worte also laute
willigin dinst stetlichin zu vor allir
libiste libe und frundliche gunst ir
bete auch daz ir thut also wol uns
bwint und geruchit zu gelauben
alles des daz euch der geger dis briffs
mundelichen wirt bitte und frogin von
uns wegin recht zo thut sam wir
selb kegenwortichin mit so erbirkeit
soste colosten und itte daz stet uns wen
euch zu vordine dornoch habin uns
dy er geniate und p. geantwort
eyne ausschrifft dy lawtit also yn sal
tem worten und habin uns gebetin
bin recht und geschreben hitte daz
do antrat unsin wort und eyne unsin
mit burgern und des zu eyne bessin
zu frome hatte wir auch dy gantze
geschicht geschrebin wij dy zu tedin
gequome und des gatte ir uns zu
zu dy ortel geschrebin und do wir dy
noch abin briffe mundlich aus gebin
do hys wir den foyt und syne wed-
sache mundlich zu horn und sprochin
zu der selbin bewuste des foyts wedir

sache alles das du zu keyn antwort
geclagit host daz host du dir langit
byn daz daz du bekant host worumme
dich der foyt beclagit hot bis du an yn
xxx schillinge vorfallen und dy
sult du em rette zu hant der bis em
der foyt zu bosse werden Sint dem
mole daz em ortyl zu frome kome
wo ab em nicht syn ortil gelt sulle
weder werden der toylte wir dem foyte
syn ortil gelt zu ende em wedir und syme
wedir sache zu vorlost daz her lorte
zu der selbe zcyt und wedir rete keyns
Sunder her sprach Ir herre den briff sal man
mir halden ab sey ich sey dorfen wede
zu meyn antworte

Hir uff sprechin wir recht habit ir uns ortil
zcu ans gesprochin alz ir se ouch noch
uwir froge und unsern yngesegil schon
geschreben habin der habit ir recht getho
und hot ymir daz ortil nicht zu hat
wedir recht rete daz er em daz ortil habt
getoylit und dem foyte syn ortil gelt
wedir zu gebin zo sal her vorbus stan
zum so rechts wegin dornoch obir
ezlichen zcyt wol obir acht wochin als
als uns most qua her nit sam mutt
vorgehegete bancke und mante uns
um daz ortil daz her gekawft hatte
um syn gelt wenne her hette um dy
selbige sache zcyn mark gelt vor
spent und hatte zu ir vor und dor
noch zu der selbe zcyt keyns getla
git der sproch wir wedir zu em Sint
dem mole daz deyne mutt kegen
worteck stehet dy is auch an bet
wilen den briff vor uns nimlich vor
name als wilen em horen lesen
der antworte her wenne daz mochte
gesyn ich wolde en allirlipste vor
horen der lis der foyt den briff em
vorlessen als dach clagete her zu sey
mir mutt keyne clage und also
man den briff ordelichen lass eyne zcyt
noch der and lis bis daz man qua
mitte off dy lezte clausur dy ir uns
auch geschreben hittet dy der alzos
sprach und der recht daz mit rechte nicht
gethon mochte noch gethon hot Allir
urste sprach her der ir strosmuk daz den
wir vor getoylit hatte hir fort bet
ir lot mir mir eyn recht werden ab
mir meyn ortil gelt auch wedir
sal wedir werden wenne mir dy
ortil auch zu frome si und nicht
zu schade keyne sint obir ezliche zcyt
yn eyme andern dinge sprach her yn gehegete
te dinge Ir scheppe ir habit mir
dy ortoyle vor zu schaden gesprochin
und dornoch hat er mir ze ans den
briffe zu frome getoylit wolt ir daz
lawbe daz stehet zu euch daz habe ich
scheppen nicht gethon dorumme bete
wir ob ir bitt daz uns daz unwarheit
und schalt ab ir em recht gethon ha
bin adir nicht und ab her recht vor habe
dorumme lege zal adir nicht adir
waz dorumme rechtis lege sal wenne
her uns der yn gehegete bancke gefrogit hat
und uns daz gescholdin hat des ir nicht
gethohon habin Antworte

Hir uff sprechin wir eyn recht hat ouch der
frawe son vor gehegete bancke beschul
diget daz er em dy ortil yn ersten
zu schaden nimlich ans gesprochin
habit und hindin noch ans dem briffe
zu frome und habit yr daz nicht ge
tohon alz ir sprecht zo hot dy scheppen
obin musshandilt dy zu der zcyt off
der bancke gesessin habin und sal eyme
izlichen scheppen vorbussin xxx schillinge
alz manch busse her gebit von rechte

Von kawse eyns erbis und zcinsis

Fort man wir frogen ume recht ist ein
selbigen worte is ist kome wir daz em
dem andern ey erbe hat vorkawfft mit
zugetone zcinse alz her hot gehabit dor
noch ee daz yar ans qua der sprach der
foyt daz erbe an mit more zcinse der
quomen ze beydsyt vor recht und gegin
sich beydirsyt an dy lenbawff lowte
dy bekante daz her is em vorkawfft hette
mit eyn mark zcinsis der sprach und waz
ze hette bekant daz bekenne ich auch
daz ich is em habe vorkawfft mit alle
rechte alz ich is habe gehabit der sprach
yenir herre sint dem mole daz her mir
hat bekant zo lossit mir eyn recht werden
ab her is mir is nicht sulle frey der
toylte dy scheppe daz her is en frey sulde
sint dem mole daz her is em vorzeyhe
gekor bancke bekant hette der sas der
foyt zu kegenwertick und sprach ir herre
ich losse daz erbe nicht frey wenne is
ist mey recht zcinsgut der sprach der an
dir Ir herren lot mir ey recht werden ab

ich em is lengir frage dulde wenne vier
vnd tag So sprach der ander Jr herre vot
mir eyn recht wedyn wenne mir is vor
getoylit ist ab her mir nicht frage
dulde adir was recht sey

Hir uff sprechen wir recht hot man deme man
ne gelobit vor gehegetem dinge daz abe
zu frage als der vorkewfer selber bekant
vor gehegetem dinge So ist der scheppin ur
teyl recht vnd her sal is em frage Jar vnd
tag Abir ymant kegenwortik gewest
vnd hette dy gobe gehort vnd dorzu ge
swegen her den en mache no der widir nicht
sprechen von rechtes wegin

Von daz eyn hot geclagit off de andern vm
eyne hoff

Ffort mer Js ist kome alz
her wy daz em geclagit off den andern daz
her em eyne hoff habe abgekawfit vnde
wenn nicht vnd em dy habe vorgoldin des
ist kome von gotes gewalt wy daz der
selbe hoff ist vorbrant wenne her noch in
dem hoffe sas zo frage ich em in eyme rechte
was schadin ab her dy vorluste nicht trage
dulde wenne her em nicht hot off ge
geben vor gehegeter banck So sprach der an
gesin vor gehegeter banck So sprach der an
dir wenne her mir nicht schult gebit
vnd gebit is schult gotes gewalt zo fro
ge is in eyme rechte ab ich kegne not
dorffe dulde vorbe wenne ich daz hawss
selbige hawss vor allen leuten offinbar recht
vnd hot welich gewunnen vnsyn lenboffe
leute hatte vorkawfft adir was recht sey
her herre foyt lot dy getruwe scheppin in ey
me rechte vor suchin

Hir uff sprechen wir recht noch dem mole
der man der dem koufe des hawss
ist vnd ist in seyme gewere nicht vnd ist
dem selbe kewfir nicht off gereicht gen
teil noch gefrogt hot als recht ist ab her an
frage in gehegetem dinge vnd daz selbe daz ist
dy vorwarnunge mit willin vorsawmit
hot widir des koufes willen zo sal der
kewfir den schadin habin von rechtes wegin

Von clage eyn frawe vnd erclonde

Ffr-untlichen grus Jr habit vns geschre
ben vor mols in ewirn briffen vnder
vnsyn ingesegil wy daz daz dy frawe
bey den dinge gewast nicht sey
vnd noch ewir bekentnisse daz er vns
daz ir vns zu der zeit geschreben habin
zo habe wir euch ortil gesprochen vnd ge
schreben nu schreibit ir vns alzo in
ewern briffe als her noch mols geschre
ben stehet der daz ortil quam vnd wart

ewis gesprochen So irbot sich dy frawe
zu den eyde So sprach der ander zu der
frawe wenne ich nicht kan gehabin
meyns vorsprechen zo beger ich der
frist virczehe tag des wolden mir dy
scheppin nicht geben ge[illegible] zamder
mit ewir beydir willen daz wart gefrist
xiiij tage Darnoch abir xiiij tage
quomen vor rechte beyde So irbot sich
dy frawe zu den eyde So sprach der ander
her foyt vnd ir herre ich zo wol daz
dy frawe swern wil gunet mir zu
reden Jr scheppin ich froge ab euch ist
wyssentlich ab dy frawe ist kegenwortik
wart ... do ... wart ... [?]
me gewesen zu vorlesen So sprochen dy do ze ere wart gewan zu vortreten
scheppin wir bekennen als wir vor hyn be
kant daz dy frawe kegenwortik
was daz dy frawe kegenwortig was do
do ze ere wart gewan zu vortreten
So sprach her der foyt wenne mir dy
scheppin bekennen daz sie kegenwortig
was gewast no vorsuchit in eyme rechte
ab ze do sie gesweren moge adir was
recht So sprach der frawe vormunde her
foyt gunet mir zu rede dy frawen
let sich nicht an dy rede von ortil
wenne an daz ortil daz sie habin ge
kawfft vor zeit vnd ir gelt daz ist
dy frawe vorstunde der ortil wenne dy
scheppe were daz vnrichtik vnd begerten
of vns gelt des was er eyne erbeyt
legete abir sey gelt vnd der ander
woldeis nicht legen darnoch abir xiiij
tage So frogete man en ab her noch das
gelt lege welde So sprach her ich wil
dey gelt ny lege vnd ich wil mich
ziehen an dy ortil daz wir vm vnser
gelt ko gekawfft habin Jr herre ir wol
let daz recht nicht dorumme lossen lawfen
wrelos vnd wir wellen vns dir frage
wer an is recht thue liben frunde vnd
wenne ir vns scheppe zu Crakaw vnd
vnsern ingesegil no schreibit daz dy
frawe bey den dinge gewast ist vnd
noch vnsyn bekentnisse daz ir vns ne
histe geschreben habit

Hir uff sprechen wir recht ist dy frawe
kegenwortik gewast do ze er man
vorantwert vnd vorbat mit erer
wille was dorume der ny ere manne
gethon hot daz mache dy frawe nicht
widirsprechen

Von ortil der scheppe

Ffort mer ab des geldes we sprechen wir
ere genante scheppe ey recht dy frawe
darff nicht dorumme lassen daz ze

er gelt zu dem ortil nicht legen
welde zuwedir werffin den scheppen
eynis orteils nicht ader saget ze
des nicht synne so mogen ze daz
orteil wol vorczihen in daz ander ader
in das dritte dinck. Wenne zulle
ze daz ortil en brengen ader holen los-
sen do sich daz geborct ap ze is
nicht finden kunne lenger zul
le ze daz nicht vorczin von rechtis
wegin wer denne der sachin fel-
lig wart der der clager ader der
antwortir der sal daz ortil gelden
und bezalen von rechtis wegin

Von wedir sproche eyn frawe und ers Sonus

Stetin frunthlichin gutis
mit wonnysschin alles gutis vor ge
zaunt haben liben besundirn frunde
Ir habit uns in eyme briffe wenne ir
in des noch geschrebin worten gefro
git liben frunt is ist geschen daz
eyne frawe in unsir stad sulde gut
behalden mit er eyns hant off den
heyligen und do se sulde sweren
do stunt unsir foyt off und nam
der frawe dy finger von dem crawge
und sprach Ich wil gote zu holffe
neme und frome lute und wil
daz vorrichten do stunt der frawe
syn zu hant vor gehegete dinge
wen dy sachin geschehen und sprach
dy vorrichtunge wedir hoff ich und
bete mich dran nicht und bete
orteilfoyt und der scheppin daz er lot
daz ir lot eyn recht vor sich gehe
Hir uff sprechen wir eyn recht ys zal von
recht noch dem man vor richtunge
machin wedir der sache walden wil-
len Sint dem mole der frawe syn
vor gehegetin banke dy vorrichtunge
wedir sprochin hot und des rechtis begert
ap man em daz nicht geschen ist
so hot der frawe schon eyne sache
irfolgit off syn mutt was her zu er
gezawgit hot von rechtis wegin

Von clage in gehegete dinge Sport

wer ir habit uns geschrebin daz
der foyt gesprochin hot waz hast du
zu tun wo ist daz gut nicht des
du darfft auch sy nicht behalden
off den heylige daz mutt nims is
behalden do trat dy frawe dar und
lis dy vorrichtunge zu gehe mit
den andirn bendirn von gehegete
dinge gegangin mit zeyme ab daz ir
daz pfart genn ofte vorsprochin habit
wenne awir schulde der lute frogit ir-
uns ap ir mit den gerichte gegangin mogit
Hir uff sprechin wir eyn recht weyse eyn recht
gut und eyne manne vorsprochen wil
noch rechte so sal dy neheste nockeren
dy her haben macht ader dy frone bo
te sal her der obir mane vorumme
mogit ir mit den manne alleyne nicht
noch mit der holffe des rechtis schrybirs
dy vorsprechunge macht nicht zu gehe
des rechtis wegin. Jt. reg. juris ignoran
cia facti excusat sed ignorancia juris non excusat

Wenne eyne frawe gut zu eyne manne brengit und em das off gebit vor gerichte noch eren tode

Ir habit uns gefrogit rechtis noch desen
worten Eyne frawe ist mit erme ma
ne vor gehegit dinck komen und
hot dem selben manne er do zu vor
wunde gewunne und hot do mit bedochte
mutte und willin alle ir gutte und
alle ir ~~gerethe~~ gerethe daz ze zu dem
manne brocht hette dem selben irem
manne noch erme tode frey und erblich
hot off gegeben aus newe dy ap hir
er storbe daz ir gutte und hawsgere-
the wedir an se erben und komen zul
de der man ist tod nu sprechin des totin
mannis frunde dy gobe und dy awf-
weyunge habe nicht macht noch
crafft habe und moge nicht bestehe
vorumme des dy frawe des gelt und
des ausgerethe zu erme manne brocht
hette ~~dann das~~ und her des gutte
und des ausgerethe in syn were mach
manch jore gehabit habe und auch
dorumme daz ze in erre scheppe briffe
nicht geschrebin hat daz ir unsir
totir frunt des gut und ausge
rethe vor gehegete dinge wedir off
gegeben gegeben hette So sprichit dy fra-
we sint dem mole daz ir man
vor gehegete dinge kegenwortig
lichin mey vornumd was und ma
do mey gobe und mey aus newe-
unge meynis gutis und ausgere
thes noch meyn briffe lawt an alle
rechte wedir sprechunge bis noch seyme
tode so gestalt hot so sal meyne
gobe und meyne aus weyunge
macht und bestehe. Nu bete wir
als underweysunge noch des obirschre
bunge ap der frawe gobe und ere-

aus ynnunge bestehe moge und o- des
gute und der aus gereche folgin und
bleyben sulle ab' waz ichns saye

Hir uff sprech wir ey recht noch dem mole
daz der ma dy gobe von der frawe ent-
pfange hat und an genamit zo zal d'
frawe o gute und blaybe in der ynnuse
also daz vor gerechte off gegebin hat
und off genomē hat vo rechtis wegin,

Von gobin und hirschafft behaldin d' gobe
wir sint gefrogit rechtis noch des wir-
tin eyn man hat gegebe gegenwerticli-
tin eyn man hat gegebe vor geheyte dinge
gestandin wolbedacht vor geheyte dinge
und do hot syne eliche wayb off ge-
gebin hirschaft alle synes erbis und guts
lowerglich und und unberweglich daz ha-
no hatte und h' noch mols wynnenne
mit nur habin wurde wy daz mit
name bonent mochte werdin daz er
daz eblich und' saye an allir nohiste
syn frunde wedir sprecht noch syne
tode folgin und bleybin sulde noch
behilde h' dy hirschafft und dy macht
synes erbis und guts weil h' lebete
dar noch gap ma ern ey hawis off vor
geheyte dinge daz h' gekawfft hette
ern und syne erbe und syne elichin
noch komlinge fry und eplich zu
habinde und zu kosigin der man ist
tot no sprech des totin mannis nohiste
frunde dy frawe habe zu dem hawse
nicht teylis dor ume daz d' tote man
ern aus genomē hatte dy hirschafft
und dy macht dy wayle h' lebete und
dar noch ern und syne erbe und
syne elichin nochkomlinge daz hawis
vor geheyte dinge off gegebin ist
do sprech dy frawe wey man hot mich
vor geheyte dinge an eyne erblichen
gemacht noch meynē briffe lawte den
hot me daz nicht gebrochin do me
te daz h' ern und syne erbin und sy-
ne elichin nochkomlinge daz hawis
hot gelossin off gebin wenne ich de-
ne syn gemechte und bestetigit e-
belung bin und h' mit der macht dy
h' ern behilt synes erbis noch guts
noch kayne werk gegabin hot und'
ma ern daz hawis gegabin hat als
obin stehet noch mich der erste gobin
nu los gemacht hot und dy gobin
nu vorgeheyte dinge wedir sprechin
hot zo vor saye ich mich recht zu ha-
habin zu der helffte des hawis no be-
te wir ab underweysunge noch desin
obin geschrebin worten Dap des totin

mannis gobe bestehe sulle und d'
frawe dy helffte des hawis hawsis
folgin und bleybin sulle ab' macht
ab' waz rechtis hir ume saye

Hir uff sprech wir ey recht noch de
mole daz der ma dy hirschafft be-
hilt synes guts do h' syn frawe
begobete hat dor ume noch mols
mols daz hawis ern und syne de-
elichin erbin noch komlingin
gekawfft und also vor gerechte ent-
pfange hat so hot dy frawe nicht
teylis an dem hawse noch dem
mole dy frawe in de hawse und ent-
phange vorsucgin ist so rechtis weg

Dap eyne vor gerechte gut wurde
gegebin und der and' daz in synir
we vorgerechte noch synes wey
erbe gesprochin / Unsyn fruntlichin
grus mit libe von rechte d' wir euch
vor bereitet habin habit ir uns
geschrebin no spricht d' totin frawe
ma h' habe dy frunde habe yn sy
nir we gehabit bey d' frawe lebin
und in syn gewalt Sint dem mole
daz h' alleyne frunde habe mit syn
rechte er frawe leyb leyp und gut
d syne vormundschafft i syne we
enpfange und genomē hette und
h' auch dy slossil dorzu getragin
hette und begen krafftin und kost
brokaw do mete gekawffslagit
hette und dy vorgenante slossil syne
frawe nymals wed' syne willin bin
an syne wassin geantwortit hette ap
ma syne we do mete brechin mochte
te wenne es gerechte schepphe wissintlich
we daz daz gut von rechtis wegin vor-
sprorit wart und ap h' sulchs vollzo-
meno we ich nicht saye zu bewey-
sin und zu behaldin we dorne seey-
ymat gebrache mochte do wedir rette
der totin frawe und' Sint dem mole
daz dy frunde habe der totin frawe von-
der vor gehen ist und besessin i gehe
gete dinge und kunfftig der totin frawe
mannis we irstorbin ist wenne es dy
frawe dy wayle gelebete aus ern ge-
we nu gelossin hot und h' syne ge-
we nu komē ist und ze dy selbe
frawe vor dreye tage do sy er sto-
starp ab' sulche czyt dy slossil von
rabisch d' totin frawe bruder wayp an
~~syne nawe~~ syne name by gutt
vormundschafft geantwortit hot

daz sie begerte zu volbrengin und daz
gut der toten frauwe bynnen noch in
synne weren vorsparet und besloszen hat
ab her icht necher dy gewere an dem
farende gute zu bewisen und zu
behalden sy wenne sie ymant geburen
thun moge adir waz rechtis sy
Hir uff sprechin wir hatte dy frauwe
gerades adir ander farende habe vor
sich geantwortet aws des mannes
were daz sal durch recht machtlos sy
spricht abir noch der toten frauwen tod
dir dy farende habe sy bey seyme
suest bleben in des mannes ge-
were yn komen so ist her des gutis
mit syme eide noch der frist ne-
her zu behalden denne en der man
des obir wyndin moge von rechtis wegin
Von unmundigin kindes gezugnisse
daz mundich sy und mit wenne
is gezugen sulle // Ffrundlichin
grus zu vor liben frunt Ir habt
uns dyt recht gefroget in desin wor-
tin Eyn man hat synen kinde bey
synne lebende leybe vormunde ge-
koren und ist tot Nu sprech daz
kint is sy zu no wol zu synen
iaren komen daz is sy vormunde haben
wil wen is wolde Do wedir spricht
der vormunde is sy nicht zo alt
daz is daz gethun moge Nu bete
wir uch undirwysunge wy daz ne-
her sy zu bewisen und wy her daz
bewisen solde von rechtis wegin
Hir uff sprechin wir en recht daz kint
ist neher zu bewisende synen iar-
tal mit synir muter gezugnisse
ab is dy hot adir mit syme vater
adir mit andern gezugen fromen zwe-
ne mane der den des kindes
aldir wissintlich ist wenne der vor-
munde von rechtis wegin
In welchin sachin man gezuge
vorsuche mach Auch habit ir
uns gefroget alzus wenne eynir
en gezugnis thun sal zalp selbende
adir salp dritte we em daz geteylit
wirt ab der cleger und dy scheppen
de gezugin zunemen moge und iclicher
sunderliche froge waz im von der sa-
chin dy sie zugin sullen wissint-
lich sie und an en ufsatz ab ir ge-
zugnisse recht ferticht sie

Hir uff sprechin wir Etzliche sint daz man dy ge-
zuge horin mach und mogin en eynir
sache ab en dy sache wissintlich sie als
von vorgolden schult adir der gleich
So sint sache do man dy gezuge nicht
frogin darff ab do der cleger syne vor-
neste man wenne dy vornestunge ge-
zugit ist und sweret daz her der tot schul-
dig sy so sulle her gezuge sweren daz
sy eid sy reyne und unmeyne in sul-
chin sachin und der gleich sal man dy ge-
zuge nicht froge von rechtis wegin
2 Ab gesworne lewte andirweit sweren sullen
Auch habit ir uns gefroget alzust zo sie
gezugen Ab en ungerichte geschege als
en tot slag adir eyne kampwardige wun-
den und daz en rotman adir en scheppe adir
en des iors gesworner geschehe hette adir
der nest adir frone bote adir der stad dyner
und der stete brecher in hanthafftiger tat vor
gerichte brocht wurde und der cleger en ob-
zugen welde mit sulchir er genaten
zuge adir is der an gemeyn were daz dy vor-
genante gezuge by dem eide behalden
den se vor zu ere amacht gesworn ha-
ben adir ab sie eyne anders andern eit dor-
zu sweren sullen adir waz rechtis sie
Hir uff sprechin wir recht waz bynnen geschit
vor richtin und vor scheppen daz mogen sie
zuge by ere eide dy sie zu dem gerich-
te gesworn habin Wil abir der richter
adir scheppe adir frone bote adir dy rotma-
ne adir der stad dyner sie habin er amacht
amacht vorlossin adir nicht welle sie be-
zugin daz sie bussin gerichte gesehen
habin do mussen sie besundern sweren
als andere lewte von andirs andirs wegin
Von lazunge geldes bey geschulden ortil
Auch habit ir uns gefroget alzust ein
ortil ist uns gescholden undir schepen
hot vorbrenget sy ortil zu volfure der
burge habe wir benaunt dem daz ortil
gelt und von dy koste dy dor off ge-
machte daz hot der schelder und der burge
vorzoge obir bussin willin daz sie ir
gelt nicht gelegit habin nu bete wir
uch undirwisunge wy lange der schel-
der und syne burge daz vorzyn mogen
und ab sie is nicht tyne der gut vol-
fure adir yn brochte ab der cleger denne
syme sache dirfolget habe adir waz sie
denne verfallin sy adir waz rechtis sie
Hir uff sprechin wir en recht wenne von
rechtis wegin habin gebotin wirt syn
gelt zu legene dorzu daz man ge-

schulden ortel habe der sal nicht der rechte
bestheyden eyne benante tat binne den
strasse tagen vor gehehit h' den tag daz
h' den rechte seyn gelt zu des orteles hol-
dunge nicht entleget so ist h' sellichi
wurde vnd sey wedir sache hot dy sache
gewunne von rechtis wegen daz dis recht sye

Von eczlichs scheidunge dy ee gerichte
ortil / Frumtlichen grus zu vor liebe
ffrunde ir habit vns rechtis gefroget
in desen worten E ma claget von sey
nes wybes wegen zu eyn frawe yn
sulchen h' rechte ich clage zu der frawe
vm ey erbe daz mey weyp an irstorben
E ist von ore vatir e ome daz sie sich
des vnderwunden hat vnd dorzu yme-
sigit mit icht gewalt vnd bete gerich
tes vnd gere antwort dy clage wart
farwart verantwort dy frawe durch ore
vorsprechen in sulchen worten dy frawe
spricht vnd ich an ore worte daz sie in
den kawfe des hauss von ore manne
redelich bekomen vnd bewar sey wurden
also daz ir daz noch ore tode folgen vnd
bleybe sulde vnd wil sie bezewgen mit
den manne der daz erbe vorkawfte vn
mit andern erbn lawte dy beywonte
vnd ist en wissentlich gewest des ir
in der entphoenge des hauses vor ge
richte vorsuoge ist worden zo lot en
recht werden vmb den mole daz bo
en yn dem kawffe des hauss vono
mit ist wurden ir vnd ore vorsuocz
vnge in der entphoenge des hauses wis
sentlich ist gewast ab sie icht nehen
daz neme vnd behalden zulle sey ad'
waz rechtis sye der cleger sprch lot mir
en recht werden ap sie geantwort habe
ym wart getaylit sie hette geantwort
der cleger sprch lot auir en recht werden
ap sie ich bewaysunge sulle legen de
sprach der frawe vorsprache dy antwort
ist vns bewaysunge de sprch der clag
lot mir en recht werden wenne wir
vm erbe beclagen haben ap sie icht
bewaysunge aus geheget dinge lege
sulle der antworter sprach lot mir
en recht werden wenne h' dy clage begr-
ffen hot ap her sie gehore moge / de
sprch der rechte vnd dy sch scheppen wir
hore nicht daz h' seyne clage icht
bee hore wir horen daz h' mit frage noch
bewaysunge nagit vnd sprache ir be
waysunge beylegit de lege sie zwene

de lege sie zwene brife de dy gele-
sen worden / de sprch der cleger er hot
noch eyne brif ob' daz hauss daz
niete daz hauss off gegeben ist vnd
begere das sie den lege / de sprch der
frawe vorsprache gewinnt h' ab' daz
hauss an / ich wil em den brech
brif dorzu geben / de sprch der cle
ger lot mir en recht werden wenne
wir vm erbe beclagit haben vnd
sie zwene brife gelegit hat ap
sie auch nicht den dritte brif
lege sal de niete daz erbe ist off ge
geben ad' waz recht sye de sprach de
frawe vorsprache vmb den mole daz
vns aus geheheter dinge getaylit
ist daz wir geantwort haben vnd
wir dornoch ortil gefroget haben
ap ma vns dy nicht vorsprechen
sulle e wir keyn brif me lege
ad' waz recht / de sprch der scheppen
ortil mit folge allen scheppen dy de
sessen in sulchen worten / vmb de
mole daz der cleger vm daz erbe
geclagit hot dy frawe vnd dy fra
we noch ir antwort zwene brife
gelegit hot / vnd der cleger den dritte
brif begernde was auch dorzuse-
gen de niete ir daz erbe off gegeben
was da sal dy frawe den dritte brif
auch lege also sie also sie den hot
von rechtis wegen daz ortil schalt der
frawe vorsprache vnd qua mit
ortil off dy bancke vnd sprach eyn
sulch ortil noch den mole der cle-
ger gesprochen hat h' habe zu der fra-
we nicht me zu clage vnd der
obir sey gewer gethon hot vnd slecht
zu der frawe geclagit vnd i sey-
ner an clage keyne brif genant
hot vnd dy frawe zu seyner clage
antwort gethon hot vnd durch or
til getaylit ist sunder scheppen daz
off dy clage geantwort was vnd
sie des ortels wartende was zo sp
reche ich daz vor en recht daz dy e
off gesprochen zulle werden dy de e
gefroget wurde synt e keyne deme
brif legen me sulle wene sechse
vorflichtig hot zwisschen welchen
ortiln zo bete wir vns vnderweysen
ther uff sprechen daz ortil / waz recht sye
Czeyl das scheppen funde hat daz ist recht
vnd dy straffunge ist machtlos
von rechtis wegen daz dis recht sye zo
habe Clust in gegeyl der off gelegit
Ap ymant ein vorwandelunge sach

seyn rede yn gefencknis queme
ffrunthche libe zu vor Dis frage
stet alzus Eyn man ist gast weys
keme yn eyne stad den hat der bur-
grave yn gefencknis bracht vnd vor-
wandelunge seyner rede des vormas
sich der man yn dem gefencknisse
briffe vnd bewaysunge zu brengen
von der stat frybure vnd brocht
ouch sulche bekentenis vnd briffe yn
sulchen worten Amicabili complacencie pre-
missa prudentes viri dy vns schrifft
czyger ciuium consules et ciuitas ciuitatis
frybure in crafft dem briffe vnd
dem ingesegil wulde der burgrave
nicht glouben vnd sante den briff
vnd ingesegil zu frybure vnd fro-
gete ab se den tete den briff gesat
hette So antworte der rat czeten zu
frybure in der briffe vnd vnd deme in-
gesegil daz se von dem briffe nicht
weste vnd ir ingesegil ~~dar~~ nicht be-
~~sallegotte~~ des bestalte der burgrave
den gefangen man vor gerichte vn
vorgeheget dinge vnd frogete sich
mit seyme vorsprechen der voyt vnd ge-
trawe scheppen wenne der boze vnd
sey falsch ~~rede~~ briffe gefurt vnd
brocht hot von der stad ff. alz her sich
willeclich vor wilkort hot vnd vor-
schampt in ~~an~~ dem rechte ab her icht
denne liebe sal ader was recht sye
was her denne vorfallen saye So ant-
worte der gefangene man mit seyme
vorsprechen wenne ich gefencknisse
geleyden haben von unschult vnd
ich der briffe nicht gefurt habe
obir grenicz zund ich dornoch ge-
sant habe vnd stehe hy alz eyn sch-
ner man der ny obir wunden
ist mit keyme dinge noch schult
yn dem rechte ab ich icht noth-
say zu bewaren meyne hals vnd
ere vnd gut wenne nicht ge-
nat obir gangen macht ader wegisan

Hir uff sprechen wir Wy wandil rede
sal man nymat seyn noch an sey-
ne lipp sprechen noch dem mole
daz der gast mit keyme hanthaff-
tiger tat begriffen ist vnd her selbe
den briff nicht ~~gesat~~ her geschrebin hot
noch obir grenicz gefurt hot so
ist her seyns leybis vnd gutis vnd
ere zu bewaren ~~...~~ von meyn an- noch
daz abe gegangen moge von rechtis wegen
Ap des schuns bekentnis kunt
vnd crafft habe liplicher frunt

ffrunschafft Dis frage stet yn dessem wor-
ten Eyn frawe quam zu dem voyte vnd
clayte daz er ir guts man entrunne were
vnd bat rechtis des genuckt mit ir yn
daz hawes zu des mannis weyp daz
weyp sprach sie hette nicht globit des
borgen der man wer gemacht bis zu
geheget dinge vnd ~~der~~ vnd der ent-
runne mannis weyp zu rote vnd sag-
te der ander frawe ir clayder zu pfande
vor dem voyte der noch quemet sie vor
dem vorgeheget dinge So sprach dy pfat
frawe sie hette daz pfant gesagt off
des mannis zukumpfft vnd sprach
sich des yn dy worte dy ander sprach
se hot mir daz pfant gesagt vor myns
gins der voyt bekente sie habe is ge-
sagt off des mannis zukunfft ap
no des voytes bekentnisse yn sulchen
ader maniche sachen dy vor om gescheen
seyn scheppen is sey yn pfendunge ader
vorbittunge kunt vnd crafft haben
moge ader ap man des vorgehegete
dinge wedir sprechen moge

Hir uff sprechen wir dy vorbitunge dy der
gesworne voyt thut von rechtis wegen
halben vnd vorsprechunge gutis vnd
pfendunge vnd vorrechtnisse vnd ge-
lobde dy man vor em thut were ge-
heget dinges kumpt daz hot alles
kunt vnd crafft wenne wy der voyt
bekennet by seyme eyde daz dy frawe
ere cleyder vor pfandet habe alzo man
des lesten von rechtis wegen

Von ungerichte dy nicht hanthaftig be-
griffen wirt vnd doch mit gerufte be-
clagit wirt Dy ander frage ist Eyn
man hat dem andern in frone brocht her
en vorgeheget dinge vnd in dem gerichte
schrey her So obir meyne morder
der meyne frunt von dem lebe hot
zu dem tode brocht der noch yn gehe-
gete dinge clagit her yn sulchen worten
dem voyte daz her mit nicht queme
seyne frunt mit unrechte zu
dem tode brocht hette der gefangene
man entworte wen her ~~mit~~ mir sch-
ult gebit daz bin ich unschuldig vn-
unschuldig wo dem wy nu daz recht
taylit vnd wenne her slacht zu mir
geclagit hot vnd ich unhanthaftig
tat nicht begriffen byn bin ap ich
noch zcyt mit meyns zu ent-
gehen des wedir sprach der cleger wen
ich en aus der frone mit gerufte

brochte habe vor gerichte ap noch mit
synes eynes hant do for gerichte moge

Hir uff sprechē wir Noch deme male der
beclagete man in hanthafftiger tat nicht
begriffen ist und for male auch wen di
sache nicht vornewet ist und mete stete
der clage strichen getzuge an gespro
che ist zo mag her mit synes eynes
hant unschuldig werden von rechtis weg

Von clage umme schult unvorgoglich

Di dritte froge ist alzust Eyn man ist
um schult unvorgoglich beclagit und
der schult her bekante der scheppe teylte
her zulde di schult gelden vor unvorge
goglich der scholdige gap sich um di
schult betzalunge der cleger sprach ich
gar des daz her von dem dinge nicht
gete her habe denne mich betzalt do ent
werte der scholdige ich gelobe bey
meyne ere das beste ist wenne das gelt
daz ich wil betzalen als betzalit ist ap
der cleger en muste lossen genuge

Hir uff sprechē wir Ist daz ere alz gut alz
dy bekante schult und wil her das vor
setzen also das her betzalen wil off di zeit
di en von rechte habin getoylit ist und ge
biete denne muß en der cleger lossen
genuge von rechtis wegin

Ap ey man beclagit und der tag hen wete

Di firde froge Eyn man clagit ist
zu dem andern daz her em unvorgoglich ge
lobit hot off ey tag der hen were ist das
bekante iehe daz her em off den vorgangen
tag gelobit hot und sprach her habe iczunt
des geldes nicht gereit do wil her syne
recht dorzu thun her wil syn erbe dorfen
pfande ader burgen setzen do sprach der cle
ger ich wil wil keyne pfant noch bur
gen nome wenne her unvorgoglich be
kant hot Ap man den man sal ant
worte mit der hant zu haldene um
di schult dem cleger ader ap her em
muste lossen genuge an der vorpfend
unge des erbis und wy lange her das
erbe haldin muste daz her is vorsetzen
moge ader waz recht sey

Hir uff sprechē wir Noch deme bekennt
nisse des geldes vor gerichte daz her unvorgoglich
lich zulde habin betzalt off eyne vor
gangen tach und hot keyne gereit
gelt wil her denne dem cleger eygen
vorsetzen thun dem gerichte zo gut als
das gelt ist daz muß der cleger nemen
und habin zo lange zeyt als mit ortil
vor gerichte getedinget wirt ader mit
willen gesagit wirt wenne di zeit vor
ist zo mag her das erbe vorkauffen ader
vorsetzen vor syn gelt von rechtis wegin

Von morgen gobe und farnde habe

Di funffte froge in ewrem brife was
also Eyn man hat stande erbe und
farnde gutte gehabit und hot syme
weybe an syme farnde gutte gemor
gengobit C marck der man starp
und lis unmundige kinder di frauwe
hot er morgengobe entphangen hundert
marck und icznicht me bleben an
des toten mannes farnde gutte wenne
[illegible] marck daz ir di morgengobe
nicht sollen werden mag di vor
munde der kinder habin nicht also vil
syn dem manne den kindern ir no
torfft geben mag Ap no der nechste
sunt moge und formunde der nicht
erbe name ist mit des nechsten erbe
gobis willen und ap en unmundiget
kint des ans andern erbe gobit und
des kindes stande erbe vorkauffen und
der kindern ir notorfft geben das ander
erbe gelt in der kinder noz kere
ader ap man den kindern syn der frauwe
morgengobe syn des toten farnde gutte
solich notorfft geben zulle ader ap
der frauwe ir morgengobe bleybe zulle
ader waz recht dorumme sey

Hir uff sprechē wir Noch deme male
der man syme elichen weybe C marck
allayne an syme farnde gutte
gemorgengobit habet hot ist das farnde
der gut zo wil nicht als C marck
das muß daz weyp entpere wor wy
des ist den nympt [illegible] und darff de
kinder do syn nicht geben di kind
dorffen auch ir nicht zu geben vo
ire eygen auch mach der unmun
dige kinder vormunde stande eygen
mit wissen und mit vollbort der
nechste erbe name wol vorkauffen
und den kindern ir do syn redlich no
torff geben und das obiryge in der
kinder noz kere und ist ey un
mundick kint das andern erbe nar
me zo zal man daz auch vorbas mit
syme erbe name vollbort thun von rechtis weg

Wy ey man clagete off eyne unge
obilhandelunge / Frimutliche

Di [illegible] froge ist also Eyn man
clagete obir eyn ersten man her habe
en eyne hornsen geheyssen daz be
kante der erste man do lis en der
richter ey recht wedern ap her em
nicht bussen zulde do wart em
getoylit [illegible] mit dem male daz her
is bekante vorgesprochen dinge zo

sal em bussen daz ortel schalt der
broste man und qwam mit ortel off
dy bancke und sprach sin ortel alzo hunt
dem male daz alle lewte dy guten
hantfesten haben so habe ich em recht
gethon und nicht unrecht und
darff em er nicht bussen und czoch
sich des off des konigs hawff an
in dy gehegeten gehoget dinge in mei-
deburgeschem rechte daz folgit em der
richter und dy scheppen sante mit der
rechte clage und antwort und daz
gescholdene ortel der hen do se sich
~~hen~~ hen czogen des ortelis worden
dy scheppen drey firczen tage und man-
te den schelder und syne burgen daz
er sin ortel folfurte des tete her nicht
dar noch ober ~~firczen tage~~ eyn firtel iores
wolden dy scheppen ir bussen haben von
dem schelder von daz ortel daz her
sin nicht vor endete und machte
en dingflochtig und syne burgen
der gelobite also brachte her sin ortel
nicht in dem nehesten dinge so
welde dy bussen geben und daz ge-
lowbete er auch vor den rotmanne
dem noch brachte her sin ortel der no-
me dy scheppen ere bussen von den
burgen dar noch ober eyn iar sprach
der schelder dy scheppen haben mich
gelt czu unrechte genomen er mus-
sen mir wedir geben ~~und~~ dor ume
bete wir uns underwisen ab dy schep-
pen daz gelt der bussen mit rechte
behalden mogen ader waz recht sey
Hir uff sprechen wir dy bussen dy
scheppen irworben und genomen ha-
haben alz hy oben stehet geschreben
dy mogen se alle mit rechte be-
halden und dorffen der nicht we-
dir geben von rechtis wegen

Von gelobde dy eyne man i gefenck-
nisse gelobit / Hi nutlich czins

Eyn man sas in eyn stad der wart
beschuldiget kegen syne a...
von ozlich ungeschilt daz was ho-
an gebrochen gesprochen von des
hern an anewalden dy beschuldunge
so bot sich der man czu kome vor der
stad recht ader von des landis recht ader
vor alle dy recht dy in des hern lan-
de mochte gesin vor dem wolde
her sich vorantworten daz mochte
em nicht gehelfen der man wart gefan-
gen von des hern geheisse und wart ge-
antwort in der stad gefenknisse und be-
tedinget wart wolde der man geben czwe-
nig her mochte aus kome tete her des
nicht is mochte em gehe an den lip
wenne der man synes hern ungenode
forchte und gefenknisse synes lybis bess
bess ist is mer daz ich daz gelt gelobe
wenne daz mayne hern czorn obir mich
irginge daz ich doch ny vorschuldig
habe des wart der man aus gelossen daz
gelt gelobete her czu geben daz hern ane-
welden von dem rote in der stad durch
synes lybis fr frist und hofte sich der
mete dirweren daz gelobdis der man mit
~~[illegible]~~ lawkenit alz hy vorgeschreben stet
daz halff em got von des hern gewalt aus
dem lande wo hot em der hern lossen na-
me abe und gut in der stad gerichte
und hot daz andern lewte vorkauft und
gegeben an des mannes willen wo bete
wir uns underwisen ap der man daz gelob-
de daz her gethon hot in gefenknisse sey
schuldig czu halden ader nicht ader waz recht
Hir uff sprechen wir vor recht daz gelobde daz
man in gefenknisse und in getwange
gelobit hot dy sullen durch recht nicht
stete sein und her darff der eyne tawsint
nicht gelden von rechtis wegen

Von sichrunge eynes mannes

Stirbt man eyn man gesichert wurde der
der hern syne wonunge czu in der stad czu
haben ader an her und czu em mochte und
und sprechen abe und sin gut nicht an
syne ior und tag lenger ader kundi-
gunt daz her vorchte synes hern ungenode
ap dy dy sin obe besassen haben daz der
nicht von em vor kauft ist und em
in vorrocht ist der eyn craft ader macht
haben moge ap em mit wre bezeu-
gunge und wi daz behalden sullen ader
ap der man wene her em daz fuglich ist
czu syne obe wedir giben und behal-
den moge ader waz rechtis sey

Hir uff sprechen wir wil der man sich czu
syne obe ader gutte geben des mus
her irfordern und irtedinge bynne ior
und tag alz her gesichert ist wenne in
dy stad czu kome und tete her des nicht
bynne der czeit so mochte her daz dornoch
nicht wedir tedinge von rechtis wegen

Ap man ein gehen mache eyne cins
gutis mogele kawfen

Ap ma von ge nucke en nucsmack
kawffen / daz ist gefragit zu progano
von nutze apatz und von andir dotany

Est casus q abs ingrati & pluribus retro
actis annis pauperum depos annorum pe
cunie quorum paupertas discesserunt cuyor
phani dixerunt quod ebdomadarum quia inc
dum anni quarum minorum temporis etatis p con
tutores opponebatur p spem & condicionem ita
ita q sepius pecunias pmisit sub obli
gatione hereditatis sive in iudicio & sub
lerarum scabinalium roboratione dictorum
nummorum una nummorum dari q annis quibus
quibus eorum fuerit apud se pecunias
no tamen q pecunia sit annuatim solvata
pro annuari de dicti orphani ad
eorum pervenerint annos discrecionis debent
sua sorte vel pecunias sic p eorum tuto
res oppositas sunt recipere & de plano
& sunt sorte apprimis opprimis tutorum
minorum ut de eorum pecunias dicti orphani
spe lesione & meliorationem pecuniarum
ipsorum possunt etc.
Hic dominus debitores et iura instituta or
phanorum q super ipsos alienatos vel quidem
pecunias et in forte genuit & usuras
quarum sicut si accidit specialiter q eundem
pecunias boni hominis pueris orphanis post mortem
parentum obitum fuit etatis medii anni et
venit ad eruditatem alienorum hominum in
venit ad eruditatem alienorum hominum in-
genuus sit dicendo ergo dico admonendo
genus sit dicendo ergo dico admonendo
ra plura beneficia & eorum specialis ami
cicias quas multi eorum exhibent pr. hunc
puer et volo aliud tenendi diligebat
q licuisset ipsi pueros multa prius sui
vel que bona quasi sunt p istas pecs
q earum homini vel nummorum sicut sup
quarum nummorum census ann putate
ratione quarum vel nummorum & eorum census
prescripta dicta pueris damnum capientes earum
pecunias sunt obligati & literas scabinorum
vel scabinalium contractus ille roboratus
a earum durant ad xiiij annos et sunt
ponunt pueri Jam sit l. ij nummorum in
dictos census solvate solvate ut in
ille debitor teneatur ad capitales pe-
cunias vel quo sit sicut nummorum
obstantibus vel non obstantibus & perinde
& p pactionibus in principio puerorum census
oppositos redditus c. Idem sicud primum q
dependet a primo sic sorte sicut contingit
& usuram non exigat sed contingat contingit
persona super eadem pecuniarum quae ob
ea obligacionem persone solucione debiti domini

sua obligans vel hereditate utrum sorte
eadem obligatione credit ita possit
de iure & consuetudine sorte quamque domino vel he
reditate sit obligata virtute oppositionis
& locationis & census annualis
& p declaracionem sunt census q census
solvatur debet in sorte / desalvari. Et
vel si sicut possit allegari q quo
ipsos venerit forum sic. pueris commode
magnum instaret dampnum q hei
pueris & hunc illas pecunias capitales
p tantum temporis spacium tantas appa
ruit pecunias quam ipso tenuit apud
se. eadem tempus spacium xx vite ipsa
erit si aliquid emigatur redimendi
libere fuerit possit in perfectos tamen
durante minori & census c. ita
p eorum q sit pecunie i locata sorte
solvate quocient & liberacionem pa-
nem p exemptionem captivorum par-
garissimo sit debet admitti.
Census emere vel vendere sub condi
tione soluende ordinem tunc esse lici
ta quod ex istis condicionibus primo
q emitur sic vel q pt quemadmodum
tamen valet sicud c. census bonus
de ijsdem sub agro orto domo civitatis vel
villa aliquibus cum possunt defraw
de vendere & aliquibus emere debet
si pella emcionem emendi accipiunt
pecunias accipiendi dit tlor census dicto
et p cuncto precio emitur quam qui
estimacione vel usus hominum tem
pus hoc valere possunt. Dico sic
emens sustipit insuper pericula si
q q valeat dampnum si minus
inde pervenerit vel steriliter forte
destructa sunt q optato ut fodiri
rata Et cum de hunc geminatas pe-
cunias bona fide fructus sunt & sine
von geschulde / frume ut valo
nem oder von der burgrave dunke
den q beschulde kawff und auch
der wyder kauffe styge. Permutlich
Genus quit Iuste Cruir frogu stet
alguis Cy ma hot geclagit in
eyn burggreue dinge zu eynem
den manne daz her eyn abe getraw
et habe eyne schult in deyn eygate
geuat zu sol yaw wyn C marg
und den sie nucz &c spricht der
antwerter. Ich bekenne daz ich

mit em also gekaufft habe daz
acht mit vndirscheide daz ich sey
gut gekaufft habe vnd de ich
mich des gutis vndirwinde zu
le de sint ich daz gut nicht
freye de sprach ich wedir en sint de
mole daz ich daz gut nicht freye
funde habe zo steyt is ouch vnd
mo nicht vnd ich wil daz kauff
nicht haldin de sprach der cleger
ich wil bewysin daz daz gut frey
gekaufft ist vnd legete eine offin
briff eyne konigesegelte vnd ge
hegete dinge vorn der kat vor vns
schepmeister bawmeister vnd scheppe
zu illcus in gehegit dinge sayn
komme vor gerte dy ob' lawte niclos
fulstey vnd Johes Cropp ey burg'
zu crac vnd habin getaydinget
des eynis kauffs wegin vm eyne
schult an deme acte zu zolhain
also genant ze dir sprech Colmar sich
bekenne daz ich wedir cropp ge
kaufft habe eyne schult in dem
acte de trat Johes Cropp dar vnd
sprach frayte Colmar dy teyl an in
dy selbin dinge de teylte en dy
scheppe daz dy teyl freye vnd ledich
worin vnd sproche en ortil daz ni
claus Colmar vnd Johes cropp
de vorgenante briff zulde halde
sint dem mole daz her daz kauff
bekant hot vnd daz saye wir be
kenned vnd gezeugend in desin bri
f des konigesegelt brif vnd vnsir
ingesigel der noch ap d' briff ge
lesin wart de fregete der cle
ger dy ortil sint dem mole wen
is ey dort frey getaylit ist vnd
auch der kauff getaylit ist aus
gehegete dinge vnd daz en dy
haldin zulle ap h' en nicht frey
gelt no gebin sulle & de sprach d'
antwortir an den briff kore ich
mich nicht sunder ich zy mich
an dy magdeburgesch recht sint de
mole daz ich frey gekaufft habe
vnd mit vndirscheid vnd daz gut
nicht freye funde habe vnd des
gutis mich nicht vndirwundin habe
vnd auch in mein gewalt nicht ge
nomen habe vnd nicht besorget
habe ap h' is frey daz h' is en freye
vnd nicht mer no kosset wo

en recht werdin ap ich des kaufes le
dig zulle sey ad waz recht sey der ci'
sprach de scheppe gewisschin ir beyde rede
en ortil in sulchin wortin noch des
briffes bekentnisse vnd der scheppe
ingesegil als ze eyn dort getaylit ha
bin den briff zu habin also sal her
en noch halde von rechtis wegin de
schalt der beclagete ein daz ortil
vnd quam mit ortil aff dy banck
vnd sprach en sulchis ortil sint dem
mole daz ich mich antwort alle
zeyt benomit habe daz ich sichir freye
gut gekaufft habe mit vndirscheyd
de vnd h' de wedir nicht gerecht
hot vnd daz gut vnsir vnd adir
yn vorboth funde habe als sey ere
briff sprach vnd daz gut noch dem
kaufe gefreyet wart so spreche ich
daz zu eyme ortil daz des kaufes
mit meyn recht ledig machi sie
wene h' daz aff mich gezeugin
moge henunne bete wir vnd vn
derwysin welchis ortil mit mer
recht ledig machi steyt vnd auch
sint dem mole daz in des burge
ne dinge geschehe ist waz busse
vnd wette dorvume sey
Hyr uff sprechin wir noch dem mo
le d' Cropp dy forkauffte schult
der acte gefrogit hot vnd der dy
scheppe in dem gehegete dinge
frey getaylit habin vnd den kauff
zulde hald vnd daz zu gezeugen
habe vnd er ingeschelt zo sal
eynis scheppe ortil bestehe vnd sal
mans ortil mache nicht bestehe
daz h' daz ortil gescholde vnd dor
vume sal h' dy scheppe daz h' daz
ortil gescholde hot xxx schelinge zu
busse gebin vnd dem burgrave sey
gewette daz sint drey ffunt von
rechtis wegin besegelt mit vnsir ingesegil
Von ein gestorbene ob ffrunthis ge
dinst lebe sunt vor vns hy an
dinge gehegit ist de ist komen
frawe Elizabeth vnd clagete durch
ir vorsprechin zu nick pelger eyn
als in zulchin wortin wy daz der
selbe niclos & als daz her an dir
storbin wer von ir tochter dy de ge

west ist des ee genante niclaus pel
tzo hawsfrawe vor ij C mark vor
sagt hette eygens schult dy sy schul
dig und sy dirkant hot vor gehe
gende rat und auch hot gelobet
zu geldin dem selbe den sy ee schul
dig was e plich unbergogunlich ·
wone sy zo gabin wolde und be
gerte sy antwort · der wedir antwor
te nicol pelcz und frogete i rechts
Ap dy frawe dy obe nicht zulde
bonone dy sy zulde habin vorsagt
daz wart em funde vor recht · de be
nante dy frawe dy obe menlich
wo ze gelegin synt · der noch de
gegete sich nicol pelcz eyne scher
pe briff der sprach ken ym entschicht
dinge zwesschin und und tacht da ·
also lautit · noverint universi quod in
dicium fuit linnutus eorum quo in
dicio dna Elizabeth relicta de bud et
horsling ptc gealli ptc predilecti
rectum annuale gwidia bnione sup
diuie bonorum predicti inressi medie
tatis et ptc pringwis sitim pvulgans
effecit permanent it quod eydem dna
Elizabeth de bona sprins de mark
de der briff vor gort wart de frogete
nicol pelcz rechts umt dem mole
daz dy mut noch des briffs lawt
mit are C mark hatte zu thue und
zu lossin und dy tocht auch mit
are obe und gut glyche rechte hat
te und dy tocht hatte er obe selb
vorsagt und daz obe zu sinewilt obe
vorsagt und daz obe zu · wue vo
wordin sy und ym magne we vo
mo ist und deyne gestorbe · Ap
mo · no daz gelt icht gebin sul
und dy frawe daz obe selb lossin
sulde ader waz recht sye · de wedir ·
sprach dy frawe durch ere vorsprechin
vor mole wi er brif gewest vor
geheget dinge de stunt yme
wy dy vorsagunge geschehe des
hat ich dy scheppe gebaten daz se
den briff in daz regist schribin und
gehe mich an daz selbe regist
und bette daz ma ma · des selbe
briffs ausschrifft lese de wart dy
ausschrifft also · nos consules
civitatis cognoscimus presentibus quod coram
nobis personaliter nicolaus pelcz prime
constitutus aperte et affirmavit constitutus se ha
bere habuisse vero unlin Sprechbole
in ducatis mark denarios vel nun
ci debiti debitore obligatur pro mut
ter in nicol in spali amicicia
utriusque due kr mark prout illis
cum prius ocute sub obligacione con
dictam uxorem domus lapidea
ymis medie tamen unius urste
ad duo Sprechbolin ut dn ipse
suas patruas suas habe vo ·
luit ipse solue debiti velle absque
dilacione pharste in cuius litteris
sigill nostri presentibus de noch zo
frogete dy frawe umt dem mo
le daz in dem brieffe stunt ge
schribin daz der alde nicol daz obe
habe vorsagt vor syne eygene
schult und gelobit hat daz gelt
zu geldin ap sy daz obe nicht
lossin zulle ader waz recht sye
de wedir sprach nicol umt dem
mole daz dy frawe noch des
briffs lawt mit der C mark
habe zu thue und zu lossin
als obin stehet geschrebin froget
her uff syne wi · dem ey recht
noch dem mole dy tocht erf
erbis und gutes mechtig were
noch lawte des briffs der ent ·
scholtnige und nicol mit
der folbort und sie kegenwor
tig mit em sich vor fendit
und vor lobit habe bey alle obe
und bey de stephanse und bey a ·
hellin gewant kramo · und ·
krome zo ey ist nicolo synes
wegis umb deyne nicht
schuldig zu antworte vo rechtswegen
Ap ey ma dem andir alle wlesse
und domue ey andir ma den
byn dy selbe sache beclagit
frundlichin grus · pr · habit und
rechts gefroget in de swerin eyn
ma ist komme vor geheget ding
und clagete zu eyne andir ma
ne byn gut und byn frawnde
habe dy em anmitstorbe we vo
syne rechten er frunde zu dem
selbe mane clagete auch ey
frawe in de selbe dinge byn
selen umb dy er de tote ma

gelobit hette zu bezalen alz seyne
seyne eygene schult / Do wedir ant-
worte der beclagete man vnd sprach
her nicht alz mich myn geselle pet
Swarzbrod Fornolos zu seyne
gutte mit offinbarer schrifft hat
te bey seyne gesunde lebe / der
an seyne siech bette vor o byn lau
te alle seyne gut vnd gerete ge-
geben hat also daz ich do mete
thue vnd lossen mochte vnd daz
seyne frunde entwant hatte alz
der her gessil mokuls doff mit
stapbers haben vor vnsen berecht
laute dy wir dirgen gegeben haben
vnd gebete do lot er icht werden
noch dem mole zai quit daz
man waz vnd alle syn gerethe vnd
zuniegin were vnd gewalt gestorben -
- weme der o ste sollen der dy berecht
brenge wedir-nff nff den hatte
zer nut er o ste meyne der noch
obir etliche cz wyle qua der. sulche
vor recht vnd dy scheppe toten er
bekentnisse daz vor er en gescha
we do sprach der foyt du darfst nicht
vny er bekentnisse Ich bekenne
ich off stunt iugunde wanunge
vnd habe daz dinck vorrichit vnd
frage en er rechten weylich daz dorch
got gethon hab vnd en gots man
bruge ap ich keyne not keyne
layde zulle ader waz du tust mo
beschemis auch an alle auden
wo du bist bey frome laute daz
wil ich fordern i am rathe vnd
welde en lange beclagit habe do
man der frauwe sulche vnd fragete en
eyme rechte ap en der foyt nicht
zulle offinbare her foyt bech u ha-
bit zu clagen daz offinbaret do sprach
der foyt ich clage obir en her schep
pe vnd gebe em schult daz her
mich beschemit mit rede wo her
ist in dem lant hawse daz ich mich
lasse welde dy zwen nurf dy -
andir clage offinbare ich wo her geet
ader steet mit frome ader mit fro
me laute do beschemit er mich
vnd sprach ich hette em seynes selbes
gutes antwant des welde ich mich
lasse vny frunden dy dritte clage
daz her mich beschemit hot vor
dem scheppe vor gehegeten dinge

vnd sprach ich hette em seyn veterlich
gut entwant vor daz beschemisse ne-
me ich nicht gelde nurf do sprach di
sulche daz bekenne ich nach daz her mo
nen veterlich gut entwant hot do
lis em der foyt en recht waden we
ne her em selb hette vor gerechtit dy
her em nicht bestanden were des geldes
daz her hette gelawpint vor gerechte
Hir vff sprechen wir recht dem mole
der frunde sulche den recht beschuldigt
hat daz her em syn veterlich gut ent-
want hette vnd daz vorgeheget dinge
bekant hat vnd der daz mit rechte
nicht gethue mochte noch gethon
hat dorumme mus her dem richter
bussen xxx schelunge heller vnd
nicht me von rechtes wegen
Von gestolnem gutte gelde / busen
Frunttlichen gruß Czum ersten frage wir lieber
ist in arme worten keyne welbor habe
zu vns vnd dy von vnsen eldesten von
manchen zeyte gemacht ist vnd ge
schickit ist vor der gancze gemeyne
der stad vor arm vnd vor rayche were
vnd man yeden burger ane arg zu
halden also daz em er iczlich mete
burger der stad noch seyn macht
alle syn gut obir seyne hawse bey
seyne ede vorschossen sal glych zu
der stad vnd daz beyden ade mit
nichte zulossen des ist eyn vnser mete
burger bey vns vnd zu vns gesessen
syn er iar ader achte in der stad geses
se vnd also lange daz von gotes
vorhengnisse dem selben vnserm mete
burger bey nacht zeyt aus seyme
eygen bele xlii nurf cc vnd sie
nicht donne her bekenne var bin
alz her off ienne wege wa dawplich
wurden ze em gestolen noch dem
alz her ienne qua do gunge her zu vo
to war vnd in eyne gehege vor
siegende rot vnd bekente offinbar
lich der selben vorlust des geldes
vnd sprach daz her des selbe gelt also
lange alz her in der stad wonhaff
tig / vnd mete burger was gewest
bey gesworne ede vnd alz her dy ver
geschworn man vnd scheppe ist gewest
off den eyt is em dy stad gar ofte
vnd dicke nu vnd bey nicht dy sel
ben summe hat vor schoßt noch der
stad wilkore

hir bynne bette wir vns vnd' wasfin
von d' selbe vns mitburgers noch d'
stat wilkor vnd bey seyme gesworne
eyde nicht verschult verschosst hat sein
gut als ir gehort hat vnd er' bet
kant was er der stat dorumme wel
tin zulle als' als' waz ir in eyme
solchin sache ewern mitburgern
zu eyme rechten halden wellet daz ge
bit vns zu wissin czu antwort vnd
spr uff spreche wir vor eyn recht zu vornemene
synt dem male daz d' man vor d'
rote bekant hat das daz gelt daz
em gestoln ist zom saxe gewest vnd
daz bey gesworne eyde noch ewir stat
wilkore nie vorschossit hat zo hot d'
man seyn burgerrecht verloren vnd
ist meyneydig vnd recht loss vo rechtis weg

Von pferdis ansprach / Ffrunthliche
gruss zu vor Ewir frage ist von recht also
wy daz eyn man ist komen mit czwe
pferde d' quam eyme vorkawffte
er d' quam der lantfoit vnd sprach zcu
er burger d' sprach er wenne sal ich bur
ge setze d' sprach der lantfoit daz
pfert ist gestoln d' hat er nicht burge
d' saczte en der lantfoit in den gefeng
nisse d' er gesass eyne tag ader sere d'
quomen seyne frunde vnd burgeten
en aus d' quam er vnd trat ken geh
gete dinges banck d' quam der burger
me an des erste stad vnd sprach er sait bu
ne er erste an bir gebit mir schult
daz er eyn gestoln pfert habe gefurt in
des koniges stad des brenge er briffe
aus stete vnd ab' aus dorffern daz her
daz pfert habe gekawffit ader gestelle
er' abir lawte daz bayde ratlawte adir
scheppe von des hute dy bekante em
daz er is hette gekawfft d' sprach seyn
vormunde er sait er stet vor recht za
eyn schone man hot ymat zu em
zu reden er wil em gestee zu gut
te rechte dornoch quam nie bey man
der en hette an gerecht ynnes der sche
vnd d' sait des der selbe man drey gotte
sirczhe tage gestande zu rechte vnd sich
dirbotin zu dyne daz macht vnd vns
rechtig von lange ha en moge gehal
de in burgir hant d' sait ab' d' sche
spr off spreche wir eyn recht synt dem mole
der man bewaysst hot mit scheppe dy
em bekant habin daz er daz pfert ge
kawfft habe vnd dornoch er in dreye
dinge gestanden hot vnd sich zu

rechte dirbote hat vnd em d' nie
mant beschuldiget hot nach dem
gerichte hot za sal er vnd seyne bor
ge der selben sache frey vnd ledig
dirff seyn von rechtis wegen

Von stachtunge ewern mane
Ffruntlichin gruss liben frunt
Ewir frage von recht ist in zu
lichen worte Ewir briffe seyn an
vns komen wy daz eyme stadt
burge ist gewest daz sich lawte
habin vorbunget vor eyn recht d' ge
stalten dy burger den scheppschul
dige vor recht d' traten dy burger
dar vnd zogen sich aus d' burger
geschefft d' sprach der selbe clager
er sait eyme aus burger d' sprach
der selbe man der cleger zu den
d' liben frunt ich bete euch
bleybit in der burgerschafft d' spro
chen dy selbe in der burgerschafft
dy weyle dinck wert d' trat der
clager dar vnd beclagete d' seyn man
vnd clagete wunde vnd kamp
farwunde zu em d' trat d' sel
dar vnd bot seyne vnschult d' quam
gen ze bayderseyt vnd komen
seyth dem andern burger an von
dy eyde vnd nymant zoch sich
aus d' trat der clag dar vnd
vnd czarte dy burger vorvechten
d' traten dy burger dar vnd spro
chen er' sait loss vns eyn recht wer
den ap wir nicht frey vnd ledig
zulle seyn wo burger seyt
worden dy weyle dinck wert d'
sprach d' clager er' sayt losst mir
eyn recht werden wenne se sich nicht
aus zogen ap se frey vnd ledig
mogen werden dorume bete wir
euch liben frunde daz ir vns eyn
geleych recht d' vor abir schreybit
wenne wir des nicht also weyse
spr uff spreche wir eyn recht Synt
habin dy burger bekantnusse aus
gezogete dinge daz se nicht ken
zu seyme burger weren wenne dy
weyle daz dinck werete zo dorfen
se fordas von dy burgerschafft nicht
antworte wenne se weren ledig
d' man dinges off gab von rechtis
wegen

Von gestolnem gutte aws eym beslo-
ssen schrein. Vnsern frunthlichen grus liben her-
ren. Als ir euch frogt vs von rechtis
sulchen worten noch geschreben. Ey-
ne frome manne vnsern mitbur-
gern aws seyme eygene besla ssit
vnd wurden em dewplich gestoln
wol xl marc gr. noch deme als
daz geschach do trat der selbe vns(er)
mitburger als em der schade geschach
vor vns yn eyne gantze sitzende
rat dorumme bote vs em froget(e)
vnd er vns antworte der off vnd
bekant offintlich daz er daz selbe
gelt di xl marc gr. di em ge-
stoln weren vnd synt als daz gelt
gestoln wart vnd wy lange er
vor bey vns wonhafftig gewesen ist ge-
west an ior ader achte bey gesuor-
ne eyde noch der stat willkor nye
keynmol noch keyn ior vorschossit
hette vnd daz bekenne ich vor euch
redlichen beschreibe yn gantzer trew-
en yn zulcher hant stede vnd be-
kant des selbe bekentnusse sprach
zu hant vor vns aws selbige stat
der selbe vns(er) mitburger got weys
daz wor vnd ir recht erkant
vnd sulde ich eyne eyt ader hundert
swere so habe ich nicht gewust
bey meyne trawe vnd bey meyner
sele vnd gesworne eyde wenne ich
daz selbe gelt daz mir gestoln
ist mit mir aws dem dorffe zu
euch yn di stat gebrocht habe
vnd daz selbe gelt nye angelegit
habe an keyne erbeit noch an
keyner ley ebentewer yn der stat
daz ich is vorschossen sulle. Hir
off bete wir vns vndirweysen ab der
selbe vns(er) mitburger noch seyne
bekentnusse mit der hulffe gotes
vnd seyne eyde seyne ere bewa-
re sal vnd mag ab er denne
daz selbe gelt noch deme vorsaw-
musse vorschossen sal noch der stat
willkor ader wy dorumme recht seye.
Hir off sprechen wir recht noch dem
mole als der man vor euch yn
sitzende rat bekant hat wy er
daz selbe gelt bey manche zeit nye
vorschossit hat vnd ab ir euch vorfor-
ge en orteil geschreben haben vnd
sprechen daz noch von rechtis wegen.

Dorzu sprechen wir off desen briff daz der
man mit der entschuldigunge noch
mit keyner hulffe gotes noch mit key-
ner vnwissentschafft noch mit key-
ne eyde do sich beweren mag. Von rechtis wegen.

Von vorschosten gute der stat recht. Frunt-
schafft zu vor liben frunde. Etlich wir
mit burger haben vorwirket zu vns
vor der stat dorumme se haben gebus-
sen der schoff vnd auch ander lawte
clagen vnd gross sal ader wenig waz
daz ist vnd des gebrochen zu der not-
dorfft wenne so welle zu der hand spey-
se zu vorkauffe vnd daz selbe gelt nem-
en vnd vorlies mit andern der geldern
der stat vnd noch der gnade daz em yn
der selbe bewarte wachsit daz se sint
yn di stat des vor schenkte se vnd vor-
sint daz [illegible] zu der erste frome ab se
daz vorgenante [illegible] gutte der stat noch
der willkor auch vorschossen sullen ader
wy recht seye. Auch haben vns etliche
burger der hoppen gatte vnd der hoppen
hawser dorumme se der hoppe haben hel-
den vor zwey ader vor drey ader vor syr iar
noch der wille der stat vnvorscho-
ssit vnd auch den selbe hoppe zusamen
daz vorkauffen vnd daz gelt glych
ander [illegible] vns fragt ab se de selbe
hoppe [illegible] vorschossen sullen ader waz
recht seye. So bete wir vns zu vndirwey-
sen. Auch haben etlichen hir zu vns
der mels hawser von der stat ader
yn der stat ab se [illegible] auch [illegible]
der [illegible] noch der stat willkor vor-
schossen sullen ader waz recht seye.
Hir off sprechen wir recht eyn iglich noch
der stat willkor als sey gut vorscho-
ssen sal is seye an [illegible] ader an farnder
habe di do gelegen sint vnd der stat
gerechte haben dorumme wir mit
burger hoppe ader hoppe garten ader
getreide zunder aws genome der
[illegible] gesindes der se zu notorfft [illegible]
[illegible] di farende habe sulle
se vorschossen vnd di habe vnd hop-
pe gerten sulle se auch vorschossen
gleich andern alle di yn der stat gele-
gen ader synt is wer denne daz se ader
von den selbe hoffen ader hoppe garten
vnsern here dem konige ader andern her-
ren zinderlichen solliche zinss pfle-
ge zu geben so en darff man nicht
den alle vorschossen haben aber [illegible]

metzburg hoste hoppe gote vnd ouch gut ane wenig eynem gerichte ge legin daz dorfin ze nicht vorschossin is were denne daz dy furcke in der stat dy selbe in konicke pharrende ha be zal man auch vorschossin glych andir pharrer habe vnd dy mels ha wo si sal man vorschossin glych andirn abe von rechtis wegin

Von clage eynis molners / Vnse frunt lichin gruz vnd froge von recht ist in zulichin wortin Erbern wysen herre vnd libin frunde Is ist alzo her konic vnd liben frunde Is ist alzo dez eyn molner sitzit i eyn mole off daz eyn stat vnd eyne gantze gemayne dy eyn frist vnd offte geclagit der selbe stat duche vnd offte geclagit hot vor den herre dy sache der selbe molner der stat vnd der gemayne sal vngerecht hat gethon vnd des ne gen gebot der herre den molner daz her vorkaufen zulde vnd sich daz alzo lange vorzoch von dem selbe mol ner daz her des nicht achte bis in daz firde dinck / do sprach der herre vnd syn formunde an syn stat Ir herre vnd getrawe scheppe ap ir daz wissit Ich froge vor versuchin in eyn rechtin wy lange vnd wy offte ich en zul de gebitte zu vorkauffin syn eyn teyl der mole wenne ich begawge daz mit euch daz ior vnd tag hon wol ist alz en dy herre dy vor vns alzo gewest sint vn der zy orts halbin be haldin habin von des konges we gin geboten han zu vorkaufin vnd dy clage dy offte off en geschehin synt off en vnd dy bey em nu ge wandilt synt bis off dese zeit vn wer en auch geboten habin zu vor kaufin er dinge zwey drey alzo la ge bis is sich vorzoch zogin hot bis in daz firde dinge vnd des gebotis nicht achte ap der molner dorumme dy ßyn nicht wortin zulle vnd auch wy lange der molner dy mole behaldin sal wenne em ge boten ist zu vorkaufin alz ir ge horit hot ader wez dorumme recht syr So sprach der molner Ir herren vnd ge getrawe scheppe ich bete euch durch got daz ir mich behaldit bey eyme glychin rechte ap ir daz nicht wissit Wissit ir abir daz nicht zo nemit

vnd nemit ir vnß bedir gelt vn kaufit vnd eyn recht wy lange ich daz mole behaldin mack vnd vor kaufin moge wenne mir von de herre wegin geboten ist zu vorkau fin vnd auch ap ich dorumme icht wette zulle von rechtis wegin den herre daz ich is nicht vorkauft habe alz mir geboten wart von em für dinge ader wez recht sye hir off bette wir vns zu vndir wysin wez dorumme rechtis sye

Hir off sprechin wir scheppe eyn recht Sint dem mole daz den molner noch heyschunge syn broche an dem der in der zeit vnd dy gemayne be schuldiget hette syn syn mole zu vor kauffin von gerichte getaylet wart vnd her dornoch dor abir daz mole ior vnd tag / alz ir vns schreybit behaldin hot vnvorkauft vnd den syn herre geleden hot zo sal no daz mole bynnen ior vnd tag vor kaufin vnd darff dem herre dor vmme nicht wettin von rechtis wegin

Wy eyn claget off den andirn

Frundlichin gruz zu vor liben frunde Is ist alzo her konic wy daz eyn ze trotin vor daz recht zo hat eyn geclaget off den andirn do antworte der eyne vnd sprach Ir herren wenne euch wissintlich ist daz her mich hot vorsagt von der selbe sache wegin vnd hot vor gehe gete dinge mich gelobit zu vor tratin wan mich e den dy selbe sache an trit vnd mich des wolde noch an den selben herre lossin dor noch quam der selbe herre des hot her eyne rotmā vnd eyne scheppe mit em zu dem her selben herre zu geen gen zu vorhorchin zu der zeit wan abir nicht geheget dinge / do sprach der herre Ir herre euch ist wissintlich von dy sache wy dy selbe sache vor richt ist alz her selber vor euch vor geheget dinge hot bekant dorum me froge ich in eynem rechte we ne her gelobit hot mich zu vor tre tin i geheget dinge vnd wene is vm dy selben sache ist ap ich em

ap ich om antworte zulle ader
waz recht sie do sprach abir der cle
ger Ir herre alz lange ich margelt
were her no den herre hot gestalt for
stet ap her mer no nicht zulle
antworte ader waz recht sie
Hir off sprache wir en recht der ant
worter ader der beclagete man sal
den clegere antworte off syne
clage dy her zu om geclagit hot
So en sie denne daz daz gehe
gete dinge om beneme daz der
clegere vorwillet om gelobit hot
vor gehegete dinge zu vor ste
ten der selbin sachin hette ste
sich auch beide cleger und antwer
ter willecliche gesatzt ane under
sprache an des herren bekentnusse
gezogin zo muste es auch bey
des herren bekentnusse bleibin waz
her bekant hette von rechtes wegin
Von kamphwunden ¶ Fruntlichen
grus zu vor liebe frunde Ir ha
bit uns gefraget dy recht noch
briefe noch sachin noch geschrebin
wortin wirt eyn man beclagit umme
blutrunst adir eyne kamph-
wunde ader umme eyne lembde ab
eyn bey schrotigen wundin adir
umme eyne tot slag der da geschit
mit eyme messer ader mit eynem
swerte ader auch umme schult wor
und zu eglicher dirre sachin waz
eyn recht sie zu geldin den recht
ader ap nicht grosser gefarte zulle
habin wenne disse sachin komen
in daz grosse dinck ader sey ge
wette in den cleyne dinge ader
ap daz mannes messer ader syn swert
swert vorbitte sie zu der busse
dy den rechte an gehoret und ge
wirt beclagit ader ap sich eyn
man vorsprecht vordinge ader schult
nicht gilt ap om geteilet ist wo
den recht were her denne neme zulle
Hir off sprache wir en recht umme blut
runst und umme kamphwunden
umme lembde umme hey stechende ader
umme tot slag ader umme schult dy
man nicht gilt alz geteilet wirt
ader ap sich eyn man vorsprecht for
eyme dinge mit selichen worten

der umme her den recht wette muste umme
eyn iglichis den vorgenante muss man
den recht wette acht schillinge hel
ler genge und gebe sie der man
tegelich mete pfleget zu keufin und
swert und messer dorzu wunde ader
wo eyn man der sachin gerecht zo
darff her wette noch swert noch mes
ser geldin von rechtes wegin wurde
ader der sachin keyne geclagit in gro
ssin dinge zo wettet man den bur
grave vo schillinge haller alz vor
geschrebin stet von rechtes wegin
Auch zal man wissin wo man in
magdeburgeschin rechte wettet mit
pfunde daz iclich pfunde behelt
zwenczig schillinge haller alz ze
in der selbin muncze genge und
gebe sein do man mete tegelich p[f]
pleget zu keufin
Von eyme diebe ¶ Fruntlichen
grus wir liebin frunde alz ir uns
geschrebin hot in ewern briefe daz
eyn man zu euch vorlosin ist wur
de zeyn habe bey nachte und des
morgens quam vor den richter und bete
te des gerichtes gewalt zu suchin
seyne habe dy her vorlorn hatte alz recht
ist des ging der richter mit den ge
sworn und funde dy diebe dy der
man vorlorn hatte in eynes mannes
hus ysten und steb do sprach der man
der do gerichtes gegert hatte hy fynde
ich her recht daz daz mir bey syner
nacht vorstoln ist do sprach der zu de
me daz gut funde wart her richter
und ir scheppen daz gut daz der man
an spricht daz ist myn und des man
ns nicht do waz der richter und lies
dy habe dy do funde wart tragen
do her gerichte habin wolde und hege
te eyn dinck noch gewonlichem zite
und fragete yone man der dy habe
funde hatte ap her gerichtes gerte do
sprach der man ha begerte rechtes wol
und schrey vor de gerichte ubir ader
myne dip und ubir des landis
dip daz waz yen off den daz gingen
und schrey do wedir ubir gewalt
und unrecht do sprach der man der
dy habe funde hatte her richter

seyt gefroget zint des dy dinge hy
begenwortich ist dy ich mit gerich
te yn des mannes syn sirpselen off
firsich tot funde habe und swarig do
mete das was yen off den dy clage
gingen und sprich mit seyne vorsp
rechen, h nicht lossit mir en recht w
erden von deme scheppe wene ich bange
wunde hiffte als eyn frey man
ap ich mich no nicht were zul
le mit eyme rechte als eyn recht ist
hir off spreche wir en recht noch ewme
kunfft lawte sint deme mole das
dy selbe habe funde ist i des ma
nes sirpselen ufslon und sloße
und spricht dy habe sey sy und der
ze sint spricht auch ze sey sey zo ist
sich yen losseny dy habe funde wart
und yn seyn gewe hat ich zu bele
te und zu behaldin mit deme rechte
wen yen dy dube off en brenge mo
ge von rechtes wege
Ap eyn man vor sure mecht mit ge
zewge dy her suchen mocht gewest
zint erkennet der dy gezewge sir
ren sal / hir off spreche wir en recht
sint dy lawte dy deme mane wol
len helfen zewge schaffige und bu
ren sprechen an iren rechte zo moge
n dy helfe wol gezewge und der
mediir sache mache sie nicht vorwar
Ap en man claget / von des rechtes wege
mit zewge und en der zewge wirt ge
lossin moge vor sure mit eyme mane
hir off spreche wir en recht Beclaget en
man den andirn um slachte odir han
delunge mit gezewge und wirt
em der zewg gelossin zo mack her
mit eyme mane nicht vorsure sunder
h sal zu em habin zwene erbir ma
ne dy unvorsprochin seynt an ere rechte
dy seyne an der clage helfen bewysin
und vorsure als recht ist von rechtes wege
Eyn sprich off eynes mannes gut der
der entwonne wart des vorsprochens
schulde tag teyl wurde gehaldin off
stanslan tag wart nicht geleden der
tag das off michael zu komende der
nach sprach er ander und sprach auch off
dy gutir vor seyne schulde der tag off
lichtmes gar wurde geledin war
der zawr
gewer vorsprecha bessir recht habe zu
hir off spreche wir / Den guttern
en recht der erste vorsprech sal zu
den gutte recht habin wen also
sal gut als dy tage geledin sint
der noch der ander des tage auch
geledin seynt von rechtes wege
Ab eynes burgesfrowe rechte behelt
ires krafft und bint / den der
hie nicht wil lossin sunder si
tern dy vor en weren kussen
gehegett dinge warde vor em ge
rechte und der vor uns sigmudas
off gehegeter banke bekennet
hir off en recht Eyn iglich rechter
sal von rechtes wegen en geswornen
recht sey und deme ewir lant
sicht ungesworn ist zo hat seyne
bekentnus des h thut von rechte
dy vor en aussin gehegeter banke
geschiche keyne macht noch crafft
wirt gmat begriffe von rechtes wege
mit der slagemo munge fir des
landes / Grafen hir off en recht
binnen is ist yn uns stad offen
bar ich vor nussen des wene
man falsche vorslagene monge
fonde obir h ist deme wolde man
vor eyne felscher habin / habet ir
deme dy jude do mete vorkuffte
obir h en und hot obir en zu
rechte zo moget ir en als eyn
falscher recht hat ir abir nicht des
sunder zu rechte zo entwortet ader
der obir en mit rechte hot zu rich
ten ewir bete der Grafen worgewart
Ap man moge eyme den mang
mit der hant eyme gaste vor seyne
bekant schult antwort aus deme
gerichte do h geantwort wirt ge
wene en off bistende gelaubt e
ne pfande zu deme dinge tage
und fure yn das gerichte des gastes
von rechtes wege
hir off en recht wirt eyn yn eyme
gerichte eyme gaste ader wichbilde
eyme gaste geantwort mit der hat
haut vor schult den sal h yn deme
gerichte ader wichbilde haldin als
en burger daz auch und sal en
nicht ussure is en mack auch
das gerichte u lobin is were en ge
bannen man von deme gastes dinste

geschidin werden wolde den an
gast uffme der muste den ge
rechte erteilunge daz her helde alz recht
ist und wenne her uff sime daz go-
in dem banne ledig wurde dar noch wer-
den daz her en wider in daz gerich
te entworte und en helde vor sache
scholde alz recht ist von rechtis wegen
Ap der frawe off gabe an vor-
munde moge binnen haben Alz
di frawe der ander hatte helfte
des gutis farende und nicht fare
de gegeben und ir vormunde dy
en iar und tag wissintlich vor
hir off di gabe di di frawen hab
binne vor geheget benke gethon
hot der ze ire eldern di helffte alles
ires gutes farndis und nicht
farndis off gegeben hot ist di ge
schicht noch des rechtis lauff und
an insperrunge daz ist durch ire
vormunde und sint der frawen fru-
nde off und neher gegangen und
haben di gabe obir jar und tag
geleden und mit dem rechte nicht
widersprochen zurecht vorswegen
zo sal di gabe binnen und crafft ha
ben und di frunde zulle vorthin
swegen von rechtis wegen
Von eyme kramme gesp. Sint
dem mole daz der man di krame
offintlich vorkaufft hat off eyme
frien marckte und vor euch be
kant hot daz di kramme unforstolen
unforteilt und ungewis sint alz
er uns schreibet zo ist her der kramme
keyms vorfallen zu ende hot her
ymande di kramme vor gut vor
kaufft ader hot ymande recht ge
lobit den sal her weren und sal
em halden waz her gelobit hot
von rechtis wegen Auch ap ny-
mande mit unfug nicht zu
euch begreyfit ab in welcherley
ab in dem margte es wol were
zu vorkaufen und in der mete
von eyme marckte treyben von
rechtis wegen her ...
Wenne eyne zay weyp sterbet und
lessit di gerade und is sturbt wi
der man und der toten frawe swest
zullen zu der her gerade halden

hir off scheppen von hause zu Cinef
Alle gerade di di frawe zu ire ma-
ne bracht hot ader bracht hette di ge-
horit der noch der toten frawe ir ne-
histe spilmogen gancz und gar und
do von der toten frawe man nichs
nicht zu gebe und auch di gerade
di di frawe bey ire manne zampt
mit dem ir manne gezuget hot vor
ir tode von der gerade zal der dem
manne sin bette bedecte und be
stelle tisch bancke ader waz der ge
rade obir obirig ist di sal di nehiste
spilmogen neme zampt mit der
erste gerade di di frawe zu irem
manne bracht hot Auch hot der
manne gerade bracht zu syme wapte
ader dorch von syn gelt recht ge
kaufit hot von mantil ... ader
das flachs der gerade di sal auch de
manne zu vor aus bleyben zunder
mit der mittelste gerade alz halden
teylunge alz obin steet geschreben vo
von rechtis wegen

Et sic est finis registri ...

... Pesinker

Labia sacerdotum custodiunt sci[enti]a[m]

et legem requirunt ex ore eius quia
angelus domini exercituum est. Mal. ii°. In hoc
verbo duo scribuntur que debent esse in sa-
cerdotali scilicet perfecta scientia / sanctitas vite perfecta
scientie cum dicitur labia sacerdotis sanctitas vi-
te cum subiungitur quia angelus domini est
divine quia eliguntur ad hoc ut ceteros preemineant
Dignitate sicut preordinatur scientia sic preeminere debent
debent scientia alloqui ceteris ceteris preeminere
quia nulla maiorum gradum assumit
... q. 2. Nos quoniam te [illegible] eius
cum debet esse eligi tamen comparatione ceter[orum]
excellentior [illegible] non sacerdos
debet esse preesse scientia vilissimus cum reputa[n]-
dus est qui alios precellit dignitate nisi eos
precellit scientia et sanctitate [illegible] et vilis-
simus cum doctor est et prior eligendus
[illegible] q. 1. [illegible] [illegible] cum sit
[illegible] [illegible] in sacerdotibus maior
est [illegible] xxxviii d. [illegible] et io. [illegible]
[illegible] labia sacerdotis et [illegible] omnibus
scientia sua semper sit in plateis defendenda
[illegible] tamen est tollenda [illegible] [illegible]
Cum nos tamen ad [illegible] scientie debet sup-
plere [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] debent [illegible]
scientiam [illegible] [illegible] xxxviii d. [illegible]
[illegible] [illegible] habeant debent [illegible] [illegible]
[illegible] sacerdotes [illegible] scientiam debent [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] semper [illegible]
et [illegible] canonica [illegible] ut [illegible] possit
[illegible] xxxviii d. [illegible] quibus [illegible]
ut [illegible] ad scientiam [illegible] possint et ad
[illegible] xxxviii d. [illegible] [illegible] ut
officium suum possit exequi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] pontifex [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] xxxviii d.
[illegible] et [illegible] xl d. [illegible] [illegible] debent
scientiam [illegible] scripture ut [illegible] xxxviii d.
[illegible] [illegible] debent [illegible]
[illegible] [illegible] scientie [illegible]
[illegible] scripturam et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] xxxviii d. [illegible]
[illegible] [illegible] dubius [illegible]
[illegible] de [illegible] fides [illegible] in
sacra scriptura [illegible] de fide [illegible]
xxiii d. [illegible] [illegible]
[illegible] ut xxxviii d. [illegible] Item
debent [illegible] scientiam [illegible] canonica ut xxxviii
d. et [illegible] Nullo debent sacerdotes [illegible]
[illegible] [illegible] per ignorantiam
[illegible] [illegible] xxxviii d. [illegible]
[illegible] ignorantia in sacerdotibus [illegible]
[illegible] est dignus ut [illegible] xxxviii
d. [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] et honestate clericorum

[illegible] ut [illegible] possint
quia [illegible] per ignorantiam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut ambo in foveam
cadunt xxxviii d. [illegible] et [illegible]
de etate et qualitate [illegible] Cum
sit ars artium et [illegible] [illegible]
[illegible] qui [illegible] ligare et absolvere
de pe. d. vi. [illegible] [illegible] [illegible]
ignorantia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de pe. d. [illegible] [illegible]
[illegible] labia [illegible] [illegible]
[illegible] scientiam [illegible] custodiunt [illegible]
[illegible] [illegible] sacerdotes [illegible]
xxxviii d. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] canonica
qui [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut xxxviii
d. [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] repellam
et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
te xxxviii d. [illegible] [illegible] et
de [illegible] canonica [illegible] xxxviii d.
[illegible] [illegible] de [illegible]
de qualitate et etate [illegible]
ubi [illegible] [illegible] per ignorantiam
quia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] canonica [illegible]
de [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] canonica [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] quod ad [illegible] qualitate [illegible]
quod ad [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] sunt [illegible] decretales [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] agendi
[illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] et exemplorum
[illegible] [illegible] ultimo [illegible] est
de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] lib. in [illegible] [illegible]
et [illegible] in titulos et ti-
tulos in alias [illegible] ut in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] canonica ut [illegible]
[illegible] possit [illegible]
possit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] l. 1 Canon. et [illegible]

[illegible]ciendo sine reprehensione [illegible] legi agi-
tur. Vita humana corrigitur [illegible]
[illegible] sicut [illegible] homo ex corpore et anima
sic due sunt in ecclesia dignitates ponti-
ficalis auctoritas et Regalis potestas. Ideo au-
tem et [illegible] [illegible] [illegible] hiis
una [illegible]. Ipsa enim Canonum
conditor est, ut imperator est conditor le-
gum. ad cognicionem librorum legalium
et Canonicorum [illegible] quod libri legales
continent institutiones, codicem, digestum
vetus et novum, autenticum. Autenticum au-
tem maior liber et hii sunt [illegible]
[illegible] in [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] dividitur in titulos et titu-
li [illegible] et leges per paragraphos. Item
[illegible] digestum continet statuta
[illegible] et [illegible] in [illegible]
[illegible] quo institutiones. Codex institu-
continet imperatorum et [illegible] libros
et [illegible] dividitur autenticum [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
dividitur in titulos et tituli per paragraphos
[illegible] per collationes libri [illegible] iuris
Canonici continet decretum et de-
cretales. Decretum [illegible] tres partes. prima
pars dividitur [illegible] [illegible] pars [illegible]
causas [illegible] [illegible] [illegible]
prima pars dividitur in distinctiones [illegible]
[illegible] in [illegible] et [illegible] paragraphos
[illegible] pars dividitur in causas et causa in
questiones et questiones in [illegible] et [illegible] in
paragraphos [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] in [illegible] et in paragraphos
Ultima pars dividitur in [illegible] distinctiones
de consecracione et distinctiones dividun-
tur in [illegible] et in paragraphos [illegible]
[illegible] [illegible] absolute de illa vel
de ipsa vel [illegible] [illegible] in prima
parte decreti [illegible] [illegible] distinc-
[illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] de conse-
cratione distinctione [illegible] vel [illegible] [illegible]
in ultima parte decreti. Decretales divi-
duntur in [illegible] libros et hii [illegible] dividuntur
in titulos et tituli in [illegible] et [illegible]
[illegible] in paragraphos [illegible] [illegible] [illegible] Ca-
nonici et decreta et decretales [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] statuta decreta [illegible] [illegible] ad
[illegible] [illegible] [illegible] papa de
[illegible] [illegible] statuit et [illegible]
[illegible] decretales [illegible] [illegible] papa
[illegible] [illegible] vel solius [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
nonici et decreta et decretales [illegible]
nomine appellatur [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] similium [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et simpliciter annotacionem
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Canonica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] minus [illegible] de
[illegible] instancia et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] publica [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] decretalium et doctorum
et de summis et [illegible] plurium [illegible]
[illegible] et [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] laboribus et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] potui colligere et co-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis
[illegible] [illegible] annotata [illegible]
[illegible] illos [illegible] [illegible] [illegible] simili-
[illegible] possum ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sit in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] illos [illegible] simpliciter
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sive [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sive in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]
et [illegible] [illegible] opinionis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sufficit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Rogo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] anima [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] potestate [illegible] [illegible] [illegible] De potestate clericis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]

A. j.

Vicarii et absencium ille [illegible] x. v.
eos [illegible] Quod e. supponit quod si annue [illegible]
[illegible] in p[illegible] nec [illegible] nisi [illegible]
[illegible] Re. capit. c. xxxiii. et de [illegible]
[illegible] [illegible] de electione [illegible]
[illegible] spectant ad forum confessionis
[illegible] sunt illa que pertinent ad fo-
rum [illegible] [illegible] eadem libro
in [illegible] et [illegible] [illegible] de offi-
[illegible] [illegible] quod episcopus [illegible] dispensare
[illegible] illo [illegible] officium [illegible]
symoniace [illegible] adeptum [illegible] illius
[illegible] [illegible] [illegible] illo [illegible]
[illegible] dignitatem symoniace est adeptum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] resignet [illegible]
dispensare cum illo [illegible] ad eandem [illegible]
[illegible] puto [illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] cum illa [illegible]
dispensare [illegible] alia [illegible] eligeretur ad
[illegible] tunc posset [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ordinatum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] clericus [illegible] renunciacionem suo-
rum beneficiorum sine consensu [illegible] episcopi Re.
quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
intrare religionem [illegible] sine [illegible]
[illegible] Quid sunt [illegible] quis [illegible]
renunciat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qui [illegible] [illegible] debita
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Re. quod non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod ordinati [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] non possunt
sine licencia [illegible] [illegible] ordinari
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
episcopus non potest [illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] sed [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] episcopus [illegible]
non potest [illegible] [illegible] [illegible] qui
[illegible] ad [illegible] [illegible] promocionis
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] episcopus [illegible]
[illegible] ordinat [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ordinare [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] ordinat [illegible] [illegible]
[illegible] ordinat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] petat
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ordinat
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sint

a [illegible] episcopus [illegible] absque licencia [illegible]
[illegible] ordinari [illegible] [illegible] [illegible]
si [illegible] ordinet alienum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sit ille ordinatus [illegible]
[illegible] et ordine suscepto Re. quod non
[illegible] nisi [illegible] episcopus [illegible] [illegible] et
[illegible] et dat licenciam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
ordinandorum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] licencia [illegible] [illegible] cele-
brat [illegible] sit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et de [illegible] [illegible]
episcopus [illegible] [illegible] promovere
ad sacros ordines [illegible] [illegible] [illegible]
beneficium [illegible] sufficiens [illegible]
[illegible] episcopus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] episcopus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] promovere [illegible]
sacros ordines [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de symonia et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] beneficium Re. ille [illegible] [illegible]
beneficium [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non sint [illegible] beneficiato [illegible]
[illegible] [illegible] quod episcopus [illegible]
[illegible] diaconum vel [illegible] subdiaconum et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ordinabit [illegible]
[illegible] episcopus [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ordines non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Re. quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non potuit ordinari
[illegible] [illegible] [illegible] ordinari [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ordinatus [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible] ordines
[illegible] [illegible] [illegible] petat [illegible]

qui sunt in maiori [illegible] ordines re-
cepit. Ro(spondeo) q(uod) [illegible] et capitula de prima
illius qui cum [illegible] ordines
recepit [illegible] Ro(spondeo) q(uod) [illegible]
et de eo qui furtive sacros ordines
recepit. Nec si aliquis ordines recipit
[illegible] cum illo per quem dis-
pensatur ut receptis ordinibus ministr-
et. [illegible] consultum [illegible] dispen-
sacionem [illegible] de prima [illegible]
qui ordinatur excommunicatus. Ro(spondeo) [illegible]
definitam excommunicaciones in [illegible] de-
[illegible] illius qui sunt in excommunicacione
sive furtive ordines recipit. Ro(spondeo)
de eo qui furtive ordines. l iiii

Nota quod examinator debet inquirere
in ordinando ad sacros ordines [illegible]
[illegible] sufficiens [illegible] Et [illegible]
de etate legitima [illegible] de etate et qualitate
[illegible] de moribus honestis [illegible] de
[illegible] et qualitate [illegible] si sunt [illegible]
de legitimo thoro [illegible] de filiis presbiterorum
[illegible] si sunt de illa diocesi [illegible] de
[illegible] si sunt [illegible]
[illegible] ordinandi [illegible] in nullo
[illegible] [illegible] ex [illegible]
[illegible] aut sufficiens [illegible] l v
[illegible] de [illegible]

Unquam [illegible] non [illegible]
[illegible] Ro(spondeo) q(uod) [illegible]
[illegible] iungit [illegible] cathedra[illegible]
et [illegible] Ro(spondeo) [illegible]
[illegible] iudicacione [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible]
[illegible] Ro(spondeo)
[illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] Ro(spondeo)
[illegible]
[illegible] si [illegible]
et [illegible] Ro(spondeo) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Ro(spondeo) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Ro(spondeo) [illegible] et si [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible] recipit [illegible] l vi

[illegible] ad
[illegible] ordines Ro(spondeo) q(uod) si [illegible]
religionem [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible]

[illegible] dispensacionem ut promoveantur ad su-
periores ordines et ad [illegible] beneficium [illegible]
[illegible] ad dignitates [illegible]
personatus et beneficia curata [illegible]
[illegible] soli papa dispensare [illegible] l vii

Unde [illegible] bigamum [illegible]
[illegible] Ro(spondeo) q(uod) non [illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible] bigamus [illegible]
[illegible] bigamie
irregularitas per baptismum. Ro(spondeo) [illegible]
[illegible] vel biga-
mia [illegible] non tollit baptismus unde
l viii [illegible] bigamus ordinatur et non [illegible]
sine dispensacione [illegible]
vel [illegible] ut homicidium
[illegible] tollit [illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible] sanguinis vel
[illegible] vel [illegible]
[illegible] non tollit [illegible] unde
[illegible] non [illegible]
[illegible] sive [illegible] sive [illegible]
sive [illegible] honest[illegible]
ante baptismum non impedit post baptismum
[illegible] et [illegible]
[illegible] baptismus
tollit [illegible] homicidium
[illegible] bigamie
[illegible] ordinat alienum de ordinatione
[illegible] clericum [illegible] et [illegible] alienos l viii
[illegible] aut ignoravit
et [illegible]
ordinatur [illegible]
[illegible] deponit [illegible]
[illegible] dispensat [illegible]
[illegible] ordinatur
[illegible] celebrat [illegible]
[illegible] unde [illegible]
[illegible] dispensare [illegible]
[illegible] soli papa possit [illegible]
dispensare [illegible]
[illegible] ordina-
[illegible] ordinat [illegible]
[illegible] ordines
[illegible]
[illegible] ordines [illegible]
[illegible] dispensare Ro(spondeo) q(uod) [illegible]
[illegible] de [illegible]
l ix Utrum si beneficiatus possit recipere beneficium l x
[illegible] Ro(spondeo) q(uod) non [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
de beneficiatis [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]

v[el] cle[ri]co p[ro]p[ri]o capit[u]l[o] adultio [illegible]
de quib[us] et ma[n]dat[ur] [illegible] [con]gruat [et]
[illegible] depo[n]i xxxj [illegible] plac[u]it vel
dat desi[illegible] et de cingul[o] honor[is] [illegible]
[illegible] [illegible] et p[ro]p[ter] [illegible] ligari [illegible]
si talis defecto recipit vicari[us] [illegible]
pot[est] [illegible] absolue[re] [illegible] puto [illegible]
[illegible] [illegible] q[uod] no[n] p[otes]t q[ui]a [illegible]
[illegible] in [illegible] ecc[les]ia pote[st] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] no[n] [illegible]
et alia [illegible] [illegible] [illegible] ordina[r]ia
[illegible] et ar[gumentum] adde[illegible] de electione [illegible]
[illegible] q[uod] q[ui] [illegible] beneficiu[m] [illegible]
recipit [illegible] statim vacat [illegible]
in p[ri]mo pot[est] absolue[re] vel ligare et [illegible] est
[illegible] [illegible] pot[est] [illegible] in duob[us]
beneficiis [illegible] beneficiu[m] [illegible]
in ecc[les]ia sua no[n] pot[est] [illegible] in
alia [illegible] no[n] pot[est] absolue[re] vel ligare
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
absoluendi in [illegible] [illegible] posset [illegible]
[illegible] [illegible] absoluendi in [illegible]
[illegible] [illegible] no[n] credo q[uod] possit dispensare
[illegible] duo beneficia [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] q[uod] pot[est] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] no[n] residet [illegible]

De [illegible] clerici [illegible]

[illegible] [illegible] clerico q[uod] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] no[n] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] q[uod] [illegible] clerico ut [illegible]
[illegible] libros vel [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] obedire [illegible]
[illegible] no[n] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
obedie[n]tie [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Sequit[ur] [illegible]

De [illegible]

[illegible] si iudex [illegible]
[illegible] allegata [illegible] [illegible] allegata
[illegible] si iudex [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] mittat ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sine [illegible] [illegible]
[illegible] iudiciu[m] vel [illegible]
q[uod] [illegible] [illegible] [illegible]

De [illegible] iudicis

Vtr[um] si iudex possit petere in iudicio
sine citatione [illegible] si [illegible]
[illegible] et [illegible] pot[est] sine cita
tione [illegible] et sine [illegible]
[illegible] [illegible] no[n] pot[est] [illegible] Alexand[er]
Quid si iudex [illegible] iudicio [illegible]
pot[est] [illegible] iudicas ordinari[us]
no[n] [illegible] [illegible] pete[re] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] iudicas de
legatis [illegible] [illegible] pete[re] [illegible]
et [illegible] alia [illegible] de [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Quid
si iudex aliquid recipit [illegible]
[illegible] [illegible] iudicat in iuste
vel [illegible] iudicat iuste [illegible]
[illegible] [illegible] restitue[re] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
iuste [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dedit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
iudice [illegible] [illegible] [illegible]
no[n] [illegible] restitue[re] [illegible] dedit [illegible]
[illegible] [illegible] Alexand[er] [illegible]

Vtr[um] si iudex possit [illegible]
delinquente [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] no[n]
pot[est] iudex [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Alexand[er] [illegible]
[illegible] Quid si [illegible] possit renu[n]tiare
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

Vtr[um] si [illegible] liceat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Quid si [illegible] liceat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Quid si
petat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] petat [illegible]

[illegible]

ad ghere bonum c [illegible] aut illud q͞ iud[illegible]
dubium ? sicut e contra vel facere sine
superiorum frangere. Queritur si aliquis donasset
quod velit aliquid dare in vitam et
illa modo ipse fecit [illegible] si [illegible] [illegible]
[illegible] Responsio quod non quia [illegible] [illegible]
[illegible] in casu [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Queritur aut quis accipit [illegible]
ab aliquo et mandat quod velit ei reddere
quandocumque possit et ille incipit [illegible]
[illegible] utrum [illegible] ei reddere. Responsio quod non [illegible]
[illegible] Queritur si duo [illegible]
promittunt [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] utrum alter teneatur [illegible] Responsio quod
[illegible] [illegible] Queritur [illegible]
aliquis [illegible] alium et [illegible] quod [illegible]
faciat ei [illegible] quod velit et facere [illegible]
[illegible] ei [illegible] et ille [illegible] ei [illegible]
in [illegible] vel [illegible] quod si ipse [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] utrum teneatur
adimplere. Responsio quod non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] si non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Queritur
si aliquis [illegible] quod velit [illegible]
[illegible] utrum liceat ei [illegible] [illegible]
religionem. Responsio quod non [illegible]
[illegible] illud in melius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] Queritur si [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Responsio quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] testes si [illegible] si [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de domo sed [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Queritur si aliqui [illegible] si [illegible]
[illegible] ut possint se [illegible] absolvere.
Responsio si [illegible] [illegible] quod [illegible] ad
[illegible] et [illegible] ad [illegible]
[illegible] ad [illegible] quod [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible]
et [illegible] et tamen si [illegible] absolvi non
teneatur [illegible] [illegible]
Queritur si aliquis [illegible] se [illegible]
[illegible] et impeditur non [illegible]
[illegible] utrum sit periurus. Responsio si tunc [illegible]
[illegible] credebat se non posse [illegible]
vel credebat quod posset, sed [illegible]
non habet [illegible] credendi in utroque

eum periurum [illegible] [illegible] in [illegible] de [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
aut credit [illegible] [illegible] posset [illegible]
[illegible] non [illegible] periurum [illegible]
[illegible] si [illegible] [illegible] et in [illegible]
[illegible] Responsio quod [illegible] periurus [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] Queritur si
aliquis posset [illegible] [illegible] [illegible]
Responsio quod non solum [illegible] sed et [illegible]
sed [illegible] si in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in melius [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Queritur utrum [illegible] [illegible] sit [illegible]
[illegible] Responsio si [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sed ille intellexit
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
intelligunt [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Queritur
si omne mandatum sit peccatum mortale.
Responsio quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vel
[illegible] si [illegible] mortale [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Queritur utrum omne mandatum sit
peccatum. Responsio quod [illegible] Augustinus [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible]
mandatum peccatum esse [illegible] peccatum
[illegible] Queritur si [illegible] [illegible] omne
mandatum sit peccatum mortale. Responsio [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
mandatum quod sit [illegible] [illegible] non
sit religiosus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] sit [illegible] et [illegible]
[illegible] non omne [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] non omne peccatum [illegible]
[illegible] peccatum mortale [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] Queritur [illegible] [illegible]
mortale [illegible] [illegible] sit [illegible]
Augustinus [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] in [illegible]
et non [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] posset [illegible] [illegible]
[illegible] esse in domo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] si [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in statu [illegible] Responsio quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] ut [illegible] de [illegible]

q. i. et talis comprehendit xxi q. [illegible] de vita et honestate clericorum li. quibus patet per quod sit proprio vel consilio [illegible] Item si acolitus [illegible] [illegible] contrahat [illegible] Respondeo clerici autem qui sufficiunt ad nuptiam [illegible] ut si duxerit viduam vel secundo coniugatus et [illegible] [illegible] Secundo clerici qui non sufficiunt ad actum [illegible] ut si duxerit virginem vel maneat in actu laycali [illegible] [illegible] xxxiii d. et de [illegible] in clericis capitulo [illegible] si nullo modo valet gaudere privilegio clericali [illegible] sicut fuit [illegible] scandalo uxoris [illegible] iusta [illegible] vel alia [illegible] habent tonsuram [illegible] [illegible] patet manifeste quod acoliti qui [illegible] stolas tenent [illegible] [illegible] Respondeo quod in necessitate clericali [illegible] sunt [illegible] ut [illegible] [illegible] vel mordeat in [illegible] vel irrideant ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] loquitur et audiat et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] De fornicatoribus

Utrum liceat audire missam sacerdotis fornicarii Respondeo [illegible] illud fuit [illegible] ita quod [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] ita quod [illegible] [illegible] et [illegible] tollatur quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia omnem missam licite potest audiri et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est ita quod nullus [illegible] [illegible] [illegible] vel notorie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] missam [illegible] audire [illegible] [illegible] [illegible] de cohabitatione [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] Quaeritur si notorius fornicator possit absolvi Respondeo quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] Quaeritur si [illegible] celebrat [illegible] Respondeo [illegible] quod dispensatio [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] illa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Quaeritur si fornicarie [illegible] tenentur ad restitutionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Respondeo [illegible] de donationibus [illegible] [illegible] ancilla [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et illud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] De clericis [illegible]

Utrum si clerici [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cogi ad [illegible] [illegible] Respondeo quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] infra libro v de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bona [illegible] [illegible] [illegible] tenentur ad restitutionem Respondeo infra libro v de raptoribus Quaeritur si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Respondeo si talis [illegible] tonsuram tunc retinet privilegium clericale ita quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] gaudere privilegio clericali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ita [illegible] [illegible] summa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scandalum uxoris et [illegible] [illegible] gaudere de privilegio clericali [illegible] [illegible] [illegible] in canone Respondeo [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] scandalum uxoris [illegible] [illegible] non amittit privilegium clericale [illegible] ad beneficium illius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] in culpa [illegible] [illegible] clericos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tonsuram vel [illegible] clericalem Respondeo [illegible] [illegible] [illegible] De [illegible] clericorum

Utrum si [illegible] studii causa possint abesse ecclesiis suis Respondeo quod si [illegible] in scholis possunt abesse [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] Quaeritur si clerici in [illegible] [illegible] [illegible] beneficia tenentur ad horas canonicas Respondeo quod [illegible] beneficiati

De beneficiis [illegible]

Utrum si plura beneficia [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] et [illegible] dispensatione [illegible] [illegible] peccatum Respondeo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Quaeritur si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Quaeritur si idem est de [illegible] Respondeo [illegible] de [illegible] [illegible] ut supra Quaeritur si [illegible] [illegible] plura [illegible] possit unum retinere quod maluit Respondeo quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Gregorius Quaeritur [illegible] possit dispensare super pluralitate beneficiorum Respondeo quod in beneficiis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Quaeritur

b vii

b viii

b ix

nec petat etiam qui est beneficium et recipit
alterum prius ... relinque(re). Ro(spondeo) ...
quibus relinquit primo petat ... capitulo
... inquirit ... et recipit ...
[illegible] ... Vt quibus de ...
... si aliquis ... recipit secundum
beneficium et optinet primo nec possit ...
ditos in primo absolvere. Ro(spondeo) quod non quia
... desiit esse prelatus ... et ...
... in eis ... non potest eos absolvere
... Ro(spondeo) ... placuit ...
... Ro(spondeo) quod non quia in
... credentes eum esse prelatum
non prelatum ... De episcopo mortuo
vt si electo mortuo episcopo ... in
... in ... Ro(spondeo) quod non ... sit
... sine ... si est ...
... Ro(spondeo) ...
... ad ... quia ...
... velit ...
... quia de ... de sede
vacante electi ... beneficia ...
... ad ... Ro(spondeo) quod non ... de
... si capitulum mortuo episcopo
possit electum in abbatem confirmare. Ro(spondeo) ...
... de maioritate et obedientia ...
... si de sede vacante capitulum
possit absolvere ... ab episcopo
absolvenda et de maioritate obedientia
... de sede vacante ...
... interdicto ... Ro(spondeo) ...
... de appellatione
... capitulum vacante ...
... que ... spectat
ad episcopum. Ro(spondeo) quod non ... in hoc ...
... episcopi ... pontificales
Vtrum quod negociatio ... sit quando ...
... persona ... ut laycus ...
vel ... possit ... in ...
... vel
... debito
debito modo ... sine ... et ... in
... competenti ... die ...
et loco ... et ...
... in ... post ...
in illa ... vel loco quo ...
... Ro(spondeo) ... clericorum
clericis quod negociatio ... et ...
... consilio ... laycalem
... laycalem et ... in alio ...
... laycorum
... in ... usum
... ... debita ... et debito modo ... negocia... ... Vtrum
... res ... precium ... quod
sint empte. Ro(spondeo) quod quia ...
... modicum ... de ...
... sine ... de
... vel de ... debeant
... ad arbitrium
bonum ... Vtrum ... in
venditionibus ... decepto
et si ... decepto ... ultra
Ro(spondeo) si dolus dat causam contractui puta do
lo inducit ad vendendum rem quam
aliter non venderet non valet

... in contractum ... si ...
... e ... per dolum
... vel per dolum
... contractus ...
... ad supplendum ... Vtrum ...
... ut causam contractui dedit ut ...
... in contractum ... deceptus sum vel
ultra dimidium iusti pretii in venditione
Vtrum ... deceptus ... supple...
iustum pretium vel ... venditor
Vtrum ... deceptus sum ... dimidium
... iusti pretii ... agere
aliquid ... contra ...
... decepte ... dimidium
iusti pretii ... Cum dicta
Vtrum ... tempore venditionis ...
... studio emptoris et
alio ... meliorata ... xxx ...
... venditor. Ro(spondeo) quod ... quia
tempore venditionis spectandum est ...
... Cum dicta Vtrum de illis
qui faciunt gladios vel balistas
et vendunt ... et ... alia quo
... Ro(spondeo) ...
vendunt ... et ... esse utiles ad
usum ... arma in iusto
bello et ... ad ...
... et ... vendi sine
peccato ... vendunt bona ...
... venditor ... aliquis
... ad malum ...
... sunt ... que ad nullum
usum sunt utiles ... ad ma
lum ut sagitte ... ad ...
... et talia non ... vendi
vendi sine peccato ... sine ...
... venditor
... Vtrum de illis qui vendunt
... et ... et ...
Ro(spondeo) quod non ... de talibus
artificiis ... ut ...
... vel ...
... de illis
que faciunt ... Ro(spondeo)
non ... quod sunt ...
... et ...
et ... ut ...

De locatio et conducto

Vtrum si aliquis locavit agros et
ad ... sterilitas ...
... pensio sit ...
... et ... ubertas
... pensio sit ... Ro(spondeo) quod si
colonus ... ad ...
... colonus
... pensionem sine ...
... modus ...
... sterilitas accidit sine
... coloni ut puta ...
et si tamen colonus sustinet dam
num ... pensio ...

uel tunc vsure percipientur uel subsequentis anni valeat sterilitas compensari. Queritur si sustinet modicum dampnum quia debet modicum dampnum sustinere. Ubi autem sterilitas accidit propter colonum negligentia in segetibus existentibus habitis negligenter cooperiatur tunc dampnum pertinet ad colonum ad quem de ubertate debet. Ubi accidit ubertas cum sterilitate augenda est pensio. Ubi autem accidit ex diligencia coloni non est augenda ff. locati conducti. Queritur propter sterilitatem unius remissa sit pensio et sequenti anno contingit ubertas utrum dominus possit accipere integram pensionem. Respondeo quod sic ff. locati co[nducti] c. [illegible]

C iij

Queritur qui alienat feodum insulto domino illius feodi perdit et consequenter [illegible] non habet in feodo illo ff. [illegible] [illegible] amittit ius feodi. Respondeo. [illegible] si feodarius mortuo domino ab heredibus eius infra annum [illegible] ad vestituram feodi non pervenerit. Idem si domino [illegible] fecit. Unde [illegible] si mortuo feodario [illegible] non habet utrum [illegible] feodum ad filios. Respondeo [illegible] si dominus [illegible] [illegible] feodum feodum. Respondeo [illegible] constitutiones feodorum [illegible]

C iiij

De [illegible]

Queritur si clericus debilitatem assumit [illegible] patrone [illegible] in [illegible] si non feceris [illegible] ecclesiam [illegible] ecclesiam si ille non debet [illegible] Respondeo si assumit [illegible] ad [illegible] [illegible] autem [illegible] [illegible] non [illegible] de officio [illegible] [illegible] si ecclesia non [illegible] sufficit [illegible] Respondeo ille qui [illegible] habet [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] De ecclesia [illegible]

[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] debet [illegible] capitulum [illegible] Ubi autem [illegible] capitulum [illegible] et non [illegible] [illegible] tunc [illegible] si omnes negligentes [illegible] ad metropolitanum devolvitur [illegible] Ubi [illegible] si [illegible] in [illegible] [illegible] ad [illegible] si [illegible] non [illegible] [illegible] Respondeo [illegible] de negligencia prelatorum [illegible] si [illegible] [illegible] [illegible] non de [illegible] negligencia prelatorum [illegible] tunc [illegible] [illegible] ut [illegible] ultimo [illegible] [illegible] illius [illegible] non [illegible]

[illegible] De locacione [illegible]

C v

Queritur si clericus locavit ecclesiam suam ad tempus [illegible] et [illegible] statim [illegible] ecclesiam totum [illegible] [illegible] iste qui locavit ecclesiam moritur in primo anno ecclesia [illegible] [illegible] ille tenetur stare [illegible] ante[ce]ssoris. Respondeo si [illegible] [illegible] in utilitatem ecclesie ille [illegible] [illegible] de solucionibus [illegible] Ubi autem non est [illegible] in utilitatem non tenetur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in studio [illegible] [illegible] de [illegible] ultimo. De solucionibus

C vj

Queritur si clericus solvere debet debita antecessoris sui. Respondeo si illa debita sunt contracta pro utilitate ecclesie tenetur successor solvere [illegible] Ubi autem [illegible] utilitatem ecclesie et sine utilitate contracta sunt non tenetur [illegible] de fideiussoribus [illegible] filius [illegible] debita [illegible] Respondeo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] legata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de testibus

[illegible]

C vij

Queritur de [illegible] [illegible] elemosina. Respondeo in [illegible] [illegible] non [illegible] ut [illegible] [illegible] non [illegible] elemosina [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] et non [illegible] elemosina [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] si [illegible] possit. Respondeo [illegible] [illegible] [illegible] possesse [illegible] [illegible] [illegible] possesse et [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] alienis [illegible] [illegible] Respondeo [illegible] non et [illegible] elemosina [illegible] [illegible] distingo [illegible] autem [illegible] debita autem [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] Unde [illegible] debita [illegible] elemosina [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] est [illegible] [illegible] Ubi autem [illegible] [illegible] si [illegible] [illegible] [illegible] si [illegible] [illegible] elemosina. Respondeo [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possit facere elemosinam. Respondeo [illegible] [illegible] [illegible] elemosinam [illegible] [illegible] et [illegible] Ubi autem non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

mortuis pauperum illo sermone [illegible] quis si pauperum mortuis sermone et placitum prohibet [illegible] in hoc casu [illegible] obediendo [illegible] quis si [illegible] in secularibus [illegible] in hoc casu possit facere elemosinam [illegible] quod moderatam faciat [illegible] placitum [illegible] et religiosus [illegible] facere elemosinam sine [illegible] et licentia [illegible] parochiali [illegible] facere elemosinam [illegible] pauperem [illegible] et [illegible] facere nisi [illegible] et moderatas [illegible] elemosinas [illegible] elemosinas magnas sine [illegible] et moderatas [illegible] possit facere elemosinam sine [illegible] domini [illegible] panem [illegible] quod domino placuit

De peculio clericorum

C. iv Utrum si clerici possunt dare [illegible] suis [illegible] suis [illegible] indigentes [illegible] possunt [illegible] elemosinam et testamentum et dare [illegible] elemosinam [illegible] testamentum [illegible] moderatum [illegible]

De testamentis et ultima voluntate

C. v Utrum quis possit relinquere de hereditate et testamento [illegible] filium [illegible] xxii [illegible] de quibus [illegible] dare portionem filii [illegible] hereditatem filios [illegible] legitimam [illegible] si filii [illegible] legitimam [illegible] hereditatis [illegible] legitima [illegible] patris [illegible] filium [illegible] totam hereditatem [illegible] filium [illegible] in apostolica [illegible] in preiudicium [illegible]

[illegible] per [illegible] accipiat [illegible] cum quibus [illegible] imperatoris [illegible] templi [illegible] cum maleficiis [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] testamentum [illegible] nomine [illegible] filii sunt [illegible] in [illegible] alia [illegible] religionis [illegible] Item si [illegible] monasterium [illegible] et [illegible] monasterii [illegible] debent [illegible] si clerici nichil [illegible] possit facere testamentum [illegible] pro [illegible] et religiosis et [illegible] Item [illegible] plures [illegible] et legatum [illegible] est melior alio [illegible] legatorum [illegible] eligere si vult [illegible] indicante

De successionibus in testamento

Utrum si monachus possit tollere hereditatem [illegible] xix q. [illegible] si [illegible] intestatus et non habet [illegible] hereditatis [illegible] in testamento [illegible] debet [illegible] de bonis [illegible] testamentum [illegible] quia [illegible] faciat testamentum de bonis suis [illegible] quia ultima voluntas [illegible] in testamento [illegible] relinquere [illegible] successionibus ab intestato [illegible]

De sepultura

Utrum si [illegible] in [illegible] si sint [illegible] sepultura [illegible] relinquat [illegible] et [illegible] eligere sepulturam [illegible] possit petere [illegible] portionem [illegible] petere integram portionem [illegible] et [illegible] legavit [illegible]

dictum mortis ut patet si quis alium
ergo relinquit et illi absconditum recepit
absconditum recepit ut de ecclesiis accommodati
petam ut patet ut art. ad complementum
pietatis vel quod et xx queritur si intr
inolit non elegit sepulturam et habuit du
os unde eorum sepulturam sed si unus
moritur et alter remanet superstes
utrum remanens eligit sepulturam quod
hugo xiii q. ii una que est de uxore
dicit quod in cum habuit virum suum superstitem
vir eligit sepulchrum unde moriens non
elegit sepulturam quando si ipsa elegit ecclesiam
alibi quam in sepulcro viri tunc sepeliatur
ut de se. c. de uxore De quibus offerendis iij

Vit in quibus festivitatibus debeant
homines tale offerre Respondeo hostiensis
quod in maioribus festivitatibus pascha penthe
costes et nativitatis domini et festo propri
homines debent offerre integro denarium de
illo semper ubi constitute debitum solemp
nitatem et in die proprii lx idolo quod dig
num ut homines sicut sepulturam spiritualem de
nariunt que in spiritualem proximum
genuit Nota quod aliqui sunt quorum ob
lationes non debent recipi in detestationem
criminis seu notorie deserviendo et quorum
opprimunt pauperes ut c. q. de oblationibus
Item raptorum ut de decimis scrip eo
Item usurariorum ut de usuris quia
in omnibus Item meretricum ut videntur
non accipiat ecclesiam mercedem prostibuli quod tam
pro c. i. de decimis iiij

N Ota quod decime alie sunt personales
alie prediales personales sunt que
intuitu persone solvuntur ut de negociis
artificio et huiusmodi ut de c. q. non quod debet
prediales dicuntur que ratione prediorum sol
vuntur c. i. de decimis Queritur utrum
decime personales sint in precepto Respondeo quod
personales quam prediales decime sunt in pre
cepto quia duplex est ut preceptum affir
mativum et negativum quia preceptum
negativum obligat semper et ad semper
preceptum vero affirmativum obligat semper
sed non ad semper unde sed de primo
tenetur licet consuetudo contraria solvere de
cimas personales sed prediales Item
si non est consuetudo et ecclesia petit de
cimas in hiis casibus videtur tenetur
solvere quam alleg. Queritur si decime
prediales iure tenetur solvere sed
de personalibus et quod dicit sed in precepto
Respondeo dicimus decimas ante legem
in consilio fuerunt sicut patet Sub lege
sunt in precepto universaliter Tempore
gratie preceptum in consilio preceptum in pre
cepto In precepto petitur et exigitur sicut
consuetudo approbatam Item consilio non ad
illo petitur nec exigitur nec consuetudo
habetur in hiis duos creditum ad decimas
quam alleg. Queritur de minutis et

laycos qui recipiunt decimas
tiores si in aliquo casu possit eas recipe
sine peccato videlicet Respondeo sic Jo. et xx de
cime tenebantur et quibus duplicia ratione
et intuitu domini absconditum et sic fuit
tunc spiritualis et non fuit eadem in lay
cum non quo ad perceptionem sed quo ad
fructuum perceptionem hodie enim quo ad
alij laici accelerunt sibi allegando
non ut collationem decimarum factam laycis
alienationis ut infeudationis fuit facta
in decreta de c. q. prohibemus unde si
ius non spirituale nec perpetuum nec perceptionis
fructuum ante dictum concilium fuit
collatum laycos et ipse bone fidei
et defendet ecclesiam sed hominibus et capel
lanis sic patet per concilium Aliter si unum de
fuit in preiudicio animae sue tenet quod
xx queritur si nasci de decima non
ante concilium sit collata vel post Respondeo si
ille qui habet decimam et antecessores eius
quiete et pacifice sex nationem te
nuerunt eam et recognoscentes se
tenere ab ecclesia ut et in modo feu
dunt absconditum debitum illi ecclesie
alio vel alij nomine reportis possimus
est quod sit decimaturus ut xix d. illa
alias vero est presumendum quod iuste teneat
quod vult De intrantibus religionem DG

C Lericus qui beneficium vult intrare re
ligionem nisi expectabit quamvis per an
num ut non gaudeat beneficium cum beneficia
non debent vacare nisi per vi menses et de
et de successionibus providentur multa
Dicit Respondeo Ar. de licencia eius vult ex
spectabit eum per annum si sine licencia
gaudeat nisi statutum quibus beneficia
conferenda de c. q. Statuimus quod si quo
queritur Or. aliquis religiosus visitat eccle
siam religionem non petita licencia
utrum possit revocari a suo prelato Respondeo quod
non maxime si professione fuit multa u
prohibentur sed non tamen tenet big si
aut post prohibicionem ut unanimorum per
sumpsi votum quod tertium quod vult Queritur
si quis [illegible] et artiorem religionem
obtenta licencia si reddit ad primam
ut prelatum teneat eum recipere Respondeo sic
sit ante professionem secus tenetur recipe
eum prelatus aliter non quod vult Item si ali
quis venit intrare religionem Cartusiensis
nisi alle ut pt. iusso intrare laycorum
ordinem Respondeo quod non primo debet primo ante
Cartusiensium et per modum si vult ut
intrare in ordine laycorum ante
professionem quod vult Queritur si aliquis post
professionem ante xiiii annum nunquam ut re
dit in seculum Respondeo quod quam professa fuit
ante xiiii annum completum non tenetur
nisi aliquibus per tempus alliud habeat eam
ratam de c. et infra de c. et infra
et c. significatum e. aut c. dum de

Item mortuo [illegible] non [illegible] si professio [illegible] xiiii annorum [illegible] Queritur an in infidelibus aliquis possit redire in seculum ante professionem. Respondeo quidam aliquis intrat religionem aliquando absque proposito seculum mutandi sed habitu religiosorum [illegible] similiter tantum tenetur in mane vel [illegible] ad expiandum peccatum [illegible] ut [illegible] abstinentia regularium unde sibi placuerit [illegible] sine [illegible] seculum [illegible] [illegible] possit redire seculum ne tamen [illegible] [illegible] dissolute [illegible] [illegible] De quibusdam [illegible]

Queritur si aliquis [illegible] aliquis [illegible] intrat religionem et postea revocatus fuit [illegible] revocatus revocante [illegible] [illegible] redire. Respondeo [illegible] [illegible] si ante redire [illegible] non [illegible] in [illegible] [illegible] Queritur si mulier ad [illegible] [illegible] sic [illegible] in [illegible] religionum. Respondeo si [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] adulta possit intrare religionem in [illegible] [illegible] Respondeo quod non [illegible] [illegible] possit adulterium [illegible] sibi [illegible] [illegible] non est [illegible] Queritur si [illegible] [illegible] [illegible] non possit [illegible] alio in [illegible] intrare religionem. Respondeo quod non possit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Queritur si uxor de licentia viri sui possit intrare religionem [illegible] in seculo. Respondeo si uxor [illegible] quod non possit sine fornicationis suspicione non sufficit licentia uxoris nisi ipse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Queritur [illegible] [illegible] semper [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sufficiat licentia uxoris ut [illegible] ante [illegible] ut ipse [illegible] et maneat in seculo [illegible] [illegible] et [illegible] De voto et voti

[illegible] quod [illegible] [illegible] status [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] deliberato [illegible] aliquis [illegible] [illegible] apud se [illegible] et illud [illegible] apud deum non apud ecclesiam obligat [illegible] quando [illegible] deliberationem [illegible] [illegible] [illegible] et illud obligat [illegible] ad deum et [illegible] venerit [illegible] [illegible] Respondeo [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obligatio [illegible] votum et illud obligat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Queritur si aliquis velit intrare [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] quod [illegible] Respondeo quod [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] de religione [illegible] [illegible] [illegible] et tunc [illegible] [illegible] non [illegible] aliud [illegible] intrare [illegible] [illegible] si vellet [illegible] et si dubitet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Queritur si prelatus possit absolvere et religiosos sibi subditos [illegible] [illegible] et abstinentie [illegible] [illegible] religionis. Respondeo [illegible] [illegible] intendit [illegible]

[illegible] [illegible] non in [illegible] [illegible] absolutum est si [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possit [illegible] [illegible] [illegible] religiosis [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prelatus [illegible] Queritur si aliquis [illegible] sine licentia [illegible] [illegible] Respondeo abstinentia [illegible] voti sine licentia [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Queritur si aliquis religiosus [illegible] vovere sine licentia sui prelati [illegible] quod non [illegible] Queritur si [illegible] possit [illegible] aliquid vovere sine [illegible] [illegible] Respondeo quod non si [illegible] [illegible] revocare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illa sola vota que nihil [illegible] sine scandalo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Queritur si [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] revocat [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] tunc non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Queritur si [illegible] sint vota que fuerint [illegible] in [illegible] [illegible] in [illegible] et [illegible] que fuerint in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Respondeo si [illegible] [illegible] [illegible] obligandi se [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] Credo [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Queritur si aliquis vovit [illegible] in pane et aqua et [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] Respondeo quod non est voti fractor [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Queritur si aliquis [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Respondeo [illegible] si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] se in [illegible] [illegible] non in manu publice persone ita quod ille [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] publice persone [illegible] [illegible] in manu publice persone [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] publicam personam [illegible]

Quod aliquis voveret et traderet se in manu publice persone nondum dicatur dicatus quia loco eius adoptatur simplex votum non votum est nisi simplex votum quod emittitur a seculari in seculo remanente Goffredus Willelmus quod dicit et Willelmus et dicit quod hec minora non sufficiunt nisi fiat obligatio ad aliquam certam religionem ut si aliquis obligaret se ad aliquam religionem ut extra de regularibus porrectum et quamvis talis non certa possit insinuari vel ad certam regulam ut cum aliquis facit obedientiam in manu publice persone et votum sollempne et est [illegible] quia facit certam regulam [illegible] Goffredus [illegible] cum monachi fuerint antequam contra regule monachorum [illegible] ante [illegible] dictum sint monachati [illegible] monachi [illegible] et [illegible] ut [illegible] et [illegible] in manu publice persone [illegible] ad [illegible] et [illegible] et [illegible] in [illegible] obedientia per quam homo obligetur ad regulam vel ad certam [illegible] monachi quod votum benignitas [illegible] quamvis possit [illegible] Quia si non sit obligatio ad obedientiam [illegible] [illegible] ut sine preiudicio [illegible] est simplex [illegible] et cum [illegible] minorem [illegible] vel vovens [illegible] applicatur publica persona [illegible] Willelmus [illegible] ad quod [illegible] et illi qui [illegible] ad [illegible] et illi de [illegible] [illegible] abbates et [illegible] religionem de [illegible] q. i. [illegible] et abbas et alii [illegible] monachi et canonici regulares [illegible] in forma [illegible] vel non possit insinuari et xx q. i. viduas [illegible] in [illegible] [illegible] ierosolimitano omnes [illegible] [illegible] vovent [illegible] et [illegible] et in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad locum illum [illegible] ibi [illegible] alias [illegible] superiori [illegible] ad [illegible] [illegible] Goffredus Willelmus De residentia monachorum in cella

Vel si monachi per [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] et [illegible] [illegible] simul esse [illegible] [illegible] solis monachis [illegible] [illegible] de [illegible] Goffredus [illegible] ad [illegible] monachis [illegible] [illegible] [illegible] ordo xvi q. i. [illegible] [illegible] [illegible] xvi q. i. [illegible] monachis [illegible] abbates [illegible] [illegible] [illegible] est voluntas [illegible]

Quod [illegible] monachi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et similia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alias non [illegible] xvi q. i. [illegible] [illegible] [illegible] Goffredus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] xvi q. i. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] religiosi ut [illegible] et similibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et vigiliis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et in [illegible] regula [illegible] xvi q. i. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ad obedientiam [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] in [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] in [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] xvi q. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] xvi d. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] scandalum [illegible] [illegible] [illegible] xl [illegible] Goffredus

De [illegible] [illegible]

Vel si [illegible] edificaverit ecclesiam [illegible] possit esse [illegible] [illegible] [illegible] xvi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ecclesiam non assignata dote [illegible] [illegible] [illegible] fundator [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ecclesiasticis edificiis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fundator [illegible] possit [illegible] loco religioso sine consensu episcopi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in possessione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possit [illegible] [illegible] [illegible]

q̄ ne. ex. e. c. priuate. Et q̄ si dat alteri partem prebende inuito sit ab alio fertur. Ex q̄ ne. ca. xxxiij q. iiij. Quicunque aliquis sit priuatus filius. Ex q̄ ar(guitur) q̄ ibi prohibitum ar. ex. e. c. Consuluit q̄ licet Cutinis tamen decretis ab bine ne sententiam de iure ... Scala possidet. ex. e. c. Consuluit et quod si plures sunt pretium cuiusque pro ... parochie priuate. Ex q̄ ar. ex. de electione. Cum in ure glossa. Clericis de ius proximis possit vendere. Ex q̄ non ex. e. e. de iure. Cum ... vinisit ex. e. c. cum sit. De iure canonico ministri

D. v

Vtrum ius proprie nec nullus simo pres possint fieri gratiam in siluicos. Ex q̄ iuxta est priuata glossa in Dominus chu(...) quod possunt sibi defensione

1 ... A

pro ... & cadit in deatum ... ab eccli(si)a q̄ ... Ecclesia si in iusta guerra capta sit ... cadit ... per constitucionem privilegio ipso et ... Dum hic semper modate ... glossa ... filium militem fuat ... filiam maritat ... aliquis ... Ex q̄ sit modato. glossa vir. ex. de. ... de questis cull... collectis ... a secularibus in ... Ex ... nichil sit pote ... misi aliquis ... iustitia sunt ... de nono ... de hac ... aliquis ... Dominium ... tenentur ad restitutionem. glossa in ... Quid. e. de. de decolonitis. Ex q̄ si sit ... et ... in pena ab ... in penam ... et ... et ... iusta causa ... sine sorte et ... et recipi ... sunt ... et ... aliquis ... in institutionem sit ... possint instituere ... sunt nomine ... ne sit sine ... aliquis ... sit ... iusta sunt ... de ... quam non soluunt theolo(gi) Ex q̄ fructum ... et teneantur ad restitutionem.

Glossa v. ... ij

E j

Vtrum si missa sit de sola consecratione Ex quidam dicunt q̄ ... glossa ... et ... Dominus priuatus ... si eius consecrat ecclesiam et ... missa ... ecclesia est consecrata. Ex q̄ ... et ... tenentur ... glossa ... in sine ... dissolutione et ... ecclesie ... mo. de loco ad locum ... sit ... Ex q̄ ... non ... dum ... ibi ... glossa. v. ... si ... lapis de altari motus ... sit consecranda. glossa in. ... Item ... de lapidibus qui sunt in cornibus altaris. Cum ibi solebat sit altaris glossa. vel si aut de alio loco lapis in ... sunt ... q̄ ibi impediatur ... si aliquis ... sunt ... ad longitudinem ... Ex q̄ ... q̄ ... ne ... glossa vel ... si ... sit ... si augmentum ... ... glossa ... Quant. si ... lapidea ... altaris ... fine ... consecrari possit. Ex q̄ ne. glossa. vir. ... in eo celebrandi ... summa ... Ita ecclesia sit reconcilianda ... effusionem ... sanguinis. Ex q̄ ne ... sit enormis effusio. glossa viii. Quant si aliquis cadat de ecclesia et moriatur ibi ... lapide ... Ex q̄ in ... ne ... ecclesia ... de consecratione de ... Quant si aliquis in ecclesia ... et moritur in ... Ex. ecclesia reconcilianda ... moritur ... in ecclesia reconcilianda ne ... glossa vir. Et si vir in ecclesia ... sunt de beato thoma. Ex q̄ ... q̄ ecclesia ... reconcilianda ... effusio sanguinis ... non pollui ... consecrationem ... si vir ... in ecclesia. Ex q̄ in hoc ... reconcilianda ... ad ... reconcilianda. Ex q̄ ... manifestum sit glossa vir ... sit ... notorie ... consecrationem ... Ex q̄ ne. possit glossa vir ... q̄ de consecratione ecclesie nichil ... sine symonia ... de symonia. Cum sit ... esse ... ecclesia ne possit ... consecrare ecclesia. ex. e. q. viij. ... placuit ... de symonia. Cum ... reconcilianda ... cymiterij. Ex q̄ si cymiterium ... ecclesia ... cymiterium sine ecclesia ... ne ... celebrari in ecclesia ... reconcilianda in ... e. ... et ...

1·3

E ij

Vtrum si ... forme ... impedit. Ex q̄ ... sit in ... nel ... vel ... vel ... vel ... vel ... vel ... et ... consecratum ...

in eucharistia sicut pr(ius) . . . non
manet idem modus . . . in . . .
. . . consecr(ati)o . . . influencia . . .
et . . . in corpore . . . ministro
. . . et . . .
. . .
. . .
. . . ut . . .
. . . formatione ut . . .
et accomodacionem sit nomine . . . sit ut
si dicat hoc . . . corpus meum . . .
. . . ad . . . accomodacionem . . .
. . . ut si dicat hoc . . . corpus meum
. . . si fiat cum simplicitate . . .
. . . impedit . . .
. . . ut si pueros . . .
. . . hoc . . . corpus meum . . .
. . . puer . . .
. . .
. . . baptismum . . .
. . . illa . . .
hoc . . . corpus meum fantasticum . . .
impedit . . . intencio
[illegible]

. . . de . . .
. . . nulla dies . . .
. . . et . . .
. . . nulla dies . . .
. . . missam
. . . missam . . .
. . . de . . .
. . . in . . .
. . . in . . .
. . . ad altare ubi . . .
. . . ut
. . . altare . . . missa . . .
. . . altare . . .
. . . missam . . .
. . . eucaristia . . .
. . . de eu-
caristia . . .
[illegible]

de tornamentis

sunt cum intentione proferenda super ipsum
vinum et super glaciem cristallinam qualis
tamen quia sunt aliquorum multorum va-
riorum super consecratione terminorum commi-
nandum providentes. Quaere si de re-
liquis de pane ~~tritici~~ siliginis potest
confici. Respondeo quod non, secundum Thomam de pane non
tritico. Quaere si grana ordei vel alia grana
aliquibus granis admixta sunt. Respondeo si
tantum admixtum sit tam parve quod
non ponitur absorbetur tritico alias non (alias impedimentum)
impedit. Quaere unde putatur
de grano illo quod vulgariter dicitur munitarum
non potest confici. Quaere si potest confici de farina
tota. Respondeo secundum Anselmum et iudicium
ecclesiae quamvis non variet speciem tamen
in libris potest confici, sed melius est quod
in azima. Unde cum secundum consuetudinem conficere
in fermento confunditur peccat. Quaere si potest con-
fici de farina tritici. Respondeo quod non, nisi
redigatur in panem. Quaere si iterum pane
azimo. Quaere si potest confici de vino corrup-
to. Respondeo si est penitus corruptum potest
confici, sed non de aceto vini. Unde
de vino acetoso potest. Quaere unde
potest confici de vino musto. Respondeo si appo-
natur de aliquo alio liquore tantum quod
supprimatur species vini non impedit,
alias impedit. Quaere unde aqua
est de necessitate sacramenti. Respondeo quod quando
omissio peccat cum obmittit et non
apponit. Respondeo si obmittitur ex contemptu
vel contemptu peccat mortaliter, cum autem
negligit et in talibus apponit dili-
gentiam peccat similiter mortaliter. Quando
vero negligit ex hoc quod in negli-
gentiam scrupulositatem peccat venialiter,
sed tamen confunditur. Quaere unde potest confici
de vino congelato in calice. Respondeo si potest
conficere licet et consecrare et proprie consecrare
ut sciam. Quaere unde potest conponere et in
ea consecrare licite sit. Vel alius
vinum non potest. Quaere unde vinum potest
quia non debet fieri. Unde vinum conpo-
situm de botro non est compositum, sed
pressum in torculari vinum compositum
quod sit expressum in torculari cum compo-
situm de confectione et cetera. Quaere si musca
et aranea non sit de speciebus
nimis adhaeret calici. Quaere si quod
in mensa confectione et cetera. Quaere si
quando est facienda si stilla sanguinis
ceciderit et neque et pietas peccat mortaliter.
Respondeo si aliquid sanguinis ceciderit aut sit
negligentia sacerdotis et non tamen
peccat nisi in illum proprium committere
ne eam ipsum per sacrum ut forte tradi-

dit quod de repente debilitetur aut
per negligentiam sacerdotis tunc
peccat non tamen mortaliter nisi sit neglig-
entia crassa ut puta quis non cu-
rat quid agat. Cum sacerdos et si
stilla ceciderit super tabulam debet lingua
lambi debet lambiri et tabula ra-
di et illud quod rasum est cremari
et iuxta altare recondi. Et si supra
linteum ceciderit locus debet radi et ig-
ne comburi et cinis iuxta altare
recondi. Quaere ubi aqua petit pro
dictis penitentiis quot diebus debet re-
maneat et cetera cum celebratione cessare
nisi illud corporum. Quaere si in pane
et aqua tamen sit restringendi. Si cecid-
erit super altare tunc debet sorbere
et tribus diebus peniteat. Si super linteum
primum secundum capitulum quattuor diebus pe-
niteat et stilla quod stilla tangit
tercium debet alium super aliorum et ipsa
alibus in altare recondi. Si super
nonum penitentiam quae sunt aliorum
vel hic dicitur. Quaere si sacerdos quod sit
sacerdoti si eucharistia evomatur
et an eius peccat mortaliter. Respondeo si ille
fuit intelligens et leviter sed
lateo et dixerat non prius comburatur et
cinis in altare recondatur. Quaere
autem cum evomit pro voracitate
vel ebrietatem. Si sit episcopus
diebus peniteat clericus vel monachus
episcopus Si laycus episcopus. Quaere si studi-
osus se molestate peccat mortaliter,
tamen voracitatis. Si autem evomit
per infirmitatem octo diebus peniteat
quia actus per vim debet imponi ad
cautelam quia aure debet dixisse
vel ut possit sumere cum non
est per verecundiam sacerdos et mortali-
ter peccat vel et evomit quod praelatus
de confectione et cetera. Quaere si quis sacerdos autem
non potuit discerne ut possit retine-
re non impedit si sit ex simpli-
citate vel per quam quasi non pecca-
bat maniam vel vomitum sed
tamen in vasis suis infirmitatem
et non est ei imponenda poenitentia nisi
forte velit tamen ut sciat in
deus vel alia poenitentia. Quaere si sacerdos consecrat
si pollutio nocturna impediat a
perceptione eucharistiae. Respondeo quod non. Quaere
pollutio accidit accidit et quia
ad hoc quod contra a crapula vel
ha autem quidem quae in [illegible] die

scrupulose se ingurgitavit et cum postea
ad devotionem impeditur tam a perce-
ptione quam a confessione quam in pollutione
nocturnali. Sicut quando aliquis aliquando
non bibit vinum et comedit aliqua
electuaria quia ergo in somnis turpis
imaginatio sentitur sic retrahit de corpore
christi tam a perceptione quam a confessione
aut non sentitur turpis ymaginatio quia
proxime dormivit et sic persentire
poterit sic non impeditur a perceptione
nec a confessione de corpore nisi sit
notabile ut puta diebus festis et non
sit alius qui celebraret. Quando sed
pollutio accidit accidit de turpi
cogitatione hec semper a peccato procedit
aut ergo cogitatione mortali ut
si morose fuerit delectatus et de
corpore abstineat nisi notabile vel
festum in cogitatione mortali hoc
initio impeditur a nocturnali tamen cogitatur
ut dictum est prius. Quando accidit
ex nimia infirmitate hec dum non sunt
timende. Quando ex illusione dyaboli
et impedit de corpore nisi timeret
inde quia quod dyabolus vellet auferre
bonum eius sed magis et hoc potest esse
hec si homini hoc dictum est prius videat
quibus se parat ad missam unde consilium
tamen ut timide mortali mittatur dicere
missam et semper quod consuetum est
bonus dyabolus se non posse gratiam in
tenendo ab illusione affirmat hec quo

in tristi. Primo baptizatur quis si profunde in
det aqua vel mergetur et dicetur
In nomine patris et filii et spiritus sancti. Respondeo quod non quia
hoc verbum baptizo est de necessitate baptis-
mi. Secundo est de quibus quod si dicatur ego te
baptizo in nomine nichil plus addatur
dicendo. Respondeo quod nichil agitur quia omnis ratio
personae deest. Exprimi nisi in animo tamen
sic. Ubi primo invocatur expressa una persona
tamen prius quando baptizatur hec bona
Quando si dicatur baptizo te nomine
Respondeo quod insipientia cecha potest sic bap-
tizari sed hac forma postea tamen si non
deest. Unde qui sic baptizaretur vel a
gerentur et sic senserunt omnes theologi
et magistri dicunt quod adeo possit si
baptizatus sed hac forma quod vel crede-
retur esset baptizatus dicendo ego te bap-
tizo in nomine trinitatis. Respondeo quod non quia
expressio trinitatis respicitur explicite et non
implicite in genere. Quando si dicatur
ego te baptizo in nomine genitoris et
geniti et flaminis sancti. Respondeo nichil
agetur quia licet datur in omnibus per
sonalibus hec bona. Quando si addatur

ad formam. Respondeo quod si aliquid addatur
ad formam quod ita quod confundat intellectum
tunc impedit ut si dicatur in nomine
patris ingeniti vel maioris aut aliquid
addatur quod filiat intellectum ut si dicatur
in nomine quod ingenita trinitas non im-
pedit nisi tamen vellet inducere erro-
rem hec bona. Quando si verba corrupte
proferuntur. Respondeo si est tanta corruptio
quod in nullo tenet sensum tunc omnino impe-
dit ut si dicatur in nomine patriarcha
et filiarcha et hec bona aut est non
tanta corruptio quin bene maneat
quod propter sed usu accommodacione sic non
impedit si fit ex simplicitate ut si
dicatur in nomine patriarcha et filiar-
cha ut est hoc pertinet. Quando si verba transpo-
nantur ut si dicatur in nomine patris
et. Respondeo quod si fiat hec ex simplicitate fit
per hoc sensum intendendo tunc impe-
dit sed potest. Quando si aliquid
sive interponatur ut dico ego baptizo te
in nomine patris atque candelarum tam
totum spiritus sancti. Respondeo quod modica mo-
ra si interponitur per oblivionem vel
per sternutacionem tunc non impedit
ut contra premissa aut interponitur
longum spacium interposita illa persona nec
ad invicem et videtur interposito in
pedit et intellectum ut aquaticus in
epistola hec bona. Primo potest sic baptizari
in omni aqua. Respondeo quod sic est baptismus
conceditur quod similitudinem pertinet et sequitur aque
ut si aqua vel. Ideo non potest sic baptizari
in aqua rosacea et quod hec pertinet
lavandi et habet hec in aqua elementali
aut aqua perdit speciem ut
conmisceatur cum predominante vel alteratione
et ducente in aliam proprietatem ut
nullum eam non potest sic baptizari in
luto in plus est de terra quam de aqua
et in vino commixto ubi modicum est
de aqua et multum de vino non potest
sic baptizari. Primo periculo salvatur sic
quod in de lege quem nisi in anima eam
cum accidit ipse hoc ne moriatur baptizatur
tunc pro baptismo et salvatur dicat
ipse aliam causam accidit et non de
peccati potest ad baptismum dampnabitur hec
bona. Quando si primo in parte sit natum
et prominentur aqua cum debita for-
ma illorum primo est baptizatus. Respondeo si pars alia
corporis ut pedes vel manus aspergatur
vel aliqua ita convenerunt omnes theologi
quod ex in apparatu super summa dicunt
hec quod ante precedentem quod puer
sit baptizatus et si non ex his puer puta
certam spem et speculam primo non
sufficit si puer aspergatur una guta
tum vel tribus. Respondeo quod non primo dicit in
mergi corpus vel in parte principali

appetit continuant. Et s. Jo. Respondit si
patrini obligentur ad instruendum parvulos
cum veniunt ad etatem adultam. R.
vel hoc vel doctores vel hic hoc sicut
doctores fideles vel confirmat hoc ut
si quidem sunt parvi vel habitant cum
suspectis de heresi ut ydola tunc obli-
gantur ad docendum eos fidem. Invenies hoc s.
Jo. Nunquid vir vel mulier possit le-
vare unum puerum de fonte. Re. licet
non possit hoc. non tamen hoc de xxx. q. iiii. c.
[illegible] nisi in aliquibus locis consuetudo
sit quod simul levant tamen dicit sic post
et Jo. super eundem locum [illegible] pla-
ne [illegible] quod vel [illegible] eos cum pueros
simul levant nulla contrahitur [illegible]
tas spiritualis. Unus qui levat puerum
de fonte post eum tenere ad confirmacionem.
R. q. de consecratione d. iiii. in cathe-
cathecismo de consecr. [illegible] dicit esse
[illegible] unum sive vir sive mulier de consecratione
d. [illegible] non plures ad [illegible] maleficiantur.
[illegible] monachi vel religiosi possunt suscipere
pueros de baptismo. Hoc [illegible] lic.
[illegible] de consecratione spiritualis. Et vir vel
mulier levant puerum a filium de fonte
[illegible] possint sibi [illegible] debitum. Hec
[illegible] de baptismo [illegible] in [illegible]
[illegible] summe. De ieiunio [illegible]

[illegible] religione prius [illegible]
[illegible] ut reponatur in [illegible]
[illegible] loco. R. q. non [illegible] sacrilegium
est quociens [illegible] de sacro tollitur
[illegible] in [illegible] ordo [illegible] q. [illegible]
[illegible] licitum sit [illegible]
[illegible] Et wil. Respondit [illegible]
[illegible] multa [illegible] debeant coli
[illegible]. R. q. non nisi sit canonizatus
[illegible] q. [illegible] non [illegible]
[illegible] quibus [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] officium
sollempnis et [illegible] sollempnes nisi
sit canonizatus. [illegible] in [illegible]
[illegible] cum reliquiis
[illegible] nisi sit [illegible] quibus
[illegible] tenetur ieiunare. R. q.
xx annis et supra obligantur ho-
mines ad omnia ieiunia ecclesie ut dicit
[illegible] et
[illegible] ieiunia ut statim [illegible]
[illegible] in xx [illegible] xx anno vel
[illegible] debilitatis [illegible]
alii [illegible] in [illegible] anno unde [illegible]
[illegible] arbitrium boni viri. Et wil. [illegible]
[illegible] magis et appropinquat ad hoc tem-
pus [illegible] magis ieiunia [illegible]
[illegible] Et [illegible] nisi
[illegible] tenentur ieiunare. R. q. [illegible]

De religiosis [illegible] non [illegible]
in [illegible] ieiunio. R. [illegible]
[illegible] labiis [illegible]
[illegible] occupant. Et [illegible]
[illegible] labor [illegible] pro
[illegible] labor magnus [illegible] non [illegible]
[illegible] ieiunium et tunc
[illegible] dispensacionem superioris.
Et Thomas. Nunquid pauperes [illegible]
[illegible] ieiunio. R. q. pauperes
[illegible] ieiunio [illegible]
[illegible] quod
sufficiat ex [illegible] questione [illegible]
de [illegible] nunquid [illegible]
ieiunio. R. q. non [illegible]
[illegible] simul [illegible] ieiunare et
ambulare et non [illegible] occupat [illegible]
[illegible] labor [illegible] et tunc [illegible]
dispensacionem [illegible] ieiunium et
[illegible] non [illegible]
et tunc [illegible] ieiunium [illegible]
[illegible] Respondit de [illegible]
[illegible] R. q. [illegible]
[illegible] non [illegible] ieiunium. Et [illegible]
non [illegible] Et wil.
Respondit de [illegible] qui [illegible]
[illegible] solvat ieiunium
si non [illegible] questionem. R. q. non [illegible]
[illegible] ieiunium in [illegible]
[illegible] Et wil. Respondit de [illegible]
[illegible] et [illegible]
R. q. [illegible] et [illegible]
[illegible] non
[illegible] ieiunium. Et wil.
Nunquid petenda [illegible] dispensacio ad [illegible]
ieiunium. R. q. [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] copia [illegible]
[illegible] sufficiat dispensacio [illegible]
Et wil. Respondit si [illegible]
[illegible] ieiunium. R. q. si [illegible]
[illegible] non [illegible] ieiunium ecclesie [illegible]
[illegible] sumpcionem [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] possit [illegible]
[illegible] ieiunium ecclesie. Et s. Jo. Respondit
de vigilia sancti [illegible] in anno
[illegible] ieiunabitur. R. [illegible]
[illegible] ecclesie [illegible]
in [illegible]
[illegible] R.
Respondit si [illegible] ieiunium
[illegible]. R. q. [illegible] questionem [illegible]
[illegible] ieiunium [illegible]
[illegible] Et Thomas.
[illegible]
[illegible] R. q. [illegible] licencia dari
[illegible] aquam [illegible]
Et s. Jo.

De promoto qui possit sine examinacione c. vij
Quid si principe prelato permittente sine examinacione
[illegible] R[esponsio] q[uod] nullo m[od]o nisi precesserit
ardua causa meritis et p[ro]ba causa ut
ut si dicit inveni quatuor [illegible] [illegible] ut
[illegible] et dicit si autem [illegible] quasi ex
[illegible] facit in [illegible] ipso facto ex satisfaciet
[illegible] c. non [illegible] et [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] satisfacit [illegible] c. [illegible]
[illegible] De contractacione catholica c. viij
Quid si aliquis recedit de catholica ut
[illegible] R[esponsio] q[uod] non [illegible] ad [illegible]
[illegible] catholica [illegible] non potest [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] potest [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de catholica R[esponsio]
q[uod] non nisi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Quid si [illegible] accedit
aliquis in catholica et fugit ad aliam
[illegible] R[esponsio] q[uod] [illegible] una catholica
est in toto orbe [illegible] [illegible]
est columba mea [illegible] Quid si [illegible]
vel [illegible] fugit ad catholicam [illegible]
[illegible] [illegible] R[esponsio] [illegible]
[illegible] [illegible] ipso facto [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] violen
[illegible] in catholica [illegible] aliquis [illegible]
[illegible] [illegible] nisi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Quid si [illegible] [illegible] sanguinis
[illegible] et [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] R[esponsio] q[uod] non sit
[illegible] nisi [illegible] [illegible] Quid
[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]
vel fenestram [illegible] aliquis
R[esponsio] [illegible] est si [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] c. ix
De [illegible]
Quid si [illegible] negotiatur emendo vel vendendo [illegible] R[esponsio]
[illegible] valor [illegible] [illegible]
ut si forte [illegible] et [illegible] est
[illegible] aut venderes [illegible] valor p[re]
tium est [illegible] [illegible] ut
si aliquis [illegible] pergamenum et faciat
sibi libros [illegible] vendit
[illegible] valor [illegible] ipso non [illegible]
[illegible] et [illegible] vendat
[illegible] non [illegible] non [illegible]
non donata est vel [illegible] acquisita
[illegible] [illegible]
Quartus liber.
De sponsalibus et matrimonio c. x
Vide de hiis qui [illegible] [illegible]
sponsalia [illegible] [illegible]
[illegible] matrimoniali et [illegible]
[illegible] [illegible] tenet matrimonium R[esponsio] q[uod]
non nisi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
matrimonium [illegible] [illegible] Quid
si [illegible] [illegible] et dicat vir
et [illegible] [illegible] [illegible]
matrimoniali et [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] matrimonium R[esponsio] [illegible]
[illegible] [illegible] tenebat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] ad matrimonium [illegible] non [illegible]
q[uod] [illegible] matrimonium [illegible] Quid si ab
[illegible] cum una [illegible] per illa et [illegible]
[illegible] sponsalia cum [illegible] ma[illegible]
[illegible] R[esponsio] q[uod] ad [illegible] [illegible] et
Qui agat primo de matrimonio c. xi. De
[illegible] Quid si sit [illegible]
matrimonium [illegible] sine [illegible] R[esponsio] in [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] matrimonium sine
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] sunt xxxv q. ii [illegible]
[illegible] [illegible] sine [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
matrimonium [illegible] Quid [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] ut de [illegible]
aliquis dicat [illegible] de [illegible] in
uxorem matrimonium [illegible] et [illegible]
[illegible] dicat [illegible] vel [illegible]
in uxorem vel sponsalia [illegible]
[illegible] non [illegible] non obligat
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Quid si dicat aliquis
[illegible] [illegible] tamen [illegible] et illa
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] matrimonium [illegible] R[esponsio] [illegible] xxxv
q. ii [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] tenet matrimonium R[esponsio] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
xxxv q. ii [illegible] Quid si [illegible]
[illegible] uxorem [illegible] [illegible]
[illegible] sit morte [illegible] R[esponsio] [illegible]
in [illegible] si vir [illegible] uxore
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] uxor [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] uxorem ita [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] uxor [illegible]
[illegible] [illegible] est matrimonium [illegible]
Quid si [illegible] [illegible] possit [illegible] — De [illegible] menstruo
debitum [illegible] sine [illegible] R[esponsio] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut
[illegible] debitum non petat [illegible]
tamen q[uod] cum dolore et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] scandalum [illegible]
[illegible] vel cum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
R[esponsio] [illegible] [illegible] [illegible] et q[uod] [illegible]

dat postea unus desistere et a infirmitate decedat vel si infirmam simulat si ab eadem etc. Sic non desistit tamen restat quia in ipse bona est et bona et certo quod mulier non tenetur cum ignorantia dicit desiderium inserio in ista parte in genere dicitur et occasione eorum que sunt sufficit quia dicat infirmitatem etc. et male valet illud dicat sulpicius melius. Iudico quaeritur si iste factus possit reddi debitum. Responsio quod sic reddere sine omni culpa sed reddat cum dolore peccati autem non sit sine culpa et si at peccatum sit ad delectationem cum culpa et autem est abhibentem carnis et in [illegible] fremitem peccatum astendatur cum timore petit venialiter vir cum contingit quod in [illegible] suprius non sit cum patrum quod licita. Quaeritur si liceat sit reddere loco sacro. Responsio quod si alius locus sit et petat mortaliter si alius locus non sit quia tamen reddat non petat sed cum compellit si non fiat sit plus vel grauiter timet petit venialiter. Quaeritur si causa sedande libidinis petat mortaliter Guillelmus et hugo. Quaeritur si in tempore purgationis liceat debitum petere. Responsio sine peccato absolute si sit sine peccato mortali petit reddit et si reddit cum vel malo et non tamen et in officio pro vel in remedium. Dicens autem si esset peccatum non debet petere nec reddere propter auctoritatem institutio in officio quod in eius remedium. De impedimento temporis

Item si pubes contraxit cum impubere vel possit resilire pro minoribus
F I · veniens ad aetatem petunt minorem contrahunt. Responsio quod quia minor non potest contrahere nisi per duorum consensibus et sic etc. de illis et quod in eadem decretali et quod non sit minor dissentiens sed in utero vel minorem pro ratione pumissionis et sic. Quaeritur si pubes contrahant sponsalia per verba [illegible] tenent sponsalia. Responsio quod si pueri consentiunt et sciunt intelligere et sentire quid sunt contrahunt et non contradicunt sed tamen sit forte secretum sive sive contradicunt vel non intelligunt sentire nisi factus vel verbis confirmant puta quod accedit ad domum sponsae et mittit munera et huiusmodi similia. Sic extra de eo quod cum [illegible] si pueri contrahant simul et in nullo consenserunt sponsalia non ligant [illegible] quia sponsalia sunt pueri contrahunt sponsalia
F II
filia pro filiis cum filii sunt infra septem annos tamen non tenet sponsalia nec si [illegible] natura [illegible] sic contrahunt qui sunt [illegible] nos quod filii consenserunt tunc tenet sponsalia quod non consenserunt tamen non tenent nisi quaeritur impedimentum publicae honestatis donec filii postea expresse consenserunt. Extra de eo [illegible] ut non
Nõ sciret vel illi cum contrahunt circa tertia annos nubiles qui sunt pubertati proximi circa vi menses qui ergo cognoscunt licet sint minores qui non cognoscunt quia malitia supplet aetatem et parentibus sit prohibetur quod cum carnaliter se cognoscunt quia malitia non supplet sed non et minorem quia sunt pubertati propinqui sicut in xi annis vel xii cum ad puellam qui ergo non cognoscunt sed nec est minorem qui est cognita quia ergo sponte sit et minorem quia invite sit non est minorem. Quaeritur autem sint remote a pubertate sic ut tenet minorem sine sponte sine invite copuletur. Quaeritur si masculus contrahat cum aliqua et copuletur carnaliter cum eadem corpore et non possit quia minorem. Responsio quod non eo quod attestationes. Quaeritur si pueri mariti per alias et pueri [illegible] nolunt nuptum minorem tenere sine pueri contrahit proximi sunt. Responsio quod non cum debet cogi opinionem quia pueri ut contrahit ad de eo de [illegible]. Quaeritur si vir promisit alicui aliquam de filiabus suis et contraxit postea [illegible] vir una dat quod voluit vel det sponsam eligere. Responsio quod in prius casu et ut det quod velit Guillelmus. Quaeritur si omnibus maritis sit unam puellam pro illam solam tenetur dare Guillelmus. Quaeritur si vir abducit unam et postea non vult illam. Responsio sit illa solum et promissio et male et [illegible] G.

F II Numquid petit mortaliter qui clandestine contrahit. Responsio quod si fiat sine culpa ut de eo et sicut in qui nunquam petit mortaliter cum prius consensum de praesenti ante benedictionem nuptialem quam autem carnaliter. Responsio quod sic si sic fuerint ubique consensu etc. Guillelmus. Quaeritur si aliquis contraxit clandestine in uno loco et transfugit se ad alium locum et ibi cohabitant tamquam maritus et uxor quis contrahendo eis vel. Responsio si fuerit publice in facie ecclesiae quod potuerunt in actu et in autem diu mansit mansimus et conversant sic facere eo quod cessat sit cum eis dispensare et non insultibus placens Guillelmus. De impedimento voto

F III Quaeritur si aliquis contrahit cum una solo et cum alia per modum in facie ecclesiae contrahat de illam habet. Responsio quod prima quia clandestine in his legibus ecclesiam prohibitum sic si sit tenet ut de desponsatione impuberum. Quaeritur si certa cognitio et vult quod remaneat ut eo quod. Responsio quod potentis debet obedire ecclesiae et si sit transfert se ad aliam religionem Guillelmus. Quaeritur

f. 6

Quid si mulier putavit virum suum
mortuum et contraxit cum alio nunc pre-
sentem. Responsio credit presumptionem tamen non
possunt et aut dubitationem probabilem puta
quia dixerunt ei aliqui eo quod cum se
[illegible] contracta. Aut post contractum
[illegible] dubitat aut dubio locus est
et hoc [illegible] canonica accede-
re et petit reddere debitum et cogere
quia dubio probabili et tenetur reddere
et non cogere quia [illegible]
tunc [illegible] reddere nec cogere secun-
dum [illegible] discrete Hostiensis

De consensu matrimonii

Utrum si consensus ad quem fiat matrimonium
ut si dicat contraho tecum ad [illegible] an-
nos. Respondeo quod non quia [illegible]
in [illegible] essentialibus conditionibus
fiat matrimonium. Respondeo in [illegible] conditionem
[illegible] deficiente tunc
sunt sponsalia sed non matrimonium [illegible]
[illegible] tamen quia conditio apposita
aut est honesta ut si dicat contraho tecum
si patri meo placuerit tunc stante conditione
sunt sponsalia non stante non sunt
aut inhonesta ut ergo contraho matrimonium
ut si dicat contraho tecum ut si venena
[illegible] [illegible] et tunc non sunt
sponsalia et nichil agitur agitur
[illegible] matrimonium ut si dicat contraho
tecum si volueris [illegible] tunc sunt
sponsalia. Aut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] contraho matrimonium
tunc matrimonium est ut si [illegible]
[illegible] conditione [illegible]
[illegible] in apparatu de conditionibus
appositis [illegible] conditio [illegible]
[illegible] et apponitur pro [illegible] defectu
[illegible] conditio [illegible] impossibilis [illegible]
[illegible] contraho tecum si [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] matrimonium
[illegible] contingentia tunc [illegible]
sed sponsalia quia tunc est honesta
conditio vel inhonesta. Si honesta te-
stante conditione sponsalia sunt et
non stante non sunt. Si inhonesta
aut conditio est apposita contra matrimonium et
tunc nichil agitur aut non contra
matrimonium et tunc [illegible] sponsalia
ut supra dictum est. Quid si [illegible]
defectu cum carnali copula [illegible]
[illegible] fiat matrimonium. Respondeo aut [illegible]
[illegible] sponsum affectu maritali et tunc
[illegible] est matrimonium. Aut [illegible] cognoscat eam
affectu fornicario et licet non sit [illegible]
matrimonium est tamen presumptum quod [illegible]
[illegible] ecclesie [illegible] esse [illegible]
[illegible] in [illegible] si [illegible] cum alia [illegible]
[illegible] stabit. Respondeo si [illegible] cognovit
affectu maritali [illegible]
matrimonium est verum et [illegible] [illegible]
[illegible] aut affectu fornicario vel [illegible]

stabit vel [illegible] [illegible] [illegible]
presumitur esse verum. Quid si [illegible] coactus
impediat matrimonium. Respondeo si est coactus
per violentiam impedit matrimonium. Si
autem est coactus per metum aut ergo me-
tus est qui [illegible] in constantem
virum et sic impedit aut est metus
levis et sic non impedit. Aut si [illegible]
[illegible] coactus [illegible] cum carnali copula
fiat matrimonium. Respondeo [illegible] consensum coactum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] permittit se
cognosci et tunc presumitur coacte consentire
[illegible] cogitur ad carnalem copulam ut
[illegible] absolutam tunc est matrimonium
[illegible] per metum [illegible] sufficientem et
non [illegible] matrimonium [illegible] in sufficientem tunc [illegible]
[illegible] presumitur esse matrimonium. Quid si
[illegible] possit filium compellere ad matrimonium. Respondeo
quod non [illegible] [illegible] esse liber. Quid
si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in uxorem
et post matrimonium fiat [illegible] votum [illegible]
vel si [illegible] [illegible] et post [illegible]
[illegible] velit [illegible] ducere [illegible] [illegible]
votum vel matrimonium [illegible] [illegible] [illegible]
si votum precedit [illegible] et agat [illegible]
de matrimonio illicito Hostiensis [illegible] [illegible]

De adulterio

Utrum si aliquis adulterat cum aliqua
[illegible] ut det ei fidem de ducendo
[illegible] [illegible] [illegible] matrimonium [illegible]
[illegible] adulterii [illegible] post mortem [illegible]
cum ea contrahere. Respondeo quod [illegible] [illegible]
Quid si aliquis [illegible] [illegible] uxore contraxit
cum alia [illegible] [illegible] [illegible] post mor-
tem [illegible] [illegible] matrimonium. Respondeo [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] contra
[illegible] [illegible] cum eo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] matrimonium
in adulterii et [illegible]. Respondeo quod non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Quid si [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] contraxit cum
alia. Respondeo matrimonium illud stabit Hostiensis
Quid si aliquis adulteratur cum aliqua
[illegible] et occidit maritum eius
[illegible] eo animo ut contrahat cum ea [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] uxore [illegible] cum qua
adulteratus est contrahere. Respondeo quod eo quod non
occidit eum eo animo ut cum
uxore contraheret Hostiensis. Quid si aliquis
occidit aliquam eo animo ut contrahat
cum uxore sua et sic permittit adulterium
[illegible] [illegible] cum ea contrahere. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adulterium
[illegible] adultera [illegible] Hostiensis [illegible] et
[illegible] dicunt contrarium

Utrum si aliquis possit ducere quam [illegible]
[illegible] cognovit fornicarie. Respondeo [illegible]
Hostiensis [illegible] [illegible] dicit quod non licet
[illegible] affirmans contrahat post fornicationem [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] ut puto

Queritur si aliquis laicus vel clericus in minoribus ordinibus constitutus possit contrahere cum illa quam ipse propriis manibus baptizavit. Respondeo quod non quia filia spiritualis est. Extra xxx q. i. Queritur si sit contractum matrimonium utrumque separabitur. Respondeo quod dicit Gregorius quod [illegible] esset secundum Willelmum dicit quod ille qui eam baptizavit posset non tamen ducere filiam carnalem ipsius ut extra [illegible]. Ultimo queritur si aliquis teneat aliquam vel levat de fonte et non tradat ei dimittat hoc ne fiat compater [illegible] per medium possit cum ea contrahere. Respondeo melius esset compater ex quo tenet vel tangat eam [illegible] non sit [illegible] ad [illegible] secundum Willelmum. Queritur si videt et non tangat et simulat se tangere. Videtur quod non efficitur compater si non tangat eam in baptismo sive confirmatione secundum Willelmum.

iiio Nota quod non licet abbatibus vel monachis de proprio baptismo suscipere pueros

quintus et quod Extra xviii q. i. Placuit. De consecratione di. iiii. Non licet. Item idem de canonicis regularibus et aliis religiosis [illegible]. Queritur si aliquis possit carnalem filiam ducere spiritualis filie. Respondeo quod secundum Petrum [illegible]. Queritur si aliquis possit ducere filiam compatris sui. Respondeo quod [illegible] excepta filia quam de fonte levavit vel confirmatione tenuit nisi [illegible] ut extra eodem titulo [illegible] quod aliquis potest ducere commatrem suam. Queritur si aliquis possit ducere aliquam quam tenuit cum [illegible] in confirmatione. Respondeo quod non. xxx q. iiii. [illegible]. Queritur si quis possit ducere uxorem alterius quam tenuit eam in confirmatione. Respondeo quod non, unde dicit Extra eodem titulo et Baldus [illegible] passu cognationis spiritualis in baptismo et in confirmatione.

De filio adoptivo

ff viii Queritur si quis filius adoptivus possit contrahere cum filia adoptantis. Respondeo quod non secundum Hugonem et Willelmum. Queritur si filia adoptiva possit contrahere cum filio adoptantis. Respondeo quod non. Queritur secundum Willelmum. Queritur si filius adoptivus dirimit adoptatione contrahat cum filia adoptantis [illegible]. Respondeo quod secundum Hugonem et Willelmum.

ff ix Queritur si aliquis post matrimonium contractum cognoscat consanguineam vel cognatam uxoris sue vel liceat ei manere cum uxore sua. Respondeo quod licet non debet exigere debitum ab ea sed tenetur reddere. Extra [illegible]. Queritur si exigat [illegible] petat [illegible]. Respondeo quod nisi laboret super hoc ignorantia [illegible] ignorantie [illegible] vel simplex [illegible] non [illegible] in hoc casu [illegible] super summa [illegible] debet dicere uxori quod [illegible] petat debitum [illegible] confessori [illegible] et dicat eam [illegible] quod maritus possit dicere uxori quod [illegible] petat debitum [illegible] [illegible] confessionem [illegible] et dicat eam in generali [illegible] possit exigere debitum sed [illegible] ne [illegible] uxori [illegible] super summa [illegible] in [illegible] Queritur si contraxit cum consanguinea uxoris sue [illegible] ad quartum gradum separabitur. xxxv q. [illegible] Item si contraxit [illegible] contrahere et [illegible] separabitur et tenetur et petat [illegible] [illegible] restitutione [illegible] quam [illegible] vel monet [illegible] Item si contraxit cum cognata [illegible] sue [illegible] ad quartum gradum separabitur. Item affinitas [illegible] est [illegible] si [illegible] contraxit cum uxore [illegible] cognata sua usque ad quartum separabitur. xxxv q. [illegible]

De duobus fratribus [illegible] duas sorores

ff x Queritur si duo fratres [illegible] duas sorores [illegible] vel pater et filius ducere matrem et filiam. Respondeo quod sic quia licet consanguinei viri affines uxori et [illegible] consanguinea [illegible] cum viro et uxore nulla [illegible] affinitas [illegible] Queritur si aliquis [illegible] ducere aliquam distantem a se in uno gradu in [illegible] linea [illegible] de quo dicit Petrus [illegible] in hoc [illegible] si Adam viveret non posset contrahere cum aliqua femina unde illa [illegible] non [illegible] intelligendum de feminis [illegible] Queritur si quis [illegible] ducere [illegible] uxoris sue. Respondeo quod quia [illegible] affinitas [illegible] non [illegible] est [illegible] non debet et hoc [illegible] per aliam [illegible] persona [illegible] per copulam [illegible] et non [illegible] Item [illegible] uxoris [illegible] consanguinitas sive affinitas [illegible] uxori [illegible] in [illegible] abrogati sunt [illegible] Queritur si [illegible] ducere filiam [illegible] uxoris sue. Respondeo quod non [illegible] affinitatis [illegible] et hoc [illegible] addita persona [illegible] copulam [illegible] propagationem [illegible] gradu et non [illegible] gradu [illegible] affinitatis filia similiter [illegible] affinitatis sed in 2o gradu [illegible] quod illa filia [illegible] uxori sue in 2o gradu affinitatis consanguinitatis [illegible] affinitas [illegible] gradu affinitatis [illegible] aliquis [illegible] consanguineus vel consanguinea [illegible] gradu affinitatis [illegible] ab [illegible] uxore vel marito [illegible]

Dicitur quidam affinis uxoris sue in quarto [illegible] consanguineam uxoris sue [illegible] ad quartum gradum [illegible] [illegible] in quarto gradu et alia [illegible] in quarto gradu [illegible] possunt licite copulari [illegible] [illegible] gradu [illegible] consanguinitatis [illegible] [illegible] affinis possit [illegible] relictam [illegible] [illegible] [illegible] affinis [illegible] [illegible] relicte [illegible] [illegible] nichil attinet [illegible] [illegible] affinis [illegible] consanguinitas [illegible] affinis [illegible] nichil attinet [illegible] [illegible] affinis [illegible] affinis [illegible] consanguinitatis [illegible] affinis [illegible] affinitatis [illegible] uxoris sue [illegible]

[illegible] qui [illegible] simul [illegible] matrimonium [illegible] matrimonium [illegible] matrimonium [illegible] ad [illegible] matrimonium [illegible] [illegible] simul [illegible] [illegible] matrimonium possit [illegible] [illegible] [illegible] matrimonii [illegible] [illegible] matrimonium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

sine dispensatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] matrimonium [illegible] [illegible]

De impedimento in matrimonio

[illegible] impedimentum [illegible] [illegible] impedimentum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] impedimentum [illegible] impedimentum [illegible] [illegible] matrimonium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] matrimonium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et tunc innocens petit innocentem et tunc dicitur simplex [illegible] nocens innocentem et tunc simplex [illegible] ille [illegible] in nocentem vel [illegible] adul[terium] [illegible] adulterium [illegible] et tunc dicitur [illegible] adulterium [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] de casibus pluribus [illegible] [illegible] vel [illegible] ut [illegible] de [illegible] licet [illegible] religionem sine consensu alterius [illegible] intrare sine consensu alterius et si velit [illegible] [illegible] sine consensu alterius quia [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] religione [illegible] Hugo [illegible] religionem sine consensu alterius [illegible] religione [illegible] [illegible] religionem [illegible] sine consensu alterius [illegible] religione [illegible] sine [illegible] alterius [illegible]

De dimissione [illegible]

¶ iiii Queritur si vir [illegible] dimittere uxorem propter peccatum et [illegible] fornicatio [illegible] propter fornicationem [illegible] fornicatio [illegible] propter fornicationem [illegible] dimittere uxorem et si penitet propter fornicationem [illegible] dimittere [illegible] propter fornicationem [illegible] peccatum [illegible] ad peccatum [illegible] dimittere [illegible] dimittere [illegible] propter peccatum [illegible] [illegible] dimittere [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] cum [illegible] quia non [illegible] cum [illegible] cum [illegible] debitum [illegible] debitum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

¶ v De clandestinis nupcijs [illegible]

[illegible] si impar dicitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De accusatione prelatorum

¶ vi Queritur si subditi possunt accusare prelatos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] accusare [illegible]

bona sua quod tamen tenentur compescere. Unde videt summum penitentiarium cogere et compelli quod debeat proficere et non adesse. Si tamen canonicus ne saltem eius constat [illegible] parrochia [illegible] bona et [illegible] quod cum recipitur ad curationem [illegible] quod sit cum [illegible] [illegible] ad curationem animarum onere dat alias non tenetur. Similiter si beneficium tenetur plurium penitenciarie cogere [illegible] quod [illegible] prelatus requirit sive [illegible] quod sicut cum [illegible] [illegible] mortalis et quod [illegible] cum [illegible] emendare se [illegible] quod [illegible] corripiat et modeste [illegible] Similiter prelatus petat [illegible] [illegible]. Si corripit ut prelatus [illegible] moderate caritatis et supplicantis petat [illegible] indigne utitur officio suo et si petitionem [illegible] petat [illegible] supplicando et scandalizando. Si autem corripit privata ut [illegible] et admonitionis sic non petat [illegible] bona de [illegible] [illegible].

Item si duo litigant pro ecclesia una et unus committit alteri aliquid redditum annuatim de illa ecclesia et dimittat ecclesiam [illegible] ut cedat ab actione. Similiter [illegible] symonia [illegible] [illegible] [illegible] ex pacto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] renunciare [illegible] sine aliqua pactione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et tunc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] unde [illegible] de [illegible] committat symonia [illegible] [illegible] de confessione [illegible] in libro iiii de confessione. Similiter sacerdos [illegible] pro benedictione [illegible] [illegible] et [illegible] mortuorum [illegible] sacerdos nichil [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] appellatam [illegible] [illegible] in [illegible] non committit symonia [illegible] [illegible] [illegible] satisfacere et emendare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] symonia [illegible] [illegible] [illegible] symonia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Item si quis suum prioratum vendit [illegible] vendi non [illegible] [illegible] vendit [illegible] prioratus [illegible] vel [illegible] symonia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vendit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prioratus vel [illegible] vendi symonia committit [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro absolucione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] dicunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] symonia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicunt [illegible] [illegible] pro absolucione [illegible] pena [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Similiter sacerdos [illegible] missam cantare pro denariis [illegible] sacerdos tenetur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] symoniacum est [illegible] [illegible] [illegible] autem non [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] intendit vendere missam symonia est. Si autem intendit [illegible] [illegible] symonia non [illegible] Similiter [illegible] [illegible] pro anniversariis vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] anniversariis agendis [illegible] faciendis symoniacum est. Si autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tenetur [illegible] [illegible] ex pacto [illegible] [illegible] [illegible] possit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intendunt [illegible] [illegible] symonia est. Si autem intendunt [illegible] oblationem [illegible] [illegible] et licet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] committit symonia vendendo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicunt quod [illegible] et [illegible] [illegible] ut symoniam [illegible] et [illegible] [illegible] symonia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] symonia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] symonia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] symonia [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] symonia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] symonia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] symonia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] symonia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dignus et indigens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De missa

De anniversariis

De [illegible]

[illegible] meo. Item [illegible] prelaturam ne sit cum ambitione esset sumptus [illegible] si aliquis velit cardinalem [illegible] tytulo et rogat alium presbiterum ut eum promittat ad tytulum suum cardinalis et promittat ei quod numquam velit petere aliquam partem in ecclesia numquid symonia est. Respondeo quod sic nisi fuit enim ei dispensatum non dico in ordine sic suscepto [illegible] ad superiores ascendere ut in c. [illegible] dispensabit cum illo. Respondeo quod salvis [illegible] cardinalis in ullum tytulum [illegible] pacto et [illegible] quod ille velit [illegible] ad beneficium et [illegible] numquid est symonia. Respondeo quod sic et in hoc casu ordinator et promotor ad [illegible] presbiterum in [illegible] sunt suspensi [illegible] ordinati ab ordine suscepto suspensi et [illegible] dispensationem. ut in c. [illegible] mediat. Item quid numquid est symonia si aliquis [illegible] alicui beneficium [illegible] Respondeo quod sic [illegible] collationis [illegible] et [illegible] loco [illegible] ut in c. [illegible] consanguinitatis [illegible] si [illegible] esset dignus [illegible] beneficium consanguineo [illegible] filio [illegible] beneficium. ut in c. [illegible] Item numquid [illegible] aliquis [illegible] religionis. Respondeo [illegible] aliquid [illegible] religionis symonia est [illegible] esset [illegible] libenter [illegible] si [illegible] inde vivat et [illegible] et vestitu [illegible] et [illegible] et nullum [illegible] aliquis [illegible] ut in c. [illegible] et addit [illegible] possit agere ut [illegible] filio vel filie in [illegible] quod si voluerit [illegible] ad [illegible] et [illegible] si [illegible] in [illegible] quod nullo [illegible] aliquid [illegible] symonia. ut in c. [illegible] quod aliquis velit [illegible] et rogat aliquem religiosum quod agat pro illius [illegible] et ille [illegible] numquid est symonia [illegible] mediatoris. Respondeo [illegible] et [illegible] Item quid [illegible] ad ordinem et [illegible] studeat [illegible] in aliqua [illegible] numquid est symonia. Respondeo quod [illegible] pacto [illegible] Item quid si aliquis [illegible] claustro et [illegible] nisi promittat [illegible] vel per [illegible] cum [illegible] numquid committit symoniam [illegible] cum [illegible] questionem [illegible] symoniam committunt [illegible] et

[illegible] de [illegible] non [illegible] cum [illegible] et [illegible] questionem [illegible] est in [illegible] a [illegible] et [illegible] alium [illegible] dispensabit cum symoniaco [illegible] aliquis [illegible] beneficium [illegible] symoniace [illegible] statim [illegible] est [illegible] dispensat [illegible] beneficium [illegible] et sic statim resignavit [illegible] ut statim [illegible] ad aliud beneficium [illegible] et tunc [illegible] resignat [illegible] in [illegible] statim cum eo dispensabit ad [illegible] beneficium [illegible] et [illegible] resignabit tunc [illegible] dispensabit cum eo ad [illegible] beneficium [illegible] dispensatione [illegible] resignabit ut ad [illegible] beneficium eligatur [illegible] ad quod [illegible] dispensatione [illegible]

ix De symonia [illegible]

Item numquid committit symoniam si [illegible] aliquis [illegible] aliquod beneficium [illegible] Respondeo [illegible] et [illegible] theologie [illegible] et [illegible] quod [illegible] sit symonia [illegible] sit [illegible] spirituale [illegible] spirituale [illegible] ad [illegible] ut [illegible] et alia [illegible] et [illegible] et emere symoniacum [illegible] temporale [illegible] dicunt spirituale [illegible] ad [illegible] ut doctrina et [illegible] et [illegible] est symoniacum [illegible] docere [illegible] est ad hoc ut doceat [illegible] de [illegible] nisi [illegible] de [illegible] sint [illegible] et [illegible] aliquid [illegible] non [illegible] nisi velit [illegible] non [illegible] quod [illegible] exemplum [illegible]

x [illegible]

Item quid si [illegible] legavit [illegible] ad [illegible] et ille [illegible] statim solvat totam summam et [illegible] nisi [illegible] numquid [illegible] ecclesia [illegible] ad usum ecclesie [illegible] de [illegible]

alii. nec te[ne]tur ex de sepult. c. ij. et ult.
quos sic[ut] licite non potest. et si solvit
ibi cum [illegible] c. [illegible] impetz [illegible]
ex c. q. quia [illegible] magistri respondentes
decimatum petunt [illegible] [illegible]
[illegible] aliquam collationem que [illegible] non
appellatur iniusta. Respondeo q[uod] dari [illegible]
[illegible] oblata nempe ar. ex c. q. [illegible]
de [illegible] [illegible] [illegible] pauperes sunt et
cis non [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] q[uod] libere accipiunt si [illegible] dederit
[illegible] non debent [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Respondeo q[uod] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] q[uod] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] symonia ex de
[illegible] [illegible]. De iudeis

Utrum iudeis possit auferri filii eorum ut baptizentur. Respondeo non debent baptizari invitis parentibus nec [illegible] ab his qui sunt domini eorum et principes quorum sunt iudei possit invitis parentibus auferre parvulos eorum et offerre ad baptismum si hoc facerent inicum? [illegible] non facerent [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iudeis et [illegible] baptizant [illegible] [illegible] parvulos [illegible] [illegible] Respondeo si [illegible] [illegible] in articulo mortis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] baptizari et [illegible] fiat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q[uod] baptizatus non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iudeis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Respondeo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ar. xxviij q. i. [illegible] si iudeus [illegible] [illegible] [illegible] et vellet [illegible] in [illegible] domo [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iudei [illegible] et [illegible] Respondeo q[uod] ar. ex c. q. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iudeis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iudei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de usuris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] usura [illegible] ex de usuris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iudeis Respondeo [illegible] ar. ex c. q. et [illegible] [illegible] [illegible] iudeus [illegible] Respondeo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] testimonia de [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iudeis [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] fidei [illegible] [illegible] [illegible] De clericis ad fidem

Quibus [illegible] [illegible] [illegible] ad fidem [illegible] [illegible] dispensatio ut [illegible] in ordinibus [illegible] [illegible] ut ad [illegible] [illegible] ordines promoveantur. Respondeo [illegible] [illegible] non debent [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i. q. vij. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dispensatio [illegible] [illegible] [illegible] in ordinibus [illegible] [illegible] dispensatione [illegible] [illegible] i. q. i. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad omnes dignitates promoventur [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dispensatio Respondeo q[uod] [illegible] i. [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sacra scriptura [illegible] q[uod] [illegible] sunt de [illegible] fidei [illegible] [illegible] scripture [illegible] sunt [illegible] ut illa que sunt ad fidei applicationem et scripture [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ea que sunt de [illegible] [illegible] scripture fidei [illegible] est [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] defensio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ea que sunt que sunt de [illegible] scripture [illegible] ignorantia [illegible] defendit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fidei et [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] fidei [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fidei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
De [illegible] [illegible]

Utrum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dispensare. Respondeo q[uod] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dispensare [illegible] [illegible]

epo si vero et garcifer et addit vel nisi
dispen[sa]cio intendat. ad cuius utilitatem vel
ad quam nec fiat ipse scandalum ant
pinnos vel cantandi et si talis [illegible] ab
quia addiscentium sed nichil respondebat
simplicibus sedebat ebat et scandalizat pro
[illegible] Item si hic racione clericus ab [illegible]
Re quod primo clia quam fuerit cum [illegible]
eis fuerunt vel bullierint eos [illegible]
vel recipiunt clericus ab eis vel [illegible]
[illegible] officio et nec sunt restituendi nisi
presidens. capitulo ca. [illegible]

De [illegible] penitencia

h viij — Quid si committit furtum et hic si est
[illegible] eis prima [illegible] in
[illegible] Re quod non [illegible] et [illegible]
[illegible] et hic tamen [illegible] imponere penitentia
ut dictum est [illegible] Quid si [illegible] cum
diligenciam [illegible] penitentiam [illegible]
[illegible] et [illegible] cum [illegible]
[illegible] imponi penitentia Re quod [illegible]
[illegible] cum [illegible] imponi debet ipse [illegible]
tamen non tamen magna [illegible]
[illegible] Quid si [illegible] nisi [illegible]
[illegible] sunt Re si [illegible] non sunt [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] aput se [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
questio — [illegible] ca. [illegible] Quid si [illegible]
[illegible] sunt a deo quod locant [illegible] apud
se [illegible] quod tenet [illegible] cum [illegible]
[illegible] Re [illegible] quod [illegible]
[illegible] sit agendum et modica
penitencia imponenda si adhibuerunt omnem
diligenciam cum debuerunt [illegible]
te [illegible] de homicidiis [illegible]
[illegible] si [illegible] penitentiam [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] cum debent [illegible]
[illegible] adhibuit diligenciam quam potuit
[illegible] ut [illegible] in hiis duobus
casibus [illegible] esse [illegible] esse [illegible]
[illegible] ab ingressu ecclesie [illegible] de
homicidiis [illegible]

De irregularitate

h viij — Quid si [illegible] quod [illegible] de ca
[illegible] cum [illegible] vel [illegible] ad
[illegible] ut [illegible] Re si
in [illegible] vel [illegible] contradictione
[illegible] irregularis est [illegible]
[illegible] ut [illegible] dispensacione [illegible] nisi
[illegible] si [illegible] non [illegible]
[illegible] inde [illegible] penitere
de mala intencione [illegible] Quid
si [illegible] ligna [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] irregularis
[illegible] non [illegible] non est [illegible]
[illegible] sed de peccato [illegible]
[illegible] agat penitenciam Quid de illo qui
custodit infirmum et [illegible] cum
[illegible] vel [illegible]
[illegible] alia [illegible] et ille
moritur [illegible] homo [illegible]

ex bona intencione non [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] valde [illegible] ut
[illegible] et ille
[illegible] cum [illegible] vel [illegible]
[illegible] de [illegible] et ille [illegible]
[illegible] si vel ille si cum [illegible]
[illegible] esset [illegible] et [illegible]
[illegible] si et dormiret et ille [illegible]
[illegible] si ipsum [illegible] in hiis casibus esset
[illegible] irregularis [illegible] Quid si [illegible]
[illegible] cum [illegible] ipse [illegible]
cum in ebrietate [illegible] et ille
in [illegible] aliquid agere [illegible]
[illegible] nisi esset irregularis Re quod non
Quid si aliquis flebotomat aliquem
et [illegible] illius [illegible] et
moritur nunquid est irregularis Re si [illegible] et
adhibuit omnem diligenciam quam [illegible]
potuit non est irregularis sed [illegible] est
quod [illegible] non negligenciam flebotomatoris
[illegible] accidit [illegible] de [illegible]
[illegible] Quid si aliquis [illegible]
[illegible] et alius [illegible]
et dicit quod [illegible]
et ille [illegible] nunquid ille qui
[illegible] irregularis est Re si [illegible]
[illegible] quod potuit [illegible] de
[illegible] et bona intencione [illegible]
[illegible] non [illegible] sed ille [illegible]
[illegible] cum [illegible] si non
[illegible] esset
irregularis [illegible] Quid si [illegible]
[illegible] et [illegible] baptizat
nunquid irregularis est Re quod [illegible]
homicidii [illegible] irregularis
[illegible] collit [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] Quid si [illegible]
et sunt [illegible] et [illegible]
[illegible] vel [illegible] nunquid
irregularis Re si [illegible]
[illegible] Quid si [illegible]
[illegible] in
[illegible] ligna ad [illegible]
[illegible] nunquid irregularis sunt [illegible] Re
si illa ligna [illegible] sunt ad [illegible]
sunt [illegible] Si autem non sunt [illegible]
ta ad [illegible] forte [illegible]
[illegible] cum illi [illegible] ligna
[illegible] non sunt [illegible] Quid si [illegible]
dubitat utrum illa ligna [illegible] sunt
vel non Re in hoc casu [illegible]
vel ut [illegible] in ordinibus [illegible]
[illegible] ad [illegible]
dispensacione [illegible] Quid
si aliquis [illegible]
et illa [illegible] et [illegible]
[illegible] dubitat utrum de sua [illegible]
[illegible] Re si [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] aut tenet [illegible]
[illegible] deponat [illegible] ut [illegible] possit
[illegible] non [illegible] Quid si [illegible]

eum secus est in causa et aliquis vult
inficere socium et sic ipsum et invocan
do socium inficiat ipsum numquid est homi
cida. Respondeo quod sic ad irregularitatem non tamen
ad culpam criminalis homicidii [illegible]
[illegible] casu [illegible]
[illegible] non repellitur [illegible]
[illegible] ille qui fecit xxxiiii
q. iii [illegible] Quid si a
liquis [illegible]
19 [illegible] voluntatem numquid
[illegible] irregularis. Respondeo quod non
[illegible] Quid si aliquis
[illegible] in aliam
[illegible] et ille moritur numquid ego sum irregularis
Item si aliquis [illegible] et [illegible]
[illegible] aliquis vult me percutere
et dum declino ictum percutit alium et
ille moritur numquid in hoc casu sum
irregularis. Respondeo quod non nisi fugere [illegible]
[illegible] Hugo [illegible]
[illegible] et ille dicat
[illegible] ita quod cadit et moritur
numquid ego sum irregularis. Respondeo quod sic nisi
[illegible] Hugo dicit [illegible]
[illegible]
[illegible] irregularis essem numquid [illegible]
[illegible] medicos [illegible]
[illegible] Respondeo quod [illegible]
[illegible] et ille [illegible]
[illegible]
[illegible] Respondeo quod [illegible]
[illegible]
et nulla [illegible] quod occidit eum
[illegible]
[illegible] mortis [illegible]
[illegible] Respondeo quod Hugo [illegible]
[illegible]
Quid si aliquis videt in campo et
[illegible] et aliquis eum
[illegible] et ille dicat [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et occiderunt eum numquid
est irregularis. Respondeo [illegible]
[illegible]
[illegible]
irregularis [illegible] Quid si [illegible]
[illegible] venerit ad domum [illegible] et ille
[illegible]
et occiderunt eum numquid est irregularis. Respondeo quod
[illegible]

[illegible] eum agnoscere. Respondeo [illegible]
[illegible] Quid si aliquis [illegible]
[illegible] et occidit eum [illegible]
[illegible] numquid homicida. Respondeo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Respondeo [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] sunt a choro et gladio et [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Quid si [illegible] disciplinae De irregularitate
[illegible] et ille moritur [illegible]
[illegible] numquid ille [illegible]
est irregularis. Respondeo quod [illegible]
[illegible] Quid si [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] et ille [illegible] et
mortuus est numquid [illegible] est irregularis.
Respondeo quod [illegible] disciplinae [illegible]
[illegible]
Quid si duo ludunt [illegible] et unus
laedit alium et ille moritur numquid ille
est irregularis. Respondeo quod [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] irregularis
[illegible] Quid si duo [illegible]
[illegible] et unus [illegible]
et [illegible]
[illegible] in illum et occidat numquid
est irregularis. Respondeo quod non [illegible]
[illegible] Quid si aliquis
[illegible] et [illegible]
[illegible] occidat illum
numquid est irregularis. Respondeo quod [illegible]
[illegible] Quid si [illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] numquid est irregularis
[illegible] Quid si [illegible]
[illegible] occidat
[illegible] numquid ille [illegible] irregularis. Respondeo quod
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 4
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

pacione [illegible] insufficient [illegible] ordinibus [illegible] ad sui [illegible] ascendere sine descriptione [illegible] et [illegible] quod est peccator [illegible] super [illegible] no

li vi [illegible] De torneamentis

Item illos qui exercent torneamenta et [illegible] cessare sine [illegible] licet [illegible] ad [illegible] quia [illegible] sunt [illegible] tamen [illegible] torneamenta sunt prohibita [illegible] et [illegible] sunt [illegible] armorum [illegible] et [illegible] in tempore [illegible] sunt [illegible] homicidiorum [illegible] et [illegible] Johannes et [illegible] qui [illegible] sicut [illegible] distinguitur [illegible] tamen [illegible] debita diligencia [illegible] distinguitur [illegible] ad [illegible] et [illegible] gloriam et [illegible] fortitudinis et [illegible] bellandi et fide et pace et [illegible] restitucio [illegible] acquirunt [illegible] legem [illegible] tenentur restituere [illegible] acquirunt [illegible] legem [illegible] tenentur [illegible] restituere [illegible] qui [illegible] nolunt [illegible] ad [illegible] De duello [illegible]

li vii Item duellum [illegible] est [illegible] quia [illegible] bellum [illegible] et [illegible] et [illegible] duellum [illegible] et [illegible] bellum [illegible] defensionis [illegible] duello [illegible] defendendo [illegible] defendere [illegible] defendere [illegible] in duello [illegible] offert [illegible] offert [illegible] et [illegible] defendunt in duello [illegible] et ad [illegible] sponte [illegible] ad pugnam et [illegible] et [illegible] deponendi sunt [illegible]

no

[illegible] intelligitur in bello in [illegible] iusto [illegible] bellum iustum [illegible] ad pugnam [illegible] in [illegible] que [illegible] in bello iusto sunt [illegible] principis et [illegible] et [illegible] duellum [illegible] et [illegible] sunt [illegible] non [illegible] in [illegible] ut [illegible] que [illegible] bellum [illegible] et [illegible] restitucio [illegible] in illo bello [illegible] bellum [illegible] in [illegible] et [illegible] et [illegible] bellum [illegible] bellum [illegible] bellum [illegible] et [illegible] in [illegible] bellum iusto [illegible] ad [illegible] et [illegible] in bello [illegible] sunt [illegible] et [illegible] in [illegible]

possessionibus tenetur si ad sua recuperanda hec fecerint et ubi sciunt [illegible] quod iustum bellum non debent se exponere cum admissio in periculo [illegible] suorum hominum [illegible] cum si [illegible] committit [illegible] ut bella procedunt [illegible] dampnis [illegible] velint [illegible] dampna illata [illegible] ab bellum [illegible]

[illegible]

xvii

[illegible]

sunt communicati et tenentur de dampno illato dato [illegible] si non sunt [illegible] et [illegible] tenentur de dampno [illegible] ubi [illegible] mandante [illegible] non [illegible] in [illegible] forma [illegible] absolvere [illegible] non [illegible] absolvi [illegible] de [illegible] dampnificato [illegible]

[illegible]

et vel per aliam iniustam causam per alibi [illegible] ... dampnificatus eis restituat vel suis heredibus si noscit ... [illegible]

[illegible] ... Item si aliquis emit rapinam que est rapina in bello iniusto tenetur restituere. ... si scit quod bellum iniustum esse et tamen tenetur restituere ... [illegible]

non tenetur restituere dummodo bona fide ... si vero pyrata ... bellum iniustum tenetur restituere rem emptam et omnes fructus ... Item si emit bona fide ... [illegible]

[illegible]

De modo rapiendi [margin]

[illegible]

ix [margin]

... De furtis

Unde cooperantes furti tenentur ad restitutionem. ... [illegible]

[illegible]

Vid. vel cum filii et uxor perceperint
tum eo quod faciat uxor. Ro. si solasti-
cum sciat ante minorem et per reci-
piat ab eo apud eum et ad ma
iorem sum de eum restituit. Vid. sic quod
dicente si anticipatum est et fabricari
ficatis est et mulier cum perceperint ac
recedendo vel conservando de bonis ea
rum. Ca. dicit ut conditio non debe q
debeat facere cum non habeat amissionem
rei. Ca. ait inutile cui latent facere ne
dato quod patet morti. Vnde benedicti
continentur fratrem possessores domi
nus alium et potum quod conueniet
dnus nisi his. Ra. si presumit dnus
placet non committit si dicit probat dicit
quod eis displicet committit et fuerit
con cognitio in pena re. sed in mag
iori quod cum quod fructum ablatum est sed
eius fructus attendit. Vnde leg. alii
aliter compensare ad quem sibi ablata sit
per fructum et expensa. Ra. dicit re
cuperat rem eorum et hoc lig. sed est
nobilibus aliquo conuenit tamen non tenentur
ad restitucionem nisi reddat quod si
ablatum est. Ca. dicit melior illarum
ad restitucionem donec quod alia similis
Ca. dicit differt ad quem mulier debet re
compensare expensas per fructum sed pro mode
[illegible] alexander. Quid de filiis qui
non sunt heredes incidentem suam nisi pro fruc-
tum nisi vnde tenentur ad restitucionem. Ra.
quod tamen non compensare non debet quam vero
quod sit. Ca. dicit per fructum compensamus
recompensare restitucione non tenetur. alexander. hi. x.

De usura apparenti.

Vnde si aliquis in anticipacione quando
bladum est precio suo dat pro solidis
ut pro modio sibi in pascha reddatur
et tunc quod tunc plus valet sol-
uat. Vnde est usurarii. Ro. quod certa
non est quod sint dubitat sed plus valet
quod tempore solutionis plus. Raimundus solvat
plus solvat quam quod est conditio. alexander
et quod ut et hoc est Innocentius. Quid
si mutuans det pacto et ergo alia
vice mutuat ei. Vnde usura est.
Ro. quod hostiensis gaufredus. Vnde committit
usuram qui mutuat antiquius de
nariis et accipit nouos. Ra. quod con-
tra in extra de eo. no. si aliquis habet
frumentum et vult aliquid emere tunc ab
ut aliquid lucretur sicut ut mutuat
et ille de precio mutuum tenetur
mutuat ei non et sic emit eum
cum suo in qua possit tunc lucrari fer
re vel plus lucrari sicut nouos ut xvii
ii q. iii. Ca. Vendat. no. si aliquis mu-
tuat annonam veterem ut recipiat no
uam et si hoc fiat ut meliorem re
cipiat usura est. Ca. dicit ut sibi non pro
ut vel quia compensacio fiat usura
non est ut hostiensis. Vnde committit usuram
qui mutuat alii pecuniam tali pacto
ut decano adiecto quod ille gradat
super suo p. iii vel p. iii dies. Ra.
hostiensis xvi q. et in plenum quod ponitur

consulitur. Quid de illis qui magnum
fenitum emunt fructus vel inde pa
rentes illo. Ca. dicit ut sibi non pateat sit
usura per parentela magis usura. Ro. q.
consumunt quando non est usura ni si ma
gis consumunt usuram ut si visibiliter
dat ut fructus in anticipacione plus
valeat quam emptorem debet emptor
magnum si talis sit persona quae con
tractum solet facere. Ca. dicit dubitat cum
fructus est plus vel minus valet valere
emptorem debet tamen non est usura. hostiensis
Quid de illis qui emunt annonam
vel vinum causa negociandi. Vnde con-
mittunt usuram. Ro. quod non dum
corporaliter non faciat sed pro solacio mu
tuo sibi prouideat maxime si illud com
mutant tunc habent. Alii aliter ut si fuste
tenetur. hostiensis. Quid si aliquis agnoscat
pro thesauro ut recedat et totum ad aliquod
tum dum presumit quod plus valeat
Ro. si hoc fecit ut conseruet sic capiet et
non velit plus recipere quam in alio tempore
constant mutuo. Ro. in pro certo emunt ad
restitucionem sunt compellandi. hostiensis. Quid
de illis qui emunt a principibus omnes
vel bonis quas non sunt et locant
pro certa pensione annuatim. Vnde est
usurari. Ro. quod hostiensis. Quid de
illis qui vendunt quoniam pictos in
pictura vel tapete non veterum et instan
tem redimunt parant denariis. Vnde
leg. omnes de aduentum. Ra. in hoc
terreno sicut in contractu socie tali
vel locacionis vel commodacionis vel mutuo
et socie. Ca. sociales tamen hoc licitum
esse ut habet qui xx omnes sociatis
cum inquit cum totum commune et quod
sibi lucrum et damnum hoc licitum
est. Ca. contractu locacionis et conductoris
licitus est ut si aliquis locat omnes sua
ab aliquo alium pro certa pecunia per
operacione pretio quod in contractu mu
tua socie est quando aliquis habet xx
uel reddit ab estimatis pro xx so
lidis ita quod teneatur et reddere medietatem
partem. Vnde per modum contingat de e
omnibus et tamen illa est ut si creditor
dedisset ei mutuo quod solidos ut computet
quod omnes et conseruat cum debitor socie
quod alias omnes pro vel sed quod et
committere dampnum et lucrum et si te
ipse lucrum mutuum conuenit creditor debi
torem usura est et idem omni pacto
ut dicitur est in pa. cum de contractu sc
ac re illud sunt. Vnde est cum aliquis
aliquid locat tota capita cum omni
estimata certo precio et tali pacto
sociacionis quod totum recipit de pretibus
sortem anteaque aliud aliquid recipiat
et fructum quod de fetibus separant
pecunia cum nostra anteaque alius aliquid
de prouentibus recipiat hoc est est quod de
omnes in mortalibus et generaliter est
ubi probabiliter dubitatur ubi stimulo debitor

[illegible] informa[...] quemcumque sine pac-
to ad solvendum in certis spacio non est pec-
cator nisi ad libitum suum vel quia alteri
pecuniam esse propter quam [illegible] perfecte
hoc fiat et tenetur ad restitucionem nec est
[illegible] super [illegible] communi pre-
[illegible] et dolos qui in
talibus excogitantur [illegible] vide
Primo usura est si aliquis alicui mu-
tuat pecuniam pro qua ille [illegible] et
impignorat sibi thoros quibus ille alit
animalia que dum non solvit pecuniam
Ideo quando nisi illos thoros ducat in solu-
cionem [illegible] Consilium Secundo est
usura si aliquis vendit ad terminum aliqua
que dantur [illegible] precio Ideo quando et quod
recepit ultra precium terminum restituendum est
[illegible] Consulunt hoc intellige si
venditores volunt vendere in [illegible]
[illegible] non alii vendentes sed in presenti
volunt respectu ad aliquod tempus [illegible]
plus solvent et aliis vellet in [illegible]
[illegible] si aliquis vendit post terminum
[illegible] Navigantem Tercio
usura est si aliquis aliquam pecuniam ad a-
[illegible] ad terminum et non vult dare in
[illegible] nisi aliquis [illegible] Ideo quando [illegible]
[illegible] magis consilium [illegible] ad
[illegible] quod [illegible]
[illegible] et [illegible] quibus [illegible]
[illegible] pannos [illegible] et [illegible]
pannorum statuunt in certo pro quanto
volunt dare pannum vel ulnam et ita
[illegible] vendunt et [illegible] non ultra
[illegible] Quarto debent vendere pro pre-
cio [illegible] patrum [illegible]
[illegible] ulna pro [illegible] dare [illegible]
ad terminum [illegible] et si aliquis [illegible]
[illegible] vendere [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] aliquis si usurarius
[illegible] usure solvit et [illegible] et [illegible]
[illegible] remitti nisi [illegible] Ideo si
hoc non fuit [illegible] et [illegible]
[illegible] Quinto
[illegible] contra usurarium
Ideo quando [illegible] Tamen [illegible] Quando
si [illegible] solvere Ideo quod tenetur solvere
et [illegible] Ideo [illegible]
[illegible] debitores [illegible] Quando si [illegible]
[illegible] Ideo [illegible] tenetur
[illegible] contra [illegible]
De crimine falsi
Primo excommunicatus est qui [illegible] litteras
[illegible] in loco non [illegible] Ideo
[illegible] contra [illegible] Secundo est
excommunicatus qui falsificat litteras [illegible]
[illegible] [illegible] Pa-
[illegible] Tercio si aliquis
[illegible] falsificantes
Quarto est excommunicatus Ideo [illegible]
diligenter [illegible]

Quarto si falsificata [illegible] fuit [illegible]
tenens que non potuit [illegible] Ideo quando si ad
[illegible] omnem diligenciam quando [illegible]
[illegible] est a [illegible] vide
[illegible] De homicidiis
[illegible] Quinto si pro
[illegible] et ignorancia falsas litteras
[illegible] excommunicacionem
[illegible] Ideo quando si [illegible] et
[illegible] ad [illegible] et [illegible]
[illegible] ad
si describuntur [illegible] excommunicatus [illegible]
[illegible] et [illegible] de [illegible]
[illegible] Si clericus per se-
[illegible] Ideo quando [illegible] est [illegible]
Quando si aliquis colligit [illegible]
[illegible] symbolo vel oracione
[illegible] scribit symbolum vel [illegible]
[illegible] ut ponat super infirmum
[illegible] Ideo quando [illegible]
[illegible] modo [illegible]
[illegible] ministrare [illegible]
[illegible] petunt quando scribunt [illegible]
[illegible] et si [illegible]
[illegible] Ideo quando [illegible] superstitiosum
est si [illegible] efficacie fuit [illegible]
[illegible] vel [illegible] Quinto
[illegible] scribunt [illegible] in quibus
scribunt nomina [illegible]
[illegible] et [illegible] in quibus [illegible]
[illegible] super se portant [illegible] et
[illegible] Ideo
quando [illegible] et [illegible]
[illegible] quando ignorancia
[illegible] quando [illegible]
[illegible] vide
[illegible] et [illegible] petunt
[illegible] Ideo quando si [illegible] superstitio-
sum [illegible]
[illegible] et [illegible] pro
[illegible] et [illegible] quando
[illegible] et
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et superstitiosa
fuit [illegible] Primo est
[illegible] quando [illegible]
[illegible] super [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] quando fuit
[illegible]
[illegible] quando
[illegible]
quando petunt dispensacionem [illegible]
[illegible] indiget
dispensacione vide [illegible] quando [illegible]
[illegible] dispensacione Ideo quando [illegible]
[illegible] prohibitum [illegible]
[illegible] quando [illegible]

altare detegunt vel veste lugubri operiunt vel altare vel capsam [illegible] tumulantur [illegible] si hoc faciunt [illegible] [illegible] predicto [illegible] petant et [illegible] voluerint deponi [illegible] vel [illegible] et [illegible] tunc [illegible] [illegible] vel honestate vel obsequio [illegible] vide [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] devenerint [illegible] et [illegible] et [illegible] altare detegunt de [illegible] et [illegible] q. viii d. [illegible] priorum

Unde [illegible] [illegible] [illegible] vel alias [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] cum non sit [illegible] [illegible] et [illegible] cum pena [illegible] [illegible] [illegible] in fine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De clerico maledicto

Unde maledictio cum peccatum mortale [illegible] [illegible] [illegible] animi et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] venialis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] alias [illegible] [illegible] [illegible] celebrant [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] et cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] suspensus [illegible] a iudice [illegible] a iudice [illegible] ut [illegible] [illegible] celebrant cum [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] de suspensis a iudice et decretalis [illegible] [illegible] videtur [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] suspensus a iudice [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et dyacono [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] de acolito [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dyaconus vel [illegible] celebrat missam [illegible]

De clerico [illegible] promoto

Unde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de vacatione [illegible]

Unde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magna [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obedientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

De privilegiis et [illegible]

Unde [illegible] [illegible] privilegium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] privilegio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel religionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] privilegium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] et de legato [illegible] [illegible] privilegium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] privilegium et restitutionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de fide instrumentorum [illegible] [illegible] [illegible]

De [illegible] canonica

Unde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de testibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

firmatum est, ut sit filius factus, et ipse conius ne velit cum paruerit quod pu[…]gabit se de hoc casu cum ipsa sit ne[…]gatiua quia per nos patet. Respondeo si inducere probabit se quod sit filius legitimus et uxoris […] quod probationem habeat et hoc iustum est et […] quod sit filius suus. […] de purgatione vulgari habes supra […] et de aliis purgationibus in decretis.

De iniuria et dampno illato

Quid dicendum? Potestas iniuria […] quod est publica et tunc […] et […] multis […] et […] et […]

[illegible]

[…] sit tunc sic ei et renuntiare […] et […] Guillelmus.

De penitentia et remissione

Quid? penitentiam […] generale […] cui fit vel alios peccatis […] vocant […] ut audiant confessiones. Respondeo quod […] est […]

[illegible]

illos voluerit audire. Et si aliquis pe-
nitens dixerit quod non possit a tanto [illegible]
dimittere et tamen absolvendus est pa-
ro peccatis dicit tamen quod habeat propositum
satisfaciendi et sic absolvat eum. Sed aliquis
dicunt sicut peccata si habet super mutas
et surdos [illegible] iudice eius dicit signis
et scriptis et verbis [illegible] et non impu-
tabit ei. Sed vere magis infirmus in
articulo mortis [illegible] et prima [illegible]
[illegible] in [illegible] sed innotescenda dicit
[illegible] hic dicit innotescenda [illegible] quod
peccatis non dicit [illegible] tamen
primum ut [illegible] vel hic sacerdos sed
dicit sic dicit [illegible] et tamen [illegible]
[illegible] quae tu fecisti tamen primum
[illegible] dicit et ad [illegible] sed tu si
qualibus venit ad me et [illegible]
[illegible] sed habet et ideo si aliquis
[illegible] infirmus [illegible] ad
[illegible] non possit [illegible]
possit dicere tamen primum debet [illegible]
si [illegible] hanc non [illegible]
hac [illegible] sed si [illegible]
tamen debet tamen primum [illegible] quod
peccatis audit aliquis confessionem quam non
vult [illegible] dicit [illegible]
dicit super tamen [illegible] et [illegible]
modo [illegible] indulgentiam [illegible]
remissio [illegible] pro [illegible]
audiuntur sed non dicit, [illegible]
[illegible] non possit tamen absol-
[illegible] fuerint quam [illegible]
[illegible] nichil super [illegible] quia
ponunt [illegible] et si [illegible] in
[illegible] ad [illegible] quia
hic videtur [illegible] in hiis [illegible]
[illegible] absolvi [illegible] non [illegible]
[illegible] quos absolvit ab ex-
communicatione [illegible]
[illegible] xxxiii [illegible]
[illegible] de penitentia [illegible] solia
[illegible] tamen [illegible] in [illegible]
[illegible] xii q ii de [illegible] peccat
[illegible] confessionem [illegible]
[illegible] omnes [illegible] peccatis [illegible]
tamen quod recipit in confessione quae [illegible] non
sit [illegible] tamen [illegible]
[illegible] tamen [illegible] revelanda
[illegible] possit [illegible]
[illegible] peccatis si [illegible] pro [illegible]
[illegible] ut dicatur si sit [illegible]
[illegible] quia audiunt
confessiones [illegible] quod sit [illegible]
confessio et [illegible] ad hic dicit [illegible]
[illegible] quod sit [illegible] confessionem [illegible]
sit solum pro confessione et si [illegible]
[illegible] dicit et [illegible]
[illegible] confitenti quod [illegible] ut pro [illegible]
[illegible] non cogit eum [illegible]
[illegible] nisi illius quod [illegible]
[illegible] et [illegible]
ut [illegible] de hic [illegible]

revelandum [illegible] de [illegible]
illa nomine ut [illegible] hominis [illegible]
[illegible] si aliquis audivit in confessione
et [illegible] confessionem [illegible] alio [illegible]
[illegible] confessionem et hic sed ut possint
[illegible] Item [illegible] et
si [illegible] in confessione [illegible]
si [illegible] affinitatem et
[illegible] et ille voluerit [illegible]
[illegible] peccatis illi [illegible] et [illegible]
[illegible] ut non [illegible] tamen
[illegible] et petit eum [illegible]
si [illegible] si [illegible] hic [illegible]
[illegible] tamen [illegible] et non petit 2
[illegible] quod [illegible] non
[illegible] confessionem [illegible]
et [illegible]
et [illegible] confessionem et [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] peccatis [illegible]
de innocentia [illegible] et illa
[illegible] tamen [illegible] et ita
[illegible] eum [illegible] et sic frangitur
sigillum confessionis. Item in persona alie-
na [illegible] in duobus in quibus est [illegible]
[illegible] et [illegible] confessor [illegible]
[illegible] et [illegible] de alio et [illegible]
[illegible] et frangit confessionis
[illegible] dicit et hic [illegible]
confessionem sic illum audivi et [illegible]
[illegible] et hic [illegible]
[illegible] ut hodie audivi
[illegible] et [illegible] quam [illegible]
[illegible] audivi [illegible] vel [illegible]
[illegible] audivi [illegible]
et sic non [illegible]
et persona et sic [illegible] Sed [illegible]
[illegible] dat indulgentias
in [illegible] vel [illegible] quod [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible]
et iii annos [illegible] valet indulgentia
[illegible] quod non [illegible]
dat nisi [illegible] de [illegible]
de indulgentia [illegible]
dat [illegible] indulgentia annualis [illegible]
[illegible] dat [illegible] quod indulgentia annualis
[illegible] iniuncta [illegible] septenius
[illegible] denarios [illegible]
[illegible] in [illegible]
ut [illegible] in [illegible] vel in [illegible]
tamen valet indulgentia et [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] de [illegible] tamen [illegible]
[illegible] iniuncta [illegible] indulgen-
cia [illegible] sit [illegible]
[illegible] xx [illegible]
[illegible] peccatis [illegible]
[illegible] quia [illegible] non
[illegible] indulgentia non
[illegible] et [illegible] in [illegible]
[illegible] de [illegible] Sed
si [illegible]
[illegible] alia [illegible]

De [illegible] et [illegible]
nota
nota
nota
De indulgenciis
nota
dat
De [illegible]

alia sunt peccata. Respondeo quod si hoc facit ... sacerdos qui de dicto confessore debitam dispositionem ... sit sufficiencia et in alia ... [illegible]

[illegible]

De incidentibus casibus et remittendo confessio

In quibus casibus ... [illegible]

[illegible]

d' commutatione

De remittendis ad episcopum

... in quibus casibus confitentes remittendi sunt ad episcopum ... [illegible]

[illegible]

De remittendis ad papam

In quibus autem ... [illegible]

[illegible]

[illegible] et [illegible] vel et [illegible] et [illegible] [illegible] ... sunt [illegible] ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... incidit in canonem ... [illegible]

[illegible]

... incidit in canonem ... [illegible]

et ille cum non incidit quia iocose percussit
accidit in ludo repente et cum cuilibet
dum ita fiat licite iocose. Guil.
Quintus si aliquis vestes clerici aufert numquid
ne incidit in canonem. Respondeo si aufert dum
est in asportando et numquam ad locum
venerit destinatum non incidit in ca-
nonem. Sed si aufert postquam venerit
ad locum destinatum et adeptus est
plenam possessionem illarum rerum tunc
Guil. Numquid incidit in canonem si
quis volens laedere clericum persequatur
eum [illegible] et clericus fugiendo cadit et
laedit se ipsum. Respondeo quod non. Guil. Sed aut
si fugiens propter metum percapacem
etc. laeditur et tunc ipse esset
excommunicatus secundum dominum Wil. Numquid est excom-
municatus qui claudit clericum in domo
et incarcerat. Respondeo quod sic. Guil. ar. Sed aut
in claustro vel in domo abscondit
ne exeat propter hoc abscondens ne com-
municat licet clericus clericus fiet in inimi-
cus dicit. Primo ad numquid incidit in cano-
nem qui repellendo vim a se et
suo a se percutit clericum. Respondeo quod non. Hosti-
ensis non inferendo. Numquid incidit in ca-
nonem qui clericum percutit et percipit
laycum. Respondeo quod non. Gui. ar. Quintus de
illo qui credit se verberare laycum et verberat
clericum. Respondeo si errat in persona vel intendit
verberare clericum non incidit nisi sit crassa
ignorantia ut videtur eum in glossa super
clericali. Guil. Quintus de illo qui ma-
davit alteri verberare clericum et indistincte
licet prohibeat percutit. Respondeo si manda-
tum prohibeat antequam actum sit mandator incidit
dicentibus recitatis mandator incidit
in canonem. Sed aut percipientis sciunt
revocationem non incidit sed Wil. dicat
quod si percutit eum illicitum et si revocet
et fiat quod potuit sive ad illum ve-
niat sive non non incidit. Quintus de
illo qui dedit armatis suis vestes vim
dicit vel de tali clerico et illi propter Gui. verbe-
rant clericum. Respondeo Sed dicit Gui. dici-
tur prohibendi ab illo clerico incidit
in canonem. Gui. Wil. Quintus si excommunicat
episcopus omnes in dyocesi sua usurarios
et singulares dyocesis usurarios in sua
dyocesi cum non excommunicando. Respondeo quod non
et ideo. Quintus si quis excommunicat Sciens cum
omnibus principalibus suis in crimine principa-
lem principalem in crimine numquid incidit
in minorem excommunicationem. Respondeo quod sic
et quia scienter in hoc casu ligatur sicut
primus et non sicut prima et absolvi
ad superiorem secundum Wil. dicit quod incidit in
minorem excommunicationem quia iura sua sunt
ligati nisi per eadem causam ne ligatur in
minore excommunicatione et hec volens in-
Quintus si plures excommunicat omnes quorum de-
derit consilium et auxilium et ipse
fuit unus numquid est excommunicatus. Respondeo quod
non quia non est a iure in casu ipse est
nec potest se condempnare et absolvere secundum
superiorem de excommunicatione. Infra numquid principalis
excommunicatus in casibus non concessis petat muni-

Respondeo dicunt quidam quod sic vel non et gaudebit
de usuris quod dum. Idem et idem quod
est licita et ipse etiam aut sicut in
excommunicatum clericum qui non evitat
sicut laicum sic petit mihi quod
communicat non in excommunicatum probabit
eum videri propter quam excommunicatus fiunt
nomine non vitat in excommunicatum sicut
et excommunicatus appetit noli. Sed aut propria
auctoritate et recepit eum ad (illegible)
vel per se communicat et communicat et videt
quod excommunicatus sunt non vitat in excommunica-
tum et sic eum tunc fiet non
petit noli. Numquid maliciam incidit
excommunicationem si communicat uxori excommuni-
cate. Respondeo quod dicit quod non secundum hunc
dicitur quia quod semel sicut sunt
contra et non puit ab eis erga adversarios
secundum. Quintus si excommunicato propter salutem
animae sunt vel propter necessitatem nimiis
particularis. Respondeo quod est quod non possit esse in
a malitiis si non posset excommunicari per alium
nisi quod posse de hoc tractare cum
eo sine peccato. Respondeo quod Gui. Wil. numquid
possimus debitum exigere ab excommunicato.
Respondeo quod si obligavit se ad solvendum sicut
de et adquirit bona ante sententiam
excommunicationis. Sed a principio obligatus secundum
tunc excommunicatum. Gui. Io. numquid tenetur
illum vitare quod dubitat de excommunica-
tionem. Respondeo quod aut adhuc quod censuit
excommunicatorem vitare cogitur vel
quod incidit eum hoc sine peccato. In
actu in excommunicationem quod percutit
clericum vel quod audivit eum
denuntiatum vel excommunicatum dupliciter
et tunc distinguo secundum Hostiensem
et si solum scitur dicit. In se excommunicationem
et tunc non tenetur vitare eum nisi
sit sententia et tunc conari vitare
in publico. Quintus si excommunicatus duplex
et vel denuntiandus ut si sententia pu-
blicata laborat quod eum sciens est
de sententia licet nisi de facto vel
ipso iure sicut G. fe. Io. Quintus si aliquis
assimilat excommunicato vel incolumitatem
vel invenit Cabul... eorum quod
praesentibus et eiusdem dicatis dictis
numquid incidit in excommunicationem. Respondeo quod
non in ... sicut credendo G.
Wil. numquid licet deum laudare excom-
municato. Respondeo in eo casu licet sed quod
tempus et tunc licitos solemnitatibus de
talibus quam eos sunt illos (illegible) G. Wil.
Quintus si excommunicatus solvat numquid
possimus dicere Deus eum dicat vobis.
Respondeo quod G. Wil. numquid licet intrare hos-
pitium in quo ubi sunt excommunicati in-
esse. Respondeo quod sed aut in casu
quod possumus spiritum dare licet quod
non causat nec in alium participe
Gui. Wil. Quintus si stolo ad
mensam et excommunicatus veniens
venit se ad alios numquid tenetur

fungi debent. Ro(spondeo) quod si est publica
excommunicatio et aut est contra excommunicato(s)
ab homine. Guil(elmus). Quando si aliquem
audiuit excommunicatum propositus et presen-
[illegible]

[illegible]

vel etiam [illegible] ... [illegible] sacerdos per apostolice sedis [illegible] poterunt [illegible] absolucionem [illegible] ... [illegible] in hoc casu [illegible] ... [illegible]

De celebracione sub interdicto

[illegible] si porta [illegible] sub interdicta [illegible] clerici [illegible] sunt interdicti [illegible] ... celebrare divina [illegible] W[illelmus] et Innocencius [illegible] ... interdicti [illegible] ... [illegible] celebrare [illegible] poterunt [illegible] interdicti [illegible] celebrare et audire divina et [illegible] in morte [illegible] indulgenciam [illegible] possunt audire divina [illegible] ... [illegible] W[illelmus] [illegible] ... religiosorum [illegible] privilegium [illegible] ... celebrare [illegible] ... [illegible] interdicti [illegible] ... W[illelmus] [illegible] ... [illegible] interdictum [illegible] ... W[illelmus] [illegible] ... interdicti [illegible] privilegium [illegible] celebrare divina [illegible] ... interdictio [illegible] privilegiatum [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] W[illelmus] [illegible] celebrat in ecclesia [illegible] sunt interdicti [illegible] ... [illegible] interdicta [illegible] celebrare [illegible] interdicti [illegible] celebrant [illegible] ... interdictos et [illegible] interdictos [illegible] ... W[illelmus] [illegible] ... [illegible] celebrant [illegible] ... Innocencius [illegible] ... [illegible] W[illelmus] [illegible] ... W[illelmus] [illegible] ... interdicto [illegible] ... interdicti [illegible] interdicta [illegible] ... W[illelmus] [illegible] ... interdicta [illegible] ... W[illelmus] [illegible] ... [illegible]

interdicto in generali sine speciali interdicto non
parochiam alicuius sive non sunt [illegible]
[illegible] esset interdicta parochia ipsa tunc ad
privatam nec domum [illegible] [illegible] Item [illegible]
illis admitti possunt ad divina. Pro quo non
sunt in loco interdicto sive nec in interdicto
[illegible]. Quid si civitas interdicta sit
[illegible] et aliquis de illis ac
[illegible] Pro si [illegible] de illis [illegible]
civitas a [illegible] [illegible]
[illegible] interdicta [illegible] si [illegible]
[illegible] esse interdictum [illegible] non [illegible]
[illegible] aliis [illegible] interdicti [illegible]
sunt [illegible] possunt audire illa
Dona divina [illegible] intrare ecclesiam cum venerint ad locum destinatum et officium
[illegible] non debent audire divina [illegible]
in [illegible] orare [illegible] oratorium [illegible]
[illegible] ab ingressu ecclesie et intrare
ad loca destinata et [illegible]
[illegible] interdicti [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] non debent in non
[illegible] in [illegible] sepeliri. Item [illegible]
[illegible] mulieres [illegible]
[illegible] interdicta ecclesia [illegible]
[illegible] Quid si dicatur [illegible]
[illegible] ecclesiam [illegible] celebrare
[illegible] Pro [illegible] etiam possunt [illegible]
[illegible] celebrare vel laici alibi audire
divina [illegible] aliud fuit additum
[illegible] de [illegible] prelatorum Canon
[illegible] interdictum [illegible]
suspendit interdictum. Pro [illegible]
interdictum [illegible] generaliter [illegible]
[illegible] et [illegible] de postulatione
[illegible] appellationem [illegible]
interdictum non ligatur [illegible] de [illegible]
et [illegible] [illegible]
[illegible] civitatis [illegible] in domo
[illegible] interdicti. Pro [illegible]
[illegible] officiendo [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] capitulum [illegible]
[illegible] vel [illegible] vestimenta
officiorum [illegible] in officio [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] in officio [illegible]
Quid si [illegible] sepeliatur [illegible]
non cum solempnitate et officio [illegible]
[illegible] [illegible] violatur interdictum [illegible] ecclesia [illegible]
[illegible] sepultura [illegible] cum [illegible]
sepultura [illegible] solempniter [illegible]
de [illegible] et remissione. Ut vero [illegible]
[illegible] sepeliatur [illegible]
sine solempnitate [illegible] laicos [illegible]
in [illegible] non [illegible]
[illegible] non sit [illegible]
[illegible] cum [illegible]
[illegible] interdictum. Pro [illegible]
[illegible] de [illegible] prelatorum Canon [illegible]

non [illegible] clerici qui non servat interdictum
non [illegible] et si [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] glosa de suspensione ab officio 12 v

[illegible] suspensus ab officio [illegible] celebrat. Pro [illegible] de [illegible]
[illegible] non [illegible] ad beneficium
[illegible] suspensione si [illegible]
suspendit ab beneficio illo [illegible] in alio
[illegible] aliud beneficium. Item [illegible] de
[illegible]. Quid [illegible] suspensus ab officio et ille [illegible] celebrat
[illegible] si [illegible] celebrat ignorans quod nesciat se esse suspensum
[illegible] in ignorantia [illegible]
[illegible] de clerico excommunicato [illegible]
[illegible] [illegible] de
[illegible] de clerico excommunicato [illegible] et cum
[illegible] dispensatur [illegible] de [illegible]
clerico excommunicato [illegible] de [illegible] et
remissione [illegible] suspensus ab officio
[illegible] suspensus a beneficio [illegible]
[illegible] beneficium in alio non [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] Quid si aliquis suspendit ab ingressu ecclesie et celebrat
[illegible] [illegible] ecclesiam celebrare possit divina [illegible]
in ecclesia celebrat [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] non
[illegible] ab ingressu ecclesie non debet intrare
ecclesiam ad audiendum divina et [illegible]
ecclesia [illegible] cum [illegible] et si
[illegible] non debet in [illegible] vel in
ecclesia sepeliri [illegible] ad [illegible]
[illegible] ecclesiam celebrare [illegible]
non [illegible] suspensus ad [illegible] non [illegible] ille non
[illegible] vel ab [illegible] officium audire
et si suspensus ab officio tunc [illegible]
ecclesiam intrare et divina audire et
[illegible] [illegible] de dispensatione
[illegible] excommunicatus [illegible] dispensabit
[illegible] si [illegible] se esse excommunicato
[illegible] dispensabit [illegible] si [illegible] non
[illegible] [illegible] in excommunicationem
[illegible] [illegible] vel nimis
[illegible] [illegible] se fuisse excommunicationem [illegible] ab
[illegible] religionem [illegible]
[illegible] dispensatio [illegible] et [illegible]
[illegible] manet in [illegible]
papa dispensabit [illegible] in excommunicato [illegible] ecclesiam ad audiendum divina. Pro [illegible] non [illegible]
[illegible] interdicto [illegible] de [illegible] et
[illegible] in [illegible] excommunicato
in [illegible] ecclesiam [illegible] clerico [illegible]
celebrare. Pro [illegible] non [illegible] si celebrat
[illegible] si excommunicato [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] Quid [illegible] laica in [illegible]
Pro si [illegible] excommunicato [illegible] audit divina
[illegible] in ecclesia [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] in [illegible]

tertia vz in matutinis diei in resurrectione
in ponitur in rorio [illegible] celebrac(ione) sac
missarum de celebr(atione) misse [illegible]
si fiat addit(io) in canonem [illegible] de
offic(io). Item quod cum ad ordinat(ionem)
[illegible] quod loco et dignitate remo
veantur e. c. ultimo. Item cum sy
moniace ut ordini facto [illegible] symoniace
suscepto ministrac(ione) i. q. i. [illegible] Item ad
deposito [illegible] ut in omnibus ordi
nibus ministrat xxi q. [illegible] Item
cum [illegible] in morte et [illegible]
[illegible] de eta(te) et qual(itate)
c. v. Item cum [illegible]
[illegible] de etate et quali
ordinat(ione) [illegible]
[illegible] ut possit [illegible]
[illegible] baptizac(ione) [illegible]
que ad ordinem [illegible]
[illegible] celebrandam [illegible] de corpore
viciat(is) [illegible] Item cum [illegible]
[illegible] in ordine i q. [illegible]
Item [illegible] c. [illegible]
Item in etate cum [illegible]
[illegible] ad [illegible] de eta(te)
et quali ordini [illegible] Item quod
[illegible]
[illegible] Item in [illegible]
[illegible] de [illegible]
in [illegible] omnibus [illegible]
de [illegible] Item in [illegible]
[illegible] de [illegible] et [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] xvii cum [illegible]
[illegible] in quibus dispensare [illegible]
[illegible] ut
[illegible] cum [illegible]
[illegible] cum modo [illegible]
[illegible] de eta(te) et qual(itate).
Item [illegible] dispensare cum [illegible]
[illegible] voluerit
de constitucione [illegible]
[illegible] quod [illegible]
a suspensione [illegible] Item [illegible]
[illegible] cum [illegible] quod in [illegible]
ordinibus ministrat [illegible] in
[illegible] officio in sua [illegible] xvi q.
de quibus [illegible] ad [illegible]
[illegible] ordines recipit [illegible]
[illegible] de [illegible] ordines
recepit c. ii [illegible] et
[illegible] dispensacione. Explicit summa
vel summula iuris canonica [illegible]
[illegible]
[illegible] confessionum
[illegible] et [illegible] distinctos
et approbatos valde utiles omnibus con
fessionibus [illegible]
[illegible] voluntatibus [illegible]
[illegible] summula [illegible]
[illegible] adaugetur
[illegible] in [illegible]
[illegible] in
[illegible]
[illegible] ut dicit [illegible] libri
de [illegible] Amen. Explicit hoc
opus per manus gregorii [illegible]

Incipit tabula titulorum [illegible]
Summe canonice et primo de de
cimis. De intrantibus religionem.
De questione [illegible]. De questione
infidelium. De voto et voti redemp
cione. Que negocia liceat et que
non. Hec compilacio dividitur in v partes.
Prima agitur de decimis, et voto et
religione. Secunda agitur de vii sacramentis
ecclesie et [illegible]. Tertia agitur de
symonia et de usuris et rapinis
et restitucione earum et de aliis
articulis [illegible]

Et primo de decimis

De decimis ut ait decretum sunt tributa
egencium animarum. De omnibus
autem ut ait decretalis quod licite ac
quiruntur danda est decima. Sunt
autem decime quedam personales quedam
prediales. Personales sunt oblacio
nes fidelium, que olim primicie
appellantur, et hee debentur in pascha
penthecostes et nativitate domini.
Prediales sunt que de possessionibus
solvuntur. [illegible] decimas aut [illegible]
[illegible] et loca religiosa [illegible]
aut ab [illegible] Insuper in
feodo ab ecclesia tenent et [illegible]
[illegible] ut dicit Johannes ut decimas
possideat tamen ius [illegible] percipiendi
decimas possidere non potest laicus [illegible]
[illegible] sunt. [illegible]
[illegible] quam si prelatus concedit lai
co decimam in feodo [illegible]
a successore prelati petere [illegible] sibi con
cedat in feodo [illegible] predecessor suus
sibi concessit [illegible]
[illegible] hereditaria successione [illegible]
in [illegible]
possideant [illegible]
[illegible] esse non potest [illegible]
[illegible] receptum de decimis [illegible]
[illegible] decime [illegible]
[illegible] sunt unde
si in aliqua [illegible] ab
antiquo [illegible] debentur decime [illegible]
[illegible] ibi predicare [illegible]
ut dentur decime [illegible] non [illegible]
[illegible] ecclesia [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] de decimis [illegible]
[illegible] decimis [illegible]
Item [illegible] ut ait [illegible]
[illegible] decimas personales ecclesie in
qua [illegible]
[illegible] si ibi manent. Similiter

de p[ro]b[us]. Item de usurario n[on] deu[n]t
recipi decime p[er]sonales s[e]d p[re]diales
tantu[m] lic[et] p[ar]ochia c[on]suevit usura[rum]. Quia
decime p[re]diales n[on] r[ati]one p[er]sone
s[ed] r[ati]one p[re]dior[um] solvu[n]t[ur]. Item d[icit] Ray[mundus]
q[uod] decime dande sunt de o[mn]i ne-
gociac[i]o[n]e et artificio ubi p[er]cipit
s[ed] n[on] solvit ubi n[on] ... continu[am]
ha[bit]ac[i]o[n]e[m] ut pote infirmus. Sed q[uod] de-
cime dande sunt illi p[ar]ochie in
qua p[re]dia sita sunt. Decime a[utem]
p[er]sonales ... ecclesie in qua
p[er]sone site sunt. Vide de ... religio[rum].

Ecclesias p[er]sone que p[ro] comm[issione]
p[ro]fessionis p[re]lati subiciunt ...
p[ro] ta[men] a[utem] p[ro]fitent[ur] ... obe-
dienc[iam] et ... que illi ...
sunt ... ut ait Hostiens[is] ... nos
s[um]mi pontifices ... valeat dis-
pensare ... p[re]lacionis
a[n]n[u]s a[liqu]os annu[m] ... a[liqu]os
a[liqu]os annu[m] integr[um] et p[ost] ... qui
ingredit[ur] ab ... p[re]lato[rum]
vel in p[ar]te vel in toto ... et illi
... ut ait Hostiens[is] ...
p[re]lacionis ... e[st] ...
... q[ui] recipit et ... q[ui] ...
... ut illi ... religione[m] ...
... et illi ... p[ro]fitent[ur]
... ut ... in ...
... p[ro]fessionis ...
... in ipsa ... possu[n]t ...
... ut p[ro]fessi ... di-
... Si q[ui]s intrat reli-
gione[m] ... p[re]lato[rum] ... infra t[em]p[us]
p[re]lato[rum] ... et ad ... re-
... ingredit[ur] ... roma-
... in religione quam
... si n[on] possit ... illam
religione[m] ... infra
t[em]p[us] p[re]lato[rum] ut ait Hostiens[is] ...
... decretal[is]
... Dicit en[im] q[ui] n[on]
t[em]p[us] p[re]lato[rum] egredit[ur] ... ut alij
... n[on] tenet[ur] ... illa decre-
tal[is] ... ut ...
... ad ... Item
n[on] p[er]mitto ... Quin
... p[ro]fessionis ...
... sit ...
... q[uod] ... ad ...
... qui ingredit[ur] ...
... ad ...
... ad ... vel a[utem]
ultime etatis sunt et n[on] ...
... n[on] p[otes]t ... religione[m] ...
... religione[m] ... nam ...
... no[n]
tenet[ur] ... q[uod] n[on] p[otes]t et n[on]

... si intrav[er]it ... ta[men] in
... revocare ... ut ait ... et n[on]
... potuit et ...
intrav[er]it n[on] ... revocare
... Item n[on]
religiosi ad ... religione[m] lic[et]
... et ut ait Hostiens[is] n[on] ...
... privilegio petenda ... licencia
... licencia data
n[on] ... sine licencia ...
... licencia n[on] ... p[otes]t p[ro] ...
... De c[on]versione c[on]iugato[rum].

Qui p[ost] c[on]iugat[us] vivente uxore sua
religione[m] ... ut ait ...
ante carnale[m] copulam et ...
... p[ost] ... carnale[m] copula[m]
... uxore in s[e]c[u]lo remanente
ad religione[m] ... nisi ipsa ...
... votu[m]
c[on]tinencie ... licencia[m]
et ... ad ...
... in s[e]c[u]lo
remanente ... p[ost] ad religione[m]
... ignorante ...
... intravit religione[m] ...
... repete[re] ... ait
... mortua et si n[on] sit ...
... ad ...
... n[on] valuit ...
... tenet[ur] ... q[uod]
... obligac[i]o[n]e ...
... Item
ad sacros ordines p[otes]t ...
uxore in s[e]c[u]lo manente et c[on]tinencia[m]
p[ro]fitente ... et ...
... ut ...
uxore ... c[on]tinencie ...
... Item ... licencia[m] et ... religione[m]
... ut ait Hostiens[is]
... p[ro]fessio ... illa n[on] intrat
religione[m]. Vide de c[on]versione infidelium.

Infidel[is] ad fidem c[on]versus ...
... uxore cum ... c[on]vivere
voluit sine c[on]tumelia ... vel
ut p[ro]vocat eum ad mortale peccatum
... non ... in
infidelitate ... cum
eo ... in c[on]tumelia[m]
... vel ut ... p[ro]vocat eum ad
mortale peccatum ... p[otes]t duce[re] alia[m]
... ad fidem
... si voluit ... p[otes]t
... cohabitare ... in ...
n[on] licebit ...
... infidel[is] ... plures
... uxores ... simul ...
... ad fidem c[on]v[er]ti[tur] ... uxores
... vel ... n[on] ... cum

ad fidem [illegible] voluerint sine contumelia creatoris quid autem tenebit [illegible] illa enim cum uxor fidelis tamen a [illegible] et alia in uxorem duxit, cum [illegible] Qui dimissa uxore nisi ob fornicationem aliam duxerit, mechatur. Ex quo patet pluralitatem in coniugibus interdictam. Similiter si infidelis repudiaverit uxorem, postea vir conversus ad fidem postquam contraxit aliam [illegible] in [illegible] repudium nisi per conversionem [illegible] contumelia creatoris ne tamen [illegible] ut pertrahat eum ad mortale peccatum. Tunc si duxerit aliam et convertatur ad fidem, illa prima [illegible] Dicitur ille [illegible] alium recipere compellitur nisi velit [illegible]. Et hoc dico de conversione infidelium [illegible] post conversionem ad fidem [illegible] fornicationem [illegible] pro eo quod primus alteri per repudium non nisi [illegible] fornicationem [illegible] in de conversione coniugatorum. Et infidelis [illegible] conversus ad fidem [illegible] Nam apud infideles matrimonium [illegible] non ratum [illegible] fideles canonicis constitutionibus arctantur. [illegible] enim lege [illegible] prohibitum [illegible] secundum [illegible] revelat. Si tamen infideles [illegible] decedentibus filiis suis [illegible] in uxorem ad fidem [illegible] potuerint [illegible] ad fidem [illegible] ut in de conversione coniugatorum. [illegible] contumelia creatoris [illegible] cum infidelis ad fidelem [illegible] et [illegible] ut apostolus: si infidelis discedit, discedat. Frater enim non est servituti subiectus in huiusmodi [illegible] fornicationem [illegible] ad fidem [illegible] contumelia creatoris [illegible] apud infideles [illegible] ad fidem [illegible] fornicationem [illegible]

[illegible] possit dimittere [illegible] ad debitum coniugale ut in [illegible] si in [illegible] et paganorum [illegible] sunt [illegible] mortali [illegible] ad fidem [illegible] in mora [illegible] et si contraxerint debent [illegible] sine [illegible] dispensationem cum [illegible] ut de questione infidelium [illegible]

Sequitur de voto.

Votum est [illegible] pollicitatio [illegible] Votum aut est simplex et solempne [illegible] ut [illegible] in sacris ordinibus [illegible] solempnizat [illegible] votum [illegible] in [illegible] religioni [illegible] Nam [illegible] votum [illegible] religionis [illegible] votum solempnizatum. Nam ut [illegible] non [illegible] professio fuerit [illegible] monachum [illegible] in religione [illegible] assumpserit [illegible] votum [illegible] nisi posset [illegible] honesta [illegible] votum [illegible] elemosinis et orationibus [illegible] diligenti consideratione [illegible] facienda [illegible] omnia vota [illegible] votum [illegible] melior [illegible] ut infra de irregularitate [illegible]

Sunt quedam negocia inhonesta [illegible] ut [illegible] symonia et [illegible]

Sunt quedam vicia que se-
quent' speciem virtutis assu-
munt ut cum vere sint vicia
credantur esse virtutes. Sic
feritas putatur iusticia amaritudo
zeli. Sic maturitas ponderata segnicies
Sic crudelitas, dissolucio Sic spiritualis
leticia, pigricia sine cordialitate esse
... mansuetudo Sic tepor indiscrecio
discrecio Sic vanitas superflua Sic mundicia
simplex prudencia Sic victu et familia voni
honestas prodigalitas incipiunt liberali-
tas. Avaricia estimatur providencia continua-
indiscreta constancia precaris operatur securitas
volositas appellatur prudencia Infirmitas in
agendo quinta mansuetudo et mors ... iudicia
... Vanitas Sic honestum compertum
credit species carnalis amor Sic caritas
Proximi tamen ... vel correctio Sic zelator
iusticie iniusticie dissimulans Sic parcens
pusillanimis ad corripiendum Sic benignus
vel pacificus Sunt enim falsi denarii ut
... bonum sit ... virtutibus ... celo-
rum ... Sunt et quedam virtutes que
... hominibus ... sed naturalis simplicitas
benignitas modestia largitas ... reparacio-
... sepissime ... nec ... sed
sunt virtutes gratuite remunerantur eternaliter
apud Deum Sunt et que virtutes gratuite quas
... indicant vicia sed iusticia indiscreta
et severitas maturitas apud eos vocantur
amaritudo zeli ... avaricia constancia
continuacia ... ut supra/ Sic et quod fit propter
... sicut propter vanam gloriam quod propter
... sicut propter ypocrisim Sic zelo iusticie
sicut zelo vindicte quod occulte sicut
correctio ... spiritualis amor sicut
propter carnalem amorem quod fit pura devocione
... sicut terrena consolacione ... difficile
est discernere inter vicia et virtutes ... ista
sit ... que ... vere ... in
... radicitur radicitate ...
... consplacitur ... ... est
quod sic ... ... homo solus ...
... apud Deum ... caritate ... omnium
virtutum est ornamentum dictum est. Caritas vera ...
Caritas ad Deum vera perfecta caritas
... quia ... omnibus viribus suis
... ardent ... commo-
... vel ... et co-

... solum propter nobilitatem bonitatis ... propter
... affectu caritas Deum delicata enim
anima ... abhominabilis ... commoditatem
... diligere Deum ... sibi ... Deus
... sua ... se ... ...
... sperans ... sua ... commercio
desiderans ... diligit Deum ... bonus
est et propter hoc ... ut ... sua ...
... ... non perfectam
inductum vera caritas ... ... vera ...
... causa ... dilectionis ... vel
nobilitas securitas ... sapiencia ...
Sicut dilectio ... eterna ... non ...
... ... vera caritas ...
vera caritas ... Deo ... Iohannes ... Si quis diligit me
... mandata mea et custodit ea ... qui
me diligit ... testis est Augustinus dicens
Caritatem Dei diligentis ... mandata eius
... plus ... Item ... intelligitur
devotus ... que obligat ...
... ... testimonium perhibet dicens non
... ...
... et ... vera amor ... quia ...
... ...
... sine attestacione operis ... ...
... Amor enim Dei non est ociosus
operatur ... magna ... est si non operatur ...
amor non fuit ... amanti nichil difficile
Hec autem operis ... et mandatorum obs-
ervacio ... ...
vel timore ... fiat vel amore ...
... Augustinus Deum diligit qui
non ... custodit vel ... magnitudine
... vel ... ... sed iubet
... et honestum Sunt enim duo veris-
sima ... caritatis ad Deum ... ... delecta-
... omnibus que ... placent ... ... loco
vel ... fiat ... amor ... ...
laudes ... que ... se reflectitur
sed ... ... tendit ad alia ... Ca-
ritas ad proximum et diligere eum sicut seipsum
... ... sed
seipsum hoc est recto ad Deum et propter Deum sic
... diligere ... seipsum vel alium ...
... desiderat bonum ... ...
... Et sic ... ...
fugit ... omne ... ...
... ... bonum ... ...
diligere ... ...
non ... ...
... ... ad seipsum ... ...
vera caritas ... ... sed ... ...

Nam ethnici eos diligunt qui se amant
de amore non iniuria vera caritas pendit
amantem enim diligere naturae est quod diligere non est
meritoria non amantem non diligere gratiae est sed
adhuc excellentius pendit caritas christi ad
inimicos. glosa super mattheum diligentem diligere
est naturae non amantem non diligere iustitiae
sed amicos attrahere perfectionis est [illegible] nemo
teneatur tamen et tamen sunt minus diligere
quantum amicum tamen est summe perfectionis et [illegible]
cum tamen et plus possunt diligere et caritatis opera
exhibere inimico quam amico corripere quam
blandiri increpare quam laudare quia
teste sancto Michaele facit hominem tam
[illegible] quam malis atque ledentibus
et placabiles propter maiorem gratiam et gloriam
consequitur compositione quibus opera [illegible]
se debere facere ea uti scilicet suis inimicis
[illegible] efficiret adeo magna gloria quod aliqua
[illegible] vere caritatis ad proximum est quod nos
gravantem amicum timent vere condolere tam amico
quam amico nostro aequaliter adiuvare et corde
gaudere de omni prosperitate quae duo [illegible]
sunt [illegible] odii ad proximum est
quod [illegible] cogitat
quod [illegible] cordis ad [illegible] amantem
[illegible] loquitur vel de ipso audit loqui
[illegible] omne bonum ipsius quantum potest impedit
quod bonum quod in ipso est diminuit vel putat
hoc non [illegible] suo [illegible] ipsum et
aliis sinus [illegible] traditionibus [illegible]
et [illegible] suo in loco [illegible] non negans
[illegible] salutatur plus dolens
de suo malo quam de [illegible] ut dicit [illegible]
[illegible] ab [illegible]
applaudit [illegible] ordine [illegible]
at non sufficit si [illegible] de salute
etiam quia [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] voluit quod [illegible] posuit
[illegible] suus [illegible] nos tenemur non solum
[illegible] tempore [illegible]
[illegible] maior [illegible]
[illegible] caritas [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] praecepta [illegible]
[illegible]
[illegible] pluribus [illegible]
[illegible] non te pigeat [illegible]
[illegible]
Sequitur de vicio opposito simulatione

Simulatio vera [illegible] gloria [illegible]
[illegible] exhibetur [illegible] appetit exhibendam
vel simulat [illegible] gloria [illegible] vel simul
[illegible] timet ne [illegible] gloria exhibeatur et [illegible]
[illegible] sunt [illegible] ut [illegible] audientibus
[illegible] ad [illegible] credat [illegible] de ipso
aliqui gloriose [illegible] cordis
et [illegible] audit [illegible]
[illegible] danda est
gloria vel simulat [illegible]
[illegible] illum [illegible]
[illegible] omnino [illegible] corde
[illegible] et ab [illegible] appetit
gaudet [illegible] vehementer ad [illegible]
[illegible] illam timet [illegible] illam
[illegible] gloriam [illegible] qui requirit [illegible]
[illegible] vere simulat [illegible]
[illegible] simulat [illegible]
[illegible] abiciat [illegible]
[illegible] absconditur [illegible] defendit [illegible]
[illegible] laudatores fugit
[illegible] bona sua non [illegible]
aliena non [illegible]
quam [illegible] appare ut [illegible]
[illegible] valeat [illegible]
[illegible] simulat [illegible]
[illegible] simulat [illegible]
[illegible] agnoscere ut [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] quam vel [illegible]
[illegible] quam vel ad
hunc [illegible] violenter
[illegible] temptationes [illegible]
[illegible] singulariter sua
[illegible] ad abyssum [illegible]
[illegible] simulatas [illegible] in medio
[illegible] simulat [illegible]
[illegible] Namque
in opera simulata [illegible] opera simulatur
[illegible] simulatas [illegible]
vere cogitat [illegible] spirituales temptationes
[illegible] non posse vincere nec nimium [illegible]
[illegible] auxilio [illegible] posse [illegible]
[illegible] vere simulat [illegible] quaerere
[illegible] socios [illegible]
[illegible] officia vel vestigia [illegible]
[illegible] simulat est qui [illegible] se [illegible]
[illegible] sentit [illegible]
audet [illegible] aliquid appetere [illegible]
[illegible] affluit [illegible]
[illegible] laudabiliter [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible]
[illegible]

Sup(er) m(od)icu(m) dup(li)c(ite)r (con)sideratur argento (com)para(tur)
scil(icet) ad s(imi)litudi(n)e(m) corp(or)is et rei d(e)no(m)i(n)at(ur)
et (con)cessus ho(m)i(n)is a(n)i(m)at(ur) de isto d(icit)ur arbor
bona v(e)l mala (con) fructu bono v(e)l malo
(com)pendit(ur) p(ro)mu(m) s(ecundu)m (con) corde p(ro)ducit sic
(er)go aug(ustinus) sic o(mn)i bon(um) v(e)l mal(um) (com)po(n)i
(com)pendit(ur) (con) s(er)mo(n)e i(n)corrupto v(e)l corrupto
(con) bonis v(e)l mal(is) s(er)monib(us) (et) s(er)mo(n)e repo(n)it(ur)
h(oc) i(n)vidi(a) od(i)us teste aug(ustino) e(st) i(n)vidia
cordis i(n)imici argento i(n)t(r)insico (con)t(r)a sit
supbia m(en)tis ubi d(eu)s (et) i(n) corde suo plac(er)e
talib(us) p(ro)fert se (et) in se desiderat (et) cu(m) in
f(a)c(i)t suis ho(m)i(n)ib(us) plac(er)e desiderat cu(m)
huic aug(ustinus) d(icit) q(uod) no(n) capiat q(uonia)m v(er)o
sibi placuit teste p(salmista) s(ed) i(n) p(er)petuu(m) hor(um)
(et) i(m)p(er)iu(m) (con)p(ro)bat n(on) venit p(ro)p(ter) h(oc)
(con)t(r)a ipso teste d(avi)d bene i(n)i(u)sti s(unt) i(n)i(u)stie
deo q(uia) talis m(od)i d(e)sp(ic)ab(ile)s q(uon)iam d(eu)s s(e)c(un)d(u)m
ho(m)i(n)ib(us) plac(er)e desiderant d(i)ssipat ossa
v(e)ntu(m) q(ui) teste p(salmista) (con)fid(unt) q(uonia)m d(eu)s sp(re)v(i)t
eos. De vera (et) p(er)fecta obediencia Bern(ardus)

Obediencia v(er)a (et) p(er)fecta e(st) cu(m) ho(mo) d(e)l(ibe)r(at)
(et) s(a)epe recogitat q(uo)m(od)o maior d(e)l(e)c(ta)-
t(i)o (et) l(a)u(s) d(e)o placeat (et) ad q(uo)d d(eu)s
c(re)at(ur)am suam ordinavit (et) h(oc) toto nisu eo
plac(er)e i(n)tendat s(ed) v(er)a obediencia advertat
v(er)os ut(ru)m p(ro) v(er)b(is) p(re)latos e(st) cu(m) s(u)bditis q(uod)
s(ed) i(n)cipi(ent)e (con)t(r)a(riu)m e(st) fid(ei) (et) lib(er)e p(ro)fess(io)
(con)sequit(ur) n(on) manifestab(i)t se e(r)go v(e)l f(a)c(t)o
q(uo)d s(ed) (con)t(r)a(riu)m (con)ceptu(m) sit (con) cogitat (et) op(er)a
q(uo)d s(ed) (com)placeat dictat d(icit) aug(ustinus) op(tim)us
t(a)m(en) m(i)n(i)st(er) e(st) ille q(ui) audire a(n)te desiderat
n(on) q(uod) ip(s)e voluit s(ed) h(oc) velle q(uo)d ip(s)e
audivit a(n)te v(er)u(m) obe(dien)s n(un)q(uam) p(re)ceptu(m)
(ex)spectat s(ed) solu(m) volu(n)t(atem) p(re)lati sciens
v(e)l credens s(e)c(un)d(u)m (con)sequit(ur) p(re)ceptu(m)
q(uonia)m ip(s)o o(mn)i voluntas (et) (com)placent(i)a p(re)lati(s)
su(n)t f(iu)nt v(er)u(m) obe(dien)s n(un)q(uam) de s(e) p(ro)p(ri)us
ordinat n(e)c (um)q(uam) de s(e) t(a)lib(us) p(ro)p(ri)us indicat
s(ed) i(n) (con)t(r)a v(e)l velle h(ab)eat n(e)c nolle s(ed)
o(mn)i(bu)s ordinat(is) b(e)n(e) c(er)te s(ib)i p(ro)p(ri)u(m) (et) s(e) toto
s(e) (com)mittet (et) p(re)lato v(er)u(m) obe(dien)s non
d(i)sputat int(er) bon(um) (et) malu(m) Abraha(m) e(n)i(m)
n(on) disputavit ut(ru)m bon(um) v(e)l malu(m) esset
occid(er)e filiu(m) d(eu)s iuberet n(e)c disputavit i(n)t(er)
bon(um) (et) malu(m) n(am) s(ed) op(tim)u(m) (con)t(r)a(dic)it
n(on) i(n)dubie q(uo)d iubet(ur) (et) i(n)s(uper) i(n)i(m)icu(m)
app(ar)et q(uod) est i(n)iq(u)u(m) p(re)ceptu(m) d(i)c(it) s(ed)
(con)siliu(m) b(er)n(ardus) ap(u)t obedie(n)tia(m) n(un)q(uam) d(i)c(it)
(et) malu(m) s(ed) (n)u(n)q(uam) bon(um) p(ro)p(ter) ...
(com)mitti aug(ustinus) d(e) mor(ibus) Bened(ictus) (et) q(uo)d
s(ed) obedi(enti)a de suo a(li)q(ui)d h(ab)eat nulla e(st)
d(eu)s s(ed) de suo aliq(ui)d n(on) h(ab)eat nulla e(st)
nec cu(m) p(ro)cessu q(uonia)m i(n)de p(ro)sp(er)e l(a)u(d)us

s(ed) cu(m) i(m)p(er)at(ur) q(uonia)m ad p(re)cepta obed(ien)t ob(e)-
die(n)tie s(e)c(un)d(u)m v(ir)t(us) clamat s(ed) ad h(oc) (con)f(e)ss(i)o
anhelat v(er)u(m) cu(m) h(in)c i(n)de d(e)sp(er)at(ur)
p(ro)p(ter) cu(m) obs(equi)a (et) (con)t(r)a(rie)tate ad ip(s)a iubet(ur)
n(on) a(n)i(m)us a(n)i(m)i m(e)ti(us) app(e)tat obedie(n)
m(od)o (con)mittit (et) ad ea q(uae) d(icit) h(a)ec vita d(e)-
sp(ic)ta v(er)ti(tur) (et) v(o)lvit (et) desce(n)d(it) d(e) igit(ur)
obedi(enti)a i(n) p(ro)p(ri)is (con) suo a(li)q(ui)d o(mn)i(n)o n(on) h(ab)e(a)t
q(uonia)m i(n) ca(r)ita(te) t(a)n(t)o s(ed) gl(ori)a q(uan)to d(i)v(in)o
ordi(n)e v(er)o (con) desp(ic)ie(n)s (con)i(un)git(ur) i(n) p(ro)sp(er)i-
tat(is) s(ed) s(e)c(u)lor(um) q(uan)to ap(u)t ip(su)m q(uod) d(i)v(in)u(m)
p(re)cepit (con)t(r)a f(a)c(ien)d(u)m (com)mitte sp(iritu)s d(i)-
v(in)o su(m)me obedie(n)tie e(st) obedi(enti)a ut d(icit) (per)-
su(m)ma q(uia) n(on) s(er)v(i)t d(e)o p(er) obedivit p(ro)cul
d(eu)s n(on) m(od)o s(ed) tua voluntas fiat s(ed) (et)
o(mn)ib(us) (et) mal(is) (et) d(omi)n(us) o(mn)ib(us) s(u)bditis su(n)t
(et) o(mn)ia (con)s(ilia) (et) (con)s(ilia) obedi(u)nt d(e)o (et) e(ius)
o(mn)ia (con)v(er)tit d(eu)s ut se cog(n)oscat s(er)vitu(m)
ac s(e)c(un)d(u)m sol (et) luna obedi(er)u(n)t Gedeon
t(er)ra moysi cu(m) absorbuit Dathan (et) Abyron
aq(ua)e p(re)t(er) ad calca(n)d(um) (et) moysi cu(m) (con)stri(n)g(er)e(n)t
(com)p(re)h(e)nde(n)do (et) op(er)a(n)do cu(m) s(er)p(e)ntes i(n) ...
Egipto bestie h(a)e m(od)i s(ed) ut le(gi)t(ur) v(er)o co(n)t(r)a
d(e)i ...d(o) ... s(ed) ... lumina ... d(e)i
q(ui) devoravit ... ...
... de ... apl(ic)u(i)s (et) s(e)c(un)d(u)m ho(m)i(n)ib(us) r(e)...
... lib(er)avit (et) m(u)lte ca(te)ne moysi in
Egipto (et) q(uonia)m obe(dien)t d(e)o i(n) celo s(e)c(u)lo ip(s)i a(n)g(e)l(i)
... ... obedi(un)t o(mn)ib(us) d(e)o p(re)cept(is)
(et) voluntate (con)sequ(e)nd(o) d(i)c(itu)r n(on) obedi(en)s
s(ed) aug(ustinus) i(n) eo e(st) q(uonia)m ma(n)datu(m) n(on) p(er)stat
s(ed) p(ro)p(ter) a(ur)es auditu(m) ma(n)u(s) ap(er)i(t) ...
v(er)o p(e)d(e)s itine(ra) (et) se totu(m) colligit i(n)t(us)
ut ma(n)data p(er)agat imp(er)a(n)t(is) B(er)n(ardus) bo(nus)
obe(dien)s dat su(um) velle (et) su(um) nolle ut
possit d(ic)ere cu(m) p(salmista) p(ar)atu(m) cor meu(m) d(eu)s
p(ar)atu(m) cor meu(m) (et)c. q(uod) p(ro)p(ri)us vacare e(st)
p(ar)atu(m) ... i(n)i(us)tie m(od)o ... i(n)stor(um) ...
... ... d(icit) obedie(n)s
e(st) cu(m) s(u)bditu(m) ma(n)datu(m) p(re)lati ... ...
(et) (con)s(ilio) h(oc) (con)mittit ma(n)dato ... et re-
bellat d(icit) ma(n)datu(m) su(p)pl(er)e n(on) posse
n(e)c debe(re) se (con)sue(tu)d(in)e ...
... ... vias (con)cogit(avi)t ... alios ...
... ... v(e)l p(ro)b(us) ma(n)datu(m) impedi(un)t
(et) retrahu(n)t s(ed) n(on) s(ic) Abraha(m) q(ui) de nocte
(con)surge(n)s abiit ut ma(n)datu(m) d(omi)ni (con)t(r)a
(com)pl(er)et (et) reli(n)q(u)e(n)s s(er)vos suos ... moys
... ...
... ... larg(e) ... ... m(er)uit
b(e)n(e)dictio(n)e(m). De paciencia v(er)a (et) p(er)fecta

Paciencia v(er)a (et) p(er)fecta e(st) cu(m) d(eu)s p(ro)cedit
p(ro)sp(er)a ... n(on) s(er)v(a)t cu(m) le(vi)b(us)
... ...
... ...

inclinet[ur] oculis meis. Et h[ec] intollerabi-
lis est iniuria mortis quia culpabiliter
[illegible] sit et d[icitu]r iniuria ulla [illegible]
[illegible] remordeat de culpa [illegible] p[ro]pter
culpa molestia meruisse. Ecce [illegible] pet[r]o
Nemo in[ter] pacie[n]t[es] ut fur aut homicida
aut maledict[us] [illegible] cum est sit voluntas
dei bene facient[es] pati quam malefacientes.
Nunc [enim] est g[rati]a si [propter] [illegible] tollerabiliter
zati sufferunt h[oc] est g[rati]a apud deum. Leuit.
[illegible] pacie[n]cia non [tamen] animal sed ab eis qui
videntur boni et [illegible] ut [tamen] [illegible] opib[us]
se[d] et [illegible] illatas paciens sufferunt
[illegible] Unde [enim] anima est ut [illegible] de
[illegible] sed lilium [inter] spinas lilium [illegible]
pungitur a spinis tandem [tamen] [illegible] fortes
odore emittet quia si non pungeret et [illegible]
[illegible] se ab eis [quod] videtur [illegible] de [illegible]
filior[um] [illegible] impingat non [tamen] [illegible]
[illegible] sed [illegible] hoc [illegible] hoc
fame diligentissime [illegible] [illegible]
[illegible] paciens ille est qui non [illegible] molestias
illatas paciens tollerat sed [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] paciens est qui
[illegible] flagella non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dominum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
et molestijs [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
paciens [illegible] [illegible] iniuria se [illegible]
[illegible] [illegible] fidelissime [illegible] se [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a pilato interrogatus
non [illegible] [illegible] paciens [illegible] iniuria [illegible]
loquitur [illegible] [illegible] querela [illegible] [illegible]
[illegible] aliena [illegible] ille non [illegible] [illegible]
[illegible] molestias [illegible] [illegible] [illegible] fidel[es]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pena
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mo-
lestia [illegible] affligitur. Aliud est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mo-
[illegible] molestiam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] molestiam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
teste b[eato] paulo. Illud [enim] [illegible] [illegible] est mo-
mentaneum est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
nobis. [illegible] [illegible] pacie[n]cie est non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

paciens devote supplicat pro persequentib[us]
ut [illegible] [illegible] [illegible] stephanus pla-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] moyses [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dele me de libro [illegible] me
[illegible] [illegible] [illegible] libenter audit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] molestia illata [illegible] motu [illegible]
sponte dimittit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
posse et debet non [illegible] [illegible] [illegible] mo-
lestia ab homine irrogata sustinere
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vindicta
[illegible] [illegible] Decima [illegible] paupertate
Paupertas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spo-
[illegible] [illegible] dominum relinquere et libenter
illis carere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pos-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] paupertas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] po-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lapidem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] paupertas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] naaman non accepit
[illegible] daniel [illegible] baltasar non
accepit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] paupertas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
paupertas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fructuosius
quam paupertatem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] paupertas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] bonorum [illegible] [illegible]
[illegible] paupertas non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pauper[es]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pauper[es] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
paupertate [illegible] [illegible] amore dei [illegible]

fidelis sit super omnia quod tam potens sit et
talis beatus idem ministrare corpori ipsa quomodo
reputatur coram deo non cum teneat habundanter
quicunque viret quia animos sic potens est
die et nocte et singulis momentis spiritum
ministrare humiditatis bonorum spiritualium
magis coram deo sit neque eam committat in
[illegible] dispendio pauperis et [illegible]
pallium hic de tristitiis semper et sic
sic gratias deo quam ambos et unus [illegible]
hec ratio ministrat et propterea pallium
cornorum [illegible] fame vagientibus
[illegible] verum cornu [illegible] albertus qui non
sit filius sui deliquit [illegible] quia
largitur deo a voce [illegible] pascunt domini
ipsius [illegible] cornu [illegible] vel omnes
et omnes capit et desistunt [illegible]
[illegible] quorum [illegible] voce familia
clare non cessat dispendio hic pauperis
et [illegible] libet pro [illegible] inimica
[illegible] vel accipe et liberaliter videat quod neque
pauperis et dator quia nunquam de suo [illegible]
[illegible] vere [illegible] accipit
ymo petit et ad quas [illegible] optat
quod sit [illegible] de castitate vigili
castitas coniugalis vera et perfecta est
[illegible] apollonie
[illegible] ymo [illegible]
[illegible] ymo [illegible] amat
[illegible] quod sit [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] castitatis quam potest
[illegible] castitatis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] capitis nobis [illegible] capitis
[illegible]
[illegible] castitatis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] capitis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] capitis [illegible]
[illegible]

et fugere locum et tempus impudicie optimum est
filia Jacob dyna non fecisset raptam
[illegible] videre mulieres re-
gionis illius sic vitrie omnis [illegible]
[illegible] sermo [illegible]
sic enim thamar filia david [illegible]
sic amon fuit corrupta [illegible]
fuit si [illegible]
[illegible]
[illegible] capite
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] impudicia
[illegible] capitis
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] est
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
De abstinentia vera et perfecta est
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

depulis carnium sunt ubi apud gentiles
victum et quies tegumentum cum aurum habes
greci non sunt quia fames non de hoc ve-
stimento ad decorem sed ad tegendum nuditatem
sua sed glo super lucam de veste johannis
quia non abstinentia fuerat quia non solum li-
benter abstinet a delicatis que non licet
sed hoc possit quia licite et multo citius posset
sine ista carnem sed vel aliqua vero si dicis
plus delectent spiritualibus quam corporalibus plus
aqua quam vino acceptabilius est. ad-
abstinentie spiritualibus quam corporalibus a. aqua
quam a vino unde dicit augustinus delectat quia si
ab ipsis dispendio sumatur non afficiunt et si
tales appetunt accepta p[er]fectum perpendit
abstinentie dicunt cum aquam male ex
cupiditate effudit et helias carnes non ex
cupiditatis percipiens ad missas credit
hec testatur quam cum non propter gallias sed
propter lenticulas benedictionem incomparabiliter
amisit. Ideo vero abstinendum est a delicatis
carnibus sed etiam que delectant aut sunt a-
rarum cullolyvis agitur spiritualis aperto
mutabili alimentia tenebit hec abstinentia
laudatur et prima conductio hic absti-
nentie duo sunt primo quomodo ad debita
gratie dona dei proprius et inquam eius ad
debitum sine arcem sed ordinatum dicitur
sumitur ergo hec inter de quantum enim illud
est quia de omnibus propter specta vero deus
exigit quo fine quod sumpsit vel prima
voluptas vel propria necessitate vel quod utilitate
aliquibus ergo quia abstinet de illis vero ille
non ex duplici quod utilitas sed abstinentia
diversorum peccatorum qui et delectationem per
audientiam que est quia mediante quam
non vellet cibo regio sed aqua leguminibus
vitas magos et ariolos superavit [illegible]
sumendo visionum et sompniorum ergo adipisceris
cum vero nabuchodonosor quibus vinum
dedit ut bestia mutata sit a ceptre
misisset regem cum imperatoris regibus p[er]i-
licentiam superbis ut redierit dilum in-
petivit et pro illo valiturum reddendo eum in die
tardabat quem danielis prius de perditis
et inspexit pro audientiam sunt propter abstinentiam
quam reprimit testatur danielis hoc daniel dicens
illis lugebam tres ebdomadas dierum
panem desiderabilem non comedi caro et
vinum non introierunt in os meum sed neque
unguento unctus sum donec impleti sunt dies.

in esse die ipso qua posuisti cor tuum ut
affligeres te in conspectu dei tui exaudita sunt
verba tua cum tamen possimus abstinentiam autem
facto dominus dicit iohannes scribit quod a carnibus
et vino abstinuerit et propter temeritatem
superbie et gule carnis quam proprio cibo
pascebat et maxime propter appetitum libidinis
quem excitaret cibus et potatione vini
nam sic solum panem raro deprecabantur ne hanc
vincit stadium dolendo enim nouerat in
alienibus et hoc pater propter naturalem vincat
quod loquitur de volatilibus cum ovis per
carnibus utantur et lac quasi alterius carnis
liquidas alterius sanguine dicebat colore
mutato dictum vel abstinentie est enim dicis
non solum cibos et delicatos tempore sanitatis ut
respuit sed etiam cum infirmitas et necessitas
cogit cum dolore meus proprie gratia cum
non solum cibos delicatos et superfluos
abstinet minus etiam necessaria que sibi
sufficit ut aliis indigentibus impartiri posset
sed ad hoc quod inadvertabiliter dicis sed non
ieiunanti de pauperibus ut ieiunium
sit salutatis vite non materialibus loquitur
dictio hec abstinentia est vitare precipua et de-
licata tamen eo tempore quo non sunt vel propter
vanam gloriam ut de laude vel propter paratum
ne quis de pauperis vel propter avaritiam
ut ditetur vel ad caventium corporis infirmitatem
vel ad vitandam infamiam et detractionem vel ad
acquirendam aliquam dignitatem vel utilitatem
temporalium vel ad promerendam gratiam spiritualem
et gloriam eternam. De prudentia vera et perfecta
prudentia vera et perfecta est una de
quatuor virtutibus cardinalibus
Unde numquam qua patres operatur
augustinus de vera innocentia ut mecum
verum prudentia hec cum sollicita sit et agit
cognoscere quod sit oportunum et hoc toto
animo complectitur et quod sit pessimum et hoc
toto corde detestetur. Ille vere prudens
est quod bonis quod malis sit futurum
gratia boni delectatio animi elevatur sermo
deo ille vero prudenter sumitur quod primo ope
fugit id quod elongat eum a deo propter assi-
milatione dei videlicet peccatum veniale et quod
eum per separat a sermone dei vere peccatum
mortale secundo vero sumitur prudenter quod diligit
omnia que ad deum appropinquant vere bona opera
et que elevat animum deo vere virtutes
et spiritus sanctus dona et dicitur vere prudentiae
est eorum que sunt propter factum la-

habitabant ut scribit Crisostomus qui fugerunt strepi-
tus urbium et ortulos suburbanos ubi
pace interiori et arborum come et susurrium
fluminum avium sonus spectaculum vineis
innumeris et multe animi oculos qui il-
lecebre ut leonem et [illegible] capram
anime sordes mollescerent. Sic et pitago-
rici deserti loca habitare convenerunt
et quidam legitur sibi effodisse oculos
ne per eorum visum a contemplacione philosophie ave-
rentur. Ceterum si quibus esset habundancia
ciborum et pocionis quam propter nimiam et variam superfluitatem
[illegible] adiciendum inter delicias et deli-
ciarum vicis non temperare sumptum dicit Seneca
cum dicat ut id cogitet quod videt quod
audit odorat gustat attrectat et ad quod
trahitur appetitus eius rapitur et alicubi quod
magis domine sapiencie studiis deinceps adhuc
nos reducere debet anulorum quod [illegible]
de [illegible] capitulo dicitur et amplius
amen quia non habent scienciam et Baruch
quia non habuerunt sapienciam perierunt propter suam
insipienciam. Officium prudencie est ordinare
cogitaciones cordis ne quod dum emergentes af-
fecciones mentis ne temptaciones animus conci-
piat et voluntates ne [illegible] intencio-
nes ne inspiciat sed precisiones iudi-
cia et suspiciones ut admixtis inveniuntur.
Sicut omnia [illegible] sua et [illegible] ordinare
debet ut ad debitum finem omnia fiant pro-
ut liberter eciam emendacione vera sapiencia
[illegible] tempore [illegible] liget in [illegible] ipsius hec
est [illegible] conservacione quam sic ordinata
est hec vera prudencie ars ut dicit Bernardus
solitudinem discussione [illegible] tua quia anima
attende quid profecerit quid defecerit deli-
gencia qualis sis in moribus qualis sis
in affeccionibus quam similis sis deo quam dissimilis quomodo
propinquus diligentissime tempore in [illegible] cognoscere quia
nullo melior es si te ipsum cognoscis
quam te neglectis [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] prudencie [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sua non multum
edificat sed liberet [illegible] que [illegible] et astu-
cia in negociis secularibus [illegible] iudicat
scientiam [illegible] stulta tenere apostolo prudencia
huius mundi stulticia est apud deum hec tales
[illegible] filiis lucis in generacionibus suis.
Item [illegible] ad [illegible] malicias
et nequicias novas quam in [illegible] fecerit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sunt ut [illegible]

mala bona ac sine nesciunt dicere con-
tradicentes [illegible] se [illegible] sapientes stulti fa-
cti sunt dicit apostolus. De vera fortitudine
Fortitudo vera et perfecta est contrariari
anime sue cum temptatur hiis vitiis
superbia invidia ira gula avaricia
accidia vana gloria [illegible] luxuria
vel [illegible] delectacione et [illegible] intelligere [illegible]
[illegible] assentit sed [illegible] resistit sed ut
qui [illegible] sua [illegible] fortior est quam expugnator
urbis hac fortitudine non habent [illegible]
qui [illegible] [illegible] delectantur et [illegible] mandi-
bula asini mille viros sunt [illegible]
multis omnino fortitudine [illegible] est ille qui
fortitudine [illegible] qui ab illicitis [illegible] suos et
membra retrahit [illegible] non habent qui
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] oculos suos ab illicito visu non
prohibuerunt. [illegible] fortitudinis plurimi sunt
[illegible] [illegible] [illegible] corpora sua [illegible]-
[illegible] et flagellis ut [illegible] refrenare possunt
pedes suos [illegible] [illegible] linguam autem
[illegible] dicit beatus Jacobus omnis natura bestiarum
et volucrum domatur per ab humana natura lin-
guam autem humana nemo domare potest est
autem malum inquietum plena veneno
mortifero [illegible] hac refrenacione non est
vera religio sed dicit Jacobus si quis putat
se religiosum esse non refrenans linguam suam
vana est religio [illegible] fortitudinis
est de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
bat Jonathas qui [illegible] [illegible] gustans
[illuminatus] est [illegible] fortitudine ad [illegible] inimicos
suos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fortitudinis
est [illegible] dicens quod [illegible] [illegible] non [illegible]
Officium fortitudinis est frenare [illegible]
[illegible] dicit [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] ne [illegible] [illegible] ne [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut se [illegible]
[illegible] [illegible] ut numquam [illegible]
[illegible] [illegible] fortitudine habuit [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fortitudinis sit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non est
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non posse quam posse [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tanto
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hac
fortitudine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Sequitur de
vera et perfecta iusticia etc.

Iusticia vera et perfecta est reddicio debiti
laudis et obsequii divina iura sua debiti
graciarum accionis pro omnibus commissis debiti
fundi doloris pro graciis neglectis Ille
vero iusticiam habet ad deum qui vere subditus est
sibi et ubique omnibus preceptis et consiliis votis
cum tanta diligencia impletis appetit operibus
est totaliter vero quod dependet et [illegible] qui
pure propter deum facit non propter aliquem favorem
vel utilitatem presentis vite vel eterne qui eciam
debita gracie singula percipit dona et omnibus
sibi ordinacionibus subicit se ubique Vera iusticia
ad proximum est in duobus unicuique facere proximo quod
sibi vult fieri hoc est unicuique afficere proximo
vero vel pigro vel [illegible] in rebus vel corpore et
honore unicuique malum de ipso suspicari unicuique
ipso delectari unicuique bonum complete vel diminute
unicuique ipsum in bono expedire hoc enim necesse sibi
iusticiam sibi vult fieri [illegible] in bono
complete sibi in bono [illegible] hoc sibi enim pro
monere sibi de bono suo gaudere et de malo
suo dolere vel condolere commovere suum sibi [illegible]
curare ipsum absente [illegible] hoc enim sibi
iusticiam [illegible] vult fieri Item [illegible] iusticiam ad
quia nullus pro [illegible] vellet suspendi et tamen
[illegible] suspendi quia id nolle non habet sibi iusticiam
et [illegible] vellet quod [illegible] spoliari quia tamen
non [illegible] facit quia ad velle sibi iusticiam nolle
non est Item vera iusticia [illegible] admortuos
qui sibi testamenta sibi ordinacionem ipsorum [illegible]
[illegible] non tardat qui [illegible]
[illegible] sibi eorum [illegible] possessiones
[illegible] Item vera iusticia ad
[illegible] qui [illegible] eorum [illegible]
[illegible] debitum [illegible]
[illegible] quam [illegible] nos ab [illegible]
[illegible] vere iusticie est quod [illegible]
[illegible] deus et iusticias diligit Item quia
[illegible] permittit [illegible] et [illegible] in futuro
sibi id [illegible] iusticie [illegible]
[illegible] quia [illegible] debet [illegible] et laudare sibi
id [illegible] voluntate [illegible]
[illegible] iusticie [illegible]
[illegible] magis [illegible]
[illegible] qui se [illegible] Iusticia sit
[illegible] vite [illegible]
[illegible]
[illegible] hoc maior [illegible] iusticiam acquiritur
[illegible] vere iusticie est [illegible] cogitaciones
et affecciones ut sibi pure sit voluntas ut sibi
[illegible] unum sit [illegible] ut sibi ad [illegible]
[illegible] sibi [illegible] ut sibi [illegible]

[illegible] et [illegible] sine [illegible] et [illegible] et
[illegible] est [illegible] vere iusticie [illegible] iusticie
est usurpacio [illegible] quasi de sue [illegible] laude
honoris [illegible] amoris vel quod proximi
sibi et eius debetur// De vera et perfecta temperancia
Temperancia vera et perfecta est iusta
moderacio motuum cordis interiorum et exteriorum
operum Ille [illegible] veram temperanciam habet
qui non solum moderatur cor suum a primis
cogitacionibus et [illegible] sibi [illegible] modo fruatur
ne [illegible] et [illegible] cogitaciones
[illegible] quia [illegible] temporis rapit [illegible]
vere temperati moderantur affecciones suas [illegible]
vel in [illegible] vel [illegible] et
[illegible] nichil [illegible] ne [illegible]
[illegible] quod [illegible] se [illegible] cum [illegible]
[illegible] moderantur [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] hoc est [illegible] optimo [illegible]
loquendo ut [illegible] non [illegible] et [illegible]
[illegible] cum [illegible] et [illegible]
loquendo est [illegible] quibus
negociis [illegible] et [illegible] mensura
[illegible] et omnino modo [illegible] ut sibi [illegible]
omnia ordinata [illegible] vera interior et [illegible]
debitum finem [illegible] vere temperati [illegible]
deus [illegible] ordinavit que omnia [illegible]
[illegible] et mensura [illegible] hanc ordinacionem
omnibus [illegible] et [illegible] et vita [illegible]
[illegible] moderata [illegible] et
[illegible] hoc est [illegible] mensura
[illegible]
[illegible] nos [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] omnibus [illegible]
[illegible] et omnibus [illegible] placuit [illegible]
vere temperati hoc qui se moderantur [illegible]
[illegible] et [illegible] temporalem et
[illegible] spiritualem nulla [illegible]
ordinacionem [illegible]
[illegible] vere temperati [illegible] modis
[illegible] laude et [illegible]
magnus est deus et laudabilis nimis [illegible]
[illegible] temperancie est [illegible] modos
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] // De compassione vera et perfecta
Compassio vera et perfecta est ardenti
[illegible] compassionibus
et [illegible] et [illegible]
[illegible] amicis [illegible] qui tangit
[illegible] quia [illegible] pupillam oculi
[illegible] vera compassio est [illegible]

de afflictionibus proximorum tam spiritualibus quam
in corporalibus condolere. Secundo apostolus: quis infirmatur
et ego non infirmor. Glossa: quis infirmatur in
fide vel aliqua virtute et ego non condoleo
de eo sicut de meipso. quis scandalizatur aliqua
molestia et ego non uror igne compassionis
de proximis qui sunt in purgatorio valde compassio est
vehementer affligi propter acerbitatem penarum quas
sustinent et propterea quod audiuntur dicere et sic
separantur et debent adiuvari inter plenarie
non laudant. Et ista affluentia compassionis
excitat et ardentius deum supplicare debemus ut
eos ab isto supplicio liberare dignetur exemplum
de Judam compassus debemus nos inducere habundancia
ista compassio domini nostri iesu christi ad nos quam
teste Augustino sic fuit ... compaciendo
atormento compaciendo sicut Augustinus ...
compassio misericordia ... compassio pia
... compassione in ymo vel lagrymas maxime
ipse tulit ... ...
... mentibus ... teste apostolo ... pati
unum membrum omnia compaciunt. Item Augustinus
... compassus ... nos ... debemus ad compassionem
... consummari ... ... de sepe pro-
... consolacione non ... ...
... ... ambulat ... ...
... compassionabimus. Item Apostolus
... compatimini et conregnabimini ...
compassionis ... Augustinus ...
... non fuit ... compassionis
... non ... ... ymo et ...
Sicut Joseph super fratres suos flebat quod
eum propter xxx denarios vendiderant. Sicut
David planxit ... magis super morte
Saul qui eum semper ... ymo
sicut fecit ... absalon qui eum
... mortuo
... ... de ... capite
... ... fili mi absalon. Sicut Job flebat magis
super afflictionibus ... anima mea
... Dicendo ... compassionis et ...
compassionis ... compaciente ...
... ... de affluentia ... et
afflictorum ... non ... vel ...
afflictos ... non ... ...
Sexta pars et ultima est. De pace
... ... membris
... ... ad
... ... voluntatis
... ... interioris
... ...
... ...
... ... agit

...m pro ... pax ... ille qui vere
... pacem et ... Glossa ... illo ...
... Justificati ... pacem ...
... ... voluntate ...
... qui ... ...
mandatum ... arbitrio pax ...
... cordare cum ... et ...
... nostris ... pacem habere cum
omnibus ... cum ... ille ... pacem ...
cum ... qui ... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ... nos ... ... con-
... ... ad amorem vel pacis
inducere nos debemus ... ... pacis ...
... ... quam pacem ... ... est
... ...
... ...
... ...
... pace ... ...
teste apostolo ... pacem habete et deus pacis
... ...
... ... ad ... bona mea ...
... ...
et ... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ... De misericordia

Misericordia vero expressa consistit in tribus scilicet in dando, donando et rogando
Verus misericors est qui cum aliquis sibi indigentibus
nichil impendat ut si non faceret vix magis
non compleret. Dicit enim Ieronimus ad Demetriadem
Da et sit omnibus dare non sufficit non deus omnes
complesti. Et nisi facere vestibus olerum herbarum
si non copiose unquam in fine habet magis
Iob habuit enim dicit foris non mansit peregrinus
hospitium viatori patuit si negavi quod vole-
bant pauperibus et oculos vidue expectare
feci. Ubi comedi buccellam meam solus et non comedit
pupillus ex ea. Veniunt magis et de ulterius impendit
si quid dat sibi et nullus in miseria condonat magis
non facit sed dicit Gregorius vere misericors sponte
et cum gratia largitur. In miseria ex corde remittit
unde vindictam neque per se neque palam ymo vero
misericors plus dolet de peccato illius qui intulit
molestias quam de afflictione que in corpore
sustinet. Ut David qui semei maledicenti
et lapides in eum mittenti ex corde dimisit
et non petita et ne abstineret pueris
prohibuit et dixit forte dominus dixit ut benediceret
contra maledictionem super quo peccavit pueris
pueris autem qui petunt super filios ne hoc et
sufficiat vere misericordi nisi de iniuriantibus
veniam a deo petat, pueris obtineat. Sic Stephanus
pro iudeis eum lapidare volentibus genua
deo imperant dicens domine ne statuas illis hoc peccatum
Hac de re dicit Gregorius quo me sepissime
pro dominis peccatoribus. Ita sic sepius super lapides
orat ut ut quod dixit dimitte illis quia
nesciunt quid faciunt et Gregorius ubi vide in
iniuriantibus condescendit qui dicit non sibi illum
non enim facit quod facit. Quando pene dominus est
Quamvis vero vere non reducit deus quod deus
sua vel sine misericors et ei aliis magis
diligit pro modo. Unde dicit Christus desiderate quod
magis volo et non sacrificium. Aliud ducitur
vero vere est quod misericors deus immisericordes
in iudicio sine misericordia iudicabit teste Iacobo
Iudicium sine misericordia fiet eis qui non faciunt
magis. Est misericordes a deo copiose magis
retribuit. Feneratur enim domino qui miseretur
pauperi et ut magna usura recipit
quod elargitur pauperibus. Affectio vero vere est
collaudatio puerorum et collocutio sic facientes
promittit apud deum unde ex omnibus magna
lorum fuit sancti nisi quod vnumquisque vero
vere hic illis sollicita vita quod sic vult
ut dat pauperibus et laborat continue ut
quomodo utitur melius ut possit pauperibus indi-
gentibus amplius subvenire. Dicit Gregorius
est enim inter cunctos posse non sublevat
indigentiam. Gregorius super quod unius cuiusque
non est parva ut at gratia amicus.

pupillus eius. In eo est de iniuriantibus dimittere
ut quod ad vindictam non pertinet non corpus
corde remittit et amore sed aliter quod fecit
nisi sic de iniuriantibus dimittat pueris peccata
non dimittit autem eo iuxta ita dicit primo
iniuriantibus et ad ipsorum gaudium inter proprios
Concordia vero est. Concordia
expressa est a deo unitate voluntatum
multorum et cum sanctis dicitis salvatoris sit esse
valentibus moribus et conformare dicit Christus est
multis est dignus quod quod sic sunt in concordia sit
imitatur et sibi modo ipse fecit. Sunt
opus concurrunt hac tria petunt nobis
ut ipse vita sue vite bene. Ut vero concor-
dia appareret est ut omnibus in omnibus idem
sentire quod sit a deo pro voluntate concor-
dat multitudinem credentium cor unum et anima
una. Unde et adornata quod concordat a deo ut
de sua possessione nemo sua possessione ut plus
sufficiat sed Aplius bonis sunt primo
quod sancti est omnia omnibus ut omnes sufficiant
Ad amorem vero concordie inducit nos deus quod
illum laudat est deus et accepta concordia
fratrum sed ipsi dicit quod tribus beneplacitum est
spiritui meo que sunt probata coram deo et hominibus
Concordia fratrum amor proximorum vir et mulier
bene per consentientes ut semper nos homines
nunc ipsos sic hic furiate est quod autem no-
luerunt furiate sunt Ad hoc nos inducit
deus dilecta Christus quod cum sit concordia inter
deum et homines. Unde apostolos cum orat dis-
cordia quod corum maior esset inter eos
Indignabantur enim de Iacobo et alio eorum
volebat sedere ad dexteram et sinistram eius et
putabat eos concordat. Dicitur vero concordie
a deo et responsio concordie non nisi bonis
petitis absolvit. Sic apostolus habuit deus
Michael in concordia sua. Et Iob nunc reprehendit
me cor meum in vita mea ut fines de
fidentium omnibus bonis et secundum ordinationem
divinam. Dicitur vero concordie a deo unum sit
quam ita sit sic hic adornans quod nullus aliquid
primordiis decepit moneret ut esset malo
de quo valeat affirmare utique venerunt
parentes sancti Iohannis baptiste erant enim ambo
iusti ante deum incedentes omnibus mandatis
et iustificationibus domini sine querela et Iudith que fuit
famosissima cum timebat deum valde nec erat
quisquam unquam de ea loqueretur. Dicitur quod de eo
corde ut a deo quod ad honores sit que
a deo sollicite conspiciens sua investigent quod
sic sit concordia est ut sibi placet deo
et omnibus vel displiceat. Dicitur ipse concor-
dare primum sic cum bona opera et mores
aliorum corde intimo displicet quod sic sue
primus sibi conveniens. Ad autem discordie est

mus secundum rationem eo hunc despicit continua
ordinacio quod [illegible] et ropa eis et divi-
nio [illegible] discordie qui [illegible]
[illegible] aliorum et [illegible] disponit
[illegible] nutrit [illegible] vel peccatis
emendat / De vera et ficta constancia

Constancia vera et perfecta est cum homo in
[illegible] operibus quia [illegible] aliorum operibus
non [illegible] Iob [illegible] et non re-
cedit ab innocentia mea iustificationem quam
cepi non relinquam [illegible] constantie ut ... minis
ut blandiciis [illegible] ad [illegible] divinorum
preceptorum et votorum [illegible] vii fratres [illegible] machabei
qui [illegible] legis et ab [illegible] cutibus capitum
pedum et manuum [illegible] cruciatibus [illegible]
bant. Et eleazarus [illegible] simulacione noluit
[illegible] carnes comedere [illegible] velle
se mitti in infernum [illegible]
[illegible] qui [illegible] cessat
[illegible] tempore [illegible]
cessat a [illegible] natura [illegible]
[illegible] que [illegible] hac vita [illegible] et
[illegible] non possit et [illegible] peccatum de
[illegible] appetitum
[illegible] nos [illegible]
[illegible] singuli [illegible]
[illegible] gloriam meruerit [illegible]
nos [illegible] principia [illegible]
[illegible] malos [illegible]
[illegible] magis tormentum [illegible]
[illegible] pena
[illegible] ve
[illegible] permissione [illegible]
[illegible] cessat [illegible] placet [illegible] tho-
[illegible] mortuorum non cessavit
[illegible] abstulit [illegible]
[illegible] flagel-
lacione ut [illegible] mortis [illegible] nominis
manifestacione cessavit [illegible]
[illegible] magis [illegible] nos
indicare [illegible] est [illegible]
[illegible] vel [illegible] optinere [illegible]
[illegible] balaam propter amiciciam
et munera balach [illegible] domini voluit
maledicere populo israelitico propter amorem rerum
temporalium et [illegible] dives [illegible] adiu-
[illegible] propter timorem corporis
apostoli [illegible] domino omnes fugierunt
[illegible] honores [illegible]
regis anthiochi et [illegible] munera [illegible]
[illegible] et reliquiis omnia sua fugit in mon-
tes ut legem dei conservaret [illegible] appe-
titus regalis decepit ut [illegible] tempora-
lium retrahit [illegible] amor

temporis retrahit [illegible] stephanum [illegible]
[illegible] lapidum [illegible]
[illegible] allegat
[illegible] De
largitate vera et ficta et // largitate

[illegible] tempora-
[illegible] indigentibus
dona spiritualia [illegible] libet [illegible]
confessionibus predicacionibus [illegible]
[illegible] desideranti pater est [illegible] desiderantibus
et [illegible] doctrina predicacionis [illegible] apostolo
importune et oportune [illegible] ig-
norantibus [illegible]
[illegible] largo [illegible]
[illegible] meditacionibus et [illegible]
salute omnium proximorum [illegible] largitas nos in-
ducit [illegible] conformatur [illegible]
dat nobis bona temporalia et spiritualia [illegible]
[illegible] dilexit [illegible]
[illegible] dona semper dat ut [illegible]
dat [illegible] in singulis [illegible]
largitate [illegible] bona sua [illegible]
[illegible] in nocte vel in die
[illegible] dona sua elargitur [illegible]
[illegible] donorum spiritualium [illegible]
[illegible] dona
[illegible] dona [illegible] amittere [illegible]
vel [illegible]
[illegible] nos inducit [illegible] aliena [illegible]
[illegible] lege [illegible]
[illegible] quia
[illegible]
[illegible] largitas est [illegible] dat indigentibus
hylariter [illegible]
[illegible] largo dat sua [illegible]
[illegible] salute proximorum [illegible]
[illegible] iacob [illegible]
[illegible] fratribus
et amicis [illegible] magis [illegible]
[illegible] largitate [illegible]
[illegible] cottidie
[illegible] mortis
[illegible] largus [illegible]
dat [illegible] quod est [illegible]
[illegible] et augmentacionem [illegible]
[illegible] omnibus [illegible]
[illegible] perfectis [illegible] perfectionis [illegible]
[illegible] largitas est [illegible] dat sua ut
laudetur ab aliis [illegible]
[illegible] vel clamorem pauperis [illegible]
[illegible] lar-
gitatis qui dat sua propter [illegible] vel [illegible]
vel propter [illegible] vel propter
timorem [illegible] dat [illegible]
[illegible] / De veritate vera et ficta

[illegible] vero z perfecta e z iusta cum
vere concordat mens lingwa et opera
ut quod sentit corde perficit in ore
et quod loquitur ore perficit opere. Contra apostoli
imitatores dicit apostolus imitatores mei estote et
observatores z imitatores eos qui ambulant
secundum formam nostram. Glossa in videndo audiendo et
imitando. Ille verus est qui deo et hominibus
[illegible] omnia vota servat et omnia
vero sua opere complet semel dicta nisi ca-
sus salubrior consilio cuique dimittat quod deus
cuique primas ipsas que mutat ut Ezechia
z ninivitis vita deus Ezechie per ysayam
mortem predixit z in quindecim annos post factum
[illegible] adiecit et ninivitis [illegible] post xl dies
subvertendam quia non [illegible] qua post simulans
[illegible] et regis [illegible] promisit deus animos vitis
nos [illegible] quod et caritas z que iste vitas
[illegible] amanda est z [illegible] subscripta sit
vitas [illegible] non est proprie vitatis
[illegible] volitis cum qua [illegible] placent
voluntate [illegible] non [illegible] similis
z amabilis est [illegible] et
[illegible] que [illegible] gratia est [illegible]
et [illegible] qui [illegible] sua in [illegible]
permanent. Item quod vitas est dei quod omne
quod ablatum est iubet restitui quod vitas
est [illegible] dicit salvator [illegible]
celum [illegible] quia vera [illegible]
vel virtus est [illegible] nec [illegible] timore
aliquo nec amissione [illegible] nec [illegible]
[illegible] nec dissimulat nec palliat
[illegible] mens [illegible] nec
[illegible] dicere nec vera [illegible] nec
[illegible] mittat. [illegible] Balaam dicit [illegible]
dedit balach in domo plena argento non
possum dicere nisi que dixerit in deus et
[illegible] machabeis [illegible] daniel aliorum
[illegible] quos nullus [illegible] nec
[illegible] aliquando [illegible]
[illegible] est unum [illegible] corde z aliud in ore
et vera sua que [illegible] z [illegible]
[illegible] non [illegible] fallax est [illegible]
[illegible] est ut dicit [illegible] qui [illegible]
[illegible] et [illegible] loquitur
[illegible] qui non libere vitate [illegible] qua
libere [illegible] non libere [illegible] defendit
qua libere [illegible] Mansuetudinis [illegible]

[M]ansuetudo vera z perfecta [illegible] benignitas
est [illegible] [illegible]
[illegible] in amaritudine cordis
[illegible] indicatur [illegible] nec [illegible] nec
[illegible] more suo [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] mansuetos [illegible] portat ad
victoriam qui [illegible] nec [illegible]
[illegible] et [illegible] dicit glossa [illegible] non
[illegible] cuius [illegible] que [illegible] asperitas
z cordis amaritudo non afficit [illegible] simplicitas
fidei [illegible] instruit [illegible] quod
nec [illegible] nec ira afficit [illegible] [illegible]
[illegible] quam [illegible]
[illegible] non [illegible] nisi vera [illegible]
et [illegible] quod [illegible] humilis
[illegible] z similis corde mansuetus nec [illegible]
nec nocet nec nocere [illegible] est
qui mala [illegible] ut dicit glossa [illegible]
[illegible] mansuetus [illegible] dicitur beato
[illegible] dicit [illegible]
ipsi possidebunt terram. Mansueti [illegible]
terram [illegible] in [illegible]
[illegible] mansuetis [illegible] vere
mansuetus est [illegible] iracundie [illegible]
[illegible] nec mordax vera [illegible] remordet
nec [illegible] aliquem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sunt [illegible]
[illegible] mansuetudinibus [illegible] mollia [illegible]
benigna z mansueta [illegible] z facere man-
suete [illegible] mutat [illegible]
[illegible] De vera perfecta fide.

[F]ides vera z perfecta est credere patrem et
filium z spiritum sanctum [illegible] unum [illegible]
[illegible] in tribus [illegible] personis est una divinitas
[illegible] equalis gloria coeterna maiestas.
[illegible] [illegible] eternum et omnipotens
[illegible] et [illegible] personis
[illegible] est prior aut posterior que coeterne sunt
nec alius maior nec minor que persona coequales
differunt [illegible] proprietatibus quod pater est [illegible]
[illegible] filius [illegible] genitus
[illegible] deus verus de deo vero [illegible] sanctus
est nec creatus nec genitus [illegible] procedit ab
[illegible] vera fides iubet credere quod dominus
noster ihesus christus est verus deus z verus homo ut
[illegible] apre [illegible] divinitate [illegible]
[illegible] humanitate [illegible] assumpsit
animam de novo et corpus de purissimis san-
guinibus beate virginis marie. Impassibilis
[illegible] divinitate passus z mortuus [illegible]
humanitate. Item vera fides [illegible] omnes
articulos fidei [illegible] ad [illegible]
[illegible] Ad veram fidem [illegible] nos
[illegible] fides antiquorum fidelium [illegible] Abrahe
[illegible] z Jacob moysi z [illegible] infidelium
[illegible] [illegible] Balaam [illegible] quod sine
fide impossibile est placere [illegible] dicit apostolus.
[illegible] nos [illegible] utilitas fidei
[illegible] teste [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] petitis credite z fiet vobis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
bonis operibus [illegible] mortuum est sine
[illegible] ita fides sine operibus mortua est [illegible]
dicit Jacobus [illegible] fide [illegible] non [illegible]

sepatie poma p pitagora putare dixit
q omnia fiunt ex necessitate nec in fato e iuo q
diuina providencia qt dt b. Aug. ille deu
ce nō credit qui ea putat dō occulta
fatū quē pub ac puat, habz fatal ptinē -
ritz / ideo pers nō est verū ppag qui nō
audet ideo sciā vidi iqo andz vine
hon inste sit aetna hept dej pbl oy
liberū sic qstent arbitriū ut dicat nob
pp idigē auxilio di Et ca illius cruce
qui machus dixit hoiē vitare nō posse
petm qm eos qui ad muene dixit homo
putare nō posse vitare cum tollit libertate
nob at dici pp posse z nō posse peccare
[illegible] spes uā z pfecta / Desse uā z fta
est cta fure bñs [illegible] ex putua q
gra di z mitis peccatibz puenit h dno;
ideo ipsi sit initia [illegible] di nō p mitā
vesta / mitis at sine gra di nemo salvi-
nat. spes at sin mitis nō ē spes h p
sumpcio dixit sic ille vam spem hē qui his
bonis opibz se q rectat / mich tu in pub
mitis h in hunda bonis langitis z nunc
dt ostendit nescies vtr bona opa placeant
deo cū omb iustic m̃e sit coram deo paut
puang incessmite mitis / ite vaz spez hē q
deo mipu offt sacficiū m̃p id apud sac
ficate sacficiū iuste z [illegible] ideo iuste
sacficiū est vnigitum di filiz qui se ipm
socii mude abtulit deo pri in ara [illegible]
Amplio; emeda offens qua tem mdi
debat p[illegible] cū ut dt Aug. vna gut
ta tm ppt sacguis ad redimend humanu
genus h fudit effudit ut habudancia
dilectionis ondit Inhc satfied ē to spes
z sals mra sup; id ponitet ipsis grauis
ofena gtbat h nō ptba qr velnibz dnd
recordabor ego nō op in dixit fidē in
vnipo d velinbz ihu xpo que mud affluunt
ut dixit foāma [illegible] fluat ipse cū
ieiunat vigilat orat sangne sudauit las
sat lacunat flagellat passū [illegible]
est ut dixit ipo pp spcola om̃ vtuti hcami
Ad vam spem dans vnde nob dz ex
[illegible] amor iste qo cogebat tu tanta
amaritudie salute nob p[illegible] Et
ne abtata sedz nob [illegible] nalib
sata delicia adhibuit ut [illegible] nob ad
pcto; sepmas iccndiū qo sua ad
imitacon coy sim z sagne ad [illegible]
Datū ve spei ht qui z vilit reppat vultus
z y forta abomib qui vilib ē in aggressu
arduoy z fortis [illegible] ppoy m̃p
id vilit age z y forte cor tuu viliter
agite z y forte cor vm omb q spatis ideo
datū pte spei ht qui popta diuina z vota
[illegible] nō curtis vita sua cauig [illegible]

sepnas z fumes dep[illegible] mutis sid bonis dt
vltib spes bona nō est sd dt vlbo sapie //
spes ipp vel lanugo que vento rapitz vrut
z tag spuma glacial que a pcella dispgr
z tag fumq qui a vento diffidit z tamq
memoria hospitis vnius diei / De timore ob isto
Timor iustie fide z morib, Timor
[illegible] custodia spes coz Iste iustis timor est
[illegible] cordis vehemens honez abillicito
vipi mēbroz sumd q potior z asserom
pudoz ne ul anima adeo pcuis separet
ul aliquid familiarite elegit canes z me-
tueb ne d cibo potu z sopno ul alia [illegible]
delectaoz ab q pelad/ excedat et ipsioē dt tepe
sepat haut [illegible] est spons ad sponsa
brun ne [illegible] d cepp nō ul secto ipm of
fendat quo ī gtinedie; ipm in ccat Iustus
timor est qui nō sop ayūnb; [illegible] vacalib;
facit absune sic sua ex q [illegible]
mē f securitab z de familiaritab amitti
[illegible] mutip[illegible] q[illegible] neglig[illegible]
vel timoris vnde dz vtilitas
est cū initiū sapie [illegible] initiū sapi timor
dni z initiū iustie inp id q [illegible]
sit iustifica / ite ē sigillū z custo om̃ s[illegible]
z vbtatu iup. d Timor dni [illegible] se opponit
[illegible] nō ē timor sctitō oit [illegible] dissipat
inp id nisi te tenueris ipsis d timore dni
sctio subite domus sit alia vtilitas dat
timoris [illegible] gruite/ didici ul adeo c[illegible]
tay te ad p[illegible] retinenda z [illegible]
gra; quereda / si pp obtinens coy deo nō
sape si time time cū acceptis ē gra ne
d digne operis tu ea time cū recepit qz
iam cessit mox time tu de nono ceipa
fuit recidiuum peccati Ideo nob dnē
dz [illegible] cay aulos dequo Iab dt qui
fuiut ei nō sūt stables d angelis suis re
perit prauitate quato magis qui habitat domus
luteas z terrenū hūt fūdamentū [illegible]
ostruet z cay exoy vidz sic fuit Adam
Sapp[illegible] daniel / Salom sic fuit apud z hen
ul passū pstiuit inp id Cadunt a latere
tuo mille gto qui dexz pcade in indicio id
[illegible] z decē milia [illegible] tuis qui
dexz pcade ad [illegible] Ideo nob in
ducē dz [illegible] timorem dni ut Iab
qui de [illegible] tepra qz [illegible] fluctus sit
sp timui dm z sup id Iab [illegible]
metu [illegible] omnia [illegible] gto [illegible]
quib [illegible] [illegible] sit cū [illegible]
trepidat quē [illegible] laudat et [illegible]
loquit quotiens de me cogito toto corpe co
tremisco quid go nos miseri [illegible] acturi
[illegible] tam vir trepidat Ideo [illegible] timoris
qt qui sollicitus est om̃ quē deo sunt ut
nullo tpe z loco [illegible] neglegat q
sit [illegible] omnia opa [illegible]
deq dt eccā qui timet dm michil negligit

et qui timet deum faciet bonum. Aug. perfectus timor est qui per commissionem cuius cupiditatis bonum facit non propter deum et mala dimittit. Huic timori prohibetur dicens dominus Nolite timere eos qui corpus occidunt. Et ipse. Tunc quiescit ab homine morali tribus et dicit ipsi pie deum corde/ Delectacio vera et perfecta sequitur

Sexta vita et perfecta est quesita electio quia ideo sunt creata cum gaudio est in deo videlicet potencia sapiencia bonitas largitas pulchritudo beatitudo mia mansuetudo fidelitas caritas humilitas et omnia dona unita cetera sunt in deo. Ille vero leticia habet qui similiter gaudet hic et omnibus sanctis suis ut unusquisque sicut transierit lex propria et vocata sed sit intendit perfectio et sit ipsius est conformacio de hac quia gaudebat et gloriabatur apostolus dicens gloria mea hec est testimonium consciencie mee quod in simplicitate et sinceritate dei et non in sapiencia carnis sed in gracia dei conversati sumus in mundo habundancius autem ad vos leticiam nos in domino dicit quod sit deum in me omnis caritas palam suavi caritas cum diuinit ut vere dicitur deus esse hec et etc. etc. pingit hec dies hoc hec et perennius dignitas non confundet sed servi ab valde dicit apostolus gloria Crist et mea magis est admirabile carne mea ipso sede et ab angelis et archangelis veniam ad hanc leticiam inducimur et quamvis etiam beate beatificant proprio veritate laus et exultacio iniquitatis quod invenit dominus cum Abraham datum sit nobis perhibet quod animam per testimonium apostolorum caritatem propriam spiritus sit que accepimus ab ipso sicut quod propriam habitet in te per carnem et spiritum videmur et nolentes pater de qui dicit de filio dicit dicit gaudium nos huius apostoli dicit gaudete in domino semper iterum dico gaudete/ iterum autem gaudete vere sunt etiam beatitudines de hoc vere leticie hec qui sapiencia in spiritus beatitudinis de remissione omni peccatorum quibus tum sunt deum unum caritas offendit omnem gratiam collatam et amisit per offendunt et conversi demeruit hanc leticiam sunt maria magna cui dicit dicit remittuntur tibi peccata tua et sanctum in maria vere leticie induet sanctitas dei huius unitatis vero quod sit filius dei et heres accepit ergo hanc sanctitate dat spiritus suus sicut dicit apostolus quod spiritus sanctus dat testimonium/ spiritui nostro quod filii dei sumus et si filii dei et heredes hanc sunt apostolus continuo dicit et sic per que ut mors ut vita ut aliqua creatura potest nos separare a caritate dei. Pro leticia et delectacione temporalis sit per temporalis sit amicicia carnalis sit commoditas ut leticia temporalis hec leticie laqueus est terrene et cum transeunt transit et leticia unius tantum leticia est plures et requirunt sed semper laqueus quod invitus sit quod presit hec est cuius leticia vitalis qui hec eo intrat locus ut audit locus locus ut audit locus de simul personae dicitur ut est sive appetitus et celestis vitalis/ Omnis boues nam appetunt

beatitudinem et leticiam hec est difficilius gustat qui est adeo continua et vitalis felix est quod dicere possit cum ipsa Ecce gaudens gaudebo in domino meo tanto et exultabit anima mea in deo meo/

Detestacio vera et perfecta falsi sequitur

... vera est dolor cordis pro omnibus [illegible] ... quas deus innocet propter aterius pro abusio modo cuius sine peccatis tam spiritualibus quam carnalibus. Hec dolor in mulieribus lacrimas dicit efficit ab oculis peccatorum qui corde vivo deum amat Alia quod vero est que hec sapit recte videt sic vel ipsius peccatorum qui cum videt vel audit tam violantur quam ineptalibus quod spectat ad impedimenta status meus impediens cogitationibus et affectionibus vel voluntatibus scandalum sed non deus possit anima deus quod pro monere est eam ad vana gloriam invidiam et rancorem detencionem audiciam lenitatem vel caritatem amiciciam vel ad pectum furtum pure pugna dicitur in aliquid peccatum dubium sit unusque cum revertit et sic amplius deus et repugnat item est sit unusque recuperat graciam quod habet et cum sit antea hunc hec cum pro unde sit per aut unusque respirat sic est quod est vadens et non rediens Alia quod vere trans est quod nullum gravem effluxit a forte domine peccata admissa redigit cum non reddit cum fuit gloria cum fluxit tamen mittit sanitatem per ordinacionem de hic omnis caritatem digne de fide non possit. Quod vero tradit nobis in dico de sit ante quod inhiuit sed cum iam tristis fuit ad mortem apud vitam cum est tristes beatos et sit dicens beati qui lugent et quod non inspirata gaudia diu vera sunt et quod hic sunt consolacio facta. Quod vero nos in dico de vilitas opera proveniet valore cum vita est quia vera leticia nisi et quod est in vite domino luctus quia dolore quam unum semper cum est terra quod similiter quod quasi vera leticia eterna de imparabilibus cum sit hec spiritualis sit leticia et dolore mortis liberor et die tauror et felix sed quod sit nullum leticia tempus Alia est vilitas terre ut ore recta bona deum ungat et inducat lacrima que est effectus virtutis deum castigat hic cogit et pungit ut pristinam leticiam dolet vere terre cum iam nobis quod dolore non affligit sed alliena ut vite a terra liberare super spiritualem amplius in terra sua quod qua mens affligi et quam ab sibilo liberare tanta dei misericordiam et cetera spiritus tamen operat opera patitur/ Alius anima vero terre hec quod delectamentum habet prius consilium suus prius non videt non audit non gustat non odoret non sentit quod ut tangit quod in operis possit terre antiquitatem nec leticia

* fugit et eminet quod sit quam possit animi dolor cum iste cum est penitencia vera et vera

esticia vita sua Jur° d Cor sapiētō
ubi cat· esticias sinistrorum cor viri letitia
dabit sic esticie sit qui sua ɔsiderans
sapientia ordinatoꝝ di pmissiōe vel
vero tpalium estat vel passiōne vel
paiucoꝝ morte vel etiam ppria infirmitate
corporis vel alia correctiōe Tlis tristicia
nullam ɔfert salutem sꝫ magis dilaniat
Juxta illud Sicut tynea vestimento sic
tristicia viri cordi Stabilit ɔ mentē
aīm spūs diciat/ Desinit vera ɔpassio
ratione vera ɔpassio ɔ ɔsolacio
donorum dei ɔ anima ad ɔmeditationem
lacionem sui ɔ debita cordis reverencia
qꝫ magistrat david dona mandatorum dicens
Dilexi mandata tua sup aurum et topasion
Et salomon donum sapie ɔtullebat dicens
Preposui sapiam cunctis opibus et anima qꝫ
desideravit hinc nō vꝫ ɔparari Ille vero
qui omnia dona dei ɔtemplatur
ɔ indignum sentit ɔqui dignus se
sentit tanto gaudio cunctis ɔtempsit
Quibus gaudijs ducet nos sic ɔsidero
deinceps qui ɔ dei opus nobilissimum sublimissimum
optimum ac perfectissimum sit donum magis
nō ɔ omni tam primum donum vel tā vigens
donum corporale vel spirituale qꝫ nō a deo
ɔferat Jste nō sit ɔlapsus nimiꝫ dei
[illegible] vel tū or diuina deitatis sit pensandum
ɔ efficacis datis [illegible] ɔ [illegible]
dat illis vel tū aqua [illegible] vel
aut absalonis [illegible] ɔ domino deus dep
devio et [illegible] delatatus et longitudine sua sit
ponderanda est utilitas donorum singula
dum dona dat [illegible] proprium clamans
fuit et nobis adversitatis qꝫ ɔpensandum
ɔ qꝫ cogit deum ad dandum nō timor dei
mali sꝫ qꝫ [illegible] dei sicut aqua vel
[illegible] sꝫ [illegible] bonitas sua est
ɔsiderandum ɔ dignitas eius qui ut ipsa
vita dignum sui ut mercium et ɔvinctis
aut alias [illegible] qꝫ utilitas ɔtendis
ad nos inducet nos ad [illegible] appetit
fonte ɔcessit et monet deum adest
sed [illegible] ɔcessit fonte ɔpcessit dono
bone me sencia gracie quanto ex maior
ɔ gratitudo et ardua et tanto amplius opus
deum urget ad largiendum dicta ac ɔtendis
qꝫ qui ɔcedit singulis supradictis que vꝫ
[illegible] singulis donis primis et
magnis ex toto corde gracias agit ad ea
remuit accipit et toto iure gratis ab
[illegible] deo receptis [illegible]
[illegible] qui donum anima [illegible]
qꝫ [illegible] vel [illegible] et [illegible]
vel amitti ut [illegible]
sit [illegible] afflictorum et omnia [illegible]
[illegible] dat [illegible] hinc ɔ qꝫ thobias

ait tu dico tibi domine qꝫ castigasti me et
sanasti me deo quale gracias [illegible] et
gloriam ɔfutis dat deus [illegible] et pmittit
[illegible] consolacionem [illegible] admalogi gloriam post
pmisit ɔ Job [illegible] dicit Sꝫ tuo [illegible] de
anima deo [illegible] [illegible] ɔ ad as
absorbet cor suum aqua mala [illegible] vel
vacacionem vel [illegible] vel delectacione tpali vel
amicitia carnali [illegible] nō qꝫ spiritualia
dona ɔcipit a tū ɔceptis gratis sunt
nō [illegible] a collatis caritate ɔ [illegible]
[illegible] ordinatorum di ɔ qualite qui nō laborat
a qꝫ ad [illegible] adeo ɔ collatis [illegible]
[illegible] ab [illegible] dei [illegible]
[illegible] cessat [illegible] sicut [illegible]
sic [illegible] amitte [illegible] ab [illegible]
largitatem// Dezelo vero et [illegible]
[illegible] amarum vero psunt ɔ qui
ab [illegible] meditacionibus [illegible]
[illegible] lacrimis oracionibus [illegible]
predicacionibus ɔfessionibus ɔsilijs doctrinis aliisque
bonis operibus ɔ animarum salute laborare
[illegible] sic deserit [illegible] que [illegible]
[illegible] ɔ qꝫ ɔ
[illegible] qui [illegible] alios ad [illegible]
[illegible] studet [illegible] vel [illegible]
[illegible] [illegible] gaudium [illegible]
[illegible] qꝫ [illegible] nullum optimum [illegible]
sacrificium quale ɔ zelus animarum [illegible]
[illegible] animabus [illegible] dezelo animarum
ɔ ducit nos [illegible] qui [illegible] vita
sua tanto [illegible] ɔ [illegible]
sitivit honorem ut p recuperacione animarum ve-
[illegible] singula [illegible] ad singulas
[illegible] et tandem [illegible] ad mortem [illegible]
offert [illegible] revelacionis [illegible]
[illegible] fuit ut [illegible] nō [illegible]
[illegible] dignitas animarum
[illegible] zelus animarum di ad animas [illegible]
[illegible] singule sunt toto abstulit [illegible]
deo [illegible] sufficeret una gutta [illegible]
[illegible] ad redimendum [illegible]
[illegible] dubium et maior [illegible]
[illegible] vel [illegible] hanc nobilitatem
animarum voluit [illegible] qꝫ nos [illegible]
ɔ [illegible] qꝫ [illegible]
[illegible] attendi [illegible] nobilitati [illegible]
[illegible] vivit [illegible] absencia [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] tantum re-
[illegible] ut [illegible] aufert
[illegible] vel [illegible] nō [illegible]
ut [illegible] animas [illegible] lucrifaciat [illegible]
[illegible] dicit [illegible] ut [illegible]
[illegible] exemplis [illegible] [illegible] animabus
[illegible] [illegible] animam
[illegible] [illegible]
voluit [illegible] quodam [illegible] que [illegible]
[illegible]

Sarracenum et egyptum alium qui apud hebreos
ipse vicit que sepius pro salute animarum pluris
vincendo offerat datum pro sanctorum. hec qui de
spiritualibus operibus sollicitus et primum cum plus quam
temporalibus est. Et divinis quam scita ingressio-
nem qui dicit ad Abraham Domini ... [illegible]
esse tollere. Et cum amplius valeat ad
sanctorum hominum et amicitia quod peccatorum salute
et perfectione est. Vel potest dici non aptius hoc quod
dicit super vos vero cum quod ubicumque duo monet
ad aliquod opus super dei et aliquod aliud difficile
cognoscit quod plus moveat. Vel ergo aliquis
monet eo tam diu quod ipse vel ad aliud opus
spirituale salutis animarum et precibus lucri vel fame
vel placentia vel libertas vel aliqua alia
delectatio hec difficile dicitur quod istorum plus
afficiat animum operantis dicere ... [illegible]
et quod aliquis istorum plus moveat quia dicitur
vel animarum salus tamen dicit de libertate no-
bilis invenies responsionem quia fames
pauperes ... et deformes et ad sepius
tamen est delectat et quia cum illis et forte
et ad amorem fructu et tamen ille ... [illegible]
spiritualis ... vel propter eos et vel
amplius abeunt ... dum ... vel
plus deo placeat. Dicit beatus Jacobus: Nonne pau-
peres elegit divites in fide et heredes regni
et vos exhonorastis pauperem superiorantes
regnum ... magis honorat. Sed amicitia
amicus honorat est pater et ... dum
quod opus nostrum magis quam ... quia
potest unum non ad illa opera que laborem
habet et aliquam consolationem ut per predicationem
placere vel ... licet magnum sit in eis
periculum ... quibus et patet omnis non labo-
rant in laborem ... ut ... magis discipuli
... licet in eis sit in periculum quibus ... se
ab eis abstrahit quod potest. De via libertatis

Vera libertas est non esse ligatum vinculis
peccatorum que vere ligant animam. Unde illud
Proverbiorum: Iniquitates sue capiunt impium et funibus peccatorum
suorum constringitur. Et sicut vere sunt impii et Dum
facit peccatum servus est peccati. Patet enim non est
libertas ut pro libertate sed est peccatum pessimum.
Unde dicit Augustinus: Ille hic sine ... non libertas ...
... de angelis ipse tempore Jo. Si filius
vos liberabit vere liberi eritis. Vera libertas
hec qui non capitur appetitu terrestri spiritualium
vel laude vel favore hominum vel placentia
vel displicentia aliorum vel avaritia temporali vel
timore ... vel delectatione gaudii vel tristitie
... vera libertas inducit nobis Domina
ordinatio quia tunc homines esse liberi arbitrii
proprio ... homine liberi arbitrii ... ma-
nuum ... applaudit quod nullo cogere potest
... vel ... aliquo cogere potest ... et

liberi arbitrii constituit hominem deus. Unde ecclesiastici:
Apposuit tibi ignem et aquam ad quod vis mitte
manum tuam. Ante hominem vita et mors bonum et
malum quod placuerit dabitur ei. Ad hanc
libertatem inducit indubitanter quia propter
... et ... periculorum inviolabile
abstinentia solvitur quia in cute ... et
nos a voluptatibus se refrenat quod in ...
... illicitis occupat quod obedientia ingre-
ditur et totum ... quod placeat habebit
quanto amplius predictis ... tanto
magis ... libertas ... et ea fortius radicatur.
Deum non esse nimis libere voluntate ... cadit
... per ... dyabolus laqueis invitatur
et ad ... vel ... recipiuntur
dyaboli fortius et ... detinetur. Eo quod vera libertas
est qui nil desiderat eorum quod inter ... infirm-
... vel alienat vel elongat ... ...
... frequenter occupatio ... ...
nimia sollicitudo ... dissolutio ...
... ... alicuius vel ...
... ...
sine ... ...
... libertas ... servitus ... ...
... ... quod ... ...
quod ... ut ... ... et hominis
... frigore et pallore in ... sicut calor quod
... ...
... ... recipitur ... quod ...
abscindit ... ...
... quod indicium in ... ...
... quod laude et favore ... afficit
... et ... ergo quod est ... vel
... vel voluntate ... occupatur
qui ... et ... ...
... amicabiliter ... in sapientia
... ... et libertate
... Jab ... devorabit tabernacula
eorum qui libenter munera accipiunt ... ...
... amore et ... illud ... ...
... ... munera
Dicit Salomon: ... qui dat munera
honorem acquiret et animam aufert accipientium.
Singula horum aufferunt hanc libertatem
et redigunt ... ... non ...
... libertate ... ...
... De religione vera et falsa

Religio vera ... spiritualis et ... ...
Jacobus: ... pupillos et viduas
in tribulatione eorum et immaculatum se custodire
ab hoc seculo. ... se immaculatum custodit
ab hoc seculo qui ... secularibus non ...
et ... ... quia spiritualia ... ...
... ... spiritualibus nobis
... ... Dicit scriptura

Spūs ē qui benefecerit eād nō ꝑdet [illegible]
eād apl'i qui iterat ꝑt ꝙ placē nō ꝑūt
ille qui vere spūal vult ꝑ dz fugē ꝛ odire
carnale comodū qꝛ hec ꝑsequitur caritas
depdicia q̄ inhitat adipisci ang ꝑdd ꝑcorum
aptus concupiscentie appetitus sui carnalis comodi
hec finat vel q̄finat ipm̄ ꝑ spūne cu-
stodire libras cito [illegible] cui efficit ꝑ
delicias aucta t et ꝑ ignis racia ꝑt
et nō ꝑūt itaque carnis spūales vo-
luptates dicit Bern' Item conqueritur dz qd
homo carnal ꝑt corpe ut dicit apl'us nō quot
superbus sicut cogitare cogitare desinunt
a iocis hec auferet ꝙ p[illegible] rex dicit
ꝑt ꝑdem ꝑsonis ꝛ multis quia ꝑ sup[illegible]
tempe ipso anima ꝑpria eo qui inco-
lirat hec auferet dispacio qui deo
vide ꝑt racionu spūalibꝫ ꝛ ꝑpe ꝑpingit
Item hec se dz corpe deo nō ꝑ quod vilis
est ꝑ ꝙ vilis et posse ꝛpotuisse nisi ad
custodiuisse hec inst humilis requies roz
spiget deomibꝫ mal q̄misse [illegible]
abiuisse ꝛ gracias cotidie neglexisse ist
instituto timoreꝫ Item et bono corpe tam
adeo dante hec ꝑparat ꝑlura timoreꝫ ꝛ ꝑfert
ꝑturbidineꝫ eternie mali tamqꝫ adeo be-
nigne ꝑinitere hec inst pecataꝫ ꝛ qui to
magis illius ꝙꝙ ꝑfiat tanto maior spūa-
lem vitam idurat eterna exsatt ꝛ q̄finat
datus vere spūal ante hec ꝙ spūs ꝑoru
carni ducat q̄tam cito ꝛ tam sentit in
comodū spūale ꝑ carnale qui tam fugit
incomodū spūs ꝑ corpis ꝛ tam vitat loca
spūs ꝛ animos ubi ꝛ ꝑcipit locum ꝑosse ꝑpria
ubi offendit ꝑt corpe ꝛ quit tā cito
audet meditacione spūal ꝑ carni ꝛ tanto
amplius cauet spūm ꝙ corpe quanto
dignior ē spūs quam corpus Item data ve
vite spūalis ē qui tam delectatur in cibis
spūalibꝫ ꝛ tam devita necessitate [illegible]
hora spūal refectionis ꝑ corporal ꝛ ita
ordinate sunt cibos spūales ꝑ corpis
qui tam se cogit ad cibos spūales ꝑ
corpis qui tam cogit ꝑ adcibos spūales
tamen nō appetit ꝑ ipsius cogit ad corpora-
les ad eos fastidit Item aliud ē signum
vite spūal si ho tam diligens ē circa
spūm ꝑ circa carnē si tam paciens ē vdꝫ
obediens spūali medico sicut corporali
si tam sollicitus ē acquirere graciam quia ī
diget caduꝫ quia indiget necessitate t
tam ad amicos quia ad inimicos qua-
tenus laudat quia vituperat quia indigꝫ

solū corpꝫ deo quia ꝑmittitur homines ꝑ sollicitum
est delictis carnalibꝫ ꝛ quadragesimalibꝫ ꝛ festibꝫ
ieiunalibꝫ ꝛ estimabꝫ dicit tam studet acquirere mul-
tiplicare ꝑsinare vult ꝑpende dona spūa-
lia ꝑ dona tpalia ꝛ tanto diligens ꝑ ꝙ
dcorpe quanto est dignior spūs corpe dicitur
omnibꝫ dicit aplus Cum ꝑ carne sunt q̄ carnis
sunt sapiunt Cum nō ꝑ spūm q̄ spūs sunt sentiunt
data vite carnalis ē secundum regulam carnis
regimine vivere dirigi Ille secundum carnem vivit
q̄ ꝑgit quo vult ꝛ quando vult ꝛ ubi vult manducat
ꝛ bibit dormit quod vult quandoque vult loquitur ꝛ
ꝙꝙ vult acquirit vult videt ꝛ audit ꝛ tangit et
quos vult ꝛ quando vult et ꝑsimo ꝙꝙ manibus
est pedibus gerit ꝙꝙ tactu lenand quodcumque
odibus delectatur ꝙꝙ corpe ioc[illegible] ꝙꝙ ꝛ ꝑquit
quod vult acquirit vult deinde delectatur vestibꝫ et
[illegible] ꝛ animus ꝑ vult Item data vite carnalis est
libertas ligare quia ꝑsi[illegible] eundem dispensacio nisi ꝑd
[illegible] quibus putat se et religione nō re-
[illegible] ligaria huius vana ē religio ꝙ ꝑpter
qui custodit eos sui custodit eam ꝑta et
[illegible] cum libere mores ꝛ vitam dc vana-
dimitas vane eos ꝑ [illegible] vanitas
assercio ꝛ ꝑlius anime vivant colli-
[illegible] in dei ꝛ hic vere vestig' mds avanitabꝫ
ꝛ demū [illegible] abillecebris ꝑspexit Sed
[illegible] anima alibi illa inmoe recedit
dimis nigro vanitatibꝫ invenit' non omnia q̄
sub celo sunt vana sunt ut dicit Salomon [illegible]
[illegible] maturitate nos educe dz ꝑ[illegible] ꝙ[illegible]
decorum ꝑ[illegible] debet dirigi ꝑ[illegible] lacrimas dimit
[illegible] flagella ꝑsumere ins[illegible]
[illegible] ad [illegible] in ꝑ[illegible] ꝑ[illegible]
fuisse Item quia [illegible] vitat dis-
solucionis [illegible] nō id [illegible] ꝛ-
[illegible] sine debito [illegible] decoris
stabilis [illegible] dolore mis[illegible] ꝛ [illegible]
gaudiis luctus [illegible] ꝑt [illegible]
[illegible] vanitate [illegible]
[illegible] dicit vere vos qui
ridetis quia lugebitis Item quia [illegible] alis
[illegible] unquam [illegible] ꝛ [illegible]
[illegible] apostolice gravis [illegible] vere maturitas
hec qui ut vitus [illegible] ut [illegible] ut
d' [illegible] dissoluto ut aliqua accapone
[illegible] adlevitate [illegible] [illegible] tam
aliquis ꝙ corde dissoluciom [illegible] dona
loca vitat in quibus dissolui ꝑt et fugit
[illegible] homines dissolutos Item maturitate
[illegible] facies ꝙꝙ [illegible] ꝑ[illegible] alis
et ꝛ qui [illegible] dissolutus dissolucioꝫ non
effugiet [illegible] sicut beatus Job qui tale ma-
turitatis fuit [illegible] dissoluti [illegible] fugiebant
[illegible] videbant me iuvenes ꝛ abscondi-
bantur ꝛ tanta fuit maturitas [illegible]
[illegible] ut [illegible] ꝑ[illegible] nec [illegible]
[illegible] dicit [illegible] qui [illegible] ad eos nō credebant
[illegible] vultus mei nō cadebat in terram

dat[?] lucis[?] hec q[uod] primus e adridend[um] corporis
tuis dissolutio in nobis dissolucionis boni
sanctitatis que sunt homines maturos quibus
est, s[ecundu]m e maturitas ad videndum actibus conti-
nuitate[?] c[ari]tate corporis carne[?] [illegible] de
fluit[?] [illegible] lectio[?] [illegible] [illegible] tua
[illegible] sit cor tuum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] tui [illegible] celorum
bonorum et [illegible] [illegible] [illegible] adding[?]
[illegible] [illegible] // De simplicitate via [illegible]

Simplicitas vult [illegible] nemine [illegible] sed
omnibus [illegible] [illegible] dicit glo[ssa] super [illegible]
hec est vera [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] Job simplex qui [illegible] super [illegible] [illegible]
hanc [illegible] dominus cum mittit apostolos [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] prudentes et simplices [illegible]
prudencia simplici [illegible] [illegible] prudencia sine
simplicitate calliditas est et simplicitas sine
prudencia stulticia est, columba ut [illegible] ut
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] simplicitas diligit que non occupat circa
multa sicut martha [illegible] fuit simplicitate,
[illegible] unum querit a quo sunt omnia [illegible] [illegible]
dominus dicit petro unum est necessarium [illegible] laudat
mariam magdalenam que optimam partem elegit
[illegible] est unum bonum [illegible] sunt omnia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] simplicitas nos inducere debet utilitas
[illegible] [illegible] [illegible] est enim [illegible] simplicibus
[illegible] [illegible] [illegible] familiaris est enim [illegible]
[illegible] a quibus non timet secreta sua [illegible] archa-
na revelat [illegible] [illegible] [illegible] parvulos
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] parvulos
venire ad me talium est enim regnum celorum [illegible]
est vera [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non intrabitis in
regnum celorum [illegible] simplices [illegible] alia
est utilitas [illegible] qui ambulat simpliciter
ambulat [illegible] ad regnum [illegible] celorum via
[illegible] est [illegible] simplicitas [illegible] nullus [illegible]
[illegible] bonum [illegible] [illegible] nullus bonum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] malum operatur [illegible] [illegible] bona
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] qui volunt [illegible] [illegible] [illegible]
custodiunt [illegible] duplicatis [illegible] unum [illegible] in
corde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Joab [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] salve frater
[illegible] [illegible] [illegible] gladium [illegible] [illegible]
[illegible] dicit dominus [illegible] sermo [illegible] est est non non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] duplicibus [illegible] [illegible] [illegible] qui
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
bonis operibus [illegible] [illegible] [illegible] dicit dominus non
potestis servire deo et mammone [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] duobus dominis [illegible] [illegible] diligat [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] bonum et malum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] deo placere[?] [illegible] mundo [illegible] [illegible] dicit Jacobus [illegible]
voluit esse amicus [illegible] [illegible] inimicus dei constitui-
tur [illegible] simplicitas [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] homine [illegible] [illegible] [illegible] in corde
[illegible] dicit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] suo [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] suo non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] simplicitas [illegible]

Taciturnitas via [illegible]
est moderatio lingue [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] ut sunt detractiones mendacia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] maledicta [illegible] [illegible] ab-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] glo[ssa] [illegible] [illegible] [illegible] non
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] spiritualis efficitur [illegible] in
loquendo magis non [illegible] Rara est [illegible] [illegible]
modestia lingue [illegible] omnis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] domari sunt [illegible]
[illegible] [illegible] aut lingua nemo domare potest
est enim inquietum malum plenum veneno
mortifero glo[ssa] lingua [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sunt [illegible] qui [illegible] ut
gladium linguam sunt ut [illegible] qui
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt ut serpentes
[illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible]
venenum aspidum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
taciturnitas nos inducere debet [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qui taciturnitate commendatus est [illegible]
[illegible] interrogatus [illegible] noluit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluit [illegible]
[illegible] nos inducere debet [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] plenam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] loqui [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sapiens qui [illegible] [illegible] [illegible] tacere [illegible]
[illegible] nos inducere debet utilitas [illegible] [illegible] proverbiis
Cor enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non est taciturnitas [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] urbs patens [illegible] [illegible] [illegible] am-
bitu [illegible] vir qui non potens est [illegible] loquendo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non est moderatio
lingue ibi non est [illegible] [illegible] [illegible] qui non
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est et non [illegible]
[illegible] glo[ssa] ubi autem est custodia lingue
ibi est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui non
[illegible] [illegible] [illegible] qui custodit [illegible] [illegible]
custodit animam suam [illegible] [illegible] taciturnitas
[illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ob [illegible]
loqui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad
loquendum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad loquendum [illegible] et

in spiritu dicens sedens in eremo tacebat
pensans quod nolle quenquam aliquid scire quod tacere quae
illa veritas cogit loqui. Secundo
Secundo ad hoc quod loqui solent homines videlicet
[illegible] indicio [illegible] loquacitatis est
contentionis et clamoris ut alios vincat
vel tempore non apto [illegible] optime et optime
[illegible] sapiens tacebit usque ad tempus
stultus autem et imprudens non servabunt tempus
vel loqui ubi non auscultent vel audire
[illegible] ubi non est auditus non effundas
sermonem vel ad [illegible] audiat
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] tacere non [illegible]
[illegible] vel ut [illegible]
laude vel [illegible] loqui [illegible] qui
[illegible] vel ut [illegible] sua [illegible]
[illegible] sapiens
[illegible] solitudinis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] solitudine [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] efficacie [illegible] homines
[illegible] Zacheus dominum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

viderent [illegible] cum Ihesu et [illegible]
hominibus [illegible]
[illegible] illud [illegible]
[illegible] beate Marie Magdalene
[illegible] homines [illegible] dominum numquam
amplius [illegible] angelum
[illegible] angelis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] corpus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] taciturnitas et
[illegible] efficaciter [illegible] contemplationem
[illegible] solitarie [illegible]
[illegible] devota contemplatione
Contemplatio vero [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] contemplatione
[illegible]
[illegible]
[illegible] Abraham [illegible]
[illegible] Ioseph [illegible]
[illegible] Daniel [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Iohanni [illegible] et
Paulo [illegible] indicat [illegible]
[illegible] pauperes
[illegible] regnum celorum. Beati mites
[illegible] Beati qui [illegible] Beati
misericordes. Beati mundo corde. Beati pacifici
Beati qui persecutionem patiuntur [illegible]
[illegible]
[illegible]
meditatione [illegible] cogitatione [illegible]
[illegible] meditatione [illegible]
[illegible] contemplatione [illegible]
[illegible] labore [illegible] fructu [illegible]
[illegible] labore et fructu / contemplatio [illegible] labore
[illegible] contemplatio [illegible]
[illegible]

a visione dei sunt unius anime quedam species
est ut se a se colligat. Secunda est ut videat
qualis sit collecta. Tercia est ut supra se pariter
surgat a se contemplacionis invisibilia visibilibus
subiciat. Sed se a se illo non colligat nisi prius
didicerit terrenarum atque celestium ymaginum
fantasmata a corde mentis reicere quicquid visu
auditu odoratu gustu tactu corporeo co-
gitacioni ei occurrerit respuere et abicere calcare
ut talem se querat intus qualis est per se
Videlicet quod cogitat et quasdam umbras
corporum [illegible] ut adhuc nos inducere
et inscrutabilis [illegible] et ineffabilis que ibi
absorbit / [illegible] omnis bonus qui ibi regnet
Videt omnes sancte summe dei [illegible] ibi [illegible]
[illegible] cognoscit quo amat [illegible] amat
quod desiderat pro optimo laborat [illegible] quo
studiose laborat quod eam acquirit [illegible] aspud
[illegible] ad deleccionem [illegible] possidet [illegible]
[illegible] videt que anima sit accepta hac
contemplacione sunt [illegible] ad displicebat ei
[illegible] agebat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] contemplanus [illegible] que [illegible]
[illegible] anime [illegible] [illegible] quasi [illegible]
[illegible] anima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ego [illegible] quibus [illegible]
mortis [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
amori qua unice [illegible] ad [illegible] vite
sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad
fontes aquarum [illegible] contemplativa vita
est caritate dei [illegible] tota mente
retinere [illegible] quod [illegible] [illegible] quod aliquid
[illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] tui
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pos-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] negat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
bonum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quat ad
mortuos quat ad [illegible] quat ad
[illegible] quat ad amicos ut diligat
[illegible] inimicos [illegible] [illegible] quat [illegible] [illegible]
[illegible] quat [illegible] [illegible] [illegible] que re
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quod quod ubi [illegible] [illegible] habendum

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quo
[illegible] [illegible] quod [illegible] quod
[illegible] quod [illegible] ad [illegible] quibus [illegible]
quod [illegible] quod [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] ordinate [illegible] [illegible]
est [illegible] [illegible] [illegible] omnium [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ubi [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] non [illegible] ordinem
[illegible] primo [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible]
[illegible] modus ubi humilitas [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
humilitas [illegible] [illegible] [illegible] ubi
obediencia tota et [illegible] sit [illegible] [illegible]
[illegible] malis obediencia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] timor
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] religio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] rebellionem
[illegible] [illegible] [illegible] religiosi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] amore [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] timore [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] mutabilitatem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] ut
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] laborat
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] valens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] comoda [illegible] [illegible] [illegible] fortitudinem
[illegible] [illegible] custodiam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
salute [illegible] negligia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

laud devote rursus lingua fervida et supplex
gsuet ita cito delicata ciba q[ui] cuat celest[ia]
no recogitat q[uod] si corp[us] od comedendo fruct[us]
ad destruct[ionem] per superfluas omni corporis valitudi[nem]
impedientes non magis [illegible]
[illegible] multi om[n]es per gula[m] [illegible]
[illegible] et ut [illegible] et sensus debili
corpore q[ui] languidi et mortui i[n] sensu corpore

Augustinus de vera gratulacione c. 3 [illegible]
addi[illegible] via et gaudendi [illegible] Christi
et prestare [illegible] natura [illegible] potencia
[illegible] bonitate [illegible]
[illegible] omnibus [illegible] gaudendi [illegible] ordinacione
celi et terre [illegible] operibus
et proprie de operibus [illegible]
[illegible] et [illegible] magestas [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] purgatorio [illegible] malos [illegible]
[illegible] gaudendi [illegible] laudes p[er]
[illegible] angelis [illegible]
celo [illegible] gratulacio
[illegible] gaudendi singulis angelis et [illegible]
[illegible] celo [illegible]
[illegible] gaudendi
[illegible] virgini [illegible] apostolis [illegible]
[illegible] virginibus [illegible] singulis [illegible]
[illegible] gratulacione [illegible]
[illegible] nos [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] sit uni-
cuique [illegible] nos [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] gratulacionis [illegible]
[illegible] ordinata [illegible]
et omnia opera dei [illegible]
[illegible] omnibus [illegible]
[illegible] placeat [illegible]
[illegible] magestatem [illegible] singulis [illegible]
[illegible] angelorum et [illegible]
de celo et [illegible] in terra [illegible]
[illegible] speciale [illegible]
[illegible] gratulacionis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] corpore [illegible]
[illegible] non [illegible] De confidencia

De confidencia via [illegible] c. 3 [illegible]
[illegible] et [illegible]
omnibus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] confidencia [illegible]

et quod boni dei sunt [illegible] iubilacione
[illegible] libet [illegible]
[illegible]
[illegible] iubilacione [illegible]
[illegible]
[illegible] in archa [illegible]
[illegible] liberat [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible]
[illegible] qui te [illegible] vita [illegible]
[illegible] iubilacione [illegible]
[illegible] venire [illegible]
[illegible]
[illegible] confidenciam
[illegible] omnibus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] potencia
[illegible] laudis et
magis [illegible]
[illegible] confidenciam [illegible] magna
[illegible] magis confidencie
[illegible] nos [illegible]
[illegible] nos [illegible]
[illegible]
bonitate [illegible] magna [illegible]
[illegible] nos [illegible]
[illegible]
[illegible] cogitare
[illegible] nos [illegible]
[illegible]
[illegible] attendit in
[illegible] corporis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] corporis [illegible]
[illegible] confidencia [illegible]
[illegible] teste [illegible]
[illegible] nos [illegible]
[illegible] accipiens
[illegible] operibus
[illegible] propriis [illegible]
[illegible] remittere [illegible]
[illegible] elemosina
[illegible] a morte liberat [illegible]
[illegible] fiducia magna est
[illegible] elemosina omnibus [illegible]
[illegible] confidencie [illegible]
[illegible]
[illegible] teste [illegible]
[illegible] accipit [illegible]
[illegible] petit [illegible]
[illegible] liberabit
[illegible] liberari [illegible]
[illegible]
[illegible] potuisti [illegible]

belly vehit opme qsdncia qutant
ancles opm corpalm ad opa spualia
s. d. ipse bam qsdnt d duo mutribut
forum assumunt penas ut aquile et ut
qui cum fortes sunt ad labores corpales
qui ea fortes sunt ad spuales deguntur
dissolunt hz qui gram redeptoris velipe-
dabs d pctis fact iaz bo iaus boiny
qz paxes no qpandit dey kz qs de al
tor est zvalut of fac hnc qo uudit
ctrips qmuchs si aspior icorde nd no
qo audiet dns zista pmclitates dicere
mt nos zdiy eras fordirm fane d
anobis dr pla qside qz q putat
mssspny dy ty vita ma ctbonite
ut tam malos qua bonos salnet
d de indicy co qz pomnibz moltuy sit
q p d dao qbut mali d psplicam
sspitum msta aut unta etua alid
ando ple qside qz q putat quaruz
qma gray mdt qosse qus plaaut
qua gus tal dey dat pne mltstris
zqus plag ste qui audit si qms
gdat p tpaliz bonis qztas ifuturo
gdat gaudis sspitms q hc d ipls
hadebunt msta d mute d msno zpup cu
vidchut z dicet erat he qui no ponit
diu ad mtibz suis // De gteptu mdi C.
frms qtepty mudi d ab ez a
renunctiae rebz tpalibz pompis
sctli dignitalz zplacis spalz zsclabz
zabstmc se ab amicis cbnalz z mohz
sctalz ppt spem bnndis etne adsc
monet nos b gaco i aay cralite
dilige mud uccz ca q d mudo sut
hnc gtepto hnt b. Augn cu displice
bat qsp ageba d sclo zvy colloqba
cu mne piavlde dulcit velipcebat
ei mudy ppte pit qtavta cu delcatalz
sihi b. b. a zac v gedd bpnd mudz
zomey omtcu scld qtepsiui ppt
amoy d m p dogtepto mudi nos
d duce dz q tata usilitatez quhibz
dilcacioibz suis hz ey soy fut duo mo
ugo amidanis q ipy idre palmay
qlose qpagunt zquimert ei abviay
cantales Endey quet d no dud rop
upl gz psca postea sla possut cora
pilata dt clamates crsige crsige
dd ii no cel q malefcter ze Et po-
dmpit sphy agalla ppz hnc zpd
predebat d te dendebat eu gud si
filig dei es descende dcrc palina tenet
tpiz zqne cu palmis filalz zferodibz
vndabz pspexdut spms cordnut

z bys z flagellis ceciderut z cu iniavepita
pscnebat cu vocey omibz aspalz qquat
zsolay qghibita dme igtmelia mu z-
tanc adeund qteptu zodin iduc
nos dz quclu qs amor mudi pnc'is
qt teste gaco dmcia bq mudi inimica
z dd zqui fut amuz bq scli imicz
dei q sibut zqz mudy dmy ehy adiuit
z omcs amicos qs ste ipse dt aplis
ady galacoy oi mdy vos oa sitote
qz me spoz vos adio hnt dagn
re q gtepty hz q no ciat nobli qz
ut qnt aulyptate cramis ut dimcias
appetit ut culme hoz tlis fut moy
tes dogo aply dt quo fut amy tes qud
assuth uagat si. silud slic ph aomis
ds nobli anago cligces afflig cuy
pplo dei qua tpal apud hnc iocudit
dz volupt mayores estimas dimcias
thesaud ggppay impperud p d dicas
upprachat mcmidiy alud aigum
ad qtepty hz qui ut scle bladricis mlc z
ut mimis tict ut auto pis ut laude
moret ut odio ut amore hoy ad
amorey mudi iclmat quus qtepta
fut aplus pd dixt dnia arbitratus
sud ut stcora ut hoy lucfaa dign
qteptg seld hz qui amoribz sclalz et
alleccbis mdi tuc omy se abstrahit
qud pscuitate dcbilie z pampte dupis
apo ta ay tut no vlcg mud s auido
reliquit pd plma lt pmo gttac d
sistut cu plz pstare no put dema.
Ex macacio /Dedcoe corpis
corpis d cu ab spote castigui
corpus sum iemmys vigilys orotibz
disciplis zalys afflcaoibz ac d omibz
pni carne sbiciat hz sit aplus cits
castigo corpz mem dt quditt q pulc
inivenis zduces ucba fut ph qua
dz cuis cu no quapedt z septe mepbz
aggrunti dut cicalm sup hbos suos
z icmmabat omibz diebz pt sallepucs
d ivlny dd amay maccacf idcuo
nos dz magna qs vblitas gose pnc'is
ria qcastigacoe carnis sprs dnego
ops spualibz robora nrs q aplo ad
ifimo icane lt potis sid ssindacqs
zqpmolliae carnis vigor spus dile-
goris spualibz dbetat quus cu dugs
dilicata cuo cray qmar zy sine q
ups sispscay da de macadonus qt
qt cu ulla carnis voluptas q sala
uisitas impedit auqd q plu aplz
dict Bdiaces suy no carnis ut sclay
carnis vivay esi volupts carnis spiritu
avoluptas intes qpla zdelicacom

congerit quam necessitas quam pauci et vilibus
contenta est voluptas lectio plurima superaddit
Unde apostolus subiungit mala quibus voluptates
carnis dicit Si secundum carnem vixeritis moriemini
Si spiritu autem facta carnis mor-
tificaveritis vivetis Manifesta autem sunt opera
carnis que sunt fornicatio ydolorum servitus
et his similia quia qui talia agunt regnum dei non
possidebunt Aliud autem est ab his plus
dicitur tunc pena illic modo quia ipse dicit
qui dedit premium et invenit res adiungit autem
et tunc pena non sit ac maior descriptio
quod propterea ait Ve vobis qui ridetis
in carnalibus quia deperdetis non acceptis
sed frangiis qui ad carnem suam accorpus
non respicit delectatur dyabolus propterea
unde in omni ... potestas anime concupiscencias
quia faciet te ... gaudium vanitas tuis sed
dulcia reddit ... fortissimi ...
potens illudendo ... Alia ... inducias
quia tu ... et incitare cohortatur a
potentiam voluptates sed lignum non comperit
abilitas eius ... ut visu et ...
... adulacione ... cor ... cogitacionibus
... affectibus voluptuosis ... cum ... eos
et ... ubi ... vestigia ubi corde
... delicias pascit quia dicit Crisostomus
qui ... abstinet et mala operatur
demones imitatur qui non ... sed ...
... ad est // Secunda conclusio ... proprie
dicto ... est dolor ... cum ...
Propter qualitatem et quantitatem peccatorum cum
proposito confitendi et satisfaciendi predictus
contricionis dolor ... talis vel talis
... vel ... dolores ...
... deus luctum ... sic placeo
... propter deus ... deus ...
... vera ... Ideo valet
... flagella ... lacera
... corporis ... confessorum ...
... cum ... Gregorius ...
quid ... reliquerit ... offert
... quod agit ... contempnit
... ubi ...
... lacrime ... timore
... vel ... vel ...
... iudicio vel ... solet
... occurit ... recordatur ...
... vel ... ...
... contricio ... dolor ... omnibus
... commissis ...
et omnibus ... neglectis ...
... vel ... potuerit
... fideles ...
...

in omnibus domus suis ... civitas ...
... amicicia ...
... etiam ...
... maledictum ... est
qui declinat ... suis ...
... qui odit ...
elongacionem ... qui se aufert a
... que ... sed ...
... sapiencie ... magis ... operibus ...
... homines quia ... ut
dicit Crisostomus ... nos ... maxima
... omnia ... contricio
omnis ... anime ... mortem etiam
... amicicia ...
reddit familiarem et ... sed ...
... et ...
quia contricio magis ... sicut ... maiora
...
... contricio ...
... qui ... detestata peccata
... omnes pena purgatorii
... quod ...
peccatum aliquod committeret ...
... pro ... de ...
... committeret ...
... dicit ...
...
ut ... possit quia ...
peccatum aliquod ... ad ... in
... offeret ut pro offensa
... satisfaciat posset ... contricio
... peccata ...
... dolor ... peccata committere non
formidat ... qui baptizatur
... tangit mortuum ...
... et ...
peccata dimittere non ... illi ...
labor ... peccatorum ...
... ad peccatorum ...
... labor ... De vera confessione ...
Confessio vera est ... peccatorum // ...
... lacrime ...
... precepit dominus ... leprosis
... ostendite vos sacerdotibus ... confitendi
... peccata ... confessio ... exigit
...
... cor tuum sicut aquam ...
... effusione non ... non ...
... peccatum ...
... confessio ... cogitacionem ...
... effunde ...
...
... timore ... vel ...
... confessio ...
... non ...
... circumstancias ...
... cogitacionibus ...

affectiones inordinate intrantes inuste
voluntates prava iudicia et suspiciones
temerarie. Sed cum omnes ex illa die con-
firmacionis [illegible] ut dicit [illegible] defendere in
[illegible] que sunt [illegible] que [illegible] nobis [illegible]
[illegible] quod [illegible] requirat [illegible] nobis [illegible]
[illegible] et [illegible] nota [illegible]. [illegible]
[illegible] congruere [illegible] omnia [illegible]
[illegible] cum nobis [illegible] peccatorum [illegible]
[illegible] et [illegible] divina [illegible] [illegible]
nobis [illegible] remissio peccatorum et munda-
cio [illegible] sit [illegible] peccata [illegible]
est [illegible] ut remittat et emundet nos ab
iniquitate [illegible] et [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] pater et filius et spiritus sanctus et [illegible]
et si [illegible] nomine [illegible] voce [illegible]
[illegible] ut [illegible] intelligat [illegible]
[illegible] pater [illegible] filius [illegible]
[illegible] confessoris [illegible] cum [illegible]
[illegible] aque [illegible] ut non remaneat [illegible]
[illegible] effusione lactis ut [illegible] ut
sapor ut effusione olei vel sanguinis vel
odor ut effusione vini vel aceti. Color
manet [illegible] peccatorum [illegible] vel [illegible]
vel [illegible] ad peccatum ut sit [illegible] et [illegible]
[illegible] vel sapor remanet
[illegible] peccatorum [illegible] et [illegible]
[illegible] que [illegible] absorbetur
[illegible] aqua [illegible] omnis
et [illegible] odor [illegible]
peccatum et [illegible] et [illegible]
[illegible] aliorum [illegible] manifestat
[illegible] peccatum [illegible] et [illegible]
[illegible] confessor [illegible] peccata
[illegible] pondere et [illegible]
[illegible] quem [illegible] et [illegible] mortis.
[illegible] et [illegible] peccatum [illegible]
loco [illegible] et [illegible] confessoribus est
[illegible] ne [illegible] vel
[illegible] vel ne [illegible] confessione
[illegible] ne [illegible]
[illegible] [illegible] prima [illegible]

Contricio [illegible] est [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] ut [illegible]
et [illegible] vestes
[illegible]
[illegible]
[illegible] voluntate [illegible] ab
[illegible] que licita sit [illegible] que
[illegible] licita [illegible]
[illegible] prima [illegible]
prima nobis [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] magis [illegible] non [illegible]

[illegible] [illegible] prima [illegible] in-
[illegible] sunt [illegible]
[illegible] et [illegible] vidicto [illegible]
[illegible] plaga in
[illegible] mortis [illegible]
[illegible] vel [illegible] in [illegible] sunt [illegible]
[illegible] vel [illegible] [illegible]
[illegible] vel [illegible] qua [illegible]
[illegible] sic de nobis [illegible]
[illegible] et subito [illegible]
[illegible] [illegible] culpe
[illegible] ut [illegible] culpe sit quantitas et
[illegible] pene [illegible] culpe sic [illegible]
pene [illegible] et multiplicitas culpe [illegible]
[illegible] et multiplicitas [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et
[illegible] efficax est [illegible] omnes [illegible]
ita [illegible] peccatorum [illegible] prima [illegible]
[illegible] emenda [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] pro [illegible] et [illegible] de [illegible]
[illegible] satisfaccionis [illegible] de avaricia
[illegible] de impudicia [illegible] casti-
gacionem de gula [illegible] de loquacitate
[illegible] de invidia [illegible] [illegible]
[illegible] de rapina et [illegible] possessionis pro
restitucionem [illegible]
[illegible] satisfaccionis ordinem [illegible]
[illegible] qualecumque [illegible] emendacionem [illegible]
[illegible] bonis [illegible] si non potest restituere
si non potest [illegible] non potest [illegible]
[illegible] sufficit bona voluntas [illegible]
[illegible] prima [illegible] est prima [illegible]
[illegible] ab officio [illegible] vel negociatoris
vel [illegible] non [illegible]
[illegible] ac si [illegible]
[illegible] non satisfaciat [illegible]
[illegible] non [illegible] aut si arma [illegible]
[illegible] est prima [illegible]
peccatum emendat et [illegible] non [illegible] de perseverancia
Perseverancia bona est in bonis operibus
[illegible]
ad [illegible] gracie et virtutis [illegible]
[illegible] usque ad mortem [illegible]
[illegible] vos [illegible] dicens
[illegible] usque ad mortem et [illegible]
[illegible] Job [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] corpora mortuorum [illegible]
[illegible] et mediis noctibus [illegible]
[illegible] amore [illegible] nobis [illegible] maior
utilitas [illegible] bonis operibus et
[illegible]
[illegible] ullo [illegible]

bonum opus remunerabis. Sunt quia omnis
persona in nichilum redigitur. Cuius causa fuit
quod corpus eligit deus dominus quia causa
fuit divina similitudo [illegible]
dicacio qua ipse audiat [illegible]
et amicula quod alios videat quod preceptis
capitulorum quod gracia sibi collata ad prudenciam
et amicilias facta conquirat et in aliis dixit
[illegible] communis [illegible] comparabit
[illegible] ipsius actorum ipsimos [illegible]
mundate demones [illegible] ut [illegible]
[illegible] qui ut amor ut [illegible] mortis ut [illegible]
animus ut premissa amaritudine non recedit
[illegible] morte non times [illegible]
petrum [illegible] mors [illegible] est. Et mathathias
ait: Et si omnes gentes obediunt regi an-
thiocho ut recedat unusquisque a servitute legis
patrum suorum ego et filii mei et fratres mei obe-
diemus legi dei [illegible]
[illegible] quod de [illegible]
[illegible] non possit [illegible] cum [illegible]
[illegible] non [illegible] custodia [illegible]
possibile est [illegible] penitencie
[illegible] apostoli [illegible] cu-
stodia sua [illegible] de david qui
homicidium et adulterium commisit quia ne-
gligens fuit in custodia actorum suorum. Cum
[illegible] domine [illegible] altissimo
[illegible] pugnans [illegible]
[illegible] adhuc [illegible]
[illegible] persone [illegible]
[illegible] omnes virtutes [illegible]
[illegible] consistere
[illegible] comparacione [illegible]
[illegible] virtutes [illegible] persone [illegible]
[illegible] sufficiant
ad salutem peto [illegible] te domine cum [illegible]
[illegible] filio tuo et spiritu sancto [illegible]
ut des nobis [illegible] virtutes
[illegible]
[illegible] logice vel [illegible]
[illegible] opere [illegible] sa-
lute [illegible] ubi [illegible]
[illegible] qui [illegible] simul
[illegible] cum [illegible] et qui
[illegible] pugnans [illegible]
quia omnes [illegible] qui
[illegible] christus
qui cum benedicto [illegible]
in secula seculorum amen.
Explicit liber qui intitulatur [illegible]
anime magistri [illegible] pro quo [illegible]
deus cum sua matre benedicta et celesti

curia tota sit benedicta in secula seculorum
qui quidem benedictus dominus licet
in personis sit trinus secundum fidem katholicam
veritatem, nichilominus tamen simplicissimus
incomptibilis ac unus [illegible] religione sancte
confessionis doctorum que sacrarum scrip-
turarum eloquia in eciam credendis
comprobatur
Finis huius libri est feria quarta in
vigilia corporis Christi hora quasi decima
quinta

Missus est gabriel capitulum primum Rubrica

Scribere me aliquid et devotio iubet et prohibet occupatio. Verumtamen quia impediente corporali molestia fratrum ad presens non valeo sectari conventum, id exiguum temporis quod vel michi de sompno fraudans in noctibus intercipere sinor non sinam ociosum. Libet ergo temptare id quod sepe animum pulsavit, loqui videlicet aliquid in laudibus virginis matris super illa lectione evangelica in qua Lucas refert dominice annunciacionis continetur hystoria. Ad quod faciendum et si nulla fratrum quorum me profectibus deservire necesse est vel necessitas urgeat vel utilitas moveat, dum tamen id ipsum non impediat quominus ad eorum necessaria minus paratus inveniar, non arbitror eos debere conqueri si proprie satisfacio devocioni. Secundum lucam

Missus est gabriel angelus a deo in civitatem galilee cui nomen nazareth ad virginem desponsatam viro cui nomen erat ioseph de domo david et nomen virginis maria. Omelia beati Bernhardi abbatis

Quid sibi vo[luit] Primum capitulum

Quid sibi voluit evangelista quod tot propria nomina rerum in hoc loco tam signanter expressit? Credo quod noluit nos negligenter audire quod tam diligenter studuit enarrare. Nominat siquidem nuncium qui mittitur, dominum a quo mittitur, sponsum quoque virginis, amborum quoque genus, civitatem ac regionem propriis designat vocabulis. Ut quid hoc? Putasne aliquid horum superflue positum sit? Nequaquam. Si enim nec folium de arbore sine causa, nec unus ex passeribus sine patre celesti cadit super terram, putem ego de ore sancti evangeliste superfluum defluere verbum, presertim in sacra hystoria verbi? Non puto. Plena quippe sunt omnia supernis misteriis ac celesti singula dulcedine redundancia, si tamen habeant diligentem inspectorem qui noverit sugere mel de petra oleumque de saxo durissimo. Nempe in illa die stillaverunt montes dulcedinem et colles fluxerunt lac et mel, quando rorantibus celis desuper et nubibus pluentibus iustum aperta est terra leta germinavit salvatorem; quando domino dante benignitatem et terra nostra dedit fructum suum super illum montem montium, montem coagulatum et pinguem, misericordia et veritas obviaverunt sibi, iusticia et pax osculate sunt. Quo in tempore unus utique non infimus inter ceteros montes, iste noster videlicet beatus evangelista, dum despectatum nobis salutis exordium suo mellifluo commendavit eloquio, velut a flante austro

atque eminus sale rediante in-
stare quedam quasi spiritualia pro-
fluxerunt aromata. Utinam et
nunc deus emittat verbum suum
et liquefaciat ea, nobis prestet
spiritus eius et fiant nobis in-
telligibilia, fiant desiderabilia
super aurum et lapidem preciosum
multum, fiant dulciora super
mel et favum. Dicit itaque: Missus
est gabriel angelus a deo. Non
arbitror angelum hunc de mi-
noribus esse qui qualibet ex
causa solent ad terras fungi
legatione. Quod ex ipsius no-
mine aperte intelligi datur, quod inter-
pretatum fortitudo dei dicitur, et quia
non ab alio aliquo forte excelle-
ntiore se ut assolet spiritu, sed
ab ipso deo missus perhibetur. Prop-
ter hoc ergo positum est a deo, ne cui vel
beatorum spirituum suum deus ante quam
virgini revelasse putetur consilium,
excepto dumtaxat archangelo
gabriele, qui utique tante inter
suos inveniri potuit excelle-
ncie, ut et tali et nomine dignus ha-
beretur et nuncio. Nec discor-
dat nomen a nuncio. Dei quippe
virtutem Christum quis excellencius
nunciare debebat quam hic quem
simile nomen honorat? Nam quid
est aliud gabriel quam dei
virtus? Nec autem dedecens aut
incongruum videtur dominum et nun-
cium commune censeri vocabulo,
cum simul in utroque appellacio no-
sit, licet non ex simili causa. Aliter

quippe Christus fortitudo vel virtus
dei dicitur, aliter angelus: angelus tantum
nuncupative, Christus autem eciam
substantive. Christus dei virtus et dicitur
et est, qui forti armato qui
suum atrium in pace custodire so-
lebat fortior superveniens ipsum
suo brachio debellavit, et sic
captivam captivitatem potenter
eripuit. Angelus vero fortitudo
dei appellatus est vel quod promeruit
prerogativam officii,
quo eiusdem nunciaret virtutis
adventum, vel quia virginem natura
pavidam, simplicitate verecundam,
admirabili novitate ne ex-
pavesceret confortare debebat, quod
et fecit: Ne timeas, inquiens,
Maria, invenisti graciam apud
deum. Sed et sponsum eius
virum nichilominus humilem ac
timoratum non incongrue for-
titer idem angelus confortasse
creditur, quamvis ibi ab eo
non nominetur: Joseph, inquit, fili
David, noli timere accipere
mariam coniugem tuam. Congrue
itaque gabriel ad hoc opus
eligitur, immo quia tale ne-
gocium iniungitur, recte tali nomine
designatur. // Missus est
ergo angelus gabriel a deo/
quo? In civitatem galilee cui
nomen nazareth. Videamus si,
ut ait nathanael, a naza-
reth potest aliquid boni esse. Na-
zareth interpretatur flos. Videtur
autem michi quoddam semen
fuisse divine cognicionis tanquam

cedro iactatur in terris alienigenis
et promissionibus fide acceptis adhesit
Abraham scilicet Ysaac et Jacob de
quorum semine scriptum est Nisi
dominus sabbaoth reliquisset nobis
semen sicut Sodoma fuissemus et sicut
Gomorra similes essemus. Efflorvit
autem ex semine eius in diebus
que ostensa sunt in egipto ipsis de
Egipto et signis et cunctis mirabilibus
a toto in deserto usque in terra
promissionis et deinceps in re-
promissionibus et nationibus prophetarum
et ordinatione quorumque regum ac
sacerdotum usque ad tempus prophete
aut semper semiis et horum florum
non in diluvio fructus et intellectus
dicente Dauid Dominus dabit be-
nignitatem et terra nostra dabit
fructum suum. Cetera de fructu
ventris tui ponam super sedem
tuam [illegible] quam magnificat
prophetis vaticinium quod in flore
speratur fructus promissus est pro-
veniente fructu flos decidit quia
veritate apparente cessavit figura
quoniam sicut [illegible] et nazareth civitas
Galilee [illegible] florum interpretatur
quia nascente Christo illa omnia tran-
sierunt que prophetis cantata sunt que
ut ait apostolus in figura contingebant
illis. Flos quoque floris et nos quod
iam fructum tenemus tempore ve-
niente [illegible] flore vi-
debant tempore [illegible] [illegible]
Dauid quoniam sicut [illegible] tran-
sibit [illegible] et [illegible]
decidat [illegible] et arescat
[illegible] id est quod venit

[illegible] in quo misit
deus unigenitum suum natum ex muliere
factum sub lege dicente ipso: Ecce
nova facio omnia vetera tran-
sierunt et [illegible] quod in
novitate [illegible] fructus
flores decidunt et arescunt
de quibus scriptum est: fenum
aruit et flos decidit verbum autem
domini manet in eternum. Credo non
ambigis quod verbum caro factum est.
Bonus itaque fructus verbum quod
manet in eternum. Sed ubi est fenum
quod aruit, ubi est flos qui de-
cidit? [illegible] videat; omnis caro
fenum et omnis gloria eius tamquam
flos feni. Sed dicis tu fenum
quod carnalem illam [illegible]
fenum fuit dum non fenum aruit
dum [illegible] abundans [illegible]
[illegible] sicut hic ad
[illegible] dum non [illegible] flos decidit
quia gloria quam habebant in lege
remansit. Sed flos non decidit
ubi quoque regnum ubi sacerdotium
ubi prophete ubi templum ubi
magnalia illa de quibus gloria-
bantur et dicere quanta audivimus
et cognovimus ea et patres nostri
narraverunt nobis et in [illegible]
[illegible] omnibus nobis nota
facta ea [illegible] et [illegible]
sunt [illegible] quod [illegible] est in Naza-
reth civitate adque de-
signum de [illegible] viro cuius no-
men erat Joseph. Et que est virgo
tam venerabilis ut salutetur
ab angelo tam humilis ut de-
sponsata sit fabro [illegible]
[illegible] virginitatis et humilitatis
[illegible] placuit [illegible]

anime virgo et humilitas quia dat
virginitati et virginitas decorat
humilitatem. Sed quia virginitas ve-
neratione digna est virginea
humilitatem commendat fecunditas
castitas consecrat virginitatem. Audis
virginem, audis humilem. Si non
potes sine virginitate humilis
imitare humilitatem virginis.
Laudabilis virtus virginitas, sed
magis humilitas necessaria. Illa
consulitur, ista precipitur. Ad illam in-
vitaris, ad istam cogeris. De illa
dicitur: sunt eunuchi qui se castra-
verunt propter regnum celorum. De ista
dicitur: nisi quis efficiatur sicut parvulus
iste non intrabit in regnum celorum.
Illa ergo remuneratur, ista exigitur.
Potes denique sine virginitate
salvari, sine humilitate non
potes. Potest inquam placere humili-
tas que virginitatem deplorat
amissam; sine humilitate audeo
dicere nec virginitas Marie placu-
isset. Super quem requiescet
spiritus meus nisi super quietum
et humilem? Super humilem dicit,
non super virginem. Si igitur Maria
humilis non esset, spiritus sanctus super
eam non requievisset. Si non re-
quievisset, nec impregnasset. Quomodo
enim de ipso conciperet? Patet itaque
quia ut de spiritu sancto conciperet, sicut
ipsa perhibet, respexit deus humilitatem
ancille sue potius quam virginitatem.
Et si placuit ex virginitate, tamen
ex humilitate concepit. Unde constat
quia etiam ut placeret virginitas
humilitas procul dubio fecit. Quid
dicis, virgo superba? Maria virginitatis
oblita gloriatur de humilitate,

et tu neglecta humilitate blan-
diris tibi de virginitate? Respexit
illa ait deus humilitatem an-
cille sue. Que illa? Virgo utique
sancta, virgo sobria, virgo devota.
Numquid tu castior illa? Numquid de-
votior? Aut numquid forte tua pu-
dicicia gratior castitate Marie,
ut tu possis sine humilitate sufficiens
placere, cum illa non potuit?
[illegible] denique quo honorabi-
lior es ex singulari munere ca-
stimonie, tanto tibi tu maiorem
iniuriam facis, quod eius ante de-
corem fedas ex permixtione super-
bie. Alioquin expedit tibi virginem
non esse quam de virginitate insolescere.
Non omnium quidem est virginitas,
sed multo paucorum est cum virginitate
humilitas. Si ergo virginitatem mi-
rari non potes, admirari stude
humilitatem imitari, et sufficiat
tibi. Quod si et virgo et humilis
es, quisquis es, magnus es. Est
tamen magnus aliquid quod ammireris:
in Maria scilicet cum virginitate fe-
cunditas. A seculo enim non est
auditum ut aliqua simul mater
esset et virgo. Quod si et cuius mater
attendas, quo te tua super eius
admirabili celsitudine ducat ad-
miracione? Nonne ad hoc ut tu vi-
dearis non satis posse admirari? Non-
ne suo immo veritatis iudicio
illa que deum habuit filium super
omnes choros exaltabitur
angelorum? Maria Dominum audacter
appellat filium dicens: Fili, quid fecisti
nobis sic? Quis hoc audeat an-
gelorum? Sufficit eis et pro magno
habent quod cum spiritus ex conditione
sint, ex gratia facti sunt angeli

testante dicendo cum facit ang(elos)
angelos suos spiritus quia ita non minus
agnoscentes maiestati illam cum
illa ad reverenciam sentiunt confidu-
ciam suam incorporat filius. Cur
dedignatur deus quod dignatus est
de terra quamvis corpus considerat
contra et tamen inquiunt consideratis
illis / quibus quibus deus hominibus
datus inquam cum angelis consideran-
tur cum comparatur et contractos
considerant considerans esse mare
ut tum mare si est [illegible]
[illegible] comparare ergo utrumque relige
quod amplius mireris sive filii
benignissimam dignacionem sive hominis
tam excellentissimam dignitatem utrumque
tempore utrumque ambobus et quam
deus fecerit obiectum humilitatis
aliquis quod et quod deo sermo prin-
cipatur sublimitatis sive socio in
laudibus dignum singulare cur
quod sequitur agnum quocumque ierit
quibus ergo laudibus indicatis di-
gna [illegible] est perit [illegible] causa
Christo [illegible] considerans [illegible]
considerans absistere de auctore tuo
loquens contra et tamen inquiunt
considerans illis hac dubium quam
maior et corporis [illegible] super-
be deus se humiliat et tu te ex-
altas / deus se hominibus considerat
et tu dignari gestas hominibus
tuo te spernis auctori [illegible]
[illegible] aliquid tibi quod cogitatum
deus [illegible] dignatur quod et pro
comparando [illegible] apostolo [illegible]
[illegible] [illegible] non
sapis ea que dei sunt, con-
tendis cum hominibus comparari de-

sidero totiens deum meam carnem con-
tendo et tunc vere non sapio ea
que dei sunt de ipso namque deum
est et tamen considerans illos si hominis
a Christo imitari dedignaris compa-
tire non est tibi indignum vel
sequi auctorem tuum si non potes
sequi [illegible] eum quocumque
ierit dignare vel sequi quolibet
descendit / hic est si non potes
sub limine modo semitam dignitatis
sequi vel tamen gravia tutissima
humilitatis [illegible] si qui [illegible]
demanserit de dignitatibus ut vix
fateor ut ipsi sequuntur agnum quocumque
ierit sequuntur agnum tamen quocumque
humilis et illi superbus si [illegible]
quocumque [illegible] quod ut ille appare-
at ad immaculatum agnum qui sine
macula est ut eis ad amplius ma-
gnitudinem de specialibus dignatur quia
si non coram [illegible] si sed
coram veritate se [illegible] dictum
salubriorem elegit sequendum potest
in humilitate [illegible] quam sublimitate
superbus [illegible] immaculata
sua humilis satisfaciendo [illegible]
[illegible] superba [illegible]
[illegible] humilitatis
desunt ut dignitatis [illegible] singularis
dignitatis quam [illegible] sed
[illegible] fecunditatis [illegible]
specialis humilitatis quia non [illegible]
[illegible] fecunda dignitatis
et incomparabilis [illegible] fecunditas
quam [illegible] dignitatis [illegible]
et humilitatis [illegible] mirabile
quod [illegible] incomparabile [illegible]
[illegible] compon-
deracione [illegible] indicat [illegible]
ad imitacione utrumque [illegible]

stupenda sit fecunditas virginee
an vero mira integritas ipsius pu-
rius an cum tanta sit humilitate
humilitas unde quisque indubitanter
horum singulis sit singularia sunt sit
[illegible] et incipiat [illegible]
est atque sublimis [illegible] proprie
quia aliqua et quod nunc sibi
quam inaudibilis legitur [illegible] in
[illegible] suis [illegible] sicut [illegible]
[illegible] sua benedictio [illegible]
de carne corruptibili carnis in
tegritatem [illegible] nos
facere [illegible] virginee fecunditatis
[illegible] [illegible] dignitatis
humilitate [illegible] sed angeli-
[illegible] amen que inter vir-
ginis [illegible] [illegible] utique
[illegible] quod ac [illegible] ante
[illegible] reparatorem [illegible] civitatis
instauratorem cum apud nos
tam [illegible] inter nos tam
[illegible] [illegible] et [illegible]
et dignitati debita reverentia
et [illegible] horum [illegible] in secula
seculorum Amen. [illegible] capitulum

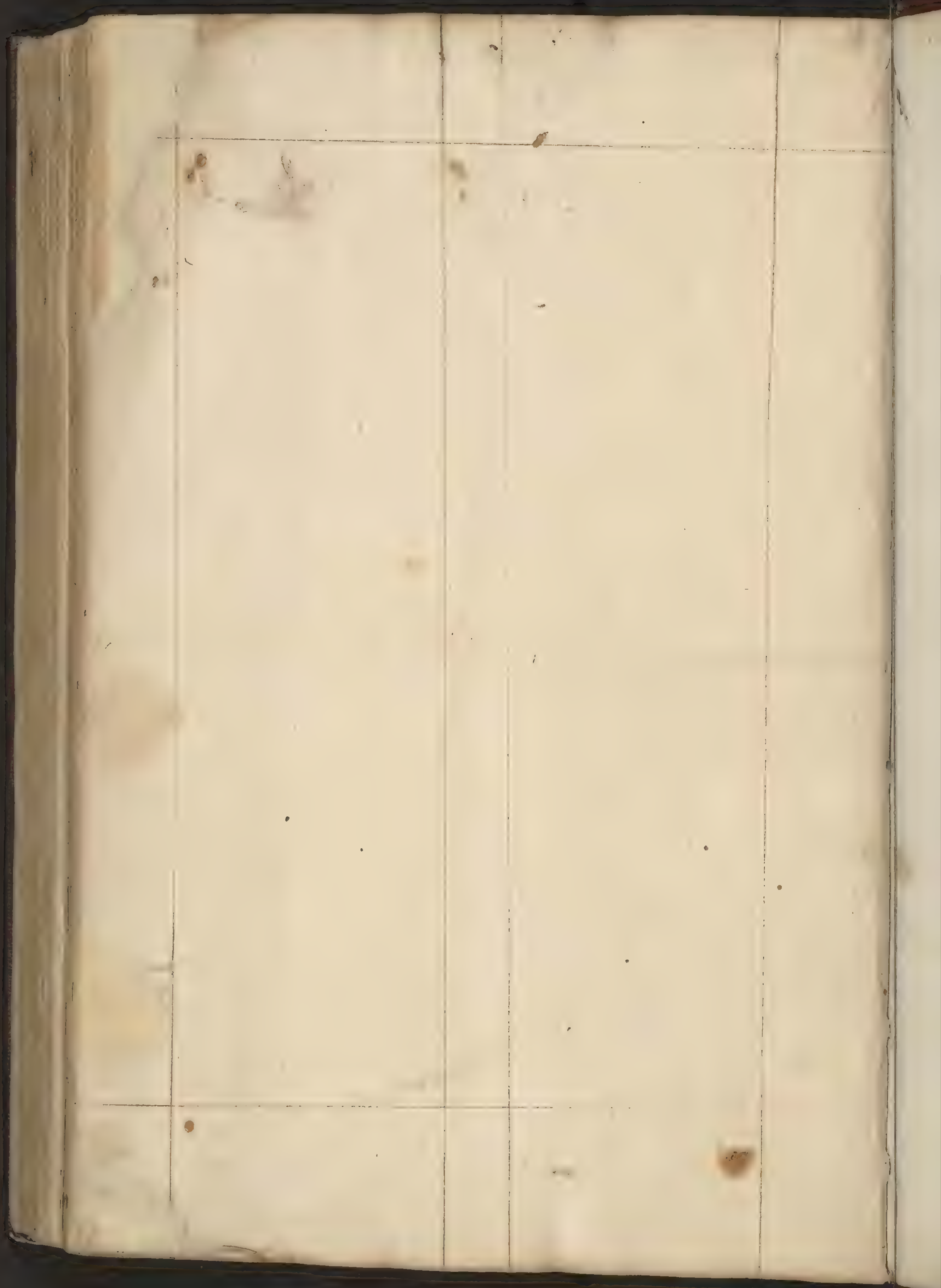
Tunc quidem canticum illud
[illegible] [illegible] virginis
dei cantare virginibus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] unus [illegible]
[illegible] canticum nemo [illegible]
ambigat [illegible] aut illud [illegible]
illud quod [illegible] ab omnibus
[illegible] virginibus [illegible] ut [illegible] que est
[illegible] [illegible] atque [illegible]
carnem [illegible] et [illegible]
dei cum utique [illegible] de
[illegible] [illegible] [illegible] ne
[illegible] quod [illegible] nulla digna
conveniet [illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] que sola [illegible] de
[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]
ipse [illegible] [illegible] quem peperit

Deus sit quod deus est que peperit
quam [illegible] sua singulari [illegible]
donatum [illegible] singularem [illegible]
venire [illegible] et [illegible] qua [illegible]
[illegible] et ineffabilis et intacta
cepit et peperit incorrupta [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] nativitas
quando de virgine nasceretur [illegible]
[illegible] et virginem [illegible] ut
[illegible] pareret [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] nasciturus de
[illegible] [illegible] sibi de omnibus
[illegible] eligere unam [illegible]
qualem [illegible] [illegible] et sibi
[illegible] [illegible] voluit itaque
de virgine digna [illegible] in
maculata [illegible] cum maculas
[illegible] voluit et [illegible]
digna et [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] ipse [illegible]
saluberrimum [illegible] [illegible]
[illegible] ergo virginem [illegible] que
iam ante et [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] angelus
cum [illegible] [illegible]
[illegible] si [illegible] vel par-
tiam quod [illegible] [illegible]
[illegible] igitur que [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in corpore accepit donum [illegible]
ut [illegible] [illegible] donum acce-
pit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et corporis
decore [illegible] fulgida [illegible] sua et
pulchritudine sua [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ipse pro
vocavit [illegible] [illegible] ut
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] et celeste [illegible]
[illegible] [illegible] adduxit [illegible]
quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

sed angelum prohibet adam de statu
ad lignum vite inquit dirigens
et accessu ad similem adeo ad
dualiam ... ad ...
quia ... quia ...
... ...
... ... que pro
... ... cum
... ...
... ... potestas
... ...
... cum deus mittit ad lignum
... angelus ... dispo
... ...
quod ... ei si forte audias
... ... adam
sed magis tu ... ...
... cum ... ...
... cum ... ...
et quod ... est ...
... quod ... ...
... ... et ... ...
... ...
... est ... cum ...
... ...
... ...
... ... vir ...
... ...
utique ... ... prudent ...
... ...
... ... est ...
Mulier quam dedisti mihi de-
dit mihi de ligno et comedi
... ... ad ... ...
... ... res-
pondeat ... ...
tollat ... ... satis
faciat quia ... si vir ...
... ... non ... nisi
... ...

Mulier quam dedisti michi dedit
michi de ligno et comedi
... malicie sue ... quibus
magis augeatur culpam quam
... ...
malicia ... ...
... deus interrogando ...
... ... non potuit ... ...
in ... ...
... ...
prudens ... ... pro
... que ... ...
... ... vite et
... ... illo ...
... ... pariat
... ... igitur ...
... ...
... ...
quam dedisti ... ...
de ligno vite et comedi ...
... est ... ... quia
... ... cum ...
missus est angelus ad lignum
... et ... ...
... ...
... ...
... ...
... est inquit angelus ...
... lignum ... lignum
vite lignum ... lignum
... quale ... ...
vite et corpo... ... ...
... ...
... ab altissimo ...
... ...
... ...
... ... que ... ...
... et ego aliqua ... ...
... ... loquar
... quam ... ... deus
... ... ad ... ...

[illegible]

31, 28 – 32, 11

legeritis vel legerere legerent plr (pluraliter) cum legeremus legeretis lege-
rent Preterito perfecto cum lectus sim vel fuerim sis vel fueris sit vel fuerit
plr cum lecti simus vel fuerimus sitis vel fueritis sint vel fuerint Preterito
plusquamperfecto cum lectus essem vel fuissem esses vel fuisses esset vel fuisset et plr
cum lecti essemus vel fuissemus essetis vel fuissetis essent vel fuissent Fu-
turo cum lectus ero vel fuero eris vel fueris erit vel fuerit plr
cum lecti erimus vel fuerimus eritis vel fueritis erunt vel fuerint
Infinitivo modo sine numeris et personis tempore presenti et preterito imperfecto legi
preterito perfecto et plusquamperfecto lectum esse vel lectum fuisse Futuro lectum
iri Duo participia trahuntur a verbo passivo preteriti et futuri
Audio audis audit et plr (pluraliter) pluraliter [illegible] et lectus futurum ut legendus
[illegible] audimus auditis audiunt Preterito imperfecto audiebam
audiebas audiebat plr audiebamus audiebatis au-

28, 35–57

nentur docentur Infinitivo modo sine numeris et personis tempore
presenti et preterito imperfecto doceri preterito perfecto et plusquamperfecto doctum esse vel doctum fuisse Futuro
vel doctum iri Verbo impersonali modo tempore presenti docetur preterito
[illegible] preterito perfecto doctum est vel doctum fuit preterito plusquamperfecto d-
at vel doctum fuerat Futuro docebitur Imperativo modo tempore presenti
Futuro docetor Optativo modo tempore presenti et preterito imperfecto ut
preterito perfecto et plusquamperfecto doctum esset vel doctum fuisset Futuro ut
Coniunctivo modo tempore presenti cum [illegible] preterito imperfecto cum doceretur pr-
cum doctum sit vel cum doctum fuerit preterito plusquamperfecto cum doctum esset
vel fuisset Futuro cum doctum erit vel cum doctum fuerit Infinitivo
sine numeris et personis tempore presenti et preterito imperfecto doceri pr-
et plusquamperfecto doctum esse vel doctum fuisse Futuro doctum iri

[illegible] l' fuis[illegible] eēt l' fuisset ⁊ plr' ut docti eēm⁹ l' fuissem⁹ [illegible]
[illegible] eētis l' fuissetis [illegible] futuro ut docear doceāris l' doceare doceat[ur]
[doce]amur doceamini doceant' Coniunctiuo modo tpe pnti cum docear
[doceā]ris [illegible] [illegible] nup pnito pfō cum doct' sim l' fuerim sis l' fueris sit
[illegible] ⁊ plr' c[um doc]ti sim⁹ l' fuerim⁹ sitis l' fueritis sint l' fuerint
[pl]usq pfō cum doct' eēm l' fuissem eēs l' fuisses eēt l' fuisset
[illegible] cum docti eēm⁹ l' fuissem⁹ eētis l' fuissetis eēnt l' fuissent
[illegible] doct' ero l' fuero eris l' fueris erit l' fuerit ⁊ plr' cum
[illegible] l' fuerim⁹ eritis l' fueritis erunt l' fuerint Infinitiuo modo
[illegible] tpe pnti ⁊ pterito impfō doceri ptito pfō ⁊
[illegible] doctum eē l' [doc]tum fuisse Futuro doctum iri Pticipia
[illegible] pticipia [illegible] pteriti tpis ut doct' [illegible]

⁊ plr' cum legerim⁹ legeritis legerint Infinitiuo modo [illegible]
[illegible] ⁊ psonis tpe pnti ⁊ pterito impfō legere pterito pfō ⁊ plusqpfō le[illegible]
[illegible] lectum ire l' lectum eē Verbo impsonali modo tpe pnti [illegible]
pterito impfō legebat' pterito pfō lectum est l' lectum fuit pterito plusq[illegible]
pfō lectum erat l' lectum fuerat Futuro legetur Imperatiuo modo [illegible]
legat' Futuro legitor Optatiuo modo tpe pnti ⁊ pterito impfō ut[illegible]
legeret' pterito pfō ⁊ plusqpfō ut[inam] lectum eēt l' lectum fuisset Futuro ut le[illegible]
Coniunctiuo modo tpe pnti cum legat' pterito impfō cum legeret' pterito p[illegible]
cum lectum sit l' cum lectum fuerit Infinitiuo modo sine numeris ⁊ psonis
tpe pnti ⁊ pterito impfō legi pterito pfō ⁊ plusqpfō lectum eē l' lectum esse [illegible]
lectum fuisse Futuro lectum iri Gerundia uel participalia verba [illegible]
legendi legendo legendum Supina lectum lectu [illegible]
[illegible]

